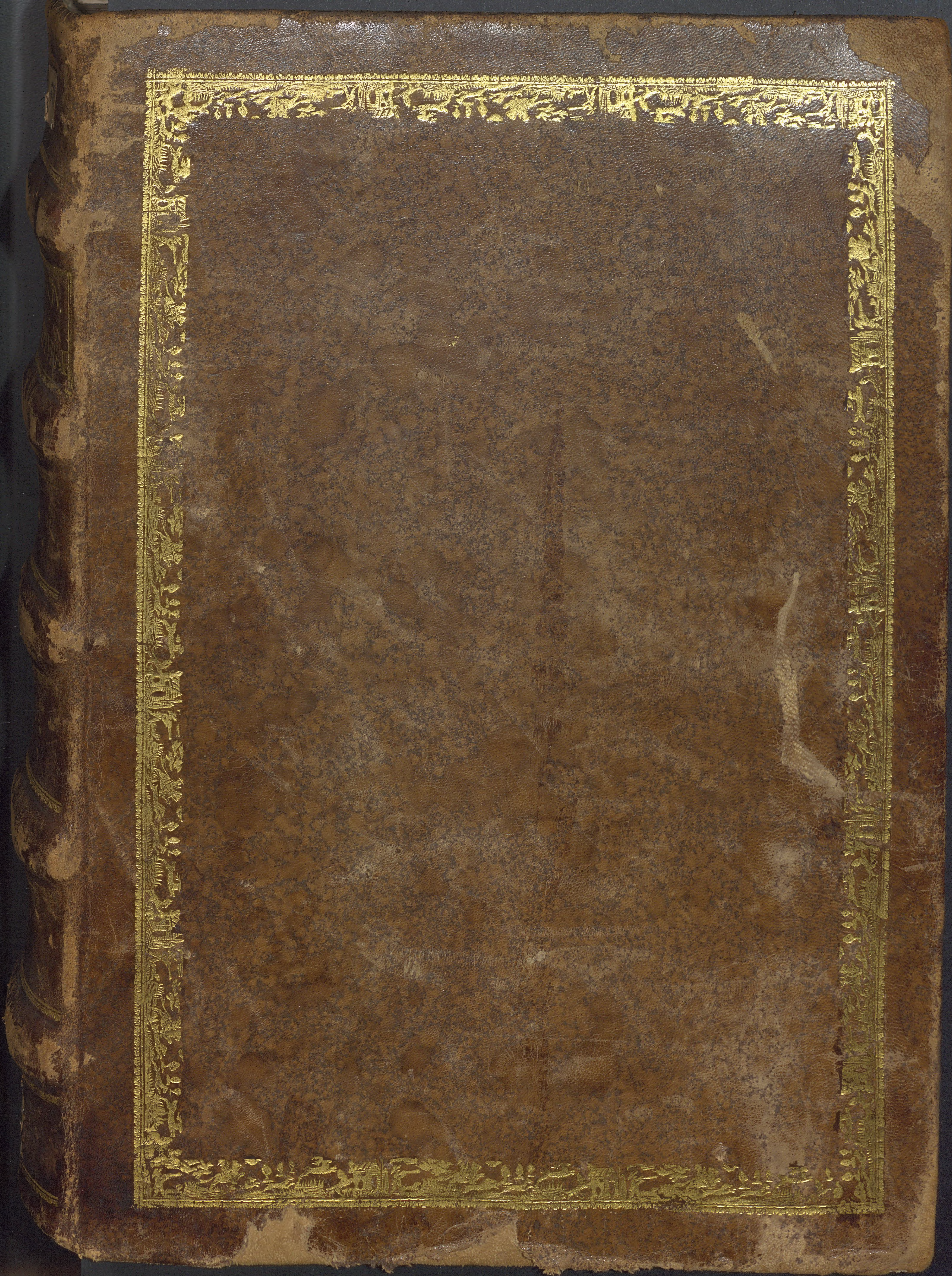

Incipit p̄fatio sancti ihero-
nimi presbiteri: in libro pa-
rabolarū. Cromatio et elio-
doro episcopis.

Iungat ep̄la
quos iungit
sacerdotium:
immo carta
non diuidat.
quos xp̄i nec
tit amor. Cō
mētarios in
osee amos zachariam. ma
lachiā. quos poscatis: scrip
sissem si licuisset pre valitu
dine. Mittitis solacia sūp
tuū: notarios n̄ros et libra
rios sustentantis: ut vobis
potissimū n̄rm desudet inge
niū. Et ecce ex latere frequēs
turba diuersa poscentium:
quasi aut equū sit me vob̄
esurientibꝫ alijs laborare.
aut in ratione dati et accep
ti. cuiq̄ preter vos obnoxi
us sim. Itaq̄ longa egro
tatione fractus. ne penitus
hoc āno reticerē. et apud vos
mutus essem. triduū opus
vestro nomini cōsecraui. inter
p̄tationē videlicet triū salo
monis voluminū. masloth
qd̄ hebrei parabolas vul
gata editio p̄uerbia vocat:
choeleth. quod grece ecclesias
ten latine cōcionatorē pos
sum̄ dicere: syrasyrim qd̄ ī
n̄ra lingua vertit̄ canticū
cāticor̄. Fertur et panare
thos ihū filij syrach liber.
et alius pseudographus. q̄
sapiētia salomonis inscri
bit̄: quor̄ priorē hebraicū
repperi. nō ecclesiasticū ut
apud latinos sed p̄abolas
p̄notatū: cui iūcti erāt eccle
siastes et canticū canticor̄:
ut similitudinē salomōis
nō solū librorum numero. s̄
etiā materiarū genere coeq̄
ret. Secūdus apud hebreos
nusquā est. quia et ip̄e stil̄
grecā eloquentiā redolet: et
nōnulli scriptor̄ veterum.
hunc iudei filonis affirmāt.
Sicut ergo iudith et tobi. et
machabeor̄ libros. legit q̄
dem eos ecclesia. sed inter ca

nonicas scripturas nō recip: sic et hec duo volumina legat ad edificationē plebis. nō ad auctoritatē ecclesiasticorū dogmatū cōfirmādā. Siqui sane septuaginta interpretū magis editio placet: habet eam a nobis olim emendatā. Neqꝫ eīm sic nova cudimus ut vetera destruamus. Et tamē cum diligentissime legerit. sciat magis nra intelligi: que nō in tercium vas transfusa coacuerunt. sed statim de prelo purissime cōmendata teste. suum saporem seruauerit. Explicit prefatio. Incipit prologus.

Tres libros salomonis. idest pu'ubia. ecclesiasten. canticū canticorū. veteri septuaginta interpretū auctoritati reddidi: vel antepositis lineis superflua queqꝫ designans. vel stellis titulo ꝑnotatis. ea que minus habebant interserens. quo plenius o fratres dilecti cognoscatis quid in libris nr̄is minus sit. quid redundet: nec nō etiā illa que imperiti translatores. male in linguā nostrā de greco sermone verterant oblitteras. et antiquus curiosissima veritate correxi. Et ubi preposterō ordīe atqꝫ ꝑuerso. sententiarū fuerat lumē corruptū: suis locis restituens. feci intelligi quod latebat. Porro in eo libro qui a plerisqꝫ sapientia salomonis inscribit. et in ecclesiastico quē esse iesu filii syrach nullus ignorat. calamo temperaui: tantūmodo canonicas scripturas vobis emēdare desiderans. et studium meū certis magis qꝫ dubiis cōmodare. Explicit prologus. Incipit liber puerbiorū quē iudei masloth appellāt. Capitulum primū.

Parabole salomonis filii david regis

israel: ad sciendā sapientiā
et disciplinā: ad itelligen
da verba prudētie et suscipi
endā eruditionē doctrine.
iusticiā et iudiciū et equitatē:
ut detur paruulis astucia.
adolescēti sciencia et intellec
tus. Audiēs sapiēs sapien
tior erit: et intelligēs gubna
cula possidebit. Animad
uertet parabolā et īterpta
tionē: verba sapientū et
enigmata eor. Timor dn̄i:
principiū sapīe. Sapiētiā
atqz doctrinā stulti despici
ūt. Audi fili mi disciplinā
patris tui: et ne dimittas
legē matris tue: ut addat
gracia capiti tuo. et torquēs
collo tuo. Fili mi si te lacta
uerint pctōres: ne acquiescas
eis. Si dixerīt veni nobiscū
insidiemur sāguini. abscon
damus tendiculas contra
insontē frustra. degluciam
eū sicut infernus viuentē.
et integrū quasi descendentē
in lacū: omnē preciosam
substanciā reperiem: im

plebim domus nr̄as spoli
is: sortē mitte nobiscum
marsupiū vnū sit omniū
nr̄m: fili mi ne ambules
cū eis. Prohibe pedē tuū a se
mitis eor. Pedes eīm illor
ad malū currūt: et festināt
ut effundant sanguinem.
Frustra aūt iacitur rete: an
te oculos pēnator. Ipsi quoqz
contra sāguinē suū insidian
tur: et moliūtur fraudes
contra aīas suas. Sic se
mite omīs auari: animas
possidentiū rapiūt. Sapi
encia foris pdicat: ī plate
is dat vocē suā. In capite
turbarū clamitat: in fori
bus portarū urbis pfert
verba sua dicens. Usqz quo
paruuli diligitis infanti
am. et stulti ea q̄ sibi sunt
noxia cupient: et impru
dentes odibūt scienciā? Co
uertimī ad correptionem
meā. En proferā vob spm
meū: et ostendā verba me
a. Quia vocaui et rēnuis
tis: extendi manū meā. et

nō fuit qui aspiceret. Despexistis omē consiliū meū: et increpationes meas neglexistis. Ego q̄z in interitu vr̄o ridebo: et subsannabo cū vobis quod timebatis advenerit. Cum irruerit repētina calamitas. et interitus quasi tēpestas ingruerit: quando venerit sup vos tribulatio et āgustia. Tunc invocabūt me et nō exaudiā: mane cōsurgēt et nō invenient me: eo q̄d exosam habuerīt disciplinā et timorē dn̄i nō susceperint: nec acquieverīt cōsilio meo: et detraxerīt vniuērse correptioni mee. Comedēt igitur fructus vie sue: suisq̄z consiliis saturabūt. Aversio parvulor interficiet eos: et prosperitas stultor pdet illos. Qui aūt me audierit absq̄z terrore quiescet: et abundātia pfruet. malor timore sublato. Ca. ij.

Fili mi si susceperis sermones meos: et mandata mea abscōderis penes te. ut audiat sapientiā auris tua: inclina cor tuū ad agnoscendā prudentiā. Si enī invocaveris sapientiā et inclinaveris cor tuū prudētie: si q̄sieris eam quasi pecuniā. et sicut thesauros effōderis illā: tūc intelliges timorē dn̄i. et sciētiā dei invenies. Quia dn̄s dat sapientiā: et ex ore eius sciētia et prudētia. Custodiet rectorū salutē: et proteget gradiētes simpliciter: servans semitas iusticie. et vias sctōr custodiens. Tunc itelliges iusticiā et iudiciū et equitatē: et omnē semitā bonam. Si itraverit sapiā cor tuū. et scientia aīe tue placuerit: cōsiliū custodiet te. et prudētia servabit te: ut eruaris de via mala. ab homīe qui pversa loquit. Qui relinquūt iter rectū: et ābulant per vias tenebrosas. Qui letantur

cum male fecerint: et exultant
in rebus pessimis. Quorum
vie perverse: et infames gres-
sus eorum. Ut eruaris a mu-
liere aliena. et ab extrane-
a que mollit sermones
suos. et relinquit ducem
pubertatis sue: et pacti
dei sui oblita est. Inclinata
est enim ad mortem domus eius.
et ad inferos semite ipsius.
Omnes qui ingrediuntur ad
eam non revertentur: nec ap-
prehendent semitas vite. Ut
ambules in via bona: et
calles iustorum custodias. Qui
enim recti sunt habitabunt in
terra: et simplices perma-
nebunt in ea. Impii vero de
terra perdentur: et qui inique a-
gunt auferentur ex ea. Cap. iii.
Fili mi ne obli-
viscaris legis mee
: et precepta
mea custodiat cor tuum.
Longitudinem enim dierum. et
annos vite: et pacem ap-
ponent tibi. Misericordia
et veritas non te deserant.

Circunda eas gutturi tuo:
et describe in tabulis cordis
tui: et invenies gratiam et dis-
ciplinam bonam coram deo et
hominibus. Habe fiduciam
in domino ex toto corde tuo:
et ne innitaris prudentie tue.
In omnibus viis tuis cogita
illum: et ipse diriget gressus
tuos. Ne sis sapiens apud
temetipsum. Time dominum: et
recede a malo. Sanitas
quippe erit umbilico tuo:
et irrigatio ossium tuorum. Ho-
nora dominum de tua substantia.
et de primiciis omnium frugum
tuarum: et replebuntur hor-
rea tua saturitate: et vino
torcularia redundabunt. Dis-
ciplinam domini fili mi ne abi-
icias: nec deficias cum ab eo
corriperis. Quem enim diligit
dominus corripit: et quasi pater
in filio complacet sibi. Beatus
homo qui invenit sapientiam:
et qui affluit prudentia. Meli-
or est acquisitio eius negocia-
tione argenti et auri: primi
et purissimi fructus eius.

Preciosior est cunctis opibus:
et omnia que desiderantur
huic non valent comparari.
Longitudo dierum in dextera
eius: in sinistra illius diui
cie et gloria. Vie eius vie
pulchre: et omnes semite illius
pacifice. Lignum vite est his
qui apprehenderint eam: et qui
tenuerit eam beatus. Dominus
sapientia fundauit terram:
stabiliuit celos prudentia.
Sapientia illius eruperunt
abyssi: et nubes rore concres
cunt. Fili mi ne effluant hec
ab oculis tuis. Custodi legem
atque consilium: et erit vita anime
tue. et gratia faucibus tuis.
Tunc ambulabis fiducia
liter in via tua: et pes tuus
non impinget. Si dormieris
non timebis: quiesces. et sua
uis erit sompnus tuus. Ne pa
ueas repentino terrore: et ir
ruentes tibi potentias impiorum.
Dominus enim erit in latere tuo:
et custodiet pedem tuum ne ca
piaris. Noli prohibere bene
facere eum qui potest: si vales

et ipse benefac. Ne dicas a
mico tuo. Vade et reuertere
et cras dabo tibi: cum statim
possis dare. Ne moliaris
amico tuo malum: cum ille in
te habeat fiduciam. Ne con
tendas aduersus hominem
frustra: cum ipse nichil tibi
mali fecerit. Ne emuleris
hominem iniustum. nec imi
teris vias eius: quia abho
minatio domini est omnis illu
sor: et cum simplicibus ser
mocinatio eius. Egestas a
domino in domo impii: habi
tacula autem iustorum benedicen
tur. Illusores ipse deludet: et
mansuetis dabit gratiam. Glo
riam sapientes possidebunt: stul
torum exultatio ignominia.

Audite Capitulum iiij.
filii disciplinam
patris: et attendite
ut sciatis prudentiam. Donum
bonum tribuam vobis: legem
meam ne derelinquatis. Nam
et ego filius fui patris mei
tenellus. et vnigenitus coram
matre mea: et docebat me

aitque dicebat. Suscipiat verba mea cor tuum: custodi precepta mea et vives. Posside sapientiam: posside prudentiam. Ne obliviscaris: neque declines a verbis oris mei. Ne dimittas eam: et custodiet te. Dilige eam: et servabit te. Principium sapientie posside sapientiam: et in omni possessione tua acquire prudentiam. Arripe illam: et exaltabit te. Glorificaberis ab ea: cum eam fueris amplexatus. Dabit capiti tuo augmenta gratiarum: et corona inclita proteget te. Audi fili mi et suscipe verba mea: ut multiplicentur tibi anni vite. Viam sapientie monstrabo tibi: ducam te per semitas equitatis. Quas cum ingressus fueris non arctabuntur gressus tui: et currens non habebis offendiculum. Tene disciplinam. ne dimittas eam: custodi illam quia ipsa est vita tua. Ne delecteris semitis impiorum: nec tibi placeat malorum via. Fuge ab ea nec transeas per illam: declina et desere eam. Non enim dormiunt nisi male fecerint: et rapitur somnus ab eis nisi supplantaverint. Comedunt panem impietatis: et vinum iniquitatis bibunt. Iustorum autem semita quasi lux splendens procedit: et crescit usque ad perfectam diem. Via impiorum tenebrosa: nesciunt ubi corruunt. Fili mi ausculta sermones meos: et ad eloquia mea inclina aurem tuam. Ne recedant ab oculis tuis: custodi ea in medio cordis tui. Vita enim sunt invenientibus ea: et universe carni sanitas. Omni custodia serva cor tuum: quia ex ipso vita procedit. Remove a te os pravum: et detrahentia labia sint procul a te. Oculi tui recta videant: et palpebre tue precedant gressus tuos. Dirige semitam pedibus tuis: et omnes vie tue stabilientur.

Ne declines ad dexterā neq3
ad sinistrā: aùte pedē tuū
a malo. Vias enī que a dex
tris sunt novit dn̄s: pūse
vero sunt que a sinistris
sūt. Ipē autē rectos faciet c̄
sus tuos: itinera autē tua
in pace pducet. Capitlm v.

Fili mi attende sa
pientiā meā: et
prudētie mee īcli
na aurem tuam: ut custo
dias cogitationes. et disci
plinā labia tua cōseruēt.
Favus enī distillans labia
meretricis: et nitidius ole
o guttur eius. Novissima
autē illius amara quasi
absinthiū: et acuta q̄si
gladius biceps. Pedes eius
descendūt in mortē: et ad
inferos gressus illius pe
netrāt. Per semitā vite n̄
ambulāt: vagi sūt gressus
eius et īvestigabiles. Nūc
ergo fili audi me: et ne re
cedas a v̄bis oris mei. Lon
ge fac ab ea viā tuā: et
ne appropīques foribz dom9
eius. Ne des alienis hono
rem tuū. et ānos tuos cru
deli: ne forte impleantur
extranei viribz tuis. et la
bores tui sint in domo ali
ena: et gemas in novissis
quando consūpseris car
nem et corpus tuū. et dicas.
Cur detestatus sum disci
plinā. et increpationibus
non acquieuit cor meū: nec
audivi vocē docentiū me.
et magistris non inclina
vi aurem meā? Pene fui
in omī malo: in medio ec
clesie et synagoge. Bibe a
quā de cisterna tua: et fluē
ta putei tui. Diriuentur fon
tes tui foras: et in plateis
aquas tuas divide. Habe
to eas solus: nec sint alieni
participes tui. Sit vena
tua benedicta: et letare cū
muliere adolescentie tue.
Cerva carissima: et gratis
simus hynnulus. Ubera
eius inebrient te omī te
pore: et in amore illius
delectare iugiter. Quare se

ducaris fili mi ab aliena:
et foveris in sinu alterius?
Respicit dominus vias hominis:
et omnes gressus illius consi
derat. Iniquitates sue capiunt
impium: et funibus peccatorum su
orum constringitur. Ipse morietur
quia non habuit disciplinam:
et in multitudine stultitie sue
decipietur. Capitulum vi.
Fili mi si spoponderis
pro amico tuo:
defixisti apud extraneum manum
tuam. Illaqueatus es verbis o
ris tui: et captus propriis ser
monibus tuis. Fac ergo quod di
co fili mi. et temetipsum libera:
quia incidisti in manus
proximi tui. Discurre: festi
na: suscita amicum tuum. Ne
dederis sompnum oculis tuis:
nec dormitent palpebre tue.
Eruere quasi damula de
manu: et quasi avis de in
sidiis aucupis. Vade ad
formicam o piger. et considera
vias eius: et disce sapientiam.
Que cum non habeat ducem
nec preceptorem nec principem:
parat estate cibum sibi: et con
gregat in messe quod comedat.
Usquequo piger dormies? Quan
do consurges ex sompno tuo?
Paululum dormies paululum
dormitabis: paululum conse
res manus ut dormias: et
veniet tibi quasi viator e
gestas. et pauperies quasi
vir armatus. Si vero im
piger fueris. veniet ut fons
messis tua: et egestas longe
fugiet a te. Homo aposta
ta vir inutilis: graditur ore per
verso. Annuit oculis. terit pe
de. digito loquitur: pravo cor
de machinatur malum: et in omni
tempore iurgia seminat. Huic ex
templo perditio sua veniet:
et subito conteretur: nec habe
bit ultra medicinam. Sex sunt
que odit dominus: et septimum de
testatur anima eius. Oculos su
blimes. linguam mendacem.
manus effundentes innoxium
sanguinem: cor machinans
cogitationes pessimas.
pedes veloces ad currendum
in malum. proferentem mendaci

a. testē fallacē: et eū qui se
minat int' fratres discordi
as. Cōserua fili mi p̄cepta
patris tui: et ne dimittas le
gem matris tue. Liga ea ī
corde tuo iugiter: et circūda
gutturi tuo. Cum ābula
ueris gradiant' tecū: et cum
dormieris custodiāt te: et
uigilās loquere cū eis. Q̄a
mandatū lucerna est. et
lex lux: et via vite increpati
o discipline. Vt custodiat
te a muliere mala: et a blā
da lingua extranee. Non
concupiscat pulchritudinē
eius cor tuū: ne capiaris
nutib; illius. Preciū eñ
scorti vix unius est panis:
mulier aūt. viri p̄ciosam
animā capit. Nūquid abs
condere potest homo ignē
in sinu suo ut vestimenta
illius nō ardeāt: aut ābu
lare sup prunas et nō cō
burentur plante eius? Sic
qui ingredit' ad mulierē
proximi sui: nō erit mūd'
cū tetigerit eā. Nō grandis
est culpa: cū quis furatus
fuerit. Furat' eñ: ut esuriē
tē impleat aīam. Deprehen
sus quoq; reddet septuplū:
et omnē substanciā domus
sue tradet. Qui aūt adult'
est: ppter cordis inopiam
pdet animā suā. Turpitu
dinē et ignominiā cōgre
gat sibi: et opprobriū illi'
nō delebitur. Quia zelus et
furor viri nō parcet in die
vindicte: nec acquiescet cuiu
sq̄ precib;: nec suscipiet p re
dēptione dona plurima. Ca

F ili mi pitulū vij.
custodi sermones
meos: et p̄cepta
mea reconde tibi. Serua
mādata mea et vives: et le
gem meā quasi pupillā
oculi tui. Liga eā in digi
tis tuis: scribe illā in tabu
lis cordis tui. Dic sapiētie
soror mea es. et prudenciā
voca amicā tuā: ut custo
diat te a muliere extranea
et ab aliena. que v̄ba sua
facit dulcia. De fenestra e

ci domus mee. per cancel
los prospexi: et video par
vulos. Considero vecordē iu
venē. qui transit p plateas
iuxta angulū: et prope viā
domus illius graditur in ob
scuro advesperascēte die. i
noctis tenebris et caligine.
Et ecce mulier occurrit illi
ornatu meretricio. pparā
ta ad capiēdas aīas: gar
rula et vaga. quietis ipa
tiens. nec valēs in domo
cōsistere pedibꝫ suis: nunc
foris. nūc i plateis. nūc iuxta
angulos insidians. App
hensū qꝫ deosculatur iuvenē:
et procaci vultu blāditur
dicens. Victimas pro salu
te debui: hodie reddidi vo
ta mea. Idcirco egressa sū
in occursū tuū. desiderans
te videre: et repperi. Intexui
funibꝫ lectulū meū: stravi
tapetibꝫ pictis ex egipto:
aspsi cubile meū mirra et
aloe et cynamomo. Veni
inebriemur uberibꝫ. et fruā
mur cupitis amplexibꝫ: donec

illucescat dies. Nō est enī
vir in domo sua: abiit vi
a longissima. Sacculū pe
cunie secū tulit: in die ple
ne lune reversurus est in do
mū suā. Irretivit eū multis
sermonibꝫ: et blandiciis la
bior protraxit illū. Statī
eam sequitur quasi bos duc
tus ad victimā. et quasi agnus
lasciviens: et ignorās quod
ad vincula stultus trahatur.
donec transfigat sagitta ie
cur eius. velut si avis festi
net ad laqueū: et nescit quia
de periculo aīe illius agitur.
Nunc ergo fili audi me. et
attende verba oris mei. Ne
abstrahatur in viis illius
mens tua: neqꝫ decipiaris
semitis eius. Multos enī
vulneratos deiecit: et fortis
simi quiqꝫ interfecti sūt ab
ea. Vie inferi domus eius:
penetrātes in interiora mor
tis. Capitulū viii.
Numquid nō sapia
clamitat: et pru
dencia dat vocē suā. In su

nuis excelsis q3 verticibz sup
viã in medijs semitis stãs:
iuxta portas civitatis ĩ ip
sis foribz loquit̃ dicẽs. O
viri ad vos clamito: et vox
mea ad filios hominũ. In
telligite parvuli astutiã:
et insipiẽtes animadũtite.
Audite quoniã de rebus
magnis locutura sũ: et a
perient̃ labia mea ut rcã
pdicẽt. Veritatẽ meditabi
tur guttur meũ: et labia
mea detestabũt̃ impiũ. Ius
ti sunt oĩes sermones me
i: nõ est in eis pravũ quid
neq3 pversũ. Recti sunt in
telligentibz: et equi ĩveni
entibz scientiã. Accipite dis
ciplinã meã et nõ pecuni
am: doctrinã magis q̃m
aurũ eligite. Melior est e
nĩ sapientia cũctis opibz p
ciosissimis: et omĩe deside
rabile ei non potest cõparari.
Ego sapiẽtia habito in con
silio: et eruditis intersum co
gitationibz. Timor dñi odit
malũ. Arrogãtiã et supbi

am et viã pravã: et os bi
lingue detestor. Meũ est
consiliũ et equitas: mea
prudentia. mea est fortitu
do. Per me reges regnant:
et legũ conditores iusta de
cernũt. P me pncipes im
perant: et potẽtes decernũt
iusticiã. Ego diligentes me
diligo: et qui mane vigi
lant ad me ĩvenient me.
Meũ sunt divicie et glo
ria: opes supbe et iusticia.
Melior est fructus meus
auro et lapide pcioso: et ge
nimina mea argento elec
to. In vijs iusticie ambulo
in medio semitarũ iudicij:
ut ditem diligentes me. et
thesauros eorum repleã. Dñs
possedit me in inicio viarum
suarũ: anteq̃ quicq̃ faceret
a principio. Ab eterno ordi
nata sum. et ex ãtiquis: ã
teq̃m terra fieret. Nondũ
erant abyssi: et ego iam cõ
cepta erã. Nec dum fontes
aquarũ eruperãt: necdũ
montes gravi mole cõsti

terram. Ante colles ego parturiebar. Adhuc terram non fecerat: et flumina et cardines orbis terre. Quando preparabat celos aderam: quando certa lege et gyro vallabat abyssos. Quando ethera firmabat sursum: et librabat fontes aquarum. Quando circumdabat mari terminum suum: et legem ponebat aquis ne transirent fines suos. Quando appendebat fundamenta terre: cum eo eram cuncta componens. Et delectabar per singulos dies ludens coram eo omni tempore. ludens in orbe terrarum: et delicie mee esse cum filiis hominum. Nunc ergo filii audite me: beati qui custodiunt vias meas. Audite disciplinam et estote sapientes: et nolite abicere eam. Beatus homo qui audit me: qui vigilat ad fores meas cotidie. et observat ad postes ostii mei. Qui me invenerit inveniet vitam: et hauriet salutem a domino. Qui autem in me peccaverit: ledet animam suam. Omnes qui me oderunt: diligunt mortem. Capitulum ix.

Sapientia edificavit sibi domum: excidit columpnas septem. Immolavit victimas suas: miscuit vinum: et proposuit mensam suam. Misit ancillas suas ut vocarent ad arcem: et ad menia civitatis. Si quis est parvulus: veniat ad me. Et insipientibus locuta est. Venite comedite panem meum: et bibite vinum quod miscui vobis. Relinquite infantiam et vivite: et ambulate in vias prudentie. Qui erudit derisorem. ipse sibi iniuriam facit: et qui arguit impium. generat maculam sibi. Noli arguere derisorem: ne oderit te. Argue sapientem: et diliget te. Da sapienti occasionem: et addetur ei sapientia. Doce iustum: et festinabit accipere. Principium sapientie timor domini: et scientia sanctorum prudentia. Per me enim multiplicabuntur dies tui: et addentur tibi anni

vite. Si sapiens fueris, tibi
metipsi eris: si autem illusor,
solus portabis malum. Mu
lier stulta et clamosa plena
que illecebris, et nichil omnino
sciens: sedit in foribus domus
sue super sellam in excelso urbis
loco: ut vocaret transeuntes
per viam, et pergentes in itinere
suo. Qui est parvulus, de
clinet ad me. Et vecordi lo
cuta est. Aque furtive dulci
ores sunt: et panis absconditus
suavior. Et ignoravit quod
gygantes ibi sint: et in pro
fundis inferni convive eius.

Filius sapiens Cap. x.
letificat patrem: fi
lius vero stultus
mesticia est matris sue. Non
proderunt thesauri impietatis:
iusticia vero liberabit a mor
te. Non affliget dominus fame a
nimam iusti: et insidias im
piorum subvertet. Egestatem opera
ta est manus remissa: ma
nus autem fortium divitias pa
rat. Qui congregat in messe
filius sapiens est: qui autem
stertit estate filius confusio
nis. Benedictio domini super
caput iusti: os autem impio
rum operit iniquitatem. Memori
a iusti cum laudibus: et nomen
impiorum putrescet. Sapiens
corde precepta suscipiet: stul
tus ceditur labiis. Qui am
bulat simpliciter ambulat con
fidenter: qui autem depravat
vias suas manifestus erit.
Qui annuit oculo dabit dolo
rem: stultus labiis verbera
bitur. Vena vite os iusti: et os
impiorum operit iniquitatem.
Odium suscitat rixas: et uni
versa delicta operit caritas.
In labiis sapientis invenitur
sapientia: et virga in dorso eius
qui indiget corde. Sapien
tes abscondunt scientiam: os
autem stulti confusioni proximum
est. Substantia divitis urbs
fortitudinis eius: pavor pau
perum egestas eorum. Opus iu
sti ad vitam: fructus autem im
pii ad peccatum. Via vite custo
dienti disciplinam: qui autem
increpationes relinquit

erat. Abscondūt odiū labi
a mendacia: qui profert cō
tumelias insipiens est. In mul
tiloquio pc̄cm nō deerit: qui
aūt moderat labia sua pru
dentissimus est. Argentū electū
lingua iusti: cor impiorū
pro nichilo. Labia iusti eru
diūt plurimos: qui autem
indocti sunt. in cordis egest
tate morient. Benedictio
dnī diuites facit: nec socia
bit eis afflictio. Quasi per
risū stultus opat scelus: sa
piētia aūt est viro prudētia.
Quod timet impius veniet
sup eum: desideriū suū iustis
dabit. Quasi tempestas trā
siens non erit impius: iustus
aūt quasi fundamentū sēpi
ternū. Sicut acetū dentibz et
fumus oculis: sic piger his
qui miserūt eū. Timor dnī
apponet dies: et anni impio
rū breuiabūt. Expectatio ius
torū leticia: spes aūt impiorū
peribit. Fortitudo simplicis vi
a dnī: et pauor his qui ope
rant malū. Iustus ī eternū nō

cōmouebit: impii aūt nō ha
bitabūt sup terrā. Os iusti p
turiet sapientiā: lingua pra
uorū peribit. Labia iusti cōsi
derant placita: et os impiorū
puersa. Capitulum xi.
Statera dolosa ab
hominatio ē apud
deum: et pondus equū volū
tas eius. Ubi fuerit supbia.
ibi erit et cōtumelia: ubi aūt
humilitas. ibi et sapiētia. Sim
plicitas iustorū diriget eos:
et supplantatio puersorū vas
tabit illos. Non proderunt
diuitie in die ultionis: iusti
cia aūt liberabit a morte.
Iusticia simplicis diriget vi
am eius: et in impietate su
a corruet impius. Iusticia
rectorū liberabit eos: et in ī
sidiis suis capient iniqui.
Mortuo homine impio nul
la erit ultra spes: et expecta
tio sollicitorū peribit. Iustus
de angustia liberatus ē: et
tradetur impius pro eo. Si
mulator ore decipit amicū
suū: iusti aūt liberabūtur

sciētia. In bonis iustorū
exaltabit͛ ciuitas: et in p
ditione impiorꝫ erit lau
datio. Bñdictione iustorꝫ
exaltabit͛ ciuitas: et ore ī
piorū subuertet͛. Qui despic
amicū suū indigēs corde ē:
vir autē prudens tacebit. Q̄
ambulat fraudulēter: reue
lat archana: qui autē fidel'
est: celat amici cōmissum.
Vbi nō est gubernator pplˢ
corruit: salus autē ubi mlᵗ
ta cōsilia. Affliget͛ malo
qui fidem facit pro extraneo:
qui autē cauet laqueos se
curus erit. Mulier gr̄aciosa ī
ueniet gloriā: et robusti
habebunt diuitias. Bñfa
cit aīe sue vir misericors: q̄
autē crudelis est, etiā ꝓpinquos
abiicit. Impius facit opus
instabile: seminanti autē iu
sticiā merces fidelis. Clemētia
ꝑparat vitā: et sectatio
malorꝫ mortē. Abhomīabi
le dño cor prauū: et volun
tas eius in hiis qui simpli
citer ambulant. Manus in
manu nō erit innocens mal'
semen autē iustorꝫ saluabi
tur. Circulus aureus ī nari
bus suis: mulier pulchra et
fatua. Desideriū iustorꝫ omē
bonū est: prestolatio impi
orū furor. Alij diuidūt ꝓpa
et ditiores fiunt: alij rapi
unt nō sua. et semꝑ in egest
tate sunt. Anima que bene
dicit īpinguabit͛: et qui ie
briat. ipē quoqꝫ īebriabit͛.
Qui abscondit frumenta
maledicet͛ in populis: bñ
dictio autē sup capita ven
dentiū. Bene consurgit di
luculo qui q̄rit bona: qui
autē inuestigator malorꝫ
est opprimetur ab eis. Q̄
confidit in diuicijs suis cor
ruet: iusti autē quasi virēs
foliū germinabūt. Qui cō
turbat domū suā possidebit
ventos: et qui stultus ē ser
uiet sapienti. Fructus iusti
lignū vite: et qui suscipit
animas sapiens est. Si
iustus in terra recipit: q̄nto
magis īpius et peccator.

Qui diligit Capitulum xii.
disciplinam diligit
scienciam: qui au
tem odit increpationes in
sipiens est. Qui bonus est
hauriet a domino graciam: qui
autem confidit cogitationibus
suis impie agit. Non robo
rabitur homo ex impietate:
et radix iustorum non commoue
bitur. Mulier diligens corona
est viro suo: et putredo in os
sibus eius que confusione res
dignas gerit. Cogitationes
iustorum iudicia: et consilia im
piorum fraudulenta. Verba im
piorum insidiantur sanguini: os
iustorum liberabit eos. Verte
impios et non erunt: domus
autem iustorum permanebit. Doc
trina sua noscetur vir: qui
autem vanus et excors est pa
tebit contemptui. Melior est
pauper et sufficiens sibi: quam
gloriosus et indigens pa
ne. Nouit iustus animas iu
mentorum suorum: viscera autem
impiorum crudelia. Qui opera
tur terram suam saturabitur pa
nibus: qui autem sectatur ocium
stultissimus est. Desiderium
impii monumentum est pessi
morum: radix autem iustorum pro
ficiet. Propter peccata labiorum ru
ina proximat malo: effu
giet autem iustus de angusti
a. De fructu oris sui unus
quisque replebitur bonis: et
iuxta opera manuum suarum
retribuetur ei. Via stulti recta
in oculis eius: qui autem sa
piens est audit consilia. Fa
tuus statim indicat iram
suam: qui autem dissimulat
iniuriam callidus est. Qui
quod nouit loquitur: index
iusticie est: qui autem mentitur
testis est fraudulentus. Est qui
promittit et quasi gladio
pungitur consciencie: lingua
autem sapientium sanitas est.
Labium veritatis firmum erit
in perpetuum: qui autem testis est
repentinus, concinnat linguam
mendacii. Dolus in corde co
gitantium mala: qui autem
ineunt pacis consilia sequitur
eos gaudium. Non contristabit

tabernacula iustorum germi
nabit. Est via que videtur
homini iusta: novissima
autem eius deducunt ad mor
tem. Risus dolore miscebi
tur: et extrema gaudii luc
tus occupat. Viis suis re
plebitur stultus: et super eum
erit vir bonus. Innocens
credit omni verbo: astutus
considerat gressus suos. Sa
piens timet et declinat a
malo: stultus transilit et
confidit. Impatiens opera
bitur stulticiam: et vir versu
tus odiosus est. Possidebunt
parvuli stulticiam: et astu
ti expectabunt scientiam. Iace
bunt mali ante bonos: et
impii ante portas iustorum.
Etiam proximo suo pauper
odiosus erit: amici vero
divitum multi. Qui despicit
proximum suum peccat: qui
autem miseretur pauperi. beatus
erit. Qui credit in domino
misericordiam diligit: er
rant qui operantur ma
lum. Misericordia et veritas:

preparant bona. In omni o
pere erit abundantia: ubi
autem verba sunt plurima.
ibi frequenter egestas. Coro
na sapientium divitie eorum:
fatuitas stultorum imprudentia.
tia. Liberat animas testis fi
delis: et profert mendacia
versipellis. In timore domini
fiducia fortitudinis: et fi
liis eius erit spes. Timor
domini fons vite: ut declinet
a ruina mortis. In multi
tudine populi dignitas re
gis: et in paucitate plebis
ignominia principis. Qui
patiens est multa gubernatur
tur prudentia: qui autem im
patiens est exaltat stulticiam
suam. Vita carnium. sanitas
cordis: putredo ossium. invi
dia. Qui calumpniatur egen
tem exprobrat factori eius:
honorat autem eum qui mi
seretur pauperi. In malicia su
a expelletur impius: sperat
autem iustus in morte sua. In
corde prudentis requiescat sa
pientia: et indoctos quosque

iustum quicquid ei acciderit: im
pii autem replebuntur malo.
Abhominatio est domino labi
a mendacia: qui autem fideli
ter agunt placent ei. Homo
versutus celat scientiam: et cor
insipientium provocat stulti
tiam. Manus fortium dominabi
tur: que autem remissa est.
tributis serviet. Meror in
corde viri humiliabit eum:
et sermone bono letificabitur.
Qui negligit dampnum propter
amicum iustus est: iter autem
impiorum decipiet eos. Non
inveniet fraudulentus lucrum:
et substantia hominis erit
auri pretium. In semita iusti
tie vita: iter autem devium
ducit ad mortem. Capitulum xiii.

Filius sapiens doc
trina patris: qui
autem illusor est non
audit cum arguitur. De fructu
oris homo saciabitur bo
nis: anima autem prevaricatorum
iniqua. Qui custodit os
suum custodit animam suam:
qui autem inconsideratus est
ad loquendum sentiet ma
la. Vult et non vult piger:
anima autem operantium impin
guabitur. Verbum mendax
iustus detestabitur: impius
autem confundit et confundetur.
Iusticia custodit innocentis
viam: impietas vero peccatorem
supplantat. Est quasi dives
cum nichil habeat: et est
quasi pauper cum in multis di
vitiis sit. Redemptio anime viri
divitie sue: qui autem pauper
est increpationem non susti
net. Lux iustorum letificat: lu
cerna autem impiorum extinguetur.
Inter superbos semper iurgia
sunt: qui autem agunt omnia
consilio reguntur sapientia. Sub
stantia festinata minuetur:
que autem paulatim colligitur
manu multiplicabitur.
Spes que differtur affligit
animam: lignum vite desideri
um veniens. Qui detrahit
alicui rei. ipse se in futurum
obligat: qui autem timet pre
ceptum. in pace versabitur.
Lex sapientis fons vite: ut

declinet a ruina mortis. Doctrina bona dabit gratiam: in itinere cōtēptorum vorago. Astutus omnia agit cum consilio: qui aūt fatuus est aperiet stulticiā. Nūcius impii cadet ī malū: legatus fidelis sanitas. Egestas et ignominia ei qui deserit disciplinā: qui aūt acquiescit arguenti glorificabitur. Desiderium si cōpleatur delectat animā: detestantur stulti eos qui fugiūt mala. Qui cum sapiētibus graditur sapiens erit: amicus stultorum efficietur similis. Peccatores persequitur malū: et iustis retribuentur bona. Bonus relinquet heredes filios et nepotes: et custoditur iusto substātia peccatoris. Multi cibi in novalibus patrū: et alii cōgregantur absque iudicio. Qui parcit virge odit filiū suū: qui aūt diligit illū instanter erudit. Iustus comedit et replet animā suā: venter aūt impiorum insaturabilis.

Sapiens Capl̄ xiiii.

Sapiens mulier edificat domū suā: insipiens extructā quoque destruet manibus. Ambulās recto itinere et timens deū: despicitur ab eo qui infami graditur via. In ore stulti virga superbie: labia sapiētū custodiūt eos. Ubi nō sunt boves presepe vacuū est: ubi aūt plurime segetes. ibi manifesta fortitudo bovis. Testis fidelis nō mentietur: profert mendaciū testis dolosus. Querit derisor sapientiā et non inveniet: doctrina prudentium facilis. Vade contra virū stultū: et nescit labia prudentie sapiētia. Callidi est intelligere viā suā: et imprudentia stultorum errans. Stultus illudit peccatum: et inter iustos morabitur gratia. Cor quod novit amaritudinē anime sue: in gaudio eius non miscebitur extraneus. Domus impiorum delebitur:

audiet. Justicia elevat gē
tem: miseros facit pplos
pctm. Acceptus est regi mi
nister intelligens: iracūdiā
eius inutilis sustinebit. Capl'
R Esponsio mol xv.
lis frangit iram:
sermo durus susc
itat furorem. Lingua sa
pientiū ornat scientiā: os
fatuor ebullit stulticiā. In
omni loco: oculi dñi con
templant' bonos et malos.
Lingua placabilis lignū
vite: que aut' immoderata
ē cōteret spm. Stultus iri
det disciplinā patris sui: q̄
aut' custodit increpationes
astucior fiet. Domus iusti
plurima fortitudo: et ī fruc
tib3 impij cōturbatio. Labi
a sapientiū dissemiābūt
scientiā: cor stultor dissile
erit. Victime impior ab
hominabiles dño: vota
iustor placabilia. Abho
minatio est dño via impij:
qui sequit' iusticiā diligit'
ab eo. Doctrina mala dese
renti viā vite: qui increpa
tiones odit morietr. Infernus
et pdicio corā dño: quāto
magis corda filior hominū.
Non amat pestilens eum
qui se corripit: nec ad sapi
entes gradit'. Cor gaudens
exhylarat faciem: in mero
re animi deicit' spiritus. Cor
sapientis querit doctrinā:
et os stultor pascet' impe
ricia. Omnes dies pauperis
mali: secura mens quasi
iuge convivium. Melius est
parū cum timore dñi: qm̄
thesauri magni et insacia
biles. Melius est vocare ad
olera cū caritate: qm̄ ad vi
tulū saginatū cū odio. Vir
iracūdus puocat rixas: q̄
patiens est mitigat susci
tatas. Iter pigror quasi
sepes spinar: via iustorū
absq3 offendiculo. Filius
sapiens letificat patrē: et
stultus homo despicit ma
trē suā. Stulticia gaudiū
stulto: et vir prudens diri
get gressus. Dissipantur

cogitationes ubi nō est cō
siliū: ubi vero plures sūt
cōsiliarij. cōfirmant᷑. Leta
tur homo in sententia oris
sui: et sermo opportunus
est optimus. Semita vi
te sup eruditū: ut declinet
de inferno novissimo. Do
mū supbor demolie᷑ dn̄s:
et firmos faciet terminos
vidue. Abhominatio dn̄i
cogitationes male: et pur᷒
sermo pulcherrimus firma
bit᷑ ab eo. Conturbat domū
suā qui sectat᷑ avariciā:
qui aūt odit munera vi
uet. Mens iusti meditabi
tur obedientiā: os impior
redundat malis. Longe est
dn̄s ab impijs: et oratio
nes iustor exaudiet. Lux o
culor letificat animā: fa
ma bona impinguat ossa.
Auris que audit increpati
ones vite: in medio sapi
entiū cōmorabit᷑. Qui
abiicit disciplinā. despic᷑
animā suā: qui aūt ac
quiescit increpationibus

possessor est cordis. Timor
dn̄i disciplina sapientie:
et gloriā precedit humilitas.

Hominis Cap. xvi.

est aīm pparare: et
dn̄i gubnare lin
guā. Omnes vie hoīm pa
tent oculis eius: spirituū
ponderator est dn̄s. Reve
la dn̄o opa tua: et dirigē
tur cogitationes tue. Uni
uersa ppter semetipm opa
tus est dn̄s: impiū quoqꝫ
ad diē malū. Abhomina
tio dn̄i est omnis arrogās:
etiā si manu ad manū
fuerit. nō erit innocēs. Mi
sericordia et veritate redi
mit᷑ iniquitas: et in timo
re dn̄i declinat᷑ a malo. Cū
placuerint dn̄o vie hoīs:
inimicos quoqꝫ eius con
uertet ad pacē. Melius ē
parū cum iusticia: qm̄ multi
fructus cū iniquitate. Cor ho
minis disponet viā suā:
sed dn̄i est dirigē gressus
eius. Divinatio in labijs
regis: in iudicio nō erra

vicos eius. Pondus et
statera iudicia domini sunt:
et opera eius omnes lapides
sacculi. Abhominabiles re
gi qui agunt impie: quoniam
iusticia firmatur solium. Vo
luntas regum labia iusta:
qui recta loquitur diligetur.
Indignatio regis nuncii
mortis: et vir sapiens pla
cabit eam. In hilaritate
vultus regis vita: et demen
tia eius quasi ymber sero
tinus. Posside sapientiam.
quia auro melior est: et
acquire prudentiam. quia
preciosior est argento. Se
mita iustorum declinat ma
la: custos anime sue servat
viam suam. Contritionem prece
dit superbia: et ante ruinam
exaltatur spiritus. Melius
est humiliari cum mitibus: quam
dividere spolia cum superbis.
Eruditus in verbo reperiet
bona: et qui in domino spe
rat beatus est. Qui sapi
ens corde est appellabitur
prudens: et qui dulcis e
loquio maiora repiet. Fons
vite eruditio possidentis:
doctrina stultorum fatuitas.
Cor sapientis erudiet os eius:
et labiis illius addet gra
tiam. Favus mellis verba
composita: dulcedo anime
sanitas ossium. Est via que
videtur homini recta: et novis
simum eius ducit ad mortem.
Anima laborantis labo
rat sibi: quia compulit eum
os suum. Vir impius fodit
malum: et in labiis eius i
gnis ardescit. Homo perversus
suscitat lites: et verbosus
separat principes. Vir iniquus
lactat amicum suum: et ducit
eum per viam non bonam. Qui
attonitis oculis cogitat
prava: mordens labia su
a perficit malum. Corona
dignitatis senectus: que
in viis iusticie reperietur.
Melior est paciens viro
forti: et qui dominatur animo
suo expugnatore urbium
Sortes mittuntur in sinum:
sed a domino temperantur. Ca. xvij.

Melior est buccella
sicca cum gaudio:
quam domus ple
na victimis cum iurgio.
Servus sapiens dominabitur
filiis stultis: et inter fratres
hereditatem dividet. Sicut
igne probatur argentum et au
rum camino: ita corda probat
dominus. Malus obedit lingue
inique: et fallax obtemperat
labiis mendacibus. Qui de
spicit pauperem exprobrat
factori eius: et qui in ruina
letatur alterius: non erit in
punitus. Corona senum fi
lii filiorum: et gloria filiorum
patres eorum. Non decet stul
tum verba composita: nec prin
cipem labium mentiens. Gem
ma gratissima exspecta
tio prestolantis: quocumque
se verterit prudenter intelli
get. Qui celat delictum querit
amicitias: qui altero ser
mone repetit separat federa
tos. Plus proficit correptio
apud prudentem: quam centum
plage apud stultum. Semper
iurgia querit malus: angelus
autem crudelis mittetur contra
eum. Expedit magis urse
occurrere raptis fetibus: quam fa
tuo confidenti sibi in stultici
a sua. Qui reddit mala pro
bonis: non recedet malum de
domo eius. Qui dimittit
aquam caput est iurgiorum: et
antequam patiatur contumeliam
iudicium deserit. Et qui iusti
ficat impium et qui condem
nat iustum: abhominabilis
est uterque apud deum. Quid
prodest habere divitias stul
tum: cum sapientiam emere
non possit? Omni tempore di
ligit qui amicus est: et fra
ter in angustiis comprobatur.
Homo stultus plaudet ma
nibus: cum spoponderit pro a
mico suo. Qui meditatur
discordias diligit rixas: et
qui exaltat os suum querit
ruinam. Qui perversi cordis est
non inveniet bonum: et qui ver
tit linguam incidet in malum.
Natus est stultus in igno
minia sua: sed nec pater in

fatuo filio letabit^r. Animus
gaudens etatem floridam fa
cit: spiritus tristis exsiccat os
sa. Munera de sinu impi
us accipit: ut pervertat se
mitas iudicii. In facie pru
dentis lucet sapientia: oculi
stultorum in finibus terre. Ira
patris filius stultus: et do
lor matris que genuit eum.
Non est bonum dampnum infer
re iusto: nec percutere principem
qui recta iudicat. Qui mo
deratur sermones suos doctus
et prudens est: et preciosi spiritus
vir eruditus. Stultus quo
que si tacuerit sapiens repu
tabitur: et si compresserit labi
a sua intelligens. Cap. xviii.

Occasiones querit
qui vult recedere
ab amico: omni
tempore erit exprobrabilis.
Non recipit stultus verba
prudentie: nisi ea dixerit
que versantur in corde eius.
Impius cum in profundo ve
nerit peccatorum contempnet: sed
sequitur eum ignominia et
obprobrium. Aqua profunda
verba ex ore viri: et torrens
redundans fons sapientie. Ac
cipere personam impii in iudici
o non est bonum: ut declines
a veritate iudicii. Labia
stulti immiscent se rixis: et os
eius iurgia provocat. Os
stulti contritio eius: et labia
ipsius ruina anime eius. Verba
bilinguis quasi simplicia:
et ipsa perveniunt usque ad in
teriora ventris. Qui mollis
et dissolutus est in opere su
o: frater est sua opera dissi
pantis. Turris fortissima
nomen domini: ad ipsum currit
iustus et exaltabitur. Sub
stantia divitis urbs robo
ris eius: et quasi murus
validus circumdans eum. An
tequam conteratur exaltatur cor ho
minis: et antequam glorificetur
humiliatur. Qui prius respon
det quam audiat: stultum se
esse demonstrat. et confusione
dignum. Spiritus viri sus
tentat imbecillitatem suam:
spiritum vero ad irascendum

facilē quis poterit sustinē?
Cor prudens possidebit sciē
tiā: et auris sapientū qͥrit
doctrinā. Donū hominis di
latat viā eius: et ante prin
cipes spaciū ei facit. Iustus
prior est accusator sui: venit
amicus eius et investigabit
eum. Contradictiones compe
scit sors: et inter potentes
quoqꝫ diiudicat. Frater
qui adiuvatur a fratre quasi
civitas firma: et iudicia quasi
vectes urbiū. De fructu
oris viri replebitur venter eius:
et genimina labiorum illius
saturabunt eū. Mors et vi
ta in manu lingue: qui
diligunt eam comedent fruc
tus eius. Qui invenit mu
lierē bonā invenit bonū:
et hauriet iocunditatē a do
mino. Cū obsecrationibꝫ
loquitur paup: et dives ef
fabitur rigide. Vir amabilis
ad societatē: magis ami
cus erit quam frater.
Melior Capitulum xix.
est paup qui am
bulat in simplicitate sua:
quam dives torquens labia in
sipiens. Ubi nō est sciētia
aīe. nō est bonū: et qui
festinus est pedibꝫ offendet.
Stulticia hominis supplantat
gressus eius: et contra deū
fervet aīo suo. Divicie ad
dunt amicos plurimos:
a paupe autem et hy quos
habuit separantur. Testis
falsus nō erit impunitus:
et qui mendacia loquitur
nō effugiet. Multi colunt
psonā potentis: et amici
sunt dona tribuētis. Fra
tres hominis pauperis ode
runt eum: insup et ami
ci procul recesserunt ab eo.
Qui tantū verba sectatur
nichil habebit: qui autem
possessor est mentis. diligit
aīam suā: et custos pru
dentie inveniet bona. Tes
tis falsus nō erit īpunitus:
et qui loquitur mendacia
peribit. Non decent stul
tū delicie: nec servū domi
nari principibꝫ. Doctrina

viri per pacienciā noscitur:
et gloria eius est iniqua p̄
tergredi. Sicut fremitus le
onis ita et regis ira: et sicut
ros sup herbam ita et hila
ritas eius. Dolor patris fi
lius stultus: et tecta iugit
stillantia litigiosa mu
lier. Domus et diviciē da
tur a parētibȝ: a dn̄o autē
proprie uxor prudēs. Pigre
do immittit soporē: et anima
dissoluta esuriet. Qui cus
todit mandatū custodit
animā suā: qui autē negli
git vias suas mortificabit᷑.
Feneratur dn̄o qui miseretur
paupi: et vicissitudinē su
am reddet ei. Erudi filium
tuū ne desperes: ad interfecti
onē autē eius ne ponas a
nimā tuā. Qui īpatiens
est sustinebit dāpnū: et cum
rapuerit aliud apponet.
Audi cōsiliū et suscipe dis
ciplinā: ut sis sapiens in
novissimis tuis. Multe
cogitationes in corde viri:
voluntas autē dn̄i pmanebit.

Homo indigens misericors
est: et melior est paup quā
vir mendax. Timor dn̄i ad
vitā: et in plenitudine com
morabit᷑ absq̧ visitatiōe
pessima. Abscondit piger
manū suā sub ascella: nec
ad os suū applicat eā. Pes
tilente flagellato stultus
sapientior erit: si autē corripu
eris sapientē intelliget dis
ciplinā. Qui affligit patrē
et fugat matrē: ignomini
osus est et infelix. Non ces
ses fili audire doctrinam:
nec ignores sermones sci
entie. Testis iniquus deri
det iudiciū: et os impiorū
devorat iniquitatē. Parata
sunt derisoribȝ iudicia: et
mallei percutientes stultorū
corporibȝ. Capitulum xx.

Luxuriosa res vi
nū. et tumultuo
sa ebrietas: quicū
q̧ hiis delectatur non erit
sapiens. Sicut rugitus
leonis: ita et terror regis.
Qui provocat eū: peccat ī

animā suā. Honor est ho
mini qui separat se a cō
tentionibus: omnes autem
stulti miscentur cōtume
liis. Propter frigus piger
arare noluit: mendicabit
ergo estate et non dabitur
ei. Sicut aqua profunda.
sic consiliū in corde viri:
sed homo sapiens exhau
riet illud. Multi homines
misericordes vocantur: virū
aut fidelē quis inveniet?
Justus qui ābulat in sim
plicitate sua: beatos post
se filios derelinquet. Rex
qui sedet in solio iudicii:
dissipat omne malū intu
itu suo. Quis potest dicere
mundū est cor meū: purus
sum a peccato? Pondus et
pondus. mensura et mē
sura: utrūq; abhominabi
le est apud deū. Ex studiis
suis intelligitur puer: si mū
da et recta sint opera eius.
Aurē audientē et oculū
videntē: dominus fecit utrūq;.
Noli diligere sompnū: ne te

egestas opprimat. Aperi o
culos tuos: et saturare
panibus. Malū est. malū
est. dicit omnis emptor: et
cum recesserit tunc gloria
bitur. Aurū et multitudo
gēmarū. et vas preciosum:
labia scientie. Tolle vesti
mentū eius qui fideiussor
extitit alieni: et pro extra
neis aufer pignus ab eo.
Suavis est homini panis
mendacii: et postea imple
bitur os eius calculo. Cogi
tationes cōsiliis robora
buntur: et gubernaculis trac
tanda sunt bella. Ei qui
revelat misteria et ābu
lat fraudulenter. et dila
tat labia sua: ne cōmis
cearis. Qui maledicit pa
tri suo et matri: extinguetur
lucerna eius in mediis te
nebris. Hereditas ad quā
festinatur in principio: in no
vissimo benedictione ca
rebit. Ne dicas reddā ma
lum: expecta dominū et libe
rabit te. Abhominatio apud

dnm est pondus et pond9:
statera dolosa nō est bona.
A dnō dirigunt' gressus
viri: quis aūt hominū
potest intellige viā suam?
Ruina est homī devotare
sanctos: et post vota trac
tare. Dissipat impios rex
sapiens: et incurvat super
eos fornicē. Lucerna dnī
spiraculū hoīs: que in
vestigat oīa secreta ven
tris. Misericordia et veritas
custodiūt regē: et roborat'
clemētia thronus eius. Exul
tatio iuvenū fortitudo eor:
et dignitas senū canicies.
Livor vulneris absterget
mala: et plage ī secretiori
bz ventris. Cap. xxi.
Sicut divisiones a
quarū. ita cor re
gis in manu domini: quo
cūqz voluerit inclinabit il
lud. Omīs via viri recta
sibi videtur: appendit aūt
corda dominus. Facere mi
sericordiā et iudiciū: ma
gis placent dnō qm vic
time. Exaltatio oculor et di
latatio cordis: lucerna impior
pctm. Cogitationes robust
i semp in abūdantia: oīs
aūt piger semp in egestate
est. Qui cōgregat thesauros
lingua mendacij. vanus et
excors est: et impingetur ad
laqueos mortis. Rapine
impior detrahent eos: qa
noluerūt facere iudiciū. P
versa via viri aliena est: q
aūt mundus est. rectū opus
eius. Melius est sedere in an
gulo domatis: qm cū mu
liere litigiosa et in domo
communi. Anima impij de
siderat malū: nō misere
bitur proximo suo. Mulcta
to pestilente sapiētior erit
parvulus: et si sectetur sa
pientē sumet scientiam.
Excogitat iustus de domo
impij: ut detrahat impi
os a malo. Qui obturat
aurē suā ad clamorē pau
pis: et ipse clamabit et nō
exaudietur. Munus abscon
ditū extinguet iras: et donū

in sinu indignationem
maximā. Gaudiū iusto
est facere iudiciū: et pa
vor operantibꝫ iniq̄tatē.
Vir qui erraverit a via
doctrine: in cetu gygātū
cōmorabit᷑. Qui diligit
epulas in egestate erit: q̄
amat vinū et pinguia nō
ditabit᷑. Pro iusto dabit᷑
impius: et pro rectis iniq̄.
Melius est habitare ī tra
deserta: q̄m cū muliere rix
osa et iracunda. Thesaurus
desiderabilis et oleū in ha
bitaculo iusti: et impru
dens homo dissipabit il
lud. Qui sequitur iustici
am et misericordiā: inveniē
et vitā et gloriā. Civitatē
fortiū ascendit sapiens: et
destruxit robur fiducie eiꝰ.
Qui custodit os suū et
linguā suā: custodit ab
angustiis animā suam.
Superbus et arrogās vocat᷑
indoctus: qui in ira opat᷑
supbiā. Desideria occidūt
pigrū: noluerūt enī q̄cq̄m
manus eius opari. Tota
die cōcupiscit et desiderat:
qui aūt iustus est tribuet
et nō cessabit. Hostie īpio
rū abhominabiles: q̄ offerū
tur ex scelē. Testis mendax
peribit: vir obediens loq̄
tur victoriā. Vir impius
procaciter obfirmat vultū
suū: qui aūt rectus est cor
rigit viā suā. Nō est sapi
entia nō est prudētia: nō
est consiliū contra dūm.
Equus parat᷑ ad diē bel
li: dūs aūt salutē tribuet.

MElius Capitulum xxii.
est nomē bonū
q̄m divicie mul
te: sup aurum et argētū
gratia bona. Dives et pau
per obviaverūt sibi: utri
usqꝫ aūt opator est dūs.
Callidus videt malū et
abscondit se: īnocens per
transijt et afflictus est
dāpno. Finis modestie ti
mor dūi: divicie et gloria
et vita. Arma et gladij ī
via pversi: custos aūt aīe

sue. longe recedit ab eis. P
uerbiū est. adolescēs iuxta
viā suā: etiā cum senuerit
non recedet ab ea. Diues
paupib; imperat: et qui
accipit mutuū seruus est
feneratis. Qui seminat
iniqtatē metet mala: et
virga ire sue consūmabit.
Qui pnus est ad misericor
diā benedicet: de panibus
eīu suis dedit paupi. Eice
derisorē et exibit cū eo iurgi
um: cessabūt qz cause et cō
tumelie. Qui diligit cordis
mūdiciā: ppter graciā la
biorū suor habebit amicū
regē. Oculi dnī custodiunt
scienciā: et supplantantur
verba iniqui. Dicit piger.
leo est foris: in medio pla
tearū occidendus sum. Fo
uea profunda os aliene:
cui iratus est dns incidet
in eā. Stulticia colliga
ta est in corde pueri: et vir
ga discipline fugabit eā.
Qui calūpniatur paupe
rē ut augeat diuicias suas:
dabit ipse diciori et egebit.
Inclina aurē tuā: et audi
verba sapienciū. Appone
aūt cor ad doctrinā meā:
que pulchra erit cū serua
ueris eā in ore tuo. et redū
dabit in labys tuis: ut sit
in dnō fiducia tua: vnde
et ostendi eam tibi hodie.
Ecce descripsi eā tibi tripli
citer in cogitationib; et scie
cia: ut ostēderē tibi firmita
tē. et eloquia veritatis: re
spondere ex hys illis qui
miserūt te. Nō facias vio
lenciā paupi. quia paup
est: neqz conteras egenū in
porta: quia dns iudicab
causā eius: et cōfriget eos
qui confixerūt aīmā eius.
Noli esse amicus homini
iracundo: neqz ābules cū
viro furioso: ne forte discas
semitas eius. et sumas scan
dalū anime tue. Noli esse
cum hys qui defigūt manus
suas: et qui vades se offert
pro debitis. Si enī nō ha
bes vnde restituas: quid

cause est ut tollas oper/
mentū de cubili tuo? Ne trās
grediaris terminos antiq̄s:
quos posuerunt patres tui.
Vidisti virū velocē in ope
re suo? corā regibꝫ stabit: nec
erit ante ignobiles. Capitulum
Quando sederis XXIII.
ut comedas
cum principe: di
ligenter attende que sūt
posita ante faciē tuam:
et statue cultrū in gutture
tuo: si tamē habes potesta
tem in animā tuā. Ne desi
deres de cibis eius: in quo ē
panis mendacij. Noli labo
rare ut diteris: sed pruden
tie tue pone modū. Ne eri
gas oculos tuos ad opes
quas habere non potes:
quia facient sibi pēnas q̄si
aquile. et volabūt in celū.
Ne comedas cum hoīe inui
do: et ne desideres cibos eius:
quoniā in similitudīe ari
oli et cōiectoris estimat
quod ignorat. Comede et
bibe dicet tibi: et mens eius

non est tecū. Cibos quos
comederas euomes: et perdes
pulchros sermones tuos.
In auribꝫ insipientiū ne
loquaris: quia despicient
doctrinā eloquij tui. Ne at
tingas terminos paruulorum:
et agrū pupillorum ne intro
eas. Propinquus enī eorum
fortis est: et ipse iudicabit
contra te causā illorum. In
grediatur ad doctrinā cor tu
um: et aures tue ad verba
sciētie. Noli subtrahere a
puero disciplinā. Si enī p
cusseris eū virga: nō mori
etur. Tu virga percuties eum:
et animā eius de inferno
liberabis. Fili mi si sapiēs
fuerit animus tuus. gaude
bit tecū cor meū: et exultabūt
renes mei. cū locuta fuerint
rectū labia tua. Non emu
letur cor tuū peccatores: sed in
timore dn̄i esto tota die: q̄a
habebis spem in nouissimo.
et prestolatio tua nō aufe
retur. Audi fili mi et esto sa
piens: et dirige in via ani

meum tuum. Noli esse in conuiuiis
potatorum. nec in comessati
onibus eorum qui carnes ad
vescendum conferunt: quia
vacantes potibus et dantes
symbola consumentur: et
vestietur pannis dormitati
o. Audi patrem tuum qui ge
nuit te: et ne contempnas
cum senuerit mater tua.
Veritatem eme et noli ven
dere: sapientiam et doctrinam
et intelligentiam. Exultat
gaudio pater iusti: qui
sapientem genuit letabitur
in eo. Gaudeat pater tuus:
et mater tua exultet que
genuit te. Prebe fili mi cor
tuum michi: et oculi tui vi
as meas custodiant. Fouea
enim profunda est meretrix:
et puteus angustus aliena.
Insidiatur in via quasi la
tro: et quos incautos vide
rit interficiet. Cui ve. cuius
patri ve. cui rixe. cui fouee:
cui sine causa vulnera.
cui suffusio oculorum? Non
ne hiis qui morantur in
vino: et student calicibus epo
tandis? Ne intuearis vi
num quando flauescit: cum
splenduerit in vitro color
eius. Ingreditur blande:
sed in nouissimo mordebit
ut coluber: et sicut regu
lus venena diffundet. O
culi tui videbunt extrane
as: et cor tuum loquetur per
uersa. Et eris sicut dormiens
in medio mari: et quasi
sopitus gubernator amis
so clauo. Et dices. Verbe
rauerunt me sed non dolui:
traxerunt me et ego non sen
si. Quando euigilabo:
et rursus vina reperiam?

Ne emuleris Cap. xxiiii.
viros ma
los. nec desideres
esse cum eis: quia rapi
nas meditatur mens eorum:
et fraudes labia eorum lo
quuntur. Sapientia edifica
bitur domus: et prudentia
roborabitur. In doctrina
replebuntur cellaria: uniuer
sa substantia preciosa et

pulcherrima. Vir sapiens
fortis est: et vir doctus ro
bustus et validus. Quia
cum dispositione initur
bellū: et erit salus ubi mul
ta cōsilia sunt. Excelsa
stulto sapiētia: in porta
nō aperiet os suū. Qui
cogitat mala facē: stult⁹
vocabit̄. Cogitatio stul
ti pctm̄ est: et abhomīa
tio hoīm detractor. Si de
speraueris lassus in die
āgustie: īminuet̄ fortitu
do tua. Erue eos qui du
cūtur ad mortē: et qui t̄
hūtur ad interitū libera
re ne cesses. Si dixeris vi
res nō suppetūt: qui īspec
tor est cordis ipē intelligit.
Et seruatorē aīe tue
nichil fallit: reddet qz ho
mini iuxta opa sua. Cō
ede fili mi mel quia bonū
est: et fauū dulcissimum
gutturi tuo. Sic et doctri
na sapiē aīe tue: quā
cum īueneris habebis ī
nouissimis spem: et spes
tua nō peribit. Ne īsidie
ris et q̄ras īpietatē in do
mo iusti: neqz vastes req̄
em eius. Septies enī cadet
iustus et resurget: impij
autē corruēt in malū. Cū
ceciderit īimicus tuus ne
gaudeas: et in ruina ei⁹
ne exultet cor tuū: ne for
te videat dn̄s et displiceat
ei. et auferat ab eo iram
suā. Ne cōtendas cū pessi
mis. nec emuleris impi
os: quoniā nō habent
futurorū spem mali: et lu
cerna impiorum extinguet̄.
Time dn̄m fili mi et regē:
et cum detractoribz nō com
miscearis. Quoniā repēte
consurget pditio eorū: et
ruinā utriusqz quis nouit?
Hec quoqz sapiētibz. Cognos
cere psonā in iudicio: nō
est bonū. Qui dicit impi
o iustus es: maledicent ei
populi. et detestabūtur eū
tribz. Qui arguunt lauda
būtur: et sup ipos veniet
benedictio. Labia deosculā

bitur: qui recta verba respō
dit. Para foris opus tuū:
et diligenter exerce agrū tuū:
ut postea edifices domū tu
am. Ne sis testis frustra cō
tra proximū tuū: nec lacte(s)
quēquā labiis tuis. Ne di
cas quomō fecit michi. sic
faciā ei: reddā unicuiqꝫ se
cundū opus suū. Per agrū
hominis pigri transivi. et per
vineā viri stulti: et ecce to
tū repleverant urtice: ope
ruerant superficiem eius spi
ne: et maceria lapidum de
structa erat. Quod cum vi
dissem posui in corde meo:
et exemplo didici disciplinā.
Parū inquā dormies. modi
cū dormitabis: pauxillum
manus cōseres ut quiescas:
et veniet quasi cursor egestas
tua. et mendicitas quasi vir
armatus. Hec quoqꝫ parabo
le salomonis: quas transtu
lerūt viri ezechie regis iuda.

Capitulum xxv.

Gloria dei celare ver
bū: et gloria regū
investigare sermonē. Celū
sursū et terra deorsū: et cor re
gū inscrutabile. Aufer rubi
ginē de argento: et egredietur
vas purissimū. Aufer impi
etatē de vultu regis: et firma
bitur iusticia thronus eius. Ne
gloriosus appareas corā re
ge: et in loco magnorū ne
steteris. Melius est enim ut di
catur tibi ascende huc: quam ut
humilieris corā principe.
Que viderunt oculi tui ne pro
feras in iurgio cito: ne post
ea emendare nō possis. cum
dehonestaveris amicū tuū.
Causā tuā tracta cū amico
tuo: et secretū extraneo ne
reveles: ne forte insultet ti
bi cum audierit. et exprobrare
non cesset. Mala aurea in lec
tis argenteis: qui loquitur ver
bū in tēpore suo. Inauris au
rea et margaritū fulgens: qui
arguit sapientē et aurē obe
dientē. Sicut frigus nivis
in die messis: ita legatus
fidelis ei qui misit eum. ani
mā illius requiescere facit. Nu

ves et venctis. et pluuie nō
sequētes: vir gloriosus et
promissa nō cōplens. Pa
ciētia lenietur prīceps: et
lingua mollis cōfringet
duriciā. Mel inuenisti. cōede
qd̄ sufficit tibi: ne forte sa
ciatus euomas illud. Sb
trahe pedem tuū de domo
proximi tui: ne forte sacia
tus oderit te. Jaculū et gla
dius et sagitta acuta: hō
qui loquitur cont̄ proxi
mū suū testimoniū falsum.
Dens putridus et pes lass⁹
qui sperat sup infideli in
die angustie: et amittit
palliū in die frigoris. Ace
tum in nitro: qui cantat
carmīa corde pessimo. Si
esurierit inimicus tuus ciba
illū: si sitierit da ei aquā
bibere. Prunas eñ cōgre
gabis sup caput eius: et
dn̄s reddet tibi. Ventus a
quilo dissipat pluuias:
et facies tristis linguam
detrahentē. Melius est sedē
in āgulo dōmatis: q̄m cū
muliere litigiosa. et in do
mo cōmuni. Aqua frigi
da anime sitienti: et nun
cius bonus de terra longi
qua. Fons turbatus pede.
et vena corrupta: iustus
cadens corā impio. Sicut
qui mel comedit multum
nō est ei bonū: sic qui scru
tator est maiestatis oppri
metur a gloria. Sicut urbs
patens et absq; murorū
ambitu: ita vir qui non
potest in loquēdo cohibere
spm̄ suū. Capitulum xxvi.

Quomō nix estate
et pluuie ī messe:
sic indecens ē stul
to gloria. Nam sicut auis
ad alta transuolās. et pas
ser quolibet vadens: sic
maledictū frustra platū
in quēpiam superueniet. Fla
gellū equo. et chamus asi
no: et virga in dorso īpru
dentiū. Ne respondeas stul
to iuxta stulticiā suā: ne ef
ficiaris ei similis. Respōde
stulto iuxta stulticiā suā:

ne sibi sapiens esse videatur.
Claudus pedibꝫ et iniq̄tatē
bibens: qui mittit verba p
nūciū stultū. Quomō pul
chras frustra habet tibias
claudus: sic indecens est ī
ore stultoꝝ parabola. Sicut
qui mittit lapidē in acer
uū mercurii: ita qui tribu
it insipienti honorē. Quo
modo si spina nascatur in
manu temulenti: sic pa
rabola in ore stultoꝝ. Iu
diciū determinat causas: et
qui imponit stulto silen
tiū iras mitigat. Sicut ca
nis qui reuertitur ad vomi
tū suū: sic imprudens qui
iterat stultitiā suā. Vidisti
hominē sapientē sibi vi
deri: magis illo spem ha
bebit stultus. Dicit piger.
leo est in via: leena in iti
neribꝫ. Sicut ostiū vertitur
in cardine suo: ita piger
in lectulo suo. Abscondit
piger manus sub ascellas
suas: et laborat si ad os
suū eas cōuerterit. Sapi

entior sibi piger videtur: septē
viris loquentibꝫ sententias.
Sicut qui apprehendit au
ribꝫ canē: sic qui transit ī
paciens cōmiscetur rixe alte
rius. Sicut noxius est qui
mittit lanceas et sagittas
et mortē: sic vir qui fraudu
lenter nocet amico suo. Et
cū fuerit deprehensus: dicit.
ludens feci. Cum defecerint
ligna extinguetur ignis: et su
surrone subtracto iurgia
cōquiescunt. Sicut carbones
ad prunas et ligna ad ig
nē: sic homo iracūdus sus
citat rixas. Verba susurro
nis quasi simplicia: et ipsa
perueniūt ad intima ventris.
Quomō si argento sordi
do ornare velis vas fictile:
sic labia tumentia cū pes
simo corde sociata. Labiis
suis intelligitur inimicus:
cum in corde tractauerit do
los. Quando submiserit vo
cem suā ne credideris ei: quo
niā septē nequicie sunt ī
corde illius. Qui operit

odiū fraudulēter: reuelabi
tur malicia eius ī concilio.
Qui fodit foueā incidet in
eam: et qui voluit lapidē
reuertet̄ ad eū. Lingua fallax
nō amat veritatē: et os lu
bricū opat̄ ruinas. Capitulum
xxvij.
Ne glorieris
in crastinū: igno
rans quid super
ventura pariat dies. Lau
det te alienus et nō os tuū:
extraneus et nō labia tua.
Graue est saxū et onerosa
harena: sed ira stulti vtro
q; grauior. Ira nō habet
misericordiā: nec erūpens
furor. Et impetū concitati
ferre q̄s poterit? Melior est
manifesta correptio: q̄m a
mor absconditus. Melio
ra sunt vulnera diligen
tis: q̄ fraudulēta odientis
oscula. Anima saturata
calcabit fauū: anima e
suriens etiam amarū pro dul
ce sumet. Sicut auis trās
migrās de nido suo: sic vir
qui relinquit locū suum.

Vnguento et varijs odorib;
delectat̄ cor: et bonis amici
cōsilijs anima dulcorat̄.
Amicū tuū et amicū pris
tui ne dimiseris: et domū
fratris tui ne ingrediaris
in die afflictionis tue. Me
lior est vicinus iuxta: q̄m
frater procul. Stude sapien
tie fili mi. et letifica cor me
um: ut possis exprobrāti
respondere sermonē. Astut̄
videns malū absconditus
est: paruuli trāseuntes
sustinuere dispendia. Tol
le vestimentū eius q̄ spo
spondit pro extraneo: et
pro alienis aufer ei pign̄.
Qui benedicit proximo
suo voce grandi de nocte
cōsurgens: maledicenti
similis erit. Tecta p̄stillā
tia in die frigoris: et litigi
osa mulier cōparantur.
Qui retinet eā quasi qui
ventū teneat: et oleū dextre
sue vocabit. Ferrū ferro a
cuit̄: et homo exacuit fa
ciem amici sui. Qui seruat

ficũ comedet fructũ eius: et
qui custos est domini sui
glorificabitur. Quomodo ĩ
aquis resplendẽt vultus
prospicientiũ: sic corda ho
minũ manifesta sunt pru
dentibꝫ. Infernus et pditi
o nõ replebũtur: similiter
et oculi hominũ insatia
biles. Quomõ pbatur in
conflatorio argentũ et in
fornace aurũ: sic pbatur
homo ore laudãtis. Si cõ
tuderis stultũ in pila. q̃si
tipsanas feriente desuper
pilo: nõ auferet̃ ab eo stul
ticia eius. Diligent̃ agnos
ce vultũ pecoris tui: tuos
q̃ greges considera. Non
enim habebis iugiter po
testatẽ: sed corona tribuet̃
in gñatione generatio
nũ. Aperta sunt prata. et
apparuerũt herbe virẽtes:
et collecta sunt fena de mõ
tibꝫ. Agni ad vestimẽtũ
tuũ: et hedi ad agri p̃ciũ.
Sufficiat tibi lac capra
rũ in cibos tuos: in neces
saria domus tue. et ad
victũ ancillis tuis. Cap̃. xxviij.

Fugit impius nemine psequẽ
te: iustus autẽ
quasi leo confidens absq̃
terrore erit. Pter pccã t̃re
multi pricipes eius: et pp̃
hominis sapiẽtiã et horum
scientiã que dicitur: vita
ducis lõgior erit. Vir pau
per calũpnians pauperes:
similis est ymbri vehemẽ
ti in quo paratur fames.
Qui derelinquũt legem
laudãt impiũ: qui custo
diũt succendũtur cõtra
eũ. Viri mali nõ cogitãt
iudiciũ: qui autẽ requirũt
dñm animaduertũt
omnia. Melior est paup
ambulãs in simplicita
te sua: q̃m dives pravis
itineribꝫ. Qui custodit
legẽ filius sapiens est: q̃
autẽ pascit cõmessatores
cõfundit patrẽ suũ. Qui
coacervat divicias usu
ris fenore liberali: ĩ pau

patres cōgregat eas. Qui de
clinat aurē suā ne audi
at legē: oratio eius erit
execrabilis. Qui decipit
iustos in via mala. in in
teritu suo corruet: et sim
plices possidebunt bona eius.
Sapiens sibi videtur vir di
ues: paup aut prudens
scrutabitur eū. In exulta
tione iustor multa glo
ria est: regnātibz impijs
ruine hominū. Qui abs
cōdit scelera sua nō diri
getur: qui aut confessus fu
erit et reliquerit ea. miseri
cordiā consequetur. Beatus
homo qui semp est pauidus:
qui vero mētis est dure
corruet ī malū. Leo rugi
ens et ursus esuriens: prin
ceps impius sup populū
pauperē. Dux indigens
prudentia. multos oppri
met per calūpniā: qui
aut odit auariciā. lōgi
fient dies eius. Hominē
qui calūpniatur anime
sanguinē: si usqz ad la

cū fugerit nemo sustinet.
Qui ambulat simpliciter
saluus erit: qui puersis
ingreditur vijs cōcidet semel.
Qui operatur terrā suā sa
turabitur panibz: qui secta
tur ociū replebitur egestate.
Vir fidelis multū lauda
bitur: qui aut festinat dita
ri non erit innocens. Qui
cognoscit in iudicio faci
em nō facit bene iste: et
pro buccella panis deserit
veritatē. Vir qui festinat
ditari et alijs inuidet: igno
rat qd egestas superueniat
ei. Qui corripit hominem.
graciā postea inueniet apud
eum: magis qm ille qui
per lingue blandimēta
decipit. Qui subtrahit a
liquid a patre suo et a
matre. et dicit hoc nō esse
peccatū: particeps homi
cide est. Qui se iactat et di
latat. iurgia concitat: qui
sperat in dn̄o sanabitur.
Qui cōfidit in corde suo
stultus est: qui aut gra

ditur sapienter iste lauda
bitur. Qui dat pauperi nō
indigebit: qui despicit dep
cantem sustinebit penuri
am. Cum surrexerint impii
abscondentur homines: cum
illi perierint multiplicabuntur
iusti. Capl'm xxix.
Viro qui corripien
tem dura cervice
contempnit. repentinus
superveniet interitus: et eum
sanitas nō sequetur. In mul
tiplicatione iustorum letabi
tur vulgus: cum impii
susceperint principatum ge
met populus. Vir qui amat
sapientiā letificat patrem
suū: qui aūt nutrit scorta
pdet substantiā. Rex iustus
eriget terrā: vir avarus de
struet eam. Homo qui blā
dis fictis qz sermonibz loqui
tur amico suo: rete expan
dit pedibz eius. Peccātem
virū iniquū involvet laq
us: et iustus laudabit atqz
gaudebit. Novit iustus
causā pauperū: impius

ignorat scientiā. Homines
pestilētes dissipāt civitatē:
sapientes vero avertunt
furorem. Vir sapiens si cū
stulto cōtenderit: sive irasca
tur sive rideat. nō inveniet
requiē. Viri sanguinū o
derūt simplicē: iusti autē
qrunt animā eius. Totū
spm suū pfert stultus: sa
piens differt et reservat in
posterū. Princeps qui liben
ter audit verba mendacii:
omēs ministros habet impi
os. Paup et creditor obvi
averūt sibi: utriusqz illumi
nator est dns. Rex qui iudicat
in veritate paupes: thronus
eius ineternū firmabitur.
Virga atqz correptio tribu
eit sapientiā: puer autem
qui dimittitur voluntati sue
cōfundet matrē suā. In mul
tiplicatione impiorum multi
plicabūtur scelera: et iusti ru
inas eorum videbūt. Erudi
filiū tuū et refrigerabit te:
et dabit delicias anime tu
e. Cum prophetia defecerit dis

sipabit^r pplus: qui custod^t
legē beatus est. Servus
verbis nō potest erudiri:
quia quod dicis ītelligit.
et respondere contēpnit. Vi
disti hominē velocem ad
loquendū: stulticia magis
sperāda est q̄m illius cor
reptio. Qui delicate a pu
ericia nutrit servū suum:
postea illū sentiet cōtuma
cē. Vir iracūdus provocat
rixas: et qui ad indignan
dū facilis est. erit ad pctā
proclivior. Supbū sequit^r
hūilitas: et hūilem spiritu
suscipiet gloria. Qui cum
fure participat^r odit aīam
suā: adiurantē audit et
nō indicat. Qui timet ho
minē cito corruet: qui spe
rat in dnō sublevabit^r. Mul
ti requirunt faciē principis:
et a dnō iudiciū egreditur
singulor. Abhominātur
iusti virū impiū: et abho
minātur impii eos qui ī
recta sunt via. Verba con
gregantis: filii vomentis.

Visio quā Cap. xxx.
locutus est vir
cū quo est deus:
et qui deo secum morante
cōfortatus ait. Stultissi
mus sum viror: et sapiā
hominū non est mecum.
Non didici sapientiā: et
non scior scientiā. Quis
ascendit in celū. atq; descē
dit? Quis cōtinuit spm̄ in
manib; suis? Quis colli
gavit aquas quasi ī vesti
mēto? Quis suscitavit
omēs terminos terre? Quod
nomē est eius: et quod no
mē filii eius si nosti? Omīs
sermo dei ignitus: clipeus
est sperātib; in se. Ne ad
das quicq̄m verbis illius:
et arguaris iveniaris q;
mendax. Duo rogavi te:
ne deneges michi. antequā
moriar. Vanitatē et verba
mendacia longe fac a me.
Mendicitatē et divicias
ne dederis michi: tribue
tantū victui meo necessa
ria: ne forte saciatus il

licitar ad negandū. et di
cam quis est dn̄s: et eges
tate cōpulsus. furer et p
iurem nomē dei mei. Ne
accuses seruū ad dn̄m su
um: ne forte maledicat
tibi et corruas. Generatio
que patri suo maledicit:
et que matri sue nō bn̄di
cit. Generatio que sibi
munda videtur: et tamen
nō est lota sordibus suis.
Generatio cuius excelsi
sunt oculi: et palpebre
eius in alta subrecte. Ge
neratio que pro dentibus
gladios habet: et cōmā
dit molaribz suis: ut cō
edat inopes de terra. et
pauperes ex hominibus.
Sanguisuge due sūt fili
e: dicentes affer affer. Tria
sunt insaturabilia: et qr
tū quod nūqm̄ dicit suf
ficit. Infernus et os vulue:
et terra que nō satiatur
aqua. Ignis vero nūqm̄
dicit sufficit. Oculū qui
subsannat patrē et de

spicit partū matris sue:
effodiant eum corui de tor
rentibus: et comedant illū
filij aquile. Tria sūt diffi
cilia michi: et quartū pe
nitus ignoro. Viam aq
le in celo: viam colubri
sup petrā: viā nauis ī
medio mari: et viā viri
in adolescētia. Talis est et
via mulieris adultere: q̄
comedit et tergens os suū
dicit. Non sum operata
malū. Per tria mouetur
terra: et quartū non potest
sustine. Per seruū cū regna
uerit: per stultū cum satu
ratus fuerit cibo: per odio
sam mulierē cum in ma
trimonio fuerit assūpta:
et per ancillā cum heres
fuerit dn̄e sue. Quatuor
sunt minima terre: et ipa
sunt sapientiora sapienti
bz. Formice. ppls infirm9:
qui pparat in messe cibū
sibi. Lepusculus plebs in
ualida: qui collocat ī pe
tra cubile suū. Regē locusta

non habet: et egredit[ur] univ
sa per turmas. Stellio ma
nibz nitit[ur]: et moratur in
edibus regis. Tria sūt que
bene gradiūtur: et quartū
quod incedit feliciť. Leo for
tissimus bestiarū: ad nul
lius pauebit occursū. Gall[us]
succinctus lūbos. Et aries:
nec est rex qui resistat ei.
Et qui stultus apparuerit:
postq̄ eleuat[us] ē ī sublime.
Si eni intellexisset: ori im
posuisset manū. Qui aut
fortiter p̄mit ubera ad elici
endū lac: exprimit butirū.
Et qui vehementer emūg[it]:
elicit sanguinē. Et qui p̄
uocat iras: producit dis
cordias. Ca[pitulum] xxxi.
Verba lamuelis
regis: visio qua
erudivit eum mater sua.
Quid dilecte mi. quid di
lecte uteri mei: quid dilec
te votor[um] meor[um]: Ne dederis
mulieribz substantiā tu
am: et divicias tuas ad
delendos reges. Noli regi

bus o lamuel noli regibz
dare vinū: quia nullū
secretū est ubi regnat ebri
etas: ne forte bibāt et ob
liviscant[ur] iudicior[um]. et mu
tent causā filior[um] paupis.
Date siceram merētibus:
et vinū hys qui amaro
sunt animo. Bibant et
obliviscātur egestatis sue:
et dolores nō recordentur
āplius. Aperi os tuum
muto: et causis omniū
filior[um] qui ptranseūt. Apri
os tuū: decerne quod ius
tū est: et iudica inopem
et pauperē. Ca[pitulum] xxxi. Aleph.
Mulierē fortē quis
inveniet: Procul
et de ultimis fi
nibus precium eius. Beth.
Confidit ī ea cor viri sui:
et spolys nō īdigeb[it]. Gimel.
Reddet ei bonū et nō ma
lū: omnibus dieb[us] vite sue.
Deleth. Quesivit lanā et
linum: et opata est cōsi
lio manuū suarum. He.
Facta est quasi navis

institoris: de longe portās panē suū. Vau. De nocte surrexit: dedit q̄z predā domesticis suis. et cibaria ā ancillis suis. Zay. Cōsideravit agrū et emit eum: de fructu manuū suarū plantavit vineā. Heth. Accinxit forti tudine lumbos suos: et roboravit brachiū suū. Theth. Gustavit et vidit quia bona est negociacio eius: non extinguetur ī nocte lucerna illius. Joth. Manū suā misit ad fortia: et digiti eius apprehenderūt fusū. Caph. Manū suā aperuit inopi: et palmas suas extē dit ad pauperem. Lamech. Non timebit domui sue a frigoribz nivis: omnes enim domestici eius vestiti sunt duplicibz. Mem. Stragulatā vestē fecit sibi: bysus et purpura indumentū eius. Nun. Nobilis in portis vir eius: quando sederit cum senatoribus terre. Sameth. Syndonē fecit et vendidit: et cingulū tradidit chananeo. Ayn. Fortitudo et decor indumentū eius: et ridebit in die novissimo. Phe. Os suum aperuit sapientie: et lex clemē tie in lingua eius. Sade. Consideravit semitas domus sue: et panem ociosa non comedit. Coph. Surrexerunt filij eius et beatissimam predicaverūt: vir eius. et laudavit eam. Res. Multe filie congregaverunt divicias: tu supergressa es universas. Syn. Fallax gracia et vana est pulchritudo: mulier timens dominum ipsa laudabitur. Thau. Date ei de fructu manuum suarum: et laudent eam in portis opera eius.

Explicit liber proverbiorum. Incipit liber ecclesiastes. Capitulum primum.

Verba
ecclesi
astes
filii da
uid re
gis ihe
rusalem. Vanitas vanita
tum dixit ecclesiastes: vanitas
vanitatum et omnia vanitas.
Quid habet amplius ho
mo de universo labore suo.
quo laborat sub sole? Ge
neratio preterit et generatio
advenit: terra vero in eter
num stat. Oritur sol et occi
dit: et ad locum suum revertitur.
Ibique renascens girat per
meridiem: et flectitur ad aqui
lonem. Lustrans universa in
circuitu pergit spiritus: et
in circulos suos revertitur.
Omnia flumina intrant in
mare: et mare non redundat.
Ad locum unde exeunt flumi
na revertuntur: ut iterum
fluant. Cuncte res difficiles:
non potest eas homo ex
plicare sermone. Non sa
turatur oculus visu: nec
auris impletur auditu.
Quid est quod fuit? Ipsum
quod futurum est. Quid est
quod futurum est? Ipsum quod
faciendum est. Nichil sub so
le novum: nec valet quisquam
dicere. ecce hoc recens est. Iam
enim precessit in seculis: que
fuerunt ante nos. Non est
priorum memoria: sed nec
eorum quidem que postea futura
sunt. erit recordatio apud
eos qui futuri sunt in no
vissimo. Ego ecclesiastes
fui rex israel in iherusalem:
et proposui in animo meo
querere et investigare sa
pienter de omnibus que fiunt
sub sole. Hanc occupatio
nem pessimam dedit deus filiis
hominum: ut occuparentur in
ea. Vidi que cuncta fiunt
sub sole: et ecce universa
vanitas et afflictio spiritus.
Perversi difficile corriguntur:
et stultorum infinitus est nu
merus. Locutus sum in
corde meo dicens. Ecce mag
nus effectus sum. Et precessi

si sapientia omnes qui fu
erunt ante me in iherusa
lem: et mens mea contem
plata est multa sapienter.
et didici. Dedique cor meum
ut scirem prudentiam atque
doctrinam: erroresque et stul
ticiam. Et agnovi quod in his
quoque esset labor et afflic
tio spiritus: eo quod in multa
sapientia multa sit indig
natio: et qui addit scien
tiam addit et dolorem. Ca. ii.

Dixi ergo in corde
meo. Vadam et
affluam deliciis:
et fruar bonis. Et vidi quod
hoc quoque esset vanitas.
Risum reputavi errorem:
et gaudio dixi. Quid frustra
deciperis? Cogitavi in cor
de meo abstrahere a vino
carnem meam: ut animum
meum transferrem ad sapien
tiam. devitaremque stulticiam:
donec viderem quid esset u
tile filiis hominum. Quo fac
to: opus est sub sole nu
mero dierum vite sue. Magni

ficavi opera mea: edi
ficavi michi domos: plan
tavi vineas: feci ortos et
pomeria: consevi ea cuncti
generis arboribus. Extruxi
michi piscinas aquarum:
ut irrigarem silvam lignorum
germinantium. Possedi ser
vos et ancillas: multamque
familiam habui. Armenta
quoque et magnos ovium
greges: ultra omnes qui fu
erunt ante me in iherusalem.
Coacervavi michi argen
tum et aurum: et substancias
regum ac provinciarum. Feci michi
cantores et cantatrices: et
delicias filiorum hominum:
scyphos et urceos in ministe
rio ad vina fundenda: et
supergressus sum opibus omnes
qui fuerunt ante me in ihe
rusalem. Sapientia quoque perse
veravit mecum: et omnia
que desideraverunt oculi
mei non negavi eis. Nec
prohibui cor meum quin
omni voluptate frueretur:
et oblectaret se in his que

parauerā. Et hanc ratus
sum partē meā: si uterer
labore meo. Cūq; me cō
uertissē ad uniuersa opera
que fecerāt manus mee.
et ad labores in quibus
frustra sudauerā: vidi in
omnibꝫ vanitatē et afflicti
onē animi: et nichil per
manere sub sole. Trāsiui
ad cōtemplandā sapien
ciā: errores q; et stulticiā.
Quid est inquā homo: ut
sequi possit regē factorē
suū? Et vidi quia tantū
p̄cederet sapiā stulticiā:
quantū differt lux a tene
bris. Sapiētis oculi in ca
pite eius: stultus in tene
bris ambulat. Et didici
q̄d unus utriusq; esset in
teritus: et dixi in corde me
o. Si unus et stulti et me
us occasus erit: quid mi
prodest q̄ maiorē sapiē
tie dedi operā? Locutusq;
cū mente mea: animaduerti
q̄ hoc quoq; esset vanitas.
Non enī erit memoria sa

pientis similiter ut stulti i
p̄petuū: et futura tēpora
obliuione cūcta pariter
operient. Moritur doctus
similiter ut indoctus: et
idcirco teduit me vite me
e: videns mala esse uni
uersa sub sole. et cuncta
vanitatē atq; afflictionē
spūs. Rursū detestatus
sum omnē industriā meā.
et que sub sole studiosissi
me laboraui: habiturus
heredem post me. quem
ignoro utrū sapiens an
stultus futurus sit: et do
minabitur in laboribꝫ meis
quibꝫ desudaui et sollici
tus fui. Et est quicq̄ tā
vanū? Unde cessaui: renun
ciauit q; cor meū ultra
laborare sub sole. Nam
cū alius laboret in sapi
entia et doctrina et solli
citudine: homini ocioso
quesita dimittit. Et hoc
ergo vanitas: et magnū
malū. Quid enī proderit
homī de uniuerso labore

suo? et afflictione spiritus qua sub sole cruciatus est? Cuncti dies eius doloribus et erumpnis pleni sunt: nec per noctem mente requiescat. Et hoc nonne vanitas est? Nonne melius est comedere et bibere? et ostendere anime sue bona de laboribus suis? Et hoc de manu dei est. Quis ita vorabit et deliciis affluet ut ego? Homini bono in conspectu suo: dedit deus sapientiam. et scientiam. et leticiam. Peccatori autem dedit afflictionem et curam superfluam: ut addat et congreget et tradat ei qui placuit deo. Sed et hoc vanitas: et cassa sollicitudo mentis. Cap iij.

Omnia tempus habent: et suis spaciis transeunt universa sub celo. Tempus nascendi: et tempus moriendi. Tempus plantandi: et tempus evellendi quod plantatum est. Tempus occidendi: et tempus sanandi. Tempus destruendi: et tempus edificandi. Tempus flendi: et tempus ridendi. Tempus plangendi: et tempus saltandi. Tempus spargendi lapides: et tempus colligendi. Tempus amplexandi: et tempus longe fieri a complexibus. Tempus acquirendi: et tempus perdendi. Tempus custodiendi: et tempus abiciendi. Tempus scindendi: et tempus consuendi. Tempus tacendi: et tempus loquendi. Tempus dilectionis: et tempus odii. Tempus belli: et tempus pacis. Quid habet amplius homo de labore suo? Vidi afflictionem quam dedit deus filiis hominum: ut distendantur in ea. Cuncta fecit bona in tempore suo? et mundum tradidit disputationi eorum: ut non inveniat homo opus quod operatus est deus ab initio usque ad finem. Et cognovi quod non esset melius: nisi letari et facere bene in vita

sua. Omnis enim homo qui
comedit et bibit. et videt bo
nu̅ de labore suo: hoc donu̅
dei est. Didici q̊d omnia ope
ra que fecit deus: pseuerent
in eternu̅. Nō possumus
eis quicq̄ addere nec aufer
re: que fecit deus ut time
atur. Quod factu̅ est ip̄z
pmanet: que futura st̄
iam fueru̅t: et deus instau
rat quod abijt. Vidi sub
sole in loco iudicij ipieta
tem: et in loco iusticie ini
quitatē. Et dixi ī corde meo.
Iustu̅ et impiu̅ iudicabit
dn̄s: et tēpus omnis rei tu̅c
erit. Dixi in corde meo de
filijs hoīm ut pbaret e
os deus: et ostenderet simi
les esse bestijs. Idcirco unus
interitus est hoīs et iu
mētoru̅: et equa utriusq̄
conditio. Sicut moritur
homo: sic et illa moriu̅
tur. Similiter spirant
omnia: et nichil habet ho
mo iumento amplius.
Cuncta subiacent vanitati:

et omnia pgu̅t ad unu̅ lo
cu̅. De terra facta su̅t: et in
terrā pariter reuertent. Quis
nouit si spiritus filioru̅
adam ascendat sursu̅: et
si sp̄us iumētor descēdat
deorsu̅? Et dephendi nichil
esse melius q̄m letari ho
minē in ope suo: et hanc
esse partē illius. Quis e
nī eum adducet: ut p̄t
se futura cognoscat? Cap iiij.

Verti me ad alia:
et vidi calupni
as que sub sole
geruntur. et lacrimas ino
centu̅ et consolatorem ne
minē: nec posse resistere
eoru̅ violentie. cunctoru̅
auxilio destitutos. Et lau
daui magis mortuos q̄
viuētes: et feliciorē utroq̄
iudicaui qui necdu̅ nat'
est: nec vidit mala que
sub sole fiu̅t. Rursus con
tēplatus omnes labores
hoīm et industrias: ani
aduerti patere inuidie proxi
mi. Et in hoc ergo vanitas:

et cura superflua est. Stul
tus complicat manus suas:
et comedit carnes suas.
Melior est pugillus cum
requie: quam plena utraque
manus cum labore et afflic
tione animi. Considerans
repperi et aliam vanitatem sub
sole. Unus est et secundum
non habet. non filium non fra
trem: et tamen laborare non
cessat. nec saciantur oculi eius
divitiis: nec recogitat dicens.
Cui laboro: et fraudo ani
mam meam bonis? In hoc quoque
vanitas est: et afflictio pes
sima. Melius ergo est du
os simul esse: quam unum. Ha
bent enim emolumentum soci
etatis sue. Si unus ceciderit:
ab altero fulcietur. Ve soli: quia
cum ceciderit non habet suble
vantem. Et si dormierint duo:
fovebuntur mutuo. Unus
quomodo calefiet? Et si quispi
am prevaluerit contra unum:
duo resistunt ei. Funiculus
triplex: difficile rumpitur. Meli
or est puer pauper et sapiens.
rege sene et stulto qui nescit
providere in posterum: quod et
de carcere catenisque interdum
quis egrediatur ad regnum: et
alius natus in regno. inopi
a consumatur. Vidi cunctos
viventes qui ambulant sub so
le: cum adolescente secundo qui
consurget pro eo. Infinitus
numerus est populi omnium qui
fuerunt ante eum: et qui post
ea futuri sunt non letabuntur
in eo. Sed et hoc vanitas:
et afflictio spiritus. Custo
di pedem tuum ingrediens do
mum dei: et appropinqua
ut audias. Multo enim
melior est obedientia quam
stultorum victime: qui nesci
unt quid faciant mali. Cap. V.

Ne temere quid
loquaris: neque
cor tuum sit velox
ad proferendum sermonem
coram deo. Deus enim in celo et
tu super terram: idcirco sint pau
ci sermones tui. Multas cu
ras sequuntur sompnia: et in
multis sermonibus invenitur

ſtulticia. Si quid vouiſti
deo ne moreris reddere: diſ
plicet enī ei infidelis et ſtul
ta ꝓmiſſio: ſed quodcūqꝫ
voueris redde. Multo qꝫ
melius eſt nō vouere: q̄m
poſt votū ꝓmiſſa nō red
dere. Ne dederis os tuū ut
peccare facias carnē tuā:
neqꝫ dicas corā angelo nō
eſt prudentia: ne forte ira
tus deus ſup ſermones tuos
diſſipet cūcta opa manuū
tuarū. Ubi multa ſūt ſōpnia:
plurime vanitates. et ſermo
nes innumeri. Tu vero deum
time. Si videris calūpnias
egenoꝝ et violenta iudicia.
et ſubuerti iuſticiā in ꝓuīcia:
non mireris ſup hoc negoti
o: quia excelſo alius excelſi
or eſt. Et ſup hos quoqꝫ emi
nētiores ſūt alij: et inſup rex
vniuerſe terre imperat ſeruiēti.
Auarus nō implebit pecuni
a: et qui amat diuicias fruc
tus nō capiet ex eis. Et hoc
ergo vanitas. Ubi multe ſūt
opes: multi et qui comedunt
eas. Et quid ꝓdeſt poſſeſſori:
niſi qd cernit diuicias ocul'
ſuis? Dulcis eſt ſōpnus o
peranti: ſiue parū ſiue mul
tū comedat. Saturitas au
tē diuitis: nō ſinit eū dormi
re. Eſt et alia infirmitas peſ
ſima: quā vidi ſub ſole. Di
uicie cōſeruate in malū dn̄i
ſui: pereūt enī in afflictione
peſſima. Generauit filiū: q
in ſumma egeſtate erit. Sicut
egreſſus eſt nudus de utero
matris ſue ſic reuertetur: et ni
chil aufferet ſecū de labore ſuo.
Miſerabilis prorſus īfirmi
tas: quomō venit ſic reuerte
tur. Quid ergo ꝓdeſt ei qd
laborauit in ventū? Cūctis
diebꝫ vite ſue cōedit in tene
bris et in curis multis: et in
erūpna atqꝫ triſticia. Hoc
itaqꝫ michi viſū eſt bonū ut
comedat quis et bibat: et fru
atur leticia ex labore ſuo qd
laborauit ipe ſub ſole: nu
mero dierū vite ſue quos de
dit ei deus. Et hec eſt pars il
lius. Et omī homī cui dedit

deus diuicias atque substā
ciā: potestatē qʒ ei tribuit
ut comedat ex eis. et fruat
parte sua. et letet de labore
suo: hoc est donū dei. Nō
eni satis recordabit dierū
vite sue: eo qd deus occupet
delicijs cor eius. Capitulum vi.

Est et aliud ma
lū quod vidi sub
sole: et quidem
frequens apud homines.
Vir cui dedit deus diuicias
et substantiā et honorē.
et nichil deest aīe eius ex oī
bus q̄ desiderat: nec tribuit
ei potestatē deus ut comedat
ex eo: sed homo extraneus
vorabit illud. Hoc vanitas:
et magna miseria est. Si
genuerit quispiā centū li
beros et vixerit multos an
nos. et plures dies etatis
habuerit: et aīa illius nō
utatur bonis substantie su
e. sepultura qʒ careat: de hoc
ego pronuncio qd melior il
lo sit abortiuus. Frustra e
nī venit et pgit ad tenebras:
et obliuione delebit nomē
eius. Nō vidit solē: neqʒ cog
nouit distantiā boni et mali.
Etiā si duobʒ milibʒ annis
vixerit. et nō fuerit pfruitus
bonis: nōne ad unū locū
properant omnia? Omnis labor
hominis in ore eius: sed aīa il
lius nō implebitur. Quid habet
amplius sapiens ab stulto?
Et quid pauper: nisi ut pgat
illuc ubi est vita? Melius est
videre qd cupias: quā deside
rare qd nescias. Sed et hoc va
nitas est: et psumptio spiritus.
Qui futurus est iā vocatū
est nomē eius: et scitur qd
homo sit: et nō possit contra
fortiorē se in iudicio contendere.
Verba sunt plurima: multā
qʒ in disputādo habētia vani
tatē. Capitulum vii.

Quid necesse est homini
maiora se querere:
cum ignoret quid [illegible] con
ducat sibi in vita su[illegible] a
numero dierū pegrinatio
nis sue et tēpore quod velut
umbra preterit? Aut quis ei

poterit indicare: quid post
eum futurum sub sole sit? Me
lius est nomen bonum quam un
guenta preciosa: et dies mortis
die nativitatis. Melius est
ire ad domum luctus: quam ad
domum convivij. In illa enim
finis cunctorum amonetur hominum:
et vivens cogitat quid futu
rum sit. Melior est ira risu:
quia per tristiciam vultus. corri
gitur animus delinquentis.
Cor sapientium ubi tristicia
est: et cor stultorum ubi leticia.
Melius est a sapiente corripi.
quam stultorum adulatione de
cipi: quia sicut sonitus
spinarum ardentium sub olla.
sic risus stulti. Sed et hoc
vanitas. Calumpnia contur
bat sapientem: et perdet robur
cordis illius. Melior est fi
nis orationis: quam principium. Me
lior est patiens arrogante.
Ne sis velox ad irascen
dum: quia ira in sinu stul
ti requiescit. Ne dicas. quid
putas cause est: quod priora
tempora meliora fuere quam

nunc sunt. Stulta est enim hu
iuscemodi interrogatio. Uti
lior est sapientia cum divitijs: et magis prodest videntibus
solem. Sicut enim protegit sapi
entia: sic protegit pecunia.
Hoc autem plus habet erudi
tio et sapientia: quod vitam tri
buunt possessori suo. Con
sidera opera dei: quod nemo pos
sit corrigere quem ille despexe
rit. In die bona fruere bo
nis: et malam diem precave.
Sicut enim hanc sic et illam fe
cit deus: ut non inveniat
homo contra eum iustas queri
monias. Hec quoque vidi
in diebus vanitatis mee.
Iustus perit in iusticia sua:
et impius multo vivit tempo
re in malicia sua. Noli es
se iustus multum: neque plus
sapias quam necesse est. ne
obstupescas. Ne impie a
gas multum: et noli esse
stultus: ne moriaris in
tempore non tuo. Bonum
est te sustentare iustum: sed
et ab illo ne subtrahas

manum tuam: quia qui deum
timet nichil negligit. Sa
pientia confortavit sapientem:
super decem principes civitatis.
Non est enim homo iustus
in terra: qui faciat bonum
et non peccet. Sed et cunctis
sermonibus qui dicuntur ne ac
commodes cor tuum: ne forte
audias servum tuum male
dicentem tibi. Scit enim tua
conscientia: quia et tu cre
bro maledixisti aliis. Cunc
ta temptavi in sapientia.
Dixi. sapiens efficiar: et
ipsa longius recessit a me
multo magis quam erat.
Et alta profunditas: quis
inveniet eam? Lustravi uni
versa animo meo: ut sci
rem et considerarem. et quererem
sapientiam et rationem: et ut co
gnoscerem impietatem stulti et er
rorem imprudentium. Et inveni
amariorem morte mulierem
que laqueus venatorum est: et
sagena cor eius. Vincula
sunt manus illius. Qui
placet deo effugiet eam: qui
autem peccator est capietur ab illa.
Ecce hoc inveni dixit ecclesi
astes unum et alterum: ut inve
nirem rationem quam adhuc que
rit anima mea: et non inveni.
Virum de mille unum repperi:
mulierem ex omnibus non inveni.
Solummodo hoc inveni quod fe
cerit deus hominem rectum: et ipse
se infinitis miscuerit questi
onibus. Quis talis ut sapi
ens est? Et quis cognovit
solutionem verbi? Capitulum viii.

Sapientia hominis
lucet in vultu eius:
et potentissimus
faciem illius commutabit. E
go os regis observo: et prece
pta iuramenti dei. Ne festines
recedere a facie eius: neque perma
neas in opere malo: quia omne
quod voluerit faciet: et sermo
illius potestate plenus est:
nec dicere ei quisquam potest.
quare ita facis. Qui custo
dit preceptum: non experietur
quicquam mali. Tempus et
responsionem. cor sapientis
intelligit. Omni negocio.

tempus est et oportūitas:
et multa hoīs afflictio
q̄a ignorat p̄terita: et ven
tura nullo potest scire nū
cio. Nō est in hoīs dicio
ne p̄hibere spm̄: nec habet
potestatē in die mortis: nec
sinitur quiescere ingruente bel
lo: neq̄ salvabit impietas
impiū. Omnia hec cōsidera
vi: et dedi cor meū in cunctis
opib; que fiūt sub sole. In
terdū dominatur homo ho
mini: in malo suo. Vidi
impios sepultos: qui etiā
cū adhuc viverēt in loco sancto
erant: et laudabantur in ci
vitate quasi iustorū operū.
Sed et hoc vanitas est. Ete
nim quia nō p̄fertur cito cō
tra malos sententia: absq;
ullo timore filii hominū
p̄petrant mala. Attamen
peccator ex eo qd centies facit
malū. et per patiētiā sus
tentatur: ego cognovi qd e
rit bonū timētib; deū. qui
verentur faciē eius. Non sit
bonū impio: nec p̄longētur
dies eius: sed quasi umbra
transeat qui nō timent
faciē dnī. Est et alia vani
tas: que fit sup terrā. Sūt
iusti quib; multa p̄veniūt:
quasi opa egerint impiorū.
Et sunt impii qui ita secu
ri sunt: quasi iustorū fac
ta habeāt. Sed et hoc va
nissimū iudico. Laudavi
igitur leticiā. qd nō esset ho
mini bonū sub sole. nisi
q̄ cōederet et biberet atq;
gauderet: et hoc solū secū
afferret de labore suo ī di
ebus vite sue quos dedit ei
deus sub sole. Et apposui
cor meū ut scirē sapiētiā:
et intelligerē distensionē
que versatur in terra. Est ho
mo qui dieb; ac noctib;
sōpnū oculis nō capit:
et intellexi qd omnium
operum dei nullam pos
sit homo invenire ratio
nem eorū que fiunt sub
sole: et quanto plus la
boraverit ad querendū.
tanto minus inveniet.

Etiā si dixerit sapiens se nos
se: nō poterit reperire. Omīa
hec tractaui in corde meo: ut
curiose itelligerē. Caplm ix.
Sunt iusti atq; sa
pietes: et opa eor
in manu dei. Et
tamen nescit homo utrū a
more an odio dignus sit:
sed omīa in futurū seruāt
incerta: eo qd̄ uniusa eque e
ueniāt iusto et impio. bo
no et malo. mūdo et īmūdo:
īmolanti uictimas et sacri
ficia contēpnenti. Sicut bo
nus sic et pctōr: ut piurus
ita et ille qui verū deiurat.
Hoc est pessimū int omīa
que sub sole fiunt: qa eadē
cunctis eueniūt. Unde et cor
da filior hoīm implētur
malicia et contēptu ī vita
sua: et post hec ad inferos
deducent. Nemo est qui sēp
uiuat: et qui huius rei habe
at fiduciā. Melior est canis
uiuus: leone mortuo. Uiuē
tes enī sciūt se esse morituros:
mortui vero nichil nouerīt
amplius nec habēt ultra mer
cedē: quia obliuioni tradi
ta est memoria eor. Amor
quoq; et odiū et inuidia sil
perierūt: nec habēt partē ī
hoc seculo. et in opere qd̄
sb sole gerit. Uade ergo et
comede in leticia panē tuū:
et bibe cū gaudio uinū tuū:
quia deo placēt opa tua.
Omī tempore sint uestimē
ta tua candida: et oleū de ca
pite tuo nō deficiat. Pfruē
re vita cū uxore quā diligis
cunctis dieb; vite īstabilitatis
tue: qui dati sūt tibi sub so
le omī tēpore vanitatis tue.
Hec est enī pars in vita et ī
labore tuo: quo laboras sb
sole. Qdcumq; potest man9
tua facere. instanter opare:
quia nec opus nec racio nec
sciencia nec sapia erūt apd
inferos. quo tu pperas.
Uerti me alio. vidi q; sub
sole nec uelociū esse cursū.
nec fortiū bellū. nec sapiē
ciū panē: nec doctor diuici
as. nec artificū graciā: sed

tēpus casū q3 in omībz. Ne
scit homo finē suū: sed sicut
pisces capiūtur hamo et
aues cōprehendūtur laqō:
sic capiūtur hoīes tempore
malo. cū eis extimplo sup
uenerit. Hanc quoq3 vidi sub
sole sapiām: et pbaui maxi
mā. Ciuitas parua: et pauci
in ea viri. Venit cont̄ eā rex
magnus: et vallauit eā. Ex
struxit q3 municiones per gy
rū: et pfecta est obsidio. In
uentus q3 in ea vir pauper
et sapiens. liberauit urbē
per sapiām suā: et nullus
deinceps recordatus est hoīs
illius paupis. Et dicebā ego
meliorē esse sapiām fortitu
dine. Quoniō ergo sapiētia
paupis cōtempta est. et ver
ba eius nō sunt audita? Ver
ba sapientiū audiūtur in
silentio: plus qm̄ clamor
pncipis int̄ stultos. Melior
est sapientia qm̄ arma
bellica: et qui in vno pec
cauerit. multa bona per
det. Capitulū decimum.

Muscę morientes:
pdūt suauitatē
vnguēti. Pciosi
or est sapientia et gloria:
parua ad tēpus stulticia.
Cor sapiētis in dextera eius:
et cor stulti in sinistra illius.
Sed et in via stultus ābu
lans: cū ipē insipiēs sit. ō
nes stultos estimat. Si sps
potestatē habentis ascenderit
sup te. locū tuū ne dimiseris:
quia curatio cessare faciet p
ccata maxima. Est malū qd
vidi sub sole: quasi per erro
rē egrediens a facie pncipis.
Positū stultū in dignitate
sublimi: et diuites sedere de
orsū. Vidi seruos in equis:
et pncipes ābulantes quasi
seruos sup terrā. Qui fodit
foueam incidit in eam: et
qui dissipat sepem mordebit
eū coluber. Qui transfert
lapides affligetur in eis: et q
scindit ligna vulnerabitur
ab eis. Si retusū fuerit fer
rū: et hoc nō ut prius sed
hebetatū erit: multo labo

re exacuetur. Et post industriam sequitur sapientia. Si mordeat serpens in silentio: nichil eo minus habet qui occulte detrahit. Verba oris sapientis gratia: et labia insipientis precipitabunt eum. Inicium verborum eius stulticia: et novissimum oris illius error pessimus. Stultus verba multiplicat. Ignorat homo quid ante se fuerit: et quid post futurum est quis illi poterit indicare? Labor stultorum affliget eos: qui nesciunt in urbem pergere. Ve tibi terra cuius rex puer est: et cuius principes mane comedunt. Beata terra cuius rex nobilis est: et cuius principes vescuntur in tempore suo. ad reficiendum et non ad luxuriam. In pigriciis humiliabitur contignatio: et in infirmitate manuum perstillabit domus. In risu faciunt panem ac vinum: ut epulentur bibentes. Et pecunie obediunt omnia. In cogitatione tua regi ne detrahas: et in secreto cubiculi tui ne maledixeris diviti: quia avis celi portabit vocem tuam: et qui habet pennas annunciabit sententiam.

Capitulum xi

Mitte panem tuum super transeuntes aquas: quia post multa tempora invenies illum. Da partem septem necnon et octo: quia ignoras quid futurum sit mali super terram. Si replete fuerint nubes: ymbres super terram effundent. Si ceciderit lignum ad austrum aut ad aquilonem: in quocumque loco ceciderit ibi erit. Qui observat ventum non seminat: et qui considerat nubes numquam metet. Quomodo ignoras que sit via spiritus: et qua ratione compingantur ossa in ventre pregnantis: sic nescis opera dei qui fabricator est omnium. Mane semina semen tuum. et vespere ne cesset manus tua: quia nescis quid magis oriatur hoc an illud: et si utrumque simul melius erit. Dulce

lumen: et delectabile est oculis
videre solem. Si annis mul
tis vixerit homo. et in hys
omnibz letus fuerit: meminisse
debet tenebrosi temporis et die
rum multorum: qui cum venerit. va
nitatis arguntur preterita. Le
tare ergo iuvenis in adolescen
tia tua. et in bono sit cor tu
um in diebz iuventutis tue:
et ambula in viis cordis tui.
et intuitu oculorum tuorum: et
scito quod pro omnibz hys addu
cet te deus in iudicium. Aufer
iram a corde tuo: et amove ma
liciam a carne tua. Adolescen
tia enim et voluptas vana sunt.

Memento Cap. xii.
creatoris tui in di
ebus iuventutis tu
e: antequam veniat tempus af
flictionis. et appropinquent
anni de quibz dicas. non mi
chi placent. Antequam tenebres
cat sol. et lumen. et luna. et
stelle: et revertantur nubes post
pluviam. Quando commove
buntur custodes domus: et
nutabunt viri fortissimi.
Et ociose erunt molentes in
minuto numero: et tenebres
cent videntes per foramina. Et
claudent ostia in platea in
humilitate vocis molentis:
et consurgent ad vocem volucris:
et obsurdescent omnes filie car
minis. Excelsa quoque timebunt:
et formidabunt in via. Flore
bit amigdalum. impinguabitur
locusta. et dissipabitur cappa
ris: quoniam ibit homo in domum
eternitatis sue: et circuibunt in
platea plangentes. Antequam rum
patur funis argenteus et recur
rat vitta aurea: et conteratur
ydria super fontem. et confringa
tur rota super cisternam: et rever
tatur pulvis in terram suam
unde erat. et spiritus redeat ad de
um qui dedit illum. Vanitas
vanitatum dixit ecclesiastes: et
omnia vanitas. Cumque esset sapi
entissimus ecclesiastes. docuit
populum et enarravit que fecerat:
et investigans composuit parabo
las multas. Quesivit verba
utilia: et conscripsit sermones
rectissimos. ac veritate ple

nos. Verba sapientum sicut
stimuli. et quasi claui in altum
defixi: que per magistrorum consili
um data sunt a pastore uno.
His amplius fili mi ne requi
ras. Faciendi plures libros nul
lus est finis: frequensque medi
tatio, carnis afflictio est. Finem
loquendi omnes pariter au
diamus. Deum time: et man
data illius obserua. Hoc est
enim omnis homo. Et cuncta
que fiunt adducet deus in
iudicium: pro omni errato
siue bonum siue malum sit.

Explicit liber ecclesiastes.
Incipit cantica canticorum.

Osculet
me oscu
lo oris
sui: quia
meliora
sunt ube
ra tua vino: fraglantia vnguen
tis optimis. Oleum effusum nomen
tuum: ideo adolescentule dilex
erunt te. Trahe me post te:
curremus in odorem vn
guentorum tuorum. Intro
duxit me rex in cellaria sua.
Exultabimus et letabimur in
te: memores uberum tuorum su
per vinum. Recti diligunt te.
Nigra sum sed formosa fi
lie iherusalem: sicut taberna
cula cedar. sicut pelles salo
monis. Nolite me considera
re quod fusca sim: quia decolo
rauit me sol. Filii matris
mee pugnauerunt contra
me: posuerunt me custodem
in vineis. vineam meam non cus
todiui. Indica michi quem di
ligit anima mea. ubi pascas. u
bi cubes in meridie: ne vaga
ri incipiam post greges sodalium
tuorum. Si ignoras te o pul
chra inter mulieres: egredere
et abi post vestigia gregum:
et pasce hedos tuos iuxta ta
bernacula pastorum. Equita
tui meo in curribus pharaonis:
assimilaui te amica mea.
Pulchre sunt gene tue sicut
turturis: collum tuum sicut mo
nilia. Murenulas aureas fa
ciemus tibi: vermiculatas ar
gento. Dum esset rex in accubi

tu suo: nardus mea dedit o
dorē suū. Fasciculus mirre di
lectus meus michi: int(er) ubera
mea cōmorabit(ur). Botrus cypri
dilectus meus michi: in vine
is engaddi. Ecce tu pulchra
es amica mea: ecce tu pulch(r)a:
oculi tui columbarū. Ecce tu
pulcher es dilecte mi. et deco
rus. Lectulus n(oste)r floridus:
tigna domor(um) nr̄ar(um) cedrina:
laquearia nostra cypressina

Ego flos Capitulum ij.
cāpi: et liliū con
valliū. Sicut lili
um inter spinas: sic amica
mea int(er) filias. Sicut malū
inter ligna silvarū: sic dilec
tus meus int(er) filios. Sub ū
bra illius quā desiderabam
sedi: et fructus eius dulcis gut
turi meo. Introduxit me in
cellā vinariā: ordinavit in
me caritatē. Fulcite me floribz:
stipāte me malis: q(ui)a amore
langueo. Leva eius sub capi
te meo: et dextera illius āplex
abit me. Adiuro vos filie ihe
rusalē per capreas ceruos q(ue)
campor(um): ne suscitetis neq(ue) e
vigilare faciatis dilectā quo
adusq(ue) ipa velit. Vox dilecti
mei. Ecce iste venit saliens i
mōtibz: transiliens colles. Si
milis est dilectus meus capree
e: hynnulo q(ue) ceruor(um). En ipse
stat post parietē nr̄m: respi
ciens per fenestras. prospiciēs
per cancellos. Et dilectus meus
loq(ui)tur michi. Surge propera
amica mea. columba mea. for
mosa mea: et veni. Iam enī
hyems transijt: ymber abijt
et recessit. Flores apparuerūt
in terra nostra: tempus puta
tionis advenit. Vox turturis
audita est in terra nostra. Ficus
protulit grossos suos: vinee
florentes dederūt odorem suū.
Surge amica mea. speciosa
mea et veni: columba mea in
foraminibz petre. in caverna
macerie. Ostende michi faciē
tuā: sonet vox tua in auribz
meis. Vox enī tua dulcis: et
facies tua decora. Capite no
b(is) vulpes parvulas que
de moliūtur vineas: nam

vinea nostra floruit. Dilectus
meus michi et ego illi: qui
pascitur inter lilia: donec aspi
ret dies et inclinentur umbre.
Revertere similis esto dilecte mi
capree aut hinnulo cervorum:
super montes bether. Capitulum iij.
In lectulo meo per noctes:
quesivi quem diligit
anima mea. Quesivi illum:
et non inveni. Surgam et circui
bo civitatem: per vicos et pla
teas queram quem diligit anima
mea. Quesivi illum: et non inve
ni. Invenerunt me vigiles: qui
custodiunt civitatem. Num quem
diligit anima mea vidistis?
Paululum cum pertransissem eos:
inveni quem diligit anima mea.
Tenui eum nec dimittam:
donec introducam illum in
domum matris mee. et in cubi
culum genitricis mee. Adiuro
vos filie ierusalem per capreas
cervosque camporum: ne suscite
tis neque evigilare faciatis
dilectam. donec ipsa velit. Que
est ista que ascendit per de
sertum sicut virgula fumi ex

aromatibus mirre et thuris:
et universi pulveris pigmen
tarii? En lectulum salomonis
sexaginta fortes ambiunt ex
fortissimis israel: omnes
tenentes gladios et ad bella
doctissimi. Uniuscuiusque
ensis super femur suum: propter
timores nocturnos. Ferculum
fecit sibi rex salomon: de
lignis libani. Columpnas eius
fecit argenteas: reclinatorium
aureum: ascensum purpureum.
Media caritate constravit:
propter filias ierusalem. Egre
dimini et videte filie syon regem
salomonem. in dyademate quo
coronavit eum mater sua. in
die desponsationis illius: et
in die leticie cordis eius. Capitulum iiij
Quam pulchra
es amica mea: quam
pulchra es. Oculi
tui columbarum: absque eo quod
intrinsecus latet. Capilli tui
sicut greges caprarum: que
ascenderunt de monte gala
ad. Dentes tui sicut greges
tonsarum: que ascenderunt de

lauacro. Omnes gemellis fe
tibus: et sterilis non est inter eas.
Sicut vitta coccinea labia
tua: et eloquium tuum dulce. Si
cut fragmen mali punici.
ita gene tue: absque eo quod
intrinsecus latet. Sicut tur
ris dauid collum tuum: que edifi
cata est cum propugnaculis.
Mille clipei pendent ex ea: omnis
armatura fortium. Duo ube
ra tua sicut duo hinnuli ca
pree gemelli: qui pascuntur in li
liis. donec aspiret dies et incli
nentur umbre. Vadam ad montem
murre: et ad collem thuris. To
ta pulchra es amica mea: et
macula non est in te. Veni de liba
no sponsa mea: veni de libano
veni. Coronaberis de capite
amana. de vertice sanir et
hermon: de cubilibus leonum.
de montibus pardorum. Vulnerasti
ti cor meum soror mea sponsa:
vulnerasti cor meum in vno
oculorum tuorum. et in vno cri
ne colli tui. Quam pulchre sunt
mamme tue soror mea spon
sa. Pulchriora ubera tua vi
no: et odor unguentorum tuorum su
per omnia aromata. Fauus
distillans labia tua sponsa:
mel et lac sub lingua tua:
et odor vestimentorum tuorum sicut
odor thuris. Ortus conclusus
soror mea sponsa: ortus con
clusus: fons signatus. Emis
siones tue paradisus malorum
punicorum cum pomorum fructi
bus. Cypri cum nardo: nardus
et crocus: fistula et cynamo
mum cum vniuersis lignis liba
ni. Murra et aloe: cum omnibus
primis vnguentis. Fons ortorum:
puteus aquarum viuentium: que
fluunt impetu de libano. Sur
ge aquilo et veni auster: per
fla ortum meum. et fluant aromata
illius. Capitulum v.
Veniat dilectus me
us in ortum suum: et
comedat fructum pomorum suo
rum. Veni in ortum meum soror
mea sponsa: messui murram
meam cum aromatibus meis.
Comedi fauum cum melle me
o: bibi vinum meum cum lacte
meo. Comedite amici et bibi

te: et inebriamini carissimi.
Ego dormio: et cor meū vi
gilat. Vox dilecti mei pul
santis. Aperi michi soror
mea. amica mea. columba
mea. immaculata mea: quia
caput meū plenū est rore:
et cincinni mei guttis noc
tiū. Expoliavi me tunica
mea: quomō induar illa?
Lavi pedes meos: quomō
inquinabo illos? Dilectus
meus misit manū suam
per foramē: et venter meus
intremuit ad tactū eius.
Surrexi ut aperirē dilecto me
o. Manus mee stillaverūt
mirrā: et digiti mei pleni
mirra pbatissima. Pessu
lū ostij mei aperui dilecto
meo. At ille declinaverat
atqȝ transierat. Aīa mea
liquefacta est: ut locutus
est. Quesivi et nō inveni
illū: vocavi et nō respōdit
michi. Invenerūt me custo
des: qui circueūt civitatē.
Percusserūt me: et vulneraue
rūt me. Tulerūt michi pal

liū meū. custodes murorū. Ad
iuro vos filie ihrlm si inveni
eritis dilectū meū: ut nūcietis
ei quia amore langueo. Qua
lis est dilectus tuus ex dilecto.
o pulcherrima mulierū? Qualis
est dilectus tuus ex dilecto: quia
sic adiurasti nos? Dilectus
meus candidus et rubicundus:
electus ex milibȝ. Caput eius:
aurū optimū. Comee eius sicut
elate palmarū: nigre quasi
corvus. Oculi eius sicut colū
be super rivulos aquarū que
lacte sunt lote: et resident iuxta
fluenta plenissima. Gene illius
sicut areole aromatū: cōsite
a pigmentarijs. Labia eius li
lia: distillantia mirrā primā.
Manus illius tornatiles: au
ree plene iacinctis. Venter eius
eburneus: distinctus saphiris.
Crura illius columpne marmo
ree: que fundate sūt super bases
aureas. Species eius ut liba
ni: electus ut cedri. Guttur il
lius suavissimū: et totus de
siderabilis. Talis est dilectus
meus: et iste est amicus meus

filie ihrlm̄. Quo abijt dilc̄us
tuus? o pulcherrima mulierū?
Quo declinauit dilectus tu
us? et querimus eū tecū. Cap̄
Dilectus meus vi.
descendit in ortū
suū ad areolam
aromatis: ut pascatur in or
tis et lilia colligat. Ego di
lecto meo et dilectus meus
michi: qui pascit̄ int̄ lilia.
Pulchra es amica mea. sua
uis et decora sicut ihrlm̄: ter
ribilis ut castrorū acies ordīa
ta. Auerte oculos tuos a me:
quia ipsi me auolare fecerūt.
Capilli tui sicut grex capra
rū: que apparuerūt de gala
ad. Dentes tui sicut grex o
uiū: que ascenderūt de laua
chro. Omēs gemellis fetibꝫ:
et sterilis nō est in eis. Sicut
cortex mali punici: sic gene
tue. absqꝫ occultis tuis. Sex
aginta sūt regine: et octogī
ta concubine: et adolescētu
larū nō est numerus. Una
est colūba mea pfecta mea:
una est matri sue. electa
genitrici sue. Viderūt illā
filie et beatissimā pdicaue
rūt: regine et concubine. et
laudauerūt eam. Que est is
ta que progredit̄ quasi au
rora consurgens? pulchra
ut luna. electa ut sol. terribi
lis ut castrorū acies ordīata?
Descendi in ortū nucū ut vi
derem poma cōuallis: ut
inspicerem si floruisset vine
a. et germinassent mala
punica. Nesciui: aīa mea
cōturbauit me. propt̄ qua
drigas aminadab. Reuertere
reuertere sunamitis: reuert̄e
reuertere ut intueamur te.
Quid videbis in sunamite?
nisi choros castrorū? Ca. vij.
Quam pulchri sūt
gressus tui ī cal
ciamētis. filia
principis. Iunctura femi
nū tuorū sicut monilia: que
fabricata sūt manu artificis.
Umbilicus tuus crater tor
natilis: nūquā indigens
poculis. Venter tuus sicut
aceruus tritici: vallatus li

lys. Duo ubera tua: sicut
duo hinnuli gemelli capre
e. Collum tuum: sicut turris ebur
nea. Oculi tui sicut piscine
in esebon: que sunt in porta
filie multitudinis. Nasus
tuus sicut turris libani: que
que respicit contra damas
cum. Caput tuum ut carmelus:
et come capitis tui sicut pur
pura regis uincta canalibus.
Quam pulchra es et quam deco
ra: carissima in deliciis. Sta
tura tua assimilata est pal
me: et ubera tua botris.
Dixi. Ascendam in palmam:
apprehendam fructus eius. Et
erunt ubera tua sicut botri
uinee: et odores tui sicut
malorum. Guttur tuum: sicut
uinum optimum. Dignum di
lecto meo ad potandum:
labiis quoque et dentibus illius ad
ruminandum. Ego dilecto
meo: et ad me conuersio eius.
Ueni dilecte mi egrediamur
in agrum: commoremur in uillis.
Mane surgamus ad uineas.
Uideamus si floruit uinea:
si flores fructus parturiunt:
si floruerunt mala punica.
Ibi dabo tibi ubera mea.
Mandragore dederunt odorem
in portis nostris. Omnia po
ma noua et uetera dilecte mi
seruaui tibi. Capitulum viij.

Quis mihi det te
fratrem meum sugen
tem ubera matris
mee: ut inueniam te foris et
deosculer et iam me nemo
despiciat? Apprehendam te et du
cam in domum matris mee. Ibi
me docebis. Et dabo tibi po
culum ex uino condito: et mus
tum malorum granatorum meorum.
Leua eius sub capite meo: et
dextera illius amplexabitur me.
Adiuro vos filie ierusalem: ne sus
citetis neque euigilare faciatis
dilectam. donec ipsa uelit. Que
est ista que ascendit de deserto
deliciis affluens: innixa super
dilectum suum? Sub arbore ma
lo suscitaui te. Ibi corrupta est
mater tua: ibi violata est geni
trix tua. Pone me ut signa
culum super cor tuum: ut signacu

lū sup brachiū tuū: quia for
tis est ut mors dilectio: dura
sicut infernus emulatio. Lāpa
des eius: lāpades ignis atqȝ
flāmarū. Aque multe non
potuerūt extinguere caritatē:
nec flumīa obruent illā. Si
dederit homo omnē sbstan
tiā domus sue pro dilectio
ne: quasi nichil despiciet eā.
Soror nrā parua: et ubera
nō habet. Quid faciemus
sorori nr̄e. in die qn̄do allo
quēda est? Si murus est:
edificem⁹ sup eū ppugnacu
la argentea. Si ostium est:
compingam⁹ illud tabulis
cedrinis. Ego murus. et ube
ra mea sicut turris: ex quo
facta sum corā eo quasi pa
cem reperiens. Vinea fuit
pacifico: in ea que habet
ppłs. Tradidit eā custodi
bȝ. uir affert pro fructu eius
mille argēteos. Vinea mea
corā me est. Mille tui paci
fici: et ducēti his qui custo
diūt fructus eius. Que ha
bitas ī ortis amici auscul

tant: fac me audire vocem
tuā. Fuge dilecte mi: et assi
milare capree hinnuloqȝ
ceruorꝫ sup mōtes aroma
tum. Explicit liber syrasi
rim id est canticū cāticorū.
Habet versus ducētos octo
gīta. Incipit plog⁹ sc̄i ieron
mi p̄sbri: ī librū sapientie.

Liber sapie
apud he
breos nul
lus est:
vnde et ipe
stilus grecam magis elo
quentiā redolet. Hunc iude
phylonis esse affirmant.
Qui pinde sapiā noiat:
q̄a in eo xp̄i aduentus qui
est sapiā patris et passio
euidenter exprimitur. Ex
plicit plog⁹. Incipit liber
sapie.

Diligite
iusticiā:
qui iu
dicatis
terram.
Sentite de domino in boni

tate: et in simplicitate cor
dis querite illũ. Qm̄ inve
nitur ab hys qui non temp
tant illũ: apparet aũt eis
qui fidem habent in illũ. P
verse enĩ cogitationes sepa
rant a deo: probata autem
virtus corripit isipientes.
Qm̄ in malivolã animã
nõ introibit sapiã: nec ha
bitabit in corpore subdito
pccĩs. Sanctus enĩ spiritus
discipline effugiet fictũ: et
auferet se a cogitationibz
que sũt sine intellctũ: et cor
ripietur a superveniente iniqta
te. Benignus est enĩ spũs
sapiẽ: et nõ liberabit male
dictũ a labiys suis. Qm̄
renũ illius testis est deus:
et cordis eius scrutator est
verus: et lingue illius au
ditor. Qm̄ spũs dñi reple
vit orbem terrarũ: et hoc
qd continet omnia scientiã
habet vocis. Propter hoc q
loquitur iniqua nõ potest
latere: nec preteriet illũ corri
piens iudiciũ. In cogitatio
nibz enĩ impii interrogatio
erit. Sermonũ aũt illius
auditio ad deũ veniet: et ad
correptionẽ iniqtatũ illius.
Qm̄ auris zeli audit omnia:
et tumultus murmurationũ
non abscondetur. Custodite
ergo vos a murmuratione
que nichil prodest: et a detrac
tione parcite lingue: qm̄ ser
mo obscurus in vacuũ non
ibit. Os aũt qd mentitur occi
dit animã. Nolite zelare mor
tem in errore vite vre: neqz
acquiratis pditionẽ in opibz
manuũ vrarũ. Qm̄ deus mortẽ nõ
fecit: nec letatur in pdi
tione vivorũ. Creavit enim
ut essent omnia: et sanabiles
fecit nationes orbis terrarũ.
Non est in illis medicamentũ
exterminii: nec inferorũ reg
nũ in terra. Iusticia pperua
est et immortalis. Impii aũt
manibz et verbis accersierũt
illã: et estimãtes illã amicã
defluxerũt: et sponsiones
posuerũt ad illã: qm̄ digni
sũt morte qui sunt ex parte

illius. Capitulum ij.

Dixerunt enim cogitantes apud se non recte. Exiguum et cum tedio est tempus vite nostre: et non est refrigerium in fine hominis: et non est qui agnitus sit reversus ab inferis. Quia ex nichilo nati sumus: et post hec erimus tamquam si non fuerimus. Quoniam fumus afflatus est in naribus nostris: et sermo scintille ad commovendum cor nostrum. Qua extinctus cinis erit corpus nostrum: et spiritus diffundetur tamquam mollis aer. Et transibit vita nostra tamquam vestigia nubis: et sicut nebula dissolvetur que fugata est a radiis solis. et a calore illius aggravata. Et nomen nostrum oblivionem accipiet per tempus: et nemo memoriam habebit operum nostrorum. Umbre enim transitus est tempus nostrum: et non est reversio finis nostri: quoniam consignata est et nemo revertitur. Venite ergo et fruamur bonis que sunt: et utamur creatura tamquam in iuventute celeriter. Vino precioso et unguentis nos impleamus: et non pretereat nos flos temporis. Coronemus nos rosis antequam marcescant: nullum pratum sit quod non pertranseat luxuria nostra. Nemo vestrum sit exsors luxurie nostre. Ubique relinquamus signa leticie: quoniam hec est pars nostra. et hec est sors. Opprimamus pauperem iustum: et non parcamus vidue: nec veterani revereamur canos multi temporis. Sit autem fortitudo nostra lex iusticie. Quod enim infirmum est: inutile invenitur. Circumveniamus ergo iustum: quoniam inutilis est nobis. et contrarius est operibus nostris: et improperat nobis peccata legis: et diffamat in nos peccata discipline nostre. Promittit se scientiam dei habere: et filium dei se nominat. Factus est nobis in traductionem cogitationum nostrarum. Gravis est nobis etiam ad videndum: quoniam dissimilis est aliis vita illius:

et immutate sunt vie eius. Tamquam
nugaces estimati sumus ab illo:
et abstinet se a viis nostris tamquam
ab immundiciis: et preferet novissi
ma iustorum: et gloriatur patrem
deum se habere. Videamus ergo si
sermones illius veri sint. et
temptemus que ventura sunt illi:
et sciemus que erunt novissima
illius. Si enim est verus filius
dei suscipiet illum: et liberabit
eum de manibus contrariorum. Con
tumelia et tormento interroge
mus illum: ut sciamus reverentiam
illius: et probemus pacientiam
eius. Morte turpissima condem
nemus illum. Erit enim respectus
ex sermonibus illius. Hec cogi
taverunt. et erraverunt. Exceca
vit enim illos malicia eorum:
et nescierunt sacramenta dei.
Neque mercedem speraverunt iusti
cie: nec iudicaverunt honorem
animarum sanctarum. Quoniam deus
creavit hominem inexterminabi
lem: et ad ymaginem sue simili
tudinis fecit illum. Invidia autem
dyaboli: mors introivit in
orbem terrarum. Imitantur
autem illum: qui sunt ex parte illius.

Iustorum autem Capitulum iii.
anime in manu dei sunt:
et non tanget illos tor
mentum mortis. Visi sunt oculis
insipientium mori: et estima
ta est afflictio exitus illorum:
et ab itinere iusto abierunt in
exterminium. et quod a nobis est
iter exterminii: illi autem sunt in
pace. Et si coram hominibus tor
menta passi sunt: spes illorum
immortalitate plena est. In
paucis vexati. in multis bene
disponentur: quoniam deus tempta
vit illos: et invenit illos dig
nos se. Tamquam aurum in for
nace probavit illos: et quasi
holocausta hostie accepit il
los: et in tempore erit respectus
illorum. Fulgebunt iusti: et tamquam
scintille in arundineto dis
current. Iudicabunt nationes:
et dominabuntur populis: et regna
bit illorum dominus in perpetuum. Qui
confidunt in illo intelligent ve
ritatem: et fideles in dilectione
acquiescent illi: quoniam donum et
pax est electis eius. Impii

aut secundum que cogitaverunt:
correptionem habebunt. Qui ne
glexerunt iustum: et a domino reces
serunt. Sapientiam et discipli
nam qui abicit: infelix est. Et
vacua est spes illorum: et la
bores sine fructu: et inhabi
tabilia opera illorum sunt. Mu
lieres eorum insensate sunt:
nequissimi filii eorum. Male
dicta creatura illorum: quoniam fe
lix sterilis et incoinquinata. que
non scivit thorum in delicto:
habebit fructum in respectione
animarum sanctarum. Et spado qui non
operatus est per manus suas
iniquitates: nec cogitavit ad
versus deum nequissima. Dabitur
enim illi fidei donum electum: et sors
in templo dei acceptissima. Bono
rum enim labor[um] gloriosus est
fructus: et que non concidat
radix sapientie. Filii autem adulte
rorum in consummatione erunt:
et ab iniquo thoro semen ex[ter]
minabitur. Et si quidem longe vi
te erunt. in nichilum computabun
tur: et sine honore erit no
vissima senectus illorum. Et si ce
lerius defuncti fuerint. non habebunt
spem: nec in die agnitionis
allocutionem. Nationes enim
iniqu[e]: dire sunt consummationis.

O quam pulchra Cap. iiij.
est casta generatio
cum claritate. Immor
talis est enim memoria illius:
quoniam et apud deum nota est et
apud homines. Cum presens
est imitantur illam: et desiderant
eam cum se eduxerit: et in perpe
tuum coronata triumphat. inco
inquinatorum certaminum premi
um vincens. Multigena autem
impiorum multitudo non erit u
tilis: et spuria vitulamina
non dabunt radices altas: nec
stabile firmamentum colloca
bunt. Et si in ramis in tempore
germinaverint: infirmiter
posita a vento commovebuntur:
et a nimietate ventorum eradi
cabuntur. Confringentur enim rami
inconsummati: et fructus illo
rum inutiles et acerbi ad man
ducandum: et ad nichilum apti.
Ex iniquis enim omnes filii qui
nascuntur: testes sunt nequitie

aduersus parentes in interroga
tione sua. Iustus autem si mor
te preoccupatus fuerit: in refri
gerio erit. Senectus enim vene
rabilis est non diuturna: ne
que numero annorum computata.
Cani sunt autem sensus hominis:
et etas senectutis vita imma
culata. Placens deo factus di
lectus: et viuens inter peccatores
translatus est. Raptus est
ne malicia mutaret intellectum
eius: aut ne fictio deciperet
animam illius. Fascinatio enim
nugacitatis obscurat bona:
et inconstantia concupiscentie
transuertit sensum sine mali
cia. Consummatus in breui ex
pleuit tempora multa: pla
cita enim erat deo anima eius.
Propter hoc properauit educere
illum de medio iniquitatum. Po
puli autem videntes et non in
telligentes. nec ponentes in
precordiis talia: quoniam gratia dei
et misericordia in sanctos eius:
et respectus in electos illius.
Condempnat autem iustus mor
tuus viuos impios: et iuuen
tus celerius consummata lon
gam vitam iniusti. Videbunt
enim finem sapientis: et non in
telligent quid cogitauerit de
illo deus: et quare muniat
illum dominus. Videbunt enim et con
temnent: illos autem dominus irri
debit. Et erunt post hec deciden
tes sine honore: et in contu
melia inter mortuos in perpetu
um. Quoniam disrumpet illos infla
tos sine voce: et commouebit
illos a fundamentis. Et usque
ad supremum desolabuntur:
et erunt gementes: et memoria
illorum peribit. Venient in cogi
tatione peccatorum suorum timidi:
et traducent illos ex aduerso
iniquitates eorum. Capitulum v.

Tunc stabunt iusti in
magna constantia
aduersus eos qui se
angustiauerunt: et qui abs
tulerunt labores illorum. Viden
tes turbabuntur timore hor
ribili: et mirabuntur in subi
tatione insperate salutis:
gementes pre angustia spiritus.
Dicent enim inter se penitentiam

agentes. et pre angustia spi
ritus gementes. Hy sunt
quos habuim⁹ aliq̄ñdo ī
derisu: et in similitudinē
improperij. Nos insensati
vitā illor estimabamus
insaniā: et finē illor sine
honore. Quomō cōputati
sunt inter filios dei: et int̄
scōs sors illor est? Ergo er
ravim⁹ a via veritatis:
et iusticie lumē non luxit
nobis: et sol ītelligētie non
est ortus nobis. Lassati su
mus in via iniq̄tatis et p
ditionis: et ābulavimus
vias difficiles: viā autem
dnī ignoravim⁹. Quid no
bis profuit supbia: aut
diviciarū iactantia quid
contulit nobis? Trāsierūt
omnia illa tanq̄ umbra:
et tanq̄ nuncius p̄currens:
et tanq̄ navis que per
transit fluctuantē aquā.
Cuius cū preterierit nō est
vestigiū invenire: neq; semi
tā carine illius in fluctibz.
Aut avis que transvolat

in aere: nullū invenitur ar
gumentū itineris illius: sz
tantū sonitus alarū verberās
levē ventū. et scindēs per vim
itineris aerem. Cōmotis alis
transvolavit: et post hoc nul
lū signū invenitur itineris
illius. Aut tanq̄ sagitta e
missa in locū destinatū: divi
sus aer cōtinuo in se reclusus
est. ut ignoretur trāsitus illius.
Sic et nos nati cōtinuo desi
vim⁹ esse: et virtutis quidem
nullū signū valuim⁹ ostendere.
In malignitate autē nrā con
sumpti sumus. Talia dixerūt
in inferno hij qui peccaverūt:
q̄m spes impij tanq̄ lanu
go est que a vento tollitur:
et tanq̄ spuma gracilis q̄
a procella dispgitur: et tā
q̄ fumus qui a vento dif
fusus est: et tanq̄ memoria
hospitis unius diei p̄tereū
tis. Iusti autē in ppetuū vi
vent: et apud dnm est mer
ces eorum: et cogitatio illorū
apud altissimū. Ideo acci
pient regnū decoris. et dya

demma speciei de manu dñi:
qm̄ dextera sua teget eos: et
brachio suo defendet illos.
Et accipiet armaturā zelus
illius: et armabit creaturā
ad ultionē inimicorꝝ. In
duet pro thorace iusticiā: et
accipiet pro galea iudiciū
certū. Sumet scutū inexpug
nabile. equitatē: acuet au
tē durā irā in lanceā: et
pugnabit cū illo orbis terrar
contra insensatos. Ibunt di
recte emissiones fulgurū: et
tamq̄ a bene curvato ar
cu nubiū exterminabūtur:
et ad certū locū insilient. Et
a petrosa ira plene mittent
grandines: et excandescet in
illos aqua maris: et flumi
na concurrent duriter. Cōtra
illos stabit spūs virtutis: et
tamq̄ venti turb o dividet
illos: et ad heremū pducet
omnē terrā iniq̄tatis illorꝝ:
et malignitas evertet sedes
potentiū. Melior est sapiā
q̄ vires: et vir prudens ma
gis q̄ fortis. Capitul' vi.

Audite ergo reges et
intelligite: discite
iudices finiū terre.
Prebete aures vos qui conti
netis multitudines: et placetis
vobis in turbis nationū. Quo
niā data est a dño potestas
vobis. et virtus ab altissimo:
qui interrogabit opa vr̄a. et
cogitationes scrutabit. Qm̄
cum essetis ministri regni illi'
nō recte iudicastis: neq; cus
todistis legē iusticie: neq; secū
dū volūtatē dei ambulastis.
Horrende et cito apparebit
vobis: qm̄ iudiciū durissi
mū in his qui presūt fiet.
Exiguo enī cōceditur misericor
dia: potentes autē potenter
tormēta patientur. Non enī
subtrahet psonā cuiusq̄
dns. nec verebitur magnitu
dinē cuiusq̄: qm̄ pusillū
et magnū ipse fecit: et equali
ter cura est illi de omnibus.
Fortioribꝫ autē fortior instat
cruciatio. Ad vos ergo reges sunt
hi sermones mei: ut discatis
sapientiā et nō excidatis. Qui

eni custodierint iustitiam iuste iu-
dicabuntur: et qui didicerint ista.
invenient quid respondeant. Concu-
piscite ergo sermones meos: di-
ligite illos et habebitis discipli-
nam. Clara est et que numquam mar-
cescit sapientia: et facile videtur ab
hys qui diligunt eam: et inveni-
etur ab hys qui querunt illam.
Preoccupat qui se concupiscunt:
ut illis se prior ostendat. Qui
de luce vigilaverit ad illam:
non laborabit. Assidentem enim
illam foribus suis inveniet. Cogi-
tare ergo de illa sensus est con-
summatus: et qui vigilaverit
propter illam. cito erit securus.
Quoniam dignos se. ipsa circuit
querens: et in viis suis osten-
dit se illis hylariter: et in
omni prudentia occurret illis.
Initium enim illius: verissima
est discipline concupiscentia.
Cura ergo discipline dilec-
tio est: et dilectio custodia
legum illius est. Custoditio autem
legum: consummatio incorrup-
tionis est. Incorruptio autem:
facit esse proximum deo. Con-
cupiscentia itaque sapientie:
deducet ad regnum perpetuum.
Si ergo delectamini sedi-
bus et sceptris reges populi:
diligite sapientiam ut in perpe-
tuum regnetis. Diligite lu-
men sapientie: omnes qui pre-
estis populis. Quid est autem
sapientia. et quemadmodum
facta sit referam: et non abs-
condam a vobis sacramenta
dei: sed ab initio nativita-
tis investigabo. Et ponam
in lucem scientiam illius: et
non preteribo veritatem. Neque
cum invidia tabescente iter
habebo: quoniam talis homo
non erit particeps sapientie.
Multitudo autem sapientium
sanitas est orbis terrarum:
et rex sapiens populi stabili-
mentum est. Ergo accipite
disciplinam per sermones me-
os: et proderit vobis. Cap. vii.

Sum quidem et ego mor-
talis homo similis omni-
bus: et ex genere
terreno illius qui prior
factus est: et in ventrem ma-

tris figuratus sum caro. De
cem mensium tempore coa
gulatus sum in sanguine:
ex semine hominis. et delectamen
to somni conveniens. Et e
go natus accepi commune
aerem: et in similiter fac
tam decidi terram: et primam
vocem similem omnibus emisi
plorans. In involumentis
nutritus sum: et curis ma
gnis. Nemo enim ex regibus a
liud habuit nativitatis ini
tium. Unus ergo introitus est
omnibus ad vitam: et similis ex
itus. Propter hoc optavi et
datus est michi sensus: et in
vocavi et venit in me spiritus
sapientie. Et preposui illam regnis
et sedibus: et divicias nichil
esse duxi in comparatione illius.
nec comparavi illi lapidem
preciosum: quia omne aurum
in comparatione illius
harena est exigua: et tamquam
lutum estimabitur argentum in
conspectu illius. Super salu
tem et speciem dilexi illam:
et proposui pro luce habere

illam: quia inextinguibile est
lumen illius. Venerunt autem
michi omnia bona pariter
cum illa: et innumerabilis
honestas per manus illius.
Et letatus sum in omnibus:
quoniam antecedebat me ista sa
pientia: et ignorabam quoniam
omnium mater est. Quam sine
fictione didici: et sine in
vidia communico: et honesta
tem illius non abscondo.
Infinitus enim thesaurus est
hominibus: quo qui usi sunt
participes facti sunt amici
cie dei. propter discipline
dona commendati. Michi au
tem dedit deus dicere ex sen
tentia: et presumere digna
horum que michi dantur:
quoniam ipse sapientie dux est et sa
pientum emendator. In ma
nu enim illius et nos et ser
mones nostri: et omnis sapientia.
et operum sciencie disciplina.
Ipse enim dedit michi horum
que sunt scientiam veram: ut
sciam dispositionem orbis
terrarum. et virtutes elemen

torum: initium et consummationem
et medietatem temporum: vicis-
situdinum permutationes. et
consummationes temporum: anni
cursus. et stellarum dispositio-
nes: naturas animalium. et iras
bestiarum: vim ventorum. et co-
gitationes hominum: differentias
virgultorum. et virtutes radicum:
et quecumque sunt absconsa et
improvisa didici. Omnium
enim artifex: docuit me sa-
pientia. Est enim in illa spiritus
intelligentie sanctus. unicus.
multiplex. subtilis. disertus.
mobilis. incoinquinatus. cer-
tus. suavis. amans bonum.
acutus. qui nichil vetat be-
nefacere: humanus. benignus.
stabilis. certus. securus. omnem
habens virtutem. omnia prospici-
ens: et qui capiat omnes
spiritus intelligibiles. mundus.
subtilis. Omnibus enim mobi-
libus mobilior est sapientia.
Attingit autem ubique propter
suam mundiciam. Vapor
est enim virtutis dei: et ema-
natio quedam est claritatis
omnipotentis dei sincera: et i-
deo nichil inquinatum in illam
incurrit. Candor est enim lucis
eterne: et speculum sine ma-
cula dei maiestatis: et yma-
go bonitatis illius. Et cum
sit una. omnia potest: et per-
manens in se. omnia innovat:
et per nationes in animas
sanctas se transfert. Amicos
dei et prophetas constituit. Nemi-
nem enim diligit deus: nisi
eum qui cum sapientia in-
habitat. Est enim hec speciosi-
or sole: et super omnem stellarum
dispositionem. Luci compara-
ta invenitur prior: illi enim suc-
cedit nox. Sapientiam autem
non vincit malicia. Cap. viii.

Attingit ergo a fine
usque ad finem fortiter:
et disponit omnia
suaviter. Hanc amavi et ex-
quisivi eam a iuventute me-
a: et quesivi sponsam michi
eam assumere: et amator
factus sum forme illius. Ge-
nerositatem illius glorificat
contubernium habens dei: sed

et omniū dn̄s dilexit illam.
Doctrix enī est discipline dei:
et electrix operū illius. Et si
divicie appetuntur in vita:
quid sapientia locupletius
que omnia operatur? Si autē
sensus operatur: quis horū
que sunt magis qm̄ illa
est artifex? Et si iusticiā q̄s
diligit: labores huius mag
nas habent virtutes. So
brietatē enim et sapientiā
docet et iusticiam. et virtutē:
quibus utilius nichil est in
vita hominibus. Et si multitu
dinem sciencie desiderat q̄s:
scit preterita. et de futuris
estimat. Scit versucias ser
monū: et dissoluciones ar
gumentorū. Signa et
monstra scit antequā fiant:
et eventus temporū et se
culorū. Proposui ergo hanc
adducere michi ad convi
vendū: sciens qm̄ commu
nicabit mecū de bonis:
et erit allocucio cogitaci
onis et tedii mei. Habe
bo propter hanc clarita
tem ad turbas: et honorē
apud seniores. Iuvenis
et acutus inveniar in iudi
cio: et in conspectu poten
ciū admirabilis ero: et facies
principū mirabuntur me.
Tacentē me sustinebunt:
et loquentē me respicient:
et sermocinante me plu
ra. manus ori suo impo
nent. Propterea habebo
per hanc immortalitatem:
et memoriā eternā hiis q̄
post me futuri sunt relin
quam. Disponā populos:
et naciones michi erunt
subiecte. Timebunt me au
dientes reges horrendi.
In multitudine videbor
bonus: et in bello fortis.
Intrans in domū meā:
conquiescā cum illa. Nō
enim habet amaritudi
nem conversatio illius:
nec tedium convictus ipsius.
sed leticiā et gaudium. Hec
cogitans apud me et com
memorans in corde meo.
qm̄ immortalis est in cogi

tatione sapientia. et in ami
citia illius delectatio bona:
et in operibz manuū illius
honestas sine defectione. et
in certamine ~~et in certamine~~
loquele illius sapientia: et
pclaritas in cōmunicatio
ne sermonū ipsius. Circui
bam querens ut michi il
lam assumere. Puer aut
eram igeniosus: et sortit⁹
sum animā bonā. Et cū
essem magis bonus: veni
ad corpus icoinquinatū.
Et ut scivi quoniā aliter
non possum esse cōtinens
nisi deus det. et hoc ipsum
erat sapientia scire cuius
esset hoc donū: adiy dnm
et depcatus sum illū: et dixi
ex totis pcordiis meis. Cap
Deus patrū me ix.
orū et dnē miseri
cordie qui fecisti
omnia verbo tuo: et sapi
entia tua cōstituisti hoīez.
ut dnaretur creature tue
que a te facta est. ut dis
ponat orbem terrarū in

equitate et iustitia. et in
directione cordis iudiciū
iudicet: da michi sedium
tuarū assistricē sapientiā.
et noli me reprobare a
pueris tuis: qm ego servus
tuus sum et filius ancille
tue: homo infirmus et exi
gui temporis. et minor ad
intellectū iudicii et legum.
Et si quis erit consūmatus
inter filios hoīm: si abfue
rit ab illo sapīa tua. in
nichilū computabitur. Tu
aut me elegisti regē pplo
tuo et iudicem filior tuor
et filiarū: et dixisti edifica
re templū in monte sancto
tuo: et in civitate habita
tionis tue altare: similitu
dinē tabernaculi sancti tui.
quod pparasti ab initio.
Et tecū sapīa que novit
opa tua: que et affuit tūc
cum orbem terrarū faceres:
et sciebat quid placitum
esset oculis tuis. et quid
directū in pceptis tuis. Mit
te illā de celis sanctis tuis.

et a sede magnitudinis tue:
ut mecū sit et mecū labo
ret: et sciam quid acceptū
sit apud te. Scit enī illa
omnia et intelligit: et dedu
cet me in opibus meis so
brie: et custodiet me ī sua
potentia. Et erūt accepta
opa mea: et disponā po
pulū tuū iuste: et ero dig
nus sediū patris mei. Quis
enī hoīm poterit scire cō
siliū dei: aut quis poterit
cogitare quid velit deus?
Cogitationes enī morta
liū timide: et incerte pro
uidentie nrē. Corpus enim
quod corrūpitur aggra
uat aīam: et deprimit ter
rena inhabitatio sensū
multa cogitantē. Et dif
ficile estimamus que ī ter
ra sunt: et que in pspec
tu sunt inuenimus cum
labore. Que in celis sūt
autē quis inuestigabit?
Sensū autē tuū quis sciet:
nisi tu dederis sapientiā:
et miseris spm̄ scm̄ tuū de
altissimis? Et sic correcte sūt
semite eorū qui in terris
sunt: et que tibi placent
didicerunt homines. Nā
per sapientiā sanati sūt:
quicūqȝ placuerūt tibi do
mine a principio. Cap̄ x.

Hec illum qui pri
mus formatus
est a deo pater or
bis terrarum. cum solus
esset creatus custodiuit illū
a delicto suo et eduxit eum:
et dedit illi virtutē continē
di omnia. Ab hac ut recessit
iniustus in ira sua: p irā
homicidij. fraternitas de
periit. Propter quem. cum
aqua deleret terrā. iterum
sanauit sapientia: per cō
temptibile lignū. iustum
gubernans. Hec et ī cōsen
su nequicie cum se natio
nes contulissent: sciuit
iustū et seruauit sine qrela
deo: et in filiis misericordiā
fortē custodiuit. Hec iustū
a pereuntib; impiis libera
uit fugientē: descendente igne

Adam

Cayn

Noe

Loth

in pentapoli. Quibz in tes
timoniū nequitie. fumiga
bunda constat deserta ter
ra: et in certo tempore frūs
habentes arbores: et incre
dibilis anime memoria.
stans figmentū salis. Sa
pientiam enim p̄tereūtes.
non tantū ~~non tantū~~ in
hoc lapsi sunt ut ignora
rent bona: sed et insipiē
tie sue reliquerūt hominibz
memoriā: ut in hys que
peccauerūt. nec latere potu
issent. Sapientia autē: hos
qui se obseruāt. a doloribz
liberabit. Hec autē p̄fugū
ire fratris iustū deduxit p̄
vias rectas: et ostendit il
li regnū dei: et dedit illi sciē
tiam sanctorum. Honestauit
Jacob. illū in laboribz: et cōpleuit
labores illius. In fraude
circūuenientiū illū affuit
illi: et honestū illum fecit.
Custodiuit illū ab inimicis:
et a seductoribz tutauit il
lū. Et certamen forte dedit
illi ut vinceret: et sciret qm̄

omniū potentior est sapiā.
Hec venditū iustū non de
reliquit: sed a peccatoribz
liberauit eū. Descenditqz
cum illo in foueā: et in
vinculis non dereliquit eū:
donec afferret illi sceptrū
regni. et potentiā aduersus
eos qui eum deprimebant.
Et mendaces ostendit qui
maculauerūt illū: et dedit
illi claritatē eternā. Hec po
pulū iustū ⁊ semen sine que
la: liberauit a nationibus
que illum cōprimebant.
Intrauit in aīam serui do
mini: et stetit contra reges
horrendos in portentis ⁊
signis. Et reddidit iustis
mercedē laborū suorum: et de
duxit illos in via mirabi
li. Et fuit illis in velamē
to diei: et in luce stellarum
per noctē. Et transtulit
illos per mare rubrum:
⁊ transuexit eos p̄ aquā
nimiā. Inimicos autē illo
rū demersit in mare: et ab
altitudine inferorū eduxit

illos. Ideo iusti tulerunt
spolia impiorum: et decanta
uerunt domine nomen sanctum
tuum. Et uictricem manum
tuam laudauerunt pariter:
quia sapientia aperuit os mu
torum: et linguas infantium
fecit disertas. Direxit opera
illorum in manibus prophete sancti.
Iter fecerunt Capitulum xi
per deserta que non
inhabitabantur: et in
locis desertis fixerunt casas.
Steterunt contra hostes: et
de inimicis se uindicauerunt.
Sitierunt et inuocauerunt
te: et data est illis aqua de
petra altissima. et requies
sitis de lapide duro. Per que
enim penas passi sunt inimi
ci illorum a defectione potus
sui. et cum abundarent filii
israel letati sunt: per hec
cum illis deessent. bene cum
illis actum est. Nam pro fon
te quidem sempiterni flu
minis: humanum sanguinem
dedisti iniustis. Qui cum
minuerentur in traductione
infantium occisorum: dedisti il
lis abundantem aquam inspe
rate: ostendens per sitim que
tunc fuit quemadmodum
tuos exaltares. et aduersa
rios illorum necares. Cum enim
temptati sunt. et quidem cum
misericordia disciplinam
accipientes: scierunt quem
admodum cum ira iudica
ti impii tormenta paterentur.
Hos quidem tamquam
pater monens probasti:
illos autem tamquam durus
rex interrogans condempnasti.
Absentes enim et presentes:
similiter torquebantur. Du
plex enim illos acceperat
tedium: et gemitus cum me
moria preteritorum. Cum enim
audirent per sua tormenta
bene secum agi: commemora
ti sunt dominum. admirantes
in finem exitus. Quem
enim in expositione praua
proiectum deriserant:
in finem euentus mirati
sunt. non similiter iustis si
tiens. Pro cogitationibus

autē insensatis iniq̄ta
tes illorum. Qđ quidā errā
tes colebant mutos ser
pentes et bestias supua
cuas: inmisisti illis mul
titudinē mutorū aīali
ū in vindictā: ut scirent
quia per que peccat quis.
per hec et torquetur. Non
enim impossibilis erat
omnipotens ~~manus~~ ma
nus tua. que creavit or
bem terrarū ex materia
invisa. inmittere illis mul
titudinē ursorū. aut au
daces leones. aut novi
generis ira plenas. aut
ignotas bestias. aut va
porē igneū spirantes. aut
odorem fumi proferentes.
aut horrendas ab oculis
scintillas emittentes: quo
rū non solum lesura po
terat illos exterminare:
sed et aspectus per timore
occidere. Nam et sine his
uno spiritu occidi pote
rant. persecutionem passi ab
ipsis factis suis: et dispersi per

spiritum virtutis tue. Sed omnia
in mensura et numero et
pondere disposuisti. Mul
tum enim valere tibi soli
superat semper: et virtuti
brachii tui quis resistet?
Quoniā tamquam momen
tū statere. sic ante te est orbis
terrarū: et tamquam gutta
roris antelucani que desce
dit in terrā. Sed misereris
omnium. quoniam omnia potes: et
dissimulas peccata hominum
propter penitentiā. Diligis
enim omnia que sunt: et
nichil odisti horum que feci
sti. Nec enim odiens aliquid
constituisti aut fecisti. Quo
modo autem posset aliquid perma
nere nisi tu voluisses: aut
quod a te vocatū non esset
conservaretur? Parcis autem
omnibus: quoniam tua sunt domine.
qui amas animas. Capitulum xii.

O quam bonus et
suavis est domine
spiritus tuus in nobis.
Ideo quos hos qui exerrant par
tibus corripis: et de quibus per

rant admones et alloq̄ris.
ut relicta malicia credant
in te dn̄e. Illos enī antiq̄s
inhabitatores sancte tue
terre quos exhorruisti q̄m
odibilia tibi opera faciebāt.
per medicamina et sacrificia
a iniusta. filiorum suorū ne
catores sine misericordia.
et comestores viscerū ho
minū. et devoratores san
guinis a medio sacramēto
tuo. et auctores parentes
animarū inauxiliatarū. vo
luisti pdere per manus
parentum nostrorum: ut
dignam perciperent pegri
nationē puerorū dei. que ti
bi omnium carior est terra.
Sed et hiis tamq̄ȝ hominibꝫ
pepercisti: et misisti antecef
sores exercitus tui vespas:
ut illos paulatim extermi
narent. Non quia īpotēs
eras in bello subicere im
pios iustis. aut bestiis se
vis. aut verbo duro simul
exterminare: sed partibꝫ
iudicans dabas locū pe
nitentie. non ignorans
q̄m iniqua est natio eorum.
et naturalis malicia ipso
rū: et q̄m non poterat
mutari cogitatio illorum
in ppetuū. Semen enim
erat maledictū ab inicio:
nec timens aliquē. veniā
dabas peccatis illorum. Quis
enim dicet tibi quid fecis
ti? Aut quis stabit contra
iudiciū tuū? Aut quis ī
conspectu tuo veniet vindex
iniquorū hominū? Aut
quis tibi imputabit. si pe
rierint nationes quas tu
fecisti? Nec enim est alius de
us q̄m tu cuius cura est de
omnibꝫ: ut ostendas q̄m nō
iniuste iudicas iudicium.
Neqꝫ rex neqꝫ tyrannus: in
conspectu tuo inq̄rent. de
hiis quos pdidisti. Cum
ergo sis iustus: iuste omnia
disponis. Ipm quoqꝫ qui
non debet puniri condēp
nas: et exterū estimas a
tua virtute. Virtus enim
tua. iusticie inicium est: et

ob hoc quod omnium dominus es.
omnibus te parcere facis. Vir
tutem enim ostendis tu qui
non crederis esse in virtute
consummatus: et hos qui
te nesciunt audacia traducis.
Tu autem dominator virtutis cum
tranquillitate iudicas: et cum
magna reverentia disponis
nos. Subest enim tibi cum
volueris posse. Docuisti autem
populum tuum per talia opera:
quoniam oportet iustum esse et hu
manum. Et bone spei fecisti
filios tuos: quoniam iudicans
das locum in peccatis penitentie.
Si enim inimicos servorum
tuorum et debitos morti. cum
tanta cruciasti attentione.
et liberasti dans tempus et
locum per que possint muta
ri a malicia: cum quanta
diligentia iudicasti filios tu
os. quorum parentibus iura
menta et conventiones dedis
ti bonarum promissionum? Cum
ergo nobis disciplinam das.
inimicos nostros multiplici
ter flagellas: ut bonitatem
tuam cogitemus iudicantes: et
cum de nobis iudicatur spere
mus misericordiam tuam. Unde
et illis qui in vita sua insi
sate et iniuste vixerunt: per hec que
coluerunt dedisti summa tormen
ta. Etenim in erroris via diu
tius erraverunt: deos estiman
tes hec que in animalibus sunt
supervacua: infantium insensa
torum more viventes. Propter
hoc tamquam pueris insensatis:
iudicium in derisum dedisti.
Qui autem ludibriis et incre
pationibus non correcti sunt:
dignum dei iudicium experti sunt.
In hiis enim que patiebantur
moleste ferebant: in quibus
patientes indignabantur.
Per hec quos putabant deos
in ipsis cum exterminarentur:
videntes illum quem olim ne
gabant se nosse. deum verum
agnoverunt. Propter quod et
finis condempnationis illorum
venit super illos. Capitulum xiii.

Vani autem sunt om
nes homines in qui
bus non subest scie

na dei: et de hiis que videntur
bona non potuerunt intel
ligere eum qui est: neque o
peribus attendentes agnoue
runt quis esset artifex. Sed
aut ignem. aut spiritum. aut
citatum aerem. aut girum stel
larum. aut nimiam aquam.
aut solem. aut lunam. recto
res orbis terrarum deos puta
uerunt. Quorum si specie delec
tati deos putauerunt: sciant
quanto hiis dominator eorum specio
sior est. Speciei enim gene
rator: hec omnia constituit.
Aut si virtutem et opera eorum
mirati sunt: intelligant
ab ipsis. quoniam qui hec constitu
it fortior est illis. A magni
tudine enim speciei et creatu
re: cognoscibiliter poterit ho
rum creator videri. Sed tamen
adhuc in hiis minor est que
rela. Et hii enim fortassis er
rant: deum querentes et vo
lentes inuenire. Etenim cum
in operibus illius conuersentur:
inquirunt et persuasum habent.
quoniam bona sunt que videntur.

Iterum autem nec hiis debet ignosci.
Si enim tantum potuerunt
scire ut possent estimare
seculum: quomodo huius do
minum non facilius inuene
runt? Infelices autem sunt.
et inter mortuos spes illo
rum est: qui appellauerunt
deos opera manuum hominum.
aurum et argentum. artis in
uentionem. et similitudines
animalium. aut lapidem inuti
lem. opus manus antique.
Aut si quis artifex faber
de silua lignum rectum secaue
rit. et huius docte eradat
omnem corticem. et arte sua
usus diligenter fabricet
vas utile. in conuersati
one vite: reliquias autem
eius operis ad preparationem
esce abutatur: et reliquum
horum quod ad nullum usum
facit. lignum curuum et verti
cibus plenum. sculpat diligen
ter per vacuitatem suam. et
per scientiam artis sue figu
ret illud. et assimilet illud
ymagini hominis. aut ali

cui ex animalibus illud cō
paret: pliniens lubrica. et
rubicundū faciens fuco co
lorem illius. et omnē macu
lam que in illo est pliniens
terra: et faciat ei dignā ha
bitationē. in pariete ponēs
illud et confirmans ferro
ne forte cadat: pspiciens illū
sciens qm̄ non potest se ad
iuuare. Ymago enī est: et
opus est illi adiutoriū. Et
de substantia sua et de filijs
suis et de nuptijs votū faci
ens inquirit. Non erubescit
loqui cum illo qui sine aīa
est. Et pro sanitate quidem
infirmū deprecatur: et pro ui
ta mortuū rogat: et in ad
iutoriū inutilem inuocat.
Et pro itinere petit ab eo q
ambulare non potest: et
de acquirendo et de operādo
et de oīm rerū euentu petit
ab eo qui in oībus ē inutilis.
Iterū alius Capl'. xiiij.
nauigare cogitans.
et per feros fluctus
incipiens iter facere: ligno
portante se. fragilius lignū
inuocat. Illud enī cupidi
tas acquirendi excogitauit:
et artifex sapīa fabricauit
sua. Tua aūt pater guber
nat prudentia: quoniam
dedisti in mari viam. et int
fluctus semitā firmissimā:
ostendens quoniā potens
es ex omnibus sanare etiam
si sine rate quis mare adeat.
Sed ut nō essent vacua sa
pientie tue opera: propter
hoc etiā exiguo ligno credūt
hoīes animas suas: et trās
euntes mare. per ratem li
berati sunt. Ab initio enī
cum perirent superbi gy
gantes: spes orbis terrarum
ad ratem fugiens. remisit
seculo semen natiuitatis.
que manu tua erat guber
nata. Benedictū est enim
lignū: per quod fit iusticia.
Per manus aūt quod fit
ydolū maledictū est. et ipsū
et qui fecit illud: quia ille
quidem operatus est: illud
aūt cum esset fragile. deus

cognominatus est. Similiter
autem odio sunt deo impius
et impietas eius. Etenim quod
factum est: cum illo qui fecit
tormenta patietur. Propter
hoc et in ydolis nationum
non erit respectus: quoniam cre
ature dei in odium facte sunt:
et in temptationes anime
hominum. et in muscipulas
pedibus insipientium. Initium
enim fornicationis est exqui
sitio ydolorum: et adinventio
illorum corruptio vite est. Ne
que enim erant ab initio: neque
erunt in perpetuum. Supervacui
tas enim hominum hoc adve
nit in orbem terrarum: et ide
o brevis illorum finis inventus
est. Acerbo enim luctu dolens
pater: cito sibi rapti filii fe
cit ymaginem. Et illum qui
tunc quasi homo mortuus
fuerat. nunc tamquam deum cole
re cepit: et constituit inter
servos suos sacra et sacrifici
a. Deinde interveniente tempo
re. convalescente iniqua con
suetudine. hic error tamquam

lex custoditus est: et tyran
norum imperio colebantur
figmenta. Hos quos in
palam honorare non pote
rant homines. propter quod
longe essent: e longinquo
figuram illorum allatam eviden
tem ymaginem regis quem
honorare volebant fecerunt:
ut illum qui aberat. tamquam
presentem colerent sua sol
licitudine. Provexit autem
ad horum culturam et hos qui
ignorabant: artificis exi
mia diligentia. Ille enim
volens plus placere illi qui
se assumpsit: elaboravit ar
te sua. ut similitudinem
in melius figuraret. Mul
titudo autem hominum adducta
per speciem operis: eum qui ante
tempus tamquam homo ho
noratus fuerat. nunc deum
existimaverunt. Et hec fuit
vite humane deceptio: quoniam
aut affectui. aut regibus
deservientes homines: incom
municabile nomen lapidibus
et lignis imposuerunt. Et

non sufficerat errasse eos cir
ca dei scientiā: sed et ī mag
no viventes inscientie bel
lo. tot et tam magna ma
la pacem appellant. Aut
enim filios suos sacrifican
tes. aut obscura sacrificia
facientes: aut insanie ple
nas vigilias habētes: neqȝ
vitā. neqȝ nuptias mūdas
iam custodiūt. Sed alius a
liū per inuidiā occidit. aut
adulterans cōtristat. Et oīa
cōmixta sunt: sāguis. homi
cidiū. furtū. et fictio. corrup
tio. infidelitas. turbatio. et
piuriū. tumultus. bonorū
dnī īmemoratio. aīarum
īquinatio. natiuitatis im
mutatio. nuptiarū incon
stantia. inordinatio mechie.
et impudicicie. Infandorū
enim ydolorū cultura: oīs
mali causa est. et initiū et
finis. Aut enī dū letantur
insaniunt: aut certe vatici
nantur falsa: aut vivūt in
iuste: aut peierāt cito. Dū
enī confidūt in ydolis que
sunt sine anima: male iu
rantes. noceri se nō sperāt.
Utraqȝ ergo illis euenient
digne: quoniā male sense
runt de deo. attendētes ydolis:
et iniuste iurauerūt. in dolo
contēpnentes iusticiā. Nō
enim iurantiū est virtus:
sed peccantiū pena perambu
lat semp in iniustorū puaricā
tionē. Capitulum quīdecim.

Tu aūt deus noster
suauis et verus
es: patiens et ī mi
sericordia disponēs omīa.
Etenī si peccauerimus. tui
sumus: scientes magnitudi
nem tuā. Et si nō peccaueri
mus: scimus qm apud te
sumus cōputati. Nosse eī
te consūmata iusticia est:
et scire iusticiā et virtutem
tuā. radix est īmortalitatis.
Non enim in errorē induxit
nos hominū male artis ex
cogitatio: nec umbra pictu
re. labor sine fructu: effigies
sculpta per varios colores.
Cuius aspectus insensato

dat cōcupiscentiā: et diligit
mortue ymaginis effigiē
sine anima. Malorū a
matores digni qui spem
in talibus habent: et qui
faciunt illos. et qui diligūt.
et qui colunt. Sed et figu
lus mollem terrā premēs:
laboriose fingit ad usus
nostros vnūquodqꝫ vas:
et de eodem luto fingit que
munda sunt in usum va
sa. similiter et que hys sūt
contraria. Horū autē va
sorū qui sit usus: iudex est
figulus. Et cum labore va
no deum fingit de eodē luto.
ille qui paulo ante de ter
ra factus fuerat: et post
pusillū se ducit vnde ac
ceptus est: repetitus debitū
anime quā habebat. Sed
est illi cura non quia la
boraturus est. nec quoniā
breuis illi vita est: sed cō
certatur aurificibꝫ et argēta
rys. Sed et erarios imita
tur: et gloriā pfert quoni
am res superuacuas fingit.

Cinis est cor eius. et terra su
peruacua spes illius. et luto
vilior vita illius: quoniā
ignorauit qui se finxit. et
qui inspirauit illi animā
que operatur. et qui insuffla
uit illi spm vitalē. Sed et
estimauerūt ludū esse vitā
nostrā: et cōuersationem
vite cōpositā ad lucrū: et
oportere vndecūqꝫ etiā ex
malo acquirere. Hic enī
super omnes scit se delinquē:
qui ex terre materia fragi
lia vasa et sculptilia fingit.
Omnes enī insipiētes et in
felices. supra modū anime
supbi sunt. inimici populi
tui. et imperantes illi: quo
niā omnia ydola nationū
estimauerūt deos: quibus
neqꝫ oculorū visus est ad
videndū. neqꝫ nares ad p
cipiendū spm. neqꝫ aures
ad audiendū. neqꝫ digiti
manuū ad tractandum:
sed et pedes eorum pigri ad
ambulandū. Homo enī
fecit illos: et qui spiritum

mutuatus est is finxit illos.
Nemo eñ sibi similē homo
poterit deū fingere. Cum sit
eñ mortalis: mortuū fin
git manibꝫ iniquis. Meli
or est eñ ipse hys quos co
lit: quia ipē quidem vixit
cum esset mortalis: illi aūt
nūq̄. Sed et animalia mi
serrima colūt. Insensate eñ
cōparata hys: alys sunt de
teriora. Sed nec aspectu ali
quis ex hys aīalibꝫ bona
potest cōspicere. Effugerūt
aūt dei laudē: et bndictio
nē eius. Capl'xvi.
Propter hec. et hys
similia passi sūt
digne tormenta: et per mul
titudinē bestiarū exterminati
sunt. Pro quibꝫ tormētis.
bene disposuisti ppl'm tuū:
quibꝫ dedisti cōcupiscentiā
delectamenti sui nouū sapo
rem: escam parans eis or
tigōmetram: ut illi quidē
concupiscētes escam. propt
ea que illis ostensa et missa
sunt. etiā a necessaria con

cupiscentia auerterentur.
Hy autē in breui inopes
facti: nouā gustauerunt
escam. Oportebat enim
illis quidem sine excusatō
ne superuenire interitū exer
centibꝫ tyrānidem: hys aūt
tantū ostendere. quēadmo
dū inimici illorꝫ exterminā
bant. Etenī cum supuēit
illis seua bestiarū ira: mor
sibꝫ puersorū colubrorꝫ exter
minabant. Sed non in p
petuū pmansit ira tua:
sed ad correptionē in breui
turbati sunt: signū habē
tes salutis ad cōmemoratio
nē mandati legis tue. Qui
enī conuersus est nō per h
quod uidebat sanabat:
sed per te omniū saluato
rem. Et in hoc aūt osten
disti inimicis nr̄is: quia
tu es qui liberas ab omni
malo. Illos enī locustarū
et muscarū occiderūt mor
sus: et non est īuenta sa
nitas anime illorū: quia
digni erant ab huiusmo

di exterminari. Filios autē tuos: nec draconū vene natorū vicerūt dentes. Misericordia enim tua adveniens: sanabat illos. In memoria enī sermonū tuorū examinabant̄ et sal vabantur: ne in altam incidentes oblivionē. nō possent tuo uti adiutori o. Etenim neqȝ herba neqȝ malagma sanavit illos: sed tuus dn̄e sermo qui sanat om̄ia. Tu es dn̄e qui vite et mortis habes potestatem: et deducis ad portas mortis et reducis. Homo aūt occidit quidē per maliciā animā suā: et cum exierit sp̄us non revertetur: nec revocabit animā que recepta est: sed tuā manū effugere impossibile est. Negātes enim nosse te impii: per fortitudinē brachii tui flagellati sunt. Novis a quis et grandinibz et plu viis psecutionē passi sūt: et per ignē consūmati. Qd̄ enim mirabile erat: in a qua que om̄ia extinguit. plꝰs ignis valebat. Vindex est enī orbis. iustorum. Quodā enim tempore māsuetaba tur ignis. ne comburerent̄ que ad impios missa erāt aīalia: sed ut ipi videntes scirent qm̄ dei iudicio pa tiūtur psecutionē. Et quo dam tempore in aqua sup virtutem ignis exardebat undiqȝ: ut inique terre na tionē exterminaret. Pro q̄ bus angelorū esca nutristi pplm̄ tuum: et paratū pa nem de celo prestitisti illis sine labore: omne delecta mentū in se habentē. et om̄is saporis suavitatem. Substantiā enim tuā. et dulcedinē tuā quā in fili os habes ostendebas: et de serviens uniuscuiuscȝ vo lūtati. ad qd̄ quis volebat cōvertebatur. Nix aūt et glacies sustinebant vim ignis. et non tabescebant:

ut scirent quia fratris inimi
corum exterminabat ignis
ardens. in grandine et
pluuia chorusçans. Hoc
autem iterum ut nutrirentur
iusti: etiam sue virtutis ob
litus est. Creatura enim tibi
factori deseruiens. exardes
cit in tormentum aduersus
iniustos: et lenior fit ad be
nefaciendum pro hiis qui in
te confidunt. Propter hoc
et tunc in omnia transfigu
rata. omnium nutrici gra
cie tue deseruiebat. ad vo
luntatem horum qui a te desi
derati sunt: ut scirent filii
tui quos dilexisti domine. quia
non natiuitatis fructus
pascunt homines: sed ser
mo tuus hos qui in te cre
diderint conseruat. Quod
enim ab igne non pote
rat exterminari. statim ab
exiguo radio solis cale
factum tabescebat: ut no
tum omnibus esset quia opor
tet preuenire solem ad be
dictionem tuam: et ad orientem
lucis te adorare. Ingrati e
nim fides. tanquam hyberna
lis glacies tabescet: et dis
periet tanquam aqua super
uacua. Cap. xvii.

Magna enim sunt
iudicia tua domine:
et inenarrabilia verba tu
a: propter hoc indiscipli
nate anime errauerunt.
Dum enim persuasum habent
iniqui. posse dominari nati
oni sancte: vinculis tene
brarum et longe noctis com
pediti. inclusi sub tectis.
fugitiui perpetue prouidentie
iacuerunt. Et dum putant
se latere in obscuris peccatis:
tenebroso obliuionis ve
lamento dispersi sunt: pa
uentes horrende. et cum ad
miratione nimia perturba
bantur. Neque enim que conti
nebat illos spelunca sine
timore custodiebat: quia
sonitus descendens perturba
bat illos: et persone tristes
apparentes. pauorem illis
prestabant. Et ignis quidem

nulla vis poterat illis lu
men prebere: nec syderū
limpide flāme. illumina
re poterāt illam noctem
horrendā. Apparebat autē
illis subitaneus ignis ti
more plenus: et timore
perculsi illius que nō vide
batur faciei. estimabant
deteriora esse que videbāt.
Et magice artis appositi
erant derisus: et sapientie
gloria correptio cum con
tumelia. Illi enī qui pro
mittebant timores et per
turbationes expellere se
ab aīa languente: hii cū
derisu pleni timore lāgue
bant. Nam et si nichil il
los ex monstris pturbabat:
transitu animaliū et ser
pentū sibilatione cōmoti.
tremebundi peribant: et
aerem quem nulla ratio
ne quis effugere posset. ne
gantes se videre. Cum sit
enī timida nequicia: data
est in omniū condēpnati
one. Semp enī presumunt

seua conturbata cōsciētia.
Nichil enī est timor nisi p̄
suptionis adiutoriū: pro
ditio cogitatōnis auxilior.
Et dum ab intro minor ē
expectatio: maiorē compu
tat scientiā eius cause de
qua tormentū prestat. Illi
autē qui impotentē vere
noctem. et ab infimis et
ab altissimis inferis super
venientē. eundē somp num
dormientes: aliqn̄do mon
strorū exagitabant timore:
aliqn̄do anime deficiebāt
traductione. Subitaneus
enim illis et insperatus ti
mor supuenerat. Deinde
si quisq̄m ex illis decidisset:
custodiebatur in carcere sine
ferro reclusus. Si enī rusti
cus quis erat aut pastor.
aut agri laborū operari
us pocupatus esset: ineffu
gibilem sustinebat necessi
tatē. Una enī cathena te
nebrarū: omēs erant colli
gati. Sive spiritus sibilās.
aut inter spissos arborum

ramos cum sonus suavis:
aut vis aque decurrentis ni
mium. aut sonus validus
precipitatarum petrarum: aut
ludentium animalium cursus
invisus. aut mugientium
valida bestiarum vox. aut
resonans de altissimis mon
tibus echo: deficientes facie
bant illos pre timore. Omnis
enim orbis terrarum. limpido
illuminabatur lumine: et non
impeditis operibus continebatur.
Solis autem illis superposita e
rat gravis nox: ymago te
nebrarum que superventura
illis erat. Ipsi ergo sibi erant
graviores tenebris. Cap. xviii.

Sanctis autem tuis
maxima erat lux.
Et horum quidem
vocem audiebant: sed figuram
non videbant. Et quia non
et ipsi per eadem passi erant:
magnificabant. Et qui ante
lesi erant: quia non ledebantur
gratias agebant: et ut esset
differentia. donum petebant.
Propter quod igni ardentem
columpnam. ducem habuerunt
ignote vie: et solem sine lesu
ra boni hospicii prestitisti.
Digni quidem illi carere luce.
et pati carcerem tenebrarum: qui
inclusos custodiebant filios
tuos: per quos incipiebat
incorruptum legis lumen secu
lo dari. Cum cogitarent iustorum
occidere infantes: et uno ex
posito filio et liberato. in tra
ductionem illorum multitudi
nem filiorum abstulisti: et pari
ter illos perdidisti in aqua
valida. Illa enim nox ante
cognita est a patribus nostris: ut
vere scientes quibus iuramentis
crediderunt animequiores
essent. Suscepta est autem
a populo tuo sanitas quidem
iustorum: iniustorum autem extermi
natio. Sicut enim lesisti ad
versarios: sic nos provocans
magnificasti. Absconse enim
sacrificabant iusti pueri bono
rum: et iusticie legem in concor
dia disposuerunt: similiter
bona et mala recepturos
iustos. patrias decantantes

laudes. Resonabat autem
incōueniēs inimicorū vox:
et flebilis audiebat᷑ planctus
ploratorū infantiū. Simi
aūt pena seruus cum dnō
afflictus: et popularis ho
mo, regi similia passus.
Similiter ergo omēs vno
nomīe mortis: mortuos
habebant innumerabiles.
Nec eñ ad sepeliendū viui
sufficiebant: qm̄ vno mo
mento. que erat p̄clarior
natio illor exterminata est.
De omībz eñ non credētes
propter vñficia: tūc cum
primū fuit exterminiū pri
mogenitor. spopondeṙūt
pp̄lm dei se esse. Cum enim
quietū silentiū cōtineret ō
nia. et nox in suo cursu me
diū iter haberet: omīps ser
mo tuus dnē exiliens de ce
lo a regalibz sedibz. durus
debellator in mediā exter
minij terrā prosiliuit: gla
dius acutus insimulatū
imperiū tuū portans. Et
stans repleuit omīa mor
te: et usq̄ ad celū attinge
bat stans in terra. Tunc cō
tinuo visus sōpnior malo
rū turbauerūt illos: et timo
res superuenerūt insperati.
Et alius alibi piectus semi
uiuus: propter quā morie
bat᷑ causā demonstrabat
mortis. Visiones eñ que
illos turbauerūt: hec pre
monebant. ne inscij quare
mala patiebant᷑ perirent
Tetigit aūt tunc et iustos
temptatio mortis: et cōmo
tio in heremo facta est mul
titudinis: sed non diu per
mansit ira tua. Properans
enim homo sine querela
dep̄cari pro populis. profe
rens seruitutis sue scutum
orōnem. et per incensū dep
catione allegans. restitit ire:
et finem imposuit necessita
ti: ostendens qm̄ tuus est fa
mulus. Vicit aūt turbas n̄
in virtute corporis. nec ar
matura potentie: sed verbo
illū qui se vexabat subiecit:
iuramenta parentū et testa

mentū cōmemorās. Cum
enim iam aceruatim ceci
dissent super alterutrū mor
tui: interstitit et āputauit
impetū: et diuisit illā que
ad viuos ducebat viam.
In veste enim poderis quā
habebat. totus erat orbis
terrarū: et parentū mag
nalia in quatuor ordini
bus lapidū erant sculpta:
et magnificentia tua in
dyademate capitis illius
erat scripta. Propter hec au
tem hijs cessit qui extermi
nabat: et hec extimuit. E
rat enim sola tēptatio ire
sufficiens. Capitulum xix.
Impijs autē usqz in
nouissimū. sine mi
sericordia ira superue
nit. Presciebat enī et futu
ra illorū: qm cum ipsi p
misissent ut seducerent et
cum magna sollicitudīe
pmisissent illos: cōseque
bant illos penitentie act?
Adhuc enī inter manus ha
bentes luctū. et deplorātes
ad monumenta mortuorū:
aliā sibi assūpserūt cogita
tionē insciencie. Et quos
rogātes proiecerāt: hos tāqȝ
fugitiuos psequebātur. Du
cebat enī illos ad hūc finē
digna necessitas. Et horū
que aciderāt cōmemorati
onē amittebāt: ut que dee
rant tormētis repleret puni
tio: et ppls quidē tuus mi
rabiliter transiret: illi autē
nouā mortē inuenirent. O
mis enim creatura ad suū
genus ab inicio refigurabat
deseruiens tuis pceptis: ut
pueri tui custodirentur ille
si. Nam nubes castra eorū
obumbrabat: et ex aqua
que ante erat. terra arida
apparuit. et in mari rubro
via sine īpedimēto: et cam
pus germinās de pfundo
nimio. per quē omīs na
tio transiuit que tegebat
tua manu. videntes mira
bilia et monstra. Tanqȝ
equi enī depauerūt: et tā
qȝ agni exultauerunt:

magnificasti te dñe qui li
berasti illos. Maiores e
nim erant adhuc eorū q̄
in incolatu illor facta fu
erant: quemadmodū pro
natione animaliū eduxit
terra muscas: et pro pisci
bus eructuavit fluvius
multitudinē ranarū. No
vissime aūt viderūt novā
creaturā aviū: cū adducti
concupiscentia. postulaverūt
escas epulationis. In allo
cutione enī desiderii ascēdit
illis de mari ortigometra:
et vexationes peccatoribus sup
venerūt: non sine illis que
ante facta erant argumen
tis per vim fluminū. Iuste
enī patiebantur: secūdū su
as nequicias. Etenī in detesta
biliorē inhospitalitatē insti
tuerūt. Alii quidē ignotos
non recipiebāt advenas:
alii aūt bonos hospites ī
servitutē redigebāt. Et nō
solū hoc: sed et alius quis
erit respectus illor. quoniā
inviti recipiebāt extraneos.

Qui aūt cum letitia recepe
rūt: hos qui eisdem usi erāt
iustitiis. sevissimis afflixe
rūt doloribus. Percussi sūt aūt
cecitate. sicut illi in foribus
iusti: cum subitaneis coop
ti essēt tenebris. unusquisque
ostii sui trāsitū querebat. In
se enī elementa dū cōvertuntur.
sicut in organo qualitatis so
nus immutatur: et omnia suū
sonū custodiūt. Unde esti
mari ex ipso certo visu po
test. Agrestia enī in aquati
ca cōvertebantur: et quecūque
erāt natantia. in terra trāsi
bāt. Ignis in aqua valebat
supra suā virtutē: et aqua
extinguētis nature oblivis
cebatur. Flāme econtrario
corruptibiliū animaliū.
nō vexaverūt carnes coambu
lantiū: nec dissolvebāt illā
q̄ facile dissolvebatur. sicut
glacies bonā escā. In omnib
enī dñe magnificasti ppl'm
tuū et honorasti: et nō de
spexisti. in omni tēpore et i
omni loco assistens eis. Ex-

Prologus.

plicit liber sapientie qui dicitur
salomonis. Incipit prolo-
gus libri ihesu filii syrach

Ultorum
nobis
et mag-
norum
per le-
gem et prophetas aliosque qui
secuti sunt illos sapientia
demonstrata est: in quibus
oportet laudare israel. doc-
trine et sapientie causa: quia
non solum ipsos loquentes ne-
cesse est esse peritos: sed etiam
extraneos posse. et dicentes
et scribentes doctissimos fieri.
Auus meus ihesus postquam
se amplius dedit ad dilige-
tiam lectionis legis et propheta-
rum. et aliorum librorum qui nobis
a parentibus nostris traditi sunt:
voluit et ipse scribere aliquid
horum que ad doctrinam et sa-
pientiam pertinent: ut desideran-
tes discere et illorum periti fi-
magis magisque attendant
animo: et confirmentur ad legi-
timam vitam. Hortor itaque ve-
nire vos cum benivolentia. et
attentione et studio lectionem
facere: et veniam habere in illis
in quibus videmur sequentes ymagi-
nem sapientie. et deficere in ver-
borum compositione. Nam deficiunt
verba hebraica: quando
translata fuerint ad alteram
linguam. Non solum autem hec:
sed et ipsa lex et prophete. cete-
rique librorum non parvam habent
differentiam. quando inter se di-
cuntur. Nam in octavo et tri-
cesimo anno temporibus ptolo-
mei euergetis regis. postquam
perveni in egiptum. et cum mul-
tum temporis ibi fecissem: inve-
ni ibi libros relictos non
parve neque contemptende doc-
trine. Itaque bonum et necessa-
rium putavi et ipse aliquam
addere diligentiam. et laborem
interpretandi istum librum: et
multa vigilia attuli doctri-
nam in spacio temporis ad illa
~~que ad illa~~ que ad finem
ducunt librum dare: et illis qui
voluit animum intendere et

discere. quēadmodū oporte
at instituere mores qui secū
dū legem dn̄i proposuerunt vi
tam agere. Explicit prolog⁹.
Incipit liber ecclesiastici
ihesu filii syrach. Capitulm .j.

Omnis
sapiā
a dn̄o
deo est:
et cum
illo fu
it semp et est ante euum. Ha
renā maris et pluuie guttas.
et dies seculi quis dinume
rauit? Altitudinē celi et la
titudinē terre. et profundū
abissi quis mensus ē? Sa
pientiā dei precedentē omnia
quis inuestigauit? Prior oī
um creata est sapientia: et
intellectus prudentie ab euo.
Fons sapiētie verbū dei in
excelsis: et ingressus illius
mandata eterna. Radix
sapiē cui reuelata est. et as
tucias illius quis agnouit?
Disciplina sapiētie cui reue
lata ē et manifestata? et mul
tiplicationē ingressus illius
quis intellexit? Unus ē altis
simus creator omnipotens.
rex potens et metuendus ni
mis: sedens sup thronū illi⁹.
et dominans deus. Ipse crea
uit illā spū sancto: et vidit
et dinumerauit. et mensus
est. Et effudit illā sup omnia
opa sua: et sup omnē carnē.
Secundū datū suū: prebet
illā diligētibz se. Timor dn̄i
gloria et gloriatio: et leticia
et corona exultationis. Timor
dn̄i delectabit cor: et dabit le
ticiā et gaudiū in longitudi
nē dierum. Timenti deū bene
erit in extremis: et in die de
functionis sue benedicet. Di
lectio dei. honorabilis sapiā.
Quibz aūt apparuerit in vi
su: diligunt eam in visione
et in agnitione magnaliū
suor. Initiū sapiētie timor
dn̄i: et cum fidelibz ī vulua
concreatus est: et cum electis
feminis graditur. et cū iustis et
fidelibz agnoscit. Timor dn̄i:
scientie religiositas. Religio

sitas custodiet et iustificabit
cor: iocūditatē atqz gaudiū
dabit. Timēti dñm bene erit:
et in dieb3 cōsūmationis il
lius bñdicet. Plenitudo sa
piētie timēre deū: et plenitu
do a fructib3 illius. Omnē
domū illius implebit a ge
nerationib3: et receptacula
a thesauris illius. Corona
sapīe timor dñi: replēs pacē
et salutis fructū: et vidit et
dinumerauit eā. Vtraqz aūt
sunt dona dei. Scientiā et
intellectū prudentie sapiētia
cōpartietur: et gloriā tenēti
um se exaltat. Radix sapīe
est timē dñm: rami eni illi'
lōgeui. In thesauris sapīe.
intellectus et sciencie religio
sitas: execratio aūt pctōrib3
sapīa. Timor dñi expellit pc
catū. Nam qui sine timore
est: nō poterit iustificari. Ira
cūdia eni animositatis illi'
subuersio illius est. Vsqz in
tēpus sustinebit paciens: et
postea redditio iocūditatis.
Bonus sensus usqz ī tēpus
abscōdet verba illius: et labi
a multorū enarrabūt sensū
illius. In thesauris sapiētie
significatio discipline: execra
tio aūt pctōri cultura dei. Fi
li cōcupiscens sapientiā. cō
serua iusticiā: et deus pbebit
illā tibi. Sapīa aū et disci
plina timor dñi: et qd bn
placitū est illi fides et man
suetudo: et adimplebit the
sauros illius. Ne fueris icre
dibilis timori dñi: et ne acces
seris ad illū duplici corde. Ne
fueris ypōcrita in cōspectu
hoīm: et nō scandalizeris la
biys tuis. Attende in illis ne
forte cadas. et adducas aīe
tue inhonorationē: et reue
let deus abscondita tua. et in
medio synagoge elidat te:
quoniā accessisti maligne
ad dñm. et cor tuū plenū ē
dolo et fallacia. Capitulū ij.

Fili accedens ad ser
uitutē dei. sta ī iust
icia et timore: et
ppara aīam tuā ad tēptatio
nē. Deprime cor tuū et susti

ne: Iunctura autē tuā et excipe
verba intellectus: et ne festines
in tēpore obductionis. Sustine
sustentationes dei. Coniungere
deo et sustine: ut crescat ī nouis
simo vita tua. Omne quod
tibi applicatū fuerit accipe. et
in dolore sustine: et ī humilita
te tua pacientiā habe: quō
in igne pbat aurū et argen
tū: hoīes vero receptibiles ī
camino humiliationis. Crede
deo et recuperabit te: et dirige
viā tuā. et spera in illū. Ser
va timorē illius: et in illo ve
terasce. Metuētes deū sustinete
misericordiā eius: et nō deflec
tatis ab illo ne cadatis. Qui
timetis dn̄m credite illi: et nō
euacuabit merces vr̄a. Qui
timetis dn̄m sperate ī illū:
et in oblectatione veniet vo
bis mīa. Qui timetis dn̄m
diligite illū: et illuīabūtur
corda vr̄a. Respicite filii na
tiones hoīum: et scitote q̄a
nullus spauit in dn̄o et cō
fusus est: pmāsit in mādā
tis eius et derelictus est. Aut
quis inuocauit illū: et despex
it eū? Qm̄ pius et misericors
est deus: et remittet in die tri
bulatōnis pcc̄a: et ptector est
omībz exquirentibz se ī veritate.
Ve duplici corde et labiis sce
lestis: et manibz male faci
entibz: et pccōri terrā ingredi
enti duabz viis. Ve dissolutis
corde qui non credūt deo: ideo
non ptegētur ab eo. Ve hiis
qui pdiderūt sustinētiā: qui
dereliqrūt vias rectas: et diuer
terūt in vias prauas. Et quid
facient cū inspicē ceperit dn̄s?
Qui timent dn̄m non erunt
incredibiles verbo illius: et q̄
diligunt illū cōseruabunt
viā illius. Qui timēt dn̄m
inquirēt que bn̄placita sūt
illi: et qui diligūt eū replebū
tur lege ipsius. Qui timent
dn̄m pparabūt corda sua: et
in conspectu illius sanctifica
būt animas suas. Qui ti
ment dn̄m custodiūt man
data illius: et pacientiā ha
bebūt usqz ad īspectionem
illius dicētes. Si penitētiā

nō egerim⁹: incidem⁹ in ma
nus dei. et nō in man⁹ ho
minū. Secundū eñ mag
nitudinē illius: sic et mise
ricordia ipsius cum ipso ē.
Filij sapiē Capl' iij.
ecclesia iustoꝝ: et na
tio illoꝝ obediētia
et dilectio. Judiciū patris
audite filij dilecti: et sic fa
cite ut salui sitis. Deus eñ
honorauit patrē in filijs:
et iudiciū matris exquirens
firmauit in filios. Qui dili
git deū exorabit pro pccīs:
et cōtinebit se ab illis. Et ī
oratione dierū exaudiet᷑: et si
cut qui thesaurizat. ita et qui
honorificat matrē suā. Qui
honorat patrē iocūdabit᷑ ī
filijs: et in die orationis sue
exaudiet᷑. Qui honorat pa
trē suū vita viuet lōgiore: et
qui obedit patri refrigerabit
matrē. Qui timet dn̄m hono
rat parētes: et quasi dominis
seruiet hijs qui se genuerunt.
in opere et sermone et omni
paciencia. Honora patrem
tuū. ut supueniat tibi bndictī
o a deo: et bndictio illius in
nouissīo maneat. Bndictio
patris firmat domos filioꝝ:
maledictio aūt matris era
dicat fundamēta. Ne glorie
ris in cōtumelia patris tui:
non est eñ tibi gloria sed cō
fusio. Gloria eñ hominis ex
honore patris sui: et decus
filij pater sine honore. Fili sus
cipe senectā patris tui: et ne
cōtristes eū in vita illius. Et si
defecerit sensu. veniā da: et ne
spernas eū in tua virtute. Eleō
sina eñ patris nō erit in ob
liuione. Nam pro peccato
matris restituet᷑ tibi bonū:
et in iusticia edificabit᷑ tibi:
et in die tribulationis cōme
morabit᷑ tui: et sicut in sere
no glacies soluent᷑ tua pccā.
Qm̄ male fame est qui reli
quit patrē: et est maledictus
a deo qui exaspat matrem.
Fili in mansuetudīe opa tua
pfice: et sup hoīm gloriā dili
geris. Quanto magnus es
humilia te in omnibus: et

corā deo inuenies gratiā: quoniā
magna potentia dei solius.
et ab humilibz honorat. Altio
ra te ne quesieris et fortiora te
ne scrutatus fueris: sed que
precepit tibi deus illa cogita sem
per: et in pluribz opibz eius
ne fueris curiosus. Non est e
nim tibi necessariū: ea q̄ ab
condita sunt videre oculis
tuis. In supuacuis rebz noli
scrutari multipliciter: et ī plu
ribz opibz eius nō eris curio
sus. Plurima enī sup sensū
hominū ostensa sunt tibi.
Multos enī supplātauit sus
picio illorū: et in vanitate
detinuit sensus illorū. Cor du
rū male habebit in nouis
simo: et qui amat periculū
in illo peribit. Cor ingrediēs
duas vias nō habebit suc
cessus: et prauicordius in illis
scandalizabit. Cor nequā g
uabit in doloribz: et peccator
adiciet ad peccandū. Syna
goge supborū nō est sani
tas: frutex enī peccati eradi
cabit in illis. et nō intelli
gētur. Cor sapientis intelligit
in sapiā: et auris bona au
diet cū omi concupiscentia
sapientiā. Sapiens cor et
intelligibile abstinebit se a
peccatis: et in opibz iusticie
successus habebit. Ignē ar
dentē extinguit aqua: et ele
mosina resistit peccatis: et deus
prospector eius. Qui reddit
gratiā meminit in posterū:
et in tēpore casus sui inueniet
firmamentū. Capitulū iiij

Fili elemosinā pau
peris ne defraudes:
et oculos tuos ne
transuertas a paupere. Ani
mā esurientē ne despexeris:
et ne exasperes pauperē in
inopia sua. Cor inopis ne af
flixeris: et nō protrahas datū
angustiati. Rogationē con
tribulati ne abicias: et nō
auertas faciē tuā ab egeno.
Ab inope ne auertas oculos
propter irā: et nō relinquas
querētibz tibi retro maledi
cere. Maledicentis enī tibi ī
amaritudine anime: exau

dicetur precatio illius. Exaudiet
autem eum: qui fecit illum. Cōgrega
tioni pauperum affabilem te
facito: et presbitero humilia
animam tuam: et magnato hu
milia caput tuum. Declina
pauperi sine tristicia aurem
tuam: et redde debitum tuum: et
responde pacifica in mansue
tudine. Libera eum qui iniuriam
patitur de manu superbi: et
nō acide feras in anima tu
a. In iudicando esto pupillis
misericors ut pater. et pro vi
ro matri illorum: et eris tu ve
lud filius altissimi obedi
ens: et miserebitur tui ma
gis quam mater. Sapientia
filiis suis vitam inspirat: et
suscipit exquirentes se: et preibit
in via iusticie. Et qui illam
diligit diligit vitam: et qui
vigilaverint ad illam. cōplec
tebuntur placorem eius. Qui
tenuerint illam vitam heredita
bunt: et quo introibit benedi
cet deus. Qui serviunt ei. ob
sequentes erunt sancto: et eos
qui diligunt illam diligit de

us. Qui audit illam iudicabit
gentes: et qui intuetur illam
permanebit cōfidens. Si credi
derit ei hereditabit illam: et erit
in cōfirmatione creature illo
rum: quoniam in temptatione ambu
lat cum eo. et in primis eligit
eum. Timorem et metum et probati
onem inducet super illum: et cru
ciabit illum in tribulatione
doctrine sue: donec temptet illum
in cogitationibus illius. et cre
dat anime illius. Et firma
bit illum. et iter adducet direc
tum ad illum: et letificabit eum.
et denudabit absconsa su
a illi: et thesaurizat super illum
scientiam et intellectum iusticie.
Si autem oberraverit derelinquet
eum: et tradet eum in manus in
imici sui. Fili cōserva tempus:
et devita a malo. Pro anima
tua nō cōfundaris dicere verum.
Est enim cōfusio adducens pec
catum: et est cōfusio adducens
gloriam et gratiam. Ne accipi
as faciem adversus faciem tuam:
nec adversus animam tuam men
dacium. Ne verearis proximum

tuū in casu suo: nec retineas
verbū in tēpore salutis. Non
abscondas sapientiā tuā in
decore eius. In lingua enī ag
noscitur sapiētia: et sensus et
sciencia. et doctrina in verbo
sensati: et firmamentū in o
peribus iusticie. Non cōtradi
cas verbo veritatis ullo mo
do: et de mendatio ineruditionis
tue cōfundere. Non cōfundaris
cōfiteri peccata tua: et ne sub
icias te homini pro peccato.
Noli resistere cōtra faciē potē
tis: nec coneris cōtra ictū flu
uij. Pro iusticia agonizare pro
anima tua: et usqz ad mortē
certa pro iusticia: et deus ex
pugnabit pro te inimicos tu
os. Noli citatus esse in lin
gua tua: et inutilis et remissus
in operibz tuis. Noli esse sicut
leo in domo tua evertens do
mesticos tuos: et opprimēs sub
iectos tibi. Nō sit porrecta ma
nus tua ad accipiendū: et ad
dandū collecta.

Noli attē Caplm v.
dere ad possessiōes
iniquas: et ne dixeris ē michi
sufficiēs vita. Nichil enī pro
derit in tēpore vindicte et ob
ductionis. Non sequaris in for
titudine tua cōcupiscētiā cordis
tui: et ne dixeris quō potui.
aut quis me subiciet propter
facta mea: deus enī vindicans
vindicabit. Ne dixeris peccaui.
et quid accidit michi triste:
altissimus enī est patiēs red
ditor. De propiciato peccato noli
esse sine metu: neqz adicias
peccatū sup peccatū: et ne di
cas. miseratio dei magna ē:
multitudinis peccatorū meorum
miserebitur. Misericordia enī
et ira ab illo cito proximat:
et in peccatores respicit ira illius.
Non tardes cōuerti ad dominū:
et ne differas de die in diem.
Subito enī veniet ira illius:
et in tēpore vindicte disperdet
te. Noli anxius esse in diuici
is iniustis: nichil enī proderunt
in die obductionis et vindicte.
Non ventiles te in omnē ven
tū: et non eas in omnī via.
Sic enī peccator probatur in

duplici lingua. Esto firmus in
via domini: et in veritate sensus tui
et scientia: et prosequatur te verbum
pacis et iusticie. Esto mansuetus
ad audiendum verbum dei ut in-
telligas: et cum sapientia proferes
responsum verum. Si est tibi intel-
lectus: responde proximo. Sin
autem sit manus tua super os
tuum: ne capiaris in verbo in-
disciplinato et confundaris.
Honor et gloria in sermone
sensati: lingua imprudentis sub-
versio est ipsius. Non appelle-
ris susurro: et lingua tua capi-
aris. et confundaris. Super furem
enim est confusio et penitentia:
et denotatio pessima super bi-
linguem. Susurratori autem:
odium et inimicicia et contume-
lia. Iustifica pusillum: et mag-
num similiter. Capitulum vi.

Noli fieri pro ami-
co inimicus proximo.
Improperium enim et
contumeliam malus hereditabit:
et omnis peccator invidus et bi-
linguis. Non te extollas in co-
gitatione anime tue velut
taurus: ne forte elidatur vir-
tus tua per stulticiam. et folia
tua comedat et fructus tuos
perdat: et relinquaris velud lig-
num aridum in heremo. Anima
enim nequam disperdet qui se habet:
et in gaudium inimicis dat illum:
et deducet in sortem impiorum. Ver-
bum dulce multiplicat amicos
et mitigat inimicos: et lingua
eucharis gratiosa in homine
bono abundabit. Multi pa-
cifici sint tibi: et consiliarius
tibi sit unus de mille. Si pos-
sides amicum. in temptatione
possidc eum: et non facile credas
illi. Est enim amicus secundum
tempus suum: et non permanebit
in die tribulationis. Et est a-
micus qui convertitur ad inimi-
ciciam: et est amicus qui odi-
um et rixam et convicia denu-
dabit. Est autem amicus socius
mense: et non permanet in die
necessitatis. Amicus si perma-
serit. fixus erit tibi quasi coe-
qualis: et in domesticis tuis
fiducialiter aget. Si humilia-
verit se contra te.

abscondet se: unanimem
habebis amicitiā bonā. Ab
inimicis tuis separare: et ab
amicis tuis attende. Amicus
fidelis: protectio fortis. Qui
aūt inuenit illū: inuenit the
saurū. Amico fideli nulla
est cōparatio: et nō est dig
na pōderatio auri et argēti.
cōtra bonitatē fidei illius. A
micus fidelis. medicamētū
uite et īmortalitatis: et qui
metuūt dn̄m inueniēt illū.
Qui timet dn̄m eque habe
bit amicitiā bonā: qm̄ se
cundū illū erit amicus illi9.
Fili a iuuētute tua excipe doc
trinā: et usqȝ ad canos inue
nies sapientiā. Quasi is q̄
arat et seminat accede ad il
lam: et sustine bonos fruc
tus illius. In opere eni͂ ipsi9
exiguū laborabis: et cito e
des de gn̄ationibȝ illius. Q̄
aspera est nimiū sapiētia
indoctis hominibȝ: et non p
manebit in illa excors. Q̄
si lapidis virtus pbatio e
rit in illis: et nō demorabun
tur proicere illā. Sapiētia
eni͂ doctrine scd'm nomē est
eius: et non multis est mani
festa. Quibȝ aūt agnita ē:
pmanet usqȝ ad cōspectū
dei. Audi fili et accipe consi
liū intellectus: et ne abicias
cōsiliū meū. Inice pedē tuū
in cōpedes illi9 et in torques
illius tuū collū. Subice hu
merū tuū et porta illam: et
ne accidieris uinculis eius.
In omni animo tuo accede ad
illā: et in omī virtute tua ser
ua vias eius. Inuestiga illā
et manifestabit' tibi: et cōtinēs
factus ne derelinqs eam. In no
uissimis eni͂ inuenies requiem
in ea: et cōuertet' tibi in oblec
tationē. Et erūt tibi cōpedes
eius in ptectione fortitudis
et bases virtutis: et torques
illius in stola glorie. Decor
eni͂ vite est in illa: et vincula
illius alligatura salutaris.
Stolā glorie indues eam: et
coronā gratulationis suppō
nes tibi. Fili si attēderis michi
disces eā: et si accōmodaueris

aīm tuū sapiens eris. Si īcli
naueris aurē tuā excipies doc
trinā: et si dilexeris audire sa
piens eris. In mltitudīe p̄sbi
terorū prudentiū sta: et sapiē
eorū ex corde cōiūgere: ut ōnē
narrationē dei possis audirē:
et p̄ūbia laudis nō effugiant
a te. Et si videris sensatū euigi
la ad illū: et gradꝰ ostiorꝰ illiꝰ
exterat pes tuus. Cogitatū ha
be in p̄ceptis dei. et in mādatis
illius maxīe assiduus esto: et
ipse dabit tibi cor: et cōcupiscē
tia sapiē dabitur tibi. Cap̄ vij.
Noli facē mala: et n̄
te apprehendēt. Disce
de ab iniquo: et defi
cient mala abs te. Non semi
nes mala in sulcis iniusticie: et
non metes ea in septuplū. No
li querē ab homine ducatum:
neqȝ a rege cathedrā honoris.
Non te iustifices ante deū: qm̄
agnitor cordis ipse est. Et pe
nes regē noli velle videri sapi
ens. Noli q̄rere fieri iudex nisi
si valeas virtute irrūpere ini
q̄tates: ne forte extimescas fa
ciem potentis: et ponas scan
dalū in agilitate tua. Non pc̄
ces in multitudīe ciuitatis: n̄
te immittas in pplm̄. Neqȝ alli
ges duplicia pc̄tā: nec eī in
vno eris immunis. Noli esse
pusillanimis in aīa tua. Ex
orare et facere elemosinā nō
despicias. Ne dicas. in mltitu
dīe munerū meorꝰ respiciet
deus: et offerentē me deo altis
simo suscipiet munera mea.
Non irrideas hominē in ama
ritudīe aīme: est enī qui humi
liat et exaltat circūspector deus.
Noli amare mendatiū adūsꝰ
frēm tuū: neqȝ in amicū simi
liter facias. Noli velle mētiri om
ne mendatiū. Assiduitas enī
illius non est bona. Noli ver
bosus esse in mltitudīe presbi
terorū: et nō iteres verbum ī
tua oōne. Non oderis labo
riosa opa: et rusticationē ab
altissiō creatā. Nō te reputes ī
multitudīe indisciplinatorꝰ. Memen
to ire quoniā nō tardabit. Humilia val
de spm̄ tuū: qm̄ vindicta carnis impii
ignis et vermis. Noli preuaricari

amicū pecuniā differēti: neqȝ
fratrē carissimū auro spreueris.
Noli discedere a muliere sensa
ta et bona: quā sortitus es ī
timore dei. Gratia enī verecū
die illius sup aurū. Non le
das seruū operantē in verita
te: neqȝ mercēnariū dantem
aīmā suā. Seruus sensatus:
sit tibi dilcūs quasi aīma
tua. Non defraudes illū lib
tate: neqȝ īopem derelinquas
illū. Pecora tibi sūt attēde
illis: et si sunt utilia pseue
rent apud te. Filij tibi sunt.
erudi illos: et curua illos a
pueritia illor. Filie tibi sūt.
serua corpus illarū: et non
ostendas hylarē faciē tuam
ad illas. Trade filiā et grande
opus feceris: et homī sensato
da illā. Mulier si est tibi scdm
aīmā tuā. non piicias illam:
et odibili non credas te ī toto
corde. Honora patrē tuū: et
gemitus mr̄is tue ne obliuis
caris. Memēto qm̄ nisi per
illos nō fuisses: et retribue
illis quō et illi tibi. In tota
aīma tua time deū: et sacer
dotes illius sanctifica. In oī
virtute tua dilige eum qui
te fecit: et ministros eius non
derelinquas. Honora deum
ex tota aīma tua: et honori
fica sacerdotes: et purga te
cum brachijs. Da illi partē
sicut mandatum est tibi pmi
tiarū et purgationis: et de
negligētia purga te cū pau
cis. Datū brachior tuorū et
sacrificiū sanctificationis of
feres dn̄o initia scōrū: et pau
peri porrige manū tuā: ut p
ficiatur propitiatio et bndictio
tua. Gratia datus: in cōspec
tu omnis viuētis. Et mortuo
non phibeas grām. Nō desis
plorātibz ī cōsolatiōe: et cū lugē
tibz ābula. Nō te pigeat visi
tare īfirmū: ex his enī ī dilcōe
firmaberis. In oībz opibz tuis
memorare nouissima tua: et ī eternū
nō peccabis. Capl' viij.

Nō litiges cū hoīe potē
te: ne forte incidas in
manus illius. Nō cōtendas cū viro
locuplete: ne forte cōtra

consistat litem tibi. Multos
perdidit aurum atque argentum: et
usque ad cor regum extendit et con-
vertit. Non litiges cum homine
linguato: et non strues in
ignem illius ligna. Non com-
munices homini indocto: ne
male de progenie tua loquatur.
Ne despicias hominem aver-
tentem se a peccato: neque imprope-
res ei. Memento quoniam omnes in
corruptione sumus. Ne sper-
nas hominem in sua senecta:
etenim ex nobis senescunt. Noli de
mortuo inimico tuo gaudere:
sciens quoniam omnes morimur: et
in gaudium nolumus venire.
Ne despicias narrationem pres-
biterorum sapientium: et in prover-
biis illorum conversare. Ab ip-
sis enim disces doctrinam intellec-
tus: et servire magnatis si-
ne querela. Non te preteriat
narratio seniorum: et ipsi enim
didicerunt a patribus suis: quo-
niam ab ipsis disces intellectum:
et in tempore necessitatis dabis
responsum. Non incendas car-
bones peccatorum arguens eos:
et ne incendaris flamma ignis
peccatorum illorum. Ne contra faciem
stes contumeliosi: ne sedeat quasi
insidiator ori tuo. Noli fe-
nerari homini fortiori te. Quod
si feneraveris: quasi perditum
habe. Non spondeas super vir-
tutem tuam. Quod si spoponderis:
quasi restituens cogita. Non
iudices contra iudicem: quoniam
secundum quod dignum est iudicat.
Cum audace non eas in via:
ne forte gravet mala sua in te.
Ipse enim secundum voluntatem su-
am vadit: et simul cum stul-
ticia illius peries. Cum iracun-
do non facias rixam: et cum
audace non eas in desertum:
quoniam quasi nichil est ante il-
lum sanguis: et ubi non est ad-
iutorium elidet te. Cum fatuis
ne consilium habeas: non enim
poterunt diligere nisi que ipsis
placuerunt. Coram extraneo ne
facias consilium: nescis enim quid
pariet. Non omni homini
cor tuum manifestes: ne forte
inferat tibi graciam et convi-
cietur tibi. Capitulum IX.

Non zeles mulierem sinus tui, ne ostendat super te malitiam doctrine nequam. Non des mulieri potestatem anime tue: ne ingrediatur in virtute tua et confundaris. Ne respicias mulierem multivolam: ne forte incidas in laqueos illius. Cum saltatrice ne assiduus sis, nec audias illam: ne forte pereas in efficacia illius. Virginem ne conspicias: ne forte scandalizeris in decore eius. Non des fornicariis animam tuam in ullo: ne perdas te et hereditatem tuam. Noli circumspicere in vicis civitatis, nec oberraveris in plateis illius. Averte faciem tuam a muliere compta: et non circumspicias speciem alienam. Propter speciem mulieris multi perierunt: et ex hoc concupiscentia quasi ignis exardescit. Omnis mulier que est fornicaria: quasi stercus in via conculcabitur. Speciem mulieris aliene multi admirati: reprobi facti sunt. Colloquium enim illius: quasi ignis exardescit. Cum aliena muliere ne sedeas omnino: nec accumbas cum ea super cubitum: et non altercaris cum illa in vino: ne forte declinet cor tuum in illam, et sanguine tuo labaris in perditionem. Ne derelinquas amicum antiquum: novus enim non erit similis illi. Vinum novum: amicus novus. Veterascet: et cum suavitate bibes illud. Non zeles gloriam et opus peccatoris: non enim scis que futura sit illius subversio. Non placeat tibi iniuria iniustorum: sciens quoniam usque ad inferos non placebit impius. Longe abesto ab homine potestatem habente occidendi: et non suspicaberis timorem mortis. Et si accesseris ad illum noli aliquid committere: ne forte auferat vitam tuam. Communionem mortis scito: quoniam in medio laqueorum ingredieris: et super dolentium arma ambulabis. Secundum virtutem tuam cave te a proximo tuo: et cum sapientibus et prudentibus tracta. Viri iusti sint tibi

cõiuue: et in timore dei sit ti
bi gloriatio: et in sensu sit
tibi cogitatus dei: et omnis
narratio tua in preceptis al
tissimi. In manus artificũ
opera laudabitur: et prin
ceps populi in sapientia
sermonis sui: in sensu vero
seniorũ verbũ. Terribilis est
in ciuitate sua homo linguo
sus: et temerarius in verbo
suo odibilis erit. Capitulum x.

Iudex sapiens iudica
bit populũ suũ: et
principatus sensati ter
ribilis erit. Secundũ iudi
cem populi sic et ministri eius:
et qualis rector est ciuita
tis. tales et inhabitantes in
ea. Rex insipiens perdet po
pulũ suũ: et ciuitates inha
bitabuntur per sensũ pru
dentiũ. In manu dei potes
tas terre: et execrabilis o
mnis iniquitas gentiũ: et uti
lem rectorem in tempus sus
citabit super illã. In manu
dei potestas hominis: et super
faciẽ scribe imponet hono
rem suũ. Omnis iniurie proxi
mi ne memineris: et nichil
agas in operibus iniurie. O
dibilis coram deo est et ho
minibus superbia: et execra
bilis omnis iniquitas gen
tiũ. Regnũ a gente in gen
tem transfertur: propter in
iusticias et iniurias et contu
melias. et diuersos dolos.
Auaro autem nichil est scele
stius. Quid superbit terra et
cinis? Nichil est iniquius:
quam amare pecuniã. Hic
enim animã suã venalẽ ha
bet: quoniam in vita sua proiecit
intima sua. Omnis potenta
tus breuis vita. Languor
prolixior grauat medicũ:
breuẽ languorẽ precidit
medicus. Sic et rex hodie est:
et cras morietur. Cum enim
morietur homo: heredita
bit serpentes et bestias et ver
mes. Initiũ superbie hominis
apostotare a deo: quoniam
ab eo qui fecit illũ recessit
cor eius: quoniam initiũ pec
cati est omnis superbia. Qui

tenuerit illã adimplebitur
maledictis: et subuertet eos
in finẽ. Propterea exhono
rauit dñs cõuentus malo
rũ: et destruxit eos usq; in fi
nem. Sedes ducũ supborũ
destruxit dñs: et sedere fecit
mites pro eis. Radices gen
tiũ supbarũ arefecit deus: et
plantauit humiles ex ipsis
gentibz. Terras gentiũ euertit
dñs: et pdidit eas usq; ad
fundamentũ. Arefecit ex ip
sis. et dispdidit illos: et ces
sare fecit mẽoriã eorũ a tra.
Pdidit deus memoriã sup
borũ: et reliquit memoriã
humiliũ sensu. Non est cre
ata hominibz supbia: neq; i
racũdia nationi mulierũ.
Semen hominũ honora
bitur hoc quod timet deũ:
semen autẽ hoc exhonora
bitur quod preterit mãda
ta dñi. In medio fratrũ rec
tor illor in honore: et qui
timent deum erũt in oculis
illius. Gloria diuitũ hono
ratorũ et pauperũ timor dei

est: non despicere hominem
iustũ pauperẽ. et non mag
nificare uirũ peccatorẽ diui
tem. Magnus est iudex et
potens est honore: et non
est maior illo qui timet deũ.
Seruo sensato liberi serui
ũt: et uir prudẽs et discipli
natus non murmurabit
correptus: et iscius non ho
norabitur. Noli te extollere
in faciendo opere tuo: et no
li cũctari in tẽpore angusti
e. Melior est qui opatur et
abundat in omnibz: qͣ qui
gloriat et eget pane. Fili in
mansuetudĩe serua aĩmã
tuã: et da illi honorẽ secũdũ
meritũ suũ. Peccantẽ in a
nimã suã quis iustificabit?
Et quis honorificabit exho
norãtẽ animã suã? Pau
per gloriat per disciplinã
et timorẽ suũ: et est homo
qui honorificatur propter
substantiã suã. Qui autẽ
gloriat in paupertate: quãto
magis in substãtia? Et qui
gloriat in substãtia: pau

ptatē vcrat᷑. Capitlm xi.

Sapiētia hūiliati ex
altabit caput illi᷑:
et in medio mag
natorū considēre illū faciet.
Non laudes virū in spēcie su
a: neq̄ spernas hominē in
visu suo. Breuis in volatili
bus est apis: et initiū dulco
ris habet fructus illius. In
vestitu ne glorieris vmq̄m:
nec in die honoris tui extol
laris: q̄m mirabilia opēa
altissimi solius: et gloriosa
et absconsa et īuisa opera il
lius. Multi tyranni sederūt
in throno: et insuspicabilis
portauit dyadēma. Multi
potētes oppressi sūt valide: et
gloriosi traditi sūt in man᷒
alterorū. Priusq̄ȝ īterroges
non vituperes quēq̄m: et cū
īterrogaueris corripe iuste.
Priusq̄ȝ audias ne respōdeas
verbū: et in medio seniorū
ne adicias loqui. De ea re q̄
te non molestat ne certeris: ⁊
in iudicio peccantiū ne cōsis
tas. Fili ne in multis sint ac
tus tui: et si diues fueris non
eris immunis a delicto. Si
enī secutus fueris non appre
hendes: et non effugies si p̄
cucurreris. Est homo labo
rans et festināš et dolens im
pius: et tantō magis nō abū
dat. Est homo marcidus ege
gens recuperatione: plus defi
ciens virtute et abundāš pau
ptate. Et oculus dei respexit
illū in bono: et erexit illum
ab hūilitate ipsius: et exalta
uit caput eius. Et mirati sūt
in illo multi: et honorauerūt
deū. Bona et mala. vita et
mors: paupertas et honestas
a deo sunt. Datio dei pmanet
iustis: et pfectus illius successꝰ
habebit īeternū. Est qui lo
cupletat᷑ parce agendo: et hec
pars mercedis illius in eo q̄
dicit: Inueni requiē michi. et
nunc mādicabo de bonis me
is solus: et nescit q̄ tēpus p̄tere
at. et relinquat oīa alijs.
Sta in testamēto tuo et in il
lo colloq̄re: et in opere man
datorū tuorꝫ veterasce. Ne ma

seris in opibz peccatorum: cōfide
aūt in deo. et mane in loco
tuo. Facile est enī in oculis
dei: subito honestare paupe
rem. Benedictio dei in merce
dem iusti festinat: et in hono
re veloci processus illius fructi
ficat. Ne dicas quid est michi
opus?: et que erunt michi ex
hoc bona? Ne dicas suffici
ens sum: et quid ex hoc pes
simabor? In die bonorū ne
immemor sis malorum: et in
die malorū ne īmemor sis
bonorum: quoniā facile ē corā
deo in die obitus retribuere
unicuique secundū vias suas.
Malicia hore oblivionē fa
cit luxurie magne: et in fine
hominis denudatio operū illius.
Ante mortē ne laudes homi
nē quēquā: quoniā in filiis
suis agnoscitur vir. Nō om
nem hominē inducas ī domū
tuā: multe enī sunt īsidie
dolosi. Sicut enī eructant
precordia fetentiū. et sicut
perdix inducitur in caveam
et ut caprea in laqueum:
sic et cor superborū: et sicut
prospector videns casum
proximi sui. Bona enim
in mala cōvertens īsidiatur:
et in electis īponet maculā.
A scintilla una augetur ignis:
et ab uno doloso augetur
sanguis. Homo vero pec
cator: sāguini īsidiatur.
Attende tibi a pestifero: fa
bricat enī mala: ne forte
inducat super te subsannati
onē in perpetuū. Admitte
ad te alienigenā et subver
tet te in turbine: et abali
enabit te a viis propriis.
Si bene Capitulum xii.
feceris scito cui fece
ris: et erit gratia
in bonis tuis multa. Be
nefac iusto et invenies retri
butionē magnā: et si nō
ab ipso. certe a deo. Nō est
ei bene qui assiduus est in
malis. et elemosinā non
danti: quoniam et altissimus
odio habet peccatores: et
misertus est penitentibus. Da
misericordi. et ne suscipias

peccatorem: et impiis et peccato
ribus reddet vindictam: custodi
ens eos in die vindicte. Da bo
no: et non receperis peccatorem.
Benefac humili: et ne dederis im
pio. Prohibe panes illi dari:
ne in ipsis potentior te sit. Nam
duplicia mala invenies in om
nibus bonis: quoniam et altissimus
odio habet peccatores: et impiis
reddet vindictam. Non agnoscetur
in bonis amicus: et non abscon
detur in malis inimicus. In bo
nis viri inimici illius: in tristi
cia et malicia illius. amicus
agnitus est. Non credas inimi
co tuo in eternum. Sicut enim
eramentum eruginat nequicia
illius. Et si humiliatus va
dat curvus: abice animum tu
um. et custodi te ab illo. Non
statuas illum penes te. nec se
deat ad dexteram tuam: ne conver
sus stet in loco tuo: ne forte
conversus in locum tuum. inquirat
cathedram tuam: et in novissimo
agnoscas verba mea. et in
sermonibus meis stimuleris.
Quis miserebitur incantatori
a serpente percusso: et in omnibus
qui appropiant bestiis? Et qui
comitatur cum viro iniquo: et
obvolutus est in peccatis eius.
Una hora tecum permanebit: si
autem declinaveris non suppor
tabit. In labiis suis indulcat
inimicus: et in corde suo insidia
tur: ut subvertat te in foveam.
In oculis suis lacrimatur inimi
cus: et si invenerit tempus non
saciabitur sanguine. Si incurre
rint tibi mala: invenies eum
illic priorem. In oculis suis la
crimatur inimicus: et quasi
adiuvans suffodiet plantas
tuas. Caput suum movebit
et plaudebit manu: et multa
susurrans commutabit vultum
suum. Capitulum xiii.

Qui tetigerit picem
inquinabitur ab ea:
et qui communicaverit superbo
induet superbiam. Pondus super
se tollit: qui honestiori se
communicat. Et ditiori te ne
socius fueris. Quid communi
cabit cacabus ad ollam?
Quando enim se colliserint confrin

geritur. Dives iniuste egit et
fremebit: paup(er) aut(em) lesus
tacebit. Si largitus fueris
assumet te: et si nō habue
ris derelinquet te. Si habes
cōviuet tecū. et evacuabit
te: et ipse non dolebit super
te. Si necessarius illi fueris
supplantabit te: et subridēs
spem dabit narrās tibi bo-
na. et dicet. Quid opus est
tibi? Et cōfundet te in cibis
suis donec te exinaniat bis
et ter: et in novissīo deridet
te. Postea videns derelinquet
te: et caput suū movebit ad
te. Humiliare deo: et expecta
manus eius. Attende: ne se
ductus in stulticia humilieris.
Noli esse humilis in sapiētia
tua: ne humiliatus in stulti
tiā seducaris. Advocatus
a potentiore discede: ex hoc
enim magis te advocabit.
Ne inprobus sis ne impin
garis: et ne longe sis ab eo
ne eas in oblivionē. Ne re
tineas ex equo loqui cū illo:
nec credas multis verbis illi(us).

Ex multa enī loq(ue)la tēptab(it)
te: et subridēs īterrogabit
te de absconditis tuis. Immi
tis animus illius cōservabit
verba tua: et non parcet de
malicia et de vinculis. Caue
tibi. et attende diligēter au
ditui tuo: q(uonia)m cum subversi
one tua āmbulas. Audiens
vero illa quasi in sompnis
vide: et vigilabis omī vita
tua. Dilige deū: et invoca eū
in salute tua. Omē animal
diligit simile sibi: sic et oīs
homo proximū sibi. Omīs
caro ad similē sibi cōiunge
tur: et omīs homo simili
sibi sociabit(ur). Si cōmunica
bit lupus agno aliquādo:
sic peccator iusto. Que com
municatio sancto homī ad
canem? Aut que pax bona
diviti ad pauperē? Venati
o leōnis onager in heremo:
sic pascua sunt divitū pau
peres. Et sicut abhominatio
est sup(er)bo humilitas: sic exse
cratio divitis paup(er). Dives
cōmotus cōfirmatur ab amī

cis: humilis autē cum ceciderit
expelletur et a notis. Diuiti
decepto multi recuperatores:
locutus ē suꝑba et iustifica
uerūt illū. Humilis deceptus est
insuper et arguitur: locutus ē
sensate et nō est datus ei lo-
cus. Diues locutus est et oīs
tacuerūt: et verbū illius usqꝫ
ad nubes ꝑducēt. Pauꝑ locu-
tus est. et dicūt quis est hic: et
si offenderit subuertēt illū. Bo-
na est substātia cui non est
peccatū in cōsciētia: et neq̄s-
sima pauꝑtas in ore impij.
Cor hominis īmutat faciē illi-
us: siue in bona siue in ma-
la. Vestigiū cordis boni et
faciē bonā: difficile inuenies
et cum labore. Capl' xiiij.

Beatus vir qui nō
est lapsus verbo
ex ore suo: et non
est stimulatus in tristicia
delicti. Felix qui nō habuit
animi sui tristiciā: et nō ex-
cidit ab spe sua. Viro cupi-
do et tenaci: sine ratione est
substātia: et homi līuido
ad quid aurū? Qui aceruat
ex aīmo suo iniuste. alijs cōn-
gregat: et in bonis illius a-
lius luxuriabitur. Qui sibi
neqm est: cui alio bonus erit?
Et nō iocūdabitur in bonis
suis. Qui sibi inuidet nichil
est illo nequius: et hec reddi-
o est malicie illius. Et si bene
fecerit. ignoranter et non vo-
lens facit: et in nouissimo
maīfestat maliciā suā. Neq̄
est oculus liuidi: et auertēs
faciē. et despiciēs aīmā suā. In-
saciabilis oculus cupidi in
parte īiquitatis: nō saciabitur
donec cōsumat arefaciēs aī-
mā suā. Oculus malus ad
mala. et nō saciabitur pane:
īdigēs et in tristicia erit suꝑ
mensā suam. Fili si habes be-
nefac tecū: et deo dignas obla-
tiones offer. Memor esto qm̄
mors non tardat: et testamē-
tū īferorū. quia demōstratū
est tibi. Testamentū enī huius
mūdi. morte morietur. Ante
mortē benefac amico tuo:
et secundū vires tuas expor-

rigēs da pauperi. Nō defrau
deris a die bono: et particu
la boni doni nō te pteræat.
Nōne alijs relinques dolores
et labores tuos? In diuisio
ne sortis da et accipe: et iust
ifica aīmā tuā. Ante obi
tum tuū operare iusticiā:
qm nō est apud iferos iue
nire cibū. Omīs caro sicut
fenū veterascet: et sicut foliū
fructificās in arbore viridi.
Alia generant et alia deiciū
tur: sic generatio carnis et
sanguīs. alia finit et alia
nascit. Omē opus corrup
tibile in fine deficiet: et qui
illud opatur ibit cum ipso.
~~Et omē opus electū iustifi
cabit: et qui opat ibit cum~~
ipso. Et omē opus electū iust
ificabitur: et qui opatur illd
honorabit in illo. Beatus
vir qui in sapiētia sua mo
rabit: et qui in iusticia sua
meditabit: et in sensu cogi
tabit circūspectionē dei. Qui
excogitat vias illius ī suo
corde. et in absconsis illius
itelligēs: vadens post illum
quasi iuestigator. et in vijs
illius cōsistens. Qui respi
cit per fenestras eius: et in
ianuas illius audiens. Qui
requiescit iuxta domū illius:
et in parietibz illius figens
palū. Statuet casulā suā
ad manus illius: et requies
cit in casula illius bona
per euū. Statuet filios su
os sub tegimine illius: et sb
ramis illius morabit. P
teget sub tegimine illius a
feruore: et in gloria eius
requiescet. Capitulum xv.
Qui timet deū faci
et illud: et qui cō
tinēs est iusticie
apprehendet illā. Et obuiab
illi quasi mat honorifica
ta: et quasi mulier a virgi
nitate suscipiet illū. Cibau
illū pane vite et itellectus:
et aqua sapientie salutaris
potauit illū. Et firmabit
in illo et non flectetur: et
cōtinebit illū et nō cōfun
det: et exaltabit illū apud

proximos suos. Et in medi
o ecclesie aperiet os illi⁹: et imple
bit illū spū sapiētie et itel
lectus: et stolā glorie vestiet
illū. Iocūditatē et exultatio
nem thesaurizabit sup illū:
et nomiē eterno hereditabit
illū. Hoīes stulti nō appre
hendēt illā: et hoīes sensa
ti obuiabūt illi. Homines
stulti nō videbūt illā: lōge
enī abest a supbia et dolo.
Viri mendaces nō erūt illi⁹
mēores: et viri veraces iuē
niēt in illa: et successū habe
bunt usqz ad ispectionē dei.
Non est speciosa laus ī ore
peccatoris: qm̄ a deo pfecta ē
sapientia. Sapiētie enim dei
astabit laus: et in ore fideli
abundabit. et dnator dabit
eam illi. Non dixeris p deū
abest: que odit enī ne feceris.
Non dicas ille me implana
uit: nō enī necessarij sūt illi
hoīes impij. Oīe execra
mentū erroris odit dns: et
nō erit amabile timētibus
illū. Deus ab initio consti

tuit hoīē: et reliquit illū in
manu cōsilij sui. Adiecit mā
data et pcepta sua. Si volu
eris mandata cōseruare con
seruabūt te: et in ppetuū
fidē placitā facere. Apposuit
tibi aquā et ignē: ad quod
volueris porrige manū tuā.
Ante hominē vita et mors:
bonū et malū. Quod placu
erit ei dabitur illi: qm̄ multa
sapiā dei et fortis in potētia:
vidēs oēs sine ītermissione.
Oculi dnī ad timētes eum:
et ipse agnoscit omnē ope
rā homīs. Nemini mandauit
impie agere: et nemini dedit
spaciū peccandi. Nō enim
concupiscit multitudinē filio
rū infideliū et inutiliū. Cap.
NE iocūderis in xvi.
filijs impijs: si mul
tiplicent̄. Nō oblec
teris sup ipsos: si nō est timor
dei cū illis. Non credas vite
illor: et ne respexeris in la
bores illor. Melior est enim
vnus timens deū qm̄ mille
filij impij: et utile est mori

sine filiis quam relinquere filios i-
pios. Ab uno sensato inhabi-
tabitur patria: et a tribus impiis
deseretur. Multa alia vidit
oculus meus: et fortiora ho-
rum audivit auris mea. In
synagoga peccantium exardebit
ignis: et in gente incredibili
exardescet ira. Non exoraverunt
pro peccatis suis antiqui gy-
gantes: qui destructi sunt confiden-
tes sue virtuti. Et non pepercit
peregrinationi illorum: et exse-
cratus est illos pre superbia
illorum. Non misertus est illis.
gentem totam perdens: et extol-
lentem se in suis peccatis. Et
sicut sexcenta milia peditum qui
congregati sunt in duritiam cor-
dis sui: et si unus fuisset cer-
vicatus. mirum si fuisset im-
munis. Misericordia enim
et ira est cum illo: potens
exoratio et effundens iram
secundum misericordiam suam.
Sic correptio illius hominis
secundum opera sua iudicat. Non
effugiet in rapina peccator:
et non retardabit sufferentia mi-

sericordiam facientis. Omnis mi-
sericordia faciet locum unicui-
que secundum meritum operum suo-
rum: et secundum intellectum pere-
grinationis ipsius. Non dicas.
a deo abscondar: et ex summo
quis mei memorabitur? In populo
magno non agnoscar. Que est
enim anima mea in tam immensa
creatura? Ecce celum et celi celo-
rum. abyssus et universa terra.
et que in eis sunt. in conspectu
illius commovebuntur: montes
simul et colles et fundamenta
terre. Et cum conspexerit illa deus:
tremore concutientur. Et in o-
mnibus his insensatum est cor: et
omne cor intelligitur ab illo. Et
vias illius quis intelligit: et
procellam quam nec oculus vi-
debit hominis? Nam pluria
opera illius sunt in abscon-
sis. Sed opera iusticie eius
quis enunciabit? aut quis
sustinebit? Longe enim est
testamentum a quibusdam: et
interrogatio hominum in con-
summatione est. Qui mino-
ratur corde cogitat inania: et

vir imprudēs et errans cogi
tat stulta. Audi me fili et
disce disciplinā sensus: et
in verbis meis attende ī cor
de tuo: et dicam in equita
te disciplinā: et scrutabor e
narrare sapientiā. Et ī ver
bis meis attende in corde tu
o: et dico in eqtate spiritus.
virtutes quas posuit deus ī
opera sua ab īitio: et in ve
ritate enūtio scientiā eius.
In iudicio dei opera ipsius ab
īitio: et ab īstitutione ipsorum
distinxit partes illorum. et īitia
ipsorum in gentibus suis. Or
navit ī eternū opa illorum:
nec esurierūt nec laborave
runt: et non destiterūt ab ope
ribus suis. Unusquisqz proxi
mū sibi nō angustiabit
usqz in eternū. Non sis incredi
bilis verbo illius. Post hec
deus in terrā respexit: et im
plevit illā bonis suis. Ani
ma omnis vitalis denūtia
vit ante faciē ipsius: et ip
sa iterum reversio illorū.
Capitulū decimūseptimū

Deus creavit de terra
hominē: et secundū
ymaginē suā fecit
illū: et iterū cōvertit illū ī
ipsam: et secundū se vestivit
illū virtute. Numerū dierū
et tēpus dedit illi: et dedit illi
potestatē eorū que sūt super
terrā. Posuit timorē illius
sup omnē carnē: et dñatus
est bestiarū et volatiliū. Cre
avit ex ipso adiutoriū simi
le ipsi: cōsiliū et linguā et o
culos et aures. et cor dedit illis
excogitādi: et disciplīā intellectus
replevit illos. Creavit illis
scientiā spiritus: sensu imple
vit cor illorū: et mala et bona
ostendit illis. Posuit oculū
ipsorū sup corda ipsorū ostēdere
illis magnalia operū suorum:
et nomē sanctificationis col
laudēt: et gloriari in mirabi
libus illius. ut magnalia e
narrēt operū eius. Addidit
illis disciplinā: et legem vite
hereditavit illos. Testamentū
eternū cōstituit cum illis: et
iusticiā et iudicia sua osten

dit illis: et magnalia hono
ris eius vidit oculus illorum:
et honorem vocis audierunt
aures illorum. Et dixit illis.
Attendite ab omni iniquo.
Et mandavit illis. unicuique
de proximo. Vie illorum coram
ipso sunt semper: non sunt
absconse ab oculis ipsius.
In unamquamque gentem preposuit
rectorem: et pars dei israel facta
est manifesta. Et omnia opera
illorum velud sol in conspectu
dei: et oculi eius sine intermis
sione inspicientes in viis eorum.
Non sunt absconsa testamen
ta per iniquitatem eorum: et om
nes iniquitates eorum in conspectu
dei. Elemosina viri quasi sac
culum cum ipso: et gratiam ho
minis quasi pupillam conserva
bit. Et postea resurget. et retri
buet illis retributionem unicui
que in caput ipsorum: et convertet
in inferiores partes terre. Pe
nitentibus autem dedit viam iusti
cie: et confirmavit deficientes
sustinere: et destinavit illis
sortem veritatis. Convertere

ad dominum: et relinque peccata
tua. Precare ante faciem dei:
et minue offendicula. Re
vertere ad dominum et avertere ab iniu
sticia tua: et nimis odito ex
crationem: et cognosce iusticias
et iudicia dei. et sta in sorte
propositionis et orationis
altissimi dei. In partes vade
seculi sancti: cum vivis et dan
tibus confessionem deo. Non de
moreris in errore impiorum.
Ante mortem confitere: a mor
tuo quasi nichil perit. Confi
teberis vivens: vivus et sanus
confiteberis. et laudabis deum:
et gloriaberis in miserationi
bus illius. Quam magna mi
sericordia dei: et propiciatio illius
convertentibus ad se. Nec enim
omnia possunt esse in hominibus:
quoniam non est inmortalis filius
hominis: et in vanitate mali
cie placuerunt. Quid lucidius
sole? Et hic deficiet. Aut quod
nequius excogitavit caro et san
guis? Et hoc arguetur. Virtu
tem altitudinis celi ipse conspi
cit: et omnes homines terra et cinis.

Qui vivit Ca. xviij.
in eternum: omnia cre-
avit simul. Deus
solus iustificabitur: et ma-
net invictus rex in eternum. Quis
sufficiet enarrare opera illi-
us? Quis enim investigabit
magnalia illius? Virtutem
autem magnitudinis eius quis
enunciabit? Et quis adiciet
enarrare misericordiam eius?
Non est minuere neque adicere:
nec est invenire magnalia dei.
Cum consummaverit homo
tunc incipit: et cum quieverit
operabitur. Quid est homo:
et que gratia illius? Et quid
bonum: aut quid nequam illius?
Numerus dierum hominum ut
multum centum anni: quasi
gutte aque amare deputati
sunt. Et sicut calculus ha-
rene: sic exigui anni in die
evi. Propter hoc patiens est
deus in illis: et effundet super
eos misericordiam suam. Vidit
presumptionem cordis illorum quoniam
mala est: et cognovit subver-
sionem illorum quoniam nequam est. Ideo
adimplevit propiciationem suam
in illis: et ostendit illis viam
equitatis. Miseratio hominis
circa proximum suum. Misericordia
autem dei super omnem carnem. Qui
misericordiam habet: et docet
erudit quasi pastor gregem
suum. Miseretur excipiens doc-
trinam miserationis: et qui fes-
tinat in iudiciis eius. Fili in
bonis non des querelam: et in omni
dato non des tristiciam verbi
mali. Nonne ardorem refrigera-
bit ros? Sic et verbum melius
quam datum. Nonne ecce verbum
super datum bonum? Et utraque cum
homine iustificato. Stultus
acriter improperabit: et da-
tus indisciplinati tabescere facit
oculos. Ante iudicium para iusti-
ciam tibi: et antequam loquaris dis-
ce. Ante languorem adhibe me-
dicinam: et ante iudicium interro-
ga teipsum: et in conspectu dei in-
venies propiciationem. Ante lan-
guorem humilia te: et in tempore
infirmitatis ostende conversa-
tionem tuam. Non impediaris o-
rare semper: et non verearis us-

ad mortē iustificari: quoniā
merces dei manet ī eternū. An
te orōnē ꝑpara aīmā tuam:
et noli esse quasi homo qui
temptat deū. Memēto ire ī die
cōsummationis: et tēpus retri
butionis in cōuersatione fa
ciei. Memēto paupertatis in
tēpore abundātie: et necessita
tem paupertatis in die diuiti
arū. A mane usq; ad vesperā
inmutabit᷑ tempus: et hec ō
nia citata in oculis dei. Ho
sapiens in omībȝ metuet:
et in diebȝ delictoꝝ attendet
ab inertia. Omīs astutus ag
noscit sapiētiā: et inuenienti
eam dabit cōfessionē. Sensati
in verbis et ipsi sapiēter egē
runt: et intellexerūt veritatē ⁊
iusticiā: et inplorauerūt ꝓuer
bia et iudicia. Post cōcupis
centias tuas non eas: et a
volūtate tua auertē. Si pre
stas aīme tue cōcupiscētias
eius: faciet te in gaudiū ini
micis tuis. Ne oblecteris in
turbis nec in modicis: assi
dua enī est cōmissio illorū.

Ne fueris mediocris in cōtē
tione ex fenore: et nō est tibi
nichil in sacculo. Eris enim
inuidus tue vite. Capitulum xix.

Operarius ebriosus
non locupletabit᷑:
et qui spernit mo
dica paulatī decidit. Vinū
et mulieres apostatare faci
unt sapiētes: et arguūt sen
satos. Et qui se iūgit forni
carijs: erit neqm. Putredo ⁊
vermes hereditabūt illū: et
extollet᷑ in exēplū maius: et
tolletur de numero aīma eī.
Qui credit cito leuis corde est
et minorabit᷑: et qui delinquit
in aīmā suā insup habebit᷑.
Qui gaudet īiquitati denota
bit᷑: et qui odit correptionē
minuet᷑ vita: et qui odit lo
quacitatē extinguit mali
ciam. Qui peccat in animā
suā penitebit: et qui iocun
datur malicia denotabitur.
Ne iteres verbū neqm et durū:
et nō minoraberis. Amico ⁊
inimico noli narrare sensum
tuū: et si est tibi delictū noli

denudare. Audiet enim te et custo-
diet te. et quasi defendens peccatum
odiet te. et sic aderit tibi semper.
Audisti verbum aduersus pro-
ximum tuum: commoriatur in te: fidens
quoniam te non disrumpet. A fa-
cie verbi parturit fatuus: tan-
quam gemitus partus infantis.
Sagitta infixa femori carnis:
sic verbum in ore stulti. Corri-
pe amicum. ne forte non intellex-
erit et dicat non feci: aut si fe-
cerit. ne iterum addat facere.
Corripe proximum ne forte non
dixerit: et si dixerit ne forte
iteret. Corripe amicum. sepe e-
nim fit commissio: et non omni
verbo credas. Est qui labitur
lingua sua: sed non ex animo.
Quis est enim qui non deliquerit
in lingua sua? Corripe pro-
ximum antequam commineris: et da
locum timori altissimi: quia
omnis sapientia timor dei. et
in illa timere deum. Et in omni
sapientia dispositio legis: et
non est sapientia nequicie disci-
plina: et non est cogitatus pec-
catorum prudentia. Est nequicia
et in ipsa execratio: et est insi-
piens qui minuitur sapientia.
Melior est homo qui deficit
sapientia. et deficiens sensu in
timore: quam qui abundat
sensu et transgreditur legem altis-
simi. Est sollertia certa et ip-
sa iniqua. et est qui emittit ver-
bum certum enarrans veritatem.
Est qui nequiter humiliat se:
et interiora eius plena sunt
dolo. Et est iustus: qui se ni-
mium summittit a multa
humilitate. Et est iustus qui
inclinat faciem: et fingit non
videre se quod ignoratum est.
Et si ab imbecillitate virium
vetetur peccare: si invenerit
tempus malefaciendi malefa-
ciet. Ex visu cognoscitur vir:
et ab occursu faciei cognos-
citur sensatus. Amictus cor-
poris. et risus dentium. et ingres-
sus hominis: enunciant de illo.
Est correptio mendax in ira
contumeliosi: et est iudicium quod
non probatur esse bonum.
Et est tacens: et ipse est pru-
dens. Capitulum xx.

Quam bonum est ar-
guere quam irasci: et
confitentem in oratione
non prohibere. Concupiscentia
spadonis devirginavit iuven-
culam: sic qui facit per vim
iudicium iniquum. Quam bonum
est correptum manifestare peni-
tentiam: sic enim effugies volun-
tarium peccatum. Est tacens qui
invenitur sapiens: et est odibilis
qui procax est ad loquendum.
Est autem tacens non habens
sensum loquele: et est tacens
sciens tempus apti temporis. Ho-
mo sapiens tacebit usque ad
tempus: lascivus autem et impru-
dens non servabunt tempus.
Qui multis utitur verbis le-
det animam suam: et qui potes-
tatem sibi assumit iniuste odi-
etur. Est processio in malis vi-
ro indisciplinato: et est inven-
tio in detrimentum. Est datum
quod non est utile: et est
datum cuius retributio duplex.
Est propter gloriam minoratio:
et est qui ab humilitate leva-
bit caput. Est qui multa

redimat modico pretio: et
restituens ea in septuplum. Sa-
piens in verbis seipsum ama-
bilem facit: gratie autem fatuo-
rum effundentur. Datus insipien-
tis non erit utilis tibi: ocu-
li enim illius septemplices sunt.
Exigua dabit et multa im-
properabit: et apertio oris
illius inflammatio est. Hodie
fenerat quis et cras expetit:
et odibilis homo eiusmodi.
Fatuo non erit amicus: et
non erit gratia bonis illius.
Qui enim edunt panem illius:
false lingue sunt. Quoties
et quanti irridebunt eum. Neque
enim quod habendum erat di-
recto sensu distribuit: simi-
liter et quod non erat haben-
dum. Lapsus false lingue quasi
qui in pavimento cadens: sic
casus malorum festinanter ve-
niet. Homo acharis quasi
fabula vana: in ore indisci-
plinatorum assidua erit. Ex
ore fatui reprobabitur para-
bola: non enim dicit illam in
tempore suo. Est qui vetatur

pectare ab inopia: et in requie
sua stimulabitur. Est qui per
det animam suam pre confusione:
et ab imprudenti persona perdet
eam: persone autem acceptione
perdet se. Est qui pre confusione
promittit amico: et lucratus
est eum inimicum gratis. Obpro
brium nequam in homine menda
cium: et in ore indisciplinatorum
assidue erit. Potior fur est
quam assiduitas viri mendacis:
perditionem autem ambo heredita
bunt. Mores hominum menda
cium sine honore: et confusio illo
rum cum ipsis sine intermissione.
Sapiens in verbis producet se ip
sum: et homo prudens placebit
magnatis. Qui operatur terram
suam inaltabit acervum frugum:
et qui operatur iusticiam ipse ex
altabitur. Qui vero placet
magnatis: effugiet iniquitatem.
Xenia et dona excecant oculos
iudicum: et quasi mutus in
ore avertit correptiones eo
rum. Sapientia absconsa et
thesaurus invisus: que uti
litas in utrisque? Melior est qui

celat insipientiam suam: quam homo qui
abscondit sapientiam suam.

Fili peccasti Capitulum xxi.
non adicias
iterum: sed et de pristinis
deprecare ut tibi dimit
tantur. Quasi a facie colubri
fuge peccata: et si accesseris
ad illa suscipient te. Dentes
leonis dentes eius: interficien
tes animas hominum. Quasi
romphea bis acuta omnis iniqui
tas: plage illius non est sa
nitas. Obiurgatio et iniurie
annullabunt substantiam: et
domus que nimis locuples
est annullabitur superbia. Sic
substantia superbi eradicabitur.
Deprecatio pauperis ex ore usque
ad aures veniet: et iudicium
festinato adveniet illi. Qui
odit correptionem vestigium est
peccatoris: et qui timet deum
convertetur ad cor suum. Notus
a longe potens lingua auda
ci: et sensatus scit labi se ab
ipso. Qui edificat domum
suam impendiis alienis: quasi
qui colligit lapides suos in

hyeme. Stuppa collecta synagoga peccantiū: et cōsūmatio illorum flāma ignis. Via peccantiū cōplantata lapidibus: et in fine illorum īferi et tenebre et pene. Qui custodit iusticiā: cōtinebit sensū eius. Consūmatio timoris dei: sapiētia et sensus. Nō erudietur: qui non est sapiēs in bono. Est autē īsipientia que abūdat in malo: et non ē sensus ubi est amaritudo. Sciētia sapiētis tamquam inūdatio abūdabit: et cōsiliū illius sicut fons vite pmanet. Cor fatui quasi vas cōfractū: et omnē sapientiā nō tenebit. Verbū sapiens quodcumque audierit scius: laudabit. et adiciet. Audivit luxuriosus et displicebit illi: et pīciet illud post dorsum suū. Narratio fatui quasi sarcina in via: nam in labiis sensati īvenietur gratia. Os prudētis querit in ecclesia: et verba illius cogitabunt in cordibus suis. Tamquam domus exterminata sic fatuo sapientia: et sciētia īsensati īenarrabilia verba. Cōpedes ī pedibus stulto doctrina: et quasi vincula manuū sup manū dexterā. Fatuus in risu exaltat vocē suā: vir autē sapiens vix tacite ridebit. Ornamentū aureum prudēti doctrina: et quasi brachiale in brachio dextro. Pes fatui facilis in domū pximi: et homo peritus cōfundetur a psona potentis. Stultus a fenestra respiciet in domum: vir autē eruditus foris stabit. Stulticia hominis auscultare per ostiū: et prudēs gravabitur cōtumelia. Labia īprudētiū stulta narrabunt: verba autē prudentiū statera pōderabuntur. In ore fatuorum cor illorum: et in corde sapientiū os illorum. Dū maledicit impius dyabolū: maledicit ipse aīmā suam. Susurro coinquinabit aīmā suā: et ī omnibus odietur. Et qui manserit odiosus erit: tacitus et sensatus honorabitur.

Capitulum xxii.

In lapide luteo lapidatus est pi-

ger: et om̄es loquent̄ super
aspnationē illius. De ster
core boum lapidatus est pi
ger: et om̄is qui tetigerit eū
excutiet manus. Confusio
patris est de filio īdisciplīato:
in filia aūt fatua in dimi
noratione fiet. Filia prudēs
hereditas uiro suo: nā que
cōfundit. in cōtumeliā fit
genitoris. Patrē et uirum
cōfundit audax: et ab ipīs
nō minorabit̄: ab utrisq̄
aūt ī honorabit̄. Musica
in luctu importuna narra
tio: flagella et doctrina in
om̄i tēpore sapiā. Qui do
cet fatuū: quasi qui cōgluti
nat testā. Qui narrat uer
bum nō audiēti: quasi qui
excitat dormientē de graui
sompno. Cum dormiēte lo
quitur: qui enarrat stulto
sapientiā et in fine narrati
onis dicit. Quis est hic? Su
pra mortuū plora: defecit e
nim lux eius. Et supra fa
tuū plora: defecit enī sensus.
Modicū plora sup mortuū:

quoniā requieuit. Nequissi
mi enī nequissima uita: su
per mortē fatui. Luctus mor
tui septē dies: fatui aūt et
impij. om̄es dies uite illoꝝ.
Cum stulto ne multū loq̄
ris: et cū insensato ne abieris.
Serua te ab illo ut nō mo
lestiā habeas: et nō coinqui
naberis in peccato illius. De
flecte ab illo et īuenies requiē:
et non accidiaberis in stulti
tiā illius. Sup plūbū quid
grauabit̄? Et quod illi aliud
nomē q̄m fatuus? Harenā
et salem et massam ferri faci
lius est portare: q̄m hominē
imprudentē et fatuū et ipiū.
Loramentū ligneū colligatū
fundamēto edificij nō dissol
uetur: sic et cor cōfirmatū in
cogitatione cōsilij. Cogitatus
sensati: in om̄i tēpore uel me
tu nō deprauabit̄. Sicut pale
in excelsis et cementa sine im
pensa posita cōtra faciē uenti
non permanebūt: sic et cor ti
midū in cogitatione stulti
contra impetū timoris non

resistit: sic et cor trepidū in co-
gitatione fatui omī tempore
non metuet: sic et qui in pcep-
tis dei pmanet semp. Pungens
oculū deducit lacrimas: et q
pungit cor pfert sensū. Mittēs
lapidē in volatilia deiciet il-
la: sic qui cōuiciatur amico dis-
soluit amiciciā. Ad amicum
et si produxeris gladiū non
desperes: est enī regressus ad
amicū. Si aperuerit os triste:
non timeas. Est enī concordati-
o: excepto cōuicio. et īproperio.
et supbia. et mistery reuelati-
one. et plaga dolosa. In hys
omībz effugiet amicus. Fidem
posside cum amico in paup-
tate illius: ut et in bonis illius
leteris. In tēpore tribulationis
illius pmane illi fidelis: ut
et in hereditate illius coheres
sis. Ante ignē camini vapor
et fumus ignis īaltatur: sic
et ante sanguinē maledicta
et cōtumelie et mine. Amicū
salutare nō confundaris: et
a facie illius nō me abscon-
dam: et si mala michi euene-
rint per illū sustinebo. Om-
nis qui audiet: cauebit se ab
eo. Quis dabit ori meo custo-
diā. et sup labia mea signa-
culū certū: ut ne cadā in ipsis.
et lingua mea perdat me. Capitulum xxiij.

Domine pater et dominator
vite mee ne derelin-
quas me in consilio illor: nec
sinas me cadere in illa expro-
bratione. Quis supponit in
cogitatu meo flagella. et in
corde meo doctrinā sapiētie: ut
ignorationibz eor nō parcat
michi. et nō appareāt delicta
illor: ne adīcrescāt ignorātie
mee. et multiplicētur delicta
mea et peccata mea abūdent:
et īcidam in conspectu adūsa-
rior et gaudeat īimicus meus.
Dn̄e pater et deus vite mee: ne
derelinquas me in cogitatu il-
lor. Extollentiā oculor meor.
ne dederis michi: et omē deside-
riū prauū auerte a me. Aufer
a me ventris cōcupiscētias:
et concubitus cōcupiscētie ne
apprehendāt me: et aīme irre-

uerenti et īfrunite ne tradas
me. Doctrinā oris audite fi
lij: et qui custodierit illā nō
periet labijs suis: nec scanda
lizabit̄ in operibȝ nouissimis.
In vanitate sua apphendit̄ pc̄a
tor ⁊ supbꝰ ⁊ maledicus scan
dalizabit̄ in illo. Iurationi n̄
assuescat os tuū: multus enī
casus in illa. Nominatio vero
dei non sit assidua in ore tuo:
et nominibȝ scōꝝ nō admiscea
ris: quoniā nō eris imunis
ab eis. Sicut enī seruus īterro
gatus assidue a liuore nō mi
nuitur: sic omīs iurans et no
minās. in toto a peccato nō
purgabit̄. Vir multū iurās
īplebitur īiquitate: et nō dis
cedet a domo illius plaga. Et
si frustrauerit delictū illius
sup ipsū erit: et si dissimula
uerit delinquet dupliciter.
Et si in vacuū iurauerit non
iustificabit̄: replebit̄ enī retri
butione domus illius. Est et
alia loquela cōtraria morti:
non īueniat̄ in hereditate ia
cob. Etenī a misericordibȝ om
nia hec auferent̄: et ī delictis
nō volutabunt̄. Indisciplinose
loquele non assuescat os tu
um: est enī in illa verbū pec
cati. Memento patris et ma
tris tue: in medio enī mag
natorū consistis: ne forte ob
liuiscat̄ te deus in cōspectu
illoꝝ. et assiduitate tua īfa
tuatus improperiū patia
ris. et maluisses nō nasci:
et diē natiuitatis tue male
dicas. Homo assuetus ī ver
bis improperij: in omnibȝ
diebȝ suis non erudietur.
Duo genera abūdāt in pec
catis: et terciū adducit irā et
pdicionē. Anima calida quasi
ignis ardens. nō extinguet̄
donec aliquid deglutiat: et
homo nequā in ore carnis
sue non desinet donec accen
dat ignē. Homī fornicario
omīs panis dulcis: non fa
tigabit̄ transgrediēs usqꝫ ad
finē. Omīs homo qui trans
gredit̄ lectū suū contēpnens
in aīmā suā et dicēs. quis
me videt. tenebre circūdāt me.

et parietes cooperiunt me. et
nemo circumspicit me. quem
vereor. delictorum meorum non me
morabitur altissimus: et non
intelligit quoniam omnia videt
oculus illius. quoniam expellit a
se timorem dei huiusmodi ho
minis timor. et oculi homi
num timentes illum: et non cogno
vit quoniam oculi domini multo
plus lucidiores super solem.
circumspicientes omnes vias ho
minum et profundum abyssi. et
hominum corda intuentes in abs
conditas partes. Domino autem deo
antequam crearentur omnia sunt ag
nita: sic et post perfectum respicit
omnia. Hic in plateis civitatis
vindicabitur: quasi pullus equi
fugabitur: et ubi non sperabit
apprehendetur. Et erit dedecus om
nibus: eo quod non intellexerit ti
morem domini. Sic et mulier om
nis relinquens virum suum: et sta
tuens hereditatem ex alieno ma
trimonio. Primo enim in lege
altissimi incredibilis fuit: et se
cundo virum suum dereliquit. Tercio
in adulterio fornicata est:

et ex alio viro filios statuit
sibi. Hec in ecclesiam adducetur:
et in filios eius respicietur. Non
tradent filii eius radices: et
rami eius non dabunt fructum.
Derelinquet in maledictum
memoriam illius: et dedecus il
lius non delebitur. Et agnoscent
qui derelicti sunt quoniam nichil
melius quam timor dei: et ni
chil dulcius quam respicere in
mandatis domini. Gloria mag
na est sequi dominum: longitudo e
nim dierum assumetur ab eo. Capitulum

XXIIII.

Sapientia lau
dabit animam suam: et
in domino honorabitur:
et in medio populi sui gloriabi
tur. Et in ecclesiis altissimi a
periet os suum: et in conspectu
virtutis illius gloriabitur. Et
in medio populi sui exaltabitur:
et in plenitudine sancta glori
abitur. Et in multitudine electorum
habebit laudem: et inter benedic
tos benedicetur dicens. Ego ex ore
altissimi prodivi: primogenita
ante omnem creaturam. Ego feci
in celis ut oriretur lumen indefi

cieus: et sicut nebula texi om
nē terrā. Ego in altissimis ha
bitaui: et thronus meus in
colūpna nubis. Gyrū celi
circuiui sola: et in pfundū
abyssi penetraui. Et in fluc
tibz maris ābulaui. et in
omni terra steti: et in omni
populo et in omī gente pri
matū habui: et omniū excel
lentiū et humiliū corda virtu
te calcaui. Et in hys omībz
requiē quesiui: et in heredita
te eius morabor. Tunc pce
pit et dixit michi creator o
mniū: et qui creauit me requie
uit in tabernaculo meo: et
dixit michi. In iacob inhabi
ta: et in israel hereditare: et
in electis meis mitte radices.
Ab inicio ante secula creata
sum. et ad futurū seculū nō
desinā: et in habitatione scā
corā ipso ministraui. Et sic in
syon firmata sum. et in ciui
tate sctificata similiter re
quieui: et in ierlm potestas
mea. Et radicaui in poplo
honorificato: et in partes
dei mei hereditas illius: et in
plenitudine sctōr detentio
mea. Quasi cedrus exaltata
sum in libano: et quasi cy
pressus in monte syon. Quasi
palma exaltata sum in ca
des: et quasi plantatio rose
in iherico. Quasi oliua spe
ciosa in campis: et quasi pla
tanus exaltata sum iuxta a
quā in plateis. Sicut cyna
momū et balsamū aroma
tizans: odorē dedi. Quasi mir
ra electa: dedi suauitatē odo
ris. Et quasi storax et galba
nus. et vngula. et gutta. et
quasi libanus non incisus
vaporaui habitationē me
am: et quasi balsamū non
mixtū odor meus. Ego quasi
therebinthus extendi ramos
meos: et rami mei honoris
et gracie. Ego quasi vitis fruc
tificaui suauitatē odoris: et
flores mei fructus honoris et
honestatis. Ego mater pul
chre dilectionis et timoris:
et agnitionis et sancte spei.
In me gracia omnis vie et

veritatis: in me omīs spes
vite et virtutis. Transite ad
me omnes qui cōcupiscitis
me: et a generationibꝫ meis
implemīn. Spiritus enī meus
sup mel dulcis: et hereditas
mea sup mel et fauū. Memo
ria mea in generatione secu
lor. Qui edūt me adhuc e
surient: et qui bibūt me ad
huc sitient. Qui audit me
non cōfundet: et qui operāt
in me non peccabūt. Qui
elucidāt me: vitā eternam
habebūt. Hec omīa liber
vite: et testamentū altissimi:
et agnitio veritatis. Legem
mandauit moyses in pcep
tis iusticiarū: et hereditatē
domui iacob. et israel pmis
sionis. Posuit dauid puero
suo excitare regē ex ipso for
tissimū: in throno honoris
sedentē in sempiternū. Qui
implet quasi phison sapien
tiā: et sicut tigris in diebꝫ
nouorū. Qui adimplet q̄si
eufrates sensū: qui mul
tiplicat quasi iordanis in
tēpore messis. Qui mittit dis
ciplinā sicut lucē: et assistens
quasi gyon in die vindemie.
Qui pficit primus scire ipsā:
et īfirmior non īuestigabit
eam. A mari enī abūdabit co
gitatio eius: et consiliū illius
in abysso magna. Ego sapi
entia effudi flumīa: ego q̄si
trames aque īmense de flu
uio. Ego quasi fluuius dorix:
et sicut aqueductus exiui de
paradiso. Dixi. Rigabo me
um ortū plantationū: et
īebriabo partus mei fructū.
Et ecce factus est michi tra
mes abūdans: et fluuius me
us propīquauit ad mare.
Quoniā doctrinā quasi āte
lucanū illumino omībus:
et enarrabo illā usqꝫ in lon
gīquo. Penetrabo īferiores
partes terre: et īspiciā omēs
dormiētes: et illumīabo omēs
spērātes in dn̄o. Adhuc doc
trinā quasi pphetiā effūdā:
et relinquā illā querētibus
sapientiā: et nō desinā pge
nies illorū usqꝫ in euū sēm.

Videte quoniā nō soli michi
laboraui: sed omnibz exquirē-
tibus veritatē. Capitulum xxv.
In tribz placitū est spiritui
meo: que sunt pbata coram
deo et hominibz. Concordia fra-
trū. et amor proximor: et vir
et mulier sibi cōsentiētes. Tres
species odiuit aīa mea: et
aggrauor valde aīme illorū.
Pauperē supbū: et diuitē
mendacē: et senem fatuū et
īsensatū. In iuuētute tua nō
cōgregasti: et quomō īuenies
in senectute tua? Qm̄ specio-
sum canicie iudiciū: et pbi-
teris cognoscere cōsiliū. Qm̄
speciosa veteranis sapiētia: et
gloriosis ītellectus et cōsiliū.
Corona senū multa peritia:
et gloria illor timor dei. No-
uē īsuspicabilia cordis mag-
nificaui: et decimū dicā in
lingua hominibz. Homo qui
iocundatur in filijs. viuēs: et
videns sbuersionē īimicorū.
Beatus qui habitat cū mu-
liere sensata: et qui lingua
sua nō est lapsus: et qui nō
seruiuit idignis se. Beatus
qui īuenit amicū verū: et q
enarrat iustitiā auri audiē-
ti. Qm̄ magnus qui īuenit
sapientiā et scientiā: sed nō
est sup timētē dnm̄. Timor
dei. sup omnia supposuit. Be-
atus cui donatū est habere ti-
morē dei. Qui tenet illū. cui
assimilabitur? Timor dei ini-
tiū dilectionis eius: fidei aūt
īiciū agglutinandū est ei. Om-
nis plaga tristitia cordis est:
et omnis malicia nequicia mu-
lieris. Et omnē plagā et non
plagā videbit cordis. et omē
nequiciā et nō nequiciam
mulieris: et omnē obductū
et nō obductū odientiū: et
omnē vindictā et non vin-
dictā īimicor. Non ē caput
nequius sup caput colubri:
et non est ira sup irā mulieris.
Cōmorari leoni et dracōni
placebit: qm̄ habitare cum
muliere nequā. Nequicia mu-
lieris īmutat faciē eius: et
obcecauit vultū suū tamqm̄
ursus. et quasi saccū ostendit

in medio proximor eius: et
audiens suspirabit modicū.
Brevis om̄is malicia super
maliciā mulieris: sors pecca
torū cadat sup illā. Ascensus
harenosus in pedibz vetera
ni: sic mulier linguata ho
mini quieto. Ne respicias
mulieris speciē: et nō concupis
cas mulierē in specie. Mulie
ris ira et irreuerētia et confu
sio magna. Mulier si prima
tū habeat: cōtraria est viro
suo. Cor humile. et facies tris
tis. et plaga mortis: mulier
neqm̄. Manus debiles. et ge
nua dissoluta: mulier que
non beatificat virū suū. A
muliere iniciū factū est pec
cati: et per illā omnes mori
mur. Non des aque tue exi
tū nec modicū: nec mulieri
neqm̄ veniam prodeundi.
Si non ambulauerit ad
manū tuam: cōfundet te
in conspectu inimicorum.
A carnibus tuis abscide
illam: ne semper te abu
tatur. Capitulum xxvi.

Mulieris bone beat⁹
vir: numerus enī
annorū illorū du
plex. Mulier fortis oblectat
virū suū: et ānos vite illius
in pace implebit. Pars bo
na: mulier bona. In parte bo
na timentiū deū: dabit̄ viro
pro factis bonis. Divitis
aūt et pauperis cor bonū: in
omī tēpore vultus illorū
hylaris. A tribz timuit cor
meū: et in quarto facies me
a metuit. Delaturā civita
tis: et collectionē populi: et
calūpniā mendacē. Super
mortē. om̄ia gravia. Dolor
cordis et luctus: mulier zelo
tipa. In muliere zelotipa:
flagellū lingue om̄ibz cōmu
nicās. Sicut boum iugum
quod movet̄: ita et mulier
neqm̄. Qui tenet illā: quasi
qui apprehendat scorpionē.
Mulier ebriosa ira magna
et cōtumelia: et turpitudo il
lius nō cōteget̄. Fornicatio
mulieris in extollentia ocu
lor: et in palpebris illius

agnoscet. In filia nō avertē
te se firma custodiā: ne īventa
occasione abutatur se. Ab omi
irreverētia oculis cave: et ne
mireris si te neglexerit. Sicut
viator sitiens ad fontem os
aperiet. et ab omī aq̄ proxi
ma bibet: et cōtra omnem
palū sedebit: et cōtra omnē
sagittā aperiet pharetram
donec deficiat. Gracia mulie
ris sedule delectabit virum
suū: et ossa illius impingua
bit. Disciplīa illius: datus
dei. Mulier sensata et tacita:
non est immutatio erudite a
nime. Gracia sup graciā:
mulier sancta et pudorata.
Omīs aut pōderatio: non
est digna continētis aīme.
Sicut sol oriens mūdo in
altissimis dei: sic mulieris
bone species in ornamentū
domus eius. Lucerna splen
dens sup candelabrū sc̄tū:
et species faciei sup etatem
stabilē. Columpne auree su
per bases argēteas: et pedes
firmi sup plantas stabilis
mulieris. Fundamēta eterna
sup petrā solidā: et mādata
dei in corde mulieris sancte.
In duob3 cōtristatū est cor
meū: et in tercio iracundia
michi advenit. Vir bellator
deficiēs per inopiā: et vir sen
satus conteptus: et qui trans
greditur a iusticia ad peccatū.
deus paravit eū ad rumpheā.
Due species difficiles et peri
culose. michi apparuerunt.
Difficile exuitur negocians
a negligentia: et nō iustifica
bitur caupo a pc̄tis labiorū.

Ca. xxvii.

Propter
inopiā multi deliq̄
runt: et qui querit
locupletari avertit oculum
suū. Sicut in medio cōpaginis
lapidū palus figatur: sic et
inter mediū venditionis et
emptionis āgustiabitur pecca
tis. Conteretur cū delinquente
delictū. Si non in timore do
mini tenueris te instanter: cito
subvertetur domus tua. Sicut in
percussura cribri remanebit
pulvis: sic aporia hominis

in cogitatu illius. Vasa figu
li probat fornax: et homĩes
iustos tẽptatio tribulatiõis.
Sicut rusticatio de ligno ostẽ
dit fructũ illius: sic verbũ ex
cogitatu cordis hoĩs. Ante
sermonẽ non collaudes virũ:
hec enĩ tẽptatio est hominũ.
Si sequeris iusticiã apprehẽ
des illã: et indues quasi podere
honoris: et inhabitabis cũ
ea et proteget te in sempiter
nũ: et in die agnitionis inue
nies firmamentũ. Volati
lia ad sibi similia cõueniũt:
et veritas ad eos qui opant
illã reuertet. Leo venationi
insidiat semp: sic peccata o
perãtibz iniquitatẽ. Homo
sanctus in sapiẽtia manet
sicut sol: nam stultus sicut
luna imutat. In medio sen
satorũ serua verbũ tẽpori:
in medio aũt cogitantium
assiduus esto. Narratio pec
cantiũ odiosa: et risus illoꝝ
in delictis peccati. Loquela
multũ iurãs horripilationẽ
capiti statuet: et irreuerẽtia

ipsius obturatio auriũ. Ef
fusio sanguinis in rixa sup
boꝝ: et maledictio illoꝝ au
ditus grauis. Qui denudat
archana amici perdit fidem:
et non inueniet amicũ ad aĩ
mũ suũ. Dilige proximũ:
et coniũgere fide cum illo.
Quod si denudaueris abscõsa
illius: non psequeris post
eum. Sicut enĩ homo qui
perdit amicũ suũ: sic qui
perdit amiciciã proximi
sui. Et sicut qui dimittit
auem de manu sua: sic re
liquisti proximũ tuũ: et nõ eũ
capies. Non illũ sequeris:
quoniã longe abest. Effugit
enim quasi caprea de laqo:
quoniã vulnerata est aĩma
eius. Vltra eum nõ poteris
colligare: et maledicti est
concordatio. Denudare aũt
amici misteria: desperatio ẽ
aĩme infelicis. Annuens ocu
lo fabricat iniqua: et nemo
eum abiciet. In conspectu o
culorũ tuorũ condulcabit
os tuũ: et sup sermones

tuos admirabit. Nouissime
aut puertet os suu: et i ubis
tuis dabit scandalu. Multa
audiui. et non coequaui ei:
et dns odiet illa. Qui in al
tu mittit lapide. sup caput
eius cadet: et plaga dolosa.
dolosi diuidet uulnera. Et q
fouea fodit in illa decidet: et
qui statuit lapide proximo.
offendet in eo. Qui laqueu
alio ponit: peribit in illo.
Facienti nequissimu cosiliu.
sup ipm deuoluet: et no ag
noscet unde adueniet illi. Illu
sio et improperiu supborum.
et uindicta: sicut leo isidiabi
tur illi. Laqueo peribut qui
oblectant casu iustor: dolor
aut consumet illos anteqm
moriant. Ira et furor utraqz
execrabilia: et uir peccator
continens erit illor. Ca xxviij

Qui uindicari uult:
a deo inueniet uindic
tam: et peccata illius
seruans seruabit. Relinq
proximo tuo nocenti te: et tuc
depcanti tibi pcca soluent ur.

Homo homini reseruat ira: et
a deo querit medela. In hominem
simile sibi no habet misericor
dia: et de pccis suis depcatur.
Ipse dum caro sit reseruat ira:
et ppiciatione petit a deo. Quis
exorabit pro delictis illius.
Memento nouissimor: et desi
ne inimicari. Tabitudo eni et
mors: iminet in mandatis.
Memorare timore dei: et non
irascaris proximo. Memorare
testamenti altissimi: et despice
ignorantia pximi. Abstine te
a lite: et minues pcca. Homo
eni iracudus icendit litem: et
uir peccator turbabit amicos:
et in medio pace habentium
imittet inimicicia. Secundu
eni ligna silue sic ignis exar
descit: et secundu uirtutem
hominis sic iracudia illius erit:
et secundu substantia sua ex
altabit ira sua. Certamen
festinatu icendet igne: et lis
festinans effundet sanguine:
et lingua testificans adducet
morte. Si sufflaueris quasi
ignis exardebit: et si expueris

rīs sup illā extinguetur: utrūq;
ex ore proficiscuntur. Susur-
ro et bilinguis maledictus:
multos enī turbabit pacē
habentes. Lingua tertia mul-
tos cōmouit: et dispersit il-
los a gente in gentē. Ciui-
tates muratas diuitum
destruxit: et domus magna-
torū effodit. Uirtutes popu-
lorū concidit: et gentes for-
tes dissoluit. Lingua tertia
mulieres uiratas deiecit: et
priuauit illas de laboribz
suis. Qui respicit illā non
habebit requiē: nec habebit
amicū in quo requiescat.
Flagelli plaga liuorē facit:
plaga autē lingue cōminu-
et ossa. Multi ceciderūt in
ore gladii: sed non sic q̄si
qui interierūt per linguam
suā. Beatus qui tectus est
a lingua neq̄m: qui in ira-
cundia illius non trāsiuit:
et qui non attraxit iugū
illius: et in uinculis illius nō
est ligatus. Iugū enī illius
iugū ferreū est: et uinculū
illius uinculū ereū est. Mors
illius mors nequissima: et
utilis potius īferus q̄ illa.
Pseuerātia illius nō pma-
nebit: sed obtinebit uias
iniustorū: et in flāma sua
non comburet iustos. Qui
relinquūt deū īcident ī illā:
et exardebit illis et nō extin-
guetur. Et immittetur in illos q̄si
leo: et quasi pardus ledet
illos. Sepi aures tuas spi-
nis. et noli audire linguā
neq̄m: et ori tuo facito osti-
a. et seras auribz tuis. Aurū
tuū et argentū tuū cōfla:
et uerbis tuis facito staterā.
et frenos ori tuo rectos. Et
attende ne forte labaris in
lingua: et cadas in cōspectu
inimicorū īsidiantiū tibi: et
sit casus tuus īsanabilis ī
mortē. Cam xxix.
Qui facit misericor-
diā feneratur proxi-
mo suo: et qui preualet ma-
nu mandata seruat. Fene-
rare proximo tibi ī tēpore
necessitatis illius: et iterū

redde proximo in tēpore suo.
Confirma verbū et fideliter
age cum illo: et in omni
tēpore inuenies quod tibi ne
cessariū est. Multi quasi in
uentionē estimauerūt fen9:
et prestiterūt molestiā hijs
qui se adiuuauerūt. Donec
accipiant osculātur man9
dantis: et in ꝓmissionibz
humiliant vocē suā. Et in tē
pore redditionis postulabit
tēpus: et loqtur verba tedij
et murmurationū: et tem
pus causabitur. Si aūt po
tuerit reddere: aduersatur.
Solidi vix reddet dimidiū:
et cōputabit illud quasi ī
uentionē. Sin autē, frauda
bit illū pecunia sua: et pos
sidebit illū īimicū gratis.
Et cōuicia et maledicta red
det illi: et pro honore et be
neficio reddet illi cōtumeliā.
Multi non causa nequicie
non fenerati sunt: sed frau
dari gratis timuerūt. Ve
rūptamē sup humilē aīo
fortior esto: et pro elemosi
na non trahas illū. Prop
ter mandatū assume pau
perē: et ꝓpter īopiā eius ne
dimittas eum vacuū. Per
pecuniā propter fratrē et a
micū: et non abscondas il
lā sub lapide in ꝑditionē.
Pone thesaurū tuū in pre
ceptis altissimi: et ꝓderit ti
bi magis q̄ aurū. Cōclude
elemosinā in sinu pauperis:
et hec pro te exorabit ab omī
malo. Elemosina viri quasi
sacculus cum ipso: et gratiā
hoīs quasi pupillā cōserua
bit: et postea resurget et retri
buet illis retributionē vnicui
qz in caput illorum. Sup scutū
potentis et sup lanceā: aduer9
īimicū tuū pugnabit. Vir
bonus fidem facit proximo
suo: et qui ꝑdiderit cōfusionē
derelinquet sibi. Gratiā fideius
soris ne obliuiscaris: dedit eīi
pro te animā suā. Repromis
sorē fugit peccator et īmūdus.
Bona repromissoris sibi ascri
bit peccator: et ingratus sensu
derelinquet liberantē se. Vir re

promittit de proximo suo: et
cum perdiderit reverentiam relin
quetur ab eo. Repromissio ne
quissima multos perdidit diri
gentes: et commovit illos quasi
fluctus maris. Viros potentes
gyrans migrare fecit: et va
gati sunt in gentibus alienis. Pec
cator transgrediens mandata
domini incidet in promissionem nequam:
et qui conatur multa agere
incidet in iudicium. Recupera
proximum secundum virtutem
tuam: et attende tibi ne incidas.
Initium vite hominis aqua et panis
et vestimentum: et domus protegens
turpitudinem. Melior est victus
pauperis sub tegmine asserum:
quam epule splendide in peregre
sine domicilio. Minimum pro
maximo placeat tibi: et im
properium peregrinationis non
audies. Vita nequam hospitandi
de domo in domo: et ubi hos
pitabitur non fiducialiter aget
nec aperiet os. Hospitabit et
pascet et potabit ingratos:
et ad hec amara audiet. Transi
hospes et orna mensam: et que
in manu habes ciba ceteros.
Exi a facie honoris amicorum
meorum: necessitudine domus
mee hospicio michi factus
es frater. Gravia hec homini
habenti sensum: correptio do
mus et improperium fenera
toris. Capitulum xxx.

Qui diligit filium suum
assiduat illi fla
gella: ut letetur in novissimo
suo. et non palpet proximorum
ostia. Qui docet filium suum lau
dabitur in illo: et in medio do
mesticorum in illo gloriabitur.
Qui docet filium suum in zelum
mittit inimicum: et in medio
amicorum gloriabitur in illo.
Mortuus est pater illius. et
quasi non est mortuus: si
milem enim reliquit sibi post se.
In vita sua vidit et letatus
est in illo: in obitu suo non
est contristatus: nec confusus
est coram inimicis. Reliquit
enim defensorem domus contra
inimicos: et amicis reddentem
gratiam. Pro animabus filiorum
colligabit vulnera sua: et

sup omnē vocē turbabunt᷑
viscera eius. Equus īdomit᷒
euadit durus: et filius remis
sus euadet pceps. Lacta filiū
et pauentē te faciet: lude cū
eo et cōtristabit te. Nō cōri
deas illi nec doleas: et in no
uissimo obstupescēt dentes
tui. Non des illi potestatē
in iuuētute: et ne despicias
cogitatus illius. Curua cer
uicē eius in iuuētute: et tū
de latera illius dū infans
est: ne forte īduret et nō cre
dat tibi. et erit tibi dolor ani
me. Doce filiū tuū et opare
in illū: ne in turpitudinē
illius offendas. Melior est
paup sanus et fortis viribȝ:
q̄m diues imbecillis et flagel
latus malicia. Salus ani
me in sctitate iusticie: et
melior omī auro et argēto:
et corpus validū q̄ census
īmensus. Non est census su
per censum salutis corporis:
et non est oblectatio super
cordis gaudiū. Melior est
mors q̄m vita amara: et re
quies eterna q̄m languor p
seuerās. Bona abscondita
in ore clauso: quasi apposi
ciones epularū circūposite se
pulchro. Quid pderit libatio
ydolo? Nec eñ manducabit:
nec odorabit᷑. Sic qui effugat᷑
a domino et portans merce
des iniq̄tatis. videns oculis
et īgemiscēs: sic spado cōplec
tens virginē et suspirās. Tri
sticiā non des anime tue: et
non affligas temetipm in
consilio tuo. Iocūditas cordis
hec est vita hominis: et thesau
rus sine defectione sctitatis:
et exultatio viri est lōgeui
tas. Miserere aīme tue pla
cens deo: et cōtine et cōgrega
cor tuū in sctitate eius: et
tristiciā longe repelle a te.
Multos eñ occidit tristicia:
et non est utilitas in illa.
Zelus et iracundia minuēt
dies: et ante tēpus senectam
adducet cogitatus. Splen
didū cor bonū in epulis:
epule eñ illius diligenter
fiunt. Capitulum xxxi.

Vigilia honestatis
tabefaciet carnes:
et cogitatus illius
auferet somnū. Cogitatus
p̄scientie auertit sensū: et in
firmitas grauis sobriā facit
aīmā. Laborauit diues in
congregatione substantie:
et in requie sua replebitur
bonis suis. Laborauit paup
in diminutione victus: et ī
fine inops fit. Qui aurū dili
git non iustificabit: et qui
insequit cōsūptionē replebit
ex ea. Multi dati sunt ī auri
casus: et facta ē ī specie ip̄s
p̄ditio illorū. Lignū offensio
nis est aurū sacrificantiū.
Ve illis qui sectant illud: et
omnis ip̄rudens deperiet in
illo. Beatus diues qui īuē
tus est sine macula: et qui
post aurū non abijt: nec
sperauit in pecunia et the
sauris. Quis est hic et lau
dabimus eum? Fecit enim
mirabilia in vita sua. Qs
probatus est in illo et p̄fec
tus est. et erit illi in gloria
eterna? Qui potuit trans
gredi et non est transgressus:
et facere mala et nō fecit. Ideo
stabilita sunt bona illius
in dn̄o: et elēosinas illius
enarrabit ecclesia sanctorū.
Supra mensam magnam
sedisti: non aperias super
illā faucē tuā prior. Nō di
cas sic multa sūt. que super
illā sunt. Memento quoniā
malus oculus nequā. Neq̄
us oculo quid creatū est? Ideo
ab omī facie sua lacrimabit
cum viderit. Ne extendas ma
nū tuā prior: et inuidia con
taminatus erubescas. Ne
cōprimaris in cōuiuio: ītel
lige que sunt proximi tui
ex teipso. Vtere quasi homo
frugi hijs que tibi apponū
tur: et non cum māducas
multū. odio habearis. Ces
sa prior causa discipline:
et noli nimius esse. ne for
te offendas. Et si in medio
multorū sedisti: prior illis
non extendas manū tuā:
nec prior poscas bibē. Qm̄

sufficiēs est homi erudito vi
nū exiguū. Et in dormiendo
nō laborabis ab illo: et nō
senties dolorē. Vigilia et co
lera et tortura viro ĩfrunito.
Sompnus sanitatis in ho
mine parco. Dormiet usq
in mane: et aĩa illius cū
ipso delectabit. Et si coactus
fueris in edendo multum:
surge e medio et vome. et
refrigerabit te: et nō addu
ces corpori tuo ĩfirmitatē.
Audi me fili et ne spernas
me: et in novissimo ĩveniēs
mea verba. In omībz ope
ribz tuis esto velox: et omīs
ĩfirmitas nō occurret tibi.
Splendidū in panibz bndi
cent labia multoꝝ: et testīo
niū veritatis illius fidele.
In nequissimo pane murmu
rabit civitas: et testioniū
nequicie illius verum est.
Diligētes in vino noli p
vocare: multos eni exter
minavit vinū. Ignis p
bat ferrū durū: sic vinū
corda supboꝝ arguet in

ebrietate potatū. Equa vi
ta hominibz: vinū in sobrie
tate. Si bibas illud mode
rate eris sobrius. Que est
vita que minuit vino? Qd
defraudat vitā? Mors. Vinū
in iocūditate creatū est: nō
in ebrietate ab inicio. Exul
tatio aīme et cordis: vinū
moderate potatū. Sanitas ē
corpori et aīme sobrius pot.
Vinū multū potatū: irritati
onē et irā et ruinas multas
facit. Amaritudo anime: vi
nū multū potatū. Ebrietatis
aīmositas iprudētis offensio:
minorans virtutē. et faciens
vulnera. In convivio vini nō
arguas proximū: et nō despi
cias eū in iocūditate illius.
Verba improperij nō dicas
illi: et non pmas illū in re
petendo. Ca xxxij.

Rectorem te posue
runt noli extolli: es
to in illis quasi unus ex ipsis.
Curā illoꝝ habe et sic consi
dera: et omī cura tua explicata
recumbe. ut leteris ppter illos.

et ornamentū gracie accipias
coronā: et dignationē conse
quaris corrogationis. Loq̄re
maior natu. decet eni͞ te pri
mū verbū diligenti sciencia:
et non impedias musicam.
Ubi auditus nō est nō effun
das sermonē: et importune
noli extolli in sapientia. Ge
mula carbūculi in ornamto
auri: et cōparatio musicorū
in conuiuio vini. Sicut in fa
bricatione auri signū ē sma
ragdi: sic numerus musicor
in iocundo et moderato vino.
Audi tacens: et pro reuerētia
accedet tibi bona gracia. Ado
lescens loq̄re in causa tua vix.
Si bis interrogatus fueris: ha
beat caput responsū tuum.
In multis esto quasi inscius:
et audi tacens simul et q̄rēs.
In medio magnator non
presumas: et ubi sunt se
nes non multū loquaris.
Ante grandinē preibit cho
ruscatio: et ante verecūdiā
p̄ibit gracia: et pro reuerētia
accedet t̄ bona grā. Et hora
surgendi non te tricces. Pr̄cur
re autē prior in domū tuā:
et illic auocare et illic lude.
et age cōceptiones tuas: et nō
in delictis et verbo supbo. Su
per hijs omnibz bn̄dicito dn̄m
qui fecit te: et inebriantē te ab
omnibz bonis suis. Qui timet
deū excipiet doctrinā eius: et
qui vigilauerit ad illū inue
nient benedictionē. Qui q̄rit
legem replebit ab ea: et qui
īsidiose agit scandalizabitur
in ea. Qui timent deū īuenient
iudiciū iustū: et iusticias q̄si
lumen accendent. Peccator ho
mo vitabit correptionē: et
secundū voluntatē suā inueniet
et cōparationē. Vir consilij
non disperdet intelligentiā. Alie
nus et supbus nō pertimescet ti
morē. etiā postq̄ fecit cum eo
sine consilio: et suis īsectatio
nibz arguetur. Fili sine cōsilio
nichil facias: et post factum
non penitebis. In via ruine
ne eas: et non offendas ī la
pides: ne credas te vie labori
ose: ne ponas aīme tue scan

dalū. Et a filijs tuis caue: et
a domesticis tuis attende. In
omī opere crede ex fide aīme
tue: hec est eī conseruatio
mandatoꝝ. Qui credit deo
attendit mandatis: et qui cō
fidit in illo nō minorabitur.
Timēti Capl' xxxiij.
deū nō occurrent
mala: sed in tēp-
tatione deus illū conseruat
et liberabit a malis. Sapi-
ens non odit mandata et
iusticias: et nō illidetur quasi
in procella nauis. Homo sen-
satus credit legi dei: et lex illi
fidelis. Qui īterrogationē ma
manifestat parabit verbū:
et sic deprecatus exaudietur. et cō
seruabit disciplinā: et tunc re
spondebit. Precordia fatui
quasi rota carri: et quasi axis
versatilis cogitatus illius.
Equus emissarius sicut ami-
cus ~~amicus~~ subsannator: sub
omī supra sedente hinnit.
Quare dies diem superat:
et iterū lux lucē et annus an
nū a sole? A dnī sciencia se-

parati sunt. facto sole et preceptū
custodiēte. et īmutabit tēpora
et dies festos ipsoꝝ: et in illis
dies festos celebrauerūt ad ho
ram. Ex ipsis exaltauit et mag-
nificauit deus: et ex ipsis po
suit ī numerū dierū: et hoīes
omnes de solo et ex terra vnde
creatus est adam. In multitu
dine discipline dnī separauit
eos: et īmutauit vias eorū.
Ex ipsis benedixit et exaltauit:
et ex hijs sanctificauit. et ad se ap
plicauit. Ex ipsis maledixit
et humiliauit. et cōuertit illos
ad separationē ipsoꝝ. Quasi
lutū figuli in manu ipsius
plasmare illud et disponere.
omēs vie eius secundū dispo
sitionē eius. Sic homo in
manu illius qui se fecit: red
det illi secundū iudiciū suū.
Contra malū bonū est. et
contra morte vita: sic et
contra virū iustū peccator.
Et sic ītuere in omīa opera
altissimi. Duo contra duo:
vnū contra vnū. Et ego no
uissimus vigilaui: et quasi q

colligit acinos post vindemia
tores. In bndictione dei et ipse
speraui: et quasi qui vindemi
at repleui torcular. Respicite
quoniā non michi soli labo
raui: sed omībz exquirētibus
disciplinā. Audite me mag
nati: et omnes ppli et rectores
ecclesie auribz pcipite. Filio et
mulieri. fratri et amico. nō
des potestatē sup te in vita
tua: et non dederis alijs pos
sessionē tuā: ne forte peniteat
te. et depceris pro illis. Dum
adhuc superes et aspiras:
non immutabit te omīs caro.
Melius est enī ut filij tui te
rogent: quā te respicere ī ma
nus filior tuor. In omībz
opibz tuis pcellens esto: ne
dederis maculā in gloriam
tuā. In die cōsūmationis
dierū vite tue. et in tēpore
exitus tui: distribue heredi
tatē tuā. Cibaria et virga
et onus asino: panis et dis
ciplina et opus seruo. Ope
ratur in disciplīa: et querit
requiescere. Laxa manus illi:
et qrit libertatē. Iugū et lorū
curuāt collū durū: et seruū
iclināt opationes assidue.
Seruo maliuolo: tortura
et compedes. Mitte illū in o
peratione ne vacet: multā
enī maliciā docuit ociositas.
In opera cōstitue eū: sic enī
condecet illū. Qđ si nō obau
dierit. curua illū compedibz:
et non amplifices sup omnē
carnē. Verū sine iudicio nichil
facias graue. Si est tibi seruꝰ
bonus: sit tibi quasi aīma
tua. Quasi fratrē sic eū trac
ta: qīn in sanguine aīme
cōparasti eum. Si leseris il
lū iniuste: in fugā cōuertet.
Et si extollens discesserit: que
qris. et in qua via qras illū
nescis. Capitulū xxxiiij.

Vana spes et men
daciū isensato vi
ro: et sōpnia extol
lūt imprudentes. Quasi qui
apprehendit vmbrā et psequit
ventū: sic et qui attendit ad
visa mendacia. Secūdū hoc
visio sōpniorū. Ante faciem

hominis: similitudo alterius
hominis. Ab inmundo quid mun-
dabitur? et a mendace quid
verum dicetur? Divinatio er-
roris. et auguria mendacia.
et somnia male facientium:
vanitas est. Et sicut parturi-
entis. cor tuum fantasias pa-
titur: nisi ab altissimo fuerit
emissa visitatio. Ne dederis in
illis cor tuum: multos enim
errare fecerunt somnia: et exci-
derunt sperantes in illis. Sine
mendacio consummabitur ver-
bum: et sapientia in ore fidelis
complanabitur. Qui non temp-
tatus est quid scit? Vir in
multis expertus cogitabit
multa: et qui multa didicit
enarrabit intellectum. Qui non
est expertus pauca recognos-
cit: qui autem in multis factus
est: multiplicabit maliciam.
Qui temptatus non est qualia
scit? Et qui implanatus est:
abundabit nequicia. Multa
vidi enarrando: et plurimas
verborum consuetudines. Aliquo-
tiens usque ad mortem periclita-
tus sum horum causa: et libe-
ratus sum gracia dei. Spiri-
tus timentium deum queritur:
et in respectu illius benedicetur.
Spes enim illorum in salvantem
illos: et oculi dei in diligen-
tes se. Qui timet dominum nichil
trepidabit: et non pavebit:
quoniam ipse est spes eius. Timen-
tis dominum: beata est anima. Ad
quem respicit? et quis est
fortitudo eius? Oculi domini
super timentes eum. Protector
potentie. firmamentum vir-
tutis. tegimen ardoris. et
umbraculum meridiani: depre-
catio offensionis et adiutori-
um casus. exaltans animam et illu-
minans oculos: dans sanita-
tem et vitam et benedictionem. Im-
molans ex iniquo. oblatio
est maculata: et non sunt be-
neplacite subsannationes in-
iustorum. Dominus solus sustinen-
tibus se: in via veritatis et iusti-
cie. Dona iniquorum non probat
altissimus: nec respicit in
oblationibus iniquorum: nec in
multitudine sacrificiorum eorum

ppiciabit̃ peccatis. Qui offert
sacrificiū ex substantia pau
perū: quasi qui victimat fi
liū in conspectu patris sui.
Panis egentiū vita paupe
rus est: qui defraudat illū ho
mo sanguinis est. Qui aufert
in sudore panē: quasi qui
occidit proximū suū. Qui
effundit sanguinē et q̄ frau
dem facit mercenario: frēs
sunt. Unus edificās et unus
destruens: quid prodest illis
nisi labor? Unus orans et
unus maledicens: cuius
vocē exaudiet deus? Qui
baptizat̃ a mortuo et iterū
tāgit eū: quid pficit laua
tio illius? Sic homo qui
ieiunat in pctīs suis. et iterū
eadem faciens: quid pficit
humiliando se? Orationē
illius quis exaudiet? Capl'
Qui conseruat xxxv.
uerbū: multiplicat
oronē. Sacrificiū
salutare attendere mādatis.
et discedere ab omni iniquita
te: et ppiciationē litare sac

rificiis sup iniusticias: et depca
tio pro pctīs recedere ab iniusti
cia. Retribuet gratiā qui of
fert similaginē: et qui facit
misericordiā offert sacrificiū.
Beneplacitū est dnō recedere
ab iniquitate. Non appare
bis ante conspectū dei vacu
us. Hec enī omnia: propter
mandatū dei fiunt. Oblatio
iusti ipinguat altare: et odor
suauitatis est in conspectu
altissimi. Sacrificiū iusti
acceptū est: et memoriā eius
nō obliuiscet̃ dns. Bono a
nimo gloriā redde deo: et nō
minuas primicias manuū
tuarū. In omī dato hilarem
fac vultū tuū: et in exultati
one sctīfica decimas tuas.
Da altissimo scdm datum
eius: et in bono oculo adi
uentionē facito manuū tu
arū: quoniā dns retribuens
est. et septies tanto reddet ti
bi. Noli offerre munera p̄
ua: nō enī suscipiet illa. Et
noli ispicere sacrificiū iniustū:
qm dns iudex est: et nō est

apud illu glia psone. Non
accipiet dns psona in pau
perem: et pcatione lesi exau
diet. Non despiciet pces pu
pilli: nec vidua si effundat
loquela gemitus. Nonne la
crime vidue ad maxillam
descendunt: et exclamatio eius
sup deducente eas? A maxil
la enim ascendunt usque ad celu:
et dns exauditor non delecta
bitur in illis. Qui adorat
deu in oblectatione suscipie
tur: et pcatio illius usque ad
nubes ppinquabit. Oratio
humiliantis se nubes pene
trabit: et donec propinquet
non consolabitur: et non disce
det donec aspiciat altissimus.
Et dns non elongabit. sed
iudicabit iustos: et faciet
iudiciu. Et fortissimus non
habebit in illis patientia:
ut contribulet dorsu ipsoru.
Et gentibus reddet vindicta:
donec tollat plenitudine
supborum. et sceptra iniquorum
contribulet. Donec reddat
hominibus secundu actus suos:

et secundu opera ade. et secun
du psumptione illius. Donec
iudicet iudiciu plebis sue: et
oblectabit iustos misericor
dia sua. Ca xxxvi.
Speciosa misericor
dia dei in tempore tri
bulationis: quasi nubes
pluvie in tempore siccitatis.
Miserere nostri deus omnium.
et respice nos: et ostende nobis
lucem miserationum tuarum. Et
immitte timore tuu sup gentes.
que non exquisierunt te: et cog
noscant quia non est deus nisi
tu. ut enarrent magnalia tua.
Alleva manu tua sup gentes
alienas: ut videant potentiam
tua. Sicut enim in conspectu
eorum sanctificatus es in nobis:
sic in conspectu nostro mag
nificaberis in illis: ut cogno
scant te sicut et nos agnovi
mus. quoniam non est deus preter
te dne. Innova signa: et im
muta mirabilia. Glorifica
manu: et brachiu dextrum.
Excita furore: et effunde ira.
Extolle adversariu: et affige

inimicū. Festina tēpus. et me
mento finis: ut enarrēt mira
bilia tua. In ira flāme deuo
retᵣ qui saluatᵣ: et qui pessimāt
plebem tuā inueniēt pditio
nē. Contere caput principū et
inimicorū dicentiū: nō est ali⁹
pter nos. Congrega omnes
tribus iacob. et cognoscant
quia non est deus nisi tu. ut
enarrēt magnalia tua: et he
reditabis eos sicut ab initio.
Miserere plebi tue sup quam
inuocatū est nomē tuū: et isrl'
quē coequasti pmogēito tuo.
Miserere ciuitati sanctificatōis
tue ihrlm: ciuitati requiei tue.
Reple syon ienarrabilibus
verbis tuis: et gloria tua po
pulū tuū. Da testimoniū qa
ab initio creature tue sunt:
et suscita pphationes quas lo
cuti sunt in nomīe tuo pphe
te priores. Da mercedē susti
nentibz te ut pphete tui fideles
inueniātur: et exaudi orōnes
seruorū tuorū. Scdm̄ bndic
tionē aaron da pplō tuo: et
dirige nos in viā iusticie: ut

sciant omēs qui habitāt terrā.
quia tu es deus cōspector secu
lorum. Omnē escā manducabit
venter: et est cibus cibo melior.
Fauces contingūt cibū fere: et
cor isensatū verba mendacia.
Cor prauū dabit tristitiā: et
homo peritus resistet illi. O
mnem masculū excipiet mulier:
et est filia melior filie. Speci
es mulieris exhilarat faciem
viri sui: et sup omnē concupis
centiā hominis superducat deside
riū. Si est lingua curatiōis.
et mitigationis et misericordi
e: non est vir illius scdm̄
filios hominū. Qui possidet
mulierē bonā: ichoat posses
sionē. Adiutoriū scdm̄ illū
est: et columpna ut requies. V
bi non est sepes diripietᵣ pos
sessio: et ubi nō est mulier i
gemiscit egens. Cui credit q
nō habet nidū: et deflectēs ubi
cūqz obscurauerit. qsi succinctus
latro exsiliēs de ciuitate i ciui
tatē. Cap xxxvii.
Omnis amicus dicet:
et ego amicitiā co-

pulum. Sed est amicus solo
nomīe amicus. Nōne tristi-
cia ines usq; ad mortē? Sodal'
aūt et amicus: ad inimiciciā
cōuertent. O presūptio neq̄s-
sima: vnde creata es. cooperi-
re aridā maliciā. et dolositatē
illius? Sodalis amico cōio-
cundat in oblectatione: et ī
tēpore tribulationis adūsa-
rius erit. Sodalis amico cō-
dolet causa ventris: et contra
hostē accipiet scutū. Nō ob-
liuiscaris amici tui in aīmo
tuo: et nō immemor sis illi'
in opibꝫ tuis. Noli cōsiliari
cum socero tuo: et a zelātibꝫ
te absconde consiliū. Omīs
consiliarius prodit cōsiliū:
sed est cōsiliarius in semetip-
so. A cōsiliario serua aīmā
tuā. Prius scito que sit illi'
necessitas: et ipse eni aīmo
suo cogitabit: ne forte mittat
sudem in terrā. et dicat tibi.
bona est vita tua: et stet ecō-
trario videre quid tibi eueniat.
Cum viro irreligioso tracta
de sāctitate: et cum iniusto de
iusticia: et cum muliere de
hijs que emulatur. Cum ti-
mido de bello: cū negociatore
de traiectione: cū emptore de
venditione. Cum viro liuido
de gracijs agendis: cū impio
de pietate: cū īhonesto de ho-
nestate. Cum operario agra-
rio de omī opere: cū operario
ānuali de cōsūmatione āni.
cum seruo pigro de multa o-
peratione. Non attendas hijs
in omī consilio: sed cū viro
sancto assiduus esto. quēcū-
q; cognoueris obseruantem
timorē dei: cuius aīma est
secundū aīmā tuā. Qui cū
titubauerit in tenebris non
cōdolebit tibi: et cor boni cō-
silij statue tecū. Non est eni
tibi aliud plus illo. Anima
viri sancti enūciat aliquādo
vera: q̄m septē circūspectores
sedentes in excelsū ad speculā-
dū. Et in hijs omībꝫ deprecare
altissimū: ut dirigat in veri-
tate viā tuā. Ante omīa ope-
ra verbū verax p̄cedat te: et
ante omnē actū consiliū sta-

bile verbū neqͣ̄ immutabit
cor. Quatuor partes oriūtur.
bonū et malū vita et mors:
et dn̄atrix illorū est assidua
lingua. Vir peritus multos
erudiuit: et anime sue suauis
est. Qui sophistice loquitur
odibilis ē: oīs re defraudabi-
tur. Non enī data est illi a do
mino gracia. Omni enī sa
piencia defraudatus est. Est
sapiens aīme sue sapiens:
et fructus sensus illius lauda-
bilis. Vir sapiens plebē suam
erudit: et fructus sensus illi⁹
fideles sunt. Vir sapiens iple-
bitur bñdictionibꝫ: et videntes
illū laudabūt. Vita viri in
numero dierū: dies aūt isrl'
innumerabiles sunt. Sapiēs
in populo hereditabit hono-
rem: et nomen illius erit vi-
uens ieternū. Fili in vita tua
tempta aīmā tuā: et si fuerit
nequā non des illi potestatē.
Non enī omīa omībz expe-
diūt: et nō omī aīme omē
genus placet. Noli auidus
esse in omni epulatione: et
non te effundas sup omnē
escam. In multis enim escis
erit ifirmitas: et auiditas
appropiquabit usqꝫ ad co-
leram. Propter crapulā multi
obierūt: qui aūt abstinens
est adiciet vitā. Cap. xxxviij.

Honora medicum
propter necessitatē:
etenī illū creauit
altissimus. A deo est enim
omīs medela: et a rege accipi
et donationē. Disciplina me
dici exaltabit caput illius:
et in cōspectu magnatorū
collaudabitur. Altissimus cre-
auit de terra medicinā: et
vir prudens nō abhorrebit
illā. Nōne a ligno indulca-
ta est aqua amara? Ad ag-
nitionē hominū virtus il-
lorū. Et dedit homībz scien-
ciā altissimus: honorari in
mirabilibz suis. In hys cu-
rans: mitigabit dolorem. Et
vnguētarius faciet pigmen-
ta suauitatis: et vnctiones
cōficiet sanitatis: et nō con
summabūtur opera eius.

Pax enī dei sup faciē terre.
Fili in tua īfirmitate nō
despicias teipm̄: sed ora do
minū et ipse curabit te.
Auerte a delicto. et dirige
manus: et ab omni delic
to mūda cor tuū. Da sua
uitatē et memoriā similā
ginis: et impingua oblati
onē: et da locū medico. Et
enī illū dn̄s creauit: et
non discedat a te. quia o
pera eius sunt necessaria.
Est enī tempus: quando
in manib; eorꝝ incurras.
Ipsi vero dn̄m deprecabūt.
ut dirigat requiē eorū: et
sanitatē propter cōuersa
tionē eorū. Qui delinqt
in cōspectu eius qui fecit
eum: incidet in manus me
dici. Fili in mortuū pro
duc lacrimas: et quasi
dira passus incipe plorare.
Et secundū iudiciū cōtege
corpus illius: et nō despici
as sepulturā illius. Propter
delaturā autē amare fer
luctum illius uno die: et
consolare propter tristiciā.
Et fac luctū secundū me
ritū eius uno die vel duo
bus: propter detractionem.
A tristicia enī festinat mors
et cooperiet virtutē: et tris
ticia cordis flectit ceruicē.
In abductione pmanet tris
ticia: et substancia īopis
secundū cor eius. Nō dederis
in tristicia cor tuū: sed repel
le eam a te: et memento no
uissimorꝝ. Noli obliuisci.
neq; enī est cōuersio: et huic
nichil proderis: et teipsum
pessimabis. Memor esto iu
dicij mei: sic enī erit et tuū.
Michi heri: et tibi hodie. In
requiē mortui requiescere fac
memoriā eius: et cōsolare
illū in exitu spiritus sui.
Sapientiā scribe in tēpore
vacuitatis: et qui mino
ratur actu sapientiā per
cipiet: quia sapiētia reple
bitur. Qui tenet aratrū.
et qui gloriatur ī iaculo.
stimulo boues agitat:
et cōuersatur in opibus

cor: et narratio eius ī fi
liis taurorū. Cor suum
dabit ad versandos sul
cos: et vigilia eius in sa
gina vaccarū. Sic omnīs
faber et architectus qui
noctē tamq̄ diem trāsi
git: qui sculpit signacu
la sculptilia: et assidui
tas eius variat picturā.
Cor suū dabit ī similitudi
nē picture: et vigilia sua
pficiat opus. Sic faber fer
rarius sedens iuxta īcudē:
et cōsiderās opus ferri.
Vapor ignis urit carnes
eius: et in calore forna
cis concertatur. Vox mal
lei inouat aurē eius: et
contra similitudinē vasis
oculus eius. Cor suū dabit
in consūmatione operum:
et vigilia sua ornabit ip
fectionē. Sic figulus sedēs
ad opus suū: et cōvertens
pedibus suis rotā. Qui in
sollicitudīe positus est sēper
propter opus suū: et innu
mera est omīs operatio eius.

In brachio suo formabit
lutū: et ante pedes suos
curvabit virtutē suam.
Cor suū dabit ut cōsum
met linitionē: et vigilia
sua mūdabit fornacem.
Omīs hii in manibus suis
speraverūt: et unusquisque
in arte sua sapiens est.
Sine hiis omnibus nō edifica
tur civitas: et nō īhabita
bunt nec īambulabūt: et
in ecclesiā non trāsilient.
Sup sellam iudicis non
sedebūt. et testamentū iudi
cii non ītelligēt: neque palā
facient disciplinā et iudici
um. et in parabolis non
invenientur. sed creaturā evi
cōfirmabūt: et deprecatio
illorū in operatione artis:
accōmodātes aīmā suam.
et conquirētes in lege altis
simi. Capitulum xxxix.

Sapientiā omniū
antiquorū exquiret
sapiens: et in p
phetis vacabit. Narratio
nem virorū nomīatorum

cõſeruabit: et in verſutias
parabolarũ ſimul itroi
bit. Occulta puerbiorũ
exquiret: et in abſcõditis
parabolarũ cõuerſabit.
In medio magnatorũ mi
niſtrabit: et in conſpectu
pſidis apparebit. In terrã
alienarũ gentiũ tranſiet:
bona enĩ et mala in ho
mĩbꝫ teptabit. Cor ſuũ
tradet ad vigilandũ dilu
culo ad dñm qui fecit il
lũ: et in cõſpectu altiſſi
mi deprecabitur. Aperiet os
ſuũ in oratione: et pro de
lictis ſuis deprecabitur. Si
enĩ magnꝰ dñs voluerit:
ſpiritu itelligẽtie replebit
illũ. Et ipſe tãqͣ̃ ẏbres
mittet eloquia ſapientie
ſue: et in oĩone cõfitebit
dño. Et ipſe diriget cõſili
ũ eius et diſciplinã: et ĩ
abſconditis ſuis cõſiliabit.
Ipſe palã faciet diſciplinã
doctrine ſue: et in lege teſta
menti dñi gloriabit. Col
laudabũt multi ſapiẽtiã
eius: et uſqꝫ in ſeculũ non
delebit. Non recedet memoria
eius: et nomẽ eius requiret
a generatione in generati
onẽ. Sapientiã eius enar
rabũt gentes: et laudẽ eiꝰ
enũciabit eccleſia. Si per
mãſerit nomẽ eius derelin
quet plus qͣ̃ mille: et ſi
requieuerit proderit illi. Ad
huc cõſiliabor ut enarrẽ:
ut furore enĩ repletus ſum.
In voce dicit. Obaudite
me diuini fructus: et qͣ̃ſi
roſa plantata ſup riuos
aquarũ fructificate. Qͣ̃ſi
libanus odorẽ ſuauitatis
habẽte. Florete flores. qͣ̃ſi
liliũ date odorẽ: et frõdete
in graciã. et collaudate cã
ticũ: et bñdicite dñm ĩ o
peribꝫ ſuis. Date nomini
eius magnificentiã: et cõ
fitemĩ illi in voce labiorũ
vrorũ. In canticis labiorũ
et citharis: et ſic dicetis ĩ
cõfeſſione: opa dñi vniu̾
ſa bona valde. In verbõ
eius ſtetit aqua ſicut cõge

nes: et in sermone oris il-
lius sicut exceptoria aquarum.
Quoniam in precepto ipsius pla-
cor fit: et non est mino-
ratio in salute illius. O-
pera omnis carnis coram
illo: et non est quicquam abs-
conditum ab oculis eius.
A seculo usque in seculum
respicit: et nichil est mira-
bile in conspectu eius. Non est dicere
quid est hoc aut quid est illud:
omnia enim in tempore suo que-
rentur. Benedictio illius quasi
fluvius inundabit. Et
quomodo cathaclismus
aridam inebriavit: sic ira
ipsius gentes que non exquisierunt
eum hereditabit. Quo-
modo convertit aquas in
siccitatem. et siccata est terra:
et vie illius viis illorum
directe sunt: sic peccato-
ribus offensiones in ira
eius. Bona bonis crea-
ta sunt ab initio: sic ne-
quissimis bona et mala.
Initium necessarie rei vite
hominum: aqua ignis et

ferrum. lac et panis simila-
gineus. et mel et botrus
uve. et oleum et vestimentum.
Hec omnia sanctis in bonum:
sic et impiis et peccatoribus in
mala convertentur. Sunt
spiritus qui ad vindictam
creati sunt: et in furore
suo confirmaverunt tormen-
ta sua. In tempore consumma-
tionis effundent virtutem:
et furorem eius qui fecit illos
confundent. Ignis grando. fa-
mes et mors: omnia hec
ad vindictam creata sunt.
Bestiarum dentes et scorpii
et serpentes: et romphea vin-
dicans in exterminium im-
pios. In mandatis eius e-
pulabuntur: et super terram
in necessitate preparabuntur:
et in temporibus suis non prete-
rient verbum. Propterea ab
initio confirmatus sum et con-
siliatus sum: et cogitavi
et scripta dimisi. Omnia
opera domini bona: et omne
opus hora sua subministra-
bit. Non est dicere hoc illo

nequius est: omnia enim in
tẽpore suo cõprobabuntur.
Et nunc in omni corde et o
re: collaudate et bndicite
nomen dñi. Capitulum xl.
Occupatio mag
na creata ē oibz
hominibz: et iugũ
graue sup filios adam. a
die exitus de ventre mr̃is
eorum. usqz in diē sepulture
in matrē omnium. Cogi
tationes eorũ et timorē
cordis: adinuentio exspec
tationis et dies finitio
nis. A residente sup sedem
gloriosã usqz ad humi
liatum in terra et cinere:
ab eo qui utitur iacincto
et portat coronã. usqz
ad eum qui operit̃ lino
crudo: furor. zelus tumul
tus fluctuatio et timor
mortis. iracundia pseue
rans et contentio. Et in
tẽpore refectionis in cu
bili: sompnus noctis im
mutat scientiã eius. Mo
dicum tãqm nichil in re
quie: et ab eo in sompnis
quasi in die respectus.
Conturbatus est in visu
cordis sui: tãqm qui eua
serit in die belli. In tẽpo
re salutis sue exsurrexit:
et admirans ad nullum ti
morē. Cum omni carne ab
homine usqz ad pecus: et
sup peccatores septuplum. Ad
hec mors. sanguis. con
tentio. et rumphea: oppres
siones. fames. et contritio.
et flagella. Sup iniquos
creata sunt hec omnia:
et propter illos factus ē
cathaclismus. Omnia
enim que de terra sunt in
terram conuertent̃: et aque
omnes in mare conuertent̃.
Omne munus et iniqtas
delebit̃: et fides in seculum
stabit. Substancie iniustorum
sicut fluuius siccabuntur:
et sicut tonitruum magnum
in pluuia psonabit. In
aperiendo manus suas le
tabit̃: sic puaricatores in
consummatione. tabescent.

Nepotes impiorum nõ mul-
tiplicabũt ramos: et ra-
dices imũde sup cacumẽ
petrose sonãt. Sup omnẽ
aquã viriditas: et ad orã
fluminis ante omne fenum
euelletur. Gratia sicut pa-
disus in bñdictionibz: et
misericordia in seculo p-
manet. Vita sibi sufficiẽ-
tis operarij cõdulcabitur:
et in ea inuenies thesaur-
um. Edificatio ciuitatis
cõfirmabit nomẽ: et sup
hanc mulier imaculata
cõputabitur. Vinũ et mu-
sica letificãt cor: et super
utraqz dilectio sapientie.
Tibie et psalteriũ suauẽ
faciũt melodiã: et super
utraqz lingua suauis. Grã-
tiã et speciẽ desiderabit o-
culus tuus: et super hoc
uiride sationis. Amicus
et sodalis in tẽpore cõue-
nientes: et sup utrosqz mu-
lier cũ viro. Fratres in ad-
iutoriũ in tẽpore tribula-
tionis: et sup eos miseri-
cordia liberabit. Aurũ et
argentũ et cõstitutio pedũ:
et sup utrũqz cõsiliũ bene
placitũ. Facultates et vir-
tutes exaltant cor: et sup hec
timor dñi. Non est in timo-
re dñi minoratio: et non
est in eo q̃rere adiutoriũ.
Timor dñi sicut padisus
bñdictionis: et sup omnẽ
gloriã operuerũt illum.
Fili in tẽpore vite tue ne
idigeas: melius est enim
mori q̃ idigere. Vir respi-
ciens in mensã alienam:
non est vita eius in cogi-
tatione victus. Alit enim
aĩmã suã cibis alienis.
Vir aũt disciplinatus et
eruditus: custodiet se. In
ore imprudẽtis cõdulcabi-
tur inopia: et in ventre eius
ignis ardebit. Capłm xli.
O Mors quã amara
est memoria
tua homini pa-
cem habẽti in substãtijs
suis: viro quieto. et cui
vie directe sũt in omnibz.

et adhuc valenti accipe
cibū. O mors bonū est
iudiciū tuū homini īdi-
genti et qui minoratur vi-
rib3 : defecto etate. et cui de
omnib3 cura est : et īcredi-
bili qui pdit sapientiā.
Noli metuere iudicium
mortis. Memēto que āte
te fuerūt : et que supuen-
tura sūt tibi. Hoc iudici-
ū a dño omī carni. Et
quid supueniet in bñpla-
cito altissimi : siue decem.
siue centū. siue mille ānī.
Non est enī in iferno ac-
cusatio vite. Filii abhoi-
nationū fiūt filii pccor :
et qui cōuersant̄ secus do-
mus impior. Filior pec-
cator periet hereditas :
et cum semine illor assidu-
itas obprobrii. De pre
impio querūtur filii : qm
propter illū sūt in obp-
brio. Ve vobis viri ipii :
qui dereliquistis legem
dñi altissimi. Et si nati
fueritis. in maledictōe

nascemini : et si mortui fu-
eritis. in maledictione
erit pars vr̄a. Omnia q̄
de terra sunt in terrā cō-
uertent̄ : sic impii a ma-
ledicto in pdicionē. Luct⁹
hominū in corpore ipo-
rū : nomen aūt ipiorū
delebitur. Curā habe de
bono nomine : hoc enī
magis pmanebit tibi
q̄m mille thesauri mag-
ni et preciosi. Bone vite
numerus dierū : bonū
aūt nomē pmanebit ī
evo. Disciplinā in pace
cōseruate filii. Sapiēcia
enī abscōdita et thesau-
rus inuisus : que utilitas
in utrisq3 ? Melior est ho-
mo qui abscondit stul-
ticiā suā : q̄ homo qui
abscondit sapientiā suā.
Verūptamē reuertimini in
his que pcedūt de ore
meo. Nō est enī bonū
omnē irreuerentiā obser-
uare : et nō omnia oīb3
bñplacent in fide. Erubes-

ate a matre et a patre de
fornicatione: et a p̄sidē
te et a potēte de mendaci
o. A p̄ncipe et a iudice
de delicto: a synagoga &
plebe de iniquitate. A soci
o et amico de iniusticia: de
loco in quo habitas de
furto. De veritate dei et
testamento: de discubitu
in panibz: et ab obfuscati
one dati et accepti. A sa
lutantibz de silencio: a re
spectu mulieris fornica
rie: et ab aversione vul
tus cognati. Ne avertas
faciē a proximo tuo: et
ab auferendo partē et n̄
restituendo. Ne respicias
mulierē alieni viri: et
ne scruteris ancillā eius:
neqz steteris ad lectū eiꝰ.
Ab amicis de sermoībꝰ
improperij: et cū dederis.
ne imp̄pers. Cā xlij.

Non duplices ser
monē auditus
de revelatione
sermonis absconditi: et
eris vere sine cōfusione:
et invenies graciā in con
spectu omniū hominū.
Ne pro hijs omībz cōfū
daris: ne accipias p̄sonā
ut delinquas. De lege al
tissimi et testamēto: et de
iudicio iustificare impiū.
De verbo sociorum et viato
rū: et de datione heredita
tis amicorum. De equalita
te statere et ponderū: de ac
quisitione multorum & pau
corū. De corruptione ēp
tionis et negociatorum: et
de multa disciplina fili
orū: et servo pessimo la
tus saguinare. Super
mulierē neq̄m: bonū est
signū. Ubi manus multe
sunt claude: et quodcūqz
trades numera et appēde:
datū vero et acceptū omē
describe. De disciplīa īsen
sati et fatui: et de senioī
bus qui iudicant ab
adolescētibz. Et eris eru
ditus in omībz: et p̄ba
bilis in conspectu omniū

virorum. Filia patris abscondita est vigilia: et sollicitudo eius aufert soporum. Ne forte in adolescentia sua adultera efficiatur: et commorata cum viro odibilis fiat. Nequando polluatur in virginitate sua: et in paternis suis gravida inveniatur. Ne forte cum viro commorata transgrediatur: aut certe sterilis efficiatur. Super filiam luxuriosam confirma custodiam: nequando faciat te in obprobrium venire inimicis: a detractione in civitate et abiectione plebis: et confundat te in multitudine populi. Omni homini noli intendere in specie: et in medio mulierum noli commorari. De vestimentis enim procedit tinea: et a muliere iniquitas viri. Melior est iniquitas viri quam benefaciens mulier: et mulier confundens in obprobrium. Memor ero igitur operum domini: et que vidi annunciabo. In sermonibus domini opera eius. Sol illuminans per omnia respexit: et gloria domini plenum est opus eius. Nonne dominus fecit sanctos enarrare omnia mirabilia sua: que confirmavit dominus omnipotens stabiliri in gloria sua? Abyssum et cor hominum investigabit: et in astutia illorum excogitabit. Cognovit enim dominus omnem scientiam. et inspexit in signum evi: annuncians que preterierunt. et que superventura sunt: revelans vestigia occultorum. Non preterit illum omnis cogitatus: et non abscondit se ab eo ullus sermo. Magnalia sapientie sue decoravit: que est ante seculum et usque in seculum. Neque adiectum est neque minuitur: et non eget alicuius consilio. Quam desiderabilia omnia opera eius: et tamquam

scintilla que est considerare.
Omnia hec vivent et ma
nent in seculum: et in omni
necessitate omnia obaudi
unt ei. Omnia duplicia
unum contra unum: et non
fecit quicquam deesse. Unius
cuiusque confirmabit bona.
Et quis saciabitur videns
gloriam eius? Capitulum xliij.
Altitudinis firma
mentum pulchri
tudo eius: speci
es celi in visione glorie.
Sol in aspectu annuncians
in exitu: vas admirabi
le, opus excelsi. In meri
diano exurit terram: et
in conspectu ardoris eius
quis poterit sustinere?
Fornacem custodiens in ope
ribus ardoris. tripliciter
sol exurens montes. radi
os igneos exsufflans: et
refulgens radiis suis
obcecat oculos. Mag
nus dominus qui fecit illum:
et in sermonibus eius festi
navit iter. Et luna in

omnibus in tempore suo: osten
sio temporis et signum evi.
A luna signum diei festi:
luminare quod minuitur
in consummatione. Mensis
secundum nomen eius est:
crescens admirabiliter in
consummatione. Vas castro
rum in excelsis: in firma
mento celi resplendens glo
riose. Species celi gloria
stellarum: mundum illuminans
in excelsis dominus. In verbis
sanctis stabunt ad iudicium:
et non deficient in vigiliis
suis. Vide arcum: et benedic
qui fecit illum. Valde spe
ciosus est in splendore su
o. Gyravit celum in circu
itu glorie sue: manus
excelsi aperuerunt illum.
Imperio suo acceleravit
nivem: et accelerat corrus
cationes emittere iudicii
sui. Propterea aperti sunt
thesauri: et evolaverunt
nebule sicut aves. In
magnitudine sua posuit
nubes: et confracti sunt

lapides grandinis. In
cōspectu eius cōmoue-
buntur mōtes: et in vo-
luntate eius aspirabit
nothus. Vox tonitrui
eius verberauit terrā:
tēpestas aquilonis et cō
gregatio spiritus. Et sicut
auis deponēs ad sedēdū
aspgit niuē: et sicut lo-
custa demergens descēsus
eius. Pulchritudinē co-
loris eius āmirabitur ocu-
lus: et sup ymbrē eius
expauescet cor. Gelu sicut
salē effundet sup terrā:
et dum gelauerit fiet tā
q̄ cacumina tribuli. Fri-
gidus ventus aquilo
flauit: et gelauit cristal-
lus ab aqua. Sup om-
nē cōgregationē aquarū
requiescet: et sicut lorica
induit se aquis. Et deuo-
rabit montes et exuret
desertū: et extinguet viride
sicut ignē. Medicina ō-
niū in festinatione nebu-
le. Ros obuiās ab ardo-
re venienti: humilē efficiet
eū. In sermone eius silu-
it ventus: cogitatōe sua pla
cabit abyssū: et plātabit il
lā dn̄s ihs. Qui nauigat ma
re enarrent pericula eius:
et audientes auribz non
āmirabimur. Illic p̄clara
et mirabilia opa: varia
genera bestiar. et oīm
pecorū. et creatura belu
arū. Propter ipm cōsum-
matus est itineris finis:
et in sermone eius cōpo
sita sunt omnia. Multa
dicemus et deficiemus
verbis: cōsummatio autē
sermonū ipse est i oībz.
Gloriātes ad quid va-
lebimus? Ipse enī omni
potens sup omnia opera
sua. Terribilis dn̄s et
magnus vehementer: et
mirabilis potentia ipsius.
Glorificātes dn̄m quan-
tumcūq potueritis super
ualebit adhuc: et ammi
rabilis magnificentia
eius. Benedicentes dn̄m ex-

altate illū q̄ntū poteſtis:
maior eſt enī omī lau
de. Exaltātes eū: replemīi
virtute. Ne laboretis: nō
enī puenietis. Quis vidit
eū et enarrabit? et quis
magnificauit eum ſicut
eſt ab inicio? Multa ab
ſcondita ſunt maiora hiſ:
pauca enī vidimus operū
eius. Omīa aūt dūs fecit:
et pie agētibꝫ dedit ſapiē
Capl'xliiij. tiā.
Laudemus viros
glorioſos et pa
rentes nros: ī generatiōe
ſua. Multā gloriā fecit
dūs: magnificētia ſua a
ſeculo. Dominātes in
poteſtatibꝫ ſuis hoīes
magni virtute. et prudē
tia ſua p̄diti: nūciantes
in ꝓphetis dignitatem
prophetar. et imperātes
in preſenti ꝓplō. et v̄tute
prudentie ꝓplis ſātiſſiā
verba. In puericia ſua
reqrentes modos muſi
cos: et narrātes carmīa
ſcripturar. Homines diui
tes in virtute: pulchri
tudinis ſtudiū habētes:
pacificātes in domibus
ſuis. Omnes iſti in gene
rationibꝫ gentis ſue glo
riā adepti ſūt: et ī diebꝫ
ſuis habent in laudibꝫ.
Qui de illis nati ſunt.
reliqrūt nomē narrādi
laudes eor: et ſūt quorū
non eſt memoria. Perierūt
quaſi qui nō fuerit: et
nati ſunt quaſi nō nati:
et filij ipſor cū illis. Sed
illi viri miſericordie ſūt:
quor pietates nō defuerūt.
Cū ſemine ipſor pmanent
bona hereditas: et nepo
tes illor ſemen in teſtamēto
ſtetit: et filior ipſor ꝓpter
illos. Uſqꝫ ineternū manet
ſemen eor: et gloria eor
nō derelinquetur. Corpora
ipſor in pace ſepulta ſūt:
et nomē eor viuet in ge
nerationes et generatioes.
Sapientiā ipſor narrent
ꝓpli: et laudē eor nūciat

ecclesia. Enoch placuit
deo et tra̅slatus est i̅ pa
radisu̅: ut det gentibus
sapientia̅. Noe inuentus
est p̅fectus iustus: et in
te̅pore iracu̅die factus e̅
reconciliatio. Ideo dimis
su̅ est reliquu̅ terre: cum
factu̅ est diluuiu̅. Testa
menta seculi posita sunt
apud illu̅: ne deleri pos
sit diluuio om̅is caro.
Abraha̅ magnus pater
multitudi̅s gentiu̅: et no̅
est inuentus similis illi i̅
gloria. Qui co̅seruauit
legem excelsi: et fuit i̅ tes
tame̅to cu̅ illo. In carne
eius stare fecit testame̅tu̅:
et in te̅ptatione inuentus
est fidelis. Ideo in iureiu
rando dedit illi gloriam
in gente sua: cresce̅ illu̅
quasi terre cumulu̅: et
ut stellas exaltare seme̅
eius: et hereditari illos
a mari usq̧ ad mare. et a
flumi̅e usq̧ ad termi̅os
terre. Et ysaac eode̅ fecit
modo: prop̅ abraha̅ pa
tre̅ ipsius. Be̅dictionem
om̅n gentiu̅ dedit illi: et
testamentu̅ co̅firmauit
sup̅ caput iacob. Agno
uit eu̅ in b̅ndictionib̧
suis: et dedit illi heredita
te̅. et diuisit ei parte̅ in
tribub̧ duodecim: et co̅
seruauit illi homi̅es mi
sericordie. inuenie̅tes g̅ra̅
in oculis om̅is carnis.

Capitulu̅ xlv.

Dilectus a deo et
homi̅b̧ moyses:
cuius memoria in bene
dictio̅e est. Simile̅ illum
fecit in gloria sanctoꝝ:
et magnificauit eum in
timore i̅imicoꝝ: et in u̅
bis suis mo̅stra placa
uit. Glorificauit illu̅
in co̅spectu regu̅: et ius
sit illi cora̅ populo su
o: et ostendit illi gloria̅
sua̅. In fide et lenitate
ipsius sanctu̅ fecit illu̅:
et elegit illu̅ de om̅i car
ne. Audiuit eni̅ eum et

vocē ipsius: et induxit il
lū in nube. Et dedit illi
cor ad p̄cepta. et legem
vite et discipline: docē
iacob testamentū. et iu
dicia sua israel. Excel
sū fecit aaron fratrem
eius: et similē sibi de
tribu leui. Statuit ei
testamētū eternū: et de
dit illi sacerdotiū gētis:
et beatificauit illum ī
gloria: et circūcinxit illū
zonā glorie. Induit illū
stolā glorie: et corona
uit illū in vasis v̄tu
tis. Circūpedes et femo
ralia et humerale po
suit ei: et cinxit illum
tintinnabulis aureis plu
rimis in giro. dare so
nitū in incessu suo: au
ditū facere sonū in tē
plo in memoriā filiis
gētis sue. Stola sancta
auro et iacincto et pur
pura. opus textile viri
sapiētis. iudicio et veri
tate p̄dita: torto cocco
opus artificis. gēmis p̄
ciosis figuratis in liga
tura auri: et opere lapi
darii sculptis in memoriā.
secundū numerū tribu
um israel. Coronā au
ream sup mitrā eius
expressam signo sanctita
tis: gloria honoris et
opus virtutis. desiderio
oculorum ornata. Sic pul
chra ante ipsū nō fue
runt talia: usque ad orien
tem. Nō est indutus illa
alienigena aliquis: sed
tantū filii ipsius soli:
et nepotes eius p omnē
tēpus. Sacrificia ipsius
consūmata sunt igni co
tidie. Cōpleuit moyses
manus eius: et vnxit
illū oleo scō. Factū est
illi in testamentū eternū:
et semini eius sicut dies
celi. Fungi sacerdotio et
habere laudē: et glorifi
care p̄plm suū in nōine
suo. Ipm elegit ab omni
viuēte offerre sacrificiū

deo: incensũ et bonũ odorẽ
in memoriã placere pro
populo suo. Et dedit
illi in preceptis suis po
testatẽ: in testamentis
iudicior docere iacob
testimonia: et in lege su
a lucẽ dare israel. Qui
cõtra illũ steterũt alieni:
et propter inuidiã circũde
derũt illũ in deserto ho
mines qui erãt cũ da
than et abyron: et cõ
gregatio chore in iracũ
diã. Vidit dñs deus et
nõ placuit illi: et con
sumpti sũt in impetu ira
cundie. Fecit illis mõstra:
et cõsumpsit eos ĩ flãma
ignis. Et addidit aarõ
gloriã: et dedit illi he
reditatẽ: et primicias
fructuũ terre diuisit illi.
Panẽ ipsis in primis pa
rauit in sacietatẽ. Nam
sacrificia dñi edent: que
dedit ipsi et semĩ eius. Ce
terũ in terra gẽtes non
hereditabit: et pars nõ
est illi in gente: ipse autẽ
pars eius est et hereditas.
Phinees filius eleazari
tercius in gloria: imi
tando ipm in timore
dei. et stare in reuerẽtia
gentis. In bonitate et
alacritate aĩme sue: pla
cuit deo israel. Ideo statu
it ad illũ testamentũ pa
cis. principẽ scõr et gẽtis
sue: ut sit illi et semini
eius sacerdotij dignitas
ĩeternũ: et testamentũ
dauid regi filio yesse de
tribu iuda. hereditas ipsi
et semĩ eius: ut daret sa
pientiã in cor nostrũ iu
dicare gentem suam in
iusticia. ne abolerentur
bona ipsor: et gloriã
ipsor in gente eorũ eter
nã fecit. Capitulũ xlvi.

Fortis in bello
ihesu naue suc
cessor moysi in
prophetis: qui fuit mag
nus secundũ nomẽ suũ:
maximus in salutẽ elector

dei. expugnare insurgentes hostes. ut consequeretur hereditatem israel. Quam gloriam adeptus est in tollendo manus suas: et iactando contra civitates rompheas. Quis ante illum sic restitit? Nam hostes ipse dominus percussit. Aut non in iracundia eius impeditus est sol et una dies factus est quasi duo? Invocavit altissimum potentem in oppugnando inimicos undique: et audivit illum magnus et sanctus deus. In saxis grandinis virtutis valde fortis. Impetum fecit contra gentem hostilem: et in descensu perdidit contrarios: ut cognoscant gentes potentiam eius: quia contra dominum pugnare non est facile: et secutus est a tergo potentes. Et in diebus moysi misericordiam fecit ipse et caleb filius iephone stare contra hostem et prohibere gentem a peccatis: et perfringere murmur malitie. Et ipsi duo constituti a periculo liberati sunt. a numero sexcentorum milium peditum: inducere illos in hereditatem. in terra que manat lac et mel. Et dedit dominus ipsi caleb fortitudinem: et usque in senectutem permansit illi virtus: ut ascenderet in excelsum terre locum. Et semen ipsius obtinuit hereditatem. Et viderent omnes filii israel: quia bonum est obsequi sancto deo. Et iudices singuli suo nomine quorum non est corruptum cor. qui non aversi sunt a domino. ut sit memoria illorum in benedictione: et ossa eorum pullulent de loco suo. Et nomen eorum permanet in eternum: permanens ad filios illorum sanctorum virorum gloria. Dilectus

a deo suo samuel pphēta
dn̄i renouauit īperium:
et vnxit principes ī gēte
sua. In lege dn̄i iudica
uit cōgregationē: et vi
dit dn̄s iacob: et in fide
sua pbatus est pphēta.
Et cognitus est in vbē
suis fidelis: q̄a vidit deū
lucis. Et īuocauit dn̄m
omīpotentē: in oppug
nando hostes circūstan
tes vndiq̄. in oblatiōe
viri īuiolati. Et itonu
it e celo dn̄s. In sonitu
magno auditā fecit vo
cem suā: et contriuit
principes tirioꝝ et omēs
duces philistijm. Et ā
te tempus finis vite su
e et seculi: testimoniū p̄
buit in cōspectu dn̄i et
xpi. Pecunias et usq̄
ad calciamēta ab oī
carne nō accepit: et n̄
accusauit illū homo.
Et post hoc dormiuit:
et notū fecit regi. et os
tendit finē vite sue. Et

exaltauit vocē eius de
terra in pphēta: delere
impietatē gētis. Ca. xlvij.
Post hoc surrex
it nathan pro
pheta ī diebus
dauid: et quasi adeps se
paratus est a carne. Sic
dauid a filijs isrāel. Cū
leonibz lusit quasi cum
agnis: et in vrsis simi
liter fecit sicut cū agnis
ouiū. In iuuentute sua
nūquid nō occidit gy
gantē: et abstulit ob
probriū de gente? In tol
lendo manū in saxo fū
de: deiecit exultationē go
lie. Ubi īuocauit dn̄m
omīpotentē: et dedit in
dextera eius tollerare ho
minē fortē in bello: et
exaltare cornu gentis
sue. Sic in decē milibz
glorificauit eū: et lau
dauit eū in bndictoībz
dn̄i. in offerendo illi co
ronā glorie. Cōtriuit
enī inimicos vndiq̄:

et exstirpauit philistijm
cōtrarios usqz in hodi-
ernū diē. Contriuit cor-
nu ipsorum usqz ī eternū.
In omni ope dedit cōfes-
sionē sancto: et excelso ī
verbo glorie. De omni
corde suo laudauit dn̄m:
et dilexit eū qui fecit illū:
et dedit illi contra inimicos
potentiā. Et stare fecit
cantores contra altare:
et in sono eorum dulces fe-
cit modos. Et dedit ī ce-
lebrationibz decus: et
ornauit tēpora usqz ad
cōsummationē vite: ut
laudarent nomē sanctū
dn̄i. et amplificarent
mane dei sanctitatē. Xpc
purgauit pctā ipsius:
et exaltauit ī eternū cor-
nu eius. Et dedit illi
testamentū regni: et se-
dem glorie in israel.
Post ipm surrexit fili-
us sensatus: et propt
illū deiecit omnem po-
tentiā inimicorum. Salo-
mon imperauit ī diebz
pacis. Cui subiecit deus
omnes hostes ut conde-
ret domū in nomine
suo. et pararet sanctita-
tē in sempiternū: quead-
modū eruditus est in
in iuuentute sua: et ī-
pletus est quasi flumē
sapientia. Et terrā retexit
anima tua: et replesti in
cōparationibz enigmata.
Ad insulas lōge diuul-
gatū est nomē tuū: et
dilectus es in pace tua.
In canticis et puerbijs
et cōparationibz et inter-
pretationibz: mirate sunt
terre. Et in noīe dn̄i cui
est cognomē deus israel.
collegisti quasi aurical-
cū aurū: et ut plumbū
cōplesti argentū: et ī-
clinasti femora tua
mulieribz. Potestatē
habuisti in corpore tu-
o: dedisti maculā ī glo-
ria tua: et phanasti
semē tuū. inducē iram

diam ad liberos tuos et
in ceteris stultitiam diam:
ut faceres imperium bip-
titum. et ex ephraim im
perare imperium durum.
Deus autem non derelinquet
misericordiam suam. et non
corrumpet neque delebit o-
pera sua: neque perdet ab
stirpe nepotes electi sui:
et semen eius qui diligit
dominum non corrumpet. De-
dit autem reliquum iacob:
et david de ipsa stirpe.
Et finem habuit salomon
cum patribus suis: et reliquit
post se de semine suo gen-
tis stultitiam. et minutum
prudentia roboam. qui
avertit gentem consilio
suo. Et hieroboam fi-
lium nabath qui peccare
fecit israel: et dedit ephra-
im viam peccandi. Et
plurima redundaverunt
peccata ipsorum: valde aute-
runt illos a terra sua.
Et quesivit omnes nequicias.
usque dum perveniret ad il-
los defensio: et ab omnibus
peccatis liberavit eos. Capitulum xlviij.

ET surrexit
helias propheta
quasi ignis: et
verbum ipsius quasi fa-
cula ardebat. Qui in-
duxit in illos famem:
et irritantes illum invi-
dia sua pauci facti sunt.
Non poterant enim susti-
nere precepta domini. Verbo
domini continuit celum: et deie-
cit a se ignem ter. Sic
amplificatus est helias
in mirabilibus suis. Et
quis potest similiter glo-
riari tibi? Qui sustu-
listi mortuum ab inferis:
de sorte mortis in verbo
domini dei. Qui deiecisti re-
ges ad perniciem: et confre-
gisti facile potentiam
ipsorum: et gloriosos de
lecto suo. Qui audis
in syna iudicium: et in cho-
reb iudicia defensionis.
Qui ungis reges ad pe-
nitentiam: et prophetas facis

successores post te. Qui receptus es in turbine ignis: in curru equorũ igneorum. Qui inscriptus es in iudicijs temporũ leni re iracundiã dñi: conciliare cor patris ad filiũ. et restituere tribus iacob. Beati sunt qui te viderunt: et in amicicia tua decorati sunt. Nam nos vita vivimus tantũ: post mortẽ autẽ nõ erit tale nomẽ nostrũ. Helias qui in turbine tectus est: et in heliseo cõpletus est spiritus eius. In diebz suis nõ pertimuit principẽ: et in potẽtia nemo vicit illũ. nec superauit illũ verbũ aliquod: et mortuũ prophetauit corpus eius. In vita sua fecit mõstra: et in morte mirabilia operatus est. In omnibz istis non penituit populus: et nõ recesserunt a peccatis suis. usqz dũ abiecti sunt de terra sua: et dispersi sunt in omnẽ terrã. Et relicta est gens perpauca: et princeps in domo david. Quidam ipsorum fecerunt quod placeret deo: alij autẽ multa cõmiserunt peccata. Ezechias muniuit ciuitatẽ suã: et induxit in mediũ ipsius aquã. Et fodit ferro rupẽ: et edificauit ad aquã puteũ. In diebz ipsius ascendit sennacherib et misit rapsacen: et sustulit manũ suã contra illos. Et extulit manũ suã in syon: et superbus factus est potentia sua. Tunc mota sunt corda et manus ipsorum: et doluerunt quasi parturientes mulieres. Et invocauerunt dñm misericordem: et expandentes manus extulerunt ad celũ: et sanctus dñs deus audivit cito vocẽ ipsorum. Non est commemoratus peccatorum illorum: neqz dedit

illos inimicus suis: sed
purgauit illos in manu
ysaie sancti prophete. Sub
uertit castra assiriorum: et
contriuit illos angelus
dei. Nam fecit ezechias
quod placuit deo: et
fortiter iuit in via da
uid patris sui: quam
mandauit illi ysaias
propheta magnus. et
fidelis in conspectu dei.
In diebus ipsius retro re
dijt sol: et addidit regi
vitam. Spiritu magno
vidit ultima: et consola
tus est lugentes syon usque
in sempiternum. Osten
dit futura: et abscondita
antequam euenirent. Capitulum

Memoria xlix.
iosie in compositione
odoris facta. o
pus pigmentarij. In
omni ore quasi mel in
dulcabitur eius memo
ria: et ut musica in con
uiuio vini. Ipse est di
rectus diuinitus in pe
nitentia gentis: et tulit
abhominationes impie
tatis. Et gubernauit ad
dominum cor ipsius: et in
diebus peccatorum corrobora
uit pietatem. Preter da
uid et ezechiam et iosiam:
omnes peccatum commiserunt.
Nam reliquerunt legem
altissimi reges potentes
iude: et contempserunt timo
rem dei. Dederunt enim reg
num suum alijs: et gloriam
suam alienigene genti.
Incenderunt electam sanctita
tis ciuitatem: et desertas
fecerunt vias ipsius in
manu ieremie. Nam
male tractauerunt illum qui
a ventre matris consecra
tus est propheta: euertere
et eruere et perdere et iterum
edificare et renouare.
Ezechiel qui vidit con
spectum glorie: quam osten
dit illi in curru che
rubim. Nam commemo
ratus est inimicorum in
ymbre: benefacere illis qui

ostenderunt rectas vias. Et duodecim pphetarum ossa. pullulent de loco suo. Nam corroborauerunt iacob: et redemerunt se in fide virtutis. Quomodo amplificem⁹ zorobabel? Nam et ipse quasi signum in dextera manu israel. Et ihesum filium iosedech: qui in diebus suis edificauerunt domum. et exaltauerunt templum sanctum dno. paratum in gloriam sempiternam. Et neemias in memoria multi temporis: qui erexit nob muros eiisos. et stare fecit portas et seras: qui erexit domus nostras. Nemo natus est in terra qualis enoch: nam et ipse receptus est a terra. Et ioseph qui natus est homo princeps fratrum. firmamentum gentis: rector fratrum. stabilimentum ppli. Et ossa ipsius visitata sunt: et post morte pphetauerunt. Seth et sem apud homines gloriam adepti sunt: et super omnem aiam in origine adam.

Simon Caplin l.

Simon filius sacerdos magnus. qui in vita sua suffulsit domum: et in diebus suis corroborauit templum. Templi etiam altitudo ab ipso fundata est: duplex edificatio et excelsa parietis templi. In diebus ipsius emanauerunt putei aquarum: et quasi mare adimpleti sunt supra modum. Qui curauit gentem suam: et liberauit illam a perditione. Qui preualuit amplificare ciuitatem: qui adeptus est gloriam in conuersatione gentis: et ingressum domus et atrii amplificauit. Quasi stella matutina in medio nebule. et quasi luna plena in diebus suis lucet: et quasi sol refulgens

sic ille effulsit in tēplo
dei. Quasi arcus reful-
gens īter nebulas glē:
et quasi flos rosarū ī
diebꝫ vernis. Quasi lili-
a que sūt in transitu
aq̄: et quasi thus redo-
lens in diebꝫ estatis.
Quasi ignis effulgēs:
et thus ardens in igne.
Quasi vas auri soli-
dū: ornatū omī lapi-
de p̄cioso. Quasi oliua
pullulās: et cypressus
in altitudīē se tollens.
In accipiendo ipm sto-
lam glorie: et vestiri
eū cōsūmatione virtu-
tis. In ascensu altaris
scī: gloriā dedit scītā-
tis amictū. In accipiē-
do aūt partes de manu
sacerdotū: et ipse stans
iuxta aram. Circa illū
corona fratrū: quasi
plantatio cedri in mō-
te libano. Sic circa illū
steterūt quasi rami pal-
me: et omēs filij aarō

in gloria sua. Oblatō
aūt dnī in manibꝫ ip-
sorū: corā omī synago-
ga israel. Et cōsūma-
tione fungēs in aram
amplificare oblationē
excelsi regis: et porrexit
manū suā in libatiōe.
et libauit de sanguine
uue: effudit in funda-
mento altaris. odorē
diuinū excelso prīcipi.
Tunc exclamauerunt
filij aaron. in tubis
ductilibꝫ sonuerūt: et
auditā fecerūt magnā
vocē in memoriā corā
deo. Tūc omīs ꝑplus si-
mul ꝑperauerūt: et ceci-
derūt in faciē sup terrā
adorare dnm suū: et da-
re p̄ces omnipotēti deo ex-
celso. Et āplificauerūt
psallētes in vocibꝫ suis:
et in magna domo aucta
tus est sonus suauita-
tis plenus. Et rogauit
populus dnm excelsū
in prece. usqꝫ dū ꝑfect-

est honor dn̄i: et mun⁹
suū pfecerit. Tūc descen
dens extulit manus su-
as in omnē cōgregatio
nē filior israel: dare glo
riā deo a labiys suis. et
in noīe ipsius gloria
ri. Et iterauit orationē
suā. volens ostendere v̄
tutē dei: et plus orauit
deū oīm. qui magna
fecit in omī terra. Qui
auxit dies nostros a
ventre mris nostre. et
fecit nobiscū scd̄m suā
misericordiā: det nobis
iocūditatē cordis. et fieri
pacē in dieb; nr̄is ī israel
per dies sempitnos. Cre
dere israel nobiscū esse
misericordiā dei: ut libe
ret nos in dieb; suis.
Duas gētes odit aīma
mea: tercia aūt n̄ ē gēs
quā oderim. Qui sedet
in mōte seir et philisti-
et stultus populus qui
habitat in sychimis.
Doctrinā sapiēcie et dis-
cipline scripsit ī codice
isto ihesus filius syrach
iherosolimita: qui reno
uauit sapiētiā de corde
suo. Beatus qui ī istis
uersat̄ bonis. Qui po
nit illa in corde suo: sa
piens erit semp. Si eñ
hec fecerit ad oīa va
lebit: quia lux dei vesti
giū eius est. Orō ihū filii
syrach. Capitulum .li.

Confitebor tibi
dn̄e rex: et collau
dabo te deū sal
uatorem meū. Confite
bor noīni tuo qm̄ ad
iutor et ptector factus
es michi: et liberasti cor
pus meū a pdicione. A
laqō lingue iniq̄: et a
labiys operantiū mēda
ciū. Et in conspcū asta
ciū factus es michi ad
iutor: et liberasti me se
cundū multitudinē mi
sericordie noīs tui. A ru
gientib; p̄paratis ad es
cā: de manib; q̄rentiū

animã meã: et de portis
tribulationũ que circũ-
dederũt me. A pressura
flãme que circũdedit me:
et in medio ignis non
sũ estuatus. De altitu-
dine vẽtris ĩferi: et a li-
gua coinquinata. et a v̄-
bo mendatij. A rege iniq̄:
et ligua iniusta. Laudab[it]
usq; ad morte anima
mea dñm: et vita mea
appropinquãs erat in
inferno deorsũ. Circũde-
derũt me undiq;: et nõ
erat qui adiuuaret. Re-
spiciens eram ad adiu-
toriũ hominũ: et nõ erat.
Memoratus sum miseri-
cordie tue dñe et coope-
rationis tue que a seclo
sũt: qm eruis sustinẽtes
te. et liberas eos de ma-
nibz gentiũ. Exaltasti
sup terrã habitationẽ
meã: et pro morte deflu-
enti depcatus sũ. Inuo-
caui dñm patrẽ dñi
mei ut nõ derelinquat

me in die tribulationis
mee: et in tẽpore supbo-
rũ sine adiutorio. Lauda-
bo nomẽ tuũ assidue:
et collaudabo illud in
cõfessione: et exaudita
est oratio mea. Liberasti
me de pditione: et eripu-
isti me de tẽpore iniquo.
Propterea cõfitebor et
laudẽ dicã tibi: et bñdi-
cã nomẽ dñi. Cũ adhuc
iunior sũ. priusq̄ ober-
rarẽ: qsiui sapientiam
palam in orone mea.
Ante tẽpus postulabã
pro illa: et usq; in no-
uissimis inquirã eã: et
effloruit tamq̄ precox
uua. Letatũ est cor meũ
in ea: ambulauit pes
meus iter rectũ. A iuuẽ-
tute mea inuestigabã eã:
inclinaui modice aurem
meã et excepi illã. Mul-
tã inueni in meipo sa-
pientiã: et multũ pfeci
in ea. Danti michi sa-
pientiã dabo gloriam:

consiliat⁹ sũ eũ ut facerẽ
illã. Zelatus sũ bonũ:
et non cõfundar. Collucta
ta est aĩma mea ĩ illa:
et in faciendo eam con-
firmatus sum. Manus
meas extendi in altũ:
et in sapientia eius lux-
it aĩma mea. Direxi
ad illã: et in agnitio
nẽ ĩuẽni eam. Possedi
cum ipsis cor ab ĩitio:
propter hoc nõ derelin
quar. Venter meus cõ
turbatus est q̃rendo illã:
propterea possidebo bo-
nã possessionẽ. Dedit
enĩ michi dñs linguã
mercedẽ meã: et ĩ ipsa
laudabo eum. Appropi
ate ad me ĩdocti: et con
gregate vos in domo
discipline. Quid adhuc
retardatis: et quid di
citis in hys? Anime
vr̃e sitiũt vehementer.
Aperui os meũ: et locu
tus sum. Comparate vob
sine argento sapientiã:
et collũ vr̃m subiicite
iugo eius: et suscipiat
aĩma vestra disciplinã
In proximo est enim
ĩuenire eã. Videte ocul
vestris quia modicum
laboraui: et ĩueni mi
chi multã requiẽ. Assu
mite disciplinã in mul
to numero argẽti: et
copiosũ aurũ possidete
in ea. Letetur anima
vr̃a in misericordia eĩ:
et nõ cõfundemini in lau
de ipsius. Operamini
opus vr̃m ante tẽpus:
et dabit vobis mercedẽ
vr̃am in tẽpore suo.
Explicit oro ihũ filii syrach.
Incipit oro salomonis.
ET inclinauit
salomõ genua
sua in conspec
tu totius ecclesie israel:
et aperuit manus su
as ad celũ et dixit. Do
mine deus israel non
est tibi similis deus ĩ
celo sursũ. neq̃ ĩ terra

deorsum: qui custodis tes-
tamentum tuum et miseri-
cordiam pueris tuis cum
tibi in cõspectu tuo in
toto corde: servans puero
tuo david que locutus
es illi. Et locutus es in
ore tuo: et in manu tu-
a implesti quasi dies
iste. Et nunc domine de-
us israel: custodi puero
tuo david patri meo.
que locutus es illi dicens.
Non deerit tibi vir a fa-
cie mea sedens in thro-
no israel. Verumptamen
si custodierint filii tui le-
gem meam ut in pre-
ceptis meis ambulent:
sicut ambulaverunt in
conspectu meo fideles.
Et nunc domine deus
israel: creditum est ver-
bum quod locutus es
puero tuo david. Ergo
si vere habitabit deus
cum hominibus in terra.
si celum celi non suffici-
unt tibi: quantomagis

domus hec quam edifi-
cavi? Sed respicies ad
orationem pueri tui et
deprecationem deus. ut exau-
dias domine placationem
orationis. quam puer
tuus orat coram te ho-
die: ut sint oculi tui
super domum hanc die ac
nocte. in loco quo dixi-
sti invocari nomen tuum:
et exaudias orationem
quam puer tuus orat
in hoc loco. et exaudias
precationem pueri tui
et populi tui israel. si
oraverit in loco isto:
et exaudies in loco ha-
bitationis de celo: et ex-
audias et propitius
sis si peccaverit vir in te.

Explicit liber ecclesiastici.

Incipit prologus sancti ihe
ronimi presbiteri: in libro
iob.

Cogor
per sin
gulos
diuine
scripture
libros aduersariorum re
spondere maledictis. qui
interpretationem meam reprehen
sione septuaginta interpretum
criminantur: quasi non et
apud grecos aquila. sim
machus. et theodotion. vel
verbum e verbo vel sensum
e sensu. vel ex utroque commix
tum et medie temperatum genus
translationis expresserint:
et omnia veteris instrumenti
volumina. origenes obe
lis asteriscis que distinxerit.
quos vel additos vel de
theodotione sumptos translatio
nem antiquam inseruit: pro
bans defuisse quod addi
tum est. Discant igitur obtrec
tatores mei recipere in toto
quod in partibus susceperunt:
aut interpretationem meam cum
asteriscis suis radere. Neque
enim fieri potest ut quos plu
ra intermisisse conspexerint. non
eosdem etiam in quibusdam errasse
fateantur: precipue in iob. Cui
si ea que sub asteriscis addi
ta sunt subtraxeris. pars
maxima detruncabitur: et hoc
dumtaxat apud grecos. Ce
terum apud latinos. ante
eam translationem quam sub
asteriscis et obelis nuper edi
dimus. septingenti ferme aut
octingenti versus sunt: ut de
curtatus et laceratus corro
susque liber. feditatem sui legen
tibus prebeat. Hec autem translati
o nullum de veteribus sequitur
interpretem: sed ex ipso hebraico
arabicoque sermone et inter
dum syro. nunc verba. nunc sensus.
nunc simul utrumque resonabit.
Obliquus enim etiam apud
hebreos totus liber fertur et
lubricus: et quod greci retho
res vocant. schematismenos.
Dumque aliud loquitur:
aliud agit: ut si velis an

guillam aut murenulam strictis teneas manibus: quanto fortius presseris tanto citius elabitur. Memini me ob intelligentiam huius voluminis liddeum quendam preceptorem qui apud hebreos primus haberi putabatur non parvis redemisse nummis: cuius doctrina an aliquid profecerim nescio. Hoc unum scio: non potuisse me interpretari. nisi quod ante intellexeram. A principio itaque voluminis usque ad verba iob: apud hebreos prosa oratio est. Porro a verbis iob in quibus ait. pereat dies in qua natus sum. et nox in qua dictum est conceptus est homo. usque ad eum locum ubi ante finem voluminis scriptum est. idcirco ipse me reprehendo et ago penitentiam in favilla et cinere: exametri versus sunt dactilo spondeoque currentes: et propter lingue ydioma crebro recipientes et alios pedes. non earundem sillabarum sed eorundem temporum. Interdum quoque rithmus ipse dulcis et tinnulus fertur numeris lege resolutis: quod metrici magis quam simplex lector intelligunt. A supradicto autem versu usque ad finem libri: parvum comma quod remanet. prosa oratione contexitur. Quod si cui videtur incredulum. metra scilicet esse apud hebreos. et in morem nostri flacci. grecique pindari. et alchei. et sapho. vel psalterium vel lamentationes iheremie. et vel omnia ferme scripturarum cantica comprehendi: legat philonem iosephum. origenem. cesariensem eusebium: et eorum testimonio me verum dicere comprobabit. Audiant quapropter canes mei idcirco me in hoc volumine laborasse. non ut interpretationem antiquam reprehenderem: sed ut ea que in illa aut obscura sunt. aut omissa. aut certe vicio scriptorum depravata. manifestiora nostra interp

tanone sicavit: qui et hebreū
sermonē ex parte didicimꝰ.
et in latino pene ab ipsis cu
nabulis īter grāmaticos et
rethores. et philosophos de
triti sumꝰ. Qđ si apud grecos
post septuagīta editionem
iā xpī euāgelio choruscāte.
iudeus aquila et symmachꝰ
ac theodocion iudaizātes
heretici sūt recepti. q̄ multa
misteria saluatoris sb̄do
la īterptatione celarūt: et
tamē in exaplois habent̄
apud ecclesias. et explanā
tur ab ecclesiasticis viris:
q̄nto magis ego xpianus
de parētibꝫ xpianis. et vex
illū crucis ī mea frōte por
tans. cuiꝰ studiū fuit omis
sa repetē. deprauata corrigē.
et sacramēta ecclesie puro
et fideli aperire sermone.
vl' a fastidiosis vl' a malig
nis lectoribꝫ nō debeo repro
bari. Habeāt qui volūt
veteres libros vl' in mēbra
nis ꝑpureis. auro argēto
q̧ descriptos. vel uncialibꝫ
ut vulgo aiunt litteris one
ra magis exarata q̄ codi
ces: dūmodo michi meis
q̧ ꝑmittāt pauꝑes habē
scedulas: et nō tā pulchros
codices q̄ emendatos. Vtraq̧
editio et septuaginta iuxta
grecos. et mea iuxta hebreos:
ī latinū meo labore trāslata
ē. Eligat vnusq̄sq; qđ volt: et
studiosū se magis q̄ mali
uolū ꝓbet. Explicit prologus.

Iob exēplar Item alius.
paciē: q̄ multa. suo
sermone nō cōplectit̄.
Ipsa incipit. versu labit̄: pe
destri sermōe finit̄: omēs q̧
leges dyalectice. ꝓpositione.
assūptione. cōfirmatiōe. cō
clusione. determinat. Singula
ī eo v̄ba: plena sūt sensibus.
Et ut de ceteris sileā: resurrecti
onē corpor sic ꝓphetat. ut nl'
lus de ea vl' manifestius vl' cau
tius scripserit. Scio inqt qđ re
demptor meꝰ viuit: et ī nouissio
die de t'ra surrecturus sū: et rur
sū circūdabor pelle mea. et ī
carne mea videbo deū: quē

visurus sum ego ipse. et oculi
mei conspecturi sunt et non ali
us: reposita est hec spes mea.
in sinu meo. Explicit prolo-
gus. Incipit liber Job. Capitulum I.

Vir erat
in terra
Hus: no
mine
Job. Et
erat vir
ille simplex et rectus. ac ti
mens deum: et recedens a malo.
Natique sunt ei septem filii: et
tres filie. Et fuit possessio eius
septem milia ovium. et tria mi
lia camelorum: quingenta quoque
iuga boum. et quingente
asine: ac familia multa
nimis. Eratque vir ille ma
gnus inter omnes orientales.
Et ibant filii eius et faciebant
convivium per domos: unus
quisque in die suo. Et mitten
tes vocabant tres sorores su
as: ut comederent et biberent
cum eis. Cumque in orbem transis
sent dies convivii: mittebat
ad eos iob. et sanctificabat
illos. Consurgensque dilucu
lo: offerebat holocausta
per singulos. Dicebat enim.
Ne forte peccaverint filii mei:
et benedixerint deo in cordibus
suis. Sic faciebat iob cunctis
diebus. Quadam autem die cum
venissent filii dei ut assiste
rent coram domino: affuit inter
eos etiam sathan. Cui dixit
dominus. Unde venis? Qui re
spondens ait. Circuivi terram:
et perambulavi eam. Dixit
que dominus ad eum. Numquid con
siderasti servum meum iob quod
non sit similis ei in terra: ho
mo simplex et rectus. et ti
mens deum ac recedens a malo?
Cui respondens sathan ait.
Numquid frustra timet iob de
um? Nonne tu vallasti eum
ac domum eius: universamque
substantiam per circuitum? O
peribus manuum eius benedi
xisti: et possessio eius crevit
in terra. Sed extende paulu
lum manum tuam et tange cuncta
que possidet: nisi in facie
tua benedixerit tibi. Dixit er

go dn̄s ad sathan. Ecce
uniu̅sa que habet in ma
nu tua sunt: tantu̅ in eu̅
ne extendas manu̅ tuam.
Egressus qz est sathan a
facie dn̄i. Cum aut̄ qua
da̅ die filij et filie eius co
mederent et biberent uinu̅ i
domo fratris sui p̄mogeniti:
nuncius uenit ad iob qui
dixit. Boues arabant et a
sine pascebant iuxta eos:
et irruerunt sabei tuleruntqz
omnia. et pueros percusserunt
gladio: et euasi ego solus
ut nu̅ciarem tibi. Cumqz adhuc
ille loqueretur: uenit alter et
dixit. Ignis dei descendit e
celo: et tactas oues pue
ros qz consu̅psit: et effugi
ego solus ut nu̅ciarem tibi.
Sed et adhuc illo loquen
te: uenit alius et dixit.
Chaldei fecerunt tres turmas.
et inuaserunt camelos et tu
lerunt eos: necnon et pueros
percusserunt gladio: et effugi
ego solus ut nu̅ciarem tibi.
Adhuc loquebatur ille: et ec
ce alius intrauit et dixit.
Filijs tuis et filiabus uescen
tibus et bibentibus uinu̅ in
domo fratris sui primoge
niti: repente uentus uehemens
irruit a regione deserti. et
concussit quatuor angulos
domus. Que corruens op
pressit liberos tuos et mor
tui sunt: et effugi ego solus
ut nu̅ciarem tibi. Tunc sur
rexit iob et scidit tunicam
sua̅: et tonso capite corru
ens in terra̅ adorauit et dix
it. Nudus egressus sum de
utero matris mee: et nudus
reuertar illuc. Dn̄s dedit dn̄s
abstulit: sicut dn̄o placu
it ita factu̅ est: sit nomen
dn̄i benedictu̅. In omnibus
hijs no̅ peccauit iob: neqz
stultu̅ quid contra deu̅ locu
tus est. Capitulum ij.
Factu̅ est aut̄ cum
quada̅ die uenis
sent filij dei et starent cora̅
dn̄o: uenisset quoqz sathan
inter eos et staret i̅ co̅spectu
eius: ut diceret dn̄s ad sathan.

Vnde venis? Qui respōdēs
ait. Circuiui terrā: et pam
bulaui eam. Et dixit dn̄s
ad sathan. Numqd cōsiderasti
ti seruū meū iob qđ nō sit si
milis ei in terra: vir simplex
et rectus. et timens deū ac re
cedens a malo. et adhuc re
tinēs innocētiā? Tu autē cō
mouisti me aduersus eū: ut
affligerē illū frustra. Cui respō
dens sathan ait. Pellē pro
pelle: et cuncta que habet da
bit homo pro aīa sua. Ali
oquin mitte manū tuā et
tange os eius et carnē: et
tunc videbis qđ in facie bn̄
dixerit tibi. Dixit ergo dn̄s
ad sathan. Ecce in manu
tua est: verumptamen aīaz
illius serua. Egressus igit
sathan a facie dn̄i: percussit
iob vulnere pessimo. a plan
ta pedis usqz ad verticē eius.
Qui testa saniē deradebat:
sedens in sterquilinio. Dix
it autē illi uxor sua. Adhuc
tu pmanes in simplicitate
tua? Benedic deo et morere.

Cui ait ad illā. Quasi v
na de stultis mulieribz lo
cuta es. Si bona suscepi
mus de manu dn̄i: quare
mala nō suscipiamus? In
omībz hys nō peccauit iob
labys suis. Igitur audientes
tres amici iob omne malū
quod accidisset ei. venerūt
singuli de loco suo: eliphaz
themanites. et baldad su
ites. et sophar naamatites.
Condixerāt enī ut pariter
venientes visitarent eū: et cō
solarentur. Cumqz eleuassent
procul oculos suos: non
cognouerūt eum. Et excla
mantes plorauerūt: scis
sisqz vestibz sparserūt pul
uerem sup caput suū in celū.
Et sederūt cū eo in terra septē
diebz et septē noctibz: et ne
mo loquebatur ei verbū. Vi
debāt enī dolorē esse vehe
mentem. Capitulum tercium.

Post hec aperuit
iob os suū: et ma
ledixit diei suo. Et
locutus est. Pereat dies in

qua natus sum: et nox in qua
dictum est conceptus est homo.
Dies ille vertatur in tenebras.
Non requirat eum deus desu
per: et non sit in recordatione:
et non illustretur lumine. Obscu
rent eum tenebre et umbra mor
tis. Occupet eum caligo: et in
volvatur amaritudine. Noc
tem illam tenebrosus turbo pos
sideat. Non computetur in diebus
anni: nec numeretur in mensi
bus. Sit nox illa solitaria:
nec laude digna. Maledicant
ei qui maledicunt diei: qui pa
rati sunt suscitare leviathan.
Obtenebrentur stelle caligine
eius. Expectet lucem et non vi
deat. nec ortum surgentis auro
re: quia non conclusit ostia
ventris qui portavit me:
nec abstulit mala ab oculis
meis. Quare non in vulva
mortuus sum. egressus ex
utero non statim perii? Quare
exceptus genibus? Cur lacta
tus uberibus? Nunc enim dormi
ens silerem. et somno meo requi
escerem. cum regibus et consulibus
terre qui edificant sibi solitu
dines: aut cum principibus qui
possident aurum et replent
domos suas argento: aut si
cut abortivum absconditum
non subsisterem: vel qui concep
ti non viderunt lucem. Ibi impii
cessaverunt a tumultu: et i
bi requieverunt fessi robore:
et quondam vincti pariter si
ne molestia. non audierunt
vocem exactoris. Parvus et
magnus ibi sunt: et servus liber
a domino suo. Quare data est
misero lux. et vita his qui
in amaritudine anime sunt?
Qui expectant mortem et non
venit. quasi effodientes thesaurum:
gaudentque vehementer
cum invenerint sepulchrum? Vi
ro cuius abscondita est via:
et circumdedit eum deus tenebris.
Antequam comedam suspiro: et
tamquam inundantes aque sic
rugitus meus: quia timor
quem timebam evenit michi:
et quod verebar accidit. Nonne
dissimulavi? Nonne si
lui? Nonne quievi? Et venit

super me indignatio. Cap. iiij.

Respondens autem
Eliphaz Themani-
tes dixit. Si cepe-
rimus loqui tibi: forsitan mo-
leste accipies. Sed conceptum
sermonem tenere quis poterit?
Ecce docuisti multos: et ma-
nus lassas roborasti. Vacil-
lantes confirmaverunt sermo-
nes tui: et genua trementia
confortasti. Nunc autem venit
super te plaga et defecisti: teti-
git te et conturbatus es. Ubi
est timor tuus. fortitudo tu-
a. patientia tua: et perfectio via-
rum tuarum? Recordare obsecro
te quis umquam innocens pe-
riit: aut quando recti deleti
sunt? Quin potius vidi e-
os qui operantur iniquitatem.
et seminant dolores et metunt
eos flante deo perisse: et spiritu
ire eius esse consumptos. Rugi-
tus leonis. et vox leene. et
dentes catulorum leonum: contri-
ti sunt. Tigris periit eo quod
non haberet predam: et catuli
leonis dissipati sunt. Por-
ro ad me dictum est verbum
absconditum: et quasi furti-
ve suscepit auris mea ve-
nas susurrii eius. In horro-
re visionis nocturne. quando
solet sopor occupare homines.
pavor tenuit me et tremor:
et omnia ossa mea perterrita
sunt. Et cum spiritus me presente
transiret: inhorruerunt pili
carnis mee. Stetit quidam
cuius non agnoscebam vultum:
ymago coram oculis meis:
et vocem quasi aure lenis au-
divi. Numquid homo dei compa-
ratione iustificabitur: aut
factore suo purior erit vir?
Ecce qui serviunt ei non sunt
stabiles: et in angelis suis
repperit pravitatem. Quanto
magis hii qui habitant
domos luteas. qui terrenum
habent fundamentum. con-
sumentur velut a tinea? De
mane usque ad vesperam suc-
cidentur: et quia nullus intel-
ligit. in eternum peribunt. Qui
autem reliqui fuerint auferentur
ex eis: morientur et non in

sapientia. Capitulum quintum.
Voca ergo si est qui
tibi respondeat:
et ad aliquem sanctorum
convertere. Virum stultum inter-
ficit iracundia: et parvulum
occidit invidia. Ego vidi
stultum firma radice: et ma-
ledixi pulchritudini eius
statim. Longe fient filii eius
a salute: et conterentur in por-
ta: et non erit qui eruat. Cu-
ius messem famelicus come-
det: et ipsum rapiet armatus:
et bibent sitientes divitias
eius. Nichil in terra sine cau-
sa fit: et de humo non orietur
dolor. Homo ad laborem
nascitur: et avis ad volatum.
Quamobrem ego deprecabor
dominum: et ad deum ponam elo-
quium meum. Qui facit mag-
na et inscrutabilia: et mi-
rabilia absque numero. Qui
dat pluviam super faciem terre:
et irrigat aquis universa.
Qui ponit humiles in subli-
me: et merentes erigit sospi-
tate. Qui dissipat cogitati-
ones malignorum: ne possint
implere manus eorum quod
ceperant. Qui apprehendit sa-
pientes in astucia eorum: et con-
silium pravorum dissipat. Per
diem incurrent tenebras: et quasi
in nocte sic palpabunt in me-
ridie. Porro salvum faciet ege-
num a gladio oris eorum: et de ma-
nu violenti pauperem. Et erit
egeno spes: iniquitas autem con-
trahet os suum. Beatus homo
qui corripitur a deo. Increpati-
onem ergo domini ne reprobes:
quia ipse vulnerat et mede-
tur: percutit et manus eius
sanabunt. In sex tribulationi-
bus liberabit te: et in septima
non tanget te malum. In fa-
me eruet te de morte: et in bel-
lo de manu gladii. A flagel-
lo lingue absconderis: et non
timebis calamitatem cum venerit.
In vastitate et fame ridebis:
et bestiam terre non formidabis:
sed cum lapidibus regionum pac-
tum tuum: et bestie terre pacifice
erunt tibi. Et scies quod pacem
habeat tabernaculum tuum:

et visitans speciē tuā non
peccabis. Et scies quoqꝫ q̄
tuā multiplex erit semen
tuū: et progenies tua qua
si herba terre. Ingredieris in
abundātia sepulchrū: sicut
infertur acervus in tēpore su
o. Ecce hoc ut investigavim'
ita ē: qđ auditū mēte pertracta.
Respondēs Capitulum vi.
autem iob dixit. Vti
nā appenderentur
peccata mea quibꝫ irā me
rui. et calamitas quā pa
tior in statera: quasi hare
na maris hec gravior ap
pareret. Unde et verba me
a dolore sūt plena: quia
sagitte dn̄i in me sūt. quarū
indignatio ebibit spiritū
meū: et terrores dn̄i mili
tāt contra me. Nūqđ rugiet
onager cū habuerit herbā:
aut mugiet bos cū ante
presepe plenū steterit? Aut
potest comedi insulsum:
qđ nō est sale conditum?
Aut potest aliquis gustare:
qđ gustatū affert mortē?
Anime cū esurienti. etiā a
mara dulcia esse videntur.
Que prius tangere nolebat
aīa mea: nūc pre angusti
a cibi mei sunt. Quis det
ut veniat petitio mea: et qđ
expecto tribuat michi deus.
Et qui cepit ipse me conterat:
solvat manū suā et succi
dat me. Et hec michi sit con
solatio. ut affligens me do
lore non parcat: nec contra
dicā sermonibꝫ sancti. Que
est enim fortitudo mea ut sus
tineā? aut quis finis meus
ut patienter agam? Nec for
titudo lapidū fortitudo me
a: nec caro mea enea est. Ec
ce non est auxiliū michi in
me: et necessarii quoqꝫ mei
recesserunt a me. Qui tollit
ab amico suo misericordi
am: timorē dn̄i derelinquit.
Fratres mei preterierunt me:
sicut torrens qui raptim
transit in convallibꝫ. Qui
timent pruinā: irruet sup
eos nix. Tempore quo fue
rint dissipati peribunt: et

ut incaluerint soluentur de lo
co suo. Inuolute sunt semi
te gressus eorum: ambulabunt
in vacuum et peribunt. Con
siderate semitas thenan
itinera saba: et exspectate
paulisper. Confusi sunt: quia
speravi. Venerunt quoque
usque ad me: et pudore coop
ti sunt. Nunc venistis: et
modo videntes plagam me
am timetis. Numquid dixi
afferte michi et de substan
tia vestra donate michi? vel
liberate me de manu hos
tis. et de manu robustorum
eruite me? Docete me et ego
tacebo: et si quid forte igno
ravi instruite me. Quare
detraxistis sermonibus verita
tis? cum e vobis nullus
sit qui possit arguere me?
Ad increpandum tantum elo
quia concinnatis: et in ven
tum verba profertis. Super
pupillum irruitis: et subuer
tere nitimini amicum vestrum.
Verumtamen quod cepistis ex
plete. Prebete aurem: et vide
te an mentiar. Respondete
obsecro absque contentione.
et loquentes id quod iustum
est iudicate: et non invenie
tis in lingua mea iniquitatem:
nec in faucibus meis stulti
cia personabit. Capitulum vij.

Militia est vita ho
minis super terram:
et sicut dies merce
narii dies eius. Sicut cervus
desiderat umbram. et sicut mer
cennarius prestolatur finem
operis sui: sic et ego habui
menses vacuos. et noctes
laboriosas enumeravi michi.
Si dormiero dico quando
consurgam? et rursum exspec
tabo vesperam: et replebor
doloribus usque ad tenebras.
Induta est caro mea putre
dine: et sordibus pulveris.
Cutis mea aruit: et contrac
ta est. Dies mei velocius
transierunt quam a texente
tela succiditur: et consumpti
sunt absque ulla spe. Memen
to quia ventus est vita me
a: et non revertetur oculus meus

ut videat bona: nec aspi-
ciet me visus hominis. Oculi
tui in me: et non subsistam.
Sicut consumitur nubes et per-
transit. sic qui descenderit
ad inferos non ascendet: nec
revertetur ultra in domum su-
am: neque cognoscet eum am-
plius locus eius. Quapropter
et ego non parcam ori meo.
Loquar in tribulatione
spiritus mei: confabulabor cum
amaritudine anime mee.
Numquid mare sum ego aut
cetus: quia circumdedisti me
carcere? Si dixero consolabi-
tur me lectus meus. et rele-
vabor loquens mecum in stra-
tu meo: terrebis me per som-
nia: et per visiones horrore
concuties. Quamobrem elegit
suspendium anima mea: et mor-
tem ossa mea. Desperavi: ne-
quaquam ultra iam vivam. Par-
ce michi: nichil enim sunt di-
es mei. Quid est homo quia
magnificas eum: aut quia
ponis erga eum cor tuum? Vi-
sitas eum diluculo: et subito

probas illum. Usquequo non
parcis michi: nec dimittis
me ut gluciam salivam meam?
Peccavi. Quid faciam tibi
o custos hominum? Quare
me posuisti contrarium tibi:
et factus sum michimetipsi
gravis? Cur non tollis pecca-
tum meum: et quare non aufers ini-
quitatem meam? Ecce nunc in
pulvere dormiam: et si mane
me quesieris non subsistam.

Cap. viii.

Respondens
autem Baldad su-
hites dixit. Usquequo
loqueris talia: et spiritus multi-
plex sermones oris tui? Num-
quid deus supplantat iudicium:
et omnipotens subvertit quod
iustum est? Etiam si filii tui pec-
caverunt ei. et dimisit eos in
manu iniquitatis sue: tu ta-
men si diluculo consurrexe-
ris ad deum. et omnipotentem
fueris deprecatus. si mundus
et rectus incesseris: statim evigi-
labit ad te. et pacatum red-
det habitaculum iustitie tue:
in tantum ut priora tua

fuerint parua. et nouis
sima tua multiplicentur
nimis. Interroga enī ge
neratione͂ pristinā: et di
ligenter inuestiga patrum
memoriā. Hesterni quip
pe sumus: et ignoramus
quoniā sicut umbra dies
nostri sunt sup terrā. Et ipsi
docebūt te: et loquentur
tibi. et de corde suo pferent
eloquia. Nūquid virescere
potest scirpus absq̧ humo
re: aut crescere carectū sine aq̄?
Cum adhuc sit in flore nec
carpatur manu: ante oēs
herbas arescit. Sic vie oīi
um qui obliuiscūtur deum:
et spes ypocrite pibit. Nec
placebit vecordia sua: et
sicut tela aranearum fiducia
eius. Innitetur sup domum
suā et non stabit: fulciet
eam et nō cōsurget. Hu
mectus videtur anteq̄ ueni
at sol: et in ortu suo germi
nis egredietur. Sup aceruū
petrarū radices eius densa
buntur: et inter lapides cō

morabitur. Si absorbuerit
eū de loco suo: negabit eū.
et dicet non noui te. Hec ē
enī leticia vie eius: ut rur
sum de terra alii germinē
tur. Deus nō proiciet sim
plicē. nec porriget manū
malignis: donec ipleatur
risu os tuū. et labia tua
iubilo. Qui oderūt te in
duentur confusione: et tab
naculū impiorum nō subsis

ET re Capl' ix. tet
spondens iob a
it. Vere scio quod
ita sit: et q̄ non iustificetur
homo cōpositus deo. Si
voluerit contendere cum eo:
non poterit ei respondere u
nū pro mille. Sapiēs corde
est: et fortis robore. Quis
restitit ei: et pacē habuit?
Qui trāstulit mōtes: et
nescierūt hii quos subuertit
in furore suo. Qui cōmo
uet terrā de loco suo: et co
lūpne eius cōcutiuntur. Qui
pcipit soli et nō oritur: et
stellas claudit quasi sub

signaculo. Qui extendit ce
los solus: et gradit᷑ super
fluctus maris. Qui facit
arcturū et oriona. et hya
das: et interiora austri. Q̄
facit magna et īcompre
hensibilia: et mirabilia
quoꝝ nō est numerus. Si
venerit ad me nō videbo: si
abierit nō intelligā eum.
Si repente īterroget. quis
respondebit ei? vel quis di
cere potest. cur facis? Deus
cuius resistere ire nemo po
test: et sub quo curvantur
qui portāt orbē. Quātus
ergo sum ego qui respon
deam ei: et loquar verbis
meis cū eo? Qui etiā si ha
buero quippiā iustū non
respōdebo: sed meū iudicē
dep̄cabor. Et cū invocātē
exaudierit me: nō credo q̄
audierit vocē meā. In tur
bine enī cōteret me: et mul
tiplicabit vulnera mea e
tiā sine causa. Non cōcedit
requiescē spm̄ meū: et im
plet me amaritudinibꝫ.

Si fortitudo q̄ritur robustis
simus est: si equitas iudicii
nemo pro me audet testi
moniū dicē. Si iustificare me
voluero: os meū condēpna
bit me. Si innocentē ostēde
ro: pravū me cōprobabit.
Etiā si simplex fuero. hoc
ipm̄ ignorabit aīa mea:
et tedebit me vite mee. Unū
est quod locutus sū: et inno
centē et impiū ipe cōsumit.
Si flagellat occidat semel:
et nō de penis innocentū ride
at. Terra data est in manus
impii: vultū iudicū eius o
perit. Quod si nō ille est quis
ergo est? Dies mei velociores
fuerūt cursore: fugerūt et nō
viderūt bonū. Pertransierūt
quasi naves poma portā
tes: sicut aquila volans ad
escam. Cum dixero nequaq̄
ita loquar: cōmuto faciem
meā et dolore torqueor. Vere
bar omnia opa mea: sciens
q̄ nō parceres delinquēti. Si
autē et sic impius sum. q̄re
frustra laboravi? Si lotus

fuero quasi aquis niuis. et
fulserint velut mūdissime
manus mee: tamē sordi
bus intingues me. et abhomi
nabūtur me vestimēta me
a. Neq; enī viro qui simil'
mei est respondebo: nec qui
mecū in iudicio ex equo
possit audiri. Non est qui
utrūq; valeat arguere: et
ponere manū suam in am
bobus. Auferat a me vir
gā suā: et pauor eius non
me terreat. Loquar et non
timebo eū: neq; enī possū
metuēs respondere. Cap'l' x.

Tedet animā meā
vite mee: dimittā
aduersū me eloq
uiū meum. Loquar in a
maritudine aīe mee: dicā
deo. noli me condēpnare.
Iudica michi: cur me ita
iudices. Nūq̄d bonū tibi
videt' si calūpnieris et opp̄
mas me opus manuū tu
arū: et cōsiliū impior ad
iuues? Nūq̄d oculi carnei
tibi sunt. aut sicut videt
homo et tu videbis? Nūq̄d
sicut dies hominis dies tui et
anni tui sicut humana sūt
tēpora: ut q̄ras iniq̄tatē
meā et pctm̄ meū scruteris?
et scias quia nichil impiū
fecerim: cū sit nemo qui de
manu tua possit eruere?
Manus tue plasmauerūt
me et fecerūt me totū in cir
cuitu: et sic repente p̄cipitas
me? Memēto queso q̄d sic
lutū feceris me: et in puluē
rē reduces me. Nōne sicut
lac mulsisti me. et sicut ca
seum me coagulasti? Pelle
et carnibꝫ vestisti me: et ossi
bus et neruis cōpegisti me.
Vitā et misericordiā tribuis
ti michi: et visitatio tua cus
todiuit spm̄ meū. Licet hec
celes in corde tuo: tamē scio
quia vniu'sor memineris.
Si peccaui et ad horā pep
cisti michi: cur ab iniq̄tate
mea mūdū me esse nō pa
teris? Et si impius fuero:
ve michi est. Et si iustus:
nō leuabo caput. saturatu

tuis afflictione et miseria.
Et propter superbiam quasi lee-
nam capies me: reversusque
mirabiliter me crucias. In-
stauras testes tuos contra
me et multiplicas iram tuam
adversum me: et pene mili-
tant in me. Quare de vul-
va eduxisti me? Qui uti-
nam consumptus essem. ne ocu-
lus me videret: fuissem quasi
qui non essem. de utero trans-
latus ad tumulum. Numquid
non paucitas dierum meorum
finietur brevi? Dimitte ergo
me ut plangam paululum
dolorem meum: antequam vadam et
non revertar ad terram tenebrosam
et opertam mortis caligine:
terram miserie et tenebrarum:
ubi umbra mortis et nullus
ordo. et sempiternus horror
inhabitans. Capitulum xi.

Respondens autem
Sophar naama-
thites dixit. Numquid
qui multum loquitur non et
audiet? aut vir verbosus
iustificabitur? Tibi soli tace-
bunt homines? et cum ceteros
irriseris a nullo confutabe-
ris? Dixisti enim. Purus est
sermo meus: et mundus sum
in conspectu tuo. Atque utinam
deus loqueretur tecum. et aperi-
ret labia sua tibi: ut ostenderet
tibi secreta sapientie. et quod multi-
plex esset lex eius: et intellige-
res quod multo minora exi-
garis ab eo quam meretur in-
iquitas tua. Forsitan vesti-
gia dei comprehendes: et usque
ad perfectum omnipotentem re-
peries. Excelsior celo est. et
quid facies? Profundior in-
ferno: et unde cognosces?
Longior terra mensura eius:
et latior mari. Si subver-
terit omnia. vel in unum coar-
taverit: quis contradicet ei?
Ipse enim novit hominum va-
nitatem: et videns iniquitatem
nonne considerat? Vir va-
nus in superbiam erigitur: et tamquam
pullum onagri se liberum
natum putat. Tu autem firmasti
cor tuum: et expandisti ad
deum manus tuas. Si iniqui-

miseriam que est in manu tua
abstuleris a te. et non manse
rit in tabernaculo tuo iniusti
cia: tunc levare poteris fa
ciem tuam absque macula: et e
ris stabilis et non timebis.
Miserie quoque obliviscens.
et quasi aquarum que pre
terierunt recordaberis: et quasi
meridianus fulgor consurget
tibi ad vesperam. Et cum te
consumptum putaveris ori
eris ut lucifer: et habebis
fiduciam proposita tibi spe: et
defossus securus dormies.
Requiesces et non erit qui te
exterreat: et deprecabuntur fa
ciem tuam plurimi. Oculi autem
impiorum deficient: et effugium
peribit ab eis: et spes eorum ab
hominatio anime. Capitulum xii.

Respondens autem
Iob dixit. Ergo
vos estis soli ho
mines: et vobiscum morietur
sapientia? Et michi est cor si
cut et vobis: nec inferior
vestri sum. Quis enim hec que
nostis ignorat? Qui de
ridetur ab amico suo sicut
ego: invocabit deum et exau
diet eum. Deridetur enim iusti
simplicitas: lampas contemp
ta apud cogitationes di
vitum. parata ad tempus
statutum. Habundant tab
ernacula predonum: et au
dacter provocant deum: cum ipse
dederit omnia in manibus
eorum. Nimirum interroga iu
menta et docebunt te: et vo
latilia celi et indicabunt
tibi. Loquere terre et respon
debit tibi: et narrabunt pis
ces maris. Quis ignorat
quod omnia hec manus domini
fecerit? In cuius manu a
nima omnis viventis: et
spiritus universe carnis hominis.
Nonne auris verba diiudi
cat: et fauces comedentis
saporem? In antiquis est sa
pientia: et in multo tempore
prudentia. Apud ipsum est
sapientia et fortitudo: ipse
habet consilium et intelligen
tiam. Si destruxerit: nemo
est qui edificet. Et si incluse

rit hominē: nullus est q̄
aperiat. Si cōtinuerit aq̄s
oīa siccabūt̄: et si emiserit
eas subuertent terram. Apud
ipm̄ est fortitudo et sapiā:
ipē nouit et decipientē et
eum qui decipit̄. Adducit
cōsiliarios in stultū finē:
et iudices in stuporē. Bal
theum regū dissoluit: et p̄
cingit fune renes eor̄. Du
cit sacerdotes inglorios: et op
timates supplantat. Cōmu
tans labiū veraciū: et doct
nā senū auferēs. Effundit
despectionē sup p̄ncipes: et
eos qui oppressi fuerāt rele
uans. Qui reuelat p̄funda
de tenebris: et producit in
lucē umbrā mortis. Qui
multiplicat gentes et perdit
eas: et subuersas in integrū
restituit. Qui immutat cor
p̄ncipū p̄pli terre: et decipit
eos ut frustra incedant per
inuium. Palpabunt qua
si in tenebris et non in lu
ce: et errare eos faciet qua
si ebrios. Capitulum xiii.

Ecce omnia vidit o
culus meus. et au
diuit auris mea:
et intellexi singula. Secun
dū scientiā vestram et ego no
ui: nec inferior vestrū sum. Sed
tamen ad omnipotentē lo
quar. et disputare cum deo
cupio: prius vos ostendens
fabricatores mendacij. et
cultores p̄uersorū dogmatū.
Atq̄ utinā taceretis: ut pu
taremini esse sapientes. Audi
te ergo correptiones meas:
et iudiciū labior̄ meor̄ at
tendite. Nunq̄d deus indiget
vestro mendacio: ut pro illo
loquamini dolos? Nunquid
faciē eius accipitis: et pro
deo iudicare nitimini? Aut
placebit ei quē celare nichil
potest? aut decipiet̄ ut ho
mo vestris fraudulentijs? Ipe
vos arguet: quoniā in ab
scondito faciē eius accipi
tis. Statim ut se cōmouerit
turbabit vos: et terror eius
irruet sup vos. Memoria vestra
cōparabit̄ cineri: et redige

tur in lutum ceruices vestre.
Tacete paulisper: ut loquar
quodcumque michi mens sug
gesserit. Quare lacero car
nes meas dentibus meis: et
animam meam porto in ma
nibus meis? Etiam si occiderit
me: in ipso sperabo. Verumta
men vias meas in conspectu
eius arguam: et ipse erit sal
uator meus. Non enim veniet
in conspectu eius omnis ypo
crita. Audite sermonem meum:
et enigmata percipite auri
bus vestris. Si fuero iudicatus:
scio quod iustus inueniar. Quis
est qui iudicetur mecum? Veni
at. Quare tacens consumor?
Duo tantum ne facias michi:
et tunc a facie tua non ab
scondar. Manum tuam longe
fac a me: et formido tua non
me terreat. Voca me et ego re
spondebo tibi: aut certe lo
quar et tu responde michi.
Quantas habeo iniquitates
et peccata: scelera mea et delic
ta ostende michi. Cur faciem
tuam abscondis: et arbitraris
me inimicum tuum? Contra folium
quod vento rapitur ostendis
potentiam tuam: et stipulam sic
cam persequeris. Scribis enim contra
me amaritudines: et consu
mere me vis peccatis adolescen
tie mee. Posuisti in neruo pe
dem meum: et obseruasti omnes
semitas meas: et vestigia pe
dum meorum considerasti. Qui qua
si putredo consumendus sum:
et quasi vestimentum quod
comeditur a tinea. Homo na
tus de muliere breui viuens
tempore: repletur multis mi
seriis. Qui quasi flos egre
ditur et conteritur: et fugit ve
lut umbra: et numquam in eodem
statu permanet. Et dignum du
cis super huiuscemodi ape
rire oculos tuos: et addu
cere eum tecum in iudicium?
Quis potest facere mundum
de inmundo conceptum semine?
Nonne tu qui solus es? Capitulum

Breues dies xiiij.
hominis sunt: nu
merus mensium eius
apud te est. Constituisti t

minos eius: qui p̄terire
nō poterūt. Recede paulu
lū ab eo ut quiescat: donͨ
optata veniat. sicut merce
narij dies eius. Lignū ha
bet spem. Si p̄cisū fuerit
rursū virescit: et rami eiꝰ
pullulāt. Si senuerit in
terra radix eius. et in pul
uere emortuus fuerit trūcꝰ
illius: ad odorē aque ger
minabit: et faciet comam
quasi cū primū plātatū
est. Homo vero cū mortu
us fuerit et nudatus atqꝫ
consūptus: ubi q̄so est?
Quomō si recedāt aque
de mari. et fluuius vacue
factus arescat: sic homo
cū dormierit nō resurget.
Donec atteratͬ celū non e
uigilabit: nec cōsurget de
sōpno suo. Quis michi
hoc tribuat ut in īferno
protegas me. et absc̄ōdas
me donec p̄transeat furor
tuus: et constituas michi
tēpus in quo recorderis
mei? Putas ne mortuus

homo rursū viuet? Cūctis
diebꝫ quibꝫ nūc milito: ex
specto donec veniat īmuta
tio mea. Vocabis me: et
ego respondebo tibi. Opi
manuū tuarū porriges dex
terā. Tu quidē gressus meos
dinumerasti: sed parce pec
catis meis. Signasti quasi
in sacculo delicta mea: sed
curasti iniq̄tatē meā. Mōs
cadens defluit: et saxū trāf
fertur de loco suo. Lapides
excauāt aque: et alluuio
ne paulatim terra cōsumi
tur. Et hoīēs ergo simi
liter p̄des. Roborasti eū
paululū: ut imp̄petuum
p̄transiret. Immutabis
faciē eius: et emittes eum.
Siue nobiles fuerīt filij eiꝰ
siue ignobiles: nō intel
liget. Attamen caro eius
dum viuet dolebit: et anī
ma illius sup̄ semetip̄o
lugebit. Cap̄l. xv.
Respondens autē
Eliphaz thema
nites. dixit. Nūq̄d sapiēs

respondebit quasi in ventum loquens: et implebit ardore stomachum suum? Arguis verbis eum qui non est equalis tui: et loqueris quod tibi non expedit. Quantum in te est evacuasti timorem: et tulisti preces coram deo. Docuit enim iniquitas tua os tuum: et imitaris linguam blasphemantium. Condempnabit te os tuum et non ego: et labia tua respondebunt tibi. Numquid primus homo tu natus es. et ante colles formatus? Numquid consilium dei audisti: et inferior te erit eius sapientia? Quid nosti quod ignoremus? Quid intelligis quod nesciamus? Et senes et antiqui sunt in nobis: multo vetustiores quam patres tui. Numquid grande est ut consoletur te deus? Sed verba tua prava hoc prohibent. Quid te elevat cor tuum: et quasi magna cogitans attonitos habes oculos? Quid

tumet contra deum spiritus tuus: ut proferas de ore tuo huiuscemodi sermones? Quid est homo ut immaculatus sit. et ut iustus appareat natus de muliere? Ecce inter sanctos eius nemo immutabilis: et celi non sunt mundi in conspectu eius. Quanto magis abhominabilis et inutilis homo: qui bibit quasi aquas iniquitatem? Ostendam tibi audi me: quod vidi narrabo tibi. Sapientes confitentur et non abscondunt patres suos. quibus solis data est terra: et non transibit alienus per eos. Cunctis diebus suis impius superbit: et numerus annorum incertus est tyrannidis eius. Sonitus terroris semper in auribus illius: et cum pax sit ille semper insidias suspicatur. Non credit quod reverti possit de tenebris ad lucem: circumspectans undique gladium. Cum se moverit ad querendum panem: novit

quod paratus sit in manu eius
tenebrarum dies. Terrebit e-
um tribulatio: et angus-
tia vallabit eum. sicut
regem qui preparatur ad
prelium. Tetendit enim adver-
sus deum manum suam: et con-
tra omnipotentem robora-
tus est. Cucurrit adversum
eum erecto collo: et pingui
cervice armatus est. Ope-
ruit faciem eius crassitudo:
et de lateribus eius arvina
dependet. Habitabit in
civitatibus desolatis: et in
domibus desertis. que in tu-
mulos sunt redacte. Non
ditabitur. nec perseverabit
substantia eius: nec mit-
tet in terra radicem suam.
Non recedet de tenebris.
Ramos eius arefaciet
flamma: et auferetur spiritu
oris sui. Non credat frustra
errore deceptus: quod aliquo
precio redimendus sit. Ante-
quam dies eius impleantur
peribit: et manus eius a-
rescent. Ledetur quasi vi-
nea in primo flore botrus
eius: et quasi oliva proi-
ciens florem suum. Congregatio
enim ypocrite sterilis: et i-
gnis devorabit tabernacu-
la eorum qui munera liben-
ter accipiunt. Concepit dolo-
rem. et peperit iniquitatem:
et uterus eius preparat dolos.

Cap. xvi.

Respon-
dens autem iob dix-
it. Audivi fre-
quenter talia. Consolato-
res onerosi omnes vos es-
tis. Numquid habebunt finem
verba ventosa? aut aliquid
tibi molestum est si loquaris?
Poteram et ego similia vestri
loqui. Atque utinam esset a-
nima vestra pro anima me-
a. Consolarer et ego vos
sermonibus: et moverem
caput meum super vos. Ro-
borarem vos ore meo: et mo-
verem labia quasi parcens
vobis. Sed quid agam?
Si locutus fuero non quies-
cet dolor meus: et si tacuero
non recedet a me. Nunc autem

oppressit me dolor meus: et
in nichilū redacti sunt oēs
artus mei. Ruge mee testi
moniū dicunt cont̄ me: et
suscitatur falsiloquus adu
sus faciē meā. contradicens
michi. Collegit furorē suū
in me: et cōminans michi
infremuit cont̄ me denti
bus suis. Hostis meus terri
bilibus oculis me intuitus
est. Aperuerūt sup me ora
sua: exprobrātes percusserūt
maxillā meā: saciati sunt
penis meis. Cōclusit me deus
apud iniquū: et manibus
impiorum me tradidit. Ego
ille quondā opulentus: repē
te contritus sum. Tenuit
ceruicē meā: confregit me.
et posuit me quasi signū.
Circumdedit me lanceis suis:
cōuulnerauit lumbos meos.
Non pepercit: et effudit in t̄
ra uiscera mea. Cōcidit me
uulnere sup uulnus: irruit
in me quasi gygas. Sac
cū consui sup cutem meam:
et operui cinere carnē meā.

Facies mea intumuit fletu: et
palpebre mee caligauerūt.
Hec passus sum absq; ini
quitate manus mee: cum
haberē mūdas ad deū p̄ces.
Terra ne operias sanguinē
meū: neq; inueniat in te lo
cum latendi clamor meus.
Ecce enī in celis testis meus:
et conscius meus in excelsis.
Verbosi amici mei: ad deū
stillat oculus meus. Atq;
utinā sic iudicaret vir cum
deo: quomodo iudicatur
filius hominis cū collega su
o. Ecce enī breues anni trāſ
eunt: et semitā per quā non
reuertar ambulo. Capl̄ xvij.

Spiritus meus at
tenuabitur: dies
mei breuabuntur:
et solū michi superest sepul
crū. Non peccaui: et in a
maritudinibus moratur oculus
meus. Libera me dn̄e et po
ne me iuxta te: et cuiusuis
manus pugnet cont̄ me.
Cor eorum longe fecisti a disci
plina: et propterea nō exalta

bunt. Predam pollicetur soci
is: et oculi filiorum eius defi
cient. Posuit me quasi pro
verbium vulgi: et exemplum
sum coram eis. Nunc autem deri
dent me iuniores tempore:
quorum non dignabar pa
tres ponere cum canibus gre
gis mei. Caligavit ab in
dignatione oculus meus:
et membra mea quasi in
nichilum redacta sunt. Stu
pebunt iusti super hoc: et in
nocens contra ypocritam sus
citabitur. Et tenebit iustus
viam suam: et mundis mani
bus addet fortitudinem. Igitur
omnes vos convertimini et venite:
et non inveniam in vobis ullum sapi
entem. Dies mei transierunt:
cogitationes mee dissipa
te sunt. torquentes cor me
um. Noctem verterunt in diem:
et rursum post tenebras spe
ro lucem. Si sustinuero infer
nus domus mea est: et in
tenebris stravi lectulum me
um. Putredini dixi pater
meus es: mater mea. et so
ror mea vermibus. Ubi est
ergo nunc prestolatio mea:
et patientiam meam quis con
siderat? In profundissimum
infernum descendent omnia
mea. Putas ne saltem ibi
erit requies michi? Capitulum xviii.

Respondens autem
Baldad suites di
xit. Usque ad quem
finem verba iactabitis? Intel
ligite prius: et sic loquamur.
Quare reputati sumus ut
iumenta: et sorduimus coram
te? Qui perdis animam tuam
in furore tuo? Numquid propter
te derelinquetur terra: et trans
ferentur rupes de loco suo? Nonne
lux impii extinguetur: nec
splendebit flamma ignis eius?
Lux obtenebrescet in taber
naculo illius: et lucerna
que super eum est extinguetur.
Artabuntur gressus virtutis
eius: et precipitabit eum consi
lium suum. Inmisit enim in re
te pedes suos: et in maculis
eius ambulat. Tenebitur planta
illius laqueo: et exardescet

contra eum sitis. Abscon
dita est in terra pedica e
ius: et decipula illius su
per semitam. Undique terrebu
nt eum formidines: et invol
vent pedes eius. Attenuetur
fame robur eius: et inedia
invadat costas illius. Devo
ret pulchritudinem cutis eius:
consumat brachia illius
primogenita mors. Avel
latur de tabernaculo suo
fiducia eius: et calcet super
eum quasi rex interitus.
Habitent in tabernaculo
illius socii eius qui non
est: aspergatur in taber
naculo eius sulphur. De
orsum radices eius siccen
tur: sursum autem atteratur
messis eius. Memoria
illius pereat de terra: et
non celebretur nomen eius
in plateis. Expellet eum
de luce in tenebras: et de
orbe transferet eum. Non erit
semen eius neque progenies
in populo suo: nec ulle reli
quie in regionibus eius.

In die eius stupebunt novis
simi: et primos invadet
horror. Hec sunt ergo taberna
cula iniqui: et iste locus eius
qui ignorat deum. Capitulum xix.

Respondens autem iob
dixit. Usquequo affli
gitis animam meam: et
atteritis me sermonibus? En
decies confunditis me: et non
erubescitis opprimentes me.
Nempe et si ignoravi: me
cum erit ignorantia mea. At
vos contra me erigimini: et
arguitis me obprobriis
meis. Saltem nunc intelligi
te quia deus non equo iudi
cio afflixerit me: et flagellis
suis me cinxerit. Ecce cla
mabo vim patiens et ne
mo audiet: vociferabor
et non est qui iudicet. Semi
tam meam circumsepsit et transire
non possum: et in calle me
o tenebras posuit. Spoli
avit me gloria mea: et
abstulit coronam de capite
meo. Destruxit me undique
et pereo: et quasi avulse ar

vons abstulit spem meam.
Iratus est contra me furor
eius: et sic me habuit quasi
hostem suum. Simul vene-
runt latrones eius. et fecerunt
sibi viam per me: et obsede-
runt in gyro tabernaculum
meum. Fratres meos longe
fecit a me: et noti mei quasi
alieni recesserunt a me. De-
reliquerunt me propinqui mei:
et qui me noverant obliti sunt
mei. Inquilini domus
mee et ancille mee sicut
alienum habuerunt me: et qua-
si peregrinus fui in oculis
eorum. Servum meum vocavi
et non respondit: ore proprio
deprecabar illum. Halitum
meum exhorruit uxor mea:
et orabam filios uteri mei.
Stulti quoque despiciebant
me: et cum ab eis recessissem
detrahebant michi. Abho-
minati me sunt quondam
consiliarii mei: et quem maxime
me diligebam adversatus est
michi. Pelli mee consumptis
carnibus adhesit os meum:

et derelicta sunt tantummodo
labia circa dentes meos. Mi-
seremini mei miseremini mei
saltem vos amici mei: quia
manus domini tetigit me. Qua-
re persequimini me sicut deus:
et carnibus meis saturamini?
Quis michi tribuat ut scri-
bantur sermones mei? Quis
michi det ut exarentur in
libro stilo ferreo et plumbi
lamina: vel (vl' certe) celte sculpan-
tur in silice? Scio enim quod redemptor
meus vivit: et in novissimo die
de terra surrecturus sum. Et
rursum circumdabor pelle me-
a: et in carne mea videbo
deum. Quem visurus sum ego
ipse: et oculi mei conspectu-
ri sunt: et non alius. Re-
posita est hec spes mea in si-
nu meo. Quare ergo nunc
dicitis persequamur eum: et
radicem verbi inveniamus con-
tra eum? Fugite ergo a facie
gladii: quoniam ultor iniqui-
tatum gladius est: et scitote
esse iudicium. Capitulum
vicesimum.

Respondens autem
sophar naama
thites dixit. Idcir
co cogitationes mee varie
succedunt sibi: et mens in
diversa rapitur. Doctrinam
qua me arguis audiam: et
spiritus intelligentie mee
respondebit michi. Hoc
scio a principio ex quo posi
tus est homo super terram. quod
laus impiorum brevis sit: et
gaudium ypocrite ad instar
puncti. Si ascenderit usque in
celum superbia eius. et caput
eius nubes tetigerit: quasi
sterquilinium in fine perdetur:
et qui eum viderant dicent. Ubi
est? Velut sompnium avo
lans non invenietur: transiet
sicut visio nocturna. Ocu
lus qui eum viderat non
videbit: neque ultra intue
bitur eum locus eius. Filii eius
atterentur egestate: et manus
illius reddent ei dolorem suum.
Ossa eius implebuntur vi
ciis adolescentie eius: et cum
eo in pulvere dormient. Cum
enim dulce fuerit in ore eius
malum: abscondet illud sub
lingua sua. Parcet illi et
non derelinquet illud: et
celabit in gutture suo. Pa
nis eius in utero illius: ver
tetur in fel aspidum intrin
secus. Divitias quas de
voravit evomet: et de ven
tre illius extrahet eas deus.
Caput aspidum suget: oc
cidet eum lingua vipere.
Non videat rivulos flu
minis: torrentes mellis et bu
tiri. Luet que fecit omnia:
nec tamen consumetur. Iuxta
multitudinem adinventio
num suarum sic et sustinebit:
quoniam confringens nuda
vit pauperis domum. Rapu
it et non edificavit eam:
nec est saciatus venter eius.
Et cum habuerit que cupie
rat: possidere non poterit.
Non remansit de cibo eius:
et propterea nichil permanebit
de bonis eius. Cum saciatus
fuerit artabitur: estuabit.
et omnis dolor irruet in eum.

Vanam impleatur venter eius:
ut emittat in eum iram furo
ris sui: et pluat super illum
bellum suum. Fugiet arma fer
rea. et irruet in arcum ereum:
eductus et egrediens de va
gina sua. et fulgurans in
amaritudine sua. Vadent
et venient super eum horribi
les: omnes tenebre abscon
dite sunt in occultis eius.
Devorabit eum ignis qui
non succenditur: affligetur
relictus in tabernaculo suo.
Revelabuntur celi iniquitatem
eius: et terra consurget ad
uersus eum. Apertum erit ger
men domus illius: detra
hetur in die furoris dei. Hec
est pars hominis impii a
deo: et hereditas verborum
eius a domino. Capitulum xxi.

Respondens autem
iob dixit. Audi
te queso sermo
nes meos: et agite penite
ntiam. Sustinete me ut et e
go loquar: et post mea si
videbitur verba ridete. Numquid
contra hominem disputatio
mea est. ut merito non debeam
contristari? Attendite me et
obstupescite: et superponite
digitum ori vestro. Et ego quando
recordatus fuero pertimesco:
et concutit carnem meam tremor.
Quare ergo impii vivunt:
sublevati sunt confortatique
divitiis? Semen eorum perma
net coram eis: propinquorum
turba et nepotum in conspec
tu eorum. Domus eorum secure
sunt et pacate: et non est
virga dei super illos. Bos eo
rum concepit et non abortivit:
vacca peperit. et non est pri
vata fetu suo. Egrediuntur
quasi greges parvuli eorum:
et infantes eorum exultant
lusibus. Tenent timpanum et
cytharam: et gaudent ad
sonitum organi. Ducunt in
bonis dies suos: et in puncto
ad inferna descendunt. Qui
dixerunt deo recede a nobis:
et scientiam viarum tuarum no
lumus. Quid est omnipo
tens ut serviamus ei? et quid

nobis pdest si orauerimus
illū? Verumptamen quia
nō sunt in manu eorum
bona sua: cōsiliū impiorū
longe sit a me. Quociens
lucerna impiorū extinguetur:
et superueniet eis inundatio:
et dolores diuidet
furoris sui. Erunt
sicut palee ante fa
ciem venti: et sicut fauil
la quā turbo dispergit.
Deus seruabit filiis illius
dolorem patris: et cū red
diderit tunc sciet. Videbūt
oculi eius interfectionem
suā: et de furore omnipote
ntis bibet. Quid enī ad eū
ptinet de domo sua post
se. et si numerus mensiū
eius dimidietur? Nunquid
deū quispiā docebit sciē
tiā. qui excelsos iudicat?
Iste moritur robustus et sa
nus: diues et felix. Visce
ra eius plena sunt adi
pe: et medullis ossa illius
irrigantur. Alius vero mo
ritur in amaritudine a
nime absq3 ullis opibz.
Et tamen simul in puluē
dormient: et vermes operient
eos. Certe noui cogitatio
nes vrās: et sententias contra
me iniquas. Dicitis enī.
Ubi est domus principis: et
ubi tabernacula impiorū?
Interrogate quēlibet de via
toribz: et hec eadem eum
intelligere cognoscetis.
Quia in diem pditionis
seruatur malus: et ad
diem furoris ducetur. Quis
arguet corā eo viā eius?
et que fecit quis reddet illi?
Ipse ad sepulchra ducetur:
et in congerie mortuorū
vigilabit. Dulcis fuit gla
reis cocyti: et post se omnē
hominē trahet. et ante se i
numerabiles. Quomodo
igitur consolamini me frustra:
cū responsio vrā repugnare
ostensa sit veritati? Cap xxij.

Respondens autē
eliphaz themani
tes dixit. Nunquid
deo comparari potest ho:

ciā cum pfecte fuerit sāc
te? Quid prodest deo si
iustus fueris? aut quid
ei cōfers si imaculata fu
erit vita tua? Nūquid ti
mens te arguet te. et ve
niet tecū in iudiciū? et nō
propt malicīa tuā plu
rimā. et infinitas iniq
tates tuas? Abstulisti e
nī pignus fratrū tuoꝝ
sine causa: et nudos spo
liasti vestibꝫ. Aquā las
so nō dedisti: et esurienti
subtraxisti panē. In forti
tudine brachij tui possi
debas terrā: et potētissi
mus obtinebas eam.
Viduas dimisisti vacu
as: et lacertos pupillo
rū cōminuisti. Propterea
circūdatus es laqueis: et cō
turbat te formido subitane
a. Et putabas te tenebras
nō visurū: et impetu aqꝝ
inundanciū nō oppressū
iri. An cogitas qđ deus ex
celsior celo sit. et sup stel
laꝝ verticē sublimetur?

Et dicis. Quid enī novit
deus? Et quasi per caligi
nē iudicat. Nubes latibu
lū eius. nec nra cōsiderat:
et circa cardines celi pam
bulat. Nūquid semitā se
culoꝝ custodire cupis: quā
calcauerūt viri iniqui?
Qui sublati sunt ante tē
pus suū: et fluuius sub
uertit fundamentū eoꝝ.
Qui dicebāt deo recede a no
bis: et quasi nichil posset
facere omnipotens estima
bant eū: cū ille implesset
domus eoꝝ bonis. Quoꝝ
sententia longe sit a me.
Videbūt iusti et letabunt
et innocens subsānabit
eos. Nonne succisa est erec
tio eoꝝ? et reliquias eoꝝ
deuorabit ignis? Acquiesce
igitur ei et habeto pacem
et per hec habebis fructꝰ
optimos. Suscipe ex ore
illius legē: et pone sermo
nes eius in corde tuo. Si
reuersus fueris ad omnipo
tentē edificaberis: et lōge

facies iniq̃tatẽ a tabnacu
lo tuo. Dabit pro terra si
licem: et pro silice torrẽtes
aureos. Erit q; omĩpotẽs
cont̃ hostes tuos: et argen
tũ coacervabit tibi. Tunc
sup omĩpotentẽ delicijs
afflues: et elevab͛ ad deũ
faciẽ tuã. Rogabis eum
et exaudiet te: et vota tua
reddes. Decernes rem et ve
niet tibi: et in vijs tuis splẽ
debit lumẽ. Qui eñ humi
liatus fuerit erit in gloria:
et qui ĩclinaverit oculos
ipe salvabit. Salvabit
innocẽs: salvabit aũt mũ
dicia manuũ suarũ. Cap
R Espõdẽs aũt xxiij.
iob ait. Nũc q̃ĩ
amaritudĩe est
sermo meus: ⁊ manꝰ plage
mee aggravata ẽ sup gemi
tũ meũ. Q̃s m̃ tribuat ut
cognoscã et inveniã illũ:
et veniã usq; ad soliũ eiꝰ?
Ponã corã eo iudiciũ: et
os meũ replebo increpatio
nib;: ut sciam verba que

michi respondeat. et intelli
gã quid loquat͛ michi. No
lo multa fortitudĩe con
tendat mecũ: nec magnitu
dinis sue mole me p̃mat.
Ponat equitatẽ contra
me: et pveniat ad victori
am iudiciũ meũ. Si ad
orientẽ iero nõ apparet: si
ad occidentẽ non ĩtelligã
eũ. Si ad sinistrã quid a
gam? Non apphendã eũ.
Si me vertã ad dexteram:
nõ videbo illũ. Ipẽ vero scit
viã meã: et pbabit me q̃
si aurũ quod per ignem
trãsit. Vestigia eius secut͛
est pes meus: viã eius cu
stodivi. et nõ declinavi ex
ea. A mãdatis labior eiꝰ
non recessi: et in sinu meo
abscondi verba oris eius.
Ipẽ eñ solus est. et nemo
avertere potest cogitati
onẽ eius: et anima eius
q̃dcũq; voluit hoc fecit.
Cum expleverit in me vo
luntatẽ suã: et alia mlta
similia presto sunt ei. Et

idcirco a facie eius turba-
tus sum: et considerans eum
timore sollicitor. Deus mol-
livit cor meum: et omnipotens
conturbavit me. Non enim
perii propter imminentes tene-
bras: nec faciem meam operu-
it caligo. Cap. xxiiij.

Ab omnipotente non
sunt abscondita tem-
pora: qui autem noverunt eum
ignorant dies illius. Alii ter-
minos transtulerunt: dira-
puerunt greges et paverunt
eos. Asinum pupillorum abe-
gerunt: et abstulerunt pro
pignore bovem vidue. Sub-
verterunt pauperum viam:
et oppresserunt pariter man-
suetos terre. Alii quasi o-
nagri in deserto egrediuntur
ad opus suum: vigilantes ad
ad predam preparant panem
liberis. Agrum non suum deme-
tunt: et vineam eius quem vi
oppresserint vindemiant.
Nudos dimittunt homines
indumenta tollentes, quibus
non est operimentum in fri-
gore: quos imbres mon-
tium rigant: et non habentes
velamen amplexantur lapi-
des. Vim fecerunt depredantes
pupillos: et vulgus pau-
perum spoliaverunt. Nudis
et incedentibus absque vestitu:
et esurientibus tulerunt spicas.
Inter acervos eorum meridia-
ti sunt: qui calcatis torcu-
laribus sitiunt. De civitatibus
fecerunt viros gemere: et anime
vulneratorum clamabunt: et
deus inultum abire non pati-
tur. Ipsi fuerunt rebelles lu-
mini: nescierunt vias eius:
nec reversi sunt per semitas
illius. Mane primo consur-
git homicida. interficit egenum
et pauperem: per noctem vero
erit quasi fur. Oculus adul-
teri observat caliginem dicens.
non me videbit oculus: et o-
periet vultum suum. Perfodit
in tenebris domos sicut in
die condixerant sibi: et igno-
raverunt lucem. Si subito ap-
paruerit aurora arbitrantur
umbram mortis: et sic in te-

nebras quasi in luce ambulāt.
Leuis est sup faciē aque. Ma
ledicta sit pars eius ī terra:
nec ambulet per viā vinea
rū. Ad nimiū calorē transe
at ab aquis niuiū: et usq;
ad inferos pctm illius. Obli
uiscatur eius misericordia:
dulcedo illius vermes. Non
sit in recordatione: sed cōte
ratur quasi lignū infructuo
sū. Pauit eni sterilē et que
nō parit: et vidue bene nō
fecit. Detraxit fortes in forti
tudine sua: et cū steterit nō
credet vite sue. Dedit ei deus
locū penitentie: et ille abuti
tur eo in supbiā. Oculi aut
eius sunt in viis illius: ele
uati sunt ad modicū et nō
subsistēt. Et humiliabunt
sicut omnia et auferentur: et
sicut summitates spicarū cō
terent. Qđ si nō est ita: q̄s
me potest arguere esse men
dacē. et ponē ante deū verba
mea? Cap. xxv.
Respondens autem
baldad suites dix
it. Potestas et terror apud eū
est: qui facit concordiā in sub
limib; suis. Nūqd est nume
rus militū eius: et sup quē
nō fulget lumē illius? Nun
quid iustificari potest ho
mo cōparatus deo: aut ap
parere mūdus natus de mu
liere? Ecce etiā luna nō splē
det: et stelle nō sunt mūde in
cōspectu eius: q̄ntomagis
homo putredo et filius hōis
vermis? Capitulum xxvi.
Respondens autē
iob dixit. Cuius
adiutor es? Nū
quid imbecilli: et sustētas
brachiū eius qui nō est for
tis? Cui dedisti cōsiliū? Forsi
tan illi qui nō habet sapi
entiā: et prudentiā tuā ostē
disti plurimā. Aut quem
docere voluisti? Nōne eum
qui fecit spiramentū? Ecce
gygantes gemūt sub aq̄s:
et qui habitant cū eis. Nūqđ
est infernus corā illo: et nullū
est operimentū pditioni. Qui
extendit aquilonē sup va

cuū: et appendit terrā sup
nichilū. Qui ligat aquas
in nubibꝫ suis: ut nō erum
pant pariter deorsū. Qui te
net vultū solij sui: et expā
dit sup illud nebulā suā.
Terminū circūdedit aquis:
usqꝫ dū finiant lux et tene
bre. Colūpne celi cōtremisc
unt: et pavent ad nutū ei⁹.
In fortitudīe illi⁹ repēte ma
ria cōgregata st: et prudētia
eius pcussit supbū. Spūs
eius ornavit celos: et obste
tricante manu eius edut⁹
est coluber tortuosus. Ecce
hec ex parte dicta sunt vi
arū eius. Et cū vix parvā
stillā sermonis eius audi
erimus: quis poterit toni
truū magnitudīs illius
intueri? Cap xxvij.

Addidit quoqꝫ iob
assumēs pabolā
suam: et dixit. Vivit deus
qui abstulit iudiciū meū.
et oīpotens qui ad amari
tudinē adduxit aīam me
am: quia donec superest

alitus in me. et spūs dei in
naribus meis. nō loquētur
labia mea iniq̄tatē: nec
lingua mea meditabitur
mendaciū. Absit a me: ut
iustos vos esse iudicē. Do
nec deficiā: nō recedam ab
innocentia mea. Iustificati
onē meā quā cepi tenere
nō deserā. Nec enī reprehē
dit me cor meū in omni vi
ta mea. Sicut impius ini
micus meus: et adūsarius
meus quasi iniquus. Que
enī spes est ypocrite. si ava
re rapiat: et nō liberet deus
animā eius? Numquid clamo
rem eius audiet deus: cum
venerit sup eū angustia?
Aut poterit in omnipotēte
delectari: aut invocare de
um in omni tēpore? Doce
bo vos per manū dei quid
omnipotens habeat: nec
abscondā. Ecce vos omnes
nostis: et quid sine causa
vana loquimini? Hec est
pars hominis impij apud
deū: et hereditas violentorum

quam ab omnipotente sus
cipient. Si multiplicati
fuerint filii eius ī gladi
o erūt: et nepotes eius n̄
saturabūtur pane. Qui
reliqui fuerīt ex eo sepeliē
tur in interitu: et vidue
illius non plorabūt. Si
cōportaverit quasi terram
argentū. et sicut lutū p̄pa
raverit vestimēta: p̄para
vit quidē. sed iustus vesti
etur illis: et argentū ino
cens dividet. Edificavit si
cut tinea domū suā: et si
cut custos fecit umbracu
lū. Dives cum dormierit
nichil secū auferet: aperiet
oculos suos et nichil inve
niet. Apprehendet eū quasi
aqua inopia: nocte oppri
met eū tempestas. Tollet
eū ventus urens et auferet:
et velut turbo rapiet eū
de loco suo. Et mittet sup
eū et nō parcet: de manu
eius fugiēs fugiet. Stringet
sup eū manus suas: et sibi
labit super illū intuens

locum eius. Capitul' xxviii.
Habet argentum
venarū suarū
principia: et au
ro locus est in quo cōflat. 2
Ferrū de terra tollitur: et la
pis solutus calore in es v
tit. Tempus posuit tenebris: 3
et universor finē ipse cōside
rat. Lapidē quoque caliginis
et umbrā mortis. Dividit
torrens a p̄plo peregrinātē:
eos quos oblitus est pes e
gentis hominis et invios.
Terra de qua oriebatur panis: 4
in loco suo igne subversa
est. Locus saphiri lapides
eius: et glebe illius aurū.
Semitā ignoravit avis:
nec intuitus est eam ocul⁹
vulturis. Non calcaverūt
eam filii institorū: nec p
transivit per eam leena.
Ad silicē extendit manū su
am: subvertit a radicibus
montes. In petris rivos
scidit: et omne p̄ciosū vidit
oculus eius. Profunda quoque
fluminorū scrutatus est: et

absondita produxit in lu
cem. Sapientia vero ubi ī
uenitur? et quis est locus
intelligētie? Nescit homo
preciū eius: nec inuenitur ī
terra suauiter viuentiū.
Abissus dicit nō est in me:
et mare loquitur nō est me
cum. Nō dabitur aurum
obrizum pro ea: nec appē
detur argentū in cōmuta
tione eius. Non cōferetur
tinctis indie coloribz: nec
lapidi sardonico p̄ciosis
simo vel saphiro. Non
adequabitur ei aurū vel
vitrū? nec cōmutabuntur
pro ea vasa auri excelsa
et eminentia: nō memo
rabūtur cōparatione eius.
Trahitur aūt sapiā de oc
cultis. Non adequabitur
ei topaziū de ethiopia:
nec tincture mūdissime
cōponentur. Unde ergo sa
pientia venit? et quis ē
locus intelligentie? Abs
condita est ab oculis om
niū viuentiū: volucres

quoque celi latet. Perdicio
et mors dixerūt. Auribz
nr̄is audiuimus famā
eius. Deus intelligit vi
am eius: et ip̄e nouit lo
cū illius. Ip̄e enī fines
mūdi intuetur: et omīa q̄
sub celo sunt respicit. Qui
fecit ventis pondus: et a
quas appendit mensura.
Quādo ponebat pluuijs
legē. et viā procellis sonā
tibz? tūc vidit illā et enar
rauit et p̄parauit et inue
stigauit: et dixit homini.
Ecce timor dn̄i ip̄a est sa
pientia: et recedere a ma
lo intelligētia. Capitulum xxix.
Addidit quoque
iob assumens pa
rabolā suā: et
dixit. Quis michi tribu
at ut sim iuxta menses
pristinos? secūdū dies
quibz deus custodiebat
me? Quādo splendebat
lucerna eius sup caput
meū: et ad lumen eius
ābulabā in tenebris. Si

ut fui in diebz adolescē
tie mee. quando secreto de
us erat in tabnaculo meo:
quando erat omnipotens
mecū: et in circuitu meo pu
eri mei. Quādo lauabā pe
des meos butiro: et petra
fundebat michi riuos olei.
Quādo procedebam ad por
tā ciuitatis: et in platea
parabāt cathedrā michi.
Videbāt me iuuenes et abs
condebātur: et senes assur
gentes stabāt. Pricipes ces
sabāt loqͥ: et digitū suppo
nebāt ori suo. Vocem suā
cohibebāt duces: et ligua
eorū gutturi suo adherebat.
Auris audiens btificabat
me: et oculus vidēs testimoniū
reddebat michi. qd liberas
sem pauperē vociferantē.
et pupillū cui nō esset ad
iutor. Benedictio perituri
sup me veniebat: et cor vi
due cōsolatus sum. Iusti
cia indutus sū: et vestiui
me sicut vestimento. et dy
ademate iudicio meo. O

culus fui ceco: et pes claudo.
Pater erā pauperū: et cau
sam quā nesciebā dilige
tissime īuestigabā. Conte
rebā molas iniqui: et de
dentibz illius auferebā pre
dam. Dicebam qz. In ni
dulo meo moriar: et sicut
palma multiplicabo dies.
Radix mea apta est secus
aquas: et ros morabitur
in messione mea. Gloria
mea semp īnouabitur: et ar
cus meus in manu mea
instaurabitur. Qui me au
diebāt expectabāt senten
ciam: et intenti tacebant ad
consiliū meū. Verbis meis
addere nichil audebāt: et sup
illos stillabat eloquiū me
um. Expectabāt me sicut
pluuiā: et os suū aperiebāt
q̄si ad ymbrē serotinū. Si
quando ridebā ad eos nō
credebāt: et lux vultus mei
nō cadebat in terrā. Si vo
luisse ire ad eos: sedebam
primus. Cūqz sederē quasi
rex circūstante exercitu: erā

tamē meum cōsolator.
N Unc Caplm xxx.
autē derident me
iuniores tēpore:
quor non dignabar pa
tres ponere cum canibus
gregis mei. Quor virt9
manuū erat michi pro
nichilo: et vita ipa puta
bant indigni: egestate et
fame steriles. Qui rode
bant in solitudine squa
lentes calamitate et mi
seria: et mandebant her
bas et arborū cortices: et
radix iuniperor erat ci
bus eor. Qui de cōuallib9
ista rapientes: cū singula
repperissent. ad ea cū clamore
currebāt. In desertis habi
tabāt torrentiū: et in ca
uernis terre. vel sup gla
reā. Qui inter huiuscē
modi letabant: et esse
sub sentibus delicias cō
putabāt. Filii stultor et
ignobiliū: et in tra peni
tus nō parentes. Nūc in
eor canticū versus sum:

et factus sum eis prouer
biū. Abhominātur me
et longe fugiūt a me: et
faciē meā conspuere nō
verentur. Pharetrā enī
suā aperuit et afflixit
me: et frenū posuit i os
meū. Ad dexterā orientis
calamitatis mee illico sur
rexerūt. Pedes meos subuer
terūt: et oppresserūt qua
si fluctibz semitis suis.
Dissipauerūt itinera
mea: insidiati sūt michi
et preualuerūt: et nō fuit
qui ferret auxiliū. Quasi
rupto muro et apta ia
nua irruerūt sup me: et
ad meas miserias deuo
luti sūt. Redactus sum i
nichil. Abstulisti quasi
ventus desideriū meū: et
velut nubes ptransijt
salus mea. Nūc autē i
memetipo marcescit a
nima mea: et possident
me dies afflictionis. Noc
te os meū pforatur dolori
bz: et qui me comedunt

non dormiunt. In multi
tudine eorum consumitur
vestimentum meum: et qua
si capicio tunice succinxe
runt me. Comparatus sum
luto: et assimulatus sum
faville et cineri. Clamo
ad te et non exaudis me:
sto et non respicis me. Mu
tatus es michi in crudelem:
et in duricia manus tue
adversaris michi. Elevasti
me: et quasi super ventum
ponens elisisti me valide.
Scio quia morti trades
me: ubi constituta domus
est omni viventi. Verumpta
men non ad consumptionem
eorum emittis manum tuam:
et si corruerint ipse salvabis.
Flebam quondam super eo qui
afflictus erat: et compacie
batur anima mea pauperi.
Expectabam bona: et vene
runt michi mala. Presto
labar lucem: et eruperunt
tenebre. Interiora mea
efferbuerunt absque ulla
requie: prevenerunt me di

es afflictionis. Merens
incedebam: sine furore con
surgens in turba clama
bam. Frater fui draconum:
et socius strucionum. Cutis
mea denigrata est super
me: et ossa mea aruerunt
pre caumate. Versa est in
luctum cythara mea: et or
ganum meum in vocem flen
Pepi Ca. xxxi. tium.
gi fedus cum o
culis meis: ut
ne cogitarem quidem de vir
gine. Quam enim partem ha
beret deus in me desuper: et
hereditatem omnipotens de
excelsis? Numquid non perdicio
est iniquo: et alienatio
operantibus iniusticiam? Nonne
ipse considerat vias meas:
et cunctos gressus meos di
numerat? Si ambulavi
in vanitate. et festinavit
in dolo pes meus: appen
dat me in statera iusta: et
sciat deus simplicitatem
meam. Si declinavit gressus
meus de via. et si secutus

est oculus meus cor me
um. et in manibus meis
adhesit macula: seram
et alius comedat: et pro
genies mea eradicetur.
Si deceptum est cor meum
super mulierem: et si ad os
tium amici mei insidiatus
sum: scortum sit alterius
uxor mea. et super illam incur
vent alii. Hoc enim nephas
est: et iniquitas maxima.
Ignis est usque ad perditio
nem devorans: et omnia
eradicans genimina. Si
contempsi subire iudicium
cum servo meo et ancilla
mea: cum disceptarent
adversum me. Quid enim
faciam cum surrexerit ad
iudicandum deus: et cum quesi
erit quid respondebo illi?
Numquid non in utero fecit
me qui et illum operatus est:
et formavit in vulva v
nus? Si negavi quod vo
lebant pauperibus: et oculos
vidue expectare feci. Si
comedi buccellam meam solus

et non comedit pupillus ex
ea: quia ab infantia cre
vit mecum miseratio: et de
utero matris mee egressa
est mecum. Si despexi pere
untem eo quod non habuerit in
dumentum: et absque operi
mento pauperem. Si non be
nedixerunt mihi latera eius:
et de velleribus ovium mearum
calefactus est. Si levavi
super pupillum manum meam.
etiam cum viderem me in porta
superiorem: humerus meus
a iunctura sua cadat: et
brachium meum cum suis os
sibus confringatur. Semper enim
quasi tumentes super me
fluctus timui deum: et pon
dus eius ferre non potui.
Si putavi aurum robur
meum: et obrizo dixi fiducia
mea. Si letatus sum super
multis divitiis meis: et
quia plurima repperit
manus mea. Si vidi so
lem cum fulgeret. et lunam
incedentem clare: et letatum
est in abscondito cor meum

um. et osculatus sū manū
meā ore meo: que est ini
quitas maxima. et nega
no contᵃ deū altissimū. Si
gauisus sum ad ruinam
eius qui me oderat: et ex
ultaui qꝫ inuenisset eum
malū. Non enī dedi ad
peccandū guttur meum:
ut expeterē maledicens a
nimā eius. Si nō dixerūt
uiri tabernaculi mei: q̄s
det de carnibꝫ eius ut satu
remur. Foris nō mansit pe
regrinus: ostiū meū viato
ri patuit. Si abscondi q̄
si homo peccatū meū: et
celaui in sinu meo iniq̄
tatē meā. Si expaui ad
multitudinē nimiā. et
despectio ꝓpinquorꝫ terru
it me: et nō magis tacui
nec egressus sū ostiū. Quis
michi tribuat auditorē
ut desideriū meū omnipo
tens audiat? et librum
scribat ipse qui iudicat:
ut in humero meo por
tem illū. et circūdem illū

quasi coronā michi? Per
singulos gradus meos
pronūciabo illū: et quasi
principi offerā eum. Si
adūsū me terra mea cla
mat: et cū ipsa sulci eius
deflent. Si fructus eius
comedi absqꝫ pecunia. et
aīam agricolarū eius af
flixi: pro frumēto oriatur
michi tribulus. et pro or
deo spina. Finita sunt ver
ba iob. Cap̄ xxxij.
Omiserunt autē
tres viri isti respō
dere iob: eo q̄d iustus sibi
videretur. Et iratus indig
natus qꝫ heliu filius bara
chel buzites de cognati
one ram: iratus est autē
adūsus iob: eo q̄d iustum
esse se diceret corā deo. Por
ro aduersū amicos eius
indignatus est: eo qꝫ nō
inuenissent responsionē rati
onabilē. sed tantūmodo
condempnassent iob. Igitur
heliu expectauit iob lo
quentē: eo q̄d seniores es

sent qui loquebantur. Cum
aut vidisset qd respondere
nō potuissent: iratus est
vehementer. Respondens
qz heliu filius barachel
buzites dixit. Junior sum
tēpore. vos aut antiqui
ores: idcirco demisso capi
te. veritus sum indicare
vobis sententiā meā. Spe
rabā eni qd etas prolixior
loqueretur: et annorū multi
tudo doceret sapientiam.
Sed ut video spūs est in
hominibz: et inspiratio om
nipotētis dat itelligētiā.
Non sunt lōgevi sapiē
tes: nec senes intelligunt
iudiciū. Ideo dicā. Audi
te me: ostendā vobis etiā
ego meā sapientiā. Exsp
tavi eni sermones vrōs:
audivi prudentiā vestrā.
Donec disceptaremini ser
monibz. et donec putabā
vos aliqd dicere: cōsidera
bam. Sed ut video nō
est qui arguere possit
iob: et respondere ex vobis
sermonibz eius. Ne forte
dicatis invenimus sapiē
tiā: deus proiecit eum nō
homo. Nichil locutus est
michi: et ego nō secundū
vros sermones respōdebo
illi. Extimuerunt et non re
sponderunt ultra: abstule
runt qz a se eloquia. Quo
niā igitur exspectavi et non
sunt locuti. steterunt nec re
sponderunt ultra: respondebo
et ego partē meā: et osten
dam scientiā meā. Plen
sum eni sermonibz: et co
artat me spūs uteri mei.
En venter meus quasi
mustū absqz spiraculo:
quod lagunculas novas
disrumpit. Loquar et respi
rabo paululū: aperiam
labia mea et respondebo.
Nō accipiā psonā viri:
et deum homini non equabo.
Nescio eni qm diu subsis
tā: et si post modicū tollat
me factor meus.

Audi Capitulum xxxiij.
igitur iob eloquia

mea: et omnes sermones me
os ausculta. Ecce aperui
os meum: loquatur lingua
mea in faucibus meis.
Simplici corde meo sermo
nes mei: et sententiam mea
labia mea puram loquentur.
Spiritus dei fecit me: et spi
raculum omnipotentis vivi
ficavit me. Si potes respon
de michi: et adversum faciem
meam consiste. Ecce et me sic
ut et te fecit deus: et de eodem
luto ego quoque formatus
sum. Verumptamen miracu
lum meum non te terreat: et
eloquentia mea non sit tibi
gravis. Dixisti ergo in au
ribus meis: et vocem verbo
rum tuorum audivi. Mundus
sum ego absque delicto imma
culatus: et non est iniquitas
in me. Quia querelas in me
repperit: ideo arbitratus est
me inimicum sibi. Posuit
in nervo pedes meos: cus
todivit omnes semitas me
as. Hoc est ergo in quo non
es iustificatus. Responde
bo tibi quia maior sit deus
homine. Adversum eum contendis:
quod non ad omnia verba respon
derit tibi. Semel loquitur
deus: et secundo idipsum non
repetit. Per sompnium in vi
sione nocturna quando irruit
sopor super homines et dormi
unt in lectulo: tunc aperit
aures virorum. et erudiens eos
instruit disciplina: ut aver
tat hominem ab hiis que facit.
et liberet eum de superbia: eru
ens animam eius a corruptio
ne. et vitam illius ut non trans
eat in gladium. Increpat quoque
per dolorem in lectulo: et omnia
ossa eius marcescere facit.
Abhominabilis ei fit in vita
sua panis: et anime illius
cibus ante desiderabilis. Ta
bescet caro eius: et ossa que
tecta fuerant nudabuntur.
Appropinquavit corruptio
ni anima eius: et vita illius
mortiferis. Si fuerit pro
eo angelus loquens unum de
similibus. ut annunciet hominis
equitatem: miserebitur eius +

dicet. Libera eum: ut non
descendat in corruptionem.
Inveni in quo ei propicier. Con
sumpta est caro eius a sup
pliciis: revertatur ad dies
adolescentie sue. Deprecabitur
deum et placabilis ei erit: et
videbit faciem eius in iubilo:
et reddet homini iusticiam su
am. Respiciet homines:
et dicet. Peccavi et vere de
liqui: et ut eram dignus
non recepi. Liberavit ani
mam suam ne pergeret in inte
ritum: sed vivens lucem videret.
Ecce hec omnia operatur deus
tribus vicibus per singulos:
ut revocet animas eorum a cor
ruptione: et illuminet in luce
viventium. Attende iob et
audi me: et tace dum ego
loquor. Si autem habes quod
loquaris: responde michi.
Loquere. Volo enim te appa
rere iustum. Quod si non habes
audi me: tace et docebo te
sapientiam. Capitulum
Pronuntians xxxiiij.
itaque heliu: etiam
hec locutus est. Audite sa
pientes verba mea: et eru
diti auscultate me. Auris
enim verba probat: et guttur
escas gustu diiudicat. Iu
dicium eligamus nobis: et
inter nos videamus quid
sit melius. Quia dixit iob.
Iustus sum: et deus subver
tit iudicium meum. In iudican
do enim me mendacium est: vi
olenta sagitta mea absque
ullo peccato. Quis est vir ut
est iob qui bibit subsanna
tionem quasi aquam: qui gra
ditur cum operantibus ini
quitatem. et ambulat cum
viris impiis? Dixit enim.
Non placebit vir deo: etiam
si cucurrerit cum eo. Ideo viri
cordati audite me. Absit a
deo impietas: et ab omnipoten
te iniquitas. Opus enim homi
nis reddet ei: et iuxta vias sin
gulorum restituet. Vere enim
deus non condempnabit frus
tra: nec omnipotens subver
tet iudicium. Quem constitu
it alium super terram? aut quem

posuit super orbem quem fabri
catus est? Si direxerit ad
eum cor suum: spiritum illius et
flatum ad se trahet. Deficiet
omnis caro simul: et homo
in cinerem revertetur. Si ergo
habes intellectum audi quod
dicitur: et ausculta vocem elo
quii mei. Numquid qui non a
mat iudicium sanari potest?
Et quomodo tu eum qui iustus
est in tantum condempnas? Qui
dicit regi apostata: qui vo
cat duces impios. Qui non
accipit personas principum:
nec cognovit tirannum cum
disceptaret contra pauperem.
Opus enim manuum eius sunt
universi. Subito morientur:
et in media nocte turbabun
tur populi et pertransibunt:
et auferent violentum absque
manu. Oculi enim eius super
vias hominum: et omnes gressus
eorum considerat. Non sunt tene
bre et non est umbra mortis:
ut abscondantur ibi qui ope
rantur iniquitatem. Neque enim
ultra in hominis potestate est:
ut veniat ad deum in iudici
um. Conteret multos et in
numerabiles: et stare faciet
et alios pro eis. Novit enim
opera eorum: et idcirco inducet
noctem et conterentur. Quasi
impios percussit eos in loco
videntium: qui quasi de indus
tria recesserunt ab eo. et omnes
vias eius intelligere noluerunt:
ut pervenire facerent ad eum
clamorem egeni. et audiret
vocem pauperum. Ipso enim conce
dente pacem: quis est qui con
dempnet? Ex quo absconderit
vultum: quis est qui contem
pletur eum? Et super gentem: et
super omnes homines. Qui reg
nare facit hominem ypocri
tam: propter peccata populi. Quia ergo
ego locutus sum ad deum: te quoque
non prohibebo. Si erravi: tu
doce me. Si iniquitatem locutus
sum: ultra non addam. Numquid
a te deus expetit eam: quia
displicuit tibi? Tu enim ce
pisti loqui: et non ego. Quod
si quid nosti melius: loquere.
Viri intelligentes loquantur

michi: et vir sapiens audi
at me. Iob autem stulte locu
tus est: et verba illius nō
sonant disciplinā. Pater
mi: probetur iob usque ad
finē. Ne desinas ab homine
iniquitatis: quia addit su
per peccata sua blasphemiā.
Inter nos interim constrin
gatur: et tunc ad iudiciū
provocet sermonibus suis
deum. Capitulum xxxv.
Igitur heliu hec rur
sum locutus est. Nū
quid equa tibi videtur tu
a cogitatio: ut diceres iust
ior deo sum? Dixisti enim.
Non tibi placet quod rec
tū est. Vel quid tibi proderit
si ego peccavero? Itaque ego
respondebo sermonibus tuis:
et amicis tuis tecū. Suspi
ce celū et intuere: et contē
plare ethera quod altior te
sit. Si peccaveris: quid ei
nocebis? Et si multiplicate
fuerint iniquitates tue: quid
facies contra eum? Porro
si iuste egeris quid donab
is? aut quid de manu tu
a accipiet? Homini qui
similis tui est nocebit im
pietas tua: et filiū hominis
adiuvabit iustitia tua.
Propter multitudinē calump
niatorum clamabunt: et eiu
labunt propter vim brachii
tyrannorum. Et non dixit ubi
est deus qui fecit me qui de
dit carmina in nocte: qui
docet nos super iumenta terre:
et super volucres celi erudit
nos. Ibi clamabunt: et non
exaudiet propter superbiā ma
lorum. Non enim frustra audiet
deus: et omnipotens singulo
rū causas intuebitur. Etiam
cum dixeris nō considerat:
iudicare corā eo. et expecta
eum. Nunc enim non infert
furorē suū: nec ulciscitur
scelus valde. Ergo iob frustra
aperit os suū: et absque sci
entia verba multiplicat.
Addens Capitulum xxxvi.
quoque heliu hec
locutus est. Sus
tine me paululū: et indi

rabo tibi. Adhuc enim habeo
quod pro deo loquar. Repe
tam scientiam meam a prin
cipio: et operatorem meum pro
babo iustum. Vere enim absque
mendatio sermones mei:
et perfecta scientia probabit
tibi. Deus potentes non
abiciat: cum ipse sit po
tens. Sed non saluat impios:
et iudicium pauperibus tribu
it. Non aufert a iusto ocu
los suos: et reges in solio
collocat in perpetuum: et illic
eriguntur. Et si fuerint in
cathenis et vinciantur
funibus paupertatis: indi
cabit eis opera eorum et scelera
eorum: quia violenti fuerunt.
Reuelabit quoque aurem
eorum ut corripiat: et loquetur
ut reuertantur ab iniquita
te. Si audierint et obserua
uerint: complebunt dies suos
in bono. et annos suos in
gloria. Si autem non audi
erint transibunt per gladium:
et consumentur in stultici
a. Simulatores et callidi
prouocant iram dei: neque cla
mabunt cum vincti fuerint.
Morietur in tempestate anima
eorum: et vita eorum inter effe
minatos. Eripiet paupe
rem de angustia sua: et re
uelabit in tribulatione
aurem eius. Igitur saluabit
te de ore angusto latissime:
et non habentis fundamen
tum subter se. Requies autem
mense tue: erit plena pin
guedine. Causa tua qua
si impii iudicata est: cau
sam iudicium que recipies.
Non te ergo superet ira ut
aliquem opprimas: nec mul
titudo donorum inclinet te.
Depone magnitudinem
tuam absque tribulatione: et
omnes robustos fortitudine.
Ne protrahas noctem: ut ascen
dant populi pro eis. Caue ne de
clines ad iniquitatem: hanc
enim cepisti sequi post mise
riam. Ecce deus excelsus in for
titudine sua: et nullus ei
similis in legislatoribus.
Quis poterit scrutari vias

eius? aut quis ei potest di
cere. operatus es iniquitatem?
Memento quod ignores opus
eius: de quo cecinerunt viri.
Omnes homines vident eum:
et unusquisque intuetur procul.
Ecce deus magnus vincens
scientiam nostram: numerus
annorum eius inestimabilis.
Qui aufert stillas pluvie.
et effundit ymbres ad in
star gurgitum que de nubi
bus fluunt: que pretexunt
cuncta desuper. Si voluerit
extendere nubes quasi ten
torium suum. et fulgurare lu
mine suo desuper: cardines
quoque maris operiet. Per
hec enim iudicat populos:
et dat escas multis morta
libus. In manibus abscondit
lucem: et precipit ei ut rursus
adveniat. Annunciat de ea
amico suo quod possessio eius
sit: et ad eam possit ascendere.

Super Capitulum xxxvii.
hoc expavit cor
meum: et emotum
est de loco suo. Audite au
ditionem in terrore vocis eius:
et sonum de ore illius proce
dentem. Subter omnes celos
ipse considerat: et lumen il
lius super terminos terre. Post
eum rugiet sonitus: tonabit
voce magnitudinis sue:
et non investigabitur cum au
dita fuerit vox eius. Tona
bit deus in voce sua mira
biliter: qui facit magna
et inscrutabilia. Qui pre
cipit nivi ut descendat super
terram: et hyemis pluviis.
et ymbri fortitudinis sue.
Qui in manu omnium homin
signat: ut noverint sin
guli opera sua. Ingredietur
bestia latibulum: et in an
tro suo morabitur. Ab inte
rioribus egredietur tempestas:
et ab arcturo frigus. Flan
te deo concrescit gelu: et rur
sum latissime funduntur
aque. Frumentum desiderat
nubes. et nubes spargunt
lumen suum: que lustrant
per circuitum quocumque eas
voluntas gubernantis ducit.

erit. ad omne quod preceperit
illis super faciem orbis terrarum:
sive in una tribu. sive in
terra sua. sive in quocumque
loco misericordie sue eas iusserit
inveniri. Ausculta hec iob:
sta et considera miracula
dei. Numquid scis quando
preceperit deus pluviis: ut
ostenderent lucem nubium eius?
Numquid nosti semitas nu
bium magnas: et perfectas
scientias? Nonne vestimen
ta tua calida sunt. cum perfla
ta fuerit terra austro? Tu
forsitan cum eo fabricatus
es celos: qui solidissimi
quasi ere fusi sunt. Osten
de nobis quid dicamus il
li. Nos quippe involvimur
tenebris. Quis narrabit
ei que loquor? Etiam si locu
tus fuerit homo: devorabi
tur. At nunc non vident lu
cem. Subito aer cogetur
in nubes: et ventus transi
ens fugabit eas. Ab aquilo
ne aurum venit: et a deo for
midulosa laudatio. Dig
num eum invenire non possu
mus. Magnus fortitudi
ne et iudicio et iustitia: et
narrari non potest. Ideo ti
mebunt eum viri: et non aude
bunt contemplari omnes. qui
sibi videntur esse sapientes.

Responsio. Cap. xxxviij.

Respondens autem dominus iob
de turbine dixit.
Quis est iste involvens
sententias sermonibus im
peritis? Accinge sicut vir
lumbos tuos. Interroga
bo te: et responde michi. V
bi eras quando ponebam
fundamenta terre? Indica
michi si habes intelligentiam.
Quis posuit mensuras eius
si nosti? vel quis tetendit
super eam lineam? Super quo
bases illius solidate sunt? Aut
quis dimisit lapidem angu
larem eius: cum me laudarent
simul astra matutina. et
iubilarent omnes filii dei? Quis
conclusit ostiis mare. quando
erumpebat quasi de vulva
procedens: cum ponerem

nubem vestimentū eius.
et caligine illud quasi pā
nis infancie obuoluerē?
Circūdedi illud terminis
meis: et posui vectē et osti
a. Et dixi. Vsq3 huc venies
et nō procedes amplius: et
hic confringes tumentes
fluctus tuos. Nūq̄d post
ortū tuū precepisti dilu
culo. et ostendisti auro
re locū suū: et tenuisti cō
cutiens extrema terre. et
excussisti impios ex ea?
Restituetur ut lutū signa
culū: et stabit sicut vestimē
tū. Auferet ab impijs lux
sua: et brachiū excelsū cō
fringetur. Nūquid ingres
sus es profunda maris: et
in nouissimis abissi deā
bulasti? Nūquid aperte ti
bi sunt porte mortis: et os
tia tenebrosa vidisti? Nū
quid cōsiderasti latitudi
nem terre? Indica michi si
nosti omnia. in qua via ha
bitet lux. et tenebrarū q̄s
locus sit: ut ducas vnum
quodq3 ad terminos suos?
et intelligas semitas dom̄
eius. Sciebas tunc q̄ nas
citurus esses: et numerū
dierū tuorū noueras? Nū
quid ingressus es thesau
ros niuis. aut thesauros
grandinis aspexisti: que
preparaui in tēpus hostis.
in diem pugne et belli?
Per quā viam spargitur
lux. diuiditur estus sup
terrā? Quis dedit vehem
tissimo ymbri cursum et
viā sonātis tonitrui: ut
plueret sup terrā absq3 ho
mine in deserto. ubi nul
lus mortaliū cōmoratur:
ut impleret inuia et deso
lata. et pduceret herbas
uirentes? Quis est pluuie
pater: vel quis genuit
stillas roris? De cuius u
tero egressa est glacies:
et gelu de celo quis genu
it? In similitudinē lapi
dis aque durant: et sup
fices abissi cōstringitur.
Nūquid coniūgere vale

bis micantes stellas plia
des: aut gyrum arcturi po
teris dissipare? Nunquid
producis luciferum in tempo
re suo: et vesperum sup filios
os terre cõsurgere facis? Nun
quid nosti ordinem celi: et
pones rationem eius i terra?
Nunquid elevabis in nebu
la vocem tuam: et impetus
aquarum operiet te? Nun
quid mittis fulgura et
ibunt: et revertentia di
cent tibi assumus? Quis
posuit in visceribz hois
sapientiam: vel quis dedit
gallo itelligentiam? Quis
enarrabit celorum rationem:
et concentum celi quis dormi
re faciet? Quando funde
bat pulvis in terram: et
glebe compingebantur?
Nunquid capies leene p
dam. et animam catulorum
eius implebis: quando
cubant in antris. et i speci
bz . . . insidiantur? Quis
p. . . parat corvo escam
suam: quando pulli eius
ad deum clamant. vagantes
eo q nõ habeant cibos?

Nunquid Cap. xxxix.
nosti tempus par
tus hybicum in pe
tris: vel parientes cervas
observasti? Dinumerasti
menses conceptus earum: et
scisti tempus partus ea
rum? Incurvantur ad fetum et
pariunt: et rugitus emit
tunt. Separantur filii earum
et pergunt ad pastum: egredi
untur et non revertuntur
ad eas. Quis dimisit o
nagrum liberum: et vincula
eius quis solvit? Cui de
di in solitudine domum: et
tabernacula eius in terra
salsuginis. Cõtempnit mul
titudinem civitatis: clamo
rem exactoris non audit.
Circumspicit mõtes pascue
sue: et virentia queque q̃
rit. Nunquid volet rinoce
ros servire tibi: aut mo
rabit ad psepe tuum? Nun
quid alligabis rinocero
tam ad arandum loro tuo:

aut confringet glebas val
liū post te? Numq̄d fidu
ciam habebis in magna
fortitudīe eius: et derelin
ques ei labores tuos? Nū
quid credes ei quoniā red
dat sementē tibi: et areā
tuā congreget? Penna
strutionis: similis est pē
nis herodii et accipitris.
Quando derelinquit in
terra ova sua: tu forsitā
in pulvere calefacies ea.
Obliviscit̄ q̄ pes conculcet
ea: aut bestie agri cōterāt.
Durat̄ ad filios suos q̄si
non sint sui: frust̄ labora
vit nullo timore cogente.
Privavit enī eam deus
sapientia: nec dedit illi
intelligētiā. Cum tēpus
fuerit in altū alas eriḡ:
deridet equū et ascensorē
eius. Nūq̄d prebebis eq̄
fortitudinē? aut circūda
bis collo eius hinnitū?
Nūquid suscitabis eum
quasi locustas? Gloria
nariū eius terror. Terrā
ungula fodit: exultat
audacter: in occursum
p̄git armatis. Cōtēpnit
pavorē: nec cedit gladio.
Sup ipm̄ sonabit pha
retra: vibrabit hasta et
clipeus. Fervens et fremēs
sorbet terrā: nec reputat
tube sonare clangorem.
Ubi audierit buccinā: di
cet vah. Procul odorat̄
bellū: exhortationē ducū
et ululatū exercitus. Nū
quid p̄ sapientiā tuam
plumescat accipiter: expā
dens alas suas ad austrū?
Aut ad p̄ceptū tuū eleva
bitur aquila: et ī arduis
ponet nidū suū? In petris
manet: et in p̄ruptis sili
cibȝ cōmorat̄. atq; inaccessis
rupibȝ. Inde cōtemplat̄
escā: et de longe oculi eius
prospiciunt. Pulli eius lā
bent sanguinē: et ubicū
q; cadaver fuerit statim
adest. Et adiecit do
minus: et locutus est
ad iob. Nūq̄d qui conten

dit cum deo: tam facile cō
quiescat? Utiqȝ qui argu
it deum: debet respondere
ei. Respōdens autē iob do
mino dixit. Qui leviter
locutus sum. respondere
quid possū? Manū meā
ponā sup os meū. Unum
locutus sum quod utinā
non dixissem: et alterum
quibȝ ultra nichil addā.
R Espondēs Cap xl.
autē dn̄s iob de
turbīe ait. Accin
ge sicut vir lumbos tuos.
interrogabo te: et indica m̄.
Numquid irritū facies iudi
ciū meū: et condēpnabis
me ut tu iustificeris? Et si
habes brachiū sicut deus.
et si simili tonas voce: cir
cūda tibi decorē et ī sblime
erigē: et esto gloriosus. et
speciosis induere vestibus.
Disp̄ge sup̄bos furore tu
o: et respiciens omnē ar
rogantē humilia. Respice
cunctos sup̄bos et cōfunde
eos: et contere impios in

loco suo. Absconde eos in
pulvere simul: et facies eoꝝ
demerge in foveā: et ego cō
fitebor ꝙ salvare te possit
dextera tua. Ecce behemoth
quē feci tecū: fenū quasi bos
comedet. Fortitudo eius ī lū
bis eius: et virtus illius in
umbilico vētris eius. Con
stringit caudā suā quasi
cedrū: nervi testiculoꝝ eius
ꝑplexi sunt. Ossa eius velut
fistule eris: cartilago illius
quasi lamine ferree. Ipse
principiū est viarū dei. Q
fecit eum: applicabit gla
diū eius. Huic montes h
bas ferunt: omēs bestie a
gri ludent ibi. Sub umb
dormit: in secreto calami.
et in locis humentibȝ. Pro
tegūt umbre umbrā eius:
circūdabūt eum salices tor
rentis. Ecce absorbebit flu
viū et nō mirabitur: et habet
fiduciā ꝙ influat iordanis
in os eius. In oculis eius
quasi hamo capiet eū: et
in sudibȝ ꝑforabit nares

eius? An extrahere poteris
leviathan hamo: et fu-
ne ligabis linguam eius?
Numquid pones circulum in
naribus eius: et armilla
perforabis maxillam eius?
Numquid multiplicabit
ad te preces: aut loquetur
tibi mollia? Numquid feriet
tecum pactum: et accipies eum
servum sempiternum? Numquid
illudes ei quasi avi: aut
ligabis eum ancillis tuis?
Concident eum amici: divi-
dent illum negociatores?
Numquid implebis sage-
nas pelle eius: et gurgu-
stium piscium capite illius?
Pone super eum manum tuam.
Memento Capitulum xli.
belli: nec addas
ultra loqui. Ecce
spes eius frustrabitur eum:
et videntibus cunctis precipi-
tabitur. Non quasi crude-
lis suscitabo eum. Quis enim
resistere potest vultui me-
o? Quis ante dedit michi
ut reddam ei? Omnia que sub
celo sunt: mea sunt. Non par-
cam ei verbis potentibus:
et ad deprecandum compositis.
Quis revelabit faciem in-
dumenti eius: et in me-
dium oris eius quis intrabit?
Portas vultus eius quis
aperiet? Per gyrum dentium
eius formido. Corpus illius
quasi scuta fusilia: et com-
pactum squamis se prementi-
bus. Una uni coniungitur:
et ne spiraculum quidem
incedit per eas. Una alteri
adherebunt: et tenentes se
nequaquam separabuntur. Ster-
nutatio eius splendor
ignis: et oculi eius ut pal-
pebre diluculi. De ore eius
lampades procedunt: sicut te-
de ignis accense. De na-
ribus eius procedit fumus:
sicut olle succense atque
ferventis. Halitus eius
prunas ardere facit: et
flamma de ore eius egredi-
tur. In collo eius mora-
bitur fortitudo: et faciem
eius precedet egestas. Mem-

bra carniũ eius coherẽtia
sibi. Mittet contra eũ fulmi
na: et ad locũ aliũ non
ferentur. Cor eius indura
bitur quasi lapis: et strin
getur quasi malleatoris
incus. Cum sublatus fu
erit timebũt angeli: et
territi purgabunt. Cũ
apprehenderit eũ gladius:
subsistere nõ poterit neqꝫ
hasta neqꝫ thorax. Repu
tabit eũ quasi paleas
ferrũ: et quasi lignũ pu
tridũ es. Non fugabit eũ
vir sagittarius: in stipu
lam versi sũt ei lapides
funde. Quasi stipulam
estimabit malleũ: et de
ridebit vibrantẽ hastã.
Sub ipo erũt radii solis:
sternet sibi aurũ quasi
lutũ. Feruescere faciet q̃
si ollã ꝓfundũ maris:
et ponet quasi cũ vnguẽ
ta bulliũt. Post eũ lucebit
semita: estimabit abissũ
quasi senescentẽ. Non est
sup terrã potestas q̃ cõpa
retur ei: qui factus est ut nul
lũ timeret. Omne sublime
videt: ipse est rex sup oms
filios supbie. Ca xlii.

Respõdẽs autẽ
iob dño. dixit. Sci
o quia oĩa potes: et nul
la te latet cogitatio. Quis
est iste qui celat cõsiliũ absqꝫ
scientia? Ideo insipiẽter locu
tus sum: et que ultra mo
dũ excederẽt scientiã meã.
Audi et ego loquar: interro
gabo: et ostende michi. Au
ditu auris audiui te: nũc
autẽ oculus meus videt
te. Idcirco ipse me reprehẽdo:
et ago penitentiã in fauil
la et cinere. Postq̃ aũt locut
est dñs verba hec ad iob:
dixit ad eliphaz themani
tẽ. Iratus ẽ furor meus
in te. et in duos amicos
tuos: quoniã nõ estis lo
cuti corã me rectũ sicut ser
uus meus iob. Sumite
igitur vobis septẽ tauros ⁊
septẽ arietes: et ite ad ser
uũ meũ iob: et offerte ho

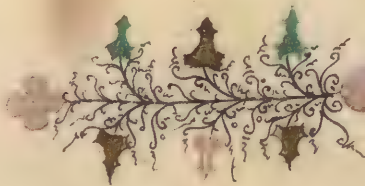
locutus sum pro vobis. Iob autem servus meus orabit pro vobis. Faciem eius suscipiam: ut non vobis imputetur in stulticiam. Neque enim locuti estis ad me recta: sicut servus meus iob. Abierunt ergo eliphaz themanites. et baldad suites. et sophar naamathites: et fecerunt sicut locutus fuerat ad eos dominus. Et suscepit dominus faciem iob. Dominus quoque conversus est ad penitentiam iob: cum oraret ille pro amicis suis. Et addidit dominus omnia quecumque fuerant iob duplicia. Venerunt autem ad eum omnes fratres sui. et universe sorores sue. et cuncti qui noverant eum prius: et comederunt cum eo panem in domo eius. et moverunt super eum caput: et consolati sunt eum super omni malo quod intulerat dominus super eum. Et dederunt ei unusquisque ovem unam: et inaurem auream unam. Dominus autem benedixit novissimis

iob: magis quam principio eius. Et facta sunt ei quatuordecim milia ovium. et sex milia camelorum: et mille iuga boum. et mille asine. Et fuerunt ei septem filii: et filie tres. Et vocavit nomen unius diem: et nomen secunde casiam: et nomen tercie cornustibii. Non sunt autem invente mulieres speciose sicut filie iob: in universa terra. Deditque eis pater suus hereditatem inter fratres earum. Vixit autem iob post hec centum quadraginta annis: et vidit filios suos. et filios filiorum suorum usque ad quartam generationem: et mortuus est senex et plenus dierum.

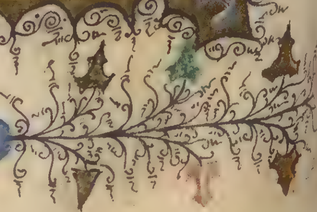
Explicit liber iob. Incipit prologus sancti ieronimi presbiteri in librum thobie.

C hro...
...mo et
helio...
doro e...
pisco...
pis:

Hieronimus presbiter in
dño salutē. Mirari non
desino exactionis vrē in
stanciā. Exigitis enī ut
librū chaldeo sermone cō
scriptū: ad latinū stilum
traham. Librū utiqȝ thobi
e quē hebrei de cathalogo
diuinarū scripturarū se
cantes: hys que agiogra
pha memorāt māciparūt.
Feci satis desiderio vrō: nō
tamē meo studio. Argu
unt enī nos hebreor stu
dia: et imputant nobis
contra suū canonē lati
nis auribꝫ ista transferre.
Sed melius esse iudicans
phariseor displicē iudicio.
et episcopor iussionibꝫ de
seruire: institi ut potui. Et
quia vicina est chaldeor
lingua sermoni hebrai
co: utriusqȝ lingue peri
tissimū loquacē repperiēs
unius diei laborē arripu
i: et quicquid ille michi he
braicis verbis expressit. h
ego accito notario sermo
nibꝫ latinis exposui. Ora
tionibꝫ vrīs mercedē huius o
peris cōpensabo: cū gratū
vobis didicero me quod
iubēre estis dignati com
plesse. Explicit prolog. Incip
liber thobie: secundū iero
nimū.

Thobias
ex tribu
et ciui
tat. e
nepta
lim. q̄
est in superioribꝫ galilee
supra naason. post viā
que ducit ad occidentem.
in sinistro habens ciuita
tē sephet: cū captus esset
in diebus salmanas
sar regis assiriorum
[illegible] in captiuitate ta
men positus viā verita
tis non deseruit: ita ut ō
nia que habere poterat
cotidie cōcaptiuis fribꝫ
qui erāt ex genere suo i
partiret. Cūqȝ esset iuni
or omnibꝫ in tribu nepta

lum: nichil tamē puerile ges
sit in opere. Deniq3 cū irēt
oēs ad vitulos aureos
quos hieroboā fecerat rex isra
el: hic solus fugiebat cōsor
cia omniū. et pgebat ad ihe
rusalē ad tēplū dn̄i: et ibi
adorabat dn̄m deū israel.
omīa primitiua sua et deci
mas suas fidelit̄ offerens:
ita ut in tercio ā̄no pselit
us et aduenis ministraret ō
nem decimationē. Hec et
hijs similia: scd̄m legem
dei puerulus obseruabat.
Cū vero factus fuisset vir.
accepit uxorē annā de tribu
sua: genuitq3 ex ea filiū. no
men suū imponēs ei. Quē
ab infancia timere deū do
cuit: et abstine̊ ab omī pctō.
Igitur cū p captiuitatē deue
nisset cū uxore sua et filio
in ciuitatē niniue cū omni
tribu sua. et oēs ederent
ex cibis gentiliū: iste custo
diuit aīam suā: et nūq̄m
cōtaminatus est in escis
eoꝝ. Et q̄m memor fuit dn̄i
in toto corde suo: dedit illi
deus graciā in cōspcū sal
manasar regis: et dedit
ei potestatē quocūq3 vellet
ire: habens libertatē quecū
q3 facere voluisset. Pgebat
ergo per oēs qui erant i
captiuitate: et monita sa
lutis dabat eis. Cum aūt
venisset in rages ciuitatē
medorū. et ex hijs quib3
honoratus fuerat a rege
habuisset decē talenta ar
genti: et cū multa turba
generis sui gabelū egentē
videret qui erat ex tribu eius
sub cyrographo dedit illi
memoratū pondus arge
ti. Post mltū vero tēporis
mortuo salmanasar re
ge cū regnaret sennache
rib filius eius pro eo. et fi
lios isrl̄ exosos haberet i
cōspectu suo: thobias p
gebat p omnē cognationē
suā et cōsolabat̄ eos: diui
debat q3 uniuicuiq3 prout
poterat de facultatib3 suis.
Esurientes alebat: nudis

q; vestimēta p̄bebat: et mor
tuis atq; occisis sepulturā
sollicitus exhibebat. Deni
q; cū reu͛sus esset rex sennā
cherib. fugiens a iudea pla
gam quā circa eū deus fece
rat propter blasphemiā
suā: et iratus multos occi
deret ex filijs isrl͛: thobias
sepeliebat corpora eorū.
At ubi nūciatū est regi. ius
sit eū occidi: et tulit omnem
substantiā eius. Thobias ve
ro cū filio suo et cū uxore fu
giens. nudus latuit: quia
multi diligebāt eū. Post di
es vero quadragitaquinq;:
occiderūt regē filij ipsius. Et
reu͛sus est thobias ad domū
suā: omnis q; facultas eius
restituta est ei. Capl̄m. ij.

Post hec vero cum
esset dies festus do
mini. et factū esset
prandiū bonū in domo
thobie: dixit filio suo. Va
de et adduc aliquos de tri
bu n͞ra timētes deū: et epu
lentur nobiscū. Cumq; abisset:
reu͛sus nūciauit ei unū ex fili
is isrl͛ iugulatū iacere in
platea. Statim q; exiliēs
de accubitu suo: relinquēs
prandiū ieiunus peruenit
ad corpus. Tollēs q; illud
portauit ad domū suā oc
culte: ut dū sol occubuisset
caute sepeliret eū. Cumq; occul
tasset corpus: māducauit
panem cū luctu et tremore:
memorās illū sermonē quē
dixit dn̄s per amos p͞pham.
Dies festi v͞ri: cōuertentur in
lamentationē et luctū. Cū
vero sol occubuisset: abijt et
sepeliuit eū. Arguebāt aūt
illū omēs proximi sui dicē
tes. Iam huius rei causa in
terfici iussus es. et vix effu
gisti mortis imperiū: et ite
rū sepelis mortuos? Sed tho
bias plus timens deū q̄m
regem: rapiebat corpora
occisor. et occultabat ī do
mo sua: et medijs noctib;
sepeliebat ea. Contigit aūt
ut quadā die fatigatus a
sepultura. veniens domum

iactasset se iuxta parie
tem et obdormisset: ex
nido hyrundinu͠ dormi
enti illi calida stercora i͠
ciderent sup oculos eius:
fieret q͡ cecus. Hanc aut͠
temptacione͠ ideo p͠misit
dn͠s evenire illi: ut poste
ris daret exemplu͠ pacie͠
eius sicut et sancti iob. Na͠
cu͠ ab infancia sua sep
deu͠ timuerit. et ma͠data
eius custodierit: no͠ est
co͠tristatus cont͠ deu͠ q͡
plaga cecitatis evenerit
ei: sed i͠mobilis in dei timo
re p͠mansit. agens gr͠as
deo o͠ibus dieb; vite sue.
Na͠ sicut beato iob insul
tabant reges: ita isti pare͠
tes et cognati eius: et irri
debant vita͠ eius dicentes.
Ubi est spes tua: pro qua
elemosinas et sepulturas
tuas faciebas? Thobias
vero increpabat eos dicens.
Nolite ita loqui: quia͠
filii scor͠ sumus: et vita͠
illa͠ exspectamus qua͠ deus
daturus est hiis qui fidem
sua͠ nu͠qua͠ mutant ab eo.
Anna vero uxor eius ibat
ad textrinu͠ opus cotidie:
et de labore manuu͠ suaru͠
victu͠ que͠ co͠sequi po
tuisset deferebat. Unde
factu͠ est: ut hedu͠ capra
ru͠ accipiens detulisset
domi. Cuius cu͠ voce͠ ba
lantis vir eius audisset:
dixit. Videte ne furtiuus
sit. Reddite eu͠ dn͠is suis:
quia no͠ licet nobis aut
edere ex furto aliquid aut
contingere. Ad hec uxor eius
irata respondit. Manifeste
vana facta est spes tua:
et elemosine tue modo pa
ruerunt. Atq͡ hiis et aliis hu
iuscemodi verbis exprou
Capitulum iij. bat ei.
Tunc thobias ige
muit: et cepit o
rare cum lacrimis dicens.
Iustus es dn͠e: et om͠ia iu
dicia tua iusta sunt: et o͠
nes vie tue mi͠a et veritas
et iudiciu͠. Et nu͠c dn͠e me

mor esto mei: ne vindictam
sumas de peccatis meis. neque
reminiscaris delicta mea vel
parentum meorum: quoniam
non obedivimus preceptis tu-
is: et traditi sumus in direp-
tionem et captivitatem et mor-
tem. et in fabulam. et impropе-
rium omnibus nationibus in quibus
dispersisti nos. Et nunc domine
magna iudicia tua: quia
non egimus secundum precepta
tua: et non ambulavimus sin-
ceriter coram te. Et nunc domine se-
cundum voluntatem tuam fac me-
cum: et precipe in pace recipi
spiritum meum. Expedit enim mi-
chi mori magis quam vivere.
Eadem itaque die contigit ut
sara filia raguel in civita-
te medorum. et ipsa audiret
improperium ab una ex ancil-
lis patris sui: quoniam tradita
fuerat septem viris: et demo-
nium nomine asmodeus occiderat
eos. mox ut ingressi fuissent
ad eam. Ergo cum pro culpa
sua increparet puellam: re-
spondit ei dicens. Amplius
ex te non videamus filium aut fi-
liam super terram: interfectrix viro-
rum tuorum. Numquid et me oc-
cidere vis. sicut etiam occidisti
iam septem viros? Ad hanc vo-
cem perrexit in superiori cubicu-
lo domus sue: et tribus diebus et tri-
bus noctibus non manducavit
neque bibit: sed in oratione persi-
stens lacrimis deprecabatur deum
ut ab isto improperio liberaret
eam. Factum est autem tercia die cum
compleret orationem: benedicens dominum
dixit. Benedictum est nomen tuum
deus patrum nostrorum: qui cum ira-
tus fueris misericordiam facies:
et in tempore tribulationis
peccata dimittis hiis qui
invocant te. Ad te domine fa-
ciem meam converto: ad te ocu-
los meos converto. Peto do-
mine ut de vinculo impropе-
rii huius absolvas me: aut
certe de super terram eripias me.
Tu scis domine quia numquam concu-
pivi virum: et mundam servavi
animam meam ab omni concupis-
centia. Numquam cum ludentibus
miscui me: neque cum hiis qui

in leuitate ambulātibus partici-
pē me p̄bui. Virū aūt cū
timore tuo: nō cum libidi-
ne mea consensi suscipere.
Et aut ego indigna fui il-
lis: aut illi forsitan michi
digni nō fuerūt: q̄a forsi-
tan viro alio cōseruasti
me. Nō est enī in hominis
potestate cōsiliū tuū. Hoc
aūt pro certo habet omis
qui colit te: quia vita eius
si in probatione fuerit co-
ronabit. Si aūt in tribula-
tione fuerit: liberabit. Et si
in correptione fuerit: ad mi-
sericordiā tuā venire li-
cebit. Nō enī delectaris in
pditionibz nostris: q̄a
post tempestatē trāquillū
facis: et post lacrimationē
et fletū. exultationē infun-
dis. Sit nomē tuū deus is-
rael bndictū in secula. In
illo tēpore exaudite sunt
p̄ces ambor. in cōspectu
glorie summi dei: et missus
est āgelus dnī sanctus
raphael ut curaret eos
ambos: quor uno tēpore
sunt orōnes in conspectu do-
mini recitate. Capitulū iiij.
Igitur cū thobias pu-
taret orōnē suā exau-
diri. ut mori potuis-
set: vocauit ad se thobiā
filiū suū: dixit q̄z ei. Audi
fili mi verba oris mei: et ea
in corde tuo quasi fundamē-
ta cōstrue. Cū acceperit de-
us aīam meā. corpus meū
sepeli: et honorē habebis
matri tue oībus diebus
vite eius. Memor enī esse
debes: que et q̄nta pericu-
la passa sit pp̄ter te in ute-
ro suo. Cū aūt et ipa cōple-
uerit tēpus vite sue: sepeli-
es eā circa me. Omibz aūt
diebz vite tue in mente ha-
beto dnm: et caue ne q̄n-
do peccato cōsentias: et p-
termittas p̄cepta dei nri.
Ex substantia tua fac ele-
mosinā: et noli auertere
faciē tuā ab ullo paupe-
re. Ita enī fiet: ut nec a te auer-
tat faciem dni. Quomodo

potueris: ita esto misericors.
Si multū tibi fuerit abun
dant̄ tribue: si exiguū fuīt.
etiā exiguū libenter impar
tiri stude. Premiū eni bonū
tibi thesaurizas in die neces
sitatis: qm̄ elemosina ab
omī pctō et a morte liberat:
et nō patiet̄ aīam ire in te
nebras. Fiducia magna erit
corā sūmo deo elemosina:
oībz facientibz eā. Attende tibi
fili ab omī fornicatiōe: et
pt̄er uxorē tuā nūqm̄ patia
ris crimē scire. Supbiā nūqm̄
in tuo sensu aut ī tuo verbo
dñari pmittas. In ipa eni
initiū sūpsit omīs pditio.
Quicūqz tibi aliquid opat̄
fuerit. statī mercedē ei restitue:
et merces mercenarij tui nō
apud te om̄o maneat. Qd̄
ab alio odis fieri tibi: vide ne
alteri tu aliqn̄do facias. Pa
nē tuū cū esurientibz et egenis
comede: et de vestimētis tuis
nudos tege. Panē tuū et vinū
tuū sup sepulturā iusti con
stitue: et noli ex eo mādūca
re et bibere cū pctōribz. Cōsili
um semp a sapiente pquire.
Omī tēpore bndic deū: et pe
te ab eo ut vias tuas dirigat:
et omīa cōsilia tua in ipso
pmaneat. Indico etiā tibi fi
li mi. dedisse me decē talenta
argēti dū infantulus esses
gabelo in rages ciuitate me
dorū: et cyrographū eius apd
me habeo. Et ideo pquire quō
ad eū puenias. et recipias
ab eo supra memoratū pōdus
argēti: et restituas ei cyrogra
phū suū. Noli timere fili mi.
Pauperē quidē vitā gerim᷒:
sed multa bona habebimus
si timuerimus deū. et recesseri
mus ab omī pctō. et fecerim᷒
bene. Capitlm̄ quītū.

Tunc thobias respō
dit patri suo: et dixit.
Omīa quecūqz pcepisti michi:
faciā pater. Quomō autem
hanc pecuniā inquirā igno
ro. Ille me nescit: et ego illum
ignoro. Qd̄ signū dabo ei?
Sed neqz viā per quā pgatur
illuc aliqn̄do cognoui. Tūc

pater suus respōdit illi: et
dixit. Cyrographū quidē
illius penes me habeo: qd
dū illi ostenderis. statim re
stituet. Sed pge nūc et inq̄re
tibi aliquē fidelē virū. qui e
at tecū salua mercede sua.
dū adhuc viuo: ut recipias
eam. Tūc egressus thobias ī
uenit iuuenē splendidū stā
tem. p̄cinctū: et quasi patū
ad ambulandū. Et ignorās
qd angelus dei esset: saluta
uit eū et dixit. Unde te habe
mus bone iuuenis? At ille
respondit. Ex filiis israel. Et
thobias dixit ei. Nosti viā
que ducat in regionē medo
rū? Cui respondit. Noui: et
oīa itinera eius frequent
ābulaui: et mansi apud
gabelū fratrē nrm qui mo
ratur in rages ciuitate me
dorū que posita est ī mōte
egbathanis. Cui thobias a
it. Sustine me obsecro: donec
hec ipa nūciem patri meo.
Tūc ingressus thobias: idi
cauit vniuersa hec patri suo.

Sup que admirat9 pater: ro
gauit ut introiret ad eum.
Ingressus itaqz: salutauit
eum et dixit. Gaudiū tibi se
per sit. Et thobias ait. Qua
le michi gaudiū erit. qui ī
tenebris sedeo: et lumē celi
nō video? Cui ait iuuenis.
Forti animo esto: in proxio
est ut a deo cureris. Dixit ita
qz illi thobias. Nūquid po
teris pducere filiū meū ad gabe
lū in rages ciuitatē medorū?
Et cū redieris: restituā tibi
mercedē tuā. Et dixit ei āgel?
Ego ducā et reducā eū ad te.
Cui thobias respondit. Rogo
te indica michi: de qua domo
aut de qua tribu es tu. Cui
raphael āgelus dixit. Geni?
q̄ris mercenarii? an ipsum
mercenariū qui cum filio
tuo eat? Sed ne forte sollici
tū te reddam: ego sum azari
as ananie magni filius.
Et thobias respondit. Ex
magno genere es tu. Sed pe
to ne irascaris: qd voluerī
cognoscere genus tuū. Dixit

ait illi angelus. Ego sanum
ducam: et sanum tibi reducam
filium tuum. Respondens autem
thobias dixit. Bene ambule
tis: et sit deus in itinere vestro:
et angelus eius comitetur vo
biscum. Tunc paratis omnibus que
erant in via portanda: fecit
thobias vale patri suo et ma
tri sue: et ambulaverunt ambo
simul. Cumque profecti essent:
cepit flere mater eius et dicere.
Baculum senectutis nostre tulisti:
et transmisisti a nobis. Num
quam esset ipsa pecunia. pro qua
misisti eum. Sufficiebat no
bis paupertas nostra: ut divitias
computaremus hoc quod vide
bamus filium nostrum. Dixitque
thobias. Noli flere. Salvus
perveniet filius noster et salvus
revertetur ad nos: et oculi tui
videbunt eum. Credo enim quod an
gelus dei bonus comitetur
ei: et bene disponat omnia
que circa ipsum geruntur: ita
ut cum gaudio revertatur ad nos.
Ad hanc vocem cessavit mater
eius flere: et tacuit. Cap. vi.

Profectus est autem
thobias. et canis
secutus est eum: et man
sit prima mansione iuxta
fluvium tygris. Et exivit ut la
varet pedes suos: et ecce piscis
immanis exivit ad devoran
dum eum. Quem expavescens tho
bias: clamavit voce magna
dicens. Domine invadit me. Et
dixit angelus. Apprehende
branchiam eius: et trahe eum
ad te. Quod cum fecisset. at
traxit eum in siccum: et pal
pitare cepit ante pedes eius.
Tunc dixit ei angelus. Ex
entera hunc piscem: et cor eius
et fel. et iecur. repone tibi. Sunt
enim hec necessaria ad medi
camenta utiliter. Quod cum fe
cisset. assavit carnes eius: et
secum sustulerunt in via. Cetera
salierunt que sufficerent eis: quo
usque pervenirent in rages civi
tatem medorum. Tunc interrogavit
thobias angelum: et dixit ei.
Obsecro te azaria frater: ut
dicas mihi quod remedium ha
bebunt ista que de pisce serva

te misisti. Respondens qz dixit
ei. Cordis eius particulā si su
per carbones ponas: fumus
eius extricat omē genus demo
niorum. siue a viro siue a mulie
re. ita ut ultra nō accedat ad
eos. Et dixit ei. Ubi vis ut ma
neam? Respōdens qz āgelus
ait. Est hic raguel nomine
propinquus vir de tribu tua:
et hic habet filiā nōie sarā:
sed neqz masculū neqz femi
nā ullū habet aliū preter eā.
Tibi debetur omīs substātia
eius: et oportet eā te accipe cō
iugē. Pete ergo eam a patre
eius: et dabit tibi eam uxorē.
Tunc respondit thobias et
dixit. Audio quia tradita ē
viris septē: et mortui sūt. Sed
et hoc audivi: quia demoni
um illos occidit. Timeo ergo
ne forte et michi hec eveniat:
et cū sim unicus parentibz me
is. deponā senectutē illorū cū
tristicia ad inferos. Tūc an
gelus raphael dixit ei. Audi
me: et ostendā tibi q̄ sūt qbz
potest p̄valere demonium. Hy
nāqz qui cōniugiū ita suscipi
unt ut deū a se mente sua ex
cludant: et sue libidini ita
vacent. sicut equus et mulus
ī quibz nō est intellectus: ha
bet potestatē demonium super
eos. Tu aūt cum acceperis ea.
ingressus cubiculū. per tres
dies cōtinens esto ab ea: et
nichil aliud nisi orōnibz va
cabis cū ea. Ipā aūt nocte ī
censo iecore piscis: fugabitur
demonium. ~~Secunda vero nocte~~
Secunda vero nocte: ī copu
latione sanctor patriarchā
admitteris. Tercia aūt nocte
bñdictionē consequeris: ut fi
lii ex vobis icolumes procre
tur. Transacta aūt tercia noc
te. accipies virginē cum timo
re dñi: amore filiorū magis q̄
libidine ductus: ut in semine
abrahe bñdictionē in filiis
consequaris. Capitulum vii.

Ingressi sūt autē ad
raguelē: et suscepit e
os raguel cū gaudio.
Intuens qz thobiā raguel:
dixit anne uxori sue. Quā si

milis est iuuenis iste conso
brino meo. Et cũ hec dixisset:
ait. Unde estis iuuenes fr̃es
nr̃i? At illi dixerũt. Ex tribu
neptalim sum⁹: ex captiui
tate niniue. Dixit q̃ eis ra
guel. Nostis thobiã fratrẽ
meũ? Qui dixerũt. Nouim⁹.
Cũq̃ multa bona loq̃retur
de eo: dixit angelus ad ra
guel. Thobias de quo īterro
gas: pater huius est. Et mi
sit se raguel. et cũ lacrimis
osculatus est eũ: et plorãs
sup̃ collũ eius dixit. Bñdic
tio sit tibi fili mi. q̃a boni
et optimi viri filius es. Et
anna uxor eius et sara filia
ip̃orũ: lacrimate sũt. Post
q̃ aũt locuti sũt: p̃cepit ra
guel occidi arietẽ. et parare cõ
uiuiũ. Cũq̃ hortaretur eos
discũbere ad prandiũ: tho
bias dixit. Hic ego hodie nõ
mãducabo neq̃ bibã: nisi
prius petitionẽ meã confir
mes. et p̃mittas michi da
re sarã filiã tuã. Quo au
dito verbo raguel expauit:

sciens quid euenerit illis sep
tem viris: et timere cepit ne
forte huic similit̃ accideret. Et
cũ nutaret et nõ daret ullũ
petenti responsũ: dixit ei ã
gelus. Noli timere dare illã
isti: quoniã huic timenti
deũ debetur coniux filia tua:
propterea alius nõ potuit
habere illã. Tunc dixit raguel.
Non dubito q̃ deus preces
et lacrimas meas in cõspec
tu suo admiserit: et credo q̃
niã ideo vos fecit ad me ve
nire: ut ista cõiungeretur cog
nationi sue secũdũ legẽ mo
ysi. Et nũc noli dubiũ gerere:
q̃d tibi eam tradã. Et appre
hendens dexterã filie sue: dex
tere thobie tradidit dicens.
Deus abrahã et deus ysaac
et deus iacob sit vobiscũ. et
ip̃e cõiungat vos: impleat
q̃ bñdictionẽ suã in vob̃.
Et accepta carta: fecerũt
cõscriptionẽ coniugii. Et
post hec epulati sũt: bñdi
centes deũ. Vocauit q̃ ad
se raguel annã uxorẽ suã:

et precepit ei ut prepararet alterum
cubiculum. Et introduxit in eo
saram filiam suam: et lacrimata
est. Dixitque ei. Forti animo esto
filia mi. Dominus celi det tibi gau
dium: pro tedio quod perpessa es.

Capitulum viii.

Ostquam vero cenauerunt:
introduxerunt iuue
nem ad eam. Recordatus i
taque thobias sermonem ange
li protulit de cassidili suo par
tem iecoris: posuitque eam super
carbones viuos. Tunc rapha
el angelus apprehendit demo
nium: et religauit eum in deserto
superioris egypti. Tunc hortatus
est virginem thobias: dixitque
ei. Sara. exurge deprecemur
deum hodie et cras. et secundum
cras: quia istis tribus noctibus
deo iungimur. Tercia autem transacta noc
te: in nostro erimus coniugio.
Filii quippe sanctorum sumus: et
non possumus ita coniungi.
sicut gentes que ignorant
deum. Surgentes autem pariter: in
stanter orabant ambo simul
ut sanitas daretur eis. Dixit
que thobias. Domine deus patrum
nostrorum benedicant te celi et terra.
et mare. et fontes et flumina:
et omnes creature tue que in
eis sunt. Tu fecisti adam de
limo terre: dedistique ei adiu
torium euam. Et nunc domine tu
scis quia non luxurie causa ac
cipio sororem meam: sed sola
posteritatis dilectione. in qua
benedicatur nomen tuum in secu
la seculorum. Dixitque sara.
Miserere nobis domine miserere
nobis: et consenescamus ambo
pariter sani. Et factum est circa
pullorum cantum accersiri iussit
raguel seruos suos: et abierunt
cum eo ut foderent sepulchrum. Di
cebat enim: ne simili modo e
uenerit ei quod et ceteris illis
septem. qui sunt ingressi ad eam.
Cumque parassent fossam: reuersus
raguel ad uxorem suam. dixit
ei. Mitte unam ex ancillis tuis
et videat si mortuus est: ut
sepeliam illum antequam illucescat.
Et misit unam ex ancillis su[is]
Que ingressa cubiculum:
reperit eos saluos et incolu[mes]

mes. secū pariter dormientes. Et
inuenta: nūciauit bonū nūci
um. Et b̄ndixerūt dn̄m raguel
videlicet et anna uxor eius: et
dixerūt. Benedicimus te dn̄e
deus isrl̄: quia nō contigit
nobis quēadmodū putaba
mus. Fecisti enī nobiscū mise
ricordiā tuā: et exclusisti a no
bis inimicū ꝑsequentē nos.
Misertus es autē duobꝫ uni
cis. Fac eos dn̄e in plenius be
nedicere te. et sacrificiū tibi lau
dis tue. et sue sanitatis offerre:
ut cognoscat uniūsitas gen
tiū. quia tu es deus solus in
uniūsa t̄ra. Statim q̄ꝫ p̄cepit
seruis suis raguel. ut replerēt
fossam quā fecerāt: priusq̄m
lucesceret. Vxori autē sue dixit
ut instrueret cōuiuiū: et p̄pa
raret oīa que in cibos erant
iter agentibꝫ necessaria. Du
as quoq̄ꝫ vaccas pingues et
quatuor arietes occidi fecit:
et parari epulas oībus vicīs
suis cunctis q̄ꝫ amicis. Et ad
iurauit raguel thobiā: ut
duas ebdomadas moraretur
apud eū. De omībꝫ autē q̄
possidebat raguel dimidiā
partē dedit thobie: et fecit
hāc scripturā. ut pars dimi
dia q̄ superaret post obitū e
orum thobie dominio deueniret.
Tunc vocauit ad se thobi Capl̄ ix.
as angelū quem
quidem hominem estimabat:
dixitq̄ꝫ ei. Azarias frater ꝓ
ut auscultes verba mea. Si
meipsum tradā tibi seruū: nō
ero condignus ꝓuidentie tu
e. Tamē obsecro te ut assu
mas tibi aīalia siue seruici
a. et vadas ad gabelū in ra
ges ciuitatē medorum: reddas
q̄ꝫ ei cirographū suū. et reci
pias ab eo pecuniā: roges
q̄ꝫ eū venire ad nuptias me
as. Scis enī ipē q̄m nume
rat dies pater meus: et si
tardauero una die plus. cō
tristatur aīa eius. Et certe vi
des quomō raguel adiurauē
rit me: cuius adiuramentū
spernere nō possū. Tunc rapha
el assumēs q̄tuor ex seruis

raguelis et duos camelos: in
rages ciuitatē medorū perexit.
Et inueniens gabelū dedit ei ci-
rographū suū: et recepit om-
nem pecuniā. Indicauit q3 ei
de thobia filio thobie omīa
que gesta sūt: fecit q3 eū secū
venire ad nupcias. Cūq3 in-
gressus esset domū raguelis.
inuenit thobiā discūbentē:
et exiliens osculati sunt se
inuicē. Et fleuit gabelus: bn-
dixit q3 deū et dixit. Bndicat
te dn̄s deus israel: quia filius
es viri optimi et iusti et timē-
tis deū. et elemosinā facientis:
et dicat bndictio sup uxorē
tuā: et sup parentes vr̄os: et
videatis filios vr̄os et filios
filiorū vr̄orū usq3 in terciā et
quartā generacionē: et sit
semen vr̄m bndictū a deo isrl.
qui regnat in secula seculorū.
Cūq3 oīes dixissent amē: ac-
cesserūt ad conuiuiū. Sed et
cum timore dn̄i nupciarū cō-
uiuiū exercebant.
C. Um vero Caplm x.
moras faceret tho-
bias causa nupciarū: sollici-
tus erat pater eius thobias
dicens. Putas quare moratur
filius meus: aut quare detē-
tus est ibi? Putas ne gabelus
mortuus est. et nemo illi red-
det pecuniā? Cepit aūt contristari
nimis: ipse et āna uxor
eius cū eo. Et ceperūt ambo si-
mul flere: eo q̄d die statuto
minime reuerteretur filius eorum
ad eos. Flebat igitur mater ei9
irremediabilibz lacrimis: at-
q3 dicebat. Heu me fili mi ut
quid te misimus peregrinari.
lumen oculorū nr̄orū. bacu-
lū senectutis nr̄e: solaciū vi-
te nostre. spem posteritatis
nostre? Omīa simul in te uno
habentes: te nō debuimus
dimittere a nobis. Cui dice-
bat thobias. Tace. et noli tur-
bari: sanus est filius noster.
Satis fidelis est vir ille. cū
quo misimus eū. Illa aūt
nullo modo consolari poterat:
sed cotidie exiliens circūspi-
ciebat et circuibat vias om-
nes. per quas spes remeādi

videbat: ut procul videret eũ
si fieri posset venientē. At
vero raguel dicebat ad gene
rũ suũ. Mane hic: et ego mit
tam nũciũ salutis de te ad
thobiā patrē tuũ. Cui thobi
as dixit. Ego novi quia pr̄
meus et mater mea modo
dies cõputāt: et cruciat' spūs
eor in ipsis. Cũq; verbis mul
tis rogaret raguel thobiā.
et ille eum nulla ratione
vellet audire: tradidit ei
saram. et dimidiā partē
oĩs substantie sue. in pu
eris in puellis. in pecudibz.
in camelis. et in vaccis. et
pecunia multa: et salvũ
atq; gaudentē dimisit eũ
a se dicens. Angelus dñi
sãs sit in itinere vr̄o. pdu
catq; vos icolumes: et in
veniatis omĩa recte circa
parentes vr̄os: et videãt
oculi mei filios vr̄os prius
q̃m moriar. Et apprehendē
tes parētes filiā suā oscula
ti sũt eã. et dimiserũt ire:
monētes eã honorare socr'.

dilige' maritũ. rege' familiā.
gubernare domũ: et seipsam
irreprehensibilē exhibere. Ca'.
Cumq; redirent: xi.
pervenerũt ad char
ram que est ĩ me
dio itinere contra niniven
undecimo die. Dixit q; ange
lus. Thobias frater. scis quē
admodũ reliquisti patrem
tuũ. Si placet itaq; tibi p̄ce
damus: et lento gradu sequā
tur iter nostrũ familie simul'
cũ coniuge tua et cũ aĩalibz.
Cũq; hoc placuisset ut irēt:
dixit raphael ad thobiam.
Tolle tecũ ex felle piscis: erit
eñ necessariũ. Tulit itaq;
thobias ex felle illo: et abie
rũt. Anna vero sedebat secus
viā cotidie in supercilio mon
tis: unde respicere poterat de
longinquo. Et dũ ex eodē loco
specularet' adventũ eius: vi
dit a longe. et illico cognovit
venientē filiũ suũ: currens q;
nũciavit viro suo dicens. Ec
ce venit filius tuus. Dixit
q; raphael ad thobiā. At

ubi introieris domũ tuã.
statim adora dñm deũ tuũ:
et gracias agens ei. accede
ad patrẽ tuũ et osculare eũ:
statimq3 lini sup oculos eius
ex felle isto piscis quod por
tas tecũ. Scias eñ quia mox
aperient' oculi eius: et vide
bit pater tuus lumẽ celi: et
in aspectu tuo gaudebit. Tũc
pcucurrit canis qui simul
fuerat in via: et quasi nũci
us blandimẽto sue caude
gaudebat. Et exsurgẽs cecus
pater: cepit offendẽs pedibus
currere: et data manu puero.
occurrit obviã filio suo. Et
suscipiẽs osculatus ẽ eum
cũ uxore sua: et ceperũt flere
pre gaudio. Cũq3 adorassẽt
deũ et gracias egissent: conse
derũt. Tunc sumens thobias
de felle piscis: linivit oculos
patris sui. Et sustinuit quasi
dimidiã fere horã: cepit albu
go ex oculis eius. quasi mẽ
branũ ovi egredi. Quã app
hendẽs thobias traxit ab ocu
lis eius: statiq3 visũ recepit.

Et glorificabat deũ ipse vide
licet et uxor eius: et omñs qui
sciebat eũ. Dicebat q3 thobi
as. Benedico te dñe deus isrl:
quia tu castigasti me et tu sal
vasti me. Ecce video thobiã
filiũ meũ. Ingressa est eciam
post septẽ dies sara uxor eius
et omĩs familie. et pecora sa
na et cameli. et pecunia mul
ta uxoris: sed et pecunia quã
receperat a gabelo. Et nar
ravit parentibz suis omnia
bñficia dei: que fecisset circa
eũ per hominẽ qui eũ duxe
rat. Veneruntq3 achior et na
bath consobrini thobie gau
dentes ad tobin: et cõgratulã
tes ei de omĩbz bonis que cir
ca illũ ostenderat deus. Et p
septẽ dies epulantes: omnes cũ
gaudio magno gavisi sunt.

Capl'm xij.

Tunc vocavit ad se thobi
as filiũ suũ: dix
itq3 ei. Quid possumus dare
viro isti sancto. qui venit te
cũ? Respondens thobias:
dixit patri suo. Pater. quam

mercedē dabimꝰ ei: aut qd dig
nū poterit esse bn̄ficijs eius?
Me duxit et reduxit sanū: pe
cuniā a gabelo ipse suscepit:
uxorē ipse me habe͛ fecit: et
demoniū ab ea ipse cōpescuit.
Gaudiū parētibꝫ eius fecit:
meipm a deuoratione piscis
eripuit: te quoqꝫ fecit uidere
lumē celi: et bonis oībus p
eum repleti sumꝰ. Quid illi
ad hec dignū poterimus da
re? Sed peto te pater ut roges
eū: si forte dignabit͛ medieta
tē de omībꝫ que allata sunt
sibi assume͛. Et uocantes eū
pater et filius tulerūt eū in
partē: et rogare ceperūt ut
dignaret͛ dimidiā partem
omniū que attulerāt accep
tam habe͛. Tūc dixit eis occul
te. Bndicite deū celi: et corā
omībꝫ uiuētibꝫ cōfitemī ei:
qm fecit uobiscū misericor
diā suā. Etenī sacramentū
regis abscondē bonū est: opa
aūt dei reuelare et cōfiteri ho
norificū est. Bona est oratio
cū ieiunio et elemosina ma
gis qm̄ thesauros auri con
dere: qm̄ elemosina a morte
liberat: et ipā est que pgat
pctā. et facit inuenire uitam
eternā. Qui aūt faciūt pec
catū et iniquitatē: hostes sūt
aīe sue. Manifesto ergo uo
bis ueritatē: et non abscōdā
a uobis sermonē occultū. Qn
do orabas cū lacrimis. et sepe
liebas mortuos. et derelinque
bas prandiū. et mortuos abs
condebas per diē in domo tua.
et nocte sepeliebas: ego obtu
li orōnē tuā dn̄o. Et qa accep
tus eras deo: necesse fuit ut tēp
tatio pbaret te. Et nūc misit
me dn̄s ut curarē te: et sarā
uxorē filij tui a demonio libe
rarē. Ego enī sum raphael ā
gelus: unus ex septē qui asta
mus ante dn̄m. Cūqꝫ hec au
dissent turbati sūt: et tremen
tes ceciderūt sup faciē suam.
Dixit qꝫ eis angelus. Pax
uob. Nolite time͛. Etenī cum
essem uobiscū: per uolūtatē
dei. Ipm bndicite: et cantate
illi. Uidebar quidē uobiscum

manducare et bibere: sed ego
cibo inuisibili et potu qui ab
hominibus uideri non potest utor.
Tempus est ergo: ut reuertar
ad eum qui me misit. Vos au
tem benedicite dominum: et enarra
te omnia mirabilia eius. Et
cum hec dixisset: ab aspectu
eorum ablatus est: et ultra eum
uidere non potuerunt. Tunc prostrati
per horas tres in faciem: bene
dixerunt deum. Et exsurgentes
narrauerunt omnia mirabi
lia eius. Cap. xiij.

APeriens autem tho
bias senior os su
um: benedixit dominum et dixit.
Magnus es domine in eternum.
et in omnia secula regnum tu
um: quoniam tu flagellas et sal
uas. deducis ad inferos et redu
cis: et non est qui effugiat manum
tuam. Confitemini domino filii israel: et
in conspectu gentium laudate eum:
quoniam ideo dispersit vos inter gentes
que ignorant eum ut vos enarre
tis mirabilia eius: et faciatis
scire eos quia non est alius deus
omnipotens preter eum. Ipse castigauit
nos propter iniquitates nostras: et
ipse saluabit nos propter misericor
diam suam. Aspicite ergo que
fecit vobiscum: et cum timore
et tremore confitemini illi: regem
que seculorum exaltate in operibus
vestris. Ego autem in terra captiui
tatis mee confitebor illi:
quoniam ostendit maiestatem
suam in gentem peccatricem. Con
uertimini itaque peccatores et fa
cite iusticiam coram deo: credentes
quod faciat vobiscum miseri
cordiam suam. Ego autem et anima
mea: in eo letabimur. Benedi
cite dominum omnes electi eius:
agite dies leticie. et confite
mini illi. Iherusalem ciuitas
dei: castigauit te dominus in o
peribus manuum tuarum. Confi
tere domino in bonis et benedic
deum seculorum: ut reedificet in
te tabernaculum suum. et reuocet
ad te omnes captiuos: et gau
deas in omnia secula seculorum.
Luce splendida fulgebis: et
omnes fines terre adorabunt te.
Nationes ex longinquo ad
te venient: et munera deferen

tes adorabūt dn̄m in te: et
terrā tuā in sanctificatione
habebūt. Nomē enī mag
nū inuocabūt in te. Male
dicti erūt qui cōtempserint
te. et condēpnati erūt q̄ blas
phemauerit te: bn̄dicti q3
erūt qui edificauerīt te. Tu
aūt letaberis in filijs tuis:
q̄m omēs bn̄dicētur et con
gregabūtur ad dn̄m. Bti
omnes qui diligūt te: et q̄
gaudent sup pace tuā. Aīa
mea bn̄dic dn̄m: q̄m liberā
uit ihr̄lm ciuitatē suā. Be
atus ero: si fuerint reliquie
seminis mei. ad videndā clari
tatē ihr̄lm. Porte ihr̄lm ex
saphiro et smaragdo edifi
cabunt: et ex lapide p̄cioso ō
nis circuitus murorum eius.
Ex lapide candido et mūdo
omēs platee eius sternent:
et per vicos eius alleluia cā
tabit. Bn̄dict̄s dn̄s qui ex
altauit eā: ut sit regnū eius
in scl̄a sclor̄ sr̄ eā am̄.
Capl̄ xiiij.
Et cōsūmati sūt sermones

thobie. Et postea q̄m illumi
natus est vixit ānis q̄dra
gintaduobz: et vidit filios
nepotū suor. Completis
itaq3 ānis centū duodecī:
sepultus est honorifice in
niniue. Quinquaginta nā
q3 et sex ānorū. oculorū lu
men amisit: sexagenarius
vero recepit. Reliquū vero
vite sue in gaudio fuit: et
cū bono pfectu timoris dei
perrexit in pace. In hora aūt
mortis sue vocauit ad se
thobiā filiū suū et septem
iuuenes filios eius nepo
tes suos: dixit q3 eis. Prope
erit interitus niniue. Non
enī excidit verbū dei: et fr̄es
nr̄i qui dispsi sūt a terra
israel reuertent ad eā. Omnis
aūt deserta tra eius reple
bitur et domus dei que in
ea est incensa iterū redifi
cabitur: ibi q3 reuertentur
omēs timētes deū. Et relī
quent gentes ydola sua: et
venient in ihr̄lm et inhabi
tabūt eam: et gaudebūt in

ea om̄es reges terre adorãtes
regẽ israel. Audite ergo filij
mei prēm vr̄m. Seruite do
mino in veritate: et inquiri
te ut faciatis que sunt pla
cita illi. Et filijs vr̄is man
date ut faciãt iusticias et
elemosinas: ut sint memo
res dei: et b̄ndicãt deū in oī
tēpore. in veritate et in tota
virtute sua. Nūc ergo filij
audite me: et nolite manē
hic. Sed quacūq3 die sepeli
eritis matrē vestrā circa me
in vno sepulchro: ex eo diri
gite gressus vr̄os ut exeatis
hinc. Video enī quia iniqui
tas eius finē dabit ei. Factū
est aūt post obitū matris
sue. thobias abscessit ex ni
niue cū uxore sua et filijs. et
filior̄ filijs: et reuersus est ad
soceros suos: inuenit q3 eos
incolumes in senectute bo
na: et curā eor̄ gessit. Et ipē
clausit oculos eor̄: et oēm
hereditatē domus raguel
ipē percepit. Vidit q3 quintā
generationē. filios filior̄ū
suor̄. Et cōplens annis nona
ginta et nouē in timore dn̄i:
cū gaudio sepelierūt eū. Oīs
aūt cognatio eius et omīs generatio
eius in bona vita et ī sancta
cōuersatione pmāsit: ita ut
accepti essēt tam deo quā ho
minibz et cūctis habitantibus
terre. Explicit liber thobie.
Versus habet nongentos.
Incipit plogus sc̄i ieroni
mi p̄sbiteri: ī libro iudith.
Apud hebre
os liber iu
dith inter
agiographa
legitur: cu
ius auctoritas ad roborāda
illa que in cōtentionē veniūt
minus ydonea iudicatur. Chal
deo tamē sermone cōscriptus
inter historias cōputatur. Sed
quia hunc librū synodus ni
cena in numero sanctarum
scripturarū legitur cōputas
se: acquieui postulationi
vr̄e. immo exactioni: et sepo
sitis occupationibz quibz ve
hement' arctabar. huic vnam

luncubratiunculam dedi: magis sensum e sensu quam ex verbo verbum transferens. Multorum codicum varietatem viciosissimam amputavi: sola ea que intelligentia integra in verbis chaldeis invenire potui. latinis expressi. Accipite iudith viduam. castitatis exemplum: et triumphali laude perpetuis eam preconiis declarate. Hanc enim non solum feminis sed et viris imitabilem dedit: qui castitatis eius remunerator virtutem talem tribuit. ut invictum ab omnibus hominibus vinceret: insuperabilem superaret. Explicit prologus.

Incipit liber iudith.

Arfaxat itaque rex medorum subiugaverat multas gentes imperio suo: et ipse edificavit civitatem potentissimam quam appellavit egbathanis. Ex lapidibus quadratis et sectis fecit muros eius in altitudine cubitorum septuaginta: et in latitudine cubitorum triginta. Turres vero eius posuit in altitudine cubitorum centum. Per quadrum vero earum latus utrumque vicenorum pedum spacio tendebatur. Posuitque portas eius in altitudine turrium: et gloriabatur quasi potens in potentia exercitus sui: et in gloria quadrigarum suarum. Anno igitur duodecimo regni sui nabuchodonosor rex assiriorum qui regnabat in ninive civitate magna. pugnavit contra arfaxat: et obtinuit eum in campo magno qui appellatur ragau. circa eufraten. et tygrin. et iadasan in campo erioch regis elycorum. Tunc exaltatum est regnum nabuchodonosor: et cor eius elevatum est. Et misit ad omnes qui habitabant in cilicia et damasco et libano: et ad gentes que sunt in carmelo et cedar. et inhabitantes galileam. in campo magno hesdre-

lon: et ad omnes qui erant
in samaria et trans flumen
iordanem usque ihrlm: et omnem
terram iesse. quousque perveniatur
ad montes ethiopie. Ad hos
omnes misit nuncios nabucho
donosor rex assiriorum. Qui o
mnes uno animo contradixerunt:
et remiserunt eos vacuos. ac
sine honore abiecerunt. Tunc
indignatus nabuchodonosor rex
ad omnem terram illam: iuravit
per regnum et thronum suum quod
defenderet se de omnibus. Ca. ij.

Anno tertiodecimo
nabuchodonosor
regis. vicesima et
secunda die primi mensis:
factum est verbum in domo
nabuchodonosor regis as
siriorum ut defenderet se. Voca
vitque omnes maiores. omnes
que duces bellatores suos:
et habuit cum eis misterium
consilii sui. Dixitque cogita
tionem suam in eo esse: ut o
mnem terram suo subiugaret
imperio. Quod dictum cum
placuisset omnibus: vocavit
nabuchodonosor rex holo
fernem principem militie sue:
et dixit ei. Egredere adversum omne
regnum occidentis: et contra
eos precipue qui contempserunt
imperium meum. Non parcet
oculus meus ulli regno:
omnemque urbem munitam
subiugabis michi. Tunc ho
lofernes vocavit duces et
magistratus virtutis assi
riorum: et dinumeravit viros in
expeditione sicut precepit ei
rex. centum viginti milia pe
ditum pugnatorum: et equites
sagittarios duodecim milia.
Omnemque expeditionem suam
fecit preire. in multitudine
innumerabilium camelorum:
cum hiis que exercitibus suffice
rent copiose. Boum quoque
armenta. gregesque ovium:
quorum non erat numerus.
Frumentum ex omni syria. in
transitu suo parari constitu
it. Aurum vero et argentum de
domo regis assumpsit multum
nimis. Et profectus est ipse et
omnis exercitus cum quadri

gis et equitibus. et sagittariis:
qui cooperuerunt faciem terre si
cut locuste. Cumque pertransisset
fines assiriorum: uenit ad mon
tes magnos ange. qui sunt
a sinistro cilicie. Ascendit que
omnia castella eorum: et obtinu
it omnem munitionem. Effregit
autem ciuitatem opinatissimam
melothi: predauit que omnes
filios tharsis et filios israel
qui erant contra faciem deserti.
et ad austrum terre celeon. Et
transiit eufraten. et uenit
ad mesopothamiam: et fregit
omnes ciuitates excelsas que
erant ibi. a torrente mabre
usque quo perueniatur ad mare.
Et occupauit terminos eius:
a cilicia usque ad fines iaphet
qui sunt ad austrum. Adduxit
que omnes filios madian ac
predauit omnem locupletatio
nem eorum: omnes que resistentes
sibi occidit in ore gladii.
Et post hec descendit in cam
pos damasci in diebus messis
et succendit omnia sata: omnes
que arbores ac uineas fecit
incidi. Et cecidit timor illius
super omnes inhabitantes
terram. Capitulum iii.
Tunc miserunt le
gatos suos uni
uersarum urbium et prouinciarum
reges ac principes: syrie sci
licet mesopotamie. et syrie
sobal. et libie atque cilicie.
Qui uenientes ad holofernem
dixerunt. Desinat indignati
o tua circa nos. Melius est enim
ut uiuentes seruiamus nabu
chodonosor regi magno. et
subditi simus tibi: quam mo
rientes cum interitu nostro. ipsi
seruitutis nostre dampna pacia
mur. Omnis ciuitas nostra omnis
que possessio. omnes colles et
montes et campi. armenta
boum. greges ouium. caprarum
que equorum. camelorum que: et u
niuerse facultates nostre atque
familie. in conspectu tuo sunt.
Sint omnia sub lege tua: nos
etiam et filii nostri serui tui sumus.
Ueni nobis pacificus dominus:
et utere seruitio nostro sicut
placuerit tibi. Tunc descendit

de montibus cum equitibus in vir-
tute magna: et obtinuit omnem
civitatem et omnem inhabitantem
terram. De universis autem urbibus
assumpsit sibi auxiliarios vi-
ros fortes: et electos ad bellum.
Tantus quoque metus provinciis
illis incubuit: ut universarum
urbium habitatores principes
et honorati simul cum populis ex-
irent in obviam venienti: exci-
pientes eum cum coronis et lam-
padibus. ducentes choros in tibiis
et tympanis. Nec tamen ista
facientes: ferocitatem eius pec-
toris mitigare potuerunt. Nam
et civitates eorum destruxit: et lu-
cos eorum excidit. Preceperat enim
illi nabuchodonosor rex ut
omnes deos terre exterminaret:
videlicet ut ipse solus diceretur
deus ab hiis nationibus que
potuissent holofernis potentia
subiugari. Pertransiens autem
syriam sobal. et omnem apamiam.
omnemque mesopotamiam: venit
ad ydumeos in terra gabaa.
Accepitque civitates eorum: et
sedit ibi per triginta dies. in

quibus diebus adunari precepit
universum exercitum virtutis
sue.

Cap. iiii.

Tunc audientes hec filii
israel qui habitabant
terram iude: timuerunt valde
a facie eius. Tremor etiam et
horror invasit sensus eorum: ne
hoc faceret ierusalem et templo
domini. quod fecerat ceteris civi-
tatibus et templis earum. Et mi-
serunt in omnem samariam per cir-
cuitum usque iericho. et preoccu-
paverunt omnes vertices mon-
tium: et muris circumdederunt vi-
cos suos: et congregaverunt fru-
menta in preparationem pugne. Sa-
cerdos etiam heliachim scripsit
ad universos qui erant contra esdre-
lon que est contra faciem campi magni iuxta do-
thayn. et universis per quos
transitus esse poterat: ut obti-
nerent ascensus montium per
quos via esse poterat ad ieru-
salem: ut illic custodirent ubi
angustum iter esse poterat inter
montes. Et fecerunt filii israel
secundum quod constituerat eis
sacerdos domini heliachim. Et

clamauit omnis populus ad do
minum instantia magna: et
humiliauerunt animas suas in ie
iuniis ipsi et mulieres illorum.
Et induerunt se sacerdotes ci
liciis: et infantes prostraue
runt contra faciem templi domini:
et altare domini operuerunt cili
cio. Et clamauerunt ad dominum
deum israel unanimiter. ne darentur
in predam infantes eorum. et
uxores eorum in diuisionem: et ci
uitates eorum in exterminium: et
sancta eorum in pollutionem. Tunc
heliachim sacerdos domini magnus
circuiuit omnem israel: allocutusque
est eos dicens. Scitote quoniam
exaudiet dominus preces uestras:
si manentes permanseritis in
ieiuniis et orationibus in conspectu
domini. Memores estote moysi
serui domini: qui amalech con
fidentem in uirtute sua et in po
tentia sua. et in exercitu suo et
in clipeis suis. et in curribus
suis. et in equitibus suis. non
in ferro pugnando. sed precibus
sanctis orando deiecit. Sic e
runt uniuersi hostes israel: si

perseueraueritis in hoc opere
quod cepistis. Ad hanc igitur
exhortationem eius. deprecantes
dominum permanebant in conspectu
domini: ita ut etiam hii qui holo
causta domino offerebant. precinctis
ciliciis offerrent sacrificia domino:
et erat cinis super capita eorum.
Et ex toto corde suo omnes ora
bant deum: ut uisitaret populum
suum israel. Capitulum quintum.

Nunciatum est holo
ferni principi mi
litie assiriorum quod fi
lii israel preparassent se ad resi
stendum. ac montium itinera con
clusissent: et furore nimio ex
arsit in iracundia magna. Vo
cauitque omnes principes mo
ab et duces amon: et dixit
eis. Dicite michi quis sit po
pulus iste qui montana
obsidet: aut que et quales
et quante sint ciuitates eorum:
que etiam sit uirtus eorum. aut
que sit multitudo eorum. vel
qui rex militie eorum. Quare
pre omnibus qui habitant in o
riente isti contempserunt et non

exierūt obuiā nobis. ut susci
perēt nos cū pace. Tunc achi
or dux oīm filiorū ammon
respondens ait. Si digneris
audire dn̄e meus. dicā veri
tatē in conspectu tuo de pplo
isto qui in montanis h̄itat:
et nō egredietᷣ verbū falsū ex
ore meo. Plus iste ex pgenie
chaldeorū est. Hic primū in
mesopotāmia habitauit:
qm̄ noluerūt sequi deos pa
trū suoꝝ qui erāt in terra
chaldeoꝝ. Deserētes itaqꝫ ceri
monias patrū suorū que ī
multitudīe deorū erāt. vnum
deū celi coluerūt: qui et p̄ce
pit eis ut exirent inde et habita
rent in carrā. Cūqꝫ operu
isset omnē terrā fames: desce
derūt in egiptū. Illic qꝫ per q̄
dringētos annos sic mltipli
cati sūt: ut dinumerari eoꝝ nō
possit exercitus. Cūqꝫ grauasset
eos rex egipti. atqꝫ in edifica
tionibꝫ urbiū suarū in luto
et latere subiugasset eos: cla
mauerūt ad deū suū: et per
cussit totā terrā egipti pla
gis varijs. Cūqꝫ eiecissent eos
a se egiptij. et cessasset plaga
ab eis. et iterū vellent eos ca
pere et ad suū seruiciū reuo
care: fugiētibꝫ hijs deus celi
mare aperuit. ita ut hinc inde
aque quasi murus solidarent:
et isti pede sicco fundū maris
perambulādo transirent. In q̄
loco dū innumerabilis exerci
tus egiptiorū eos psequeretur:
ita aquis coopertus est. ut nō
remaneret vel vnus qui fac
tum posteris nūciaret. Egressi eci
am mare rubrū. deserta syna
montis occupauerūt: in quibꝫ
nūqm̄ habitare homo po
tuit: vel filius hominis reqe
uit. Illic fontes amari ob
dulcati sunt eis ad bibēdū:
et per annos quadraginta
annonā de celo cōsecuti sūt.
Vbicūqꝫ ingressi sūt: sine
arcu et sagitta et absqꝫ scu
to et gladio deus eoꝝ pro
eis pugnauit. et vicit. Et nō
fuit qui insultaret pplo isti
nisi qn̄do recessit a cultura
dn̄i dei sui. Quocienscūqꝫ

aut preter ipsũ deũ suũ al
ienũ coluerũt: dati sunt in
predam. et in gladiũ. et in
obprobriũ. Quociensq̃ꝫ
aũt penituerũt se recessisse
a cultura dei sui: dedit eis de⁹
celi virtutẽ resistendi. Deniqꝫ
chananeũ regẽ. et iebuseum.
et phar&zeũ. et hettheũ ⁊ eueũ.
et amorreũ. et omẽs potẽtes
in esebon ꝓstrauerũt: et ter
ras eorum et ciuitates eorum ipsi
possederũt. Et usqꝫ dũ nõ pec
carẽt in cõspectu dei sui: erãt
cũ illis bona. Deus enĩ illo
rũ odit iniq̃tatẽ. Nam et
ante hos annos cũ recessis
sent a via quã dederat illis
deus ut ambularẽt in ea:
exterminati sũt prelys. in ml'tis
nacionibꝫ: et plurimi eorum
captiui abducti sunt in ter
ram nõ suã. Nup aũt reu
si ad dnm deũ suũ. ex disp
sione qua dispsi fuerant
adunati sũt. et ascenderunt
montana hec omĩa: et ite
rũ possident ihrlm ubi sũt
scã eorũ. Nũc ergo mi dñe
pquire si est aliq̃ iniq̃tas
eorum in conspectu dei eorum: ascẽ
dam⁹ ad illos. q̃m tradens
tradet illos deus eorũ tibi:
et subiugati erũt sub iugo
potentie tue. Si aũt nõ est
offensio populi huius corã
deo suo. nõ poterim⁹ resistẽ
illis: q̃m deus eorum defendet
illos: et erimus in obpro
briũ vniũse t're. Et factũ est
cũ cessasset loqui achior v'
ba hec. irati sũt omẽs mag
nates holofernis: et cogita
bãt interficẽ eũ dicẽtes ad
alterutrũ. Quis iste ẽ qui
filios isrl' posse dicat resistẽ
regi nabuchodonosor ⁊ ex
ercitibꝫ eius: homies inermes
et sine virtute et sine peri
a artis pugne? Vt ergo cog
noscat achior q̃m fallit nos:
ascendam⁹ in mõtana: et
cũ capti fuerĩt potẽtes eorum.
tũc cum eisdem gladio iste cõ
uerberabitur: ut sciat oĩs
gens q̃m nabuchodonosor
deus terre est. et p'ter ipsũ
alius non est. Capitulum vi.

Factum est autem cum ces
sassent loqui: indig
natus holofernes
vehementer. dixit ad achior.
Quoniam prophetasti nobis dicens
quod gens israel defendatur a
deo suo: ut ostendam tibi quia
non est deus nisi nabucho
donosor. cum percusserimus eos
omnes sicut hominem unum.
tunc et ipse cum illis assiriorum
gladio interibis: et omnis
israel tecum perditione disperi
et: et probabis quoniam nabucho
donosor dominus sit universe terre.
Tuncque gladius milicie
mee transiet per latera tua:
et confixus cades inter vulnera
tos israel: et non respirabis
ultra donec extermineris cum
illis. Porro autem si prophetiam
tuam veram existimas. non con
cidat vultus tuus: et pal
lor qui faciem tuam obtinuit
abscedat a te: si verba mea
hec putas impleri non posse.
Ut autem noveris quia simul
cum illis hec experieris: ecce ex
hac hora illorum populo sociabe
ris: ut dum dignas gladii mei
penas exceperint. ipse simul
ultioni subiaceas. Tunc ho
lofernes precepit servis
suis ut comprehenderent achior
et ducerent eum in bethuliam:
et traderent eum in manus fi
liorum israel. Et accipientes eum
servi holofernis: profecti sunt
per campestria. Sed cum appro
pinquassent ad montana:
exierunt contra eos fundibala
rii. Illi autem divertentes a latere
montis. ligaverunt achior ad
arborem manibus et pedibus: et
sic vinctum de restibus dimiserunt
eum: et reversi sunt ad dominum suum.
Porro filii israel descendentes
de bethulia: venerunt ad eum.
Quem solventes duxerunt ad be
thuliam: atque in medio populi
illum statuentes. percunctati sunt
quid rerum esset quod illum vincti
assirii reliquissent. In diebus
illis erant illic principes. ozi
as filius mycha de tribu sy
meon: et carmi qui et gotho
niel. In medio itaque seniorum
et in conspectu omnium. achior

dixit omnia que locutus ipse
fuerat ab holoferne interro-
gatus: et qualiter plebs holo-
fernis voluisset propter hoc ver-
bum eum interficere. et quem-ad
modum ipse holofernes irat-
us iusserit eum israelitis hac de
causa tradi: ut dum vicerit
filios israel. tunc etiam ipsum
achior diversis iubeat sup-
pliciis interire: propter hoc quod
dixisset. deus celi defensor eorum
est. Cumque universa achior ex-
posuisset: omnis plebs cecidit
in faciem adorantes. et commun-
i lamentatione et fletu unanim-
es preces suas domino effude-
runt dicentes. Domine deus celi
et terre intuere superbiam illorum.
et respice ad nostram humilitatem.
et faciem tuorum sanctorum attende:
et ostende quia non derelinquis
presumentes de te: et presumentes
de se et de sua virtute gloriantes
humilias. Finito itaque fle-
tu. et per totum diem populorum oratio-
ne completa: consolati sunt achi-
or dicentes. Deus patrum nostrorum
cuius tu virtutem predicasti.

ipse tibi hanc dabit vicissitu-
dinem: ut eorum magis tu interi-
tum videas. Cum vero dominus deus
noster dederit hanc libertatem servis
suis: sit et tecum deus in medio
nostri: sicut placuerit tibi. ita cum
omnibus tuis converseris. Tunc
ozias finito consilio suscepit
eum in domum suam. et fecit cenam
magnam: et vocatis omnibus
presbiteris simul. expleto ie-
iunio refecerunt. Postea vero
convocatus omnis populus. per
totam noctem intra ecclesiam ora-
verunt: petentes auxilium a
deo israel. Capitulum vii.
Holofernes autem
altera die precepit
exercitibus suis: ut ascenderent
contra bethuliam. Erant autem pe-
dites bellatorum centum viginti
milia. et equites viginti duo
milia: preter preparationes vi-
rorum illorum quos occupaverat
captivitas. et adducti fuerant
de provinciis et urbibus universe
iuventutis. Omnes pariter
paraverunt se ad pugnam contra
filios israel: et venerunt per

crepidinē montis usq; ad api
cem qui respicit dothaim. a
loco qui dicitur belma. usq;
ad chelmo qui est cōtra hes
drelon. Filij aūt israel ut vi
derūt multitudinē illorū. pro
strauerūt se sup̲ terrā. mit
tentes cinerē sup̲ capita sua:
unanimes orantes ut deus
israel misericordiā suā ostē
deret sup̲ p̲p̲lm suū. Et assu
mentes arma sua bellica.
sederūt p̲ loca que āgusti iti
neris tramitē dirigunt inter
mōtuosa: et erāt custodien
tes ea tota die et nocte. Por
ro holofernes dū circuit per
girū: reperit q̄ fons qui ī
fluebat aq̄ductū illorū a
parte australi extra ciuita
tem dirigeret: incidi p̄cepit
aq̄ductū eorū. Erant tamen
nō longe a muris fontes:
ex quib; furtim videbātur
haurire aquā. ad refocillā
dū pocius q̄m ad potandū.
Sed filij āmon et moab
accesserūt ad holofernē dicē
tes. Filij israel nō in lancea

nec in sagitta cōfidūt: sed mō
tes defendūt illos: et muniūt
illos colles in p̄cipicio cōstitu
ti. Ut ergo sine congressione
pugne possis superare eos:
pone custodes fontiū ut non
hauriāt ex eis. et sine gladio
interficies eos: vel certe fatigati
tradent ciuitatē suā. quam
putāt mōtib; suppositā su
perari nō posse. Et placuerūt
verba hec corā holoferne et co
ram omnib; satellitib; eius: et
constituit per girū centenari
os per singulos fontes. Cūq;
ista custodia per dies viginti
fuisset expleta: defecerūt cister
ne et collectiones aquarū om
nibus inhabitātib; ī bethulia:
ita ut nō esset intra ciuitatem
unde satiarentur vel una die:
q̄m ad mensurā dabatur p̲p̲lis
aqua cotidie. Tūc ad oziam
cōgregati omēs viri femine
q;. iuuenes et paruuli: simul
omēs una voce dixerūt. Iudi
cet deus inter nos et te. q̄m fecis
ti in nos mala. nolentes loq
pacifice cū assirijs: et p̲pter

hoc vendidit nos deus in mani
bus eorum: et ideo non est qui ad
iuvet. cum prosternamur ante
oculos eorum in siti et perditione
magna. Et nunc congregate v
niversos qui in civitate sunt:
ut sponte nos tradamus omnes
ipsi holoferni. Melius est enim ut
captivi benedicamus dominum viventes
quam moriamur: et simus obprobrium
omni carni: cum videamus
uxores nostras et infantes nostros
mori ante oculos nostros.
Contestamur hodie celum et terram.
et deum patrum nostrorum qui ulciscitur
nos secundum peccata nostra. ut iam
tradatis civitatem in manu
milicie holofernis: et sit finis
noster brevis in ore gladii.
qui longior efficitur in ari
ditate sitis. Et cum hec dixisset.
factus est fletus et ululatus
magnus in ecclesia magna
omnibus: et per multas horas
una voce clamaverunt ad deum
dicentes. Peccavimus cum
patribus nostris: iniuste egimus:
iniquitatem fecimus. Tu quia pius
es miserere nostri: aut in tuo fla
gello vindica iniquitates nostras:
et noli tradere confitentes te. po
pulo qui ignorat te: ut non
dicant inter gentes ubi est deus
eorum. Et cum fatigati hiis clamo
ribus et hiis fletibus lassati silu
issent: exsurgens ozias infu
sus lacrimis dixit. Equo animo
estote fratres: et hos quinque dies ex
pectemus a domino misericordi
am. Forsitan enim indignationem
suam abscidet: et dabit gloriam
nomini suo. Si autem transactis
quinque diebus non venerit adiu
torium: faciemus hec verba que
locuti estis. Capitulum octavum.

Et factum est cum audis
set hec verba iudith
vidua. que erat fi
lia merari filii ydox. filii ioseph.
filii ozie. filii helai. filii iam
nor. filii gedeon. filii rafoyn.
filii achitob. filii melchie. filii
henan. filii nathanie. filii sa
latiel. filii symeon. filii ruben:
et vir eius fuit manasses qui
mortuus est in diebus messis
hordiarie. Instabat enim super
alligantes manipulos in

campo. et venit estus sup caput
eius: et mortuus est in bethu
lia civitate sua: et sepultus ē
illic cū patribꝫ suis. Erat autē
iudith relicta eius vidua iā
annis tribꝫ et mensibꝫ sex: et
in superioribꝫ domus sue fecit
sibi secretū cubiculū. in quo
cū puellis suis clausa mora
batur. Et habens sup lumbos su
os ciliciū. ieiunabat oībus
diebus vite sue: pter sabba
ta et neomenia. et festa domꝰ
israel. Erat autē eleganti asp
tu nimis. Cui vir suus reliq
rat divicias multas et fami
liā copiosā: ac possessiones.
armētis boum et gregibꝫ o
uiū plenas. Et erat hec in oī
bus famosissima: q̄m time
bat dñm valde: nec erat qui
loqueretur de illa verbū ma
lū. Hec itaqꝫ cū audisset q̄m
ozias promisisset qđ trāsac
to quinto die traderet civita
tem: misit ad presbiteros
chabri et charmin. Et venerūt
ad illā. Et dixit illis. Quod
est hoc verbū in quo cōsensit

ozias. ut tradat civitatē assi
riis: si intra quinqꝫ dies non
venerit vobis adiutoriū. Et
qui estis vos qui temptatis do
minū? Non est iste sermo q̄
misericordiā provocet: sed po
cius qui irā excitet et furorē
accendat. Posuistis vos tēpꝰ
miserationis dñi: et in arbitri
um vrm̄ diē constituistis ei.
Sed quia patiens est dñs. i
hoc ipō peniteamꝰ: et indulgē
ciā eius lacrimis postulemꝰ.
Non enī quasi homo deus sic
cōminabit: neqꝫ sicut filius
hominis ad iracūdiā inflam
mabit. Et ideo humiliemus il
li aīas nrās: et in spū cōsti
tuti humiliato servientes
illi. dicamus flentes dño. ut
secundū voluntatē suam sic
faciat nobiscū misericordiam
suā: ut sicut cōturbatū est
cor nrm̄ in supbia eorū. ita
eciā de nrā humilitate glorie
mur: q̄m nō secuti sumus
pctā patrū nrōꝝ qui dereli
querūt deū suū et adoraverunt
deos alienos: pro scelere quo

tati sunt in gladiū et ī rapinā.
et in confusionē inimicis suis.
Nos autē alterū deū nescimus
preter ipm. Expectemus humiles cō
solationē eius: et exquiret sā
guinē nrm de afflictionibus
inimicorū nostrorum: et humilia
bit omnes gentes quecūq; insur
gūt contra nos: et faciet illas si
ne honore dns deus noster.
Et nūc fratres qm vos qui
estis presbiteri in pplo dei. ex
vobis pendet aīa illorum: ad e
loquiū vrm corda eorum erigite:
ut memores sint quia tēptati
sunt pres nostri. ut pbarent
si vere colerēt deū suū. Memores
esse debēt quō pater nr abra
ham tēptatus est: et per mul
tas tribulationes pbatus.
dei amicus effectus est. Sic
ysaac. sic iacob. sic moyses:
et omnes qui placuerūt deo
per multas tribulatōnes
transierūt fideles. Illi autē q
temptationes nō susceperūt cū
timore dni: et ipatientiā su
am. et improperiū murmu
rationis sue contra dnm p
tulerūt: exterminati sūt ab exter
minatore. et a serpētibz perierūt.
Et nos ergo nō ulciscamur
nos pro hys que patimur:
sed reputātes peccatis nrīs hec
ipsa minora esse supplicia:
flagella dni quasi servi qui
corripimur ad emendationem
nō ad pditionē nrām euenis
se credamus. Et dixerūt illi ozi
as et presbiteri. Omnia que
locuta es vera sūt: et nō est
in sermōibz tuis ulla repre
hensio. Nunc ergo ora pro
nobis: qm mulier sancta es.
et timēs dnm. Et dixit illis
iudith. Sicut qd loqui po
tui dei esse cognoscitis: ita
qd facere disposui probate
si ex deo est: et orate ut firmū
faciat cōsiliū meū deus. Sta
bitis vos ad portā nocte ista:
et ego exeam cum abra mea:
et orate ut sicut dixistis. in
diebz quinq; respiciat dns
pplm suū israel. Vos autē no
lo ut scrutemini actū meum:
et usq; dū renūciem vobis
nichil aliud fiat. nisi oratio

pro me ad dnm deu nrm. Et
dixit ad eam ozias princeps
iude. Vade in pace: et dns sit
tecu in ultione inimicorum
nror. Et reuertentes abierunt.
Quibus Capitulm ix.
Q abscedentibz iudith
ingressa est orato
riu suum: et induens se cili
cio posuit cinere sup caput
suu: et psternes se dno cla
mauit ad dnm dices. Dne
deus patris mei symeon. q
dedisti illi gladiu in defensi
one alienigenaru. qui vio
latores extiterut in coinqui
natione sua. et denudauert
femur virginis in cofusio
ne. et dedisti mulieres eoru
in preda. et filias eor i cap
tiuitate. et omne preda in
diuisione seruis tuis qui
zelauerut zelu tuu: subue
ni queso te dne deus meus
michi vidue. Tu enim fecisti
priora: et illa post illa co
gitasti: et hoc factu est quod
ipse voluisti. Omnes enim
vie tue parate sut: et tua

iudicia in puidentia tua po
suisti. Respice castra assirio
ru nunc: sicut tunc castra vi
dere egiptior dignatus es.
quado post seruos tuos ar
mati currebant cofidentes
in quadrigis et in equitatu
suo et in multitudie bellato
ru. Sed aspexisti sup castra
eoru: et tenebre fatigauert
eos. Tenuit pedes eor abys
sus: et aque operuerut eos.
Sic fiant et isti dne qui co
fidut in multitudie sua. et i
curribz suis et in contis. et
in sagittis suis. et lanceis
suis gloriatur: et nesciunt
quia tu ipse es deus nr qui
conteris bella ab inicio: et
dns nomen est tibi. Erige
brachiu tuu sicut ab inicio:
et allide virtute eor in vir
tute tua. Cadat virtus eor
in iracudia tua: qui pmit
tunt se violare sancta tua.
et polluere tabernaculum
nois tui. et deicere gladio
suo cornu altaris tui. Fac
dne: ut gladio proprio eius

superbia amputetur. Capiatur
laqueo oculorum suorum in me:
et percuties eum ex labiis cari
tatis mee. Da michi in animo
constantiam ut contempnam
illum: et virtutem ut evertam illum.
Erit enim memoriale nominis tu
i: cum manus femine deiecerit
eum. Non enim in multitudine
est virtus tua domine. neque in
equorum viribus voluntas tua:
nec superbi ab initio placuerunt
tibi: sed humilium et man
suetorum tibi semper placuit depre
catio. Deus celorum. creator aqua
rum. et dominus totius creature: ex
audi me miseram deprecantem. et
de tua misericordia presumentem. Memen
to domine testamenti tui. et da ver
bum in ore meo. et in corde meo
consilium corrobora: ut domus
tua in tua sanctificatione per
maneat: et omnes gentes
agnoscant quia tu es deus.
et non est alius preter te. Cap. x.

Factum est autem cum
cessasset clamare
ad dominum: surrexit
de loco quo iacuerat prostrata
domino: vocavitque abram suam.
Et descendens in domum suam abs
tulit a se cilicium. et exuit se
vestimentum viduitatis sue:
et lavit corpus suum: et unxit
se myrro optimo. Et discri
minavit crinem capitis sui:
et imposuit mitram super
caput suum: et induit se ves
timentis iocunditatis sue.
Induitque sandalia pedibus
suis: assumpsitque dextralio
la et lilia. et inaures. et anu
los: et omnibus ornamentis
suis ornavit se. Cui etiam
dominus contulit splendorem: quoniam
omnis ista compositio non ex
libidine sed ex virtute pen
debat. Et ideo dominus hanc in
illam pulchritudinem amplia
vit: ut incomparabili decore
omnium oculis appareret.
Imposuit itaque abre sue
ascopam vini. et vas olei.
et polentam. et lapates. et
panes. et caseum: et profecta est.
Cumque venissent ad portas ci
vitatis: invenerunt expec
tantem oziam et presbiteros

ciuitatis. Qui cu͂ vidissent
eam: stupe͂tes mirati sunt
nimis pulchritudine͂ eius:
nichil tame͂ interrogantes
dimiseru͂t eam transire di
centes. Deus patru͂ nostroru͂
det tibi gracia͂. et omne consi
liu͂ tui cordis sua virtute cor
roboret: et glorietur sup te
ierl͂m: et sit nomen tuu͂ in
numero sanctoru͂ et iustor͂.
Et dixeru͂t hy qui illic erat
omnes una voce: fiat fiat.
Judith vero orans dn͂m: trans
iuit portas ipa et abra eius.
Factu͂ est aut͂ cum descende͂t
monte͂ circa ortu͂ diei: occurre
runt ei exploratores assirior͂:
et tenueru͂t eam dice͂tes. Un
de venis: aut quo vadis?
Que respondit. Filia sum
hebreoru͂. Ideo ego fugi a fa
cie eor͂: qm̄ futuru͂ agnoui
qd dentur vobis i depredati
one͂: pro eo qd conte͂pne͂tes
vos noluerunt ultro tradere
seipos. ut inuenire͂t misericor
dia͂ in cospectu vro. Hac de
causa cogitaui mecu͂ dice͂s.

Vada͂ ad facie͂ principis holo
fernis. ut indice͂ illi secreta
illor͂: et ostenda͂ illi quo ad
itu possit obtine͂ eos: ita ut
no͂ cadat vir unus de exerci
tu eius. Et cu͂ audissent viri
illi verba eius: co͂siderabant
facie͂ eius: et erat in oculis
eor͂ stupor: qm̄ mirabant
pulchritudine͂ eius nimis.
Et dixeru͂t ad eam. Conser
uasti a͂iam tua͂: eo q talem
repperisti consiliu͂ ut descen
deres ad dn͂m nr͂m. Hoc aut͂
scias qm̄ cum steteris in co͂
spectu eius bene tibi faciet:
et eris gratissima i corde eius.
Duxeruntq3 illa͂ ad taberna
culu͂ holofernis: nu͂ciantes
ea͂. Cu͂q3 intrasset ante facie͂
eius: statim captus est su
suis oculis holofernes. Di
xeru͂t q3 ad eum satellites ei͂.
Quis contempnit ppl͂m hebre
oru͂ qui tam decoras mulie
res habent: ut no͂ pro hys
merito contra eos pugnare
debeamus? Videns itaq3 ho
loferne͂ iudith sedente͂ in co

no p̄cio qd̄ erat ex purpura et
auro et smaragdo. et lapidi
bus p̄ciosis intextū: et cum
in faciē eius intendisset: ad
orauit eū psternēs se super
terrā. Et leuauerūt illā serui
holofernis: iubente dn̄o suo.

Tunc holo Capl'xi.
fernes dixit ei. Eq̄
animo esto. et no
li pauere in corde tuo: qm̄
ego nūqm̄ nocui viro qui
voluit seruire nabuchodo
nosor regi. Plūs aūt tuus
si nō contēpsisset me: non
leuassem lanceā meā su
per illū. Nūc aūt dic michi
qua ex causa recessisti ab il
lis: et placuit tibi ut venires
ad nos. Et dixit iudith. Su
me verba ancille tue: qm̄ si
secutus fueris verba ancille
tue: pfectā rem faciet dn̄s
tecū. Viuit eīn nabuchodo
nosor rex terre. et viuit virt9
eius que est in te ad correp
tionē omniū aīarū erran
tiū: qm̄ nō solū homines
seruient illi per te: sed et bes
tie agri obtēperant illi. Nūcia
tur eīn industria animi tui
vniūsis gentibz: et idicatū ē
omī seculo. qm̄ tu solus bon9
et potens es in omī regno eius:
et disciplina tua omībz puī
ciis pdicat᷑. Nec hoc latet qd̄
locutus est achior: nec illud
ignorat᷑ qd̄ ei iusseris euenire.
Constat eīn deū nr̄m sic pec
catis offensū: ut mādauerit
p pphetas suos ad populū.
qd̄ tradat eū pro peccātis suis.
Et qm̄ sciunt se offendisse de
um suū filii israel: tremor tu
us sup ipos est. Insup etiā
fames inuasit eos: et ab ari
ditate aque iam int᷑ mortu
os cōputant᷑. Deniqz hoc or
dinant. ut interficiant pecora
sua: et sanguinē eorum bibant.
Et scā dn̄i sui que pcepit de9
non cōtingi. in frumento
vino et oleo hec cogitauerūt
impendere: et volūt consumere.
que nec manibz deberent con
tingere. Ergo qm̄ hec faciūt:
certum est qd̄ in pditionē
dabuntur. Quod ego ancilla

tua cognoscens fugi ab illis:
et misit me dn̄s hec ipa nū
ciare tibi. Ego eni ancilla tu
a deū colo: eciā nūc apud te.
Et exiet ancilla tua et orabo
deū: et dicet michi qn̄do eis
reddat pctm̄ suū. et veniens
nūciabo tibi: ita ut ego ad
ducā te per mediū ihr̄lm: et
habebis omnē pplm̄ israel.
sicut oues quibz nō est pas
tor: et nō latrabit vel vn⁹
contra te: qm̄ hec michi dicta
sunt per puidentiā dei. Et q̄
niā iratus ē illis deus: hoc
ipa missa sum nūciare tibi.
Placuerūt aut̄ oīa verba
hec corā holoferne et coram
pueris eius: et mirabant̄
ad sapientiā eius. Et dice
bant alter ad alterū. Nō
est talis mulier sup terrā: in
aspectu. in pulchritudine.
et in sensu verbor̄. Et dixit
ad illā holofernes. Bene fe
cit deus qui misit te ante po
pulū: ut des illū tu in ma
nibz nr̄is. Et qm̄ bona est
pmissio tua: si fecerit michi
hoc deus tuus. erit et meus
deus: et tu in domo nabu
chodonosor magna eris: et
nomē tuū nōiabit̄ in vniu
sa terra. Caplm̄ duodecimū.
Tunc iussit eam in
troire ubi repositi
erant thesauri eius:
et iussit illic manere eā: et co
stituit quid daret̄ illi de con
uiuio suo. Cui respondit iu
dith et dixit. Nunc nō potero
manducare ex hys q̄ michi
papis tribui: ne veniat sup
me offensio. Ex hys aut̄ que
michi detuli mādūcabo. Cui
holofernes ait. Si defecerint
tibi ista que tecū detulisti: qd
facienus tibi? Et dixit iudith.
Viuit aīa tua dn̄e meus:
qm̄ nō expendet hec oīa an
cilla tua. donec faciet deus i
manu mea hec que cogita
ui. Et induxerūt eam serui
eius in tabernaculū quo p
ceperat. Et pecijt dū introi
ret: ut daret̄ ei copia nocte
et ante lucē egrediendi foras
ad orōnem. et deprecandi do

minū. Et p̄cepit cubicularijs
suis: ut sicut placeret illi ex
iret et introiret ad adorandū
deū suū per triduū. Et exibat
noctibz in valle bethulie: et
baptizabat se in fonte aq̄.
Et ut ascendebat orabat do
minū deū isrl'. ut dirigeret
viam eius ad liberationē
ppli sui. Et introiens munda
manebat in tabernaculo:
usqz dū acciperet escam suā
in vesperū. Et factū est q̄r
to die holofernes fecit cenā
servis suis: et dixit ad vaga
o eunuchū. Vade et suade
hebream illā: ut sponte cō
sentiat habitare mecū. Fedū
est eī apud assirios. si fe
mina irrideat virū: agēdo
ut immunis trāseat ab eo.
Tunc introivit vagao ad
iudith: et dixit. Non verea
tur bona puella introire
ad dñm meū: ut honorifi
cet̄ ante faciē eius: et man
ducet cū eo. et bibat vinū i
iocūditate. Cui iudith respō
dit. Que ego sum ut cōtra
dicā dño meo? Omē quod
erit ante oculos eius bonū
et optimū faciā. Quicq̄d aūt
illi placuerit: hoc michi erit
optimū oībus diebz vite me
e. Et surrexit et ornavit se ves
timēto suo: et ingressa stetit
ante faciē eius. Cor aūt ho
lofernis cōcussū est. Erat enī
ardens in concupiscentia eius.
Et dixit ad eā holofernes.
Bibe nūc et accube in iocū
ditate: qm̄ graciā invenisti
corā me. Et dixit iudith. Bi
bam dñe: qm̄ magnificata
est aīa mea hodie pre oībz
diebz meis. Et accepit et mā
ducavit et bibit corā ipso:
ea que paraverat illi ancilla
eius. Et iocundus factus est
holofernes ad illam: bibit
q̄ vinū multū nimis. q̄ntū
nūq̄m biberat in vita sua.

Ut aūt Caplm xiij.
sero factū est: festi
naverunt servi illi
ad hospicia sua. Et cōclusit
vagao ostia cubiculi: et abi
it. Erant aūt oēs fatigati

a vino. Erat q3 iudith sola
in cubiculo. Porro holofer
nes iacebat in lecto: nimi
a ebrietate sopitus. Dixit
q3 iudith puelle sue: ut sta
ret foras ante cubiculū et
observaret. Stetit q3 iudith
ante lectū orans cū lacrimis:
et labior motu in silentio
dicens. Confirma me dn̄e
deus israel. et respice ī hac
hora ad opa manuū me
arū: ut sicut ꝓmisisti ihe
rusalē civitatē tuā erigas:
et hoc quod credens per te
posse fieri cogitavi ꝑficiā.
Et cū hec dixisset: accessit
ad columpnā que erat ad
caput lectuli eius: et pugi
onē eius qui in ea ligat᷒
pendebat exsolvit. Cumq3
evaginasset illū: apphen
dit comā capitis eius et
ait. Confirma me dn̄e de᷒
israel in hac hora. Et ꝑcus
sit bis in cervicē eius: et
abscidit caput eius. Et abs
tulit conopeū eius a colup
nis: et evolvit corpus eius

truncū. Et post pusillū ex
ivit: et tradidit caput ho
lofernis ancille sue: et iussit
ut mitteret illud in peram
suā. Et exierunt due secundū
cōsuetudinē suā quasi ad
orationē: et transierunt castra.
Et gyrantes vallē: venerunt
ad portā civitatis. Et dixit
iudith a longe custodibus
murorū. Aperite portas:
quoniam nobiscū est deus qui fe
cit virtutē in israel. Et factū
est cū audissent viri vocē
eius: vocaverunt presbiteros
civitatis. Et concurrerunt ad
eam omnes a minimo usq3
ad maximū: quoniam sperave
runt eā iam nō esse ventu
ram. Et accendentes luminaria
congyraverunt circa eam
universi. Illa autem ascendens
in eminentiorē locū: iussit
fieri silentiū. Cumq3 omnes
tacuissent: dixit iudith.
Laudate dominū deū nostrū
qui nō deseruit sperantes
in se: et in me ancillā suā
adimplevit misericordiam

suã. quã pcussit dominu isrl:
et interfecit in manu mea
hostẽ ipsi sui in hac nocte.
Et proferens de pera caput
holofernis: ostendit illis
dicens. Ecce caput holofer
nis pĩcipis milicie assirio
rũ: et ecce conopeũ illius ĩ
quo recũbebat in ebrietate
sua: ubi et per manũ femi
ne pcussit illũ dñs deus nr̃.
Vivit aut̃ ipẽ dñs: qm cu
stodivit me angelus eius. ⁊
hinc euntẽ. et ibi cõmorãtẽ.
et inde huc revertentẽ: et non
pmisit me dñs ancillã suã
coinquinari: sed sine pollu
tione peccati revocavit me
vobis. gaudentẽ in victoria
sua. in evasione mea. in li
beratione vr̃a. Confitemĩ
illi omñes qm bonus: qm
in seculũ mĩa eius. Univ̄
si aut̃ adorãtes dñm: dixe
runt ad eam. Benedixit te do
minus in virtute sua: q̄a
per te ad nichilũ redegit ini
micos nr̃os. Porro ozias
princeps ppli israel dixit

ad eam. Benedicta es tu filia
a dño deo excelso: pre oĩbꝰ
mulieribꝫ sup terrã. Bñdc̃s
dñs qui creavit celũ et t̃rã:
qui te direxit in vulnera ca
pitis pñcipis ĩimicorũ nr̃o
rũ: quia hodie nomẽ tuũ
ita magnificavit. ut non
recedat laus tua de ore ho
minũ qui memores fuerĩt
virtutis dñi in eternũ: pro
quibꝫ nõ pepcisti aĩe tue.
propt̃ angustias ⁊ tribula
tionẽ generis tui: sed subve
nisti ruine ante conspectum
dei nr̃i. Et dixit omñs pplus:
fiat fiat. Porro achior vo
catus venit: et dixit ei. Deꝰ
israel cui tu testimoniũ dedis
ti qd̃ ulciscat̃ se de ĩimicis
suis: ipse caput omnium
ĩcredulorũ ĩcidit in hac noc
te in manu mea. Ut probes
quia ita est: ecce caput ho
lofernis qui in cõtemptu
supbie sue deũ israel cõtẽp
sit. et tibi ĩteritũ minaba
tur dicẽs. Cum captus fu
erit pplus israel: gladio p

forari praecipiam latera tua. Videns autem achior caput holofernis: angustiatus prae pavore cecidit in faciem suam super terram: et estuavit anima eius. Postea vero quam resumpto spiritu recreatus est: procidit ad pedes eius. et adoravit eam et dixit. Benedicta tu deo tuo in omni tabernaculo iacob: quoniam in omni gente quae audierit nomen tuum magnificabitur deus israel super te. Capitulum xiiii.

Dixit autem iudith ad omnem populum. Audite me fratres. Suspendite caput hoc super muros nostros: et erit cum exierit sol accipiat unusquisque arma sua. et exite cum impetu: non ut descendatis deorsum. sed quasi impetum facientes. Tunc exploratores necesse erit ut fugiant ad principem suum excitandum ad pugnam. Cumque duces eorum cucurrerint ad tabernaculum holofernis. et invenerint eum truncum in suo sanguine volutatum: decidet super eos timor. Cumque cognoveritis fugere eos: ite post illos securi: quoniam dominus conteret eos sub pedibus vestris. Tunc achior videns virtutem quam fecit deus israel. relicto gentilitatis ritu credidit deo: et circumcidit carnem praeputii sui. Et appositus est ad populum israel: et omnis successio generis eius usque in hodiernum diem. Mox autem ut ortus est dies: suspenderunt super muros caput holofernis. Accepitque unusquisque arma sua: et egressi sunt cum grandi strepitu et ululatu. Quod videntes exploratores: ad tabernaculum cucurrerunt. Porro hii qui in tabernaculo erant venientes et ante ingressum cubiculi perstrepentes: excitandi gratia. inquietudinem arte moliebantur: ut non ab excitantibus sed a sonantibus holofernes evigilaret. Nullus enim audebat cubiculum virtutis assiriorum pulsando aut intrando aperire. Sed cum ve-

intrant duces eius et tribuni
et universi maiores exercitus
assiriorum: dixerunt cubicula-
riis. Intrate et excitate illum:
quoniam egressi mures de caver-
nis suis. ausi sunt provocare
nos ad prelium. Tunc ingressus
vagao cubiculum eius stetit
ante cortinam: et plausum
fecit manibus suis. Suspi-
cabatur enim illum cum iudith
dormire. Sed cum nullum motum iacen-
tis sensu aurium caperet: ac-
cessit proximans ad cortinam.
et elevans eam. videns cadaver
absque capite holofernis in suo
sanguine tabefactum iacere
super terram: exclamavit voce
magna cum fletu. et scidit ves-
timenta sua. Et ingressus ta-
bernaculum iudith: non invenit
eam. Et exilivit foras ad
populum: et dixit. Una mulier
hebrea fecit confusionem in
domo regis nabuchodono-
sor. Ecce enim holofernes ia-
cet in terra: et caput ipsius
non est in illo. Quod cum audis-
sent principes virtutis assi-
riorum sciderunt omnes vestimenta
sua: et intolerabilis timor
et tremor cecidit super eos: et
turbati sunt animi eorum val-
de. Et factus est clamor incom-
parabilis in media castra eorum.

Capitulum xv.

Cumque omnis exer-
citus decollatum
holofernem audisset: fugit
mens et consilium ab eis. Et
solo tremore et metu agita-
ti fuge presidium sumunt. ita
ut nullus loqueretur cum proximo
suo: sed inclinato capite re-
lictis omnibus evadere hebre-
os quos armatos venire
super se audierant: fugientes
per vias camporum et semitas
collium. Videntes itaque filii israel
fugientes illos: descenderunt
clangentes tubis. et ululantes
post ipsos. Et quoniam assirii non
adunati in fugam ibant pre-
cipites: filii autem israel uno ag-
mine persequentes: debilitabant
omnes quos invenire potuis-
sent. Misit itaque ozias nuncios
per omnes civitates et regiones

israel. Omnis itaque regio omnis que urbs electam iuventutem misit armatam post eos: et persecuti sunt eos in ore gladii. quousque pervenirent ad extremitatem finium suorum. Reliqui autem qui erant in bethulia ingressi sunt castra assiriorum: et predam quam fugientes assirii reliquerant abstulerunt: et onustati sunt valde. Hii vero qui victores reversi sunt ad bethuliam omnia quecumque erant illorum abstulerunt secum: ita ut non esset numerus in pecoribus. in iumentis. et universis mobilibus eorum: ut a minimo usque ad magnum omnes divites fierent de predationibus eorum. Joachim autem summus pontifex de iherusalem venit in bethuliam cum universis presbiteris suis: ut videret iudith. Que cum exisset ad illum: benedixerunt illam omnes una voce dicentes. Tu gloria ihrlm. tu leticia israel. tu honorificentia populi nostri:

quia fecisti viriliter. et confortatum est cor tuum: eo quod castitatem amaveris. et post virum tuum alterum nescieris. Ideo et manus domini confortavit te: et ideo eris benedicta in eternum. Et dixit omnis populus: fiat fiat. Per dies autem triginta: vix collecta sunt spolia assiriorum a populo israel. Porro autem universa que holoferni peculiaria fuisse probata sunt dederunt iudith. in auro et argento et vestibus et gemmis. et omni supellectili: et tradita sunt illi omnia a populo. Et omnes populi gaudebant cum mulieribus et virginibus. et iuvenibus. in organis et cytharis. Cap. xvi.

Tunc cantavit hoc canticum domino iudith dicens. Incipite domino in tympanis: cantate deo in cimbalis. Modulamini illi psalmum novum: exultate et invocate nomen eius. Dominus conterens bella: dominus est nomen

illi. Qui posuit castra sua
in medio ppli sui: ut eripe
ret nos de manu inimicoꝝ
nroꝝ. Venit assur ex mõti
bus ab aquilone: in multi
tudine fortitudinis sue.
Cuius multitudo obtura
uit torrentes: et equi eorũ
cooperuerũt valles. Dixit
se incensurũ fines meos: et
iuuenes meos occisurũ gla
dio: infantes meos dare in
predã. et virgines in capti
uitatẽ. Dñs aũt oĩps no
cuit eũ: et tradidit eũ in
manus femine: et cõfudit
eũ. Non enĩ cecidit potẽs
eoꝝ a iuuenibꝫ. nec filii ti
tan percusserũt eũ: nec ex
celsi gigantes ĩposuerũt
se illi: sed iudith filia me
rari in specie faciei sue dis
soluit eum. Exuit enĩ se vesti
mento viduitatis sue: et
induit se vestimenta
letitie in exultatione fi
lioꝝ israel. Vnxit faciem
suam vnguẽto: colligauit
cincinnos suos mitra ad de

capiendũ illũ. Sandalia eius
rapuerũt oculos eius: pul
chritudo eius captiuã fecit
aĩam ~~aĩam~~ eius. Ampu
tauit pugione ceruicẽ eius.
Horruerunt perse cõstan
tiã eius: et medi audaciã
eius. Tunc vlulauerunt
castra assirioꝝ: quando ap
paruerũt humiles mei a
rescentes in siti. Filii puella
rũ cõpunxerũt eos: et sicut
pueros fugientes occiderunt
eos: perierũt in prelio a fa
cie dñi mei. Hymnũ cãtem̃
dño: hymnũ nouũ cantem̃
deo nro. Adonay dñe deus
magnus es tu et preclarus in virtute:
quẽ superare nemo potest.
Tibi seruiat omnis creatura
tua: quia dixisti et facta sũt.
misisti spm̃ tuũ et creata sũt:
et non est qui resistat voci
tue. Montes a fundamẽtis
mouebũtur cum aquis: petre
sicut cera liquescent ante
faciem tuã. Qui aũt timẽt
te: magni erũt apud te per
omnia. Ve genti insurgenti

sup genus meū. Dn̄s aūt omi
potens vindicabit in eis: in
die iudicij visitabit illos. Da
bit enim ignem et vermes ī
carnes eorum: ut urantur
et sentiant usq; in sempiter
nū. Et factū est post hec omīs
ppl̄s post victoriā venit ad
iherusalem adorare dn̄m: et
mox ut purificati sunt obtu
lerūt omnes holocausta + vo
ta + repromissiōes suas. Porro
iudith universa vasa bellica
holofernis que dedit illi ppl̄s
et conopeū quod ipsa sustu
lerat in anathema oblivio
nis. Erat aūt ppl̄s iocundus
secundū faciē sanctorū: et p
tres menses gaudiū huius
victorie celebratū est cum
iudith. Post dies aūt illos:
unusquisq; rediit in sua. Et
iudith magna facta est in
bethulia: et p̄clarior erat u
niverse terre israel. Erat etiā
virtuti castitatis adiūcta:
ita ut nō cognosceret virū
omnibȝ diebus vite sue. ex quo
defunctus est manasses vir eī.

Erat aūt diebus festis procedes
cum gloria magna. Mansit
aūt in domo viri sui annos
centū quinq;: et dimisit a
bram suā liberā. Et defuncta
est: ac sepulta cū viro suo ī
bethulia. Luxit q; illā omīs
populus diebus septē. In oī
aūt spacio vite eius nō fuit
qui pturbaret israel: et post
mortem eius annis multis.
Dies aūt victorie huius fe
stivitatis ab hebreis in nūo
dierū sc̄orum accipit: et col
itur a iudeis ex illo tempore
usq; in presentē diem. Expli
cit liber iudith. Incipit prolog
sc̄i ieronimi p̄sbiteri in libru
hester.

Librum
hester
varijs
transla
toribus
constat esse viciatū: quem ego
de archiuis hebreorū relevans
verbū e verbo expressius trāst
tuli. Quem librū editio vul
gata laciniosis hinc inde ver

borũ finibus trahit: addens
ea que ex tempore dici pote
rant et audiri: sicut solitũ
est scolaribus disciplinis.
sumpto themate excogitare.
quibus verbis uti potuit q̃
iniuriam passus est. vel ille
qui iniuriã fecit. Vos autẽ
o paula et eustochiũ quoniã
et bibliothecas hebreorum
studuistis intrare. et interp̃
tum certamina cõprobastis:
tenentes hester hebraicũ libr.
per singula verba nostram
translationẽ aspicite: ut pos
sitis agnoscere me nichil e
tiã augmẽtasse addendo: s;
fideli testimonio simpliciter
sicut in hebreo habetur his
toriã hebraicã latine lingue
tradidisse. Nec affectamus
laudes hominũ: nec vitupe
rationes expauescimus. De
o enĩ placere curantes. minas
hominũ penitus nõ timemus:
quoniã dissipat deus ossa
eorũ qui hoĩibus placere de
siderant: et secundũ aplm
qui huiusmodi sunt servi xpi
esse non possunt. Husiu ĩ
libro hester alphabetũ ex mi
nio usq; ad thetam litterã
fecimus diversis in locis:
volentes scilicet septuaginta
interpretũ ordinẽ per hec in
sinuare studioso lectori. Nos
enim iuxta morẽ hebreorum
ordinẽ p̃sequi etiã in septu
aginta editione maluimus.
Explicit prologus. Incipit liber
hester.

In diebus Assueri qui regna
vit ab india usq; ad ethiopiam
sup centũ viginti
septem provin
cias quando se
dit in solio regni sui: susa ci
vitas regni eius exordiũ fuit.
Tercio igit̃ ãno ĩperij sui fecit
grande cõvivium cunctis prin
cipibus et pueris suis fortissi
mis persarũ et medorũ inclitis.
et prefectis provinciarũ corã
se: ut ostenderet divicias glõe
regni sui. ac magnitudinẽ
atq; iactanciã potentie sue.
multo tẽpore. centũ videlicet

et octoginta diebus. Cumqz
implerentur dies conuiuii: in
uitauit omnē populum
qui inuentus est susis a
maximo usqz ad mini
mū: et septē diebus ius
sit conuiuiū preparari in
vestibulo orti et nemoris
qd regio cultu et manu
consitum erat. Et pende
bant ex omni parte tētoria
aerei coloris. et carpasi
ni. et iacinctini. sustentata
funibus bissinis. atqz pur
pureis: qui eburneis circulis
inserti erant: et columpnis mar
moreis fulciebantur. Lectuli quoqz
aurei et argentei sup paui
mentū smaragdino et pa
rio stratū lapide dispositi e
rant: quod mira varieta
te pictura decorabat. Bibe
bant autē qui inuitati erāt
aureis poculis: et aliis atqz
aliis vasis cibi inferebantur.
Vinū quoqz ut magnificē
cia regia dignū erat: abū
dans et precipuū ponebatur.
Nec erat qui nolentes co
geret ad bibendū: sed sicut rex
statuerat preponens mensis
singulos de principibus suis:
ut sumeret unusquisqz qd
vellet. Vasthi quoqz regina
fecit conuiuiū feminarū: in
palacio ubi rex assuerus
manere consueuerat. Itaqz
die septimo cū rex esset hila
rior. et post nimiā potatio
nem incaluisset mero: pre
pit mauman et bazatha.
et arbona et bagatha. et
abgatha. et zarath. et char
chas. septē eunuchis qui in
cōspectu eius ministrabant:
ut introducerent reginam
vasthi corā rege. posito su
per capite eius dyademate:
et ostenderet cunctis populis
et principibus illius pulchri
tudinē. Erat enim pulchra
valde. Que renuit: et ad
regis imperium quod per
eunuchos mandauerat ve
nire contempsit. Unde iratus
rex et nimio furore succensus:
interrogauit sapientes qui
ex more regio semper ei ade

rant. et illorū faciebat cūc
ta consilio. sciencium leges
ac iura maiorū. Erant autē
primi ac proximi charse
na. et sethar et admatha.
et tharsis. et mares. et mar
sana. et mamuchan. septē
duces psarū atq; medorū.
qui videbant faciē regis. et
primi post eum residere so
liti erant. cui sententie vasthi
regina subiaceret: que as
sueri regis imperiū quod
per eunuchos mādaverat
facere noluisset. Respōdit
mamuchan: audiente
rege atq; principibz. Non
solū regem lesit regina
vasthi: sed et omīs principes
et populos qui sunt in cūc
tis provinciis regis assueri.
Egredietur enim sermo regi
ne ad omnes mulieres:
ut contempnant viros su
os et dicant. Rex assuerus
iussit ut regina vasthi in
traret ad eum: et illa no
luit. Atq; hoc exemplo.
omnes principū coniuges
persarū atq; medorū parui
pendent imperia marito
rū. Unde regis iusta est in
dignatio. Si tibi placet
egrediatur edictū a facie tua.
et scribatur iuxta legē psa
rum atq; medorū quam
preteriri illicitū est. ut nequa
quam ultra vasthi ingrediatur
ad regem: sed regnū illius
altera que melior est illa
accipiat. Et hoc in omne
quod latissimū est provinci
arū tuarū divulgetur im
periū: et cuncte uxores tam
maiorū quam minorū defe
rant maritis suis honorem.
Placuit consiliū eius regi et
principibz. Fecitq; rex iuxta
consiliū mamuchan. Et
misit epistolas ad universas
provincias regni sui: ut quoq;
gens audire et legere pote
rat diversis linguis et litte
ris. esse viros principes ac
maiores in domibus suis:
Hiis ita gestis postquam

His p nūctos pplos divul
garī. Caplm. ij.

regis assueri deferbuerat in
dignatio: recordatus est vas
thi et que fecisset vel que pas
sa esset. Dixerunt qz pueri re
gis ac ministri eius. Querantur
regi puelle virgines ac spe
ciose: et mittantur qui con
siderent per universas provin
cias puellas speciosas et vir
gines. et adducant eas ad ci
vitatem susan: et tradant in
domum feminarum sub manu
egei eunuchi qui est prepositus
et custos mulierum regiarum:
et accipiant mundum muli
ebrem. et cetera ad usus ne
cessaria: et quecumqz inter om
nes oculis regis placuerit.
ipsa regnet pro vasthi. Pla
cuit sermo regi: et ita ut
suggesserant iussit fieri.
Erat vir iudeus in susis ci
vitate vocabulo mardo
cheus. filius iayr. filii se
mei. filii cys. de stirpe iemi
ni: qui translatus fuerat
de iherusalem eo tempore quo
iechoniam regem iuda na
buchodonosor rex babilo
nis transtulerat: qui fuit
nutricius filie fratris sui
edisse. que altero nomine
hester vocabatur. et utrumqz
parentem amiserat: pulchra
nimis et decora facie. Mor
tuis qz patre eius ac matre:
mardocheus sibi eam ad
optavit in filiam. Cumqz per
crebuisset regis imperium.
et iuxta mandata illius
multe virgines pulchre
adducerentur susam. et egeo
traderentur eunucho: hester
quoqz inter ceteras puellas
ei tradita est. ut servaretur
in numero feminarum.
Que placuit ei. et invenit
graciam in conspectu illius
ut acceleraret mundum mu
liebrem: et traderet ei partes
suas. et septem puellas
speciosissimas de domo re
gis: et tam ipsam quam pedis
sequas eius ornaret atqz
excoleret. Que noluit ei in
dicare populum et patriam suam.
Mardocheus enim preceperat:
ut de hac re omnino reticeret.

Qui deambulabat cotidie
ante vestibulū domus in
qua electe virgines serua
bantur: curā agens salutis
hester. et scire volens quid
ei accideret. Cum aūt venis
set tempus singularū per
ordinem puellarū ut intr
rent ad regem: expletis oī
bus que ad cultū muliebrē
pertinebant. mensis duode
cimus vertebatur: ita dūtax
at ut sex mensibus oleo unge
rentur mirtino: et alijs sex.
quibusdā pigmentis et a
romatibȝ uterentur. Ingredi
entes q̄ȝ ad regem quicquid
postulassent ad ornatū p
tinens accipiebāt: et ut eis
placuerat cōposite de tricli
nio feminarū ad regis cu
biculū transibant. Et que
intrauerat vespere egredie
batur mane: atq̄ȝ inde in
secundas edes deducebantur
que sub manu salagazi
eunuchi erant qui concu
binis regijs presidebat: nec
habebat potestatē ad regē

ultra redeundi: nisi volu
isset rex. et eam venire ius
sisset ex nomine. Euoluto
aūt tempore per ordinem:
instabat dies q̄ hester fili
a abyahel fratris mardo
chei quam sibi adoptaue
rat in filiā intrare deberet
ad regem. Que nō quesiuit
muliebrē cultū: sed quecūq̄ȝ
voluit egeus eunuchus cus
tos virginū. hec ei ad orna
tum dedit. Erat enī formosa
valde: et incredibili pulchri
tudine. omniū oculis gra
ciosa. et amabilis videbatur.
Ducta est itaq̄ȝ ad cubicu
lū regis assueri. mense deci
mo qui vocatur tebeth: septīo
anno regni eius. Et ama
uit eam rex plus q̄m omēs
mulieres: habuitq̄ȝ grām
et misericordiā corā eo sup
omēs mulieres. Et posuit
dyadema regni in capite
eius: fecitq̄ȝ eam regnare
in loco vasthi. Et iussit cō
uiuiū preparari pmagnifi
cū cunctis principibȝ et seruis

suis: pro coniunctione et nup
cijs hester. Et dedit requiem
vniuersis prouincijs: ac do
na largitus est iuxta mag
nificentiã principalẽ. Cũq
et secundo quererent virgĩes
et congregarent: mardoche
us manebat ad regis ianu
am. Necdũ q prodiderat hes
ter patriã et pplm suũ: iux
mandatũ eius. Quicquid
enĩ ille precipiebat obserua
bat hester: et ita cuncta facie
bat ut eo tempore solita
erat quo eam paruulam
nutriebat. Eo igit tempore
quo mardocheus ad regis
ianuã morabat: irati st
bagathan et thares. duo
eunuchi regis qui ianito
res erant. et in primo pala
cij limine presidebãt: volu
erũt q insurgere in regem
et occidere eum. Quod mar
docheũ non latuit. Statĩ
q nũciauit regine hester: et
illa regi ex nomine mardo
chei qui ad se rem detulerat
Quesitũ est et inuentũ: et
appensus est uterq eorũ in
patibulo: mandatum q
historijs. et annalibz tradi
tum corã rege. Caplm tercium.
Post hec rex assuerus
exaltauit aman
filiũ amadathi q
erat de stirpe agag: et posu
it soliũ eius sup omnes prĩ
cipes quos habebat. Cũcti
q serui regis qui in foribus
palacij versabant: flectebãt
genu et adorabant aman.
Sic enĩ eis preceperat impe
rator. Solus mardocheus n
flectebat genu: neq adora
bat eũ. Cui dixerũt regis pu
eri: qui ad fores palacij psi
debant. Cur preter ceteros n
obseruas mandata regis?
Cumq hoc crebrius dicerẽt
et ille nollet audire: nũci
auerũt aman. scire cupi
tes utrũ pseueraret in sen
tentia. Dixerat enĩ eis se
esse iudeũ. Quod cum au
disset aman. et experimẽ
to pbasset qd mardocheus
non sibi flecteret genu nec

se adoraret: iratus est valde.
Et pro nichilo duxit in unū
mardocheū mittere manus
suas. Audierat aūt qd' esset
gentis iudee: magis q3 vo
luit omnē iudeorū qui e
rant in regno assueri pdē
rationē. Mense primo cu
ius vocabulū est nisan.
anno duodecimo regni as
sueri. missa est sors in vrnā.
que hebraice dicitur phur.
coram aman: quo die et
quo mense gens iudeorum
deberet interfici. Et exiuit
mensis duodecimus: qui
vocat' adar. Dixit q3 aman
regi assuero. Est pplus per ō
nes provincias regni tui di
spersus. et a se mutuo sepa
ratus. novis utens legibus
et cerimoniis: insup et regis
scita contēpnens. Et optime
nosti qd' non expediat reg
no tuo qd' insolescat per li
centiā. Si tibi placet decer
ne ut pereat: et decē milia
talentorum appendam archa
riis gaze tue. Tulit ergo rex
anulum quo utebat' de ma
nu sua: et dedit eū aman
filio amadathi de pgenie
agag hosti iudeorū. Dixit
q3 ad eum. Argentū quod
polliceris tuū sit: de pplo a
ge quod tibi placet. Voca
tiq3 sunt scribe regis mense
primo nisan. tercia decima
die eiusdem mensis: et scrip
tū est ut iusserat aman ad
omnes satrapas regis et
iudices provinciarū diūsarū
q3 gentiū. ut queq3 gēs legē
poterat ⁊ audire p varieta
te linguarū ex nomine as
sueri regis. Et littere signa
te ipsius anulo. misse sūt
p cursores regis ad univer
sas provincias: ut occiderēt
atq3 delerēt omnes iudeos
a puero usq3 ad senem. par
vulos et mulieres uno die
hoc est tercio decimo mensis
duodecimi qui vocatur adar:
et bona eorū diriperent. Sū
ma autē epistolarū hec fuit:
ut omnes provincie scirēt
et pararent se ad predictā

diem. Festinabant cursores
qui missi erant. explere re
gis imperium. Statimque in
susis pependit edictum: rege
et aman celebrante convi
vium: et cunctis iudeis qui in
urbe erant flentibus. Capitulum

Que cum au[dis]sent. cognovisset
disset mardoche
us. scidit vestimen
ta sua et indutus est sacco
spargens cinerem capiti: et
in platea medie civitatis
voce magna clamabat.
ostendens amaritudinem
animi sui: et hoc eiulatu
usque ad fores palacii gra
diens. Non enim erat licitum
indutum sacco aulam regis
intrare. In omnibus quoque
provinciis oppidis ac locis
ad que crudele regis dogma
pervenerat. planctus ingens
erat apud iudeos. ieiunium.
ululatus et fletus: sacco
et cinere multis pro stra
to utentibus. Ingresse ~~sunt~~
sunt autem puelle hester et
eunuchi: nunciaveruntque

ei. Quod audiens consternata
est: et misit vestem ut abla
to sacco indueret eum. Quam
accipere noluit. Accitoque a
thac eunucho quem rex
ministrum ei dederat: precepit ut
iret ad mardocheum. et disce
ret ab eo cur hoc faceret. E
gressusque athac: ivit ad
mardocheum stantem in pla
tea civitatis ante ostium pa
lacii. Qui indicavit ei omnia
que acciderant: quomodo a
man promisisset ut in thesauros
auros regis pro iudeorum nece
inferret argentum. Exemplar
que edicti quod pendebat in
susis dedit ei. ut regine osten
deret: et moneret eam ut in
traret ad regem. et deprecaretur
eum pro populo suo. Regres
sus athac: nunciavit hester
omnia que mardocheus di
xerat. Que respondit ei: et ius
sit ut diceret mardocheo. Om
nes servi regis et cuncte que
sub dicione eius sunt noverunt
provincie. quod sive vir sive
mulier non vocatus interi

us atriū regis intrauerit. abs
q ulla cunctatione statim
interficiatur: nisi forte rex
auream virgam ad eum
tetenderit pro signo clemen
ne: atq ita possit viuere. E
go igitur quomodo ad regē
intrare potero: que triginta
iam diebus non sum voca
ta ad eum? Quod cum au
disset mardocheus: rursū
mandauit hester dicens.
Ne putes qđ animā tuam
tantū liberes: quia ī domo
reg. s es pre cunctis iudeis.
Si enī nunc silueris. per ali
am occasionē liberabūtur
iudei: et tu et domus patris
tui peribitis. Et quis nouit
utrū idcirco ad regnū ueņe
ris: ut in tali tēpore para
reris? Rursumq hester hec
mardocheo verba mādauit.
Vade et congrega omnes
iudeos quos in susis reppe
ris: et orate pro me. Non
comedatis et non bibatis
tribus diebz ac noctibus:
et ego cum ancillulis meis
similiter ieiunabo. Et tunc
ingrediar ad regem contra
legem faciens inuocata: tra
dens q me morti et periculo.
Iuit itaq mardocheus: et
fecit omnia que ei hester pre
ceperat. Capitulū quintū.

Die autē tercio indu
ta est hester rega
libz vestimentis:
et stetit in atrio domus regi
e. quod erat interius cōtra
basilicā regis. At ille sedebāt
sup soliū suū in consistori
o palacij: contra ostiū do
mus. Cūq vidisset hester
reginā stantē. placuit ocu
lis eius: et extendit contra
eam virgā aureā quā tene
bat manu. Que accedens:
osculata est summitatē virge
eius. Dixit q ad eam rex.
Quid vis hester regina?
Que est peticio tua? Etiā
si dimidiā regni partem
pecieris: dabitur tibi. At il
la respondit. Si regi pla
cet: obsecro ut venias ad
me hodie et aman tecum

ad cõuiuiũ quod paraui.
Statimq; rex. Vocate inqt
aman cito: ut hester obe
diat volũtati. Venerunt
itaq; rex et aman: ad con
uiuiũ quod eis regina pa
rauerat. Dixitq; ei rex. post
q̃m vinũ biberat abundã
ter. Quid petis ut detur ti
bi? et pro qua re postulas?
Etiam si dimidiã partem
regni mei petieris: impe
trabis. Cui respondit hester.
Petitio mea et p̃ces iste st.
Si inueni graciã in cõsp
tu regis. et si regi placet ut
det michi qđ postulo et
meã impleat peticionẽ:
veniat rex et aman ad cõ
uiuiũ qđ paraui eis: et
cras regi aperiã volũtatẽ
meã. Egressus est itaq; illo
die aman letus et alacer.
Cũq; vidisset mardocheũ
sedentem ante fores pala
cij: et non solũ non assur
rexisse sibi. sed nec motũ
quidem de loco sessionis
sue: indignatus ẽ valde.
Et dissimulata ira. reuer
sus in domũ suã. conuo
cauit ad se amicos et za
res uxorem suam: et expo
suit illis magnitudinem
diuiciarũ suarũ filiorum
q; turbã: et q̃nta eũ gloria
sup omñes principes et ser
uos suos rex eleuasset. Et
post hec ait. Regina quo
q; hester nullũ aliũ voca
uit cum rege ad cõuiuiũ
preter me: apud quam eciã
cras cum rege pransurus
sum. Et cum hec omnia ha
beam: nichil me habere
puto. q̃mdiu videro mar
docheũ iudeũ sedentẽ ante
fores regias. Responderũt
q; ei zares uxor eius. et cete
ri amici. Iube parari excelsã
trabem habentẽ altitudĩs
cubitos quinq̃ginta: et dic
mane regi ut appendatur
sup eum mardocheus: et
sic ibis cũ rege letus ad cõ
uiuiũ. Placuit ei consi
lium: et iussit excelsam pa
rari crucem. Caplm sextũ.

Noctem illã rex duxit insõpnem: iussit qz afferri si bi historias et annales pri orũ temporũ. Qui cum il lo presente legerentur: ven tum est ad illũ locũ ubi scriptũ erat quomõ nũci asset mardocheus insidi as bagatan et thares eu nuchorum regem assuerum iugulare cupientiũ. Quod cum audisset rex: ait. Qd pro hac fide honoris ac pre mij mardocheus cõsecutus est? Dixerũtqz ei servi illius ac ministri. Nichil omnino mercedis accepit. Statĩ qz rex. Quis est inquit in atri o? Aman quippe interius atriũ domus regie intra uerat: ut suggereret regi. et iuberet mardocheũ affi gi patibulo. quod ei fue rat preparatũ. Responde runt pueri. Aman stat in atrio. Dixitqz rex. Ingre diatur. Cumqz esset igres sus: ait illi. Quid debet fieri viro quem rex hono rare desiderat? Cogitans aman in corde suo et re putans qđ nullũ aliũ rex nisi se vellet honorare: re spondit. Homo quẽ rex honorare cupit debet indui vestibz regijs. et imponi sup equũ qui de sella regis est. et accipere regiũ dya dema sup caput suũ: et primus de regijs principibz ac tyrannus teneat equũ eius: et per plateã civitatis incedens clamet et dicat. Sic honorabitur: quẽcũqz rex voluerit honorare. Dixitqz ei rex. Festina: et sũpta stola et equo fac ut locutus es mardocheo iudeo. qui sedet ante fores palacij. Cave ne quicquam de hijs que locutus es pretermittas. Tulit itaqz aman stolã et equũ: indu tũqz mardocheũ in platea civitatis. et impositũ equo precedebat atqz clamabat. Hoc honore condignus est: quemcũqz rex voluerit

honorare. Reversus est mar
docheus ad ianuam palacii:
et aman festinavit ire in
domum suam lugens et operto
capite. Narravitque zares
uxori sue et amicis omnia
que evenissent sibi. Cui
responderunt sapientes quos
habebat in consilio. et ux
or eius. Si de semine iudeo
rum est mardocheus ante
quem cadere cepisti: non po
teris ei resistere sed cades in
conspectu eius. Adhuc illis
loquentibus. venerunt eunu
chi regis: et cito eum ad
convivium quod regina pa
raverat pergere compulerunt.
Intravit Capitulum vii.
itaque rex et aman:
ut biberent cum regi
na. Dixitque ei rex etiam in se
cunda die: postquam vino
incaluerat. Que est peticio
tua hester ut detur tibi? et
quid vis fieri? Etiam si di
midiam regni mei partem petie
ris: impetrabis. Ad quem illa
respondit. Si inveni gratiam

am in oculis tuis o rex. et
si tibi placet: dona michi
animam meam pro qua rogo,
et populum meum pro quo obsecro.
Traditi enim sumus ego
et populus meus: ut conte
ramur. iugulemur et pere
amus. Atque utinam in ser
vos et famulos venderemur:
esset tolerabile malum: et
gemens tacerem. Nunc autem
hostis noster est: cuius cru
delitas redundat in regem.
Respondensque rex assuerus
ait. Quis est iste et cuius
potentie: ut hec audeat fa
cere? Dixit hester. Hostis et
inimicus noster pessimus:
iste est aman. Quod ille
audiens. illico obstupuit:
vultum regis ac regine ferre
non sustinens. Rex autem sur
rexit iratus: et de loco convi
vii intravit in ortum arbo
ribus consitum. Aman quoque
surrexit: ut rogaret hester
reginam pro anima sua.
Intellexit enim a rege sibi
paratum malum. Qui cum

reuersus esset de orto nemori
bus consito et intrasset con
uiuij locū: repperit aman
sup lectū corruisse in quo
iacebat hester et ait. Etiā
reginā vult opprimere me
presente in domo mea. Nec
dum verbū de ore regis ex
ierat: et statim operuerūt
faciē eius. Dixitq arbona:
vnus de eunuchis qui sta
bant in ministerio regis.
En lignū quod parauer
at mardocheo qui locut
est pro rege stat in domo
aman: habens altitudi
nis quinquaginta cubitos.
Cui dixit rex. Appendite
eum in eo. Suspensus ē
itaq aman in patibulo
quod parauerat mardo
cheo: et ira regis requieuit.

Die illo Capl'viij.
dedit rex assuerus
hester regine do
mum aman aduersarij
iudeorū: et mardocheus in
gressus est ante faciem re
gis. Confessa est eū ei hes
ter qd esset patruus suus.
Tulitq rex anulū quem
ab aman recipi iusserat:
et tradidit mardocheo. Hes
ter aūt constituit mardo
cheum sup domū suā. Nec
hys contenta: procidit ad
pedes regis fleuitq: et locu
ta ad eum orauit ut ma
liciā aman agagite et
machinationes eius pessi
mas quas excogitauerat
contra iudeos iuberet irri
tas fieri. At ille ex more
sceptrū aureū pretendit ma
nu: quo signū clementie de
monstrabatur. Illa q con
surgens: stetit ante eum. et
ait Si placet regi et īueni
gratiā coram oculis eius.
et depcatio mea non ei vide
tur esse contraria: obsecro
ut nouis epistolis veteres
aman littere insidiatoris
et hostis iudeorꝫ quibus eos
in cunctis regis prouincys
perire pceperat corrigantur.
Quomodo enim potero
sustinere necē et īterfectionē

ipsi mei? Respondit rex assuerus hester regine et mardocheo iudeo. Domum aman concessi hester et ipsum iussi affigi cruci: qui ausus est manum in iudeos mittere. Scribite ergo iudeis sicut vobis placet ex regis nomine: signantes litteras anulo meo. Hec enim consuetudo erat: ut epistolis que ex regis nomine mittebantur et illius anulo signate erant. nemo auderet contradicere. Accitisque scribis et librariis regis. erat autem tempus tercii mensis qui appellatur siban: vicesima et tercia illius die scripte sunt epistole ut mardocheus voluerat ad iudeos. et ad principes. procuratores que. et iudices. qui centum viginti septem provinciis ab india usque ethiopiam presidebant: provincie atque provincie. populo et populo. iuxta linguas et litteras suas: et iudeis ut legere poterant et audire. Ipse que epistole que ex regis nomine mittebantur. anulo illius obsignate sunt: et misse per veredarios. qui per omnes provincias discurrentes veteres litteras novis nunciis prevenirent. Quibus imperavit rex ut convenirent iudeos per singulas civitates et in unum preciperent congregari: ut starent pro animabus suis. et omnes inimicos suos cum coniugibus ac liberis. et universis domibus interficerent atque delerent. Et constituta est per omnes provincias una ultionis dies: id est tercia decima mensis duodecimi adar. Summa que epistole fuit: ut in omnibus terris ac populis qui regis assueri imperio subiacebant. notum fieret paratos esse iudeos ad capiendum vindictam de hostibus suis. Egressi que sunt veredarii. celeres nuncios perferentes. et edictum regis pependit in susis. Mardocheus autem de palacio et de conspectu regis egrediens: fulgebat vesti

bus regiis. iacinthinis vide-
licet et aerinis: coronam au-
ream portans in capite. et amic-
tus pallio serico atque purpu-
reo. Omnisque civitas exulta-
vit atque letata est. Iudeis autem
nova lux oriri visa est. gau-
dium honor et tripudium apud
omnes populos. urbes atque
provincias quocumque regis
iussa veniebant: mira exul-
tatio. epule atque convivia et
festus dies: in tantum ut plu-
res alterius gentis et secte.
eorum religioni et cerimoniis
iungerentur. Grandis enim
cunctos iudaici nominis ter-
ror invaserat. Capitulum nonum.

Igitur duodecimi men-
sis quem adar voca-
ri ante iam diximus
tertiadecima die. quando
cunctis iudeis interfectio pa-
rabatur. et hostes eorum
insidiabantur sanguini: e
versa vice iudei superiores
esse ceperunt: et se de adversa-
riis vindicare. Congregati-
que sunt per singulas civita-
tes oppida et loca: ut exten-
derent manum contra inimi-
cos et persecutores suos. Nul-
lusque ausus est resistere: eo
quod omnes populos magni-
tudinis eorum formido pene-
traret. Nam et provinciarum
iudices duces et procuratores.
omnisque dignitas. que sin-
gulis locis et operibus preerat.
extollebant iudeos. timore
mardochei: quem principem
esse palatii et plurimum pos-
se cognoverant. Fama quo-
que nominis eius crescebat co-
tidie: et per cunctorum ora
volitabat. Itaque percusserunt
iudei inimicos suos plaga
magna. et occiderunt eos.
reddentes eis quod sibi pa-
raverant facere: in tantum
ut etiam in susis quingentos
viros interficerent. extra decem
filios aman agagite hos-
tis iudeorum. quorum ista sunt
nomina. Pharsandatha. et
delphon. et esphata. et
phoratha. et adalia. et
aridatha. et efermestha. et

arisai. et aridai. et vaizata.
Quos cum occidissent: predā
de substantiis eorū agere
noluerūt. Statim qz nu-
merus eorū qui occisi erāt
in susis. ad regem relatus
est. Qui dixit regine. In ur
be susis interfecere iudei qui
gentos viros: et alios decē
filios aman. Quantā pu
tas eos exercere cedem in v
niuersis prouinciis? Quid ult
postulas? et quid vis ut fi
eri iubeam? Cui illa r̄ndit.
Si regi placet. detur potes
tas iudeis ut sicut hodie fe
cerūt in susis sic et cras faci
ant: et decem filii aman ī
patibulis suspendantur.
Precepit qz rex ut ita fieret.
Statim qz in susis pependit
edictū: et decē aman filii sus
pēsi sūt. Congregatis iudeis
quartadecima die mensis
adar interfecti sunt ī susis
trecenti viri: nec eorū ab illis
direpta substantia est. Sed
et per omnes prouincias q̄
dicioni regis subiacebant

pro aīabus suis stetere iudei.
interfectis hostibz ac psecu
toribz suis: in tantū ut
septuaginta quinqz milia
occisorū implerentur: et nul
lus de substantiis eorū quicq̄
contingeret. Dies autē terci
usdecimus mensis adar v
nus apud omnes interfectio
nis fuit. et quartodecimo die
cedere desierūt. Quem consti
tuerūt esse sollēpnē: ut in
eo omni deinceps tempore
vacarent epulis. gaudioqz
atqz conviviis. At hii qui in
urbe susis cedem exercuerāt:
terciodecimo et quartodecimo
eiusdē mensis die in cede ver
sati sunt. Quintodecimo autē
die cedere desierūt: et idcirco
eundem diem constituerunt
sollempnē epularū atqz leti
cie. Hii vero iudei qui in op
pidis non muratis ac vil
lis morabantur. quartūdecimū die
mensis adar. conviviorū et
gaudii decreuerūt: ita ut
exultent in eo et mittant
sibi mutuo partes epula

rũ et aborũ. Scripsit itaqȝ
mardocheus omĩa hec: et
litteris comprehensa misit
ad iudeos qui in omĩbus
regis prouinciis morabant̃
tam in uicino positis q̃
procul. ut q̃rtãdecimã et
q̃ntãdecimã diem mẽsis
adar pro festis susciperent.
et reuertente semp̃ anno
sollẽpni honore celebrarent:
quia in ip̃is dieb; se ulti
sunt iudei de inimicis suis.
et luctus atqȝ tristicia in
hilaritatem gaudiũ q̃ȝ cõ
uerse sunt: essent q̃ȝ iste di
es epularũ atqȝ leticie. et
mitterẽt sibi inuicem abor
partes. et pauperibus mu
nuscula largirentur. Sus
ceperuntqȝ iudei in sollẽp
nem ritum cuncta que eo
tempore facere ceperant:
et que mardocheus litte
ris facienda mandauerat.
Aman enĩ filius amada
thi stirpis agag hostis et
aduersarius iudeor cogita
uit contra eos malũ ut
occideret illos atqȝ deleret: et
misit phur quod lingua
nr̃a uertitur in sortẽ. Et post
ea ingressa est hester ad re
gem. obsecrans ut conatus
eius litteris regis irrita fierẽt:
et malũ quod contra iude
os cogitauerat reuerteretur
in caput eius. Deniqȝ et
ip̃m et filios eius affixerũt
cruci. Atqȝ ex illo tempore
dies isti appellati sunt phu
rim id est sortiũ: eo q̃d phur
id est sors in urnam missa
fuerit. Et cuncta que gesta
sunt. epistole id est libri hu
ius uolumĩe continentur:
queqȝ sustinuerint et que
deinceps immutata sint. Sus
cepere iudei sup̃ se et semen
suum. et sup̃ cunctos qui
religioni eorũ uoluerant
copulari: ut nulli liceat
duos hos dies absqȝ sollẽp
nitate transigere: quos scp̃
tura testatur. et certa expe
tunt tempora. annis sibi
iugiter succedentib;. Isti st̃
dies quos nulla umq̃m

delebit oblivio: et per singu
las generationes cuncte in
toto orbe provincie celebra
bunt. Nec est ulla civitas
in qua dies phurim id sorti
um non observentur a iude
is et ab eorum progenie: q̄
hys cerimonys obligata
est. Scripserunt qz hester regi
na filia abiahel. et mardo
cheus iudeus etiā secundam
epistolā: ut omni studio
dies ista sollempnis sanciretur
in posterū. Et miserunt
ad omēs iudeos qui in cen
tū viginti septē regis assue
ri provincys versabantur:
ut haberent pacē et suscipe
rent veritatē. observantes
dies sortiū. et suo tempore
cum gaudio celebrarent:
sicut constituerāt mardo
cheus et hester. Et illi obser
vanda susceperāt a se et a
semiñe suo ieiunia atqz cla
mores et sortium dies: et
omnia que libri huius
qui vocatur hester histori
a continentur. Capl'm x.

Rex vero assuerus
omnē terrā et cunc
tas maris insulas
fecit tributarias. Cuius for
titudo et imperiū et digni
tas atqz sublimitas qua
exaltavit mardocheū. scrip
ta sunt in libris medorū
atqz persarū: et quomodo
mardocheus iudaici generis
secundus a rege assuero fu
erit. et magnus apud iude
os. et acceptabilis plebi fra
trū suorū: querens bona
ppl'o suo. et loquens ea q̄
ad pacē sui seminis pertinet.
Que habentur in hebreo:
plena fide expressi. Hec autem
que sequūtur scripta repe
peri in editione vulgata:
que grecorū lingua et lit
teris continētur. Et interim
post finem libri. hoc capi
tulū ferebatur: q̄d iuxta
cōsuetudinē nrām. obelo
id est veru pnotavimus.
Dixit qz mardocheus. A deo
facta sunt ista. Recordatus
sum sōpny q̄d videram. hec

eadem significantis: nec eorum
quicquam irritum fuit. Parvus
fons qui crevit in fluvium.
et in lucem solemque conver
sus est. et in aquas pluri
mas redundavit: hester est
quam rex accepit uxorem.
et voluit esse reginam. Duo
autem dracones: ego sum et
aman. Gentes que conve
nerant: hii sunt qui delere
nomen conati sunt iudeorum.
Gens autem mea israel est que
clamavit ad ~~clamavit ad~~
dominum et salvum fecit dominus po
pulum suum: liberavitque nos
de omnibus malis: et fecit sig
na magna atque portenta
inter gentes. Et duas sortes
esse precepit: unam populi dei. et
alteram cunctarum gentium. Venit
que utraque sors in statutum ex il
lo iam tempore coram deo universis
gentibus. Et recordatus est dominus
populi sui: ac misertus hereditati
sue. Et observabuntur dies
isti in mense adar. quartade
cima et quintadecima die
eiusdem mensis. cum omni
studio et gaudio in unum
cetum populi congregati: in cunc
tas deinceps generationes
populi israel. Capitulum xi.

Anno quarto reg
nantibus ptolome
o et cleopatra. at
tulerunt dositheus qui se
sacerdotem et levitici generis
ferebat. et ptolomeus filius
eius hanc epistolam phurim:
quam dixerunt interpretatum
esse lisimachum ptolomei
filium in iherusalem. Hoc quoque
principium erat in editione
vulgata: quod nec in he
breo nec apud ullum fertur
interpretum. Anno secundo
regnante artaxerse maximo.
prima die mensis nisan:
vidit sompnium mardocheus
filius iahyri filii semei. fi
lii cis. de tribu beniamin.
homo iudeus qui habita
bat in urbe susis. vir mag
nus et inter primos aule
regie. Erat autem de eo nume
ro captivorum. quos transtu
lerat nabuchodonosor rex

babilonis de iherusalem cum iechonia rege iude: et hoc eius sompnium fuit. Apparuerunt voces et tumultus et tonitrua. et terremotus: et conturbatio super terram. Et ecce duo dracones magni parati que contra se in prelium: ad quorum clamorem cuncte concitate sunt nationes: ut pugnarent contra gentem iustorum. Fuitque dies illa tenebrarum et discriminis. tribulationis et angustie: et ingens formido super terram. Conturbata que est gens iustorum timentium mala sua: et preparata ad mortem. Clamaveruntque ad deum: et illis vociferantibus. fons parvus crevit in fluvium maximum: et in aquas plurimas redundavit. Lux et sol ortus est: et humiles exaltati sunt. et devoraverunt inclitos. Quod cum vidisset mardocheus. et surrexisset de strato: cogitabat quid deus facere vellet. Et fixum habebat in animo: scire cupiens quid significaret sompnium. Capitulum xii.

Morabatur autem eo tempore in aula regis. cum bagatha et thara eunuchis regis. qui ianitores erant palacii. Cumque intellexisset cogitationes eorum. et curas diligentius pervidisset: didicit quod conarentur in regem artaxersen manus mittere: et nunciavit super eo regi. Qui de utroque habita questione: confessos duci iussit ad mortem. Rex autem quod gestum erat scripsit in commentariis: sed et mardocheus rei memoriam litteris tradidit. Precepitque ei rex ut in aula palacii moraretur: datis ei pro delatione muneribus. Aman vero filius amadathi bugeus. erat gloriosissimus coram rege. et voluit nocere mardocheo et populo eius. pro duobus regis eunuchis qui fuerant interfecti. Huc usque prohemium. Que sequuntur in eo

loco posita erant ubi scriptū
est in volumīe. et diripue
runt bona vel substātias
eorum: que in sola vulgata
editione repperimus. Capl'
Epistole autē ‖ xiij.
hoc exemplar fuit.
Rex maximus
artaxerxes. ab india usqȝ
ethiopiā. centū viginti septem
pvīciarū principibȝ et duci
bus. qui eius imperio sub
iecti sunt: salutē dicit. Cū
pluribȝ gentibus imperarē.
et universū orbem mee dici
oni subiugassem: volui ne
quaquā abuti potentie magni
tudine. sed clementia et
lenitate gubernare subiectos:
ut absqȝ ullo terrore vitam
silentio transigentes. opta
ta cūctis mortalibȝ pace fru
erentur. Querente autē me
a consiliarijs meis quomō
hoc posset impleri: unus q̄
sapientia et fide ceteros p̄cel
lebat. et erat post regem se
cundus. aman nomine.
indicavit michi in toto or
be terrarū ꝑplm esse dispsū. q̄
novis uteretur legibȝ: et cō
tra omnium gentiū faciēs
cōsuetudinē. regū iussa cō
tempneret: et universarū con
cordiā nationū. sua dissen
sione violaret. Quod cum
didicissemus: videntes unā
gentē rebellem adversū omē
hominū genus. perversis uti
legibȝ. nostrisqȝ iussionibȝ
cōtraire et turbare subiecta
rū nobis provinciarū pacē
atqȝ cōcordiā: iussimus ut
quoscūqȝ aman qui omībus
provincijs p̄positus est. et se
cundus a rege. et quē patris
loco colimus mōstraverit.
cum coniugibȝ ac liberis de
leant ab inimicis suis:
nullusqȝ eorū misereatur.
quartadecima die duodecimi
mensis adar. anni p̄sentis:
ut nefarij homīes uno die
ad inferos descendentes.
reddāt imperio nrō pa
cē quā turbaverāt. Huc
usqȝ exemplar epistole. Que
sequūtur. post in eū locū

scripta repperi. ubi legitur.
pergensque mardocheus. fecit
omnia que ei mandauerat
hester: nec tamen habentur
in hebraico. et apud nullum
penitus feruntur interpretum.
Mardocheus autem deprecatus
est dominum. memor omnium o-
perum eius: et dixit. Domine domine
rex omnipotens. in dicione e-
nim tua cuncta sunt posi-
ta: et non est qui possit
tue resistere voluntati. si de-
creueris saluare israel. Tu
fecisti celum et terram: et quicquid
celi ambitu continetur. Dominus
omnium es: nec est qui re-
sistat maiestati tue. Cunc-
ta nosti: et scis quia non
pro superbia et contumelia
et aliqua glorie cupidita-
te fecerim hoc. ut non ado-
rarem aman superbissi-
mum. Libenter enim pro
salute israel: etiam vestigi-
a pedum eius deosculari
paratus essem. Sed timui
ne honorem dei mei transfer-
rem ad hominem: et ne
quemquam adorarem excepto deo
meo. Et nunc domine rex. deus
abraham miserere populi tui:
quia volunt nos inimici per-
dere. et hereditatem tuam delere.
Ne despicias partem tuam:
quam redemisti tibi de egypto.
Exaudi deprecationem meam:
et propicius esto sorti et funi-
culo tuo. Et conuerte luctum
nostrum in gaudium: ut viuen-
tes laudemus nomen tuum
domine: et non claudas ora te
canentium. Omnis quoque is-
rael. pari mente et obsecra-
tione clamauit ad dominum:
eo quod eis certa mors impen-
deret. Capitulum xiiii.

Hester quoque regi-
na confugit ad do-
minum: pauens periculum
quod imminebat. Cumque
deposuisset vestes regias.
fletibus et luctui apta in-
dumenta suscepit: et pro
unguentis varijs. cinere et
stercore impleuit caput:
et corpus suum humiliauit
ieiunijs. Omnia quoque loca in

quibz ante letari cõsueuerāt:
crinuū laceratione cõpleuit.
Et dēpcabat̃ dnm̄ deū israel
dicens. Dn̄e mi qui rex nr̄
es solus. adiuua me solita
riā: et cuius p̄ter te nullus
auxiliator est alius. Pericu
lū meū: in manibz meis est.
Audiui a p̄re meo qđ tu dn̄e
tulisses israel de cunctis gen
tibus. et patres nr̄os ex omni
bus retro maioribz suis. ut
possideres hereditatē sempi
ternā: fecistiq3 eis sicut locu
tus es. Peccauim̄ in cõspcu
tuo: et idcirco tradidisti
nos in manus inimicor
nr̄oꝝ: coluim̄ enim deos
eoꝝ. Iustus es dn̄e. Et nūc
non eis sufficit qđ duríssimā
nos opprimunt seruitute: sed
robur manuū suarū ydo
loꝝ potentie deputantes.
volūt tua mutare p̄missa.
et delere hereditatē tuā. et
claudere ora te laudantiū.
atq3 extinguere gloriā tē
pli et altaris tui: ut ap̄e
riant ora gentiū. et laudent

ydoloꝝ fortitudinē: et p̄e
dicent carnalē regē in sem
piternū. Ne tradas dn̄e sceп
trū tuū hys qui non sunt.
ne rideant ad ruinā nr̄am:
sed cõuerte cõsiliū eoꝝ sup
eos: et eum qui cepit ī nos
seuire dispde. Memento
dn̄e. et ostende te nobis in
tempore tribulationis nr̄e:
et michi da fiduciā. rex deo
rū et uniu̾se dn̄e potestatē.
Tribue sermonē cõpositū
in ore meo in cõspectu leo
nis: et transfer cor illius ī
odiū hostis nr̄i: ut et ipse
pereat. et ceteri qui ei cõsen
tiūt. Nos aut̄ libera manu
tua: et adiuua me nullū
aliū habentē auxiliū nisi
te dn̄e. Habes omniū sciē
tiam: et nosti quia oderim
gloriā iniquoꝝ: et detester
cubile incircūcisoꝝ. et omīs
alienigene. Tu scis necessita
tem meā. qđ abhōminer
signū sup̄bie et glorie me
e quod est sup caput meū
in diebz ostentationis mee:

et detestor illud quasi pannum
menstruate. et non portem
in diebus silentii mei: et
quod non comederim in men
sa aman. nec michi placu
erit convivium regis. et non
biberim vinum libaminum:
et numquam letata sit ancilla
tua. ex quo huc translata
sum usque in presentem diem:
nisi in te domine deus abraham.
Deus fortis super omnes. ex
audi vocem eorum qui nullam
aliam spem habent: et libera
nos de manu iniquorum:
et erue me a timore meo.

Hec quoque addita reperi in
editione vulgata. Capitulum xv.

Et mandavit ei
haud dubium quin
hester mardoche
us. ut ingrederetur ad regem:
et rogaret pro populo suo et
pro patria sua. Memor
inquit dierum humilitatis
tue. quomodo nutrita sis in
manu mea: quia aman
secundus a rege locutus
est contra nos in mortem.
Et tu invoca dominum. et loquere
regi pro nobis: et libera
nos de morte. Nam et ista
que subdita sunt. Die autem
tercio. deposuit vestimenta
ornatus sui: et circumdata est
gloria sua. Cumque regio ful
geret habitu. et invocasset
omnium rectorem et salvato
rem deum: assumpsit duas fa
mulas. et super unam quidem
innitebatur quasi pre delicijs
et nimia teneritudine corpus
suum ferre non sustinens: al
tera autem famularum seque
batur dominam. defluentia
in humum indumenta susten
tans. Ipsa autem roseo vul
tum colore perfusa. et gratis
ac nitentibus oculis tristem
celabat animum: et nimio
timore contractum. Ingressa
igitur cuncta per ordinem
ostia. stetit contra regem
ubi ille residebat super solium
regni sui. indutus vestibus
regijs: auroque fulgens et
preciosis lapidibus: erat que
terribilis aspectu. Cumque

elevasset faciē. et ardentibus
oculis furorē pectoris indi-
casset: regina corruit: et
in pallorē colore mutato.
lassum sup ancillulā recli-
navit caput. Cōvertitq; de-
us spiritū regis in mansuetu-
dinem: et festinus ac metu-
ens exilivit de solio: et sus-
tentans eam ulnis suis do-
nec rediret ad se. his verbis
blandiebat'. Quid habes
hester? Ego sum frater tuus.
Noli metuere: nō morieris.
Non enī pro te: sed pro om-
nibus hec lex constituta est.
Accede igitur: et tange scep-
trū. Cumq; illa taceret: tu-
lit aureā virgā et posu-
it sup collū eius: et osculā-
tus est eam. et ait. Cur mi-
chi non loqueris? Que re-
spondit. Vidi te dn̄e mi
quasi angelū dei: et cōtur-
batū est cor meū pre timo-
re glorie tue. Valde enim
mirabilis es dn̄e: et facies
tua plena est graciarum.
Cūq; loqueretur: rursus

corruit. et pene exanimata
est. Rex aūt turbabatur:
et omnes ministri eius cōso-
labantur eam. Exemplar
epistole regis artaxerxis.
quā pro iudeis ad totas
regni sui provincias misit:
qd̄ et ipm̄ in hebraico vo-
lumine non habetur.

Rex mag Capl'. xvi.
nus artaxerxis. ab
india usq; ethio-
piam centum viginti septē
provinciarū ducibz ac prin-
cipibz qui nr̄e obediunt ius-
sioni: salutē dicit. Multi
bonitate principū et hono-
re qui in eos collatus est.
abusi sunt in supbiā: et
non solū subiectos regibz
nituntur opprimere: sed da-
tam sibi gloriā nō ferentes.
in ipsos qui dederūt moliū-
tur insidias. Nec cōtenti
sunt gracias non agere be-
neficiis. et humanitatis ī
se iura violare: sed dei quoq;
cūcta cernentis. arbitrantur
se fugere posse sentenciā. Et

in tantam vesaniae proruperit.
ut eos qui credita sibi offi
cia diligenter observant. et
ita cuncta agunt ut omnium
laude sint digni. mendacio
rum cuniculis conantur subver
tere: dum aures principum
simplices. et ex sua natura
alios aestimantes. callida frau
de decipiunt. Quae res et ex ve
teribus probatur historiis. et
ex his quae geruntur cotidie:
quomodo malis quorundam
suggestionibus. regum studia
depraventur. Unde providendum
est. paci omnium provinciarum.
Nec putare debetis si diversa
iubeamus. ex animi nostri
venire levitate: sed pro quali
tate et necessitate temporum.
ut reipublicae poscit utilitas
ferre sententiam. Et ut mani
festius quod dicimus intelliga
tis: aman filius amada
thi. et animo et gente mace
do alienusque a persarum san
guine. et pietatem nostram
sua crudelitate commaculans.
peregrinus a nobis susceptus

est: et tantam in se expertus
humanitatem ut pater noster
vocaretur. et adoraretur ab
omnibus post regem secundus.
Qui in tantum arrogantiae
tumorem sublatus est: ut
regno nos privare niteretur
et spiritu. Nam mardochaeum
cuius fide et beneficiis vivimus.
et consortem regni nostri hester
cum omni gente sua. no
vis quibusdam atque inauditis
machinis expetivit in mortem:
hoc cogitans ut illis interfec
tis. insidiaretur nostrae solitu
dini: et regnum persarum trans
ferret in macedonas. Nos
autem a pessimo mortalium
iudeos neci destinatos. in
nulla penitus culpa rep
perimus: sed econtrario iu
stis utentes legibus. et filios
altissimi et maximi semper
viventis dei: cuius beneficio
et patribus nostris et nobis
regnum est traditum. et usque
hodie custoditur. Unde
eas litteras quas sub no
mine nostro ille direxerat: sa

aris esse ueritas. Pro quo
scelere. ante portas huius
urbis id est susis. et ipse q
machinatus est. et omnis
cognatio eius pendet i pa
tibulis: non nobis sed deo
ei reddente quod meruit.
Hoc aut edictu quod nunc
mittimus i cunctis urbibus
proponatur: ut liceat iudeis
uti legibus suis. Quibus debe
tis esse adminiculo: ut eos
qui se ad necem eorum para
uerant possint interficere ter
tiadecima die mensis duode
cimi qui vocatur adar. Hanc
enim diem omnipotens deus
meroris et luctus: eis uertit
in gaudium. Unde et vos inter
ceteros dies hanc habetote
diem. et celebrate eam cum
omni leticia: ut et in posterum
cognoscatur. omnes qui fideli
ter persis obediunt. dignam p
fide recipere mercedem: qui aut
insidiantur regno eorum. perire
pro scelere. Omnis aut pui
cia et ciuitas que noluerit
solempnitatis huius esse par
ticeps. gladio et igne pereat:
et sic deleatur. ut non solu
hominibus sed etiam bestiis inuia
sit in sempiternum. pro exe
plo contemptus et inobedientie.

Explicit liber hester. Incipit
prologus sancti ieronimi p
biteri: in libros machabe
orum

Achabe
orum
libri duo
p̃notant p
lia. inter hebreorum duces
gentesq persarum: pugnam q̃q
sabbatorum. et nobiles ma
chabei duos triumphos: ex
quorum nomine et libri ydem
sunt uncupati. Hec quoq
historia continet etiam inclita
illa gesta machabeorum fratrum.
qui sub anthioco rege pro
sacris legibus dira tormenta
perpessi sunt: quos mater pi
a cum diuersis suppliciis urge
rentur non solum non fleuit.
sed et gaudens hortabatur
ad gloriam passionis.

Explicit plogus. Incipit li-
ber machabeorum primus.

ET factu͞
est post
q͞m per
cussit
alexan
der phi
lippi macedo qui primus reg
nauit in grecia egressus de
terra cethim. dariu͞ regem
psaru͞ et medoru͞: co͞stituit
prelia multa. et omnium
obtinuit municiones. Et i͞
terfecit reges terre: et ptra͞siit
usq͞z ad fines terre. Et accepit
spolia multitudinis gentiu͞:
et siluit terra in co͞spectu ei9.
Et co͞gregauit virtute͞ et exer
citu͞ forte͞ nimis: et exaltatu͞
est et eleuatu͞ est cor eius. Et
obtinuit regiones gentiu͞ et
tira͞nos: et facti sunt illi in
tributu͞. Et post hec decidit
in lectu͞: et cognouit quia
moreretur. Et vocauit pu
eros suos nobiles qui secum
era͞t nutriti a iuuentute sua:
et diuisit illis regnu͞ suu͞ cu͞
adhuc viueret. Et regnauit a
lexander annis duode͞c: et
mortuus est. Et obtinuerunt
pueri eius regnu͞. vnusq͞sq͞z i͞
loco suo: et imposuerunt
sibi om͞es dyademata post
morte͞ eius: et filij eor͞ post
eos annis multis. Et mul
tiplicata sunt mala i͞ terra.
Et exiit ex eis radix peccatrix
anthiocus illustris filius
anthiochi regis qui fuerat
rome obses: et regnauit in
anno centesimo tricesimo
et septimo regni grecorum.
In diebus illis exierunt ex isrl͞
filij iniqui: et suaserunt mul
tis dice͞tes. Eamus et dispo
namus testamentu͞ cu͞ gen
tibus que circa nos sunt: q͞a
ex quo recessimus ab eis inue
nerunt nos multa mala. Et
bonus visus est sermo in o
culis eor͞. Et destinauerunt
aliqui de populo et abierunt
ad rege͞: et dedit illis potesta
te͞ ut facere͞t iusticia͞ gentiu͞.
Et edificauerunt gymnasiu͞
in iherosolimis secundum

leges nationū. et fecerūt sibi
prepucia. Et recesserūt a testamē
to sancto. et iūcti sūt natio
nibus: et venūdati sunt ut fa
cerent malū. Et paratū est
regnū in cōspectu āthiochi:
et cepit regnare in terra egip
ti: ut regnaret sup duo reg
na. Et intrauit in egiptum
in multitudine graui:
in curribus et elephantis et
equitibus. et copiosa nauiū
multitudie: et cōstituit bellū
adūsus ptolomeū regē egip
ti. Et veritus est ptolomeus
a facie eius et fugit: et ceci
derunt vulnerati multi. Et cō
prehendit ciuitates munitas
in terra egipti: et accepit spo
lia terre egipti. Et cōuertit ā
thiochus postq̄ pcussit egip
tū. in cētesimo et quadrage
simo et tercio anno ascendit
ad isrl: et ascendit ierosoli
mā in multitudie graui. Et
intrauit in sanctificatōnem
cum superbia: et accepit alta
re aureum. et candelabrū lu
minis. et vniūsa vasa eius

et mensā ppositionis. et liba
toria. et fialas. et mortario
la aurea. et velū. et coronas.
et ornamentū aureū. qđ ī
facie templi erat: et cōminu
it omīa. Et accepit argentū
et aurū: et vasa cōcupiscibi
lia. Et accepit thesauros oc
cultos quos īuenit: et sub
latis omībus abiit in terrā
suā. Et fecit cedem hoīm: et
locutus est superbia magna.
Et factus est planctus mag
nus in israel. et in omī lo
co eorū: et ingemuerūt prī
cipes et seniores. Iuuenes et
virgines īfirmati sūt: et spe
ciositas mulierū īmutata
est. Omīs maritus sūpsit
lamentū: que sedebat in
thoro maritali lugebant.
Et cōmota est terra super
inhabitātes in ea: et vniu
sa domus iacob īduit cōfu
sionē. Et post duos annos
dierū misit rex prīcipē tribu
torū in ciuitates iudā: et ve
nit ierłm cum turba mag
na. Et locutus est ad eos v

ba pacifica in dolo: et crediderunt ei. Et irruit super civitatem repente. et percussit eam plaga: et perdidit populum multum ex israel. Et accepit spolia civitatis: et succendit eam igni: et destruxit domos eius et muros eius in circuitu. Et captivas duxerunt mulieres et natos: et pecora possederunt. Et edificaverunt civitatem david muro magno. et firmo. et turribus firmis: et facta est illis in arcem. Et posuerunt illic gentem peccatorum: viros iniquos. Et convaluerunt in ea et posuerunt arma et escas: et congregaverunt spolia iherusalem. et reposuerunt illic: et facti sunt in laqueum magnum. Et factum est hoc ad insidias sanctificationi: et in dyabolum malum in israel. Et effuderunt sanguinem innocentem per circuitum sanctificationis: et contaminaverunt sanctificationem. Et fugerunt habitatores iherusalem propter eos: et facta est habitatio exterorum. Et facta est extera semini suo: et nati eius reliquerunt eam. Sanctificatio eius desolata est. sicut solitudo. Dies festi eius conversi sunt in luctum: sabbata eius in opprobrium: honores eius in nichilum. Secundum gloriam eius multiplicata est ignominia eius: et sublimitas eius conversa est in luctum. Et scripsit rex antiochus omni regno suo: ut esset omnis populus unus. Et relinqueret unusquisque legem suam: et consenserunt omnes gentes secundum verbum regis antiochi. Et multi ex israel consenserunt ei: et sacrificaverunt ydolis: et coinquinaverunt sabbatum. Et misit rex antiochus libros per manus nunciorum in iherusalem. et in omnes civitates iuda: ut sequerentur leges gentium terre. et prohiberent holocausta et sacrificia et placationes fieri in templo dei: et prohiberent celebrari sabbatum. et dies solempnes: et coinquinari sancta. et sanctum populum israel. Et iussit edificari aras et templa. et ydola. et im

imolari carnes suillas. et
pecora communia. et relinque
re filios suos incircumcisos. et
coinquinari animas eorum in om
nibus inmundiciis. et abhomi
nationibus: ita ut obliviscere
rentur legem et inmutarent omnes
iustificationes dei: et quicumque
non fecissent secundum verbum
regis anthiochi morerentur.
Secundum omnia verba hec
scripsit omni regno suo: et
preposuit principes populo qui
hec fieri cogerent: et iusserunt
civitatibus iude sacrificare.
Et congregati sunt multi de
populo ad eos qui dereliquerant
legem domini: et fecerunt mala su
per terram: et effugaverunt
populum israel in abditis. et in
absconditis fugitivorum
locis. Die quintadecima men
sis casleu. quinto et quadra
gesimo anno: edificavit
rex anthiochus abhomi
nandum ydolum desolationis.
super altare dei: et per univer
sas civitates iuda in circui
tu. edificaverunt aras: et ante
ianuas domorum. et in plate
is incendebant thura et sacri
ficabant. Et libros legis dei
combusserunt igni: scindentes
eos. Et apud quemcumque inveni
ebantur libri testamenti domini.
et quicumque observabat legem
domini: secundum edictum regis tru
cidabant eum. In virtute su
a faciebant hec populo israel:
qui inveniebatur in omni
mense in civitatibus. Et quin
ta et vicesima die mensis:
sacrificabant super aram que
erat contra altare. Et mulie
res que circumcidebant filios
suos: trucidabantur secundum
iussum regis anthiochi. Et sus
pendebant pueros a cervici
bus per universas domos eorum:
et eos qui circumciderant eos
trucidabant. Et multi de po
pulo israel diffinierunt apud
se ut non manducarent
inmunda: et elegerunt magis
mori quam cibis coinquinari
inmundis. Et noluerunt infrin
gere legem dei sanctam: et tru
cidati sunt. Et facta est ira

magna super populum valde.
In diebus illis Capitulum .ij.
surrexit mathathias
filius iohannis. filius
symeonis. sacerdos ex filiis
ioarim ab ierusalem: et con
sedit in monte modyn. Et
habebat filios quinque: ioha
nan qui cognominabatur
gaddis. et symon qui cog
nominabatur thasi. et iudas
qui vocabatur machabeus.
et eleazarus qui cognomina
batur abaron. et ionathas
qui cognominabatur aphus.
Hii viderunt mala. que fie
bant in populo iuda et in ihe
rusalem. Et dixit mathathi
as. Ve michi. Ut quid natus
sum videre contritionem populi
mei et contritionem civitatis
sancte: et sedere illic cum datur
in manibus inimicorum? Sancta in ma
nu extraneorum facta sunt. Tem
plum eius sicut homo igno
bilis: vasa glorie eius cap
tiva abducta sunt. Truci
dati sunt senes eius in pla
teis: et iuvenes eius ceciderunt
in gladio inimicorum. Que
gens non hereditavit regnum
eius: et non obtinuit spoli
a eius? Omnis compositio eius
ablata est. Que erat libera
facta est ancilla. Et ecce sancta
nostra. et pulchritudo nostra. et
claritas nostra desolata est: et
coinquinaverunt eam gentes.
Quid ergo nobis adhuc vi
vere? Et scidit mathathias
et filii eius vestimenta sua: et
operuerunt se ciliciis: et plan
xerunt valde. Et venerunt illuc
qui missi erant a rege antio
cho: ut cogerent eos qui con
fugerant in civitatem modyn.
immolare et accendere thura.
et a lege dei discedere. Et mul
ti de populo israel consenti
entes accesserunt ad eos. Sed
mathathias et filii eius con
stanter steterunt. Et respon
dentes qui missi erant ab anthi
ocho: dixerunt mathathie.
Princeps et clarissimus et
magnus es in hac civitate:
et ornatus filiis ac fratri
bus. Ergo accede prior et

hoc iussu regis sicut fecerunt
omnes gentes et viri iuda et
qui remanserunt in ierusa
lem: et eris tu et filii tui inter
amicos regis. et amplificatus
argento et auro et muneri
bus multis. Et respondit
mathathias: et dixit mag
na voce. Et si omnes gentes
regi anthiocho obediunt
ut discedat unusquisque a servi
tute patrum suorum et consentiunt man
datis eius: ego et filii mei et fra
tres mei obediemus legi
patrum nostrorum: propitius sit no
bis deus. Non est nobis uti
le relinquere legem et iustici
as dei. Non audiemus verba
regis anthiochi. nec sacrifi
cabimus transgredientes legis
nostre mandata: ut eamus
altera via. Et ut cessavit
loqui verba hec: accessit quidam
iudeus in omnium oculis sa
crificare ydolis super aram.
in civitate modyn secundum
iussum regis. Et vidit matha
thias et doluit: et contremu
erunt renes eius. Et accensus
est furor eius secundum iu
dicium legis: et insiliens truci
davit eum super aram. Sed
et virum quem miserat rex
anthiochus qui cogebat
immolare occidit in ipso tem
pore: et aram destruxit. Et
zelatus est legem: sicut fecit
phinees. zambri filio salo
mi. Et exclamavit matha
thias voce magna dicens.
Omnis qui zelum habet legis:
statuens testamentum exeat
post me. Et fugit ipse et
filii eius in montes: et reliq
uerunt quecumque habebant in
civitate. Tunc descenderunt
multi querentes iudicium et ius
ticiam in desertum. ut sederent ibi
ipsi et filii eorum. et mulieres
eorum. et pecora eorum: quoniam in
duraverunt super eos mala.
Et renunciatum est viris regis
et exercitui qui erat in ierusa
salem civitate david. quoniam
discessissent viri quidam qui
dissipaverunt mandatum re
gis. in loca occulta in deser
to: et abissent post illos mul

ti. Et statim preperūt ad eos:
et cōstituerunt adūsus eos
preliū. in die sabbatorū: et
dixerūt ad eos. Resistitis et
nūc adhuc? Exite et facite se
cūdū verbū regis: et vivetis.
Et dixerūt. Non exibimus.
neq; faciem⁹ verbū regis: ut
polluam⁹ diē sabbatorū.
Et concitaverūt adūsus eos
preliū: et non responderūt
eis. neq; oppilaverūt loca
occulta. dicētes. Moriamur
omēs in simplicitate nr̄a:
et testes erūt sup nos celū &
terra. qḋ iniuste pditis nos.
Et intulerūt eis bellū sab
batis. Et mortui sunt ipi et
uxores eorū. et filii eorū. et peco
ra eorū: usq; ad mille aīas
hoīm. Et cognovit matha
thias et amici eius: et luctū
habuerūt sup eos valde. Et
dixit vir proximo suo. Si
omnes fecerim⁹ sicut fratres
nr̄i fecerūt et nō pugnave
rim⁹ adūsus gentes pro aīa
bus nr̄is et iustificationibz
nr̄is: citius disꝑdent nos a
terra. Et cogitaverūt die il
la dicētes. Omīs homo q̄
cūq; venerit ad nos in bello
die sabbatorū. pugnem⁹ adū
sus eum: et non moriemur
omēs. sicut mortui sunt fra
tres nr̄i in occultis. Tunc cō
gregata est ad eos synago
ga iudeorū fortis viribus ex
israel: omīs volūtarius in
lege. Et omēs qui fugiebāt
a malis additi sunt ad eos:
et facti sunt illis ad firma
mentū. Et collegerūt exercitū:
et pcusserūt peccatores in ira
sua. et viros iniquos in in
dignatione sua: et ceteri fu
gerūt ad nationes ut evade
rent. Et circuivit mathathi
as et amici eius et destruxerūt
aras: et circūciderūt pueros
incircūcisos quotquot invene
rūt in finibz israel. in forti
tudīe: et psecuti sunt filios
supbie. Et pspatū ē opus in
manu eorū: et obtinuerūt le
gē de manibz gētiū et de mani
bz regū: et n̄ dederūt cornu
pctōri. Et appropīquerūt dies

mathathie moriendi: et dixit
filiis suis. Nunc confortata est
superbia et castigatio: et tempus
eversionis. et ira indignatio
nis. Nunc ergo o filii emula
tores estote legis. et date animas
vestras pro testamento patrum:
et mementote operum patrum
que fecerunt in generationibus
suis: et accipietis gloriam mag
nam et nomen eternum. Abraham
nonne in temptatione inventus
est fidelis: et reputatum est ei
ad iusticiam. Joseph in tempo
re angustie sue custodivit man
datum: et factus est dominus egip
ti. Phinees pater noster zelan
do zelum dei: accepit testamentum
sacerdocii eterni. Jhesus dum
implevit verbum: factus est
dux israel. Caleph dum testifi
catur in ecclesia: accepit he
reditatem. David in sua miseri
cordia: consecutus est sedem reg
ni in secula. Helias dum zelat
zelum legis: receptus est in ce
lum. Ananias. azarias. misa
el. credentes liberati sunt de flam
ma. Daniel in sua simplici
tate. liberatus est de ore leonum.
Et ita cogitate per generatio
nem et generationem: quia omnes
qui sperant in eum non infirman
tur. Et a verbis viri peccatoris
ne timueritis: quia gloria
eius stercus et vermis est. Hodi
e extollitur et cras non invenietur:
quia conversus est in terram
suam: et cogitatio eius periet.
Vos ergo filii confortamini et
viriliter agite in lege: quia
in ipsa gloriosi eritis. Et ecce
symon frater vester scio quod
vir consilii est: ipsum audite
semper. et ipse vobis erit pater.
Et iudas machabeus fortis
viribus a iuventute sua sit vo
bis princeps militie: et ipse
aget bellum populi. Et adducetis
vos omnes factores legis: et
vindicate vindictam populi vestri.
Retribuite retributionem genti
bus: et intendite in preceptum
legis. Et benedixit eos: et appo
situs est ad patres suos. Et
defunctus est centesimo et qua
dragesimo sexto anno: et
sepultus est a filiis suis in

sepulchris patrum suorum in
modyn: et planxerunt eum
omnis israel planctu magno.

Et surrexit Capitulum iii.

Et surrexit iudas qui voca
batur machabeus
filius eius pro eo: et adiu
vabant eum omnes fratres eius
et universi qui se coniunxerant
patri eius: et preliabantur
prelium israel cum leticia. Et di
latavit gloriam populo suo: et
induit se loricam sicut gygas.
et succinxit se arma bellica
sua in prelys: et protegebat
castra gladio suo. Similis
factus est leoni in operibus
suis: et sicut catulus leonis
rugiens in venatione. Et per
secutus est iniquos perscrutans
eos: et qui conturbabant populum
suum. eos succendit flammis.
Et repulsi sunt inimici pre
timore eius: et omnes opera
rii iniquitatis conturbati sunt:
et directa est salus in manu
eius. Et exacerbabat reges mul
tos: et letificabat iacob in
operibus suis: et in seculum me
moria eius in benedictione. Et
perambulavit civitates iuda
et perdidit impios ex eis: et
avertit iram ab israel. Et nomi
natus est usque ad novissimum
terre. Et congregavit pereuntes.
Et congregavit apollonius
gentes: et a samaria virtutem
multam et magnam ad bellan
dum contra israel. Et cognovit
iudas. et exiit obviam illi: et
percussit et occidit illum. Et ceci
derunt vulnerati multi: et reliqui
fugerunt. Et accepit spolia eo
rum. Et gladium apollony abs
tulit iudas: et erat pugnans
in eo omnibus diebus. Et audivit
seron princeps exercitus syrie
quod congregavit iudas congrega
tionem et ecclesiam fidelium secum:
et ait. Faciam michi nomen et
glorificabor in regno: et de
bellabo iudam et eos qui cum
ipso sunt: qui spernebant ver
bum regis. Et preparaverunt se. Et
ascenderunt cum eo castra impi
orum fortes auxiliary: ut face
rent vindictam in filios israel.
Et appropinquaverunt usque ad

bethoron: et exivit iudas ob
viā illi cū paucis. Ut viderūt
autē exercitū veniētē sibi ob
viā: dixerūt iude. Quomō
poterim⁹ pauci pugnare ad
multitudinē tantā tam for
tem? Et nos fatigati sumus
ieiunio hodie. Et ait iudas.
Facile est cōcludi multos in
manus paucorum: et nō est
differentia in cōspectu dei ce
li liberare in multis et in
paucis: quia nō in multi
tudine exercitus victoria belli.
sed de celo fortitudo est. Ipi
veniūt ad nos in multitudi
ne cōtumacia et supbia: ut
dispdāt nos et uxores nr̄as.
et filios nr̄os. et ut spolient
nos. Nos vero pugnabim⁹
pro animabȝ nr̄is et legibȝ
nr̄is: et ipe dn̄s cōteret eos
ante faciē nostrā. Vos aūt
ne timueritis eos. Ut cessauit
aūt loqui: insiluit in eos sub
ito: et cōtritus est seron. et ex
ercitus eius in cōspectu ipius.
Et psequebat' eum in descen
su bethoron usqȝ in campū:

et ceciderūt ex eis octingenti
viri: reliqui aūt fugerūt i
terrā philisthijm. Et cecidit
timor iude ac fratrū eius et
formido sup omēs gentes i
circuitu eorū: et pvenit ad
regem nomē eius: et de pre
liis iude narrabāt omnes
gentes. Ut aūt audiuit an
thiochus rex sermones istos
iratus est animo: et misit
et cōgregauit exercitū uni
uersi regni sui castra fortia
valde. Et aperuit erarium
suū. et dedit stipēdia exercitui
i annū: et mādauit illis ut es
sent parati ad omīa. Et vi
dit qd̄ defecit pecunia de the
sauris. et tributa regionis
modica propter dissensio
nem et plagā quā fecit in
terra. ut tolleret legitima
que erant a primis diebȝ:
et timuit ne non haberet
ut semel et bis in sūptus. et
donatiua que dederat ante
larga manu. et habūdaue
rat sup reges qui ante eum
fuerant: et consternatus erat

animo valde. Et cogitauit
ire in persidem: ut acciperet
tributa regionū. et cōgrega
ret argentū multū. Et reli
quit lysiam hominē no
bilē de genere regali super
negocia regia a flumine
eufraten usqꝫ ad flumen
egipti: et ut nutriret ānthi
ochū filiū suū donec rediret.
Et tradidit ei mediū exer
citū et elephātos. et man
dauit ei de omnibꝫ que vo
lebat et de inhabitātibus
iudeā et iherusalē: et ut mit
teret ad eos exercitū ad con
terendā et extirpandā vir
tutē israel et reliquias ihe
rusalē et auferendā memo
riā eorū de loco: et ut cōsti
tueret habitatores filios a
lienigenas in omnibus fini
bus eorū: et sorte distribue
ret terrā eorū. Et rex assūp
sit partē exercitus residui: et
exiuit ab ānthiochia ciuita
te regni sui. anno centesimo
et quadragesimo et septimo.
Et transfretauit eufraten

flumen: et perambulabat
superiores regiones. Et elegit
lysias ptolomeū filiū dori
mini. et nycanorē. et gorgi
am. viros potentes ex ami
cis regis: et misit cum eis
quadraginta milia virorū
et septē milia equitū: ut ve
nirent in terrā iuda. et disp
derent eam secundū verbū
regis. Et processerūt ut irent
cum vniūsa virtute sua: et
venerūt et applicuerūt em
maū in terra campestri. Et
audierūt mercatores regio
nū nomē eorū: et acceperūt
argentū et aurū multū val
de. et pueros: et venerūt in
castra. ut acciperet filios israel
in seruos. Et additi sunt ad
eos exercitus syrie: et terre
alienigenarū. Et vidit iu
das et fratres eius quia multi
plicata sunt mala: et exer
citus applicabat ad fines
eorū. Et cognouerūt verba
regis. que mandauit populo
facere in interitū et cōsum
mationē: et dixerūt vnus

quisque ad proximum suum. Erigamus deiectionem populi nostri: et pugnemus pro populo nostro et sanctis nostris. Et congregatus est conventus ut essent parati in prelium: et ut orarent et peterent misericordiam. et miserationes. Et ierusalem non inhabitabatur: sed erat sicut desertum. Non erat qui ingrederetur et egrederetur de natis eius: et sanctum conculcabatur: et filii alienigenarum erant in arce. Ibi erat habitatio gentium. Et ablata est voluptas ab iacob: et defecit ibi tibia et cythara. Et congregati sunt et venerunt in masphat contra ierusalem: quia locus orationis erat in masphat ante in israel. Et ieiunaverunt illa die: et induerunt se ciliciis. et cinerem in capite suo: et disciderunt vestimenta sua. Et expanderunt libros legis de quibus scrutabantur gentes similitudinem simulacrorum suorum: et attulerunt ornamenta sacerdotalia. et primitias et decimas. Et suscitaverunt nazareos qui impleverant

dies: et clamaverunt voce magna in celum dicentes. Quid faciemus istis: et quo eos ducemus? Et sancta tua conculcata sunt et contaminata sunt: et sacerdotes tui facti sunt in luctu et humilitate. Et ecce nationes convenerunt adversum nos: ut nos disperdant. Tu scis que cogitant in nos. Quomodo poterimus subsistere ante faciem illorum: nisi tu adiuves nos? Et tubis exclamaverunt voce magna. Et post hoc constituit iudas duces populi: tribunos. et centuriones. et pentecontarchos. et decuriones. Et dixit his qui edificabant domos. et sponsabant uxores. et plantabant vineas. et formidolosis: ut redirent unusquisque in domum suam secundum legem. Et moverunt castra: et collocaverunt ad austrum ammaum. Et ait iudas. Accingimini: et estote filii potentes. Estote parati in mane ut pugnetis adversum nationes has que convenerunt disperdere nos et sancta nostra.

qm melius est nos mori ī
bello: qm videre mala gē
tis nostre et sanctor. Sicut
aūt fuerit volūtas ī celo: sic
E Capitulum iiij fiat.
T assūpsit gorgi
as quinq milia vi
rorū et mille equites electos:
et mouerūt castra nocte ut
applicarēt ad castra iudeor.
ut percuterēt eos subito. Et
filij qui erāt ex arce: erant
illis duces. Et audiuit iudas:
et surrexit ipse et potentes
percutere virtutē exercituū re
gis. que erat in amaum.
Adhuc aūt dispsus erat exer
citus a castris. Et venit gorgi
as in castr iude noctu: et nemi
nē inuenīt. Et qrebāt eos ī mō
tib; quoniā dixit. Fugiūt hij
a nobis. Et cum dies factus
esset apparuit iudas ī cāpo
cum trib; milib; virorū tātū:
qui tegumēta et gladios n
habebāt. Et viderūt castra gē
tiū valida: et loricatos et eq
tatus in circuitu eor: et hij
docti ad pliū. Et ait iudas
viris qui secū erāt. Ne timue
ritis multitudinē eor: et impetū
eorū ne formidetis. Memēto
te qualiter salui facti sunt
patres nri in mari rubro:
cū sequeretur eos pharao cum
exercitu multo. Et nūc clamem
in celū et miserebit nri dns:
et memor erit testamēti pa
trū nostror. et cōteret exercitū
istū ante faciem nrām hodi
e: et scient omēs gentes quia
est qui redimat et liberet is
rael. Et leuauerūt alienige
ne oculos suos. et viderunt
eos venientes ex aduerso: et
exierūt de castris in prelium.
Et tuba cecinerūt hij qui erāt
cū iuda. et cōgressi sunt: et
cōtrite sunt gētes. et fugerūt
in cāpū. Nouissimi aūt ceci
derūt in gladio. Et psecuti sūt
eos usq gazeron: et usq in
cāpos ydumee et azoti. et
iamnie. Et ceciderūt ex illis
ad tria milia viror. Et reūsus
ē iudas + exercitus ei' sequēs eū.
et dixit ad ppl'm. Nō cōcu
piscatis spolia: qa bellū cō

ra nos ē: et gorgias ⁊ exercitus
eius in mōte prope nos. Sed
state cont̄ inimicos nostros
et expugnate eos: et post hec
sumetis spolia. Et adhuc
loquēte iuda: ecce apparuit
pars quedā, pspiciens de mō
te. Et vidit gorgias qđ in fu
gam cōuersi sunt sui: et suc
censa sūt castra. Fumus eñ
qui videbat̄: declarabat qđ
factū est. Quibꝫ illi cōspec
tis timuerūt valde: aspiciē
tes simul et iudā et exercitū
in cāpo paratū ad preliū.
Et fugerūt omēs in campo
alienigenarū: et iudas reuer
sus est ad spolia castrorum.
Et acceperūt aurū multū
et argentū et iacinctū. et pͥ
puram marinā: et opes
magnas. Et cōuersi ymnū
canebāt. et bndicebāt ī celū
qm bonus est: qm in secu
lū misericordia eius. Et fac
ta est salus magna in israel
in illa die. Quicūqꝫ aūt alie
nigenarū euaserūt: vene
rūt et nūciauerūt lisie. vniu

sa que acciderant. Quibꝫ audi
tis ille cōsternatus animo de
ficiebat: qđ nō qualia volu
it talia cōtigerūt in israel. ⁊
qualia mādauit rex. Et seq̄
ti anno cōgregauit lisias e
lector virorꝫ sexagīta milia.
et equitū quīqꝫ milia: ut de
bellaret eos. Et venerūt in iu
deam: et castra posuerūt in
bethorō. Et occurrit illis iu
das cū decē milibꝫ viris: et vi
derūt exercitū fortē. Et orauit
et dixit. Bndictus es saluator
israel qui cōtriuisti impetū
potentis in manu serui tui
dauid: et tradidisti castra ali
enigenarū in manus iona
the filij saul et armigeri eius.
Conclude exercitū istū in manu
ppli tui israel: et cōfundātur
in exercitu suo et equitibꝫ. Da
illis formidinē. et tabefac au
daciā virtutis eorꝫ: et cōmo
ueant̄ cōtritione sua. Deice
eos gladio diligentiū te: et
collaudent te omēs qui nouerūt
nomē tuū in ymnis. Et com
miserūt: et ceciderūt de exercitu

lisie quinq; milia viror. Videns
aūt lisias suor fugā. et iudeo
rū audaciā. et qđ parati sūt
aut vivere aut mori fortiter:
abijt anthiochiā et elegit mi
lites. ut multiplicati rursus ve
nirēt in iudeā. Dixit aūt iudas
et fratres eius. Ecce cōtriti sunt
inimici nr̄i: ascendam⁹ nūc mū
dare sancta et renouare. Et cō
gregatus est omnis exercitus:
et ascenderūt in montē syon.
Et viderūt sanctificationē deser
tam. et altare pphanatū. et
portas exustas: et in atrijs vir
gulta nata sicut in saltu et i
mōtib;. et pastoforia diruta.
Sciderūt vestimēta sua. et plāx
erūt planctu magno: et impo
suerūt cinerē sup caput suū:
et ceciderūt in faciē sup terrā.
Et exclamauerūt tubis signo
rū: et clamauerūt in celum.
Tunc ordinauit iudas viros
ut pugnarēt adūsus eos q
erāt in arce: donec emūdarēt
sancta. Et elegit sacerdotes si
ne macula volūtatē habētes
in lege dei. Et mūdauerūt sāc
ta: et tulerūt lapides cōtami
nationis in locū imūdū. Et
cogitauit de altari holocau
storū qđ pphanatū erat: qđ
de eo faceret. Et incidit illi cō
siliū bonū ut destruerent illud:
ne forte esset illis in obpprobri
um: quia cōtaminauerunt
illud gentes. et demoliti sūt
illud. Et reposuerūt lapides
in monte domus in loco ap
to: quoadusq; veniret pphēta
et respōderet de eis. Et accepe
rūt lapides integros scđm
legem: et edificauerūt altāe
nouū. secundū illud quod
fuit prius. Et edificauerunt
sancta. et que intra domū/
trinsecus: et edem et atria sāc
tificauerūt: et fecerūt vasa
sancta noua. Et intulerunt
candelabrū et altare incensor.
et mensā in templū: et in
cēsū posuerūt sup altare. Et ac
cenderūt lucernas que sup
candelabrū erant: et lucebāt
in tēplo. Et posuerūt sup
mensā panes et appēderunt
vela: et cōsūmauerūt oīa

pera que fecerunt. Et ante ma
tutinũ surrexerunt quinta et
vicesima mẽsis noni. hic mẽ
sis casleu. cẽtesimi quadrage
simi octaui anni: et obtule
runt sacrificiũ secundũ legẽ sup
altare holocaustorum nouum
quod fecerunt. Secundũ tẽpus
et secundũ diem in qua cõta
minauerunt illud gentes: ĩ ipsa
renouatũ est in cãticis. et ci
tharis. et cynaris. et cĩbalis.
Et cecidit omnis ppłs ĩ faciẽ
et adorauerunt: et bñdixerunt
in celũ eũ qui prosperauit eos.
Et fecerunt dedicationẽ altaris
diebus octo: et obtulerunt ho
locausta cũ leticia et salutã
ria laudis. Et ornauerunt faci
em tẽpli coronis aureis. et
scutulis: et dedicauerunt por
tas et pastoforia: et iposuerũt
eis ianuas. Et facta est leticia
valde magna in ppło: et auer
sum est obprobriũ gentium.
Et statuit iudas et fratres ei⁹
et vniuersa ecclesia isrł: ut
agatur dies dedicationis al
taris in tẽporibꝫ suis. ab ãno
in annũ per dies octo. a qũta
et vicesima mẽsis casleu cũ
leticia et gaudio. Et edifica
uerunt in tẽpore illo montẽ
syon. et per circuitũ muros
altos et turres firmas: nequãdo
venirent gentes et conculcarẽt
eũ sicut antea fecerunt. Et col
locauit illic exercitũ ut serua
rent eũ: et muniuit eũ ad
custodiendũ bethsurã: ut ha
beret ppłs munitionẽ cõtra
faciem ydumee. Caplm v.

Et factũ est ut audi
erunt gentes ĩ circui
tu quia edificatũ
est altare et sanctuariũ sicut
prius: irate sũt valde. Et co
gitabãt tollere genus iacob
qui erãt int eos: et ceperũt
occidere de ppło et psequi. Et
debellabat iudas filios esau
in ydumea. et eos qui erant
in acrabattane. quia circũse
debãt israelitas: et percussit eos
plaga magna. Et recordatus
est malicia filiorũ bean. qui
erant ppło in laqueũ. et in
scandalũ. insidiãtes ei ĩ via:

et conclusi sunt ab eo in turribus. Et
applicavit ad eos et anathematiza
vit eos: et incendit turres eorum igni
cum omnibus qui in eis erant. Et
transiit ad filios ammon: et in
venit manum fortem et populum co
piosum. et thimotheum ducem
ipsorum. Et commisit cum eis prelia
multa: et contriti sunt in conspec
tu eorum: et percussit eos. Et cepit
iazer civitatem et filias eius:
et reversus est in iudeam. Et con
gregate sunt gentes que sunt
in galaad adversus israelitas
qui erant in finibus eorum ut tolle
rent eos: et fugerunt in dathe
man munitionem. Et miserunt
litteras ad iudam et fratres eius
dicentes. Congregate sunt ad
versum nos gentes per circuitum
ut auferant nos et parant ve
nire et occupare munitionem
in quam confugimus: et thimo
theus est dux exercitus eorum.
Nunc ergo veni eripe nos de
manibus eorum: quia cecidit
multitudo de nobis: et omnes
fratres nostri qui erant in locis
ubique interfecti sunt. Et captivas
abduxerunt uxores eorum et na
tos et spolia: et perceperunt illic
ferme mille viros. Et adhuc
epistole legebantur: et ecce a
lii nuntii venerunt de galilea con
scissis tunicis nuntiantes secun
dum verba hec. dicentes convenis
se adversum se a ptolomaida et
tyro. et sydone: et repleta est
omnis galilea alienigenis ut
nos consumant. Ut audivit
autem iudas et populus sermones
istos: convenit ecclesia magna
cogitare quid facerent fratri
bus suis qui in tribulatione
erant. et expugnabantur ab
eis. Dixitque iudas symoni fra
tri suo. Elige tibi viros: et va
de et libera fratres tuos in gali
lea. Ego enim et frater meus io
nathas ibimus in galaaditim.
Et reliquit iosephum filium za
charie et azariam duces populi
cum residuo exercitu in iudea
ad custodiam: et precepit illis di
cens. Prestote populo huic: et
nolite bellum committere adver
gentes donec revertamur. Et dati
sunt symoni viri tria milia

lis venit in galileā: iude aūt
octo milia in galaādithim.
Et abijt symō in galileā: et
cōmisit prelia multa cū genti
bus. Et cōtrite sūt gentes a fa
cie eius: et persecutus est eos usq
ad portā ptolomaidis. Et ce
ciderūt de gentibꝫ fere tria mi
lia virorū: et accepit spolia
eoꝝ. Et assūpsit eos qui erant
in galilea et in arbatis cū ux
oribꝫ et natis. et omnibꝫ que e
rant illis: et adduxit in iudeā
cū leticia magna. Et iudas
machabeus et ionathas et
fratres eius trāsierūt iordanē:
et abierūt viā triū dierū per
desertū. Et occurrerūt eis na
buthei et susceperūt eos paci
fice: et narrauerūt eis omnia
que acciderāt fratribꝫ eoꝝ in
galaādite: et quia multi ex
eis cōprehensi sunt in barasa.
et bosor et in alimis. et ī cas
phor. et mageth. et carnaym.
Hee omnes ciuitates munite et
magne. Sed et in ceteris ciui
tatibꝫ galaāditidis. tenentur
cōprehensi. Et in crastinū cō
stituerūt admouere exercitū ci
uitatibꝫ hijs: et cōprehendere
et tollere eos in vna die. Et cō
uertit iudas et exercitus eius
viā in desertū bosor repente:
et occupauit ciuitatē. Et occi
dit omnē masculū in ore gla
dij: et accepit omnia spolia
eoꝝ: et succendit eā igni. Et sur
rexerūt inde nocte: et ibāt usq
ad munitionē. Et factū est di
luculo cū alleuassent oculos
suos: et ecce populus multus cuius
nō erat numerus. portantes
scalas et machinas. ut cōpre
henderēt munitionē. et expug
narēt eos. Et vidit iudas quia
cepit bellū: et clamor belli
ascendit ad celū sicut tuba.
et clamor magnus de ciuita
te: dixit exercitui suo. Pugna
te hodie pro fratribꝫ vr̄is. Et venit
tribꝫ ordinibꝫ post eos. Et ex
clamauerūt tubis: et clama
uerūt in oratione. Et cogno
uerūt castra thimothei quia
machabeus est: et refugerūt
a facie eius. Et percusserūt eos
plaga magna. Et ceciderunt

ex eis in illa die fere octo milli
a virorū. Et divertit iudas ī
maspha: et expugnavit et
cepit eā. Et occidit omnē mas
culū eius. et sūpsit spolia eius:
et succēdit eā igni. Inde perrexit
et cepit casbon. et maged. et
bozor: et reliquas civitates
galaaditidis. Post hec autē
verba cōgregavit thimothe
us exercitū aliū: et castra posuit
cōtra raphō. trans torrentē.
Et misit iudas speculari exer
citū. Et renūciaverūt ei dicen
tes. quia cōvenerūt ad eum
omnes gentes q̄ in circuitu nr̄o
sūt exercitus multus nimis:
et arabas cōduxerūt in aux
iliū sibi: et castra posuerūt
trans torrentē. parati venire
ad te in preliū. Et abiit iudas
obviā illis. Et ait thimotheus
principibus exercitus sui. Cū ap
propiaverit iudas et exercitus
eius ad torrentē aque: si tran
sierit ad nos prior nō pote
rimus sustinere eū: quia potens
poterit adversū nos. Si vero
timuerit transire et posu
erit castra extra flumē: transfretemus ad eos. et poterimus
adversus illū. Ut autē appropi
quavit iudas ad torrentē aque:
statuit scribas populi secus tor
rentē. et mādavit eis dicens.
Neminē hominem reliqueritis: sed
veniāt omnes in preliū. Et trans
fretavit ad illos prior: et omnis
populus post eū. Et cōtrite sunt
ante faciē eorum omnes gentes:
et proiecerūt arma sua: et
fugerūt ad fanū quod erat ī car
naym. Et occupavit ipsam
civitatē: et fanū succendit
igni. cū omnibus qui erāt ī ipso.
Et oppressa est carnaym: et nō
potuit sustinere cōtra faciem
iude. Et cōgregavit iudas uni
versos israelitas qui erāt in
galaaditide a minimo usque ad
maximū. et uxores eorū et
natos. et exercitū magnū val
de: ut venirēt in terrā iude.
Et venerūt usque ephron. Et
hec civitas magna ī ingressu
posita munita valde: et nō
erat declinare ab ea dextra vel
sinistra: sed per mediā iter erat.

Et incluserunt se qui erant in ci
uitate: et obstruxerunt portas
lapidibus. Et misit ad eos iudas
verbis pacificis dicens. Transe
amus per terram vestram ut eamus
in terram nostram: et nemo vo
bis nocebit: tantum pedibus trans
ibimus. Et nolebant eis aperire.
Et precepit iudas predicare in cas
tris: ut applicarent unusquisque
in quo erat loco. Et applicue
runt se viri virtutis: et oppug
nauit ciuitatem illam tota die
et tota nocte: et tradita est ci
uitas in manu eius. Et pereme
runt omnem masculum in ore gla
dii: et eradicauit eam. Et accepit
spolia eius: et transiit per to
tam ciuitatem super interfectos.
Et transgressi sunt iordanem
in campo magno. contra faciem
bethsan. Et erat iudas congre
gans extremos: et exhortaba
tur populum per totam viam. donec
venerunt in terram iuda. Et ascen
derunt in montem syon cum leticia
et gaudio: et obtulerunt holo
causta. quod nemo ex eis cecidis
set. donec reuerterentur in pace.

Et in diebus quibus erat iudas
et ionathas in terra galaad.
et symon frater eius in galile
a. contra faciem ptolomaidis:
audiuit iosephus zacharie
filius. et azarias princeps vir
tutis res bene gestas. et prelia
que facta sunt: et dixit. Faciamus
et ipsi nobis nomen: et eamus
pugnare aduersum gentes que
in circuitu nostro sunt. Et precepit
hiis qui erant in exercitu suo:
et abierunt iamniam. Et exiuit
gorgias de ciuitate et viri eius
obuiam illis in pugnam: et fu
gati sunt iosephus et azari
as usque in fines iude. Et ceci
derunt illa die de populo israel ad
duo milia viri. Et facta est
fuga magna in populo:
quia non audierunt iudam et fra
tres eius: existimantes se fortiter
facturos. Ipsi autem non erant
de semine virorum illorum: per
quos salus facta est in israel.
Et viri iude magnificati sunt
valde in conspectu omnis israel.
et gentium omnium ubi audie
batur nomen eorum: et conuenerunt

ad eos fausta acclamātes.
Et exiuit iudas et fratres eius
et expugnabāt filios esau ī
terra que ad austrū est. Et p
cussit chebron et filias eius.
et muros eius: et turres succē
dit in circuitu. Et mouit cas
tra ut iret in terrā alienige
narū: et pābulabat sama
riā. In illa die ceciderūt sacer
dotes in bello. dū vult fortit
facere: dum sine cōsilio exyt
in preliū. Et declinauit iudas
in azotū in terra alienigena
rū: et vidit aras eorū: et spo
lia deorū ipsorū succendit igni.
Et cepit spolia ciuitatū: et
reuersus est in terrā iuda. Ca
ET rex anthio pl' vi.
chus perambulauit
superiores regiones.
Et audiuit esse ciuitatem e
limaide in perside nobilissi
mā et copiosā in argento
et auro tēplūq; in ea locu
ples valde: et illic velamina
aurea. et lorice. et scuta que
reliquit alexander philippi
rex macedo. qui regnauit
primus in grecia. Et venit
et querebat ciuitatē capere et
predari eā et nō potuit: quō
innotuit sermo hys qui erant
in ciuitate: et insurrexerūt in
preliū. Et fugit inde. et abyt
cū tristicia magna: et reuersus
est babiloniā. Et venit qui
nūciaret ei in perside quia fuga
ta sunt castra que erāt in terra
iuda. et quia abyt lisias cū
virtute forti in primis. et fu
gatus est a facie iudeorū: et in
ualuerūt armis et viribus et
spolys multis que ceperunt
in castris que exciderūt: et quia
diruerunt abhominationē quā
edificauerat sup altare quod
erat in ierlm. et sanctificatio
nē sicut prius circūdederūt mu
ris excelsis: sed et bethsuram
ciuitatē suā. Et factū est ut au
diuit rex sermones istos: expa
uit et cōmotus est valde. Et
decidit in lectū et incidit in
lāguorē pre tristicia: quia nō
est factū sicut cogitabat. Et
erat illic dies multos: quia reno
uata est in eo tristicia magna.

Et arbitratus est se mori. Et
vocavit omnes amicos suos:
et dixit illis. Recessit somnus
ab oculis meis: et concidi et
corrui corde pre sollicitudine:
et dixi in corde meo. In quantam
tribulationem deveni. et in quos
fluctus tristicie in qua nunc
sum: quia iocundus eram. et
dilectus in potestate mea.
Nunc vero reminiscor malorum
que feci in ierusalem. unde abstu
li omnia spolia argentea et
aurea que erant in ea: et mi
si auferri habitantes iudeam
sine causa. Cognovi ergo quia
propterea invenerunt me mala
ista: et ecce pereo tristicia ma
gna in terra aliena. Et vocavit
philippum unum de amicis suis
et preposuit eum super universum
regnum suum: et dedit ei dyade
ma et stolam suam. et anulum: ut
adduceret anthiochum filium
suum et nutriret eum et regnaret.
Et mortuus est illic anthiochus
rex: anno centesimo quadragesimo
nono. Et cognovit lisias quoniam
mortuus est rex: et constituit
regnare anthiochum filium eius
quem nutrivit adolescentem. et
vocavit nomen eius eupator.
Et hii qui erant in arce concluse
rant israel in circuitu sanctorum.
et querebant eis mala semper
ad firmamentum gentium. Et
cogitavit iudas disperdere eos:
et convocavit universum populum
ut obsiderent eos. Et convenerunt
simul: et obsiderunt eos anno
centesimo quinquagesimo. Et
fecerunt balistas et machinas.
Et exierunt quidam ex eis qui ob
sidebantur: et adiunxerunt se illis
aliqui ex impiis israel: et abi
erunt ad regem et dixerunt. Quo
usque non facis iudicium: et
vindicas fratres nostros? Nos
decrevimus servire patri tuo et
ambulare in preceptis eius: et
obsequi edictis eius. Et filii populi
nostri propter hoc abalienabant
se a nobis: et quicumque inveniebantur
ex nobis interficiebantur:
et hereditates nostras diripiebant.
Et non ad nos tantum extenderunt
manum: sed et in omnes fines
nostros. Et ecce applicuerunt ho

die ad arcē in ierl'm occupare
eā: et munitionē in bethsura
munierūt. Et nisi p̄ueneris e
os velocius. maiora q̄m hec
facient: nec poteris obtinere
eos. Et iratus est rex ut audi
uit: et cōuocauit omēs amicos
suos et principes exercitus sui.
et eos qui sup equites erant.
Sed et de regnis alijs et de in
sulis. et maritimis venerūt
ad eū: exercitus conductitius.
Et erat numerus exercitus cē
tū milia peditū. et viginti
milia equitū: et elephanti tri
gintaduo docti ad preliū. Et
venerūt per ydumeā et appli
cuerūt ad bethsurā: et pugna
uerūt dies multos. Et fecerunt
machinas. Et exierūt et succē
derūt eas igni: et pugnauerūt
viriliter. Et recessit iudas ab
arce: et admouit castra ad
bethzachara cōtra castra re
gis. Et surrexit ante lucē: et
concitauit exercitus impetū
cōtra viā bethzacharā. Et cō
parauerūt se exercitus in pre
liū: et tubis cecinerūt: et ele
phātis ostenderūt sanguinē
uue et mori. ad acuendos eos
in preliū. Et diuiserūt bestias
per legiones. Et astiterunt
singulis elephātis mille viri i
loricis cōcathenatis: et galee
eree in capitibz eorū: et qīn
genti equites ordinati. vni
cuiqz bestie electi erāt. Hij ante
tēpus ubicūqz erat bestia ibi
erant: et quocūqz ibat ibāt:
et nō discedebāt ab ea. Sed
et turres ligneę sup eas firme.
protegētes sup singulas be
stias: et sup eas machine. Et
sup singulas viri virtutis tri
gintaduo. qui pugnabant
desup: et intus magister be
stie. Et residuū equitatū hinc
et inde statuit. in duas par
tes tubis exercitū cōmouere:
et urgēre cōstipatos i legio
nibz eius. Et ut refulsit sol in
clipeos aureos et ereos: et re
splenduerūt mōtes ab eis: et
resplenduerūt sicut lāpades
ignis. Et distincta est pars
exercitus regis per montes
excelsos. et alij per loca hu

milia: et ibant caute et ordina-
te. Et commovebantur omnes inha-
bitantes a voce multitudinis e-
orum et incessu turbe et collisione
armorum. Erat enim exercitus ma-
gnus valde et fortis. Et appropi-
avit iudas et exercitus eius in
prelium: et ceciderunt de exercitu
regis sexcenti viri. Et vidit ele-
azar filius saura unam de bes-
tiis loricatam loricis regis: et
erat eminens super ceteras bes-
tias: et visum est ei quod in ea esset
rex. Et dedit se ut liberaret po-
pulum suum: et acquireret sibi nomen
eternum. Et cucurrit ad eam au-
dacter in medium legionis. inter-
ficiens a dextris et a sinistris:
et cadebant ab eo huc et illuc.
Et ivit sub pedes elephanti:
et supposuit ei. et occidit eum.
Et cecidit in terram super ipsum: et
mortuus est illic. Et videntes
virtutem regis et impetum exerci-
tus eius: diverterunt ab eis.
Castra autem regis ascenderunt
contra eos in ierusalem. Et appli-
cuit castra regis ad iudeam et
montem syon. Et fecit pacem
cum hiis qui erant in bethsura.
Et exierunt de civitate: quia non
erant eis ibi alimenta conclu-
sis: quia sabbata erant terre.
Et comprehendit rex bethsuram:
et constituit illic custodiam ser-
vare eam. Et convertit castra ad
locum sanctificationis dies mul-
tos. Et statuit illic balistas
et machinas. et ignis iacula.
et tormenta. ad lapides iactan-
dos: et spicula. et scorpios.
ad mittendas sagittas. et fun-
dibula. Fecerunt autem et ipsi ma-
chinas adversus machinas
eorum: et pugnaverunt dies mul-
tos. Esce autem non erant in civi-
tate. eo quod septimus annus es-
set: et qui remanserant in iude-
a de gentibus consumpserant reliquias
eorum que reposite fuerant. Et re-
manserunt in sanctis viri pauci:
quia obtinuerat eos fames: et
dispersi sunt unusquisque in lo-
cum suum. Et audivit lisias quod
philippus quem constituit rex
anthiochus cum adhuc viveret
ut nutriret anthiochum filium
suum. et regnaret. reversus esset

a psyde et media. et exercitus q̄
abierat cū ipso. et quia querit sul
cipe regni negocia: festinauit
ire et dicere ad regē et duces ex
ercitus. Deficim⁹ cotidie. et esca
nobis modica est. et locus quē
obsidem⁹ munitus est: et incū
bit nobis ordinare de regno.
Nunc itaq; demus dextras ho
minibꝫ illis et faciamus cū illis
pacem. et cū omni gente eorū:
et constituamus illis ut ambu
lent in legitimis suis sicut
prius. Propter legitima eīn
ipsorum que despeximus
irati sunt: et fecerunt om
nia hec. Et placuit sermo ī
cōspectu regis et principū: et
misit ad eos pacē facere: et re
ceperūt illā. Et iurauit illis rex
et principes: et exierūt de mu
nitione. Et intrauit rex mōtē
syon. et vidit munitionē loci:
et rupit cicius iuramentū qđ
iurauit. Et mandauit destruere
murū in gyro. Et discessit
festinanter. Et reuersus est ā
thiochiā et inuenit philippū
dominantē ciuitati: et pugnauit

nauit aduersus eū: et occu
pauit ciuitatem. Capl' vii.

Anno centesimo quī
quagesimo primo.
exijt demetrius se
leuci filius ab urbe roma:
et ascendit cū paucis viris ī
ciuitatē maritimā: et regna
uit illic. Et factū est ut ingressus
ē ī domū regni patrū suorū. cō
prehendit exercitus antiochū
et lisiā: ut adduceret eos ad
eū. Et res ei innotuit et ait. No
lite michi ostendere faciē eorū.
Et occidit eos exercitus. Et sedit
demetrius sup sedē regni sui.
Et venerūt ad eū viri iniqui
et impij ex israel. et alchim⁹
dux eorum qui volebat fieri sa
cerdos: et accusauerūt populū
apud regē dicētes. Perdidit
iudas et fratres eius amicos
tuos: et nos disperdidit de terra
nrā. Nunc ergo mitte virū
cui credis. ut eat et videat ex
terminiū omne qđ fecit no
bis et regionibꝫ regis: et pu
niat omnes amicos eius et
adiutores eorum: et elegit rex ex

amicus suus bachidē. qui domi
nabat trans flumē magnū
in regno et fidelē regi: et misit
eum. Et alchimū impiū con
stituit in sacerdotiū: et māda
uit ei facere ultionē in filios
israel. Et surrexerūt et venerūt
cū exercitu magno in terram
iudā. Et miserūt nūcios et lo
cuti sūt ad iudā et fratres eius
verbis pacificis in dolo: et n̄
intenderūt in sermonibȝ eorū.
Viderūt enī quia venerūt cū
exercitu magno. Et cōuenerūt
ad alchimū et bachidē. cōgre
gatio scribarū requirere que
iusta sunt. et primi assidei q̄
erant in filijs israel: et exquire
bant ab eis pacē. Dixerūt enī.
Homo sacerdos de semīe aarō
venit: non decipiet nos. Et lo
cutus est cū eis verba pacifi
ca: et iurauit illis dicēs. Nō
inferemus vobis malū: neqȝ
amicis vr̄is. Et crediderūt ei.
Et cōprehendit ex eis sexagi
ta viros: et occidit eos ī vna
die secundū verbū qđ scriptū
est. Carnes scōrū tuor̄ et san
guinē ipsorū effuderūt in cir
cuitu ierl'm: et nō erat qui
sepeliret. Et incubuit timor
et tremor in omnē p̄plm: q̄a
dixerūt. nō est in eis veritas
et iudiciū. Transgressi sūt enī
constitutū: et iusiurandū qđ
iurauerūt. Et mouit bachides
castra ab ierl'm. et applicuit
in bethzecā. Et misit et comp
hendit multos ex eis. qui a se
refugerat. Et quosdā de p̄plo
mactauit: et in puteū mag
nū p̄iecit. Et cōmisit regionē
alchimo: et reliquit cum eo
auxiliū. in adiutoriū ipsi.
Et abijt bachides ad regem.
Et satis agebat alchimus
pro principatu sacerdotij sui.
Et cōuenerūt ad eū omēs qui
pturbabāt p̄plm suū: et ob
tinuerūt terrā iudā: et fecerūt
plagā magnā in israel. Et
vidit iudas omīa mala q̄
fecit alchimus et qui cū eo e
rant filijs israel. plus multo
q̄m gētes: et exijt in omēs fi
nes iude in circuitu: et fecit
vīdictā in viros desertores:

et cessaverunt ultra exire in regionem. Vidit autem alchimus quod prevaluit iudas et qui cum eo erant: et cognovit quia non potest sustinere eos. Et regressus est ad regem: et accusavit eos multis criminibus. Et misit rex nycanorem unum ex principibus suis nobilioribus qui erat inimicitias exercens contra israel: et mandavit ei evertere populum. Et venit nycanor in ihrlm cum exercitu magno: et misit ad iudam et ad fratres eius cum dolo verbis pacificis dicens. Non sit pugna inter me et vos: veniam cum viris paucis et videbo facies vestras cum pace. Et venit ad iudam. Et salutaverunt se invicem pacifice: et hostes parati erant rapere iudam. Et innotuit sermo iude quoniam cum dolo venerat ad eum: et conterritus est ab eo: et amplius noluit videre faciem eius. Et cognovit nycanor quoniam denudatum est consilium eius: et exivit obviam iude in pugnam iuxta capharsalama. Et ceciderunt de nycanoris fere quinque millia viri: et fugerunt in civitatem david. Et post hec verba ascendit nycanor in montem syon. Et exierunt de sacerdotibus populi salutare eum in pace: et demonstrare ei holocaustomata que offerebantur pro rege. Et irridens sprevit eos et polluit: et locutus est superbe: et iuravit cum ira dicens. Nisi traditus fuerit iudas et exercitus eius in manus meas: continuo cum regressus fuero in pace. succendam domum istam. Et exiit cum ira magna. Et intraverunt sacerdotes et steterunt ante faciem altaris et templi: et flentes dixerunt. Tu elegisti domum istam domine ad invocandum nomen tuum in ea: ut esset domus orationis et obsecrationis populo tuo. Fac vindictam in homine isto et exercitu eius: et cadant in gladio. Memento blasphemias eorum: et ne dederis eis ut permaneant. Et exiit nycanor ab ihrlm et castra applicavit ad bethoron: et occurrit illi exercitus syrie. Et iudas applicavit in adarsa: cum tribus mi

ribz viris. Et orauit iudas et
dixit. Qui missi erant a rege
sennacherib dn̄e. quia blas
phemauerūt te: exijt āgelus
et percussit ex eis centū octogī
taquinq̄ milia. Sic cōtere ex
ercitū istū in cōspectu nostro
hodie: et sciāt ceteri quia
male locutus est sup sancta
tua: et iudica illū secundum
maliciā illius. Et cōmiserunt
exercitus pliū terciadecīa die
mensis adar. Et cōtrita sunt
castra nychanoris: et cecidit
ipē primus in prelio. Vt ui
dit aūt exercitus eius quia
cecidit nychanor: proiecerūt
arma sua et fugerūt. Et psecu
ti sūt eos viā diei vnius ab
adasor usq̄quo veniat̄ gaza
ra: et tubis cecinerūt post eos
cū significationibz. Et exierūt
de omībz castellis iudee ī cir
cuitu: et ventilabāt eos cor
nibz: et cōuertebātur iterum
ad eos. Et ceciderūt omēs gla
dio. et nō est relictus ex eis nec
vnus. Et acceperūt spolia e
orū et predā: et caput nycā
noris āputauerūt et dexterā
eius quā extenderat supbe: et
attulerūt et suspenderūt cont̄
iherusalē. Et letatus est pplus
valde: et egerūt diē illā in le
ticia magna. Et cōstituit a
gi omībz annis diē istā ter
ciadecima die mensis adar.
Et siluit terra iuda dies pau

E ¶ Capl̄ viij. || cos.
audiuit iudas no
men romanorū
quia sunt potētes viribz. et
acquiescūt ad omīa que pos
tulant̄ ab eis: et q̄cūq̄ acces
serūt ad eos statuerūt cū eis
amicicias: et quia sūt poten
tes viribz. Audierūt prelia eo
rū et virtutes bonas quas
fecerūt in galacia. q̄a obtinu
erūt eos et duxerūt sub tribu
tū: et quāta fecerūt in regiōe
hispanie: et qd̄ in potestatē
redegerūt metalla argenti et
auri que illic sunt. et posse
derūt omnē locū cōsilio suo
et paciencia. loca que lōge
erant valde ab eis. Et reges
qui supuenerant illis ab extre

inis terre cōtriuerūt: et percusse
runt eos plaga magna. Ceteri
aūt dantes eis tributū omnibꝫ
annis. Et philippū et persen cethe
orū regē et ceteros qui aduꝰ
eos arma tulerūt. cōtriuerūt
in bello: et obtinuerūt eos.
Et anthiochū magnū regem
asie qui eis pugnā intulerat
habens centū viginti elephan
tos et exercitū magnū valde
contritū ab eis. Et quia cepe͞rt
eū viuū et statuerēt ei ut daret
ipse et qui regnauerūt post
eū tributū magnū: et daret
obsides et cōstitutū. et regionē
indorū et lidos. et medos. de
optimis regionibꝫ eorū: et ac
ceptas eas ab illis dederunt
eumeni regi. Et quia qui erāt
apud elladā. voluerūt ire et
tollere eos: et innotuit sermo
his et miserūt ad eos ducē
vnū et pugnauerūt contra
illos. et ceciderūt ex eis multi:
et captiuas duxerūt uxores
eorū et filios. et diripuerunt
eos: et terrā eorū possederūt:
et destruxerūt muros eorū:

et in seruitutē illos redegerūt
usqꝫ in hūc diē. Et residua
regna et insulas que aliqū
restiterāt illis exterminauerūt:
et in potestatē redegerūt. Cū
amicis aūt suis et qui in ip
sis requiē habebāt: cōserua
uerūt amiciciā. Et obtinue
runt regna que erāt proxima
et que longe: quia quicūqꝫ au
diebāt nomē eorū timebāt
eos. Quibꝫ vero vellēt auxi
lio esse ut regnarēt regnabāt:
quos aūt vellēt regno detur
babāt: et exaltati sūt valde.
Et in oībꝫ istis nemo porta
bat dyadema: nec induebā
tur purpura. ut magnifica
retur in ea. Et quia curiam
fecerūt sibi et cotidie cōsule
bāt trecentos viginti cōsiliū
agentes semꝑ de multitudīe:
ut que digna sūt gerāt. Et
cōmittūt vni homini ma
gistratū suū ꝑ singulos an
nos. dn̄ari vniūse terre sue:
et omnes obediūt vni: et nō
est inuidia neqꝫ zelus inter e
os. Et elegit iudas eupolemū

filiū iohānis. filij iacob. et
iasonē filiū eleazari: et misit
eos romā. cōstituere cū illis
amiciciā et societatē: et ut
auferrēt ab eis iugū grecor:
quia viderūt q° in seruitutē
pmerēt regnū israel. Et abie
rūt romā viā multā valde:
et introierūt curiā et dixerūt.
Judas machabeus et fratres
eius et pplus iudeor miserūt
nos ad vos. statuē vobiscū
societatē et pacē: et cōscribere
nos socios et amicos vestros.
Et placuit sermo in cōspectu
eor. Et hoc rescriptū quod re
scripserūt in tabulis ereis et
miserūt in ierusalē: ut esset
apud eos ibi memoriale pa
cis et societatis. Bene sit ro
manis et genti iudeor in ma
ri et in terra ineternū: gladi
usqȝ et hostis pcul sit ab eis.
Qd si institerit bellū romanis
prius. aut omnibz sociis eorū
in omī dominatione eor: au
xiliū feret gens iudeor prout
tempus dictauerit corde pleno.
Et preliantibz nō dabūt neqȝ
subministrabūt triticū. arma. pe
cuniā. naues. sicut placuit ro
manis: et custodiēt mādata
eorū nichil ab eis accipientes.
Similiter autē et si genti iude
orū prius acciderit bellū: ad
iuuabūt romani ex animo.
prout eis tēpus permiserit. Et
adiuuātibz nō dabitur triticū.
pecunia. arma. naues. sicut
placuit romanis: et custodiēt
mandata eor absqȝ dolo. Se
cūdū hec verba cōstituerūt ro
mani pplo iudeor. Qd si post
hec verba. hij. aut illi. addere
vel demere ad hec aliquid vo
luerīt: facient ex pposito suo.
Et quecūqȝ addiderīt vel dēpserīt
rata erūt. Sed et de malis in
tis que demetrius rex fecit in
eos: scripsimus ei dicētes. Quare
grauasti iugū tuū sup amicos
nostros et socios iudeos? Si
ergo iterū adierīt nos aduer
sū te. faciemus illis iudiciū: et
pugnabimus tecū mari terraqȝ.

INterea ubi Caplm ix.
audiuit demetrius quia
cecidit nychanor et

exercitus eius in precio. appo-
suit bachidem et alchimum rur-
sum mittere in iudeam: et dex-
trum cornu cum illis. Et abierunt
viam que ducit in galgala:
et castra posuerunt in mesaloth
que est in arbellis. et occupa-
verunt eam: et peremerunt animas
hominum multas. In mense primo
anni centesimi quinquagesimi et
secundi: applicuerunt exercitum
ad ierusalem. Et surrexerunt et ab-
ierunt in beream viginti milia
virorum: et duo milia equitum.
Et iudas castra posuerat in
laysa: et tria milia viri cum
eo electi. Et viderunt multitudi-
nem exercitus quia multi sunt:
et timuerunt valde. Et multi
subtraxerunt se de castris: et
non remanserunt ex eis nisi
octingenti viri. Et vidit iu-
das quod defluxit exercitus suus
et bellum purgebat eum: et confrac-
tus est corde. quia non habe-
bat tempus congregandi eos:
et dissolutus est. Et dixit hiis
qui residui erant. Surgamus
et eamus ad adversarios nostros:
si poterimus pugnare adver-
sus eos. Et avertebant eum dicen-
tes. Non poterimus. sed li-
beremus animas nostras modo
et revertamur ad fratres nostros.
et tunc pugnabimus adversus
eos. Nos autem pauci sumus.
Et ait iudas. Absit istam rem
facere: ut fugiamus ab eis.
Et si appropiavit tempus nostrum
moriamur in virtute propter fra-
tres nostros: et non inferamus
crimen glorie nostre. Et movit
exercitus de castris: et steterunt
illis obviam. Et divisi sunt
equites in duas partes: et
fundibularii et sagittarii
preibant exercitum: et primi cer-
taminis omnes potentes. Bachi-
des autem erat in dextro cornu.
Et proximabat legio ex dua-
bus partibus: et clamabant
tubis. Exclamaverunt autem
et qui erant ex parte iude etiam
ipsi: et commota est terra a vo-
ce exercituum: et commissum est pre-
lium a mane usque ad vesperam.
Et vidit iudas quia firmior
est pars exercitus bachidis

in dextris: et conuenerunt cum
ipso omnes constantes corde. Et
contrita est dextera pars ab eis:
et persecutus est eos usque ad
montem azoti. Et qui in sinistro
cornu erant viderunt quod contri
tum est dextrum cornu: et secuti
sunt post iudam et qui cum
ipso erant a tergo. Et ingraua
tum est prelium: et ceciderunt vul
nerati ex hys et illis. Et iu
das cecidit: et ceteri fugerunt.
Et ionathas et symon tu
lerunt iudam fratrem suum: et sepe
lierunt eum in sepulchro pa
trum suorum in ciuitate modyn.
Et fleuerunt eum omnis populus is
rael planctu magno. Et
lugebant dies multos: et
dixerunt. Quomodo cecidit po
tens. qui saluum faciebat is
rael? Et cetera verba iude
et bellorum et virtutum quas
fecit. et magnitudinis eius
non sunt descripta. Multa
enim erant valde. Et factum
est post obitum iude emerse
runt iniqui in omnibus finibus
israel: et exorti sunt omnes
qui operabantur iniquitatem.
In diebus illis facta est fames
magna valde: et tradidit
se bachidi omnis regio eorum
cum ipsis. Et elegit bachides im
pios viros et constituit eos
dominos regionis: et exquire
bant et perscrutabantur ami
cos iude et adducebant eos
ad bachidem: et vindicabat in
illos et illudebat. Et facta
est tribulatio magna in israel:
qualis non fuit ex qua die non
est visus propheta in israel. Et
congregati sunt omnes amici
iude: et dixerunt ionathe. Ex
quo frater tuus iudas defunc
tus est: vir similis ei non est.
qui exeat contra inimicos
bachidem. et eos qui inimici sunt
gentis nostre. Nunc itaque te
elegimus hodie pro eo nobis
esse principem et ducem: ad bel
landum bellum nostrum. Et suscepit
ionathas tempore illo principa
tum: et surrexit loco iude fratris
sui. Et cognouit bachides:
et querebat eum occidere. Et
cognouit ionathas et sy

mon frater eius et omēs qui
cum eo erant: et fugerūt ī de
sertū thecue: et cōsederūt ad a
quā lacus asphar. Et cogno
uit bachides: et die sabbator
venit ipē et omnis exercitus eius
trans iordanem. Et misit fra
trem suū ducē ppli: et roga
uit nabutheos amicos su
os. ut cōmendaret illis appa
ratū suū qui erat copiosus.
Et exierūt filii iambri ex ma
dabas. et cōprehenderūt io
hannē et omīa que habe
bat: et abierūt habentes ea.
Post hec verba renūciatū ē
ionathe et symoni fratri eius
quia filii iambri faciūt nup
cias magnas: et ducūt spō
sam ex madaba. filiā vni
de magnis pncipibz chana
an. cū ābicione magna. Et
recordati sūt sāguinis iohānis
fratris sui: et ascenderunt
et absconderūt se sub tegumē
to mōtis. Et leuauerunt o
culos suos et viderūt: et ec
ce tumultus et apparatus
multus: et sponsus pcessit
et amici eius et fratres eius ob
uiā illis cū tympanis. et mu
sicis. et armis multis. Et sur
rexerūt ad eos ex insidiis. et
occiderūt eos: et ceciderūt multi
vulnerati: et residui fugerūt
in montē. Et acceperūt omīa
spolia eorum. Et cōuerse sunt nup
cie in luctū: et vox musicorū
ipsorū in lamentū. Et vindi
cauerūt vindictā sanguinis
fratris sui: et reuersi sunt
ad ripā iordanis. Et audi
uit bachides: et venit die sab
batorū usqz ad orā iordanis
in virtute multa. Et dixit
ad suos ionathas. Surga
mus: et pugnem9 cōtra inimi
cos nrōs. Non est enī hodie
sicut heri et nudiustercius.
Ecce enī bellū ex adverso: a
qua vero iordanis hīc et inde.
et ripe. et paludes. et saltus:
et nō est locus diuertendi.
Nunc ergo clamate in celū:
ut liberemīi de manu inimico
rū vrōrum. Et cōmissū est bellū.
Et extendit ionathas manū
suā pcutere bachidē: et diuertit

ab eo retro. Et desilijt ionathas
et qui cū eo erant in iordanē
et transnatauerūt ad eos ior
danem. Et ceciderūt de parte ba
chidis die illa mille viri. Et
reuersi sunt ihrlm. Et edifica
uerūt ciuitates munitas in
iudea: munitionē que erat
in iherico et in amaū. et in
bethoron et bethel. et thām
natan. et fara. et topo: mu
ris excelsis. et portis. et seris.
Et posuit custodiā in eis: ut
inimicicias exercerēt in israel.
Et muniuit ciuitatē bethsu
rā. et gazera et arcē: et posuit
in eis auxilia. et apparatum
escarū. Et accepit filios prin
cipū regionis obsides: et po
suit eos in arce in iherusalē
in custodia. Et āno centesimo
quīquagesimotercio mēse secū
do. precepit alchimus destrui
muros domus sancte interi
oris. et destrui opa pphetarū:
et cepit destruere. In tēpore illo
percussus est alchimus. et im
pedita sunt opa illius: et
occlusū est os eius. et disso

lutus est paralisi: nec ultra lo
qui potuit verbū. et mādare
de domo sua. Et mortuus
est alchim' in tēpore illo cū
tormēto magno. Et vidit
bachides qm̄ mortuus est
alchimus et reuersus est ad
regē: et siluit terra ānis duo
bus. Et cogitauerūt omnes
iniqui dicētes. Ecce ionathas
et qui cū eo sunt in silentio
habitant cōfidētes. Nunc
ergo adducamus bachidē:
et cōprehendet eos omnes ī
una nocte. Et abierūt: et cō
siliū ei dederūt. Et surrexit ut
veniret cū exercitu multo. Et
misit epistolas socijs suis
occulte qui erāt in iudea: ut
cōprehenderēt ionathan et
eos qui cū eo erāt. Sed nō
potuerūt: quia innotuit eis
cōsiliū eorū. Et apprehendit
de viris regionis qui prīci
pes erāt in hac quīquaginta
viros: et occidit eos. Et seces
sit ionathas et symō et qui
cū eo erāt in bethbessen que
est in deserto: et extruxit di

nita eius: et firmauauit eam.
Et cognouit bachides et con
gregauit uniuersā multitudi
nē suā. et hys qui de iuda erāt
denūciauit. Et uenit et castra
posuit desup̄ a bethbesse. et
oppugnauit eam multos di
es: et fecit machinas. Et reli
quit ionathas symonē fra
trē suū in ciuitate: et exijt ī
regionē. Et uenit cū numero:
et percussit odaren et fratres
eius. et filios phaseron ī tab
naculo ipsoꝝ: et cepit cedere et
crescere in uirtutibꝫ. Symon
uero et qui cum ipō erant ex
ierūt de ciuitate: et succenderunt
machinas. Et pugnauerunt
contra bachidē: et contritus est
ab eis. Et afflixerūt eū ualde:
quoniā consiliū eius et con
gressus eius erat ianis. Et ira
tus contrᵃ uiros iniquos qui
cōsiliū ei dederāt. ut uenirent in
regionē ipsorū: multos ex eis
occidit. Ipse autē cogitauit
cū reliquis abire in regionē
suā. Et cognouit ionathas:
et misit ad eū legatos. compo

nere cū ipō pacē. et reddere ei
captiuitatē. Et libēter accepit:
et fecit secūdū uerba eius: et
iurauit nichil se ei facturum
mali omnibꝫ diebꝫ uite eius.
Et reddidit ei captiuitatē quā
prius erat p̄datus de terra iudā.
Et cōuersus abijt in terrā suā:
et nō apposuit amplius uenī
re in fines eius: et cessauit gla
dius ex israel. Et habitauit
ionathas in machmas. Et
cepit ionathas ibi iudicare
populū: et exterminauit impi
os ex isrl̄.

Capitulum decimum

Et anno centesimo sex
agesimo. ascendit
alexander anthio
chi filius qui cognominatus
est nobilis: et occupauit pto
lomaidā. Et receperūt eū: et
regnauit illic. Et audiuit de
metrius rex et cōgregauit ex
ercitū ualde copiosū: et exiuit
obuiā illi in prelium. Et misit
demetrius ad ionathā ep̄las
u̇bis pacificis: ut magnificaret
eū. Dixit enī. Anticipemus
pacē facere cū eo: priusquā

faciat cū alexandro aduersū
nos. Recordabit᷑ eīn omniū
maloꝝ que fecimus ei: et in
fratrē eius. et in gentē eius.
Et dedit ei potestatē cōgregā
di exercitū. et fabricare arma.
et esse ipm̄ sociū eius: et obsi
des qui erant in arce iussit tra
di ei. Et venit ionathas ī ihe
rusalē: et legit epistolas in
auditu omnis ppli et eorū
qui in arce erant. Et timue
rūt timore magno: qm̄ au
dierūt qđ dedit ei rex potesta
tem cōgregādi exercitū. Et
traditi sunt ionathe obsides:
et reddidit eos parentibꝫ suis.
Et habitauit ionathas in
ihrusalē: et cepit edificare
et inouare ciuitatē. Et dixit
facientibꝫ opa: ut extruerent
muros et mōtem syon. in
circuitu lapidibꝫ quadratis
ad munitionē. Et ita fecerūt.
Et fugerūt alienigene qui
erāt in munitionibꝫ quas
edificauerat bachides: et re
liquit unusquisqꝫ locū su
ū: et abiit in trā suā. Tan

tū in bethsura remāserunt
aliqui ex hys. qui reliquerant
legem et pcepta dei. Erat enī
hec eis ad refugiū. Et audiuit
alexander rex promissa que
promisit demetrius iona
the: et narrauerūt ei prelia
et virtutes quas ipse fecit
et fratres eius. et labores
quos laborauerūt: et ait.
Nūquid inueniemus aliqm̄
virū talē? Et nūc faciemus
eū amicū et sociū nostrū.
Et scripsit epistolā et misit
ei: secundū hec verba dicēs.
Rex alexander fratri iona
the salutē. Audiuimus de te:
qđ vir potens viribꝫ et ap
tus es ut sis amicus nost.
Et nūc cōstituimus te hodie
summū sacerdotē gentis
tue: et ut amicus voceris
regis. Et misit ei purpurā
et coronā aureā: et que
nostra sunt sentias nobis
cū: et conserues amicicias
ad nos. Et induit se iona
thas stolā sanctā. septīo
mense. anno centesimo

sexagesimo in die sollēpni scenophegie. Congregavit exercitū: et fecit arma copiosa. Et audivit demetrius verba ista et cōtristatus est nimis: et ait. Quid hoc fecimus: qd preoccupavit nos alexander apprehendere amiciciā iudeorū. ad munimen sui? Scribam et ego illi verba deprecatoria et dignitates. et dona: ut sit meū in adiutorium. Et scripsit ei in hec verba. Rex demetrius genti iudeorū salutē. Quoniā servastis ad nos pactū et mansistis in amicicia nr̄a. et non accessistis ad inimicos nr̄os: audivimus et gavisi sumus. Et nūc perseverate adhuc cōservare ad nos fidē: et retribuemus vobis bona pro his que fecistis nobiscū. Et remittemus vobis prestationes multas: et dabimus vobis donationes. Et nūc absolvo vos et omēs iudeos a tributis: et precia salis indulgeo. et coronas remitto: et tertias seminis. et dimidiā partē fructus ligni qd est porcionis mee relinquo vobis ex hodierno et deinceps: ne accipiatur a terra iuda et a tribz civitatibz que addite sunt illi. ex samaria et galilea ex hodierno die et in totū tempus. Et ierusalem sit sancta et libera cū finibz suis: et decime et tributa ipsius sint. Remitto etiā potestatē arcis que ē in iherusalē. et do eam summo sacerdoti: ut cōstituat ī ea viros quoscūqz ipse elegerit. qui custodiat eam. Et omnē animā iudeorū que captiva est a terra iuda in omni regno meo relinquo liberā gratis: ut omēs a tributis solvant etiā pecorū suorū. Et omēs dies sollēpnes. et sabbata. et neomenie. et dies decreti. et tres dies ante diem sollēpnē. et tres dies post diem sollēpnē: sint omēs imunitatis et remissionis. omibz iudeis qui sunt in regno meo. Et ne

mo habebit potestatē agē-
aliquid et moue negocia
aduersus aliquē eorū in
omī causa. Et ut ascribā-
tur ex iudeis in exercitu regis
ad triginta milia uirorū:
et dabūtur illis copie ut o-
portet omībz exercitibus
regis. Et ex ipis ordīabūtur
qui sint in munitionibus re-
gis magni: et ex hys cōstitu-
entur sup negocia regni que
aguntur ex fide. Et principes
sint in eis et ambulēt in le-
gibz suis: sicut pcepit rex in
terra iudā. Et tres ciuitates q̄
addite sunt iudee ex regiōe
samarie cū iudea reputentur:
ut sint sub uno et nō obedi-
ant alie potestati nisi summi
sacerdotis: ptolomaidā et cō-
fines eius. quas dedi donum
scīs qui sunt in ihrlm. ad neces-
sarios sūptus sanctoꝝ. Et ego
singulis annis dabo quindecim
milia sycloꝝ argenti de ratio-
nibz regis. que me cōtingunt.
Omne qđ reliquū fuit et qđ
non reddiderāt qui sup nego-
cia erant annis prioribz: ex
hoc dabūt in opa domus. Et
sup hec quinqz milia syclorū
argenti que accipiebāt de scō-
rū ratione p singulos ānos:
et hec ad sacerdotes ptineant.
qui ministerio funguntur. Et q̄-
cūqz fugerīt in templū qđ ē
in iherosolimis et in omībz
finibz eius obnoxij regi ī om-
ni negocio dimittantur: et v-
niuersa que sunt eis in reg-
no meo libera habeant. Et edi-
ficanda uel restauranda opa
sanctorū. sūptus dabūt de ra-
tione regis: et ad extruēdos
muros ihrlm et cōmuniēn-
dos in circuitu. sūptus dabū-
tur de ratione regis: et ad cō-
struendos muros in iudea.
Ut audiuit autē ionathas
et pplus sermones istos nō
crediderūt eis nec receperunt
eos: quia recordati sunt ma-
licie magne quā fecerat ī isrl
et tribulauerat eos ualde. Et
cōplacuit eis in alexandrū:
quia ipse fuerat eis princeps
sermonū pacis: et ipsi auxiliū

seruāt omībz diebz. Et cōgre
gauit rex alexander exercitū
magnū: et admouit castra
ad demetriū. Et cōmiserunt
preliū reges. Et fugit exercit9
alexandri: et secutus est eū
demetrius: et īualuit super
eos. Et īualuit preliū nimis
donec occidit sol. Et cecidit de
metrius in illa die. Et misit
alexander ad ptolomeū regē
egipti legatos secundū hec
verba dicens. Qm̄ regressus
sum in regnū meū et sedi in
sede patrū meorū. et obtinui
principatū. et cōtriui demetri
ū. et possedi regionē nr̄am.
et cōmisi cum eo pugnā. et
cōtritus est ipse et castra eius
a nobis. et sedemus in sede
regni eius: nūc statuamus
adinuicē amiciciā. et da mi
chi filiā tuā uxorē et ero ge
ner tuus: et dabo tibi dona
et dignitatē. Et respondit
ptolomeus rex dicens. Felix
dies in qua reuersus es ad ter
rā patrū tuorum: et sedisti ī sede
regni eorum. Et nūc faciā tibi
que scripsisti: sed occurre pto
lomaidā ut videamus nos
inuicem: et spondeā tibi sicut
dixisti. Et exiit ptolomeus de
egipto ipse et cleopatra filia
eius: et uenit ptolomaidē an
no cētesimo sexagesimo secūdo.
Et occurrit ei alexander rex:
et dedit ei cleopatrā filiā suā.
Et fecit nuptias eius ptolo
maide: sicut reges ī magna
gloria. Et scripsit rex alexāder
ionathe ut veniret obuiā sibi.
Et abiit cū gloria ptolomai
dā: et occurrit ibi duobz regi
bz. Et dedit illis argentū multū
et aurū et dona: et inuenit graciā
ī cōspectu eorum. Et cōuenerunt
aduersus eum viri pestilētes
ex israel viri iniqui īterpellā
tes aduersus eū: et nō intendit
ad eos rex. Et iussit spoliari
ionathan vestimētis suis: et
indui eū purpura. Et ita fece
runt. Et collocauit eū rex secū
seorsū: dixitqz principibz suis. Ex
ite cū eo in medio ciuitatis:
et p̄dicate ut nemo īterpellet
aduersus eū de ullo negocio.

nec quisq̄m ei molestus sit
de ulla ratione. Et factum ē
ut viderūt qui īterpellabāt
gloriā eius que p̄dicabat.
et opertū eum purpura: fuge
runt omēs. Et magnificauit
eū rex et scripsit eū int̄ pri
mos amicos: et posuit eū
ducē et participē p̄ncipatus.
Et reuersus est ionathas in
ihrlm cum pace et leticia.
In anno centesimo sexage
simoquinto: venit demetrius
filius demetrij a creta in t̄rā
patrū suorū. Et audiuit alex
ander rex et cōtristatus est
valde: et reuersus est anthi
ochiā. Et cōstituit demetri
us apolloniū qui p̄erat
celesyrie: et cōgregauit exer
citū magnū. et accessit ad
iamniā: et misit ad iona
than summū sacerdotē dicēs.
Tu solus resistis nobis: ego
autē factus sum in derisum
et in opprobriū: propterea q̄a
tu potestatē exerces aduersū
nos in mōtibus. Nunc ergo
si confidis in virtutibus
tuis descende ad nos in cāpū.
et cōparemur illic inuicē: quia
mecū est virtus bellorum. Inter
roga et disce quis sim ego et
ceteri qui auxilio sunt mi
chi: qui et dicunt q̄a nō po
test stare pes vester ante faci
em nr̄am: quia bis in fugā
cōuersi sunt partes tui in
terra sua. Et nunc quomodo
poteris sustinere equitatū et
exercitū tantū in campo:
ubi nō est lapis neq; saxū
neq; locus fugiendi? Ut au
diuit autē ionathas sermo
nes apollonij: motus est
animo. Et elegit decē milia
virorum: et exijt ab iherusalē.
Et occurrit ei symon frater
eius in adiutoriū. Et appli
cuerūt castra in ioppen: et
exclusit eū a ciuitate. quia cu
stodia apollonij ioppe erat.
Et oppugnauit eam. Et exterriti
qui erant intra ciuitatē: aperu
erūt ei. Et obtinuit ionathas
ioppen. Et audiuit apollonius
et admouit tria milia equitū
et exercitū multū: et abijt azo

tum tamq̃ iter faciens. Et sta
tim exijt in cãpũ eo qđ habẽt
multitudinẽ equitũ: et cõfidẽt
in eis. Et insecutus est eũ iona
thas in azotũ: et prelium cõmi
serũt. Et reliquit apollonius
in castris mille equites post
eos occulte. Et cognouit iona
thas quia insidie sunt post se:
et circuierũt castra eius a ma
ne usq; ad vesperã. Plebs au
tem stabat. sicut precepit iona
thas: et laborauerũt equi eo
rũ. Et eiecit symõ exercitũ suũ
et cõmisit contra legionẽ: equi
tes enim fatigati erãt. Et contri
ti sunt ab eo: et fugerũt. Et q̃
dispsi sunt in campũ fugerũt
in azotũ: et itrauerũt ĩ beth
dagon ydolũ suũ ut se libera
rent. Et succendit ionathas
azotũ et ciuitates que erant
in circuitu eius: et accepit
spolia eorũ: et templũ dagõ
et eos qui fugerũt in illud
succendit igni. Et fuerũt qui
ceciderũt gladio cũ hys qui
succensi sũt: fere octo milia
virorum. Et mouit inde ionathas

castra et applicuit ea ascalo
nã: et exierũt de ciuitate obui
am illi in magna gloria. Et
reuersus est ionathas ĩ iheru
salẽ cum suis. habẽtib; spo
lia multa. Et factũ est ut au
diuit alexander sermones istos:
addidit adhuc glorificare io
nathan. Et misit ei fibulam
aureã: sicut est cõsuetudo dari
cognatis regũ. Et dedit ei ac
charon et omnes fines eius ĩ
possessionẽ. Capitulum xi.

Et rex egipti cõgrega
uit exercitũ sicut
arenã que est circa
oram maris. et naues multas:
et q̃rebat obtinere regnũ alex
andri dolo. et addere illud reg
no suo. Et exijt in syriã vbis
pacificis: et aperiebãt ei ciui
tates. et occurrerũt ei: quia
mãdauerat alexander rex exi
re ei obuiã. eo qđ socer suus
esset. Cum introiret aũt ciui
tatẽ ptolomeus: ponebat
custodias militũ in singulis
ciuitatib;. Et ut appropiauit
azoto ostenderũt ei templũ

dagon succensum. et azotum. et
cetera eius demolita. et corpo
ra proiecta: et eorum qui cesi erant
in bello tumulos. quos fece
rant secus viam. Et narraverunt
regi quia hec fecit ionathas:
ut invidiam facerent ei. Et tacuit
rex. Et occurrit ionathas regi
in ioppen cum gloria: et invicem
se salutaverunt: et dormierunt
illic. Et abiit ionathas cum
rege usque ad fluvium qui vocatur
eleutherus: et reversus est ihe
rusalem. Rex autem ptolomeus
obtinuit dominium civitatum
usque seleuciam maritimam: et
cogitabat in alexandrum con
silia mala. Et misit legatos
ad demetrium dicens. Veni com
ponamus inter nos pactum:
et dabo tibi filiam meam quam
habet alexander: et regnabis
in regno patris tui. Penituit
enim me quod dederim illi filiam
meam. Quesivit enim me occidere.
Et vituperavit eum: propterea quod
concupierat regnum eius. Et abs
tulit filiam suam et dedit eam de
metrio: et alienavit se ab a
lexandro: et manifeste facte sunt
inimicicie eius. Et intravit pto
lomeus anthiochiam: et imposu
it duo dyademata capiti suo.
egipti. et asye. Ptolomeus au
tem rex erat in cilicia illis tempo
ribus: quia rebellabant qui erant
in locis illis. Et audivit alex
ander: et venit ad eum in bello.
Et produxit ptolomeus rex
exercitum. et occurrit ei in manu
valida: et fugavit eum. Et fugit
alexander in arabiam: ut ibi prote
geretur. Rex autem ptolomeus exal
tatus est. Et abstulit gaddiel
arabs caput alexandri: et mi
sit ptolomeo. Et rex ptolomeus
mortuus est in die tercia: et
qui erant in municionibus peri
erunt ab hys qui erant intra
castra. Et regnavit demetrius
anno centesimo sexagesimo sep
timo. In diebus illis congrega
vit ionathas eos qui erant
in iudea: ut expugnaret ar
cem que est in iherusalem. Et
fecerunt contra eam machinas
multas. Et abierunt quidam qui
oderant gentem suam viri iniqui

ad regē: et renūciauerūt ei
qđ ionathas obsideret arcē.
Et ut audiuit iratus est: et
statī venit ptolomaidam.
Et scripsit ionathe ne obside
ret: sed occurreret sibi ad col
loquiū festinato. Ut autē
audiuit ionathas iussit
obsidere. Et elegit de seniori
bꝫ israel et de sacerdotibus:
et dedit se periculo. Et accepit
aurū. et argentū. et vestē. et
alia xenia multa: et abijt ad
regem ptolomaidam: et inue
nit graciā in cōspectu eius.
Et interpellabāt aduersus
eū quidā iniqui ex gente su
a. Et fecit ei rex sicut fecerāt
ei qui ante eum fuerant: et
exaltauit eum ante cōspectū
oīm amicoꝝ eius. Et statuit
ei principatū sacerdocij. et q̄cū
q̧ alia habuit prius p̄cio
sa: et fecit eum principē ami
corū. Et postulauit iona
thas a rege ut immunem
faceret iudeā. id est tres to
parchias. et samariā: et
promisit ei talenta trecēta.

Et consensit rex: et scripsit io
nathe epistolas de hys om̄i
bus hunc modū cōtinentes.
Rex demetrius ionathe fratri
salutē. et genti iudeoꝝ. Exem
plū epistole quā scripsimus
lastheni parenti nr̄o de vob:
misimus ad vos ut sciretis.
Rex demetrius lastheni pa
renti salutē. Genti iudeorū
amicis nr̄is et cōseruātibꝫ
que iusta sunt apud nos:
decreuimꝰ benfacē pͥpter benig
nitatē ipsoꝝ quā erga nos
habent. Statuimꝰ ergo illis
om̄es fines iudee et tres ciui
tates. lidiam. et ramatē q̄
addite sunt iudee ex samari
a. et om̄es confines earū.
sequestra om̄ibꝫ sacrificātī
bus in iherosolimis: pro
hys que ab eis rex accipie
bat per singulos annos.
et pro fructibꝫ terre et pomo
rū. Et alia q̄ ad nos ptinebāt
decimarū et tributoꝝ: ex hoc
tempore remittimꝰ eis. Et a
reas salinarū. et coronas
que nobis deferebātur: om̄ia

ipsis concedimus. Et nichil horum irritum erit ex hoc et in omne tempus. Nunc ergo curate facere horum exemplum: et detur ionathe. et ponatur in monte sancto in loco celebri. Et vidit demetrius rex quod siluit terra in conspectu suo. et nichil ei resistit. dimisit totum exercitum suum unumquemque in locum suum: excepto peregrino exercitu quem traxit ab insulis gentium. Et inimici erant ei omnis exercitus patrum eius. Triphon autem erat quidam partium alexandri prius. Et vidit quia omnis exercitus murmurabat contra demetrium: et iit ad emachuel arabum. qui nutriebat anthiochum filium alexandri. et assidebat ei: ut traderet eum ipsi ut regnaret loco patris sui. Et annunciavit ei quanta fecit demetrius: et inimicicias exercituum eius adversum illum. Et mansit illic diebus multis. Et misit ionathas ad demetrium regem ut eiceret eos qui in arce erant in ierusalem. et qui in presidiis erant: quia impugnabant israel. Et misit demetrius ad ionatham dicens. Non hec tantum faciam tibi et genti tue: sed gloria illustrabo te et gentem tuam. cum fuerit oportunum. Nunc ergo recte feceris si miseris viros in auxilium: quia discessit omnis exercitus meus. Et misit ei ionathas tria milia virorum fortium anthiochiam. Et venerunt ad regem: et delectatus est rex in adventu eorum. Et convenerunt qui erant de civitate centum viginti milia virorum: et volebant interficere regem. Et fugit rex in aulam. Et occupaverunt qui erant de civitate itinera civitatis: et ceperunt pugnare. Et vocavit rex iudeos in auxilium: et convenerunt omnes simul ad eum. Et dispersi sunt omnes per civitatem: et occiderunt in die illa centum milia hominum. Et succenderunt civitatem: et ceperunt spolia multa in die illa: et liberaverunt regem. Et viderunt qui erant de ci

ciuitate qd obtinuisset iudei ci
uitatē. sicut volebāt: et infir
mati sunt mente sua: et cla
mauerūt ad regē cum p̄ce
dicentes. Da nobis dextras:
et cessent iudei oppugnantes
nos et ciuitatē. Et proiecerūt
arma: et fecerūt pacē. Et glo
rificati sunt iudei in cōspectu
regis et in cōspectu omniū
qui erant in regno eius: et
nominati sunt in regno. Et
regressi sunt in ihrlm: habē
tes spolia multa. Et sedit deme
trius rex in sede regni sui: et
siluit terra in cōspectu eius.
Et mentitus est omīa q̄cūq
dixit: et alienauit se a io
natha. et nō retribuit ei sc̄dm
bn̄ficia que sibi tribuerat:
et vexabat eū valde. Post h
aūt reuersus est triphon et an
thiochus cum eo puer adoles
cens: et regnauit et iposuit
dyadema. Et cōgregati sunt
ad eū omēs exercitus quos
disperserat demetrius. et pug
nauerūt contra eum: et fugit
et terga vertit. Et accepit tri

phon bestias: et obtinuit an
thiochiā. Et scripsit anthiochus
adolescēs ionathe dicēs. Cō
stituo tibi sacerdotiū: et cōsti
tuo te sup q̄tuor ciuitates:
ut sis de amicis regis. Et misit
illi vasa aurea. et ministeriū:
et dedit ei potestatē bibendi
in auro. et esse in purpura. et
habere fibulā aureā. Et symo
nem fratrē eius cōstituit ducē
a terminis tyri usq ad fines e
gipti. Et exiit ionathas: et p
ambulabat trans flumē ci
uitatis. Et cōgregatus est ad
eū omīs exercitus syrie ī auxi
liū. Et venit ascalonē: et oc
currerūt ei de ciuitatibꝫ hono
rifice. Et abijt inde gazā. Et
cōcluserūt se qui erāt gaze:
et obsedit eam. Et succendit
que in circuitu erant ciuita
tes: et p̄datus est eas. Et roga
uerūt gazenses ionathā: et
dedit illis dextrā. Et accepit fi
lios eorū obsides: et misit il
los in ihrlm. Et perambula
uit regionē usq damascū.
Et audiuit ionathas q̄a

preuaricati sunt principes deme
trij in cades. que est in galilea
cum exercitu multo uolentes eum
remouere a negocio regni: et
occurrit illis. Fratrem autem suum
symonem reliquit intra prouin
ciam. Et applicauit symon ad
bethsuram. et expugnabat eam
diebus multis: et conclusit eos.
Et postulauerunt ab eo dex
tras accipere: et dedit illis: et
eiecit eos inde. Et cepit ciuita
tem: et posuit in ea presidium. Et
ionatha et castra eius applicuerunt
ad aquam genesar: et ante
lucem vigilauerunt in campum
asor. Et ecce castra alienige
narum occurrebant in campo: et
tendebant ei insidias in monti
bus. Ipse autem occurrit ex ad
uerso. Insidie vero exurrexerunt
de locis suis: et commiserunt pre
lium. Et fugerunt qui erant ex par
te ionathe omnes: et nemo re
lictus est ex eis nisi mathathi
as filius absolomi: et iudas
filius calfi. princeps militie
exercitus. Et scidit ionathas
vestimenta sua: et posuit terram
in capite suo et orauit. Et re
uersus est ad eos in prelium:
et conuertit illos: et pugnaue
runt. Et viderunt qui fugiebant
partis illius et reuersi sunt ad
eum: et insequebantur cum eo
usque cades ad castra sua: et per
uenerunt usque illuc. Et ceciderunt
de alienigenis in die illa tria
milia virorum: et reuersus est iona
thas in ierusalem. Capitulum xij.

Et vidit ionathas
quia tempus eum iu
uat: elegit viros et
misit eos romam statuere et re
nouare cum eis amiciciam. Et
ad spartas et ad alia loca
misit epistolas secundum ean
dem formam. Et abierunt romam et
intrauerunt in curiam: et dixerunt.
Ionathas summus sacerdos et
gens iudeorum miserunt nos:
ut renouetis amiciciam et soci
etatem secundum pristinum. Et dede
runt illis epistolas ad ipsos
per loca: ut deducerent eos in
terram iuda cum pace. Et hoc
exemplum epistolarum. quas
scripsit ionathas spartiatis.

Jonathas summus sacerdos
et seniores gentis et sacerdo
tes et reliquus populus iu
deorū: spartiatis fratribus
salutē. Jam pridē misse erāt
epistole ad oniam summū
sacerdotē a dario qui regna
bat apud vos: qm estis fra
tres nostri sicut rescriptū cō
tinet. qd subiectū est. Et sus
cepit onias virū qui fuerat
missus cum honore: et acce
pit epistolas in quibz signi
ficabatur de societate et amici
cia. Nos cū nullo horū indi
geremus. habētes solatio
sanctos libros qui sunt in
manibz nostris. maluimus
mittere ad vos renovare
fraternitatē et amiciciā: ne
forte alieni efficiamur a vob.
Multa enī tēpora transierunt:
ex quo misistis ad nos. Nos
ergo in omī tēpore sine inter
missione in diebz solēpnibz
et ceteris quibz oportet me
mores sumus vestri. ī sacri
ficijs que offerimus et obser
vationibz: sicut fas est. et

decet meminisse fratrū. Letamur
itaqz de gloria vrā. Nos autē
circūdederūt multe tribulatio
nes. et multa prelia: et ipug
naverūt nos reges qui ī cir
cuitu sūt nrō. Noluimus ergo
vobis molesti esse: neqz ceteris
socijs et amicis nrīs in prelijs.
Habuimus enī de celo auxi
liū. et liberati sumus: et hu
miliati sūt inimici nrī. Elegimus
itaqz numeniū antiochi.
et antipatrū iasonis filiū: et
misimus ad romanos reno
vare cū eis amiciciā. et soci
etatē pristinā. Mandavimus
itaqz eis ut veniāt etiā ad
vos. et salutēt vos: et reddant
vobis epistolas nrās. de ino
vatione fraternitatis nostre.
Et nūc bene facietis: respon
dentes nobis ad hec. Et hoc
rescriptū epistolarū: qd mise
rat onias rex spartiatarū.
Onias ionathe sacerdoti ma
gno salutē. Inventū est ī scrip
tura de spartiatis et iudeis
quoniā sūt fratres: et quia
sunt de genere abrahā. Et

nunc ex quo hec cognovimus: be-
ne facitis scribentes nobis de
pace vestra. Sed et nos rescripsi-
mus vobis. Pecora nostra et
possessiones nostre vestre sunt: et
vestre nostre. Mandavimus
itaque hec nunciari vobis. Et
audivit ionathas quoniam regres-
si sunt principes demetrii cum exer-
citu multo. supra quam prius pug-
nare adversus eum: et exiit ab
ierusalem et occurrit eis in ama-
thite regione. Non enim dederat
eis spacium ut ingrederentur regi-
onem eius. Et misit speculatores
in castra eorum: et reversi nunciа-
verunt. quia constituunt superveni-
re illuc nocte. Cum occidisset
autem sol. precepit ionathas su-
is vigilare. et esse in armis
paratos ad pugnam tota noc-
te: et posuit custodes per circu-
itum castrorum. Et audierunt adver-
sarii quia paratus est iona-
thas cum suis in bello: et timu-
erunt et formidaverunt corde su-
o: et accenderunt focos in castris
suis. Jonathas autem et qui cum
eo erant non cognoverunt usque
mane. Videbant enim luminaria
ardentia. Et secutus est ionathas eos:
et non comprehendit eos. Transi-
erant enim flumen eleutherum. Et
divertit ionathas ad arabas
qui vocantur zabadei et percussit
eos: et accepit spolia eorum. Et
vinxit et venit damascum: et per-
ambulavit omnem regionem
illam. Symon autem exiit et venit
usque ascalonam. et ad proxima
presidia: et declinavit in ioppen.
et occupavit eam. Audivit e-
nim quod vellent presidium tradere
partibus demetrii: et posuit ibi
custodes ut custodirent eam.
Et reversus est ionathas et con-
vocavit seniores populi: et co-
gitavit cum eis edificare pre-
sidia in iudea. et edificare mu-
ros in ierusalem. et exaltare altitu-
dinem magnam inter medium ar-
cis et civitatis: ut separaret eam
a civitate. ut esset ipsa singu-
lariter. et neque emant neque ven-
dant. Et convenerunt ut edificarent
civitatem. Et ceciderunt muri qui
erant super torrentem ab ortu solis:
et reparavit eum qui vocatur

caphetetã. Et symõ edificauit
adyada in sephela. et muni
uit eã: et iposuit portas et se
ras. Et cũ cogitasset triphon
regnare asye. et assumere dya
dema. et extendere manũ in an
thiochũ regẽ. timens ne forte
nõ pmitteret eũ ionathas.
sed pugnaret adũsus eum:
querebat cõprehendere eum et
occidere. Et exurgẽs abijt in
bethasan. Et exiuit ionathas
obuiã cũ quadraginta mili
bz uirorũ electorũ in preliũ:
et uenit bethasan. Et vidit
triphon quia uenit ionathas
cum exercitu multo. ut extenderet
in eum manus: et timuit.
Et excepit eum cũ honore:
et cõmendauit eũ omĩbz ami
cis suis: et dedit ei munera.
Et pcepit exercitibz suis: ut
obedirẽt ei sicut sibi. Et dixit
ionathe. Ut quid uexasti u
niũsũ pplm: cũ bellũ nobis
non sit? Et nũc remitte eos ĩ
domos suas. Elige aũt tibi
uiros paucos qui tecũ sint: et
ueni mecũ ptolomaidã: et
tradã illã tibi. et reliq̃ presidia.
et exercitũ. et uniũsos ppositos
negocij: et cõuersus abibo. Pp
terea enĩ ueni. Et credidit ei. et
fecit sicut dixit: et dimisit exer
citũ et abierũt in terrã iuda.
Retinuit aũt secũ tria milia
uirorũ: ex quibz remisit ĩ ga
lileã duo milia: mille autẽ
cũ eo uenerũt. Ut ĩtrauit aũt
ionathas ptolomaidã clau
serũt portas ptolomẽses. et
cõprehenderũt eum: et omnes
qui cum eo ĩtrauerãt gladio
ĩterfecerũt. Et misit triphon
exercitũ et equites ĩ galileã
et in campũ magnũ: ut p
deret omẽs socios ionathe.
At illi cũ cognouissent quia
cõprehensus est et perijt et õ
nes qui cũ eo erant: hortati
sunt semetipos. et exierunt
parati in preliũ. Et uidẽtes
hij qui insecuti fuerãt. quia
pro anima res est illis: reu
si sunt. Illi aũt uenerũt cũ
pace omẽs in terrã iudã: et
planxerũt ionathan et eos q̃
cũ eo fuerãt ualde. Et luxit il

rael luctu magno. Et q̄sierūt
omēs gentes que erāt in cir
cuitu eorū cōterere eos. Dixe
runt enī. Non habent principē
et adiuuantē. Nūc ergo ex
pugnemus illos: et tollamus
de hominibꝫ memoriā eorum.
Et audi Capl'. xiij.
uit symō qđ con
gregauit triphon
exercitū copiosum ut veniret
in trā iuda. et attereret eā:
videns quia in tremore po
pulus est et timore. ascēdit
iherusalē. et cōgregauit po
pulū: et adhortans dixit.
Vos scitis quanta ego et fra
tres mei et domus patris mei
fecimus pro legibꝫ et pro sanc
tis prelia: et āgustias qua
les vidimus. Horū gracia pe
rierūt fratres mei omēs ppt
israel: et relictus sum ego so
lus. Et nūc nō michi cōtin
gat parcere anime mee in
omī tēpore tribulationis.
Non enī melior sum fratri
bus meis. Vindicabo itaqꝫ
gentē meā et sancta. natos
qꝫ vestros et uxores: q̄a cōgre
gate sunt vniuerse gentes con
terere nos inimicicie gracia.
Et accensus est spiritus ppli
simul. ut audiuit sermones
istos: et responderūt voce
magna dicētes. Tu es dux
noster loco iude et ionathe
fratris tui. Pugna preliū
nostrū: et omia queūqꝫ dix
eris nobis faciem9. Et cōgre
gans omēs viros bellato
res accelerauit omēs muros
iherusalē cōsūmare: et mu
niuit eam in giro. Et misit
ionathan filiū absolomi et
cū eo exercitū nouū in ioppen:
et eiectis hys qui erāt in ea.
mansit illic ipē. Et mouit tri
phon ab ptolomaida cum
exercitu multo ut veniret i trā
iuda: et ionathas cum eo in
custodia. Symō autē appli
cuit in addus. contra faciē
cāpi. Et ut cognouit triphō
quia surrexit symō in loco
ionathe fratris sui. et q̄a
cōmissurus erat cū eo preli
um: misit ad eū legatos

dicens. Pro argēto quod debebat frater tuus ionathas in ratione regis. detinuim⁹ eū. Et nunc mitte argenti talenta centū. et duos filios eius obsides. ut nō dimissus fugiat a nobis: et remittem⁹ eū. Et cognouit symō quia cū dolo loquerētur secū: iussit tamē dari argentū et pueros: ne inimicitiā magnā sumeret ad israel pplm dicentē. Quia nō misit argentū et pueros: propterea perijt. Et mētitus ē: et nō dimisit ionathā. Et post hec venit triphon ītra regionē. ut cōtereret eam: et girauerūt per viā que ducit ador. Et symō et castra eius ambulabāt in omnē locū quocūqȝ ibant. Qui autē in arce erant miserūt ad triphonem legatos: ut festinaret venire per desertū. et mitteret illis alimonias. Et parauit triphon omnē equitatum: ut veniret illa nocte. Erat enī nix valde multa: et non venit in galadithim. Et cū

appropinquasset basthamā: occidit ionathan et filios eius illic. Et cōuertit triphon: et abijt in terram suā. Et misit symon et accepit ossa ionathe fratris sui: et sepeliuit ea in modyn ciuitate patrū eius. Et planxerūt eū omnis israel planctu magno: et luxerūt eū dies multos. Et edificauit symon sup sepulchrū patris sui et fratrū suorum edificium altū visu: lapide polito. retro et ante. Et statuit septē pyramidas vnā contra vnam: patri et matri et quatuor fratribȝ. Et hys circūposuit colūpnas magnas: et sup colūpnas arma. ad memoriam eternā. Et iuxta arma naues sculptas: que viderētur ab hominibȝ nauigātibȝ mare. Hoc est sepulchrū qd fecit in modyn: usqȝ in hūc diem. Triphon autē cū iter faceret cū anthiocho rege adolescēte dolo occidit eum: et regnauit loco eius. Et imposuit sibi dyadema asie:

et fecit plagā magnā in t(er)ra.
Et edificauit symon p̄sidia
iudee muniens eā turribus
excelsis. et muris magnis.
et portis. et seris: et posuit
alimēta in munitionibus.
Et elegit symō viros et misit
ad demetriū regē ut faceret
remissionē regioni: quia
actus omnes triphonis p
direptionē fuerant gesti.
Et demetrius rex ad ista ver
ba respondit: et scripsit e
pistolā talē. Rex demetrius
symoni summo sacerdoti. et a
mico regū et senioribȝ. et gen
ti iudeoꝝ salutē. Coronā aure
am et baein quam misistis
suscepimus: et parati sumus
facere vobiscū pacē magnā:
et scribere p̄positis regis remit
tere vobis que indulsim(us). Que
cūqȝ enī cōstituimus vob. con
stant. Munitiones quas edi
ficastis. sint vob. Remittim(us)
quoqȝ ignorātias et peccata
usqȝ in hodiernū diem: et co
ronā quā debebatis. Et siquid
aliud erat tributariū ihern

salē: iam non sit tributariū.
Et si qui ex vobis apti sunt
cōscribi inter nostros cōscri
bantur: et sit inter nos pax.
Anno cētesimo septuagesimo
ablatū est iugū gentiū ab
israel. Et cepit populus isrl'
scribere in tabulis et gestis
publicis: anno primo sub
symone summo sacerdote mag
no duce. et principe iudeorū.
In diebȝ illis symō applicauit
ad gazā. et circūdedit eā cas
tris: et fecit machinas. Et ap
plicauit ad ciuitatē: et percussit
turrē unā et cōprehendit. Et
qui eruperāt erāt int(er) machi
nā et ciuitatē. Et factus est
motus magnus in ciuitate.
Et ascenderūt qui erant in
ciuitate cū uxoribȝ et filijs su
pra murū. scissis tunicis su
is: clamauerūt voce magna.
postulātes a symone dextras
sibi dari: et dixerūt. Nō nob
reddas secūdū malicias nos
tras: sed secūdū misericordi
as tuas. Et flexus symon nō
debellauit eos. Eiecit tamē

eos de ciuitate. Et emundauit e
des in quibꝫ fuerant simulachra:
et tunc intrauit in eam cum
ymnis benedicens dominum. Et eiec
ta ab ea omni immundicia: col
locauit in ea viros qui legem
facerent. Et muniuit eam: et fecit
sibi habitationem. Qui autem
erant in arce iherusalem: pro
hibebantur egredi et ingredi in regio
nem. et emere ac vendere. Et esuri
erunt valde: et multi ex eis fa
me perierunt. Et clamauerunt
ad symonem ut dextras accipe
rent: et dedit illis. Et eiecit eos
inde: et mundauit arcem a conta
minationibꝫ. Et intrauerunt in
eam tercia et vicesima secundi
mensis. anno centesimo septu
agesimo primo. cum ramis pal
marum et cyniris. et cimbalis.
et nablis. et ymnis. et canticis:
quia contritus est inimicus
magnus ex israel. Et constituit
ut omnibꝫ annis agerentur di
es hij cum leticia. Et muniuit
montem templi qui erat secus
arcem: et habitauit ibi ipse. et
qui cum eo erant. Et vidit symon
iohannem filium suum quod vir esset:
et posuit eum ducem virtutum vni
uersarum: et habitauit gazara.

Anno Capitulum xiiij. tris
centesimo septuage
simo secundo. congre
gauit rex demetrius exercitum
suum: et abijt mediam ad contra
henda sibi auxilia ut expug
naret triphonem. Et audiuit
arsaces rex persidis et medie quia
intrauit demetrius confines
suos: et misit vnum de princi
pibus suis ut comprehenderent
eum viuum. et adduceret eum ad
se. Et abijt et percussit castra de
metrij et comprehendit eum: et
duxit eum ad arsacem: et posuit
eum in custodiam. Et siluit terra
iuda. omnibꝫ diebꝫ symonis.
Et quesiuit bona gentis sue:
et placuit illis potestas eius
et gloria eius omnibꝫ diebus.
Et cum omni gloria sua acce
pit ioppen in portum: et fecit
introitum in insulis maris. Et
dilatauit fines gentis sue:
et obtinuit regionem. Et con
gregauit captiuitatem multam:

et dn̄atus est gazare. et beth
sure. et arcē. Et abstulit imū
dicias ex ea: et nō erat qui re
sisteret ei. Et vnusquisqȝ cole
bat terrā suā cū pace: et terra
iuda dabat fructus suos: et
ligna campoꝝ fructū suū. Seni
ores in plateis sedebant omēs:
et de bonis terre tractabāt. Et
iuuenes induebāt se gloriā:
et stolas belli. Ciuitatibȝ tribu
ebat alimonias: et cōstitue
bat eas. ut essent vasa mu
nitionis: quoadusqȝ nomīa
tū est nomē glorie eius usqȝ
ad extremū terre. Fecit pacem
sup terrā: et letatus est israel
leticia magna. Et sedit vnus
quisqȝ sub vite sua et sub fi
culnea: nec erat qui eos terre
ret. Defecit īpugnās eos super
terrā. Reges cōtriti sūt in die
bȝ illis: et cōfirmauit omēs
hūiles ppli sui. Et legē exquisi
uit: et abstulit omnē iniquū
et malū. Sancta glorificauit:
et multiplicauit vasa sāctoꝝ.
Et auditū est rome qa defūc
tus esset ionathas. et usqȝ in

spartiatas: et cōtristati sunt
valde. Vt audierūt autē qd sy
mon frater eius factus esset
sūmus sacerdos loco eius. et
ipse obtineret regionē et ciui
tates in ea: scripserūt ad eum
in tabulis ereis ut renouarēt
amicicias et societatē quā fece
rant cum iuda et ionatha fra
tribȝ eius. Et lecte sūt in cōsp
tu ecclesie in ihrlm. Et hoc exē
plū epistolarū quas miserūt
spartiate. Spartianoꝝ prin
ceps et ciuitates. symoni sac
doti magno. et senioribȝ et
sacerdotibȝ. et reliquo populo
iudeoꝝ fratribȝ. salutē. Legati
qui missi sunt ad populum
nr̄m nūciauerūt nobis de ves
tra gloria et honore ac leticia:
et gauisi sumus in introitu e
orū. Et scripsim9 que ab ipis
erāt dicta in cōcilijs populi
sic. Numenius āthiochi. et
antipater iasonis filius le
gati iudeorū venerūt ad nos:
renouātes nobiscū amiciciā
pristinā. Et placuit pplō ex
cipere viros gloriose: et po

nere exemplū sermonū eoꝝ in
segregatis ppl'i libris: ut sit
ad memoriā pplō sparcia
tarū. Exemplū aūt horū sc̄p
simus symoni magno sacer
doti. Post hec aūt misit sy
mon numeniū romā habē
tem clipeū aureū magnū.
pondus minarū mille: ad
statuendā cū eis societatē. Cū
aūt audisset pplus roman⁹
sermones istos: dixerūt. Quā
graciarū actionē reddemus
symoni et filijs eius? Resti
tuit enī ipse fratres suos: et
expugnauit īimicos israel
ab eis. Et statuerūt ei liberta
tē: et descripserūt in tabulis
ereis: et posuerūt in titulis
in montē syon. Et hoc exem
plū scripture. Octaua decima
die mēsis elul. anno cētesimō
septuagesimō secundo. āno ter
cio sub symone sacerdote mag
no. in asaramel. in cōuentu
magno sacerdotū et ppli. et
pncipū gentis. et seniorū re
gis nota facta sūt hec: quo
niā frequēter facta sūt p̄lia

in regione nr̄a. Symō aūt
mathathie filius ex filijs ia
rib. et fratres eius dederūt se
periculo: et restiterūt aduersa
rijs gentis sue ut starent sā
ipsorū et lex: et gloria magna
glorificauerūt gentē suā. Et
cōgregauit ionathas gentē
suā: et factus est illis sacerdos
magn⁹: et appositus est ad
pplm suū. Et voluerūt inimi
ci eorū calcare et atterē regi
onē ipsorū: et extendere man⁹
in sancta eorū. Tunc restitit
symō et pugnauit pro gen
te sua: et erogauit multas
pecunias et armauit viros
virtutis gentis sue: et dedit
eis stipendia. Et muniuit ci
uitates iudee et bethsurā. que
erat in finibꝫ iudee ubi erant
arma hostiū antea: et posu
it illic p̄sidiū viros iudeos.
Et ioppen muniuit que erāt
ad mare. et gazarā que est
in finibꝫ azoti in qua hostes
antea habitabāt: et collo
cauit illic iudeos: et q̄cūqꝫ
apta erāt ad correptionē

eorũ posuit in eis. Et vidit
ppl's actũ symonis et glori
am quã cogitabat facere gẽ
ti sue: et posuerũt eũ ducem
suũ et principẽ sacerdotũ. eo
qđ ipẽ fecerat hec om̃ia. et
iusticiã et fidem quã cõserua
uit genti sue: et exquisiuit oĩ
modo exaltare ppl'm suũ. Et
in diebꝫ eius ꝓsperatũ est in
manibꝫ eius. ut tollerentur
gentes de regione ipsorꝫ qui
in ciuitate dauid erant ĩ ihe
rusalẽ in arce: de qua ꝓcede
bant et cõtamĩabãt om̃ia
que in circuitu sanctorꝫ sũt.
et inferebãt plagã magnã
castitati. Et collocauit in
ea viros iudeos tutamentũ
regionis et ciuitatis: et exal
tauit muros in iherusalẽ.
Et rex demetrius statuit illi
sũmũ sacerdotiũ. Secundũ
hec fecit eũ amicũ suũ: et glo
rificauit eum gloria mag
na. Audiuit enĩ qđ appella
ti sunt iudei a romanis. ami
ci. et socij. et fratres: et quia
susceperũt legatos symõis
gloriose. Et quia iudei et sacer
dotes eorũ cõsenserũt eũ esse
ducem suũ. et summũ sacer
dotẽ ineternũ: donec surgat
propheta fidelis. Et ut sit sup
eos dux et ut cura esset illi ꝓ
sanctis: et ut cõstitueret ꝑpo
sitos sup opera eorꝫ et super
regionem. et sup arma. et
sup ꝑsidia: et cura sit illi de
sanctis. Et ut audiat̃ ab ho
mĩbꝫ et scribant̃ in nõie eiꝰ
om̃es cõscriptiones in regio
ne: et ut operiat̃ purpura &
auro. Et ne liceat ulli ex po
pulo et ex sacerdotibꝫ irritũ
facere aliqđ horũ. et contradi
cere hijs que ab eo dicunt̃: aut
cõuocare cõuentũ in regione
sine ipso: et vestiri purpura.
et uti fibula aurea. Qui aut̃
fecerit extra hec aut irritũ fece
rit aliquid horũ: reus erit. Et
cõplacuit om̃i ppl'o statuere
symonẽ: et facere scđm ṽba
ista. Et suscepit symon: et pla
cuit ut sũmo sacerdotio fun
geret̃ et esset dux et princeps
gentis iudeorꝫ et sacerdotũ. et

pesset omnibus. Et scripturam istam dixerunt ponere in tabulis ereis: et ponere eas in peribulo sanctorum in loco celebri. Exemplum autem eorum ponere in erario: ut habeat symon et filii eius.

Et misit Capitulum xv.

Et misit rex anthiochus filius demetrii epistolas ab insulis maris. symoni sacerdoti et principi gentis iudeorum. et universe genti: et erant continentes hunc modum. Rex anthiochus symoni sacerdoti magno. et genti iudeorum salutem. Quoniam quidem pestilentes obtinuerunt regnum patrum nostrorum. volo autem vindicare regnum et restituere illud sicut erat antea: electam feci multitudinem exercitus. et feci naves bellicas. Volo autem procedere per regiones ut ulciscar in eos qui corruperunt regionem nostram: et qui desolaverunt civitates multas in regno meo. Nunc ergo statuo tibi omnes oblationes quas remiserunt tibi ante me reges: et quecumque alia dona remiserunt tibi. Et permitto tibi facere percussuram proprii numismatis in regione tua: iherusalem autem sanctam esse et liberam. Et omnia arma que fabricata sunt et presidia que extruxisti que tenes: maneant tibi. Et omne debitum regium et que futura sunt regia: ex hoc et in totum tempus remittuntur tibi. Cum autem obtinuerimus regnum nostrum glorificabimus te et gentem tuam. et templum gloria magna: ita ut manifestetur gloria vestra in universa terra. Anno centesimo septuagesimo quarto exiit anthiochus in terram patrum suorum. Et convenerunt ad eum omnes exercitus: ita ut pauci relicti essent cum triphone. Et insecutus est eum anthiochus rex. Et venit doram. fugiens per maritimam. Sciebat enim quod congregata sunt in eum mala: et reliquit eum exercitus. Et applicuit anthiochus super doram cum centum viginti milibus virorum belligeratorum et octo milibus equitum: et circuivit

civitatē. Et naves a mari ac
cesserūt: et vexabāt civita
tē a terra et mari: et nemīnē
sinebāt egredi. Venit autem
numenius et qui cū eo fuerāt
ab urbe roma. habētes epi
stolas regibꝫ et regionibꝫ scrip
tas: in quibꝫ cōtinebātur hec.
Lucius cōsul romanoꝝ pto
lomeo regi salutē. Legati iu
deorū venerūt ad nos amici
nři renovātes pristinā ami
ciciā et societatē: missi a sy
mone pñcipe sacerdotū et po
pulo iudeoꝝ. Attulerūt autē
et clipeū aureū minarū mil
le. Placuit itaqꝫ nobis scribē
regibꝫ et regionibꝫ ut nō in
ferant illis mala. neqꝫ ipug
nent eos et civitates eorū et
regiones eoꝝ: et ut nō ferāt
auxiliū pugnātibꝫ adūsus
eos. Visū est autē nobis acci
pere ab eis clipeū. Siqui er
go pestilentes refugerūt de re
gione ipsorū ad vos: tradi
te eos symoni principi sacer
dotū: ut vindicet in eos secun
dū legē suā. Hec eadē scripta

sunt demetrio regi et attalo.
et arabe. et arsaci. et in omēs
regiones. et samsame. et spar
tanis. et delo. et mido. et sicio
ne. et carie. et samum. et pam
philiā. et liciā. et alicarnasū
et rodū. et phaselida. et coo.
et syden. et arado. et gortinā.
et gnidū. et cyprū. et syrenē.
Exemplū autē eoꝝ scripserūt
symoni principi sacerdotū.
et populo iudeorū. Anthio
chus autē rex applicavit castra
in dora secundo. admovēs
ei semper manus et machinas
faciens: et cōclusit triphonē
ne procederet. Et misit ei symō
ne duo milia viroꝝ electorū
in auxiliū: et argentū. et au
rū. et vasa copiosa. Et noluit
ea accipere: sed rupit omnia
que pactus est cū eo antea:
et alienavit se ab eo. Et misit
ad eū athenobiū unū de a
micis suis: ut tractaret cū
ipso dicens. Vos tenetis iop
pen et gazarā. et arcē que ē
in iherusalē civitates regni
mei. Fines earū desolastis:

et fecistis plagā magnā in terra:
et dn̄ati estis per loca multa
in regno meo. Nūc ergo tra/
dite civitates quas occupas/
tis: et tributa locorū quibus
dn̄ati estis extra fines iudee.
Sin autē date pro illis quin/
genta talēta argenti: et exter/
minij quod exterminastis. et
tributorū civitatū alia talē/
ta q̄nquaginta. Sin autem:
veniemus et expugnabimus
vos. Et venit athenobius a/
micus regis in ihr̄lm. et vidit
gloriā symonis et claritatē
in auro et argēto et appara/
tū copiosū: et obstupuit. Et
retulit ei verba regis. Et re/
spondit symō et dixit. Neque
alienā terrā sumpsimus neque a/
liena detinemus: sed heredita/
tē patrū nostrorum que ab inimicis
nostris iniuste aliquo tēpore
possessa est. Nos vero tēpus
habētes: vendicamus here/
ditatē patrū nostrorum. Nam
de ioppe et gazara que expos/
tulas: ipsi faciebāt in populō
plagā magnā et in regione
nostra. Horū damus talenta
centū. Et nō respondit illi ver/
bū. Reversus autem cū ira ad
regem: renūciavit ei verba ista.
et gloriā symōis. et universa
que vidit. Et iratus est rex ira
magna. Triphon autem fugit
navi in hortosyadā. Et cōsti/
tuit rex cendebeum ducē ma/
ritimū. et exercitū equitū et
peditū dedit illi: et mādavit
illi movere castra cōtra faci/
em iudee. Et mādavit ei edi/
ficare cedronē et obstruere
portas civitatis: et debellare
populm. Rex autem persequebatur
triphonē. Et pervenit cendebe/
us iamniā: et cepit irritare
plebē et cōculcare iudeā. et
captivare populm et interficere.
et edificare cedronē. Et collo/
cavit illic equites et exercitū:
ut egressi perambularēt viam
iudee. sicut cōstituit ei rex.

Cap. xvi.

Et ascēdit
iohānes de gaza/
ris: et nūciavit sy/
moni patri suo. que fecit
cendebeus in populō ipsorum. Et

vocauit symō duos filios
suos seniores. iudā et iohā
nē: et ait illis. Ego et fratres
mei et domus patris mei. ex
pugnauim⁹ hostes israel ab
adolescētia usqꝫ in hūc diem:
et prosperatū est in manibꝫ
nr̄is liberare israel aliquoti
ens. Nunc aūt senui. Sed es
tote loco mei et fratris mei:
et egressi pugnate pro gēte
nostra. Auxiliū vero de celo
vobiscū sit. Et elegit de regio
ne viginti milia viroꝝ belli
geratorū et equites: et pfec
ti sunt ad cendebeū: et dormi
erūt in modyn. Et surrexerūt
mane: et abierūt in campū.
Et ecce exercitus copiosus ī
obuiā illis peditū et eqtū:
et fluuius torrēs erat inter
mediū ipsorū. Et admouit
castra cont̄ faciē eorū: ipse et
pplus eius. Et vidit pplm tre
pidantē ad transfretādū tor
rentē: et transfretauit prim⁹.
Et viderūt eum viri et trāsie
rūt post eū: et diuisit pplm
et equites in medio peditū.

Erat aūt eqtatus aduersario
rū copiosus nimis. Et exela
mauerūt sacris tubis: et in
fugā conuersus est cendebeus
et castra eius. Et ceciderūt ex
eis multi vulnerati: residui
aūt fugerūt in munitionē.
Tūc vulneratus est iudas
frater iohānis. Johānes au
tem insecutus est eos: donec
venit cedronā quā edificauit.
Et fugerūt usqꝫ ad turres q̄
erant in agris azoti: et suc
cendit eas igni. Et ceciderūt
ex illis duo milia virorū: et
reuersus est iudā in pace. Et
ptolomeus filius abobi
cōstitutus erat dux ī cāpo
iherico: et habebat argētū
et aurū multū. Erat enim
gener summi sacerdotis. Et ex
altatū est cor eius et volebat
obtinere regionē: et cogita
bat dolū aduersus symonē
et filios eius. ut tolleret eos.
Symō aūt pambulās ci
uitates que erant in regiōe
iudee et sollicitudinē gerens
earū: descendit iherico ipse

et mathathias filius eius.
et iudas. anno centesimo sep
tuagesimo septimo. mense un
decimo. hic mensis sabath. Et
suscepit eos filius abobi.
in municiunculam que vo
catur doch cum dolo: quam edi
ficauit. Et fecit eis conuiuium
magnum: et abscondit illic
viros. Et cum inebriatus esset
symon et filii eius: surrexit
ptolomeus cum suis. et sumpse
runt arma sua. et intrauerunt
in conuiuium: et occiderunt eum et
duos filios eius. et quosdam
pueros eius. Et fecit deceptio
nem magnam in israel: et reddi
dit mala pro bonis. Et scrip
sit hec ptolomeus et misit
regi ut mitteret ei exercitum in
auxilium: et traderet regionem.
et ciuitates eorum. et tributa
eorum. Et misit alios in gazaram
tollere iohannem. Et tribunis
misit epistolam. ut venirent
ad se: et daret eis argentum
et aurum et dona. Et misit ali
os occupare iherusalem et
montem templi. Et precurrens
quidam nunciauit iohanni in
gazara. quia periit pater
eius et fratres eius: et quia mi
sit te quoque interfici. Vt audi
uit autem vehementer expauit:
et comprehendit viros qui ve
nerant perdere eum: et occidit
eos. Cognouit enim quia querebant
eum perdere. Et cetera sermonum
iohannis et bellorum eius et bo
narum virtutum quibus fortiter
gessit. et edificii murorum quos
exstruxit. et rerum gestarum eius:
ecce hec scripta sunt in libro
dierum sacerdotii eius. ex quo
factus est princeps sacerdotum
post patrem suum. Explicit liber
machabeorum primus. Incipit
liber secundus.

Fratribus
qui sunt
per egip
tum iu
deis: sa
lutem dicunt fratres qui sunt
in iherosolimis iudei et qui
in regione iudea. et pacem bo
nam. Benefaciat vobis deus. et
meminerit testamenti sui

quod ad abrahā. et ysaac.
et iacob. locutus est seruoꝝ
suoꝝ fideliū: et det vobis
cor omnibꝫ ut colatis eū: et fa
ciatis eius volūtatē corde
magno. et animo volenti.
Adaperiat cor vrm̄ in lege
sua et in p̄ceptis suis: et fa
ciat pacem. Exaudiat orō
nes vestras. et reconcilietur
vobis: nec vos deserat in tē
pore malo. Et nūc hic sum⁹
orātes pro vobis. Regnante
demetrio anno cētesimo sexage
simo nono. nos iudei scripsim⁹
vobis. in tribulatione. et im
petu. qui superuenit nobis in
istis annis: exquo recessit iasō
a sancta terra. et a regno. Por
tā succenderūt: et effuderunt
sanguinē innocentē. Et ora
uimus ad dn̄m et exauditi
sumus: et obtulimus sacrifi
ciū et similaginē: et accēdim⁹
lucernas. et p̄posuim⁹ panes.
Et nūc frequētate dies sceno
phegie mēsis casleū. Anno
cētesimo octogesimo octauo.
populus qui est iherosolimis
et in iudea. senatus qꝫ et iudas:
aristobolo magistro ptolo
mei regis. qui est de genere xp̄ic
torū sacerdotū. et hiis qui in
egipto sunt iudeis salutē et
sanitatē. De magnis p̄iculis
a deo liberati magnifice gra
cias agimus ipsi: utpote qui
aduersus talē regem dimica
uimus. Ipse enī ebullire fecit
de p̄side eos qui pugnauerūt
contra nos. Nam cū in p̄side
esset dux ipse et cū eo imēsus
exercitus: cecidit in templo
nanee cōsilio deceptus sacer
dotis nanee. Etenī cū ea habi
taturus venit ad locū. anthi
ochus et amici eius: et ut ac
ciperet pecunias multas dotis
noīe. Cūqꝫ p̄posuissent eas
sacerdotes nanee. et ipse cum
paucis ingressus esset intra
ambitū fani: clauserūt tem
plū cū intrasset anthiochus.
Apertoqꝫ occulto aditu tēpli.
mittentes lapides p̄cusserūt
ducē. et qui cū eo erant: et
diuiserūt membratī: et capitibꝫ
āputatis foras p̄iecerūt. P

om̄ia bn̄dictꝰ deus: q̄ tradidit
impios. Facturi igit̄ quīta et
vicesima mensis casleu. puri
ficationē tēpli necessariū duxi-
mus significare vobis: ut et
vos quoq3 agatis diē sceno
phegie. et diē ignis qui datus
est quādo neemias edificato
templo et altari. obtulit sacri
ficia. Nam cū in p̄sidē duceren
tur patres nr̄i: sacerdotes qui
tunc dei cultores erāt acceptū
ignē de altari occulte abscon
derūt in valle. ubi erat pute
us altus siccus. Et in eo con
tutati sunt eū: ita ut om̄ibȝ
ignotus esset locus. Cum p̄
teriissent aūt multi anni. et
placuit deo ut mitteret neemi
as a rege p̄sidis: nepotes sa
cerdotū illoꝝ qui absconderāt.
misit ad requirendū ignē. Et
sicut narrauerūt nobis: nō
īuenerūt ignē sed aquā cras
sam. Et iussit eos haurire: et
afferre sibi. Et sacrificia que
imposita erāt iussit sacerdos
neemias asp̄gi aqua ipsa:
et ligna. et que erant suppo
sita. Atq3 hoc factū est et tem
pus affuit. quo sol refulsit qui
prius erat in nubilo: accen
sus est ignis magnus. ita
ut om̄es mirarent̄. Orōnē
aūt faciebāt om̄es sacerdo
tes dū cōsūmaret̄ sacrificiū:
ionatha īchoante ceteris au
tem respōdentibȝ. Et neemie
erat oratio huc̄ habēs mo
dū. Dn̄e deus omniū creator
terribilis et fortis. iustus et
misericors. qui solus es bon
rex. solus prestans. solus ius
tus. et om̄ipotens et eternus:
qui liberas israel de omni
malo. qui fecisti patres elec
tos et sanctificasti eos: acci
pe sacrificiū pro universo
populo tuo israel: et custodi
partem tuā et sanctifica. Cō
grega disp̄sionē nostrā: libe
ra eos qui seruiūt gentibus.
Cōtēptos et abhominatos
respice: ut sciant gētes q̄d tu
es deus noster. Affige oppri
mētes nos: et cōtumeliā fa
cientes in sup̄bia. Cōstitue
plebem tuū in loco sancto tuo:

sicut dixit moyses. Sacerdotes
aūt psallebāt ẏnos: usqꝫquo
cōsūptū esset sacrificiū. Cum
aūt cōsūptū fuisset sacrificiū:
ex residua aqua neemias iussit
lapides maiores pfundi. Quod
ut factū est flāma ex eis accē
sa est: sed ex lumīe quod re
fulsit ab altari cōsūpta est.
Ut vero mai̇̄festata res est re
nūciatū est regi psarū. qd ī
loco in quo ignē absconde
rant hij qui translati fuerāt
sacerdotes aqua apparuit:
de qua neemias et qui cum
eo erant purificauerūt sacri
ficia. Considerans aūt rex et
rem diligenter examinās: fe
cit ei templū. Et si quibus do
minauerat rex: multa bona
accipiebat ex hoc et tribuebat.
Appellauit aūt neemias huc
locū nepthar: quod interptat
purificatio. Vocat aūt apud
plures nephi. Capitulū ij.

Inuenitur aūt in descrip
tionibz iheremie pphe
te. qd iussit accipere
ignem eos qui transmigra
bant. ut significatū est et ut
mandauit transmigratis: et
dedit illis legē ne obliuiscerē
tur pcepta dn̄i: et ut nō exer
rarēt mētibz. videntes simula
chra aurea et argētea et orna
mēta eoꝝ. Et alia huiusmodi
dicens: hortabatur ne legem
amouerēt a corde suo. Erat
aūt in ipsa scriptura quomō
tabernaculū et archā iussit
ppheta diuino responso ad
se facto. comitari secū: usqꝫ quo
exijt in montē. in quo moy
ses ascendit et vidit dei here
ditatē. Et vēiēs ibi iheremi
as. īuenit locū spelunce: et
tabernaculū. et archam. et
altare īcensi intulit illuc: et
ostiū obstruxit. Et accesserūt
quidā simul qui sequebant
ut notarēt sibi locū: et non
potuerūt īuenire. Ut autē
cognouit iheremias: culpās
illos dixit. qd ignotus erit
locus. donec cōgreget deus cō
gregationē populi et ppici
us fiat. Et tūc dn̄s ostendet
hec. Et apparebit maiestas

dn̄i: et nubes erit sicut moysi
māifestabat. Et sicut cum sa
lomon peciit ut locus sc̄tifi
caretur magno deo māifesta
bat hec: et ut sapientiā habēs
obtulit sacrificiū dedicationis
et cōsūmationis tēpli. Sicut
et moyses orabat dn̄m: et de
scendit ignis de celo. et cōsūp
sit holocaustū. Dixit moyses
eo q̄d non sit mādatū quod
erat pro peccato: et cōsūptū
est. Similiter et salomon octo
diebꝫ celebrauit dedicationē.
Inferebant̄ aūt in descriptio
nibꝫ et cōmentariys neemie
hec eadē. Et ut cōstruēs bibli
othecā cōgregauit de regioni
bꝫ libros: et ꝓphetarū et da
uid. et epistolas regū. et de do
nariys. Similiter aūt et iu
das ea que didicerat ꝑ bellū
quod nobis acciderat cōgre
gauit omīa: et sunt apud
nos. Si ergo desideratis hec:
mittite qui ꝑferāt vobis. Ac
turi itaqꝫ purificationē: scrip
simus vobis. Bene igitur
facietis: si egeritis hos dies.

Deus aūt qui liberauit popu
lū suū. et reddidit hereditatē
omībꝫ et regnū. et sacerdoti
um et sc̄tificationē sicut ꝓ
misit in lege: speramus q̄d
cito nr̄i miserebit̄. et cōgrega
bit de sub celo in locū sanctū.
Eripuit enī nos de magnis
periculis: et in locū purga
uit. De iuda vero machabeo
et fratribꝫ eius et de tēpli mag
ni purificatione. et de are de
dicatione: sed et de prelys q̄
ptinēt ad anthiochū nobi
lem. et filiū eius eupatorē
et de illuīationibꝫ que de ce
lo facte sunt ad eos qui pro
iudeis fortiter fecerūt. ita ut
vniūsā regionē cum pauci
essent vindicarēt. et barba
rā multitudinē fugarēt. et
famosissimū toto orbe tē
plū recuperarēt. et ciuitatē
liberarent ut leges que ab
olende erāt restituerent. dn̄o
cū omī trāquillitate ꝓpi
cio facto illis: itēqꝫ ab iaso
ne cyreneo quinqꝫ libris cō
prehensa: tēptauim̄ nos

uno volumine breviare. Considerantes enim multitudinem librorum et difficultatem volentibus aggredi narrationes historiarum propter multitudinem rerum. curavimus volentibus quidem legere ut esset animi oblectatio: studiosis vero ut possent facile memoriae commendare: omnibus autem legentibus utilitas conferatur. Et nobis quidem ipsis qui opus hoc breviandi causa suscepimus. non facilem laborem immo vero negotium plenum vigiliarum et sudoris assumpsimus: sicut hii qui praeparant convivium et quaerunt aliorum voluntati parere. propter multorum gratiam libenter laborem sustinemus: veritatem quidem de singulis auctoribus concedentes: ipsi autem secundum datam formam brevitati studentes. Sicut enim novae domus architecto de universa structura curandum est. ei vero qui pingere curat quae apta sunt ad ornatum exquirenda sunt: ita aestimandum est et in nobis. Etenim intellectum colligere et ordinare sermonem. et curiosius partes singulas quasque inquirere: historiae congruit auctori. Brevitatem vero dictionis sectari et executiones rerum vitare: brevianti concedendum est. Hinc igitur narrationem incipiemus. De praefatione tantum dixisse sufficiat. Stultum etenim est ante historiam effluere: in ipsa autem historia succingi.

Igitur cum Capitulum iii.

sancta civitas habitaretur in omni pace. leges etiam adhuc optime custodirentur propter Oniae pontificis pietatem et animos odio habentes mala: fiebat ut ipsi reges et principes locum summo honore dignum ducerent. et templum maximis muneribus illustrarent: ita ut Seleucus Asiae rex de reditibus suis praestaret omnes sumptus. ad ministerium sacrificiorum pertinentes. Symon autem de tribu Beniamin praepositus templi constitutus: contendebat obsistente sibi principe sacerdotum iniquum aliquid in civitate

molim. Sed cum vinceret oniam non posset: venit ad apollonium tharse filium qui illo tempore erat dux celesyrie et fenicis: et nunciavit ei pecuniis innumerabilibus plenum esse erarium iherosolimis. et communes copias immensas esse. que non pertinent ad rationem sacrificiorum: esse autem possibile sub potestate regis cadere universa. Cumque retulisset apollonius ad regem de pecuniis que delate erant: ille accitum heliodorum qui erat super negocia eius. misit cum mandatis. ut predictam pecuniam transportaret. Statimque heliodorus iter aggressus. specie quidem quasi per celesyriam et fenicem civitates esset peragraturus: re autem vera regis propositum perfecturus. Sed cum venisset iherosolimam et benigne a summo sacerdote in civitate esset exceptus: narravit de dato indicio pecuniarum: et cuius rei gracia adesset aperuit. Interrogabat autem: si vere hec ita essent. Tunc summus sacerdos ostendit deposita esse hec. et victualia viduarum et pupillorum. quedam vero esse hircani thobie viri valde eminentis. in hiis que detulerat impius symon: universa autem argenti talenta quadringenta esse: et auri ducenta. Decipi vero eos qui credidissent loco et templo. quod per universum mundum honoratur pro sui veneratione. et sanctitate: impossibile omnino esse. At ille pro hiis que habebat in mandatis a rege: dicebat omni genere regi ea deferenda. Constituta autem die: intrabat de hiis heliodorus ordinaturus. Non modica vero per universam civitatem erat trepidatio. Sacerdotes autem ante altare cum sacerdotalibus stolis iactaverunt se: et invocabant de celo eum qui de depositis legem posuit: ut hiis qui deposuerant ea salva custodiret. Iam vero qui videret summi sacerdotis vultum: mente vulnerabatur. Facies enim et color immutatus: declarabat

internū animi dolorē. Circū-
fusa enī erat mesticia viro
quedā et horror corporis: per
que manifestus aspicientibꝫ
dolor cordis eius efficiebat.
Alij etiā cōgregati de domibꝫ
cōfluebāt publica supplica-
tione obsecrātes: pro eo qđ
in cōtemptū locus esset ven-
turus. Accinctéqꝫ mulieres
cilicijs pectus: per plateas
cōfluebāt. Sed et virgines q̄
cōcluse erant: procurrebant
ad oniam. Alie aūt ad mu-
ros: quedā vero per fenestras
aspiciebāt. Vniūse aūt p̄te-
dentes manus in celū dep̄ca-
bant. Erat enī misera cōmix-
te multitudīs et magni sacer-
dotis in agone cōstituti exsp̄e-
ctatio. Et hij quidē invocabāt
omnipotentē deū: ut credita si-
bi. hijs qui crediderāt omni
integritate cōseruarentur. Heli-
odorus aūt qđ decreuerat p̄-
ficiebat: eodē loco ipse cum
satellitibꝫ circa erariū p̄sens.
Sed spūs omnipotētis mag-
nā fecit sue ostensionis evi-
dentiā: ita ut omnes qui au-
si fuerāt parere ei. ruentes dei
virtute. in dissolutionē et for-
midinē cōuerterētur. Appa-
ruit enī illꝭ quidā equus terribilē
habēs sessorē. optimis oper-
mentis adornatus: is qꝫ cum
impetu heliodoro priores cal-
ces elisit. Qui aūt ei sedebat:
videbat arma habere aurea.
Alij etiā apparuerūt duo iu-
uenes virtute decori: optimi
gloria speciosiqꝫ amictu. Qui
circūsteterūt eū: et ex utraqꝫ
parte flagellabāt sine inter-
missione multis plagis ver-
berātes. Subito aūt heliodo-
rus cōcidit in terrā. Eumqꝫ
multa caligine circūfusū ra-
puerūt: atqꝫ in sella gestato-
ria positū eiecerūt. Et is qui
cum multis cursoribꝫ et satel-
litibꝫ p̄dictū ingressus est era-
riū. portabat nullo sibi auxi-
liū ferente: manifesta cognita
dei virtute. Et ille quidē per
diuinā virtutē iacebat mu-
tus. Hij aūt dn̄m bndicebāt:
q̄a magnificabat locū suū.

Et templum quod paulo ante
timore ac tumultu erat ple
nū: apparente omnipotente dn̄o.
gaudio et leticia impletum est.
Tunc vero ex amicis heliodo
ri quidā rogabant cōfestī oniā.
ut inuocaret altissimū: et vi
tā donaret ei. qui in supmo
spiritu erat cōstitutus. Cōsi
derās aut̄ summus sacerdos ne
forte rex suspicaret̄ maliciā
aliquā. ex iudeis circa heliodo
rū cōsūmatā: obtulit pro sa
lute viri hostiā salutarē. Cū
qz summus sacerdos exoraret:
idem iuuenes eisdē vestibz a
micti astātes. heliodoro dix
erunt. Onie sacerdoti gracias
age: nā propt̄ eū tibi dn̄s
vitā donauit. Tu aut̄ ab eo
flagellatus: nūcia oībus
magnalia dei et potestatē.
Et hijs dictis nō cōparuerūt.
Heliodorus aut̄ hostia deo
oblata et votis magnis p
missis ei qui viuere illi con
cessit. et onie gracias agēs:
recepto exercitu repedā bat
ad regē. Testabatur aut̄ om
nibz: ea que sub oculis suis
viderat opa magni dei. Cū
aut̄ rex interogasset heliodo
rū quis esset aptus adhuc
semel ierosolimā mitti:
ait. Si quē habes hostē. aut
regni tui insidiatorē mitte
illuc. et flagellatū eū recipi
es si tamen euaserit: eo qd̄
in loco vere sit dei quedā vir
tus. Nā ipse qui habet in
celis habitationē. visitator
et adiutor est loci illius: et
venientes ad malefaciendū
percutit ac pdit. Igit̄ de helio
doro et erarij custodia ita se
res habet. Capitulum iiij.

Symon aut̄ pdic
tus pecuniarū et
patrie delator ma
le loquebat̄ de onia: tamqͣ
ipse heliodorū instigasset ad
hec et ipse fuisset malorum
inventor. Prouisoremqz ciuita
tis ac defensorē gentis sue. et
emulatorē legis dei: audebat
insidiatorē regni dicē. Sed
cū inimicicie in tantū pcederēt.
ut etiā per quosdā symonis

necessarios homicidia fierēt:
cōsiderās onias periculū con
tentionis. et apolloniū insa
nire utpote ducē celesyrie et
fenicis ad augendā maliciā
symonis. ad regē se cōtulit:
nō ut ciuiū accusator: sed cō
munē utilitatē apud semet
ipm uniuerse multitudinis cōsi
derās. Videbat enī sine rega
li prudētia īpossibile esse pa
cem rebus dari: nec symonē
posse cessare ab stulticia sua.
Sed post seleuci uite excessū
cū suscepisset regnū anthio
chus qui nobilis appellaba
tur: ambiebat iason frater
onie summū sacerdotiū. Ad
ito rege promittēs ei argenti
talenta sexaginta. et trecenta.
et ex redditibꝫ alijs talēta oc
toginta. Sup hec pmittebat
et alia centū quīquagīta: si
potestati eius cōcederet gym
nasiū. et ephebiā sibi consti
tuere. et eos qui in iherosoli
mis erāt anthiochenos scribē.
Quod cū rex annuisset et obti
nuisset principatū: statī ad
gentilē ritū cōtribules suos
transferre cepit. Et amotis
hijs que humanitatis causa
iudeis a regibꝫ fuerāt cōstitu
ta per iohannē patrē eupo
lemi. qui apud romanos de
amicicia et societate functus
est legatione: legitima ciuiū
iura destituēs. praua īstituta
sanciebat. Etenī ausus ē sb ipa
arce gymnasiū cōstituere: et
optimos quosqꝫ epheborū
in lupanaribꝫ ponere. Erat
aūt hoc non initiū sed incremē
tū quoddā et profectus gētilis.
et alienigene cōuersationis.
propter impij et nō sacerdotis
iasonis nefariū et inauditū
scelus: ita ut sacerdotes iā nō
circa altaris officia dediti essēt:
sed cōtēpto tēplo sacrificijs ne
glectis. festinarēt participes fieri
palestre et prebitionis eius in
iuste. et in exercicijs disci. Et pa
trios quidē honores nichil ha
bentes: grecas glorias optīas
arbitrabant. Quarū gracia
periculosa eos cōtentio habebat:
et eorꝫ instituta emulabant.

Ac per omĩa hys cõsimiles
esse cupiebãt: quos hostes et
peremptores habuerãt. In leges
enĩ diuinas impie agere: im
pune non cedit. Sed hec. seqꝰs
tempus declarabit. Cum autẽ
qĩquẽnalis agon tyro celebͣ
retur. et rex p̃sens esset: misit
iason facinorosus ab ihero
solimis viros peccõres. portã
tes argenti dydracmas trece
tas in sacrificiũ herculis. Q̃s
postulauerũt hij qui asportã
uerãt ne in sacrificijs erogare
tur. quia nõ oporteret: sed ĩ
alios sũptus eas deputari.
Sed hec oblata sunt quidẽ
ab eo qui miserat in sacrifi
ciũ herculis. propter p̃sẽtes
autẽ date sunt in fabricã na
uiũ triremiũ. Misso autẽ in
egiptũ apollonio nestei filio
propter primates ptolomei
philometoris regis: cũ cog
nouisset anthiochus alienũ
se a negocijs regni effectũ:
proprijs utilitatibꝫ cõsulẽs
profectus inde venit ioppen.
et inde iherosolimã. Et mag
nifice ab iasone et a ciuitate
susceptus cũ facularũ lumi
bus et laudibꝫ ĩgressus est:
et inde in fenicẽ exercitũ cõuṫit.
Et post triennij tẽpus misit
iason menelaum supradic
ti symonis fratrẽ portantẽ
pecunias regi: et de negocijs
necessarijs respõsa p̃laturũ.
At ille cõmendatus regi cum
magnificasset faciẽ potesta
tis eius. in semetipm̃ c̃tORsit
sũmũ sacerdotiũ: supponẽs
iasoni talenta argenti trece
ta. Acceptis qꝫ a rege mãdatis
venit. nichil quidem dignũ
habens sacerdotio: animus
vero crudelis tirãni et fere be
lue irã gerens. Et iason quidẽ
qui ꝓpriũ fratrẽ captiuauerãt:
ipse deceptus ꝓfugus in amã
niten expulsus est regionem.
Menelaus autẽ principatũ
quidẽ obtinuit. De pecunijs
vero regi ꝓmissis nichil age
bat: cum exactionẽ faceret
sostratus qui arci erat ꝓposi
tus. Nam ad hũc exactio vec
tigaliũ ꝑtinebat. Quã ob cau

sam utrique ad regem sunt vocati: menelaus amotus est sacerdotio succedente lisimacho fratre suo: sostratus autem platus est cipris. Et cum hec agerentur contigit tharsenses et mallotas seditionem movere: eo quod anthiochi concubine regis dono essent dati. Festinanter itaque rex venit sedare illos: relicto suffecto uno ex comitibus suis andronico. Ratus autem menelaus accepisse se tempus oportunum. aurea quedam vasa e templo furatus donavit andronico: et alia vendiderat tiro. et per vicinas civitates. Quod cum certissime cognovisset onias arguebat eum: ipse in loco tuto se continens anthiochie. secus daphnen. Unde menelaus accedens ad andronicum: rogabat ut oniam interficeret. Qui cum venisset ad oniam et datis dextris cum iureiurando. quamvis esset ei suspectus suasisset de asilo procedere: statim eum peremit non veritus iusticiam. Ob quam causam non solum iudei sed et alie quoque nationes indignabantur: et moleste ferebant de nece tanti viri iniusta. Sed regressum regem de cilicie locis adierunt iudei apud anthiochiam. simul et greci: conquerentes de iniqua nece onie. Contristatus itaque animo anthiochus et flexus ad misericordiam lacrimas fudit: recordatus defuncti sobrietatem et modestiam. Accensisque animis andronicum purpura exutum circuducit per totam civitatem iubet: et eodem loco quo in oniam impietatem commiserat sacrilegum vita privari: domino illi dignam penam tribuente. Multis autem sacrilegiis in templo a lisimacho commissis menelai consilio et divulgata fama: congregata est multitudo adversus lisimachum. multo iam auro exportato. Turbis autem insurgentibus et animis ira repletis: lisimachus armatis fere tribus milibus iniquis manibus uti cepit: duce quodam tirano etate pa

citer et dementia pfecto. Sed
ut intellexerũt conatũ lisi
machi: alii lapides alii fus
tes validos arripuere. quidã
vero cinerẽ in lisimachum
iecere. Et multi quidẽ vulne
rati. quidã aũt pstrati: oẽs
vero in fugã cõversi sunt.
Ipm etiã sacrilegũ secus era
riũ interfecerũt. De hiis ergo
cepit iudiciũ adversus mene
laũ agitari. Et cũ venisset
rex tyrum: ad ipm negociũ
detulerũt missi viri tres a se
niorib3. Et cũ superaretur me
nelaus: promisit ptolomeo
multas pecunias dare ad suadẽ
dũ regẽ. Itaq3 ptolomeus ĩ
quodam atrio positũ quasi
refrigerandi gracia regem
adiit: et a sententia deduxit.
Et menelaũ quidẽ universe
malicie reũ criminib3 absolvit:
miseros aũt qui etiã si apud
scitas causã dixisset innocẽtes
iudicarentur. morte dãpnavit.
Cito igitur iniustã penã dederũt:
qui pro civitate et ppło et sa
cris vasis causã prosecuti sũt.

Quãobrem tirii quoq3 indig
nati: erga sepulturã eorũ
liberalissimi extiterunt. Me
nelaus aũt ppter eorũ qui
ĩ potentia erãt avariciam
pmanebat in potestate: cre
scens in malicia. et ad insidi
as civiũ. Capitulũ quĩtũ.

Eodem tempore
anthiochus secũ
dam profectionẽ
paravit in egiptũ. Contigit
aũt per universã iherosoli
morũ civitatẽ. videri diebus
quadraginta per aera. eqtes
discurrẽtes auratas stolas
habẽtes. et hastas quasi co
hortes armatas: et cursus
equorũ per ordinẽ digestos.
et cõgressiones fieri cõminus:
et scutorũ motus. et galeato
rũ multitudinẽ. gladiis di
strictis. et telorũ iactus. et au
reorũ armorũ splendorẽ oĩs
q3 generis loricarũ. Quapp
ter omnes rogabãt in bonũ
mõstra cõverti. Sed cũ fal
sus rumor exisset tanquã
vita excessisset ãthiochus:

assūptis iason nō minus mil
le viris. repente aggressus est
ciuitatē. Et ciuibꝫ ad murū
cōuolātibꝫ: ad ultimū appre
hensa ciuitate. menelaus fu
git in arcē. Iason vero non
parcebat in cede ciuibꝫ suis.
nec cogitabat ꝓsperitatem
aduersus cognatos: malum
esse maximū arbitrās. hostiū
et non ciuiū se trophea cap
turū. Et principatū quidē nō
obtinuit: finē vero insidiarū
suarū cōfusione cepit. Et ꝓ
fugus iterū abijt ī amanitem.
Ad ultimū in exitium sui cō
clusus ab aretha arabum
tyranno fugiens de ciuitate
in ciuitatē. omībꝫ odiosus
ut refuga legū. et execrabilis.
ut patrie et ciuiū hostis: in
egyptū extrusus est. Et qui
multos de patria expulerat
peregre perijt: lacedemonas
ꝓfectus. quasi pro cognati
one ibi refugium habitu
rus. Et qui insepultos ab
iecerat multos. ipse et il
lamentatus et insepultus

abicitur: sepultura neqꝫ pe
regrina usus. neqꝫ patrio se
pulchro participans. His
itaqꝫ gestis suspicatus ē rex
societatē deserturos iudeos.
Et ob hoc ꝓfectus ex egypto
efferatis animis: ciuitatem
quidē armis cepit. Iussit aūt
militibꝫ interficere nec parcere
occursantibꝫ: et per domos
ascendētes trucidare. Fiebat
ergo cedes iuuenū. ac senioꝝ.
mulierū et natorū extermi
nia: virginūqꝫ et paruuloꝝ
neces. Erant aūt toto triduo
octoginta milia interfecti: q̄
draginta milia victi: nō mīꝰ
aūt venūdati. Sed nec ista
sufficiūt. Ausus est intrare tem
plū dn̄i vniuerse terre sāctius:
menelao ductore. qui legū et
patrie fuit ꝓditor. Et scelestis
manibꝫ sumens sācta vasa.
que ab alijs regibꝫ et ciuita
tibꝫ erāt posita ad ornatū
loci et gloriā: contrectabat
indigne et cōtaminabat. Ita
alienatus mente anthiochus
nō considerabat. qd̄ propter

peccata habitantium civitatem modicum dominus fuerat iratus: propter quod et accidit circa locum despectio. Alioquin nisi contigisset eos multis peccatis esse involutos: sicut heliodorus qui missus est a seleuco rege ad expoliandum erarium. etiam hic statim adveniens flagellatus et repulsus utique fuisset ab audacia. Verum non propter locum gentem: sed propter gentem locum dominus elegit. Ideoque et ipse locus particeps factus est populi malorum: postea autem fiet socius et bonorum. Et qui derelictus est in ira dei omnipotentis: iterum in magni domini reconciliatione cum summa gloria exaltabitur. Igitur antiochus mille octingentis ablatis de templo talentis velociter anthiochiam regressus est: existimans se pre superbia terram ad navigandum. pelagus vero ad iter agendum deducturum. propter mentis elationem. Reliquit autem et prepositos ad affligendam gentem: iherosolimis quidem philippum genere frigem. moribus crudeliorem eo ipso a quo constitutus est: in garizi autem andronicum et menelaum. qui gravius quam ceteri imminebant civibus. Cumque appositus esset contra iudeos: misit odiosum principem apollonium. cum exercitu viginti et duobus milibus: precipiens ei omnes perfecte etatis interficere. mulieres ac iuvenes vendere. Qui cum venisset iherosolimam: pacem simulans. quievit usque ad sanctum diem sabbati. Et tunc feriatis iudeis. arma capere suis precepit: omnesque qui ad spectaculum processerant trucidavit: et civitatem cum armatis discurrens. ingentem multitudinem peremit. Iudas autem machabeus qui decimus fuerat: secesserat in desertum locum: ubique inter feras vitam in montibus cum suis agebat: et feni cibo vescentes demorabantur: ne participes essent coinquinationis. Capitulum VI.

Sed non post multum temporis misit rex

seuem quendam anthiochenum.
qui cōpelleret iudeos ut se trāſ
ferrent a patrijs et dei legibus:
cōtaminare etiā quod in ihe
rosolimis erat templū. et cog
nomīare iouis olimpij: et ī
garizim prout erant hij qui
locū inhabitabāt iouis hoſ
pitalis. Pessima autē et uniuͤ
sis grauis malorū erat incur
sio. Nā templū luxuria et cō
messationibꝫ erat plenū: et
scortantiū cū meretricibꝫ. Sa
cratisq; edibꝫ mulieres se ultro
īgerebāt: introferētes ea que
nō licebat. Altare etiā plenū
erat illicitis: que legibꝫ pro
hibebant. Neqꝫ autē sabbata
custodiebant. neqꝫ dies sol
lēpnes patrij seruabāt: nec
simpliciter se quisq̄m iudeum
esse cōfitebatur. Ducebant
autē cū amara necessitate ī
die natalis regis ad sacrifici
a. Et cū liberi sacra celebrare
tur: cogebantur hedera coro
nati libero circuire. Decretū
autē exijt in proximas gēti
lium ciuitates. suggerētibus
ptolomeis. ut pari modo et
ipsi aduersus iudeos agerent.
ut sacrificarent: eos autē qui
nollēt transire ad īstituta gē
tiū interficeret. Erat ergo uidere
miseriā. Due enī mulieres
delate sunt natos suos circū
cidisse: quas infantibꝫ ad
ubera suspensis cū publice
per ciuitatē circūduxissent
per muros p̄cipitauerūt. Alij
vero ad proximas coeuntes
speluncas et latenter sabbati
diē celebrātes. cū indicati eſ
sent philippo flāmis succēſ
sunt: eo qđ verebātur ꝓpter
religionē et obseruantiā. ma
nu sibimet auxiliū ferre. Ob
secro autē eos qui hunc librū
lecturi sunt ne abhorrescant
propter aduersos casus: sed
reputēt ea que acciderūt nō
ad interitū sed ad correctionem
generis esse nrī. Etenī multo tē
pore non sinere peccatoribꝫ ex sē
tentia agere. sed statim ultio
nes adhibere: magni bñficij
est inditiū. Non enī sicut in
alijs nationibꝫ dñs patienter

expectat. ut eas cū iudicij dies
venerit in plenitudīe pcc̄orum
puniat: ita et in nobis statuit.
ut peccatis nr̄is in finē devolu
tis ita demū in nos vindicet.
Propter qđ nūqm̄ quidē a no
bis misericordiā suā āmovet:
corripiēs vero in adūsis ppl̄m
suū nō derelinq̄t. Sed hec nob̄
ad cōmonitionē legentiū dic
ta sunt paucis: iā aūt venien
dū est ad narrationē. Igitur
eleazarus unus de priorib; scri
barū vir etate provectus. et vul
tu decorus: apto ore hians cō
pellebat carnē porcinā man
ducare. At ille gloriosā mor
tē magis q̄m odibilē vitam
āplectens: voluntarie preibat
ad suppliciū. Intuens autem
quēadmodū oportet accedere:
patienter sustinēs destinavit n̄
admittere illicita. ppter vite
amorē. Hij aūt qui astabāt
iniqua miseratione cōmoti.
propter antiquā viri amici
ciā: tollētes eū secreto. roga
bāt afferri carnes quib; vesci
ei licebat. et simularet mādu

casse sicut rex īperaverat de sa
crificij carnib;: ut hoc facto
a morte liberaret: et propter
veterē amiciciā hāc in eo fa
cerēt humanitatē. At ille co
gitare cepit etatis ac senectu
tis sue eminentiā dignā. et
īgenue nobilitatis caniciem.
atq; a puero optime cōversa
tionis. et secūdū sancte et a
deo condite legis cōstituta:
respondit cito dicēs. pmitti
se vel in infernū. Non enim
etatē nostrā dignū est inquit
fingere: ut multi adolescētiū
arbitrātes eleazarū nonagī
ta ānorū trāsisse ad vitā ali
enigenarū et ipi ppter meam
simulationē et ppter modicū
corruptibilis vite tēpus decipi
antur: et per hoc maculā atq;
execrationē mee senectuti con
quirā. Nā et si ī psenti tēpore
suppliciis hominū eripiar:
sed manus omnipotētis nec
vivēs nec defunctus effugiā.
Quāobrē fortiter vitā exce
dendo. senectute quidē dignꝰ
apparebo: adolescētib; autē

exemplū forte relinquā: si prōp-
to animo ac fortiter pro gra-
uissimis ac sāctissimis legi-
bꝫ honesta morte pfungar.
Hys dictis: cōfestim ad sup-
pliciū trahebatur. Hy autē qui
eū ducebāt et paulo ante
fuerāt mitiores. in irā versi
sūt ꝑpter sermones ab eo dic-
tos: quos illi per arrogātiā
prolatos arbitrabātur. Sed
cū plagis perimeretur: ingemuit
et dixit. Dn̄e qui habes sāctā
scientiā. manifeste tu scis. quia
cū a morte possem liberari.
duros corporis sustineo dolo-
res: secundū animā vero ꝑpter
timorē tuū libenter hec patior.
Et iste quidē hoc modo vita de-
cessit: nō solū iuuenibꝫ sed et
vniu'se genti memoriā mortis
sue ad exemplū virtutis et for-
titudīs derelinquēs. Capitulum vii

Contigit autē et
septē fratres vna cū
matre apprehensos
cōpelli a rege contra fas ad car-
nes porcinas: flagris et taure-
is cruciatos. Vnus autē ex illis
qui erat primus. sic ait. Quid
queris: et quid vis discere a no-
bis? Parati sumus mori. ma-
gis quā patrias dei leges p̄ua-
ricari. Iratus itaqꝫ rex: iussit
sartagines et ollas eneas suc-
cendi. Quibꝫ statī succensis:
iussit ei qui prior fuerat locu-
tus āputari linguā. et cute
capitis abstracta. sūmas quoque
manus ei et pedes precidi: ce-
teris eius fratribꝫ et matre in-
spiciētibꝫ. Et cū iam p omnia
inutilis factus esset: iussit ignē
admoueri. et adhuc spirātē
torreri in sartagine. In qua
cū diu cruciaretur: ceteri vna
cū matre inuicē se hortabantur
mori fortiter dicētes. Dn̄s deus
aspiciet veritatē et cōsolabitur
in nobis: queādmodū ꝑtes-
tatione cantici declarauit mo-
yses: et in seruis suis cōsolabi-
tur. Mortuo itaqꝫ primo illo
hoc modo: sequentē deducebāt
ad illudendū. Et cute capitis
eius cū capillis detracta: inter-
rogabāt si mādu caret. prius-
quā toto corpore p membra

singula puniret. At ille respō
dens patria voce dixit. Non
faciā. Propter quod et iste sep
ti loco primi tormēta suscep
et in ultimo spiritu cōstitu
tus sic ait. Tu quidē scelestis
sime in presenti vita nos pdis:
sed rex mūdi defūctos nos pro
suis legibz. in etne vite resurrec
tione suscitabit. Post hunc
tercius illuditur. Et linguā pos
tulatus cito protulit: et ma
nus cōstanter extendit: et cum
fiducia ait. E celo ista possid
eo: sed propter dei leges nūc hec ip
sa despicio. quīa ab ipo me ea
recepturū spero: ita ut rex et q
cum ipo erant mirarentur ado
lescentis animū. qd tamqm
nichilū duceret cruciatus. Et
hoc ita defūcto: quartū simi
liter vexabant torquentes.
Et cum esset iam ad mortē:
sic ait. Potius est ab homi
bz morti datos spem expecta
re a deo: iterū ab ipo resuscitā
dos. Tibi enī resurrectio ad vi
tam nō erit. Et cū admouis
sent quintū: vexabant eum.
At ille respiciēs in eū dixit.
Potestatē inter homīes ha
bens cū sis corruptibilis:
facis qd vis. Noli aūt pu
tare genus nrm a deo esse de
relictū. Paciēter sustine: et vi
debis. magna potestas ipi
qualit te et semen tuū torq
bit. Post hūc ducebāt sex
tū. Et is mori incipiēs sic ait.
Noli frustra errare. Nos enī
propter nosmetipsos hec pa
timur peccātes in deū nostrū:
et digna admiratione facta
sunt in nobis. Tu aūt ne ex
istimes tibi īpune futurum:
qd contra deū pugnare tēp
taueris. Supra modū aūt
mater mirabilis et bonorū
memoria digna. que pereun
tes septem filios sub unius
diei tempore conspiciens. bo
no animo ferebat propter spem
quā in deū habebat: singu
los illorz hortabatur patria
voce fortiter repleta sapiētia.
Et femineae cogitationi ma
sculinū animū inserens: dix
ad eos. Nescio qualiter in

utero meo apparuistis. Neque enim ego spiritum et animam donavi vobis et vitam: et singulorum membra non ego ipsa compegi. Sed enim mundi creator qui formavit hominis nativitatem. quique hominum invenit originem. et spiritum vobis iterum cum misericordia reddet et vitam: sicut nunc vosmetipsos despicitis propter leges eius. Anthiochus autem contempni se arbitrans simul et exprobrantis voce despecta: cum adhuc adolescentior superesset. non solum verbis hortabatur. sed et iuramento affirmabat divitem se et beatum facturum: et translatum a patriis legibus amicum habiturum. et res necessarias prebiturum. Sed ad hec cum adolescens nequaquam inclinaretur: vocavit rex matrem et suadebat ut adolescenti fieret in salutem. Cum autem multis eam verbis esset hortatus: promisit suasuram se filio suo. Itaque inclinata ad illum: irridens crudelem tyrannum ait patria voce. Fili miserere mei que te in utero decem menses portavi. et lac triennium dedi et alui: et in etatem istam perduxi. Peto nate ut aspicias in celum et terram et ad omnia que in eis sunt: et intelligas quia ex nichilo fecit illa deus. et hominum genus. Ita fit. ut non timeas carnificem istum: sed dignus fratribus tuis effectus suscipe mortem: ut in illa miseratione cum fratribus tuis te recipiam. Cum hec illa adhuc diceret: ait adolescens. Quem sustinetis? Non obedio precepto regis: sed precepto legis. que data est nobis per moysen. Tu vero qui inventor omnis malicie factus es in hebreos: non effugies manum dei. Nos enim pro peccatis nostris hec patimur. Et si nobis propter increpationem et correptionem dominus noster modicum iratus est: sed iterum reconciliabitur servis suis. Tu autem o scelestę et omnium hominum flagiciosissime: noli frustra extolli vanis spebus in servos eius inflammatus. Nondum enim omnipotentis dei

et omnia inspicientis iudicium ef-
fugisti. Nam fratres mei mo-
dico nunc dolore sustentato. sub
testamento eterne vite effecti sunt:
tu vero iudicio dei iustas sup-
bie penas solues. Ego autem si-
cut fratres mei animam et cor-
pus meum trado pro patriis le-
gibus: inuocans deum maturi-
us genti nostre propicium fieri: te-
que cum tormentis et verberibus
confiteri quod ipse est deus solus.
In me vero et in fratribus meis
desinet omnipotentis ira: que
sup omne genus nostrum iuste
superducta est. Tunc rex accen-
sus ira in hunc sup omnes
crudelius deseuit: indigne fe-
rens derisum se. Et hic itaque mun-
dus obiit: per omnia in domino
confidens. Nouissime autem et ma-
ter consummata est. Igitur de sa-
crificiis et de nimiis crudelita-
tibus satis dictum est. Capitulum viii

Judas vero machabe-
us et qui cum illo erant:
introibant latenter in
castella. Et conuocantes cog-
natos et eos qui permanse-
rant in iudaismo assumentes:
eduxerunt ad sex milia virorum.
Et inuocabant dominum ut respice-
ret in plebem qui ab omnibus
calcabatur: misereretur templo
quod contaminabatur ab im-
piis: misereretur etiam exter-
minio ciuitatis que esset
illico complananda. et vocem
sanguinis ad se clamantis
audiret: memoraretur quoque
iniquissimas mortes inno-
centium paruulorum. et blasphe-
mias nomini suo illatas: et
indignaretur sup hiis. At
machabeus congregata mul-
titudine: intollerabilis gen-
tibus efficiebatur. Ira enim domini
in misericordiam conuersa est.
Et superueniens castellis et
ciuitatibus improuisus: succen-
debat eas. Et oportuna lo-
ca occupans: non paucas
hostium strages dabat. Max-
ime autem noctibus ad huius-
cemodi excursus ferebatur:
et fama virtutis eius ubique
diffundebatur. Videns autem phi-
lippus paulatim virum ad pro-

fectū venire. ac frequētius res
ei prospere cedere: ad ptolome
um ducē celesyrie et fenicis
scripsit. ut auxiliū ferret regis
negociis. At ille velociter mi
sit nycanorē patrocli de pri
moribꝫ amicū. datis ei permix
tis gentibus armatis non
minus viginti milibꝫ. ut v
niuersū iudeorū genus deleret:
adiuncto ei gorgia viro mili
tari. et in bellicis rebus expe
rientissimo. Constituit aūt
nycanor regi: ut tributū ro
manis quod erat dandum
duo milia talentorū de cap
tiuitate iudeorū suppleret.
Statimqꝫ ad maritimas ciui
tates misit. cōuocās ad co
emptionē iudaicorū mancipi
orū: promittēs se nonagi
ta mancipia talento distrac
turū: non respiciens ad vin
dictā que eū ab omnipotēte
esset cōsecutura. Iudas autē
ubi cōperit: indicauit hiis q
secū erant iudeis. nicanoris
aduentū. Ex quibꝫ quidā for
midātes et non credētes dei iu

sticie: in fugā vertebantur. Alij
vero siqui de hiis superant ve
niebant: simulqꝫ dnm̄ depreca
bantur. ut eriperet eos ab impio
nicanore. qui eos priusqm̄ in
cominus veniret vendiderat:
et si non propter eos. sed propter
testamentū quod erat ad pa
tres eorū: et propter inuocationē
sancti et magnifici nominis eius
sup ipsos. Conuocatis autē
machabeus septē milibꝫ qui
cum ipso erant rogabat ne
hostibus reconciliarentur. neqꝫ
metirent inique venientiū
aduersū se hostiū multitudinē:
sed fortiter cōtenderēt ante o
culos habentes cōtumeliā q
in loco sancto ab hiis iniuste
esset illata: itemqꝫ et ludibrio
habite ciuitatis iniuriā: adhuc
etiā veterū instituta cōuulsa.
Nam illi quidem armis cōfi
dunt ait. simul et audacia:
nos autem in omnipotente
dnō qui potest et venientes
aduersū nos. et vniuersū mū
dū vno nutu delere cōfidim9.
Ammonuit autē eos et de aux

illys dei que facta sunt erga
parentes. et sub semnache-
rib centū octoginta quinqꝫ
milia perierūt: et de prelio
quod eis adūsus galathas
fuit in babilonia: ut om-
nes ubi ad rem ventū est.
macedonibꝫ socijs hesitā-
tibꝫ. ipsi sex milia soli pe-
remerūt centū viginti milia
auxiliū illis datū e celo: et
beneficia pro hys plurima
consecuti sūt. Hys verbis
constātes effecti sunt: et pro
legibꝫ et patria mori parati.
Constituit itaqꝫ fratres su-
os duces utriqꝫ ordini. sy-
monē et iosephū et iona-
thā: subiectis unicuiqꝫ mil-
lenis et quingentenis. Ad
hoc etiā ab ezra lecto illis
sancto libro. et dato signo:
adiutorio dei in prima acie
ipse dux comisit cū nicano-
re. Et facto sibi adiutore om-
nipotente: interfecerūt super
novem milia hominū. Ma-
iorē aūt partē exercitus ni-
canoris vulneribꝫ debilem

factam: fugere cōpulerunt.
Pecunijs vero eorꝫ qui ad
emptionē ipsorū venerant
sublatis: ipsos usqꝫquaqꝫ
psecuti sunt. Sed reversi st
hora cōclusi. Nam erat ante
sabbatū. Quā ob causam
non pseveraverūt insequē-
tes. Arma aūt ipsorꝫ et spo-
lia cōgregātes. sabbatum
agebant: bndicētes dnm
qui liberavit eos in isto die.
misericordie initiū stillans
in eos. Post sabbatū vero
debilibꝫ et orphanis et vidu-
is diviserunt spolia: et resi-
dua ipsi cum suis habuere.
Hys ita gestis et cōmuni-
ter ab omībꝫ facta obsecra-
tione: misericordē dnm pos-
tulabāt ut in finē servis su-
is reconciliaret. Et hys qui cū
thimotheo et bachide erant
contra se contendentes super
viginti milia interfecerūt: et
munitiones excelsas obtinu-
erūt: et plures predas divi-
serūt. equā portionē debili-
bus. pupillis. et viduis. sed

et senioribus facientes. Et cum arma eorum collegissent: diligenter omnia composuerunt in locis oportunis. Residua vero spolia iherosolimam detulerunt: et philarcen qui cum thimotheo erat interfecerunt: virum scelestum qui in multis iudeos afflixerat. Et cum epichinia agerent in iherosolimis. eos qui sacras ianuas incenderant id est callistenen. cum in quoddam domicilium refugisset incenderunt: digna ei mercede pro impietatibus suis reddita. Facinorosissimus autem nichanor qui mille negociantes ad iudeorum venditionem adduxerat. humiliatus auxilio domini ab hiis quos nullos existimauerat: deposita veste glorie per mediterranea fugiens solus venit anthiochiam: summam infelicitatem de interitu sui exercitus consecutus. Et qui promiserat romanis se tributum restituere de captiuitate iherosolimorum. predicabat nunc protectorem deum habere iudeos: et ob ipsum inuulnerabiles esse. eo quod sequerentur leges ab ipso constitutas. Capitulum nonum.

Eodem tempore anthiochus inhoneste reuertebatur de perside. Intrauerat enim eam que dicitur persipolis: et temptauit spoliare templa et ciuitatem opprimere. Sed multitudine ad arma concurrente: in fugam versi sunt. Et ita contigit: ut anthiochus post fugam turpiter rediret. Et cum venisset circa egbathanam: recognouit que erga nicanorem et thimotheum gesta sunt. Elatus autem in ira: arbitrabatur se iniuriam illorum qui se fugauerant posse in iudeos retorquere. Ideoque iussit agitari currum. sine intermissione agens iter: celesti eum iudicio perurgente. quod ita superbe locutus est. venturum se iherosolimam. et congeriem sepulchri iudeorum eam facturum. Sed qui vni

uersa cōspicit dn̄s deus isrl̄.
pcussit eū insanabili et inui
sibili plaga. Vt eni finiuit
hūc ipsū sermonē: apphen
dit eū dolor dirus uiscerū.
et amara internorū tormēta.
Et quidē satis iuste: quippe q̄
multis et nouis cruciatibȝ a
lioꝝ torserat uiscera: licet il
le nullo modo a sua malicia
a cessaret. Sup hec aūt sup
bia repletus. ignē spirans
animo in iudeos et pcipiēs
accelerare negotiū: cōtigit
illū impetu euntē de curru
cadere. et graui corporis col
lisione mēbra uexare. Isq;
qui sibi uidebatur etiā fluc
tibȝ maris imperare. supra
hūanū modū supbia re
pletus. et montiū altitudi
nes in statera appendere:
nūc humiliatus ad terrā in
gestatorio portabat. ma
nifestam dei uirtutē in se
metipso cōtestans: ita ut
de corpore impii uermes sca
turirēt. ac uiuētes in dolori
bȝ carnes eius effluerēt: odo

re etiā illius et fetore exercit'
grauaret. Et qui paulo ātē
sydera celi cōtingere se arbit
batur: eū nemo poterat pp
ter intollerantiā fetoris por
tare. Hinc igit cepit ex graui
supbia deductus ad agnitio
nem sui uenire. diuina ā
monitus plaga: per mo
menta singula. doloribus
suis augmēta capiētibus.
Et cum nec ipse iā fetorem
suū ferre posset: ita ait. Ius
tū est subditū esse deo: et
mortalē non paria deo sē
tire. Orabat aūt hic scelest
tus dn̄m: a quo nō esset mi
sericordiā cōsecuturus. Et ciui
tatē ad quā festinans ueniebat
ut eam ad solū deduceret ac
sepulchrū cōgestoꝝ faceret:
nūc optat liberā reddere. Et
iudeos quos nec sepultura
quidē se dignos habiturū.
sed auibus et feris diripien
dos traditurū. et cū paruulis
exterminaturū dixerat: equales
nūc atheniensibȝ facturum
pollicet. Templū etiā sctm̄

quod prius expoliauerat.
optimis donis ornaturum. et
sancta vasa multiplicaturum.
et pertinentes ad sacrificia sum-
ptus de redditibus suis presta-
turum: super hec et iudeum futu-
rum. et omnem locum terre pera-
mbulaturum. et predicaturum
dei potestatem. Sed non cessan-
tibus doloribus superuenerat enim
in eum iustum iudicium: despe-
rans scripsit ad iudeos in mo-
dum deprecationis epistolam
hec continentem. Optimis ci-
uibus iudeis plurimam salutem
et bene valere et esse felices:
rex et princeps antiochus. Si
bene valetis et filii vestri. et
ex sententia vobis cuncta sunt:
maximas agimus gratias.
Et ego in infirmitate consti-
tutus vestri autem benigne me-
mor. reuersus de persidis locis
et in infirmitate graui appre-
hensus. necessarium duxi pro
communi utilitate curam habere:
non desperans memetipsum
sed spem multam habeo effu-
giendi infirmitatem. Respi-
ciens autem quod et pater meus
quibus temporibus in locis supe-
rioribus ducebat exercitum. osten-
dit qui post se susciperet prin-
cipatum: ut siquid contrarium
accideret. aut difficile nuncia-
retur. scientes hii qui in regioni-
bus erant cui esset rerum summa
derelicta. non turbarentur. Ad hec
considerans de proximo poten-
tes quosque et vicinos temporibus
insidiantes et euentum expectan-
tes: designaui filium meum an-
tiochum regem. quem sepe recur-
rens in superiora regna multis
vestrum commendabam: et scripsi
ad eum que subiecta sunt.
Oro itaque vos et peto me-
mores beneficiorum publice
et priuatim: ut vnusquisque con-
seruet fidem ad me et ad filium
meum. Confido enim eum modeste
et humane acturum: et sequen-
tem propositum meum communem
vobis fore. Igitur homicida
et blasphemus pessime per-
cussus: et ut ipse alios trac-
tauerat. peregre in montibus
miserabili obitu vita functus

est. Transferebat autem corpus
philippus collactaneus eius.
Qui metuens filium anthio-
chi: ad ptolomeum philome-
torem in egiptum abiit. Capitulum x.
Machabeus autem et
qui cum illo erant
domino se protegente
templum quidem et civitatem re-
cepit: aras autem quas alie-
nigene per plateas struxerant.
itemque delubra demolitus est.
Et purgato templo. aliud al-
tare fecerunt: et de ignitis la-
pidibus igne concepto obtule-
runt sacrificia post biennium:
et incensum et lucernas. et pa-
nes propositionis posuerunt.
Quibus gestis rogabant dominum
prostrati in terram: ne amplius
malis talibus inciderent. Sed
et siquando peccassent ut ab ipso
mitius corriperentur: et non
barbaris ac blasphemis
hominibus traderentur. Qua die
autem templum ab alienigenis
pollutum fuerat: contigit eadem
die purgationem fieri. vicesi-
ma et quinta mensis qui fuit
casleu. Et cum leticia diebus
octo egerunt. in modum taber-
naculorum: recordantes quod ante
modicum temporis diem sollempnem
tabernaculorum. in montibus
more bestiarum egerant. Propter
quod tyrsos et ramos viri-
des et palmas preferebant ei:
qui prosperavit mundari
locum suum. Et decreverunt com-
muni precepto. et decreto univer-
se genti iudeorum: omnibus annis
agere dies istos. Et antiochi
quidem qui appellatus est no-
bilis vite excessus. ita se ha-
buit. Nunc autem de eupatore
anthiochi filio impii que
gesta sunt narrabimus: brevi-
antes mala que in bellis
gesta sunt. Hic suscepto reg-
no: constituit super negocia
regni lisiam quendam feni-
cis et sirie milicie principem.
Nam ptolomeus qui dice-
batur macer. iusti tenax. erga
iudeos esse instituit: et pre-
cipue propter iniquitatem que facta
erat in eos: et pacifice agere
cum eis. Sed ob hoc accusa-

tus ab amicis apud eupatore̅
cū frequēter ꝓditor audiret.
eo qđ cypru̅ creditas a philo
metore deseruisset et ad anthi
ochū nobile̅ translatus etiā
ab eo recessisset: veneno vitā fi
niuit. Gorgias autē cū esset
dux locor: assūptis aduenis
frequēter iudeos debellabat.
Iudei vero qui tenebant opor
tunas munitiones: fugatos
ab iherosolimis suscipiebāt.
et bellare temptabāt. Hij vero
qui erant cū machabeo per
orōnes dn̄m rogātes ut esset
sibi adiutor: impetū fecerūt
in munitiones ydumeorū.
Multaqꝫ insistētes loca ob
tinuerūt: occurrētes īteremē
rūt: et omēs simul nō mi
nus a viginti milibꝫ quīqꝫ
trucidauerūt. Quidā autē
cū cōfugissent in duas tur
res valde munitas omnē
apparatū ad repugnādū
habentes: machabeus ad
eorū expugnationē relicto
symone. et iosepho: itē
machabeus eisqꝫ qui cum
ipsis erant satis multis. ipē
ad eas que āplius urgebāt
pugnas cōuersus est. Hij ve
ro qui cū symone erāt cupi
ditate ducti a quibusdā qui
in turribꝫ erant suasi sunt
pecunia: et septuagīta mi
libus dydragmis acceptis.
dimiserūt quosdā effugere.
Cū aūt machabeo nūciatū
esset quod factū est: cōgrega
tis principibꝫ populi. accu
sauit qđ pecunia fratres ven
didissent aduersarijs eorū
dimissis. Hos igitur ꝓditores
factos īterfecit: et cōfestim
duas turres occupauit. Ar
mis aūt ac manibꝫ omnia
prospere agendo: in duabꝫ
munitionibꝫ plus quā vi
ginti milia peremit. Et thimo
theus qui prius a iudeis fu
erat superatus cōuocat ex
ercitū peregrine multitudinis: et
cōgregato exercitu asiano.
aduenit quasi armis iudeā
capturus. Machabeus aūt
et qui cum ipso erāt appropi
ante illo deprecabātur dn̄m. ce

put terra aspgētes lumbos q3
ciliciis pcincti. ad altaris cre
pidinē prouoluti: ut sibi
ppicius. inimicis aut̄ eorū es
set inimicus. et adūsariis ad
ūsaretur: sicut lex dicit. Et ita
post orōnē sūptis armis lō
gius de ciuitate pcedentes. et
proximi hostib3 effecti: rese
derūt. Proximo aut̄ solis
ortu utriq3 cōmiserūt: isti
quidē victorie et psperitatis
sponsorē cum virtute dnm
habētes: illi aut̄ ducē bel
li animū habebāt. Sed
cū vehemens pugna esset:
apparuerūt adūsariis de
celo viri quinq3 in equis. fre
nis aureis decori. ducatum
iudeis pstantes. Ex quib3
duo machabeū mediū ha
bentes. armis suis circūsep
tū incolumē cōseruabant:
in adūsarios aut̄ tela et ful
mina iaciebāt. Ex quo et ce
citate cōfusi et repleti ptur
batione cadebāt. Interfecti
sunt aut̄ viginti milia quī
genti: et equites sexcenti. Thi

motheus aut̄ confugit in
gazara psidiū munitū: cui
preerat cereas. Machabeus
aut̄ et qui cū eo erant letan
tes: obsederūt presidiū dieb3
quatuor. At hii qui ī turres
erant loci firmitate confisi
supra modū maledicebāt:
et sermones nefandos iacta
bant. Sed cū dies quīta illu
cesceret. viginti iuuenes ex
hiis qui cū machabeo erāt
accensi animis pter blasphe
miā viriliter accesserūt ad
murū: et feroci animo īcedē
tes. turres portasq3 succēdere
aggressi sunt: atq3 ipsos ma
ledicos viuos cōcremare. P
cōtinuū aut̄ biduū psidio
vastato. thimotheū occultātē
se in quodā reptū loco penē
runt: et fratrē eius cereum et
apollofanē occiderūt. Quib3
gestis: in ymnis et cōfessioni
bus bndicebāt dnm. qui mag
na fecit cū israel et victoriā
illi dedit. Cap. xi.

Sed paruo post
tēpore lisias pro

curator regis et ppinquus ac
negociorum ppositus. grauiter
ferens de hys que acciderant: congre
gatis octoginta milibz et equi
tatu vniuerso veniebat aduersus
iudeos: existimans se ciuitatem
quidem captam. gentibz habita
culum facturum. templum vero in
pecunie questu sicut cetera
delubra gentium habiturum.
et per singulos annos venia
le sacerdotium. nusquam recogitans
dei potestatem: sed mente effre
natus in multitudine peditum et
in milibz equitum. et in octogin
ta elephantis confidebat. In
gressus autem iudeam et appropin
quans bethsure quod erat in an
gusto loco. ab iherosolima
interuallo quinque stadiorum: il
lud presidium expugnabat.
Vt autem machabeus et qui
cum eo erant cognouerunt ex
pugnari presidia: cum fletu et
lacrimis rogabant dominum et
omnis turba simul. ut bonum
angelum mitteret ad salutem
israel. Et ipse primus macha
beus sumptis armis: ceteros

adhortatus est simul se
cum periculum subire. et ferre
auxilium fratribus suis. Cum
que pariter prompto animo
procederent iherosolimis: ap
paruit precedens eos equester
in veste candida. armis au
reis hastam vibrans. Tunc omnes
simul benedixerunt misericor
dem dominum: et conualuerunt ani
mis: non solum homines et besti
as ferocissimas. sed et muros
ferreos parati penetrare. I
bant igitur prompti: de celo ha
bentes adiutorem et miserantem
eos dominum. Leonum autem more
impetu irruentes hostibus:
prostrauerunt ex eis vndecim
milia peditum. et equites mil
le sexcentos. Vniuersos autem
in fugam verterunt. Plures ve
ro ex eis vulnerati. nudi eua
serunt. Sed et ipse lisias tur
piter fugiens euasit. Et quia
non insensatus erat. secum ipse
reputans factam erga se dimi
nutionem. et intelligens inuictos
esse hebreos dei omnipotentis
auxilio nitentes misit ad e

os: promisitq3 cōsensurū se
omnib3 que iusta sūt. et regē
cōpulsurū amicū fieri. Annu
it aūt machabeus p̄ib3 li
sie. in omīb3 utilitati cōsu
lens. Et q̄cūq3 machabeus
scripsit lisie de iudeis: ea rex
cōcessit. Nam erant scripte
iudeis epistole a lisia quidē
hunc modū cōtinētes. Lisi
as ꝓplō iudeorꝝ salutē. Iohā
nes et abes salom qui mis
si sunt a vobis. tradentes
scripta: postulabāt. ut ea
que per illos significabāt
implerē. Quecumq3 igitur
regi potuerūt pferri exposui:
et que res pmittebāt cōcessi.
Si igit in negocijs fidem cō
servaveritis: etiā deinceps
bonorū vobis causa esse tēp
tabo. De ceteris aūt per sin
gula. verbo mādavi: et istis
et hijs qui a me missi sunt
colloqui vobiscū. Bene va
lete. Anno cētesimo q̄dragesimo oct
uo dyoscori: die mensis
vicesima et q̄rta. Regis aūt
epistola ista cōtinebat. Rex
anthiochus. lisie fratri salu
tē. Patre nostro inter deos
translato. nos volētes eos
qui sunt in regno nostro si
ne tumultu agere et rebus
suis adhibere diligentiā:
audivimꝰ iudeos nō consen
sisse patri. ut transferentur
ad ritū grecorꝝ sed tenēre vel
le suū institutū. ac ꝓpterea
postulare cōcedi sibi legitima
sua. Volentes igit hanc q̄q3
gentē quietā esse. statuētes
iudicavimꝰ templū restitui
illis: ut agerent secundū ma
iorū suorū cōsuetudinē. Be
ne igit feceris si miseris ad
eos et dextrā dederis: ut cog
nita nr̄a volūtate bono aīo
sint: et utilitatib3 proprijs
deserviāt. Ad iudeos aūt re
gis epistola talis erat. Rex
anthiochus senatui iudeorꝝ
et ceteris iudeis salutē. Si
valetis si sic estis ut volumꝰ:
sed et ipsi bene valemꝰ. Adijt
nos menelaus dicens velle
vos descendere ad vestros
qui sūt apud nos. Hijs igi

tur qui commeant usque ad diem
tricesimum mensis xandici
damus dextras securitatis et
ut iudei utantur cibis et legibus
suis sicut et prius: et nemo
eorum ullo modo molestiam
patiatur. de hiis que per igno
rantiam gesta sunt. Misi autem
et menelaum qui vos alloqua
tur. Valete. Anno centesimo
quadragesimo octavo xandi
ci mensis quintadecima: miserunt
etiam romani epistolam ita se
habentem. Quintus memmi
us et titus manilius legati
romanorum. populo iudeorum sa
lutem. De hiis que lisias cog
natus regis concessit vobis:
et nos concedimus. De quibus
autem ad regem iudicavit referen
dum. confestim aliquem mittite diligen
tius inter vos conferentes: ut de
cernamus sicut congruit vobis.
Nos autem anthiochiam accedi
mus. Ideo festinate rescribere:
ut nos quoque sciamus cuius estis vo
luntatis. Bene valete.

Anno Capitulum xii.
centesimo quadra
gesimo octavo quintadecima
die mensis xandici: hiis factis
pactionibus lisias pergebat
ad regem. Iudei autem agricul
ture operam dabant. Sed hii qui
resederant thimotheus et apol
lonius gennei filius. sed et
ieronimus et demofon. super
hos. et nichanor cipriarches
non sinebant eos in silentio a
gere et quiete. Ioppite vero
tale quoddam flagicium perpetra
runt. Rogaverunt iudeos cum
quibus habitabant ascendere
scaphas quas paraverant
cum uxoribus et filiis: quasi nul
lis inimiciciis inter eos subia
centibus. Secundum commune ita
decretum civitatis. et ipsis acqui
escentibus. pacis quoque causa ni
chil suspectum habentibus: cum
in altum processissent. submer
serunt non minus ducentos.
Quam crudelitatem iudas in sue
gentis homines factam ut cog
novit. precepit viris qui erant
cum ipso: et invocato iusto iu
dice deo venit adversus inter
fectores fratrum. Et portum

quidem nocte succendit: et scaphas
exussit: eos autem qui ab igne
refugerant gladio peremit. Et
cum hec ita egisset: discessit quasi
iterum reversurus. et universos
ioppitas eradicaturus. Sed
cum cognovisset et eos qui
erant iamnie. velle pari
modo facere habitantibus secum
iudeis: iamnitis quoque nocte su
pervenit. et portum cum navibus
succendit: ita ut lumen ignis
pareret iherosolimis ab sta
diis ducentis quadraginta. Inde
cum abissent novem stadiis et
iter facerent ad thimotheum:
commiserunt cum eo arabes
quinque milia viri et equites
quingenti. Cumque pugna vali
da fieret et auxilio dei prospe
cessisset: residui victi arabes
petebant a iuda dextras sibi
dari: promittentes pascua da
turos et in ceteris profuturos.
Iudas autem arbitratus vere in
multis eos utiles: promisit
pacem. Dextris que acceptis: dis
cessere a tabernaculo suo. Ag
gressus est autem et civitatem
quamdam firmam pontibus mu
ris que circumseptam. que a turbis
habitabatur gentium promiscua
rum: cui nomen casphin. Hii
vero qui intus erant confiden
tes in stabilitate murorum. et
in apparatu alimoniarum. re
missius agebant: maledictis
lacessentes iudam ac blasphe
mantes. et loquentes que fas
non est. Machabeus autem
invocato magno mundi prin
cipe qui sine arietibus et ma
chinis temporibus ihesu precipi
tavit iherico: irruit ferociter
muris. Et capta civitate per
domini voluntatem innarrabiles
cedes fecit: ita ut adiacens
stagnum stadiorum duorum lati
tudinis. sanguine interfectorum
fluere videretur. Inde discesse
runt stadia septingenta quinqua
ginta: et venerunt in caracha.
ad eos qui dicuntur tubianei
iudei. Et thimotheum quidem
in illis locis comprehenderunt.
Nulloque negotio perfecto re
gressus est: relicto in quodam
loco firmissimo presidio. Do

sitheus aut et sosipater qui e
rant duces cu machabeo: p
emerut a thimotheo relictos
in presidio dece milia viros.
At machabeus ordinatis
circu se sex milib3. et cositu
tis per cohortes. aduersus
thimotheu pcessit: habente
secu centu viginti milia pedi
tu. equitumq3 duo milia qnge
tos. Cognito aut iude aduen
tu thimotheus: pmisit mu
lieres et filios et reliquu ap
paratu in presidiu qd car
nion dicit. Erat eni inexpug
nabile et accessu difficile: p
ter locoru angustias. Cuq3
cohors iude prima apparuis
set: timor hostibus incussus
est ex psentia dei. qui vniusa
conspicit: et in fuga cuersi
sunt alius ab alio: ita ut ma
gis a suis deicerentur. et gladi
oru suor ictib3 debilitarentur.
Iudas aut vehementer instabat
puniens pphanos: et pstra
uit ex eis triginta milia viror.
Ipse vero thimotheus icidit
in partes dosithei et sosipa
tris: et mltis pcib3 postula
bat. ut viuus dimitteretur:
eo qd mltoru ex iudeis paren
tes haberet ac fratres. quos
morte eius decipi eveniret.
Et cu fidem dedisset restitutu
ru se eos secundu costitutu:
illesu eu dimiserunt propter
fratru salute. Iudas autem
egressus est a carnio: interfec
tis viginti quinq3 milib3. Post
horu fuga et nece. mouit
exercitu ad ephron ciuitate
munita. in qua mltitudo
diuersaru gentiu habitabat.
Et robusti iuuenes pro mu
ris cosistentes: fortiter repug
nabant. In hac aut machine
multe. et teloru erat appara
tus. Sed cu omnipotente in
uocasset qui potestate vires
hostiu confringit. cepit ci
uitate: et ex eis qui intus e
rant viginti milia psterne
runt. Inde ad ciuitate scitaru
abierunt: que ab ierosoli
mis sexcentis stadiis aberat.
Cotestantibus aut hiis qui
apud scitopolitas erant

iudeis. quod benigne ab eis ha
berent etiam temporibus infelici
tatis. quod modeste secum egerunt:
gracias agentes eis. exhortan
tes eciam de cetero erga genus suum
benignos esse: venerunt ihero
solimam die solempni septima
narum instante. Et post pente
costen abierunt contra gorgi
am prepositum ydumee. Exiuit
autem cum peditibus tribus milibus:
et equitibus quadringentis.
Quibus congressis: contigit
paucos ruere iudeorum. Dosi
theus vero quidam de bacheno
ris eques vir fortis gorgiam
tenebat. Et cum vellet illum ca
pere viuum: eques quidam de tra
cibus irruit in eum. humerumque
eius amputauit. Atque ita
gorgias effugit in maresa.
At illis qui cum hesdrin erant
diucius pugnantibus et fati
gatis. inuocauit dominum iudas
adiutorem et ducem belli fieri:
incipiens patria voce. et
cum ymnis clamorem extollens.
fugam gorgie militibus incussit.
Iudas autem collecto exercitu.
venit in ciuitatem odollam.
Et cum septima dies superueni
ret: secundum consuetudinem pu
rificati. in eodem loco sabba
tum egerunt. Et sequenti die ve
nit cum suis iudas ut corpora
prostratorum tolleret: et cum
parentibus poneret in sepul
chris paternis. Inuenerunt
autem sub tunicas interfectorum
de donariis ydolorum que apud
iamniam fuerunt: a quibus lex
prohibet iudeos. Omnibus ergo
manifestum factum est: ob hanc
causam eos corruisse. Omnes
itaque benedixerunt iustum iudicium
domini: qui occulta fecerat ma
nifesta. Atque ita ad preces con
uersi: rogauerunt ut id quod
factum erat delictum obliuioni
traderetur. At vero fortissimus
iudas hortabatur populum conser
uare se sine peccato: sub ocu
lis videntes que facta
sunt pro peccato eorum qui prostra
ti sunt. Et facta collatione.
duodecim milia dragmas ar
genti misit iherosolimam of
ferri pro peccato sacrificium:

bene et religiose de resurrecti
one cogitans. Nisi enim eos qui
ceciderant resurrecturos spera
ret: superfluum videretur et vanum
orare pro mortuis. Et quia
considerabat quod hii qui cum pieta
te dormitionem acceperant: op
timam haberent repositam gratia
am. Sancta ergo et salubris
cogitatio pro defunctis exorare:
ut a peccatis solvantur. Capitulum
Anno centesimo xiii.
quadragesimo no
no. cognovit iudas
anthiochum eupatorem venire
cum multitudine adversus iudeam:
et cum eo lisiam procuratorem et
prepositum negociorum. secum haben
tem peditum centum decem milia.
et equitum quinque milia. et ele
phantos viginti duos. currus
cum falcibus trecentos. Commiscuit
autem se illis et menelaus: et
cum multa fallacia deprecaba
tur anthiochum non pro patrie
salute: sed sperans se constitui
in principatum. Sed rex regum
suscitavit animos anthiochi
in peccatorem: et suggerente li
sia hunc esse causam omnium ma
lorum iussit ut eis est consuetu
do comprehensum in eodem loco ne
cari. Erat autem in eodem loco tur
ris quinquaginta cubitorum:
aggestum undique habens cine
ris. Hec prospectum habebat in pre
ceps. Inde in cinerem deici iussit
sacrilegum: omnibus eum propellentibus
ad interitum. Et tali lege preva
ricatorem legis contigit mori:
nec terre dari menelaum. Et quidem
satis iuste. Nam quia multa
erga aram dei delicta commisit.
cuius ignis et cinis erat sanctus:
ipse in cineris morte dampnatus
est. Sed rex mente effrenatus
veniebat: nequiorem se iudeis
ostensurum. Quibus iudas cog
nitis. precepit populo ut die ac
nocte dominum invocaret. quo sicut
semper et nunc adiuvaret eos:
quippe qui lege et patria sanc
toque templo privari vererentur:
ac populum qui nuper paululum
respirasset ne sineret blasphe
mis rursus nationibus subdi.
Omnibus itaque id simul faci
entibus et petentibus a domino mi

sericordiā. cū fletu et ieiuniis p
triduū cōtinuum prostratis:
hortatus est eos iudas ut se ꝑpa
rarēt. Ipse vero cū senioribꝫ co
gitauit priusq̄ꝫ rex admoueret
exercitū ad iudeā et obtineret
ciuitatē: ut exiret et dnī iudici
o cōmitteret exitū rei. Dans ita
qꝫ potestatē omniū deo mūdi
creatori. et hortatus suos ut
fortiter dimicarēt. et usqꝫ ad
mortē pro legibꝫ. templo. ciui
tate. patria. et ciuibꝫ starent:
circa modin exercitū cōstituit.
Et dato signo suis. dei victoria
iuuenibꝫ fortissimis electis.
nocte aggressus aulā regiā.
in castris interfecit viros quatu
or milia. et maximū elephā
torū cū hiis qui suppositi erāt:
sūmoqꝫ metu ac ꝑturbatiōe
hostiū castra replētes. rebus
prospe gestis abierūt. Hoc autē
factū est die illucescēte: adiu
uāte eū dnī ꝓtectione. Sed rex
accepto gustu audacie iudeoꝝ:
et bethsure quod erat iudeoꝝ
ꝑsidiū munitū castra admo
uebat: sed fugabatur. impī

gebat. minuebat. Hiis autē
qui intus erāt: iudas necessa
ria mittebat. Enūciauit autē
misteria hostibꝫ. rodocus quidā
de iudaico exercitu. Qui requi
situs. cōprehensus cōclusus ē.
Iterū rex sermonē habuit ad
eos qui erāt in bethsuris: dex
trā dedit. accepit. abiit: cōmi
sit cū iuda. superatus est. Ut
autē cognouit rebellasse phi
lippū anthiochie qui relictꝰ
erat sup negocia: mente cō
sternatus iudeos deprecans
subditus qꝫ eis. iurat de omnibꝫ
quibꝫ iustū visū est. Et recon
ciliatus obtulit sacrificiū:
honorificauit templū: et mu
nera posuit. Machabeū am
plexus est: et fecit eū ab pto
lomaide usqꝫ gerrenos ducē
et principē. Ut autē venit pto
lomaidā. grauiter ferebāt pto
lomenses amicicie cōuētionē:
indignātes ne forte fedus ir
rūperēt. Tunc ascendit lisias
tribunal: et exposuit rationē.
et populū sedauit: regressus
qꝫ est anthiochiā. Et hoc mo

do regis p̃fectio et reditus p̃cessit.

Sed post Cap̃ xiiij. triennij tēpus cognouit iudas et qui cum eo erant demetriū seleuci cū multitudīe ualida et nauibꝫ per portū tripoli ascendisse ad loca oportuna: et tenuisse regiones aduersus anthiochū et eius ducē lisiam. Alchimus aūt quidā qui sūmus sacerdos fuerat. sed uoluntarie coinquinatus est tēpore commixtionis: cōsiderans nullo modo esse sibi ad salutem. neqꝫ accessū ad altare. uenit ad regē demetriū cētesimo quinquagesimo anno. offerens ei aureā coronā et palmā: super hec et tallos. qui templi esse uidebātur. Et ipsa die quidē siluit. Tempus aūt oportunū dementie sue nactus. conuocatus a demetrio ad cōsiliū. et īterrogatus quibꝫ rebꝫ et cōsilijs iudei niterētur: respōdit. Ipsi qui dicūtur assidei iudeorꝫ. quibꝫ preest iudas machabeus. bella nutriūt et seditiones mouēt: nec patiūtur regnū esse quietū. Nam et ego defraudatus parentū gloria. dico aūt sūmo sacerdotio: huc ueni primo quidē utilitatibꝫ regis fidē seruans: secūdo aūt etiā ciuibꝫ cōsulens. Nam illorū prauitate uniuersū genus nrm̄ nō minime uexatur. Sed hijs singulis oro rex cōgnitis: et regioni et generi secūdū puulgatā omībꝫ hūanitatē tuā pspice. Nam quā diu superest iudas: ipossibile est pacē esse negocijs. Talibꝫ aūt ab hoc dictis: et ceteri amici hostiliter habentes aduersus iudā. inflāmauerūt demetriū. Qui statim nicānorē prepositū elephātorꝫ ducē misit iudeā: datis mandatis ut ipm̄ quidē iudā caperet. eos uero qui cū illo erāt dispgeret: et cōstitueret alchimū maximi tēpli sūmū sacerdotē. Tunc gētes que de iudea fugerant iudā. segregatim se nicānori miscebāt: miserias et clades iudeorꝫ. prosperitates rerum suarū existimantes. Audito

itaque iudei nicanoris aduentum. et conuentum nationum. conspersi terra rogabant eum qui populum suum in eternum custodiret: quique suam portionem signis euidentibus protegit. Imperante autem duce statim inde mouerunt: conuenerunt que ad castellum dessau. Symon vero frater iude commiserat cum nicanore: sed conterritus est repentino aduentu aduersariorum. Nicanor autem audiens virtutem comitum iude et animi magnitudinem. quam pro patrie certaminibus habebant: sanguine iudicium facere metuebat. Quamobrem misit possidonium. et theodotium. et mathiam: ut darent dextras atque acciperent. Et cum diu de hiis consilium ageretur: et ipse dux ad multitudinem retulisset: omnium vna fuit sententia amicicijs annuere. Itaque diem constituerunt qua secreto inter se agerent: et a singulis selle prolate sunt et posite. Precepit autem iudas armatos esse locis oportunis: ne forte ab hostibus repente mali aliquid oriretur. Et congruum colloquium fecerunt. Morabatur autem nicanor iherosolimis et nichil inique agebat: gregesque turbarum que congregate fuerant dimisit. Habebat autem iudam semper carum ex animo: et erat viro inclinatus. Rogauit eum ducere uxorem: filiosque parare. Nuptias fecit. quiete egit: communiterque viuebat. Alchimus autem videns caritatem illorum ad inuicem et conuentiones. venit ad demetrium et dicebat nicanorem rebus alienis assentire: iudamque regni insidiatorem successorem sibi destinasse. Itaque rex exasperatus et pessimis huius criminationibus irritatus. scripsit nicanori dicens grauiter quidem se ferre de amicicie conuentione: iubere tamen machabeum citius vinctum mittere anthiochiam. Quibus cognitis nicanor consternabatur: et grauiter ferebat si ea que conuenerat irrita faceret. nichil le

sus a viro. Sed quia regi resis
tere nõ poterat: oportunita
tẽ obseruabat qua preceptum
pficeret. At machabeus vidẽs
austerius secũ agere nicano
rem. et consuetũ occursũ fero
cius exhibentẽ. intelligens nõ
ex bono esse austeritatẽ istã:
paucis suorũ cõgregatis. oc
cultauit se a nicanore. Qđ
ut ille cognouit fortiter se a
viro preuentũ. venit ad max
imũ et sanctissimũ templũ:
et sacerdotibȝ solitas hostias
offerentibȝ. iussit sibi tradi
virũ. Quibȝ cũ iuramẽto di
centibȝ nescire se ubi esset qui
querebatur: extendens ma
nũ ad templũ iurauit. Nisi
michi vinctũ iudã tradideri
tis: istud dei fanũ in plani
ciem deducã. et altare effodi
am: et templũ hoc libero pa
tri cõsecrabo. Et hys dictis
abiit. Sacerdotes autẽ protẽ
dentes manus in celũ: inuo
cabãt eũ qui semp propug
natorem esset gẽtis ipsorũ. hec
dicẽtes. Tu dñe qui vniuersita
tis nullius indiges: voluis
ti templũ habitationis tue
fieri in nobis. Et nũc sãcte
sanctorũ omniũ dñe. cõser
ua ineternũ impollutã do
mũ istã: que nup mũdata
est. Razias autẽ quidã de se
nioribȝ ab iherosolimis de
latus est nicanori. vir ama
tor ciuitatis et bene audiẽs:
qui pro affectu pater iudeorum
appellabatur. Hic multis tẽpo
ribȝ cõtinẽtie propositũ tenuit
in iudaismo: corpusq; et a
nimã tradere cõtentus pro p
seuerãtia. Volens autẽ nica
nor manifestare odiũ quod
habebat in iudeos: misit
milites quingẽtos. ut eũ com
prehenderet. Putabat enĩ si
illũ decepisset: sese cladem
maximã iudeis illaturum.
Turbis autẽ irruere domum
eius et ianuã disrũpere. atq;
ignẽ admouere cupiẽtibus.
cũ iam cõprehenderetur gladi
o se petit: eligens nobiliter
mori potius quã subditus
fieri pctoribȝ: et cõtra natã

les suos indignus iniuriis agi. Sed cum p festinationem non certo ictu plagam dedisset. et turbe intra ostia irrumperent: recurrens audacter ad murum precipitauit semetipsum viriliter in turbas. Quibus velociter locum dantibus casui eius: venit per mediam ceruicem. Et cum adhuc spiraret: accensus animis surrexit. Cum et sanguis eius magno fluxu deflueret. et grauissimis vulneribus esset saucius: cursu turbam ptransiit. Et stans sup petram quandam preruptam. et iam exsanguis effectus. complexus intestina sua utrisque manibus piecit sup turbas: inuocans dominatorem vite ac spiritus. ut hec illi iterum redderet. Atque ita vita defunctus est. Capitulum xv.

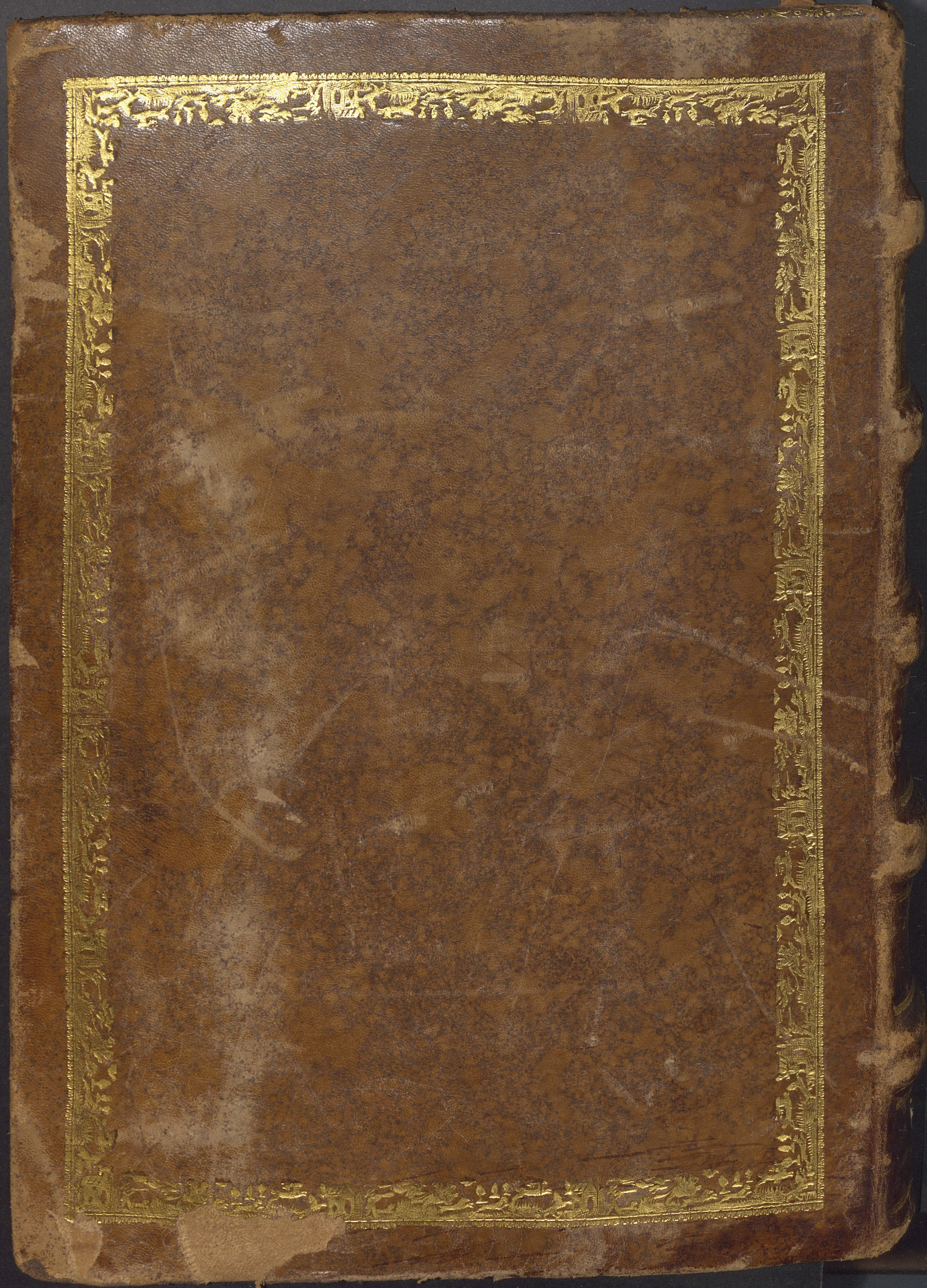
Nicanor autem ut compperit iudam esse in locis samarie: cogitauit die sabbati cum omni impetu committere. Iudeis vero qui illum p necessitatem sequebantur. dicentibus ne ita ferociter et barbare facias. Sed honorem tribue diei sanctificationis: et honora eum qui uniuersa conspicit. At ille infelix interrogauit. si est potens in celo: qui imperauit agi diem sabbatorum. Et respondentibus illis. est dominus viuus ipse in celo potens: qui iussit agi septimam diem. At ille ait. Et ego potens sum super terram: qui impero sumi arma. et negocia regis impleri. Tamen non obtinuit ut consilium pficeret. Et nicanor quidem cum summa supbia erectus: cogitauerat commune trophe um statuere de iuda. Machabeus autem confidebat semper cum omni spe auxilium sibi a deo affuturum: et hortabatur suos ne formidarent ad aduentum nationum. sed in mente haberent adiutoria sibi facta de celo: et nunc sperarent ab omnipotente affuturam sibi victoriam. Et allocutus illos de lege et prophetis: admonens etiam certamina que fecerant prius. promptiores eos constituit. Et ita ani

mis eorū erectis: simul ostē
dens gentiū fallaciā et iura
mētorū p̄uaricationē. Sin
gulos aūt eorū armauit
nō clipei et haste munitio
ne: sed sermoībȝ optimis ex
hortatoībȝ: exposito digno
fide sompnio per quos vniu
sos letificauit. Erat aūt hu
iusmodi visus. Oniam q̄
fuerat sūmus sacerdos. virū
bonū et benignū. verecūdū
visu. modestū moribȝ. et elo
quio decorū. et qui a puero
in virtutibȝ exercitatus sit:
manus ptendentē orare pro
omni pplo iudeorū. Post hec
apparuisse et aliū virū eta
te et gloria mirabilē. et mg
ni decoris habitudine circa
illū: respondentē vero oniā
dixisse. Hic est fratrū ama
tor: et populi israel. Hic est
qui multū orat pro populo
et vniūsa sancta ciuitate: ihe
remias pphēta dei. Extendis
se aūt iheremiā dextrā: et de
disse iude gladiū aureū dicē
tem. Accipe sanctū gladiū

munus a deo: in quo deicies
aduersarios populi mei israel.
Exhortati itaqȝ iude sermoni
bus bonis valde. de quibȝ ex
tolli posset impetus. et ani
mi iuuenū confortari: statu
erūt dimicare et cōfligere for
titer. ut virtus de negociis iu
dicaret: eo q̄d ciuitas sancta
et templū periclitaret̄. Erat e
nī pro uxoribȝ et filiis. itēqȝ
pro fratribȝ et cognatis minor
sollicitudo: maximꝰ vero et p̄
mus pro sanctitate timor e
rat templi. Sed et eos qui ī
ciuitate erāt nō minima sol
licitudo habebat pro hiis q̄
cōgressuri erant. Et cū iā oēs
sperarent iudiciū futurū. hos
tesqȝ adesse. atqȝ exercitus esset
ordinatus. bestie equitesqȝ o
portuno in loco cōpositi: cō
siderans machabeus aduētū
multitudinis. et apparatū va
riū armorū ac ferocitatē bes
tiarū. extendens manus ī ce
lū prodigia facientē dn̄m in
uocauit: qui non secundum
armorū potentiā. sed prout

ipsi placet dat dignis victori
am. Dixit aut̄ invocans hoc
modo. Tu dn̄e misisti āgelū
tuū sub ezechia rege iude: et
īterfecisti de castris sennache
rib centū octogintaquinq̄ mi
lia. Et nūc dn̄ator celorū mit
te angelū tuū bonū ante nos
in timore et tremore magni
tudinis brachii tui: ut metu
ant qui cū blasphemia ve
niunt adūsus sanctū ppl̄m tuū.
Et hic quidē ita peroravit. Ni
canor aut̄ et qui cū ipso erāt:
cū tubis et cāticis admove
bāt. Judas vero et qui cum eo
erāt invocato deo per orōnes cō
gressi sunt: manu quidē pug
nantes. sed et cordibȝ dn̄m orā
tes. prostraverūt nō minus
trigintaquinq̄ milia: p̄sentia
dei magnifice delectati. Cūq̄
cessassent et cū gaudio redirēt:
cognoverūt nicānorē ruisse
cū armis suis. Facto itaq̄ cla
more et p̄turbatione excitata:
patria voce omnipotentē dn̄m
bn̄dicebāt. Precepit aut̄ iudas
qui per omnia corpore et ani
mo mori pro civibȝ paratus
erat: caput nicanoris et ma
nū cū humero abscisā iheroso
limā p̄ferri. Quo cū p̄venisset:
convocatis cōtribulibȝ et sacer
dotibȝ ad altare: accersiit et e
os qui in arce erāt: et ostenso
capite nicanoris et manu ne
faria quā extendēs contra do
mū sanctā omnipotētis dei:
magnifice gloriatus est. Lin
guā etiā impii nicanoris p̄
cisā iussit particulatī avibȝ
dari: manū aut̄ dementis
contra templū suspēdi. Om
nes igit̄ celi dn̄m bn̄dixerūt
dicētes. Benedictus qui locū
suū incōtaminatū cōservavit.
Suspendit aut̄ nicanoris
caput in summa arce: evidēs
ut esset et manifestū sit auxilii
dei. Itaq̄ omnes cōmuni cōsilio
decreverūt: nullo modo diem
istū absq̄ celebritate p̄terire.
Habere aut̄ celebritatē tercia
decima die mēsis adar: q̄d di
citur voce syriaca. pridie mar
dochei die. Igitur hiis erga ni
canorē gestis. et ex illis tēpo

ribus ab hebreis civitate pos
sessa: ego quoque in hys finē
faciā sermonis. Et siquidē be
ne ut historie cōpetit: et hoc
ipse velim. Si autē minus
digne: cōcedendū est michi.
Sicut enī vinū semp bibere.
aut semp aquā contrariū
est. alternis autē uti delecta
bile: ita legentibus si semper
exactus sit sermo. nō erit ut
ingratus. Hic ergo erit con
sūmatus. Explicit liber
machabeorum secundus.

CODEX. IV.
S. SCRIPTVRAE